

รายงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น ฉบับสมบูรณ์

โครงการ “แนวทางการจัดการหนี้สินที่เหมาะสมกับชุมชนอัลฟาละห์ แขวงคลองสิบ
เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร”
สัญญาเลขที่ RDG51M0015

โดย

สมชาย รักษาเดช และคณะ

มิถุนายน 2554

สนับสนุนโดย

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น

รายงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น

ฉบับสมบูรณ์

โครงการ “แนวทางการจัดการหนี้สินที่เหมาะสมกับชุมชนอัลฟาละห์ แขวงคลองสิบ
เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร”

จัดทำโดย

1.	คุณสมชาย รักษาเดช	หัวหน้าโครงการวิจัย
2.	คุณจวรรณ พันเต๊ะ	นักวิจัย
3.	คุณระพีพร รักษาเดช	นักวิจัย
4.	คุณมาริษา พันเต๊ะ	นักวิจัย
5.	คุณวาสนา พวงผกา	นักวิจัย
6.	คุณเลียบ พระแสง	นักวิจัย
7.	คุณสมทรง โสภา	นักวิจัย
8.	คุณวอ วงศ์นุ้ย	นักวิจัย
9.	คุณสุทธิดา วงศ์นุ้ย	นักวิจัย
10.	คุณกัลญา พันเต๊ะ	นักวิจัย
11.	คุณวันนา วงษ์กำรัมย์	นักวิจัย
12.	คุณสวาด วันเอเลาะ	นักวิจัย
13.	คุณสุไธยา วงษ์กำรัมย์	นักวิจัย
14.	คุณจำปี พันหว่า	นักวิจัย
15.	คุณมาลัย วาฮา	นักวิจัย
16.	คุณมณี แสงทอง	นักวิจัย

มิถุนายน 2554

สนับสนุนโดย

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น

บอกเล่าเพื่อความเข้าใจร่วมกัน

งานวิจัยเพื่อท้องถิ่นเป็นกระบวนการที่คนในชุมชนได้มาร่วมคิดทบทวนสถานการณ์ ตั้งคำถาม วางแผน หาข้อมูล ทดลองทำ วิเคราะห์ สรุปผลการทำงานและหาคำตอบเพื่อปรับปรุงงานต่อไป” กล่าวคือ งานวิจัยเพื่อท้องถิ่นเป็นเครื่องมือหนึ่งที่เน้นการให้ “คน” ในชุมชนเข้ามาร่วมในกระบวนการวิจัย ตั้งแต่การเริ่มคิด การตั้งคำถาม การวางแผน และค้นหาคำตอบอย่างเป็นระบบเป็นรูปธรรม โดยเรียนรู้จากการปฏิบัติการจริง (Action Research) อันทำให้ชุมชนได้เรียนรู้ สร้างผลงาน มีความเข้มแข็งในการแก้ปัญหาของตนเอง และสามารถใช้กระบวนการนี้ในการแก้ไขปัญหาอื่นๆ ในท้องถิ่น โดยมีกระบวนการศึกษาเรียนรู้อย่างเป็นเหตุเป็นผล ดังนั้นจุดเน้นของงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น จึงอยู่ที่ “กระบวนการ” มากกว่า “ผลลัพธ์” เพื่อให้ชาวบ้านได้ประโยชน์จากงานวิจัยโดยตรง และให้งานวิจัยมีส่วนในการแก้ปัญหของชาวบ้าน รวมทั้งเกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นจริงในชุมชน ซึ่งจะต้องอาศัย “เวที” (การประชุม เสวนา พุดคุยถกเถียง) เป็นวิธีการเพื่อให้คนในชุมชน ทั้งชาวบ้าน ครู นักพัฒนา สมาชิกอบต. กรรมการสหกรณ์ ข้าราชการ หรือกลุ่มคนอื่นๆ เข้ามาร่วมหาวิธีใช้ “ปัญญา” ในกระบวนการวิจัย

“กระบวนการวิจัยเพื่อท้องถิ่น” หมายถึง การทำงานอย่างเป็นขั้นตอน เพื่อตอบ “คำถาม” หรือ “ความสงสัย” บางอย่าง ดังนั้นสิ่งสำคัญคือประเด็น “คำถาม” ต้องคมชัด โดยมีการแยกแยะประเด็นว่า ข้อสงสัยอยู่ตรงไหน มีการหา “ข้อมูล” ก่อนทำ มีการวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของข้อมูล มีการ “วางแผน” การทำงานบนฐานข้อมูลที่มีอยู่ และในระหว่างลงมือทำมีการ “บันทึก” มีการ “ทบทวน” ความก้าวหน้า “วิเคราะห์” ความสำเร็จและอุปสรรคอย่างสม่ำเสมอ เพื่อ “ถอด” กระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นออกมาให้ชัดเจน ในที่สุดก็จะสามารถ “สรุปบทเรียน” ตอบคำถามที่ตั้งไว้แล้วอาจจะทำใหม่ให้ดีขึ้น ตลอดจนสามารถนำไปใช้เป็นบทเรียนสำหรับเรื่องอื่นๆ หรือพื้นที่อื่นๆ ต่อไป ซึ่งทั้งหมดนี้กระทำโดย “ผู้ที่สงสัย” ซึ่งเป็นคนในท้องถิ่นนั่นเอง ดังนั้นกระบวนการงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจึงเป็นงานวิจัยอีกแบบหนึ่งที่ไม่ยึดติดกับระเบียบแบบแผนทางวิชาการมากนัก แต่เป็นการสร้างความรู้ในตัวตนท้องถิ่น โดยคนท้องถิ่น เพื่อคนท้องถิ่น โดยมุ่งแก้ปัญหาด้วยการทดลองทำจริง และมีการบันทึกและวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ การวิจัยแบบนี้จึงไม่ใช่เครื่องมือทางวิชาการ ไม่ใช่ของศักดิ์สิทธิ์ที่ผูกขาดอยู่กับครูบาอาจารย์ แต่เป็นเครื่องมือธรรมดาที่ชาวบ้านก็ใช้ป็น เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

สกว.สำนักงานภาค ได้ใช้วิธีการสนับสนุนงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นตามแนวคิดและหลักการดังกล่าวมาแล้วในระยะเวลาหนึ่ง พบว่า ชาวบ้านหรือทีมวิจัยส่วนใหญ่สามารถสะท้อนการดำเนินงานด้วยการบอกเล่าได้เป็นอย่างดี ในขณะเดียวกันก็พบว่า การเขียนรายงาน เป็นปัญหาที่สร้างความหนักใจให้แก่นักวิจัยเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นด้วยความตระหนักถึงสถานการณ์ปัญหาดังกล่าว

สกว.สำนักงานภาค จึงได้ปรับรูปแบบการเขียนรายงานวิจัย ให้มีความยืดหยุ่น และมีความง่ายต่อการนำเสนองานออกมาในรูปแบบที่นักวิจัยถนัด โดยไม่ยึดติดในเรื่องของภาษาและรูปแบบที่เป็นวิชาการมากเกินไป ซึ่งเป้าหมายสำคัญของรายงานวิจัยยังคงมุ่งเน้นการนำเสนอให้เห็นภาพของกระบวนการวิจัยมากกว่าผลลัพธ์ที่ได้จากการวิจัย โดยกลไกสำคัญที่จะช่วยให้นักวิจัยให้มีความสามารถเขียนรายงานที่นำเสนอกระบวนการวิจัยได้ชัดเจนยิ่งขึ้น คือ ศูนย์ประสานงานวิจัย (Node) ในพื้นที่ ซึ่งทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงโครงการวิจัยมาตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งจบการทำงานวิจัย ดังนั้น Node จะรับรู้พัฒนาการของโครงการวิจัยมาโดยตลอด บทบาทการวิเคราะห์เนื้อหาหรือกิจกรรมของโครงการจึงเป็นการทำงานร่วมกันระหว่าง Node และนักวิจัย ซึ่งความร่วมมือดังกล่าวได้นำมาซึ่งการถอดบทเรียนโครงการวิจัยสู่การเขียนมาเป็นรายงานวิจัยที่มีคุณค่าในที่สุด

อย่างไรก็ตาม รายงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นอาจไม่สมบูรณ์แบบดังเช่นรายงานวิจัยเชิงวิชาการโดยทั่วไป หากแต่ได้คำตอบและเรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากกระบวนการวิจัย ซึ่งท่านสามารถเข้าไปค้นหา ศึกษาและเรียนรู้เพิ่มเติมได้จากพื้นที่

สกว.ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น

บทคัดย่อ

ชุมชนอัลฟาละห์ ตั้งอยู่ในเขตการปกครองของสำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร มีประชากรประมาณ 560 คน หรือ 140 ครัวเรือน ส่วนใหญ่เป็นมุสลิมนับถือศาสนาอิสลาม จากสถานการณ์อดีตจนถึงปัจจุบัน ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทั้งสถานะเศรษฐกิจ ปัญหาน้ำท่วมในพื้นที่ รวมถึงการขยายตัวของชุมชนเมืองที่รุกเข้ามาในพื้นที่ตลอดเวลา มีคนต่างถิ่นย้ายเข้ามาอยู่ในพื้นที่เพิ่มขึ้น มีการใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือยตามกระแสนิยม จนเกิดการสะสมหนี้ของคนในชุมชนที่เพิ่มพูนขึ้นทุกวัน ดังนั้นกลุ่มแม่บ้านชุมชนอัลฟาละห์ มีแนวคิดที่จะหาแนวทางการจัดการปัญหาหนี้สินของคนในชุมชนอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน จึงร่วมกันตั้งคำถามวิจัย คือ 1. สถานการณ์หนี้สินของคนในชุมชนเป็นอย่างไร 2. สาเหตุและปัจจัยที่ก่อให้เกิดหนี้คืออะไร 3. แนวทางการจัดการหนี้สินที่เหมาะสมกับชุมชนเป็นอย่างไร นำไปสู่การกำหนดวัตถุประสงค์ คือ 1. เพื่อศึกษาต้นทุน/ศักยภาพ สถานการณ์ปัญหาภาวะหนี้สินของชุมชนอัลฟาละห์ แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร 2. เพื่อศึกษาสาเหตุ ปัจจัย เงื่อนไข การเกิดหนี้สินของชุมชนอัลฟาละห์ แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร 3. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการหนี้สินที่เหมาะสมกับชุมชนอัลฟาละห์ แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร ผ่านกระบวนการวิจัยเพื่อท้องถิ่นของโครงการนี้ใช้เครื่องมือวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์เป็นส่วนสำคัญผ่านการทำซ้ำๆ ภายใต้การวิเคราะห์ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับคำถามวิจัย ทำให้การลงพื้นที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างทีมวิจัยและชาวบ้านผู้ให้ข้อมูล การจัดเวทีประชุมทีมวิจัยเพื่อทบทวน วางแผนการทำงาน รวมทั้งแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น มีการศึกษาฐานเพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ และนำข้อมูลที่ได้มานำเสนอกับชาวบ้านในชุมชนอัลฟาละห์ เพื่อสร้างแรงจูงใจและเพิ่มความมั่นใจในการแก้ปัญหาภายในชุมชน และก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงชีวิตของคนในชุมชนที่ดีขึ้น

ผลจากการศึกษาพบว่า ในด้านต้นทุน ศักยภาพของชุมชนที่สำคัญ คือ 1) ต้นทุนทางด้านทรัพยากรในชุมชน ประกอบด้วย ไม้ผล และพืชผักสวนครัว โดยไม้ผลที่มีมากที่สุดชุมชน คือ กล้วยน้ำว้า รองลงมาคือ มะม่วง มะพร้าว ส่วนพืชผักสวนครัวที่มีมากที่สุดชุมชน คือ โหระพา ตะไคร้ ข่า กระเพรา และพริก 2) ต้นทุนทางด้านภูมิปัญญาของคนในชุมชน ประกอบด้วย ขนมหวาน อาหารพื้นบ้าน พริกแกง ร้อยมุก ปักผ้า ดอกไม้ประดิษฐ์ ส่วนในเรื่องสถานการณ์ปัญหาภาวะหนี้สินของชุมชน พบว่าปัญหาหนี้สินมี 2 ลักษณะ คือ 1) หนี้จากรายจ่ายประจำเดือน จากแบบสอบถามทั้งหมด 142 ครัวเรือน มีรายรับ-รายจ่ายของชุมชนภายในระยะเวลา 1 เดือน มีรายได้รวม 1,926,065 บาท มีรายจ่ายต่อวัน รวม 42,266 บาท มีรายจ่ายต่อเดือน รวม 1,142,106 บาท และ 2) ชุมชนอัลฟาละห์เป็นหนี้ในระบบ และหนี้นอกระบบ โดยหนี้ในระบบ ได้แก่ หนี้ธนาคารเพื่อ

การเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) หนี้สหกรณ์ หนี้ธนาคารพาณิชย์ (บัตรเครดิต) หนี้ธนาคารออมสิน รวมหนี้สินในระบบ จำนวน 17,102,400 บาท และมีหนี้นอกระบบที่กู้ยืมมาใช้เวลาจำเป็นดอกเบี้ยร้อยละ 20ต่อเดือน มีทั้งแบบเก็บรายวัน-รายอาทิตย์-รายเดือน ดอกเบี้ยร้อยละ 20-30 บาท มีจำนวน 2,679,000 บาท ในด้านสาเหตุ ปัจจัย เงื่อนไข การเกิดหนี้สินของชุมชนอัลฟาละห์ พบว่า ในด้านสาเหตุการมีหนี้สินมี 3 ลักษณะ คือ 1) หนี้สินจากการประกอบอาชีพทางการเกษตร 2) หนี้สินที่เกิดจากการอุปโภคบริโภคหรือของฟุ่มเฟือย 3) หนี้สินรายวัน (หนี้นอกระบบ) และปัจจัยที่ทำให้เกิดค่าใช้จ่ายในครัวเรือนพบว่า ปัจจัยค่าใช้จ่ายในครัวเรือนของชุมชนอัลฟาละห์ แบ่งได้เป็น 2 ลักษณะคือ ค่าอุปโภค รวมเป็นเงิน 164,742 บาท โดยการใช้จ่ายมากที่สุด คือ แก๊สหุงต้ม รองลงมา คือ เสื้อผ้า ผงซักฟอก แชมพู สบู่ และ ครีมหาผิว ตามลำดับ และค่าบริโภค รวมเป็นเงิน 236,238 บาท โดยการใช้จ่ายมากที่สุด คือ ข้าวสาร รองลงมา คือ นมกล่อง นมผงเด็ก กาแฟ น้ำมันพืช และ มาม่า ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์หาแนวทางการจัดการหนี้สินที่เหมาะสมกับชุมชนอัลฟาละห์ แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลต้นทุน/ศักยภาพ สถานการณ์ ปัญหาภาวะหนี้สินของชุมชน สาเหตุ ปัจจัย เงื่อนไข การเกิดหนี้สินของชุมชนอัลฟาละห์ รวมถึงการสอบถามความต้องการและความพร้อมของคนในชุมชน และการสังเกตประเภทของคนในชุมชน จนได้ข้อสรุปของแนวทางการจัดการหนี้สินที่มีความสอดคล้องและเหมาะสมกับคนกลุ่มต่างๆ ในชุมชนอัลฟาละห์ เป็น 3 แนวทาง คือ 1. แนวทางการลดต้นทุนของเกษตรกรโดยการทำเกษตรอินทรีย์ 2. แนวทางร้านค้าชุมชนเป็นเรือนของสินค้าอุปโภค บริโภคที่จำเป็นรวมถึงการนำผลผลิตที่ชาวบ้านสามารถจัดทำได้เองมาฝากขายในร้านค้า 3.แนวทางการออม แบ่งเป็นการออมเพื่อใช้หนี้และการออมเพื่ออนาคต และผลจากการจัดเวทีเก็บข้อมูลผู้ชุมชนพบว่า จากผู้เข้าร่วมเวทีประชุม จำนวน 96 คน ส่วนใหญ่มีความต้องการแนวทางการจัดการร้านค้าในชุมชนมากที่สุด ดังนั้นทีมวิจัยจึงเลือกแนวทางร้านค้าชุมชนฯ นี้มาออกแบบและทดลองการดำเนินโครงการวิจัยในระยะที่ 2 บทเรียนการทำงานที่ผ่านมาของทีมวิจัย ทำให้ทีมวิจัยเห็นว่ากระบวนการงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นที่ได้ทำนั้นสอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพราะทำให้ทีมวิจัยมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจากการเรียนรู้ในโครงการ เป็นคนมีเหตุมีผล มีความพอประมาณ และมีภูมิคุ้มกัน สะท้อนออกมาในเรื่องของการปลูกผักกินเอง จากเมื่อก่อนไม่ได้สนใจและเห็นคุณค่า มีการทำบัญชีครัวเรือนทำให้เกิดความรู้นำไปสู่การควบคุมค่าใช้จ่ายในครอบครัว การออมเพื่อใช้หนี้

สารบัญ

	หน้า
บอกเล่าเพื่อความเข้าใจร่วมกัน	I
บทคัดย่อ	III
สารบัญ	V
บทที่ 1 บทนำ	
1. ความสำคัญและที่มาของปัญหา	1
2. คำถามวิจัย	2
3. วัตถุประสงค์	2
4. ขอบเขตพื้นที่ดำเนินงาน	2
5. ขอบเขตกลุ่มเป้าหมาย	2
6. ประเด็นการศึกษา	2
7. กรอบแนวคิดการวิจัย	2
8. ระยะเวลาการดำเนินงาน	3
9. งบประมาณที่ใช้ในการวิจัย	3
10. วิธีการดำเนินงาน	3
11. ผลที่คาดว่าจะได้รับ	3
12. รายชื่อผู้ทำงานในโครงการ และผู้มีส่วนร่วมในการสนับสนุนโครงการ	4
บทที่ 2 ทบทวนบริบทและสถานการณ์ชุมชน	
1. สภาพพื้นที่	5
2. สภาพสังคม และวัฒนธรรม	7
3. สภาพเศรษฐกิจ	8
4. สภาพปัญหาของชุมชน	8
บทที่ 3 วิธีการดำเนินงาน	
1. ขั้นตอนวิธีการดำเนินงาน	10
2. การดำเนินงานแต่ละขั้นตอนการวิจัย	11
บทที่ 4 ผลการวิจัย	
1. ผลการศึกษาต้นทุน / ศักยภาพ สถานการณ์ปัญหาภาวะหนี้สินของชุมชน อัลฟาละห์ แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร	23
2. ผลการศึกษาสาเหตุ ปัจจัย เงื่อนไข การเกิดหนี้สินของชุมชนอัลฟาละห์ แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร	25

	หน้า
3. ผลการศึกษาแนวทางการจัดการหนี้สินที่เหมาะสมของชุมชนอัลฟาละห์ แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร	32
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ	
1. สรุปผลการวิจัย	34
2. อภิปรายผล	36
3. ข้อค้นพบจากการทำวิจัย	37
4. บทเรียนของทีมวิจัย	38
5. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ	43
ภาคผนวก	
ก. ประวัติคณะวิจัย	46
ข. บันทึกการดำเนินงานของโครงการ	49
ค. โครงร่างการวิจัย ระยะที่ 2	221
ง. รูปกิจกรรม	235

บทที่ 1

บทนำ

1. ความสำคัญ และที่มาของปัญหา

ชุมชนอัลฟาละห์ ตั้งอยู่ในเขตการปกครองของสำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร มีประชากรประมาณ 560 คน หรือ 140 ครัวเรือน ส่วนใหญ่เป็นมุสลิมนับถือศาสนาอิสลาม ซึ่งในอดีตชุมชนนี้ได้อพยพ มาจากทางภาคใต้ ในช่วงที่มีการกวาดต้อนเชลยศึกขึ้นมาทำนาส่งข้าวเข้าหลวง แต่ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 5 มีการประกาศเลิกทาส ทำให้คนในชุมชนมีอิสระและมีที่ดินทำกินเป็นของตัวเอง ทำให้ความเป็นอยู่ของคนดีขึ้น ใช้ชีวิตแบบพึ่งพาธรรมชาติตามวิถีมุสลิม แบบพออยู่พอกิน คือทำมาหากินอยู่ในท้องถิ่น มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กันในชุมชน ซึ่งคนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมหรือทำนาเป็นหลัก และยังมีการช่วยเหลือกัน เช่น การลงแขกทำนา จนมาถึงยุคแผนพัฒนาเศรษฐกิจ ทำวิถีชีวิตของคนในชุมชนเกิดการเปลี่ยนแปลงจากการทำเพื่อกิน เปลี่ยนเป็นการผลิตเพื่อขาย พร้อมกับการส่งเสริมให้ใช้ปุ๋ยเคมีจากภาครัฐ เพื่อเร่งการผลิต ซึ่งทำให้เกิดต้นทุนในอาชีพเกษตรกรรมเพิ่มขึ้นโดยไม่รู้ตัว

จากสถานการณ์อดีตจนถึงปัจจุบัน ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทั้งภาวะเศรษฐกิจ ปัญหาอุทกภัยน้ำท่วมในพื้นที่ รวมถึงการขยายตัวของชุมชนเมืองที่จะรุกเข้ามาในพื้นที่ตลอดเวลา ทำให้มีคนต่างถิ่นย้ายเข้ามาอยู่ในพื้นที่เพิ่มขึ้น กลายเป็นปัญหาทางสังคมก่อให้เกิดปัญหาอื่นๆ ตามมา เช่น ลักเล็กขโมยน้อย ทิ้งน้ำเสียลงคลอง หวาดระแวงคนแปลกหน้า ใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือยตามกระแสนิยม ทำให้ชุมชนเป็น “หนี้” สะสมทั้งอดีตและปัจจุบันไม่มีการจัดการที่แน่นอน เพราะในปัจจุบันค่าครองชีพสูงขึ้นมาก ค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวันก็ต้องมี เฉลี่ยวันละประมาณ 350 บาทต่อวันและดอกเบี้ยที่ต้องส่งอีก ทำให้เกิดปัญหามากมายของชุมชน หรือที่เรียกว่า “ชักหน้าไม่ถึงหลัง” เป็นผลทำให้เกิดการสะสมของหนี้จนเกิดเป็นหนี้สินที่ยังส่งไม่หมดสักที ซึ่งจากข้อมูลรายรับของแต่ละครัวเรือนในชุมชนเฉลี่ยอยู่ที่ประมาณ 10,000 บาท ต่อเดือน ซึ่งไม่สอดคล้องกับรายจ่าย

ดังนั้นกลุ่มแม่บ้านชุมชนอัลฟาละห์ มีความวิตกกังวล เรื่องของหนี้สินของคนในชุมชนที่เพิ่มพูนขึ้นทุกวัน จึงมีแนวคิดที่จะหาแนวทางการจัดการปัญหาหนี้สินของคนในชุมชนอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน เพื่อทำให้เกิดความสุขและสันติกลับมาสู่ชุมชน

2. คำถามวิจัย

1. สถานการณ์หนี้สินของคนในชุมชนเป็นอย่างไร
2. สาเหตุและปัจจัยที่ก่อให้เกิดหนี้สินคืออะไร
3. แนวทางการจัดการหนี้สินที่เหมาะสมกับชุมชนเป็นอย่างไร

3. วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาดัชนีทุน/ศักยภาพ สถานการณ์ปัญหาภาวะหนี้สินของชุมชนอัลฟาละห์ แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาสาเหตุ ปัจจัย เงื่อนไข การเกิดหนี้สินของชุมชนอัลฟาละห์ แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการหนี้สินที่เหมาะสมกับชุมชนอัลฟาละห์ แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร

4. ขอบเขตพื้นที่ดำเนินงาน

พื้นที่หมู่ที่ 2 แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร

5. ขอบเขตกลุ่มเป้าหมาย

ประชาชนหมู่ที่ 2 แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร (จำนวน 140 ครัวเรือน)

6. ประเด็นการศึกษา

1. ศึกษาสถานการณ์ปัญหาหนี้สินของชุมชน
2. ศึกษาสาเหตุ ปัจจัย เงื่อนไข การเกิดหนี้สินของชุมชน
3. ศึกษาต้นทุนทรัพยากรและศักยภาพของคนในชุมชน
4. ศึกษาแนวทางการจัดการหนี้สินที่เหมาะสมกับของชุมชน

7. กรอบแนวคิดการวิจัย

โครงการนี้มีนักวิจัยเป็นชาวบ้านธรรมดาที่มีจิตสาธารณะทำเพื่อส่วนรวมและยังมีความกระตือรือร้นที่จะหาวิธีช่วยให้คนในชุมชนมีชีวิตที่ดีขึ้นและยังเผชิญปัญหาเหมือนกับคนในชุมชน ซึ่งนักวิจัยจึงเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในการเปลี่ยนแปลงของชุมชนมาโดยตลอด สำหรับประเด็นในการศึกษานั้นจะเน้นการค้นหาแนวทางการจัดการหนี้สินที่เหมาะสมกับชุมชนและวิธีวางแผนสำรวจรวบรวมข้อมูลด้าน 1. สถานการณ์หนี้สินในชุมชน 2. สาเหตุ ปัจจัย เงื่อนไขการเกิดหนี้ 3. เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ หาแนวทางการจัดการหนี้สินที่เหมาะสมกับชุมชน และนำ

แนวทางที่ได้ไปเสนอกับชุมชนเพื่อเกิดการยอมรับของคนชุมชนเพื่อนำไปสู่การใช้จริง โดยใช้เครื่องมือวิจัยคือแบบสัมภาษณ์ การจัดเวทีประชุม ศึกษาดูงานเพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ และนำข้อมูลที่ได้มานำเสนอกับชาวบ้านในชุมชนอัลฟาละห์ หมู่ 2 แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร เพื่อสร้างแรงจูงใจและเพิ่มความมั่นใจในการแก้ปัญหาภายในชุมชน และยังก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงชีวิตของคนในชุมชนที่ดีขึ้น

8. ระยะเวลาการดำเนินงาน

ระยะเวลา 12 เดือน แบ่งเป็นระยะเวลาตามสัญญา 8 เดือน (1 กันยายน 2551 – 30 เมษายน 2552) และ ขอบขยายเวลา 4 เดือน (1 พฤษภาคม - 31 สิงหาคม 2552)

9. งบประมาณที่ใช้ในการวิจัย

งบประมาณที่ใช้ทั้งหมด 128,237 บาท

10. วิธีการดำเนินงาน

1. ประชุมทีมวิจัยประจำเดือนเพื่อวิเคราะห์และวางแผนการดำเนินงาน
2. จัดเวทีทำความเข้าใจและชี้แจงกับกลุ่มเป้าหมาย
3. ดำรวจสถานการณ์ปัญหาภาวะหนี้สิน และรวบรวมข้อมูล สาเหตุ ปัจจัย เงื่อนไขการเกิดหนี้สินของคนในชุมชน
4. ศึกษาดูงานและแลกเปลี่ยนประสบการณ์เรื่องการจัดการหนี้สิน
5. จัดเวทีวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาแนวทางการจัดการหนี้สินที่เหมาะสมกับชุมชน
6. จัดเวทีคืนข้อมูลสู่ชุมชน
7. จัดทำรายงานผลการดำเนินงาน

11. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. เห็นสถานการณ์หนี้สินในชุมชน
2. เห็นต้นทุนต่างๆ ในชุมชนเพื่อนำมาจัดการหนี้สินของชุมชน
3. ได้กระบวนการและวิธีการจัดการหนี้สินที่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน

12. รายชื่อผู้ทำงานในโครงการ และผู้มีส่วนร่วมในการสนับสนุนโครงการ

12.1. ที่ปรึกษา

คุณประเสริฐ สุขถาวร

ตำแหน่งประธานศูนย์บริการและถ่ายทอด
เทคโนโลยีการเกษตร แขวงหนองจอก เขต
หนองจอก กรุงเทพมหานคร

12.2. คณะที่มวิจัย

1. คุณสมชาย รักษาเดช	หัวหน้าโครงการวิจัย
2. คุณจวรรณ พันเต๊ะ	นักวิจัย
3. คุณระพีพร รักษาเดช	นักวิจัย
4. คุณมาริษา พันเต๊ะ	นักวิจัย
5. คุณวาสนา พวงผกา	นักวิจัย
6. คุณเลียบ พระแสง	นักวิจัย
7. คุณสมทรง โสภา	นักวิจัย
8. คุณวอ วงศ์นัย	นักวิจัย
9. คุณสุทธิวา วงศ์นัย	นักวิจัย
10. คุณกัญญา พันเต๊ะ	นักวิจัย
11. คุณวันนา วงษ์กำริม	นักวิจัย
12. คุณสวาด วันเอเลาะ	นักวิจัย
13. คุณสุไสยา วงษ์กำริม	นักวิจัย
14. คุณจำปี พันหว่า	นักวิจัย
15. คุณมัลลย์ วาฮา	นักวิจัย

12.3. ผู้สนับสนุนหรือองค์กรสนับสนุน

1. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น (ทุนการวิจัย)
2. คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
3. โรงเรียนสุเหร่าคลองเก่า
4. มัสยิดอัลฟาละห์

บทที่ 2

ทบทวนบริบทและสถานการณ์ชุมชน

1. สภาพพื้นที่

1.1. ประวัติศาสตร์ชุมชน

สืบเนื่องมาจากสมัยรัชกาลที่ 3 (พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว) แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ให้มีพระบรมราชโบายให้กวาดต้อนประชาชนชาวหัวเมืองทางใต้ขึ้นมาอยู่ในบางกอก ด้วยเหตุผลทางการเมือง การปกครอง ราษฎรที่ถูกกวาดต้อนมาในครั้งนั้นมาจากหลายหัวเมือง มีทั้งมาจาก จ.ปัตตานี จ.ยะลา จ.นราธิวาส และเมืองสะโตย หรือสตูลในปัจจุบัน ราษฎรเหล่านั้น เขาเรียกว่า “คำพร้อ”

ราษฎรเหล่านั้นได้ถูกนำมาปล่อยไว้บริเวณทุ่งนา ฝั่งตะวันออกของบางกอก บางส่วนปล่อยไว้ฝั่งเมืองนนทบุรี เมืองปทุมธานี และพระนครศรีอยุธยา

ในส่วนของฝั่งตะวันออกของพระนคร เริ่มต้นจากคลองนางหงส์ (บ้านครัวฝั่งใต้) คลองแสนแสบ คลองพระโขนง คลองประเวศ และคลองบริวารอีกจำนวนมาก

กลุ่มประชาชนที่ถูกกวาดต้อนมาจากเมืองสะโตย (สตูลในปัจจุบัน) ได้นำมาปล่อยริมคลองแสนแสบ – สุเหร่าแดง ซึ่งคนในชุมชนคลองเก่าได้แยกย้ายมาจากสุเหร่าแดง ตอนนั้นคลองเก่ามีบ้านเรือนอยู่ประมาณ 10 – 15 หลังคาเรือน และบางส่วนก็ได้แยกไปแถวชลบุรี แปร้ว นครนายก หัวหมาก ลาดกระบัง ในตอนนั้นชุมชนคลองเก่าไปใช้สุเหร่าคลองสี่ คือ มัสยิดดารุดสอาเคห์ ทำพิธีทางศาสนา เพราะตอนนั้นคลองเก่ายังไม่มีที่สร้างสุเหร่า และที่ทำกูโบร์ จึงไปละหมาด หรือมีคนตายก็นำไปฝังที่สุเหร่าคลองสี่

ในปี พ.ศ. 2485 โต๊ะยี่เฮม หมัดละ ได้บริจาคที่ดิน 5 ไร่ และอีก 5 ไร่ขายให้กับชุมชน ที่ดิน 5 ไร่แรกที่บริจาคมาชาวบ้านก็เริ่มสร้างสุเหร่า

สุเหร่าหลังแรกสร้างขึ้นใน พ.ศ. 2485 โดยได้ซื้อบ้านเจ็กที่เป็นบ้านไม้มาสร้างสุเหร่า หลังคาของสุเหร่าเป็นสังกะสี ฝาไม้ตะกูลเพชรทองคำเป็นผู้บริจาค บานประตูไม้สัก คุณอับดุลเลาะมาน เพ็ชรมานะ เป็นผู้บริจาค และที่ดินอีก 5 ไร่ที่ซื้อไว้ก็พ้องกับโต๊ะยี่เฮม ส่วนที่ 5 ไร่ ที่ชาวบ้านซื้อที่ทำนาพ่อน สมัยนั้นที่ไร่ละ 50 บาท ที่ดิน 5 ไร่ 250 บาท รวมแล้วที่ดินสุเหร่ามีทั้งหมด รวมซอยวากัฟ กูโบร์แล้วทั้งหมด 10 ไร่ เมื่อมีกูโบร์คลองเก่า คนแรกที่ฝังในกูโบร์นี้คือ แชะหวังเงาะป่า

ในเนื้อที่ดิน 10 ไร่ สร้างสุเหร่าไป 2 ไร่ 1 งาน 24 ตารางวา ทำที่กุโบร์ 1 ไร่ 2 งาน ที่เหลือเป็น
ที่อยู่ของคนในชุมชนครอบครัวละ 1 งาน หรือ (100 ตร.ว.) ค่าเช่าปีละ 400 บาท / ล็อก เงินที่ได้ใช้
บำรุงมัสยิด – ค่าน้ำ – ค่าไฟ ที่ดินได้โอนเป็นกรรมสิทธิ์ให้แก่ สุเหร่าคลองเก่า วันที่ 25 มกราคม
พ.ศ.2522 ที่ดินได้โอนเป็นกรรมสิทธิ์ให้แก่ โรงเรียนสุเหร่าคลองเก่า วันที่ 13 พฤษภาคม พ.ศ.2525

สุเหร่าหลังแรกของชุมชนมีความกว้าง 3 วา ยาว 3 วา ช่วงที่ทำคือ แซชิน วงศ์นุ้ย ซึ่ง
ปัจจุบันก็ยังมีชีวิตอยู่ อายุ 83 ปี และอีกคนคือ แซแฮม พันตะ ได้ร่วมสร้างสุเหร่า และตอนนี้อายุ 82
ปี ยังมีชีวิตอยู่ ส่วนแซหวัง – แซเลียบได้เสียชีวิตไปนานแล้ว แซชินบอกว่า ช่วงส่วนใหญ่ก็เป็น
ชาวบ้านสร้างด้วยน้ำพักน้ำแรงของคนในชุมชน สุเหร่าหลังแรกมีอิหม่ามชื่อ อิหม่ามกอเซ็ม รักษา
เดช สมัยนั้นโรงเรียนไทยยังไม่มีก็ไปเรียนที่โรงเรียนสามง่าม แต่เดินทางลำบากทำให้เด็กไม่ค่อย
ไปโรงเรียนจึงหาครูมาสอนหนังสือไทยที่สุเหร่า รวมกันทั้งแขกและไทย

สุเหร่าหลังที่ 2 ได้บูรณะขึ้นมาใหม่ ประมาณ พ.ศ.2500 แซชินเล่าว่า ได้เปลี่ยนหลังคาใหญ่
จากหลังคาสังกะสีเป็นหลังคากระเบื้อง ได้รับเงินบริจาคของชาวบ้าน และช่วงนั้นก็เริ่มมีบ้านเรือน
มาจากที่ต่างๆ มากขึ้น มัสยิดหลังนี้มีโต๊ะอิหม่าม มุอัมหมัด ฟิงและ (สนิท ฟิงและ) ต่อมาทาง
ราชการได้มาสร้างโรงเรียนไทยให้เด็กเรียน

โรงเรียนหลังแรกของชุมชนคลองเก่าอยู่ริมคลองสร้างเป็นไม้ชั้นเดียว ผู้บริจาคที่ดินให้กับ
โรงเรียนคือ ลูกชายของอิหม่ามกอเซ็ม ชื่อ นายสุรินทร์ รักษาเดช เป็นนักการภารโรงอยู่ และได้
บริจาคที่ดินให้สร้างโรงเรียนประมาณ 2 ไร่ และลาออกจากการเป็นนักการภารโรง โดยให้น้องชาย
รับหน้าที่แทนจนถึงปัจจุบันนี้ ส่วนนายสุรินทร์ รักษาเดชได้เสียชีวิตไปเมื่อ พ.ศ.2550 น้องชายก็ยัง
รับหน้าที่มาจนถึงปัจจุบัน และตอนนี้อายุ 58 ปี

สุเหร่าหลังที่ 3 ได้สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2528 ซึ่งเป็นหลังที่อยู่ปัจจุบันนี้ อิหม่ามก็ยังคนเดิมคือ
อิหม่าม มุอัมหมัด ฟิงและ ต่อมาได้ลาออกจึงมีการเลือกตั้งใหม่ และอิหม่ามคนใหม่ชื่อ อิหม่าม
สมาอิล จ้อยรุ่ง (พิชิต จ้อยรุ่ง) มาได้ระยะหนึ่งก็ลาออก เพราะสุขภาพไม่แข็งแรง ในปัจจุบันนี้
อิหม่ามชื่อ อิหม่ามยิริด จ้อยรุ่ง (อุดม จ้อยรุ่ง)

สุเหร่านี้เป็นปูนทั้งหลัง มีโดมหน้า พื้นปูกระเบื้องทั้งหมด ยาว 25 เมตร กว้าง 14 เมตร เพิ่ม
ใหม่อีก 8 เมตร ถือได้ว่าเป็นศูนย์รวมของชาวคลองเก่า รายได้ในการก่อสร้างก็เป็นการบริจาคของ
ชุมชนพี่ๆ น้องๆ ชาวมุสลิมทั่วไป

โดยหนึ่งปีจะมีการจัดงาน 1 ครั้ง รวมทุนรวมกำไรทั้งหมดให้สุเหร่า เพื่อเป็นค่าบำรุง
การศึกษาทางด้านศาสนาอิสลาม และซ่อมแซมบางส่วนที่ชำรุด เป็นค่าน้ำ – ค่าไฟ

ต่อมาประมาณปี พ.ศ.2545 ชาวบ้านได้ช่วยกันบริจาคเงินซื้อที่ดินเป็นที่ของบังศักดิ์ – นิติ
ชายให้กับสุเหร่าอีก 50 ตารางวา ๆ ละ 1,200 บาท ได้รับเงินบริจาคของชุมชนสร้างอาคารเรียน 8 X
12 เมตร 2 ชั้น ซึ่งป็นโรงเรียนใช้เรียนใช้สอนทางศาสนาอิสลามในปัจจุบันนี้

1.2. ที่ตั้ง และอาณาเขต

อาณาเขตของชุมชนคลองเก่า

ทิศตะวันออก ติดหมู่บ้านคลองสิบมีลำคลองเชื่อมกันระหว่างคลองเก่าและคลองสิบสองชุมชนก็เป็นเหมือนบ้านพี่เมืองน้องเดินลัดกลางนาไปมาหาสู่กันได้ ชาวบ้านทำนาทำกันเป็นส่วนใหญ่มีพื้นที่ทำนารวมในชุมชนประมาณ 4,000 ไร่ เป็นพื้นที่ใช้ทำนา ทำสวนบ้างเป็นบางพื้นที่ แต่ไม่มากเพราะเวลาหน้าฝนน้ำท่วมยังเป็นเวลานานชาวบ้านจึงไม่นิยมทำสวน

ทิศตะวันตก เป็นเขตมีนบุรีใช้คลองเป็นการแบ่งเขตมีนบุรี-หนองจอก ทางด้านทิศตะวันตกเขาเรียกว่าคลองสามวาตะวันออกอาชีพส่วนใหญ่ก็ทำนา

ทิศเหนือ หรือเส้นทางไปสำนักจุฬาราชมนตรี เป็นเขตติดต่อจังหวัดปทุมธานี ชาวบ้านเขตนี้ก็ทำนา

ทิศใต้ ก็เป็นเขตติดต่อกับถนนคลองสิบชาวบ้านส่วนใหญ่ก็ทำนาเป็นอาชีพหลัก พื้นที่ทำนารวมกันแล้วในอาณาเขตมีประมาณ 5,000 ไร่ เพราะหมู่บ้านก็ล้อมรอบด้วยทุ่งนา-ลำคลอง คนในชุมชนบางครัวเรือนยังอาศัยน้ำจากคลองใช้ในชีวิตประจำวันอยู่ ดังนั้นลำคลองก็มีความสำคัญกับคนทุกยุคทุกสมัย

1.3. ลักษณะทางภูมิศาสตร์

พื้นที่ของคลองเก่ามีลำคลองเป็นหัวใจในการทำมาหากินของคนทำนา ถนนคลองเก่าแยกจากคลองสิบข้างทางก็เป็นพื้นที่ทำนา ข้างถนนยังร่มรื่นเพราะมีต้นไม้ทั้งสองฝั่งทาง คนที่เคยผ่านมาทางนี้จะมองเห็นความเป็นธรรมชาติได้ตลอดเส้นทาง ถนนคลองเก่าใช้เป็นถนนทางลัดออกถนนเส้นนิมิตใหม่-มีนบุรี-ลำลูกกา หรือเส้นทางลัดไปถนนรูปเตมิ-ดอนเมือง-ออกวิภาวดีได้

2. สภาพสังคม และวัฒนธรรม

2.1. วัฒนธรรมประเพณี

1) การถือศีลอดในเดือนรอมดอน เพื่อสูเจ้าจะได้หัววันเกรงความชั่ว กำหนดเริ่มต้นเดือนรอมดอน ต้องดูว่าเดือนชะอบานมี 29 หรือ 30 วัน ให้ดูดวงจันทร์ตอนเย็น ขณะที่ดวงอาทิตย์เพิ่งตกของวันที่ 29 เดือนชะอบาน ถ้าเห็นดวงจันทร์ ก็ถือว่าค้ำคั้นนั้นเข้าสู่เดือนรอมดอนรุ่งขึ้นจึงต้องถือศีลอด ถ้าไม่เห็นดวงจันทร์ให้นับเดือนชะอบานให้ครบ 30 วัน หลังจากวันนั้นจึงเข้าสู่เดือนรอมดอน

2) การบำเพ็ญฮัจญ์ มุสลิมทุกคนที่มีความสามารถจำเป็นต้องเดินทางไปทำพิธีฮัจญ์ ณ.นครมักกะห์ อย่างน้อยครั้งหนึ่งในชีวิตตน

3) การทำละหมาด ขอยกตัวอย่างเฉพาะการละหมาด 5 เวลา และการละหมาดวันศุกร์

การละหมาด 5 เวลา ประกอบด้วย

- 1) ละหมาดเวลา **ดูฮรี** นับตั้งแต่พระอาทิตย์เริ่มคล้อย จนถึงเวลาประมาณเงาของสิ่งหนึ่งเท่าตัวของมัน เวลาประมาณ 12.30-14.00 น.
- 2) ละหมาดเวลา **อัสริ** ตั้งแต่เวลาดูฮรีจนถึงพระอาทิตย์ตก เวลาประมาณ 15.00-17.00 น.
- 3) ละหมาดเวลา **มักริบ** นับตั้งแต่ดวงอาทิตย์ตกจนแสงอาทิตย์บนท้องฟ้าหายไปหมด เวลาประมาณ 18.30-19.30 น.
- 4) ละหมาดเวลา **อิชาอ์** เวลานั้นตั้งแต่สิ้นเวลามักริบจนถึงแสงเงินแสงทองขึ้น เวลาประมาณ 19.30-24.00 น.
- 5) ละหมาดเวลา **ซุบฮิ** นับตั้งแต่แสงเงินแสงทองขึ้นจนถึงดวงอาทิตย์ขึ้น เวลาประมาณ 05.00-06.00 น.

การละหมาดวันศุกร์

ศาสนาอิสลามได้มีบัญญัติให้การละหมาดวันศุกร์เป็นสิ่งที่จำเป็นแก่มุสลิมที่เป็นชายทุกคน ทั้งนี้เพื่อให้เป็นการชุมนุมเพื่อประกอบศาสนกิจประจำสัปดาห์ของชาวบ้านในตำบลหรือหมู่บ้านนั้นๆ และให้อิหม่ามหรือคอเต็บผู้ใดผู้หนึ่งขึ้นพูดอบรม (คุตบะฮ์) แก่ผู้มาร่วมละหมาดให้ภักดีต่ออัลเลาะห์ และเกรงกลัวต่อพระองค์ในการทำมาค้าและละเว้นความชั่ว โดยจะขาดการละหมาดวันศุกร์ ได้ไม่เกิน 3 ศุกร์

4) การทำขนมชะวูรอ

ในการกวนขนมชะวูรอ ต้องทำในเดือนมุฮัรรอมหรือหลังจากอีดิ้ใหญ่ (อีดิ้อัดฮาร์) มีระยะเวลาทำภายใน 1 เดือน ส่วนผสมของขนมชะวูรอ **แบบของหวาน** ได้แก่ ถั่วดำ ถั่วเขียว ถั่วลิสง มันเทศ พักทอง กล้วยสุก งาคั่ว แป้งข้าวเจ้า น้ำตาล กะทิ **แบบของลาว** ได้แก่ ถั่วดำ ถั่วเขียว ถั่วลิสง มันเทศ พักทอง ไข่ แป้งข้าวเจ้า งาคั่ว น้ำตาล กะทิ

3. สภาพเศรษฐกิจ

ชุมชนคลองเก่าเป็นพื้นที่ชานเมือง มีลำคลองตลอดแนวหมู่บ้าน คนในชุมชนส่วนมากประกอบอาชีพทำนา-รับจ้างทั่วไป การประกอบอาชีพของคนในชุมชนเป็นอาชีพที่ไม่หลากหลายทำนาเป็นส่วนใหญ่ มีค้าขายบ้าง แม่บ้านก็ทำผ้า-ปักมุกกันส่วนมาก

4. สภาพปัญหาของชุมชน

คนในชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ไม่คึกคัก ครอบครัวส่วนใหญ่จะมีหนี้สินของ ธ.ก.ส. กันทั้งนั้น ส่วนใหญ่ก็ต่างคนต่างอยู่ทำมาหากินแบบตัวใครตัวมัน มีการพึ่งพาอาศัยกันไม่ได้เนื่องจากครอบครัวไหนที่มีฐานะดี แต่อย่างรู้ๆ ในสังคมทั่วไป คนรวยก็อยู่ในกลุ่มคนรวย คนจนก็อยู่ใน

กลุ่มคนจนยอมรับว่าคนพวกนี้ก็ยังมีการแบ่งชนชั้นกันอยู่ แต่ส่วนมากแล้วในชุมชนนี้จะมีคนจนมากกว่าคนรวย และความจนนี้ก็มีผลกระทบมากมายมาสู่ลูกหลาน ทำให้ไม่มีโอกาสที่จะได้ศึกษาในระดับสูงอย่างมากที่สุดแค่ภาคบังคับระดับหมู่บ้านจบมาก็ทำงาน โรงงาน ทำงานก่อสร้าง ทำงานเหมือนที่พ่อแม่ทำ ส่วนคนรวยลูกหลานก็จะมีการศึกษาที่ดีจบการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยมีงานมีอาชีพที่มั่นคง

บทที่ 3

วิธีการดำเนินงาน

1. ขั้นตอนวิธีการดำเนินงาน

การดำเนินงานวิจัยนี้ใช้กระบวนการวิจัยเพื่อท้องถิ่น ซึ่งเป็นกระบวนการที่เน้นคนเป็นศูนย์กลาง และมุ่งสร้างพลังอำนาจ (Empowerment) ให้กับประชาชนด้วยกระบวนการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วมผ่านกระบวนการวิจัย เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของบุคคล ได้ร่วมกันคิด ร่วมกันวางแผน ร่วมกันวิเคราะห์ ร่วมกันกำหนดแนวทาง ร่วมกันทำ และร่วมรับผลจากการวิจัย โดยมีระยะเวลาทั้งหมด 12 เดือน แบ่งระยะเวลาการดำเนินงานออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

1.1 ระยะที่ 1 (6 เดือน ตั้งแต่ ตุลาคม 2551 – กุมภาพันธ์ 2552)

- 1) ประชุมทีมวิจัยประจำเดือนเพื่อวิเคราะห์และวางแผนการดำเนินงาน
- 2) จัดเวทีทำความเข้าใจและชี้แจงกับกลุ่มเป้าหมาย
- 3) ศึกษาดูงานและแลกเปลี่ยนประสบการณ์งานวิจัยเพื่อท้องถิ่น
- 4) สำรวจสถานการณ์ปัญหาภาวะหนี้สินและรวบรวมข้อมูล สาเหตุ ปัจจัย เงื่อนไข

การเกิดหนี้สินของคนในชุมชน

- 5) จัดเวทีคืนข้อมูลสู่ชุมชนระยะที่ 1
- 6) จัดทำรายงานความก้าวหน้า

1.2 ระยะที่ 2 (7 เดือน ตั้งแต่ กุมภาพันธ์ 2552 – สิงหาคม 2552)

- 1) ประชุมทีมวิจัยประจำเดือนเพื่อวิเคราะห์และวางแผนการดำเนินงาน
- 2) สำรวจสถานการณ์ปัญหาภาวะหนี้สินและรวบรวมข้อมูล สาเหตุ ปัจจัย เงื่อนไข

การเกิดหนี้สินของคนในชุมชน

- 3) ศึกษาดูงานและแลกเปลี่ยนประสบการณ์
- 4) จัดเวทีวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาแนวทางการจัดการหนี้สินที่เหมาะสมกับชุมชน
- 5) จัดเวทีคืนข้อมูลสู่ชุมชน
- 6) จัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์

โดยในระยะที่ 2 นี้ได้มีการขยายเวลาดำเนินโครงการออกมาอีก 4 เดือน (พฤษภาคม 2552 - สิงหาคม 2552) เนื่องจากหลังจากที่ได้ไปศึกษาดูงานและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ทำให้เห็นถึงข้อมูลที่มีอยู่นั้นยังไม่เพียงพอต่อการที่จะนำมาใช้วิเคราะห์แนวทางได้ จึงได้มีการขยายเวลาออกไปเพื่อให้สามารถตอบคำถามวิจัยได้

2. การดำเนินงานแต่ละขั้นตอนการวิจัย

กิจกรรมที่ 1 การประชุมทีมวิจัยประจำเดือนเพื่อวิเคราะห์และวางแผนการดำเนินงาน

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

- 1) เพื่อให้ทีมวิจัยได้ร่วมกันคิด วิเคราะห์ วางแผนการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนของโครงการอย่างเป็นระบบ
- 2) เพื่อให้ทีมวิจัยได้ร่วมกันสรุปผลการดำเนินงานกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ในการดำเนินงานโครงการ

วิธีการและเครื่องมือ

- มีการประชุมทีมวิจัยเพื่อวางแผนและสรุปผลการดำเนินงาน
- ใช้กระดานสรุปเพื่อให้ทีมวิจัยได้เห็นข้อมูลร่วมกันและพร้อมกัน
- ใช้สมุดบันทึก เพื่อนักวิจัยแต่ละคนได้ร่วมกันบันทึกข้อมูลเพื่อช่วยเตือนความจำ

ขั้นตอนการดำเนินงาน

ในกิจกรรมนี้ จะมีการดำเนินงานตลอดระยะเวลาที่ดำเนินโครงการ โดยแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

- 1) ประชุมทีมวิจัยร่วมกับพี่เลี้ยง โดยในระยะแรกที่พี่เลี้ยงจะเป็นผู้นำคุยในประเด็นแต่ละกิจกรรม ให้ทีมวิจัยได้ร่วมกันคิด ทำให้นักวิจัยได้ค่อยๆ เรียนรู้กระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วม และเปิดโอกาสให้แต่ละคนได้แสดงความคิดเห็น และพี่เลี้ยงจะเติมแนวคิด มุมมองต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย
- 2) ประชุมทีมวิจัยด้วยตนเอง โดยหลังจากที่ทีมวิจัยได้เรียนรู้วิธีการทำงานแบบมีส่วนร่วมจากที่พี่เลี้ยงได้เป็นผู้นำให้ดูแล้ว ต่อจากนั้นเป็นบทบาทของทีมวิจัยที่จะต้องมาร่วมกันคิด ร่วมกันวางแผนการดำเนินงาน และร่วมกันสรุปและวิเคราะห์ผลการดำเนินงานในแต่ละกิจกรรม

สรุปผลการดำเนินงาน

ในกิจกรรมนี้ทำให้ทีมวิจัยได้ใช้เป็นเวทีในการเรียนรู้กระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วม ตั้งแต่การทำความเข้าใจโครงการร่วมกัน การเตรียมตัวในการดำเนินงานแต่ละกิจกรรม การร่วมกันเรียบเรียงข้อมูล สรุปบทเรียน วิเคราะห์ผลการดำเนินงาน รวมทั้งเป็นเวทีในการปรึกษาและแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในระหว่างการทำงาน ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการวางแผนการทำงาน การเตรียมความพร้อมในด้านต่างๆ การชี้แจงโครงการ การทดลองทำบัญชีครัวเรือนภายในทีมวิจัยเพื่อนำมาออกแบบการเก็บข้อมูล การเก็บข้อมูล การสรุปข้อมูล รวมถึงในเรื่องของการปรึกษาปัญหาส่วนตัว ทำให้ทีมวิจัยได้มีประสบการณ์การทำงานเป็นทีม การช่วยเหลือกัน

กิจกรรมที่ 2 จัดเวทีทำความเข้าใจและชี้แจงกับกลุ่มเป้าหมาย (2 ครั้ง)

กิจกรรมการจัดเวทีทำความเข้าใจและชี้แจงกับกลุ่มเป้าหมาย มีการจัดทั้งหมด 2 ครั้ง เพราะจากการจัดเวทีในครั้งที่ 1 ทางทีมวิจัยเห็นว่ายังไม่ได้ผลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้จึงเกิดเวทีในครั้งที่ 2 ขึ้น

การจัดเวทีชี้แจงโครงการ ครั้งที่ 1 (วันที่ 12 ตุลาคม 2551)

วัตถุประสงค์

1) สร้างความเข้าใจการดำเนินงานตามโครงการกับประชาชนหมู่ที่ 2 แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก กทม.

- 2) เพื่อหาผู้ที่สนใจร่วมดำเนินงานตามโครงการ
- 3) เพื่อพัฒนาศักยภาพของทีมงานวิจัย

วิธีการและเครื่องมือ

- มีการประชุมทีมวิจัยเพื่อวางแผนการดำเนินงาน กำหนดบทบาทหน้าที่
- จัดเตรียมสถานที่
- เตรียมกลุ่มเป้าหมาย โดยให้นักวิจัยชักชวนชาวบ้านมา อย่างน้อยคนละ 5 คน
- จัดเวทีชี้แจงโครงการ

ขั้นตอนการดำเนินงาน

ในกิจกรรมนี้ แบ่งออกเป็น 2 ช่วง คือ

1) ช่วงเตรียมงาน โดยกิจกรรมนี้ใช้เวทีการประชุมทีมวิจัย เป็นเวทีพูดคุย เพื่อวางแผนเตรียมจัดเวทีชี้แจงโครงการ การเตรียมสถานที่จัดเวทีชี้แจงโครงการ ซึ่งจะมีขึ้นในวันอาทิตย์ ที่ 12 ตุลาคม พ.ศ.2551 ทุกคนไม่มีประสบการณ์ในการประชุมแต่ก็อยากลองดู จำแบบที่เคยเห็นๆ มา เวลาประชุมผู้ปกครองที่โรงเรียน เขาก็จะมีการเตรียมงานในแต่ละฝ่าย เริ่มแรกก็คุยกันว่า เราจะหาคนมาฟังได้อย่างไร เราจะชวนเขาแบบไหน พูดกับเขาอย่างไรเขาถึงจะมาฟังเรา มันเป็นคำถามที่เกิดขึ้นในใจและเป็นความกังวลอยู่ไม่น้อยเลยทีเดียว จากนั้นจึงตกลงกันในกลุ่มให้หาคนมาฟังเป็นรายบุคคล โดยสมาชิกในทีมชวนคนมาฟังให้ได้อย่างน้อยคนละ 5 คน โดยแต่ละคนในทีมชวนคนมาฟังให้ได้ 5 คนหรือมากกว่านั้น แล้วแต่ความสามารถ และที่สำคัญให้พูดคุยกับคนในบ้าน ให้เขาเข้าใจว่าเราจะทำอะไรเกี่ยวกับการประชุม และมีการแบ่งบทบาทหน้าที่ ดังนี้

ติดต่อสถานที่

จวรรณ พันเต๊ะ

จัดเตรียมสถานที่

1. เล็บ พระแสง

2. สายนะที พระแสง

ฝ่ายลงทะเบียน

1. ระพีพร รักษาเดช

2. มาริษา พันเต๊ะ

ฝ่ายเอกสารข้อมูล	1. จวรรณ พันเต๊ะ
	2. วันนา พันเต๊ะ
ชี้แจงโครงการ	1.สมชาย รักษาเดช (หัวหน้าโครงการ)
	2.สุทธิวา วงศ์นัย
จัดเตรียมอาหารและอาหารว่าง	1.วาสนา พวงพกา
	2.จำปี พันหว่า
	3.สมทรง โสภา

2) ช่วงวันงาน ก่อนงานได้มีการตรวจสอบความพร้อมของสถานที่และอุปกรณ์ในการอำนวยความสะดวกต่างๆ มีการตั้งโต๊ะลงทะเบียน เริ่มงานโดยคุณสมชาย และคุณสุทธิวา เป็นผู้รับผิดชอบในการนำเสนอข้อมูลและความเป็นมาของชุมชนจากอดีตสู่ปัจจุบัน และเข้าสู่เนื้อหาการประชุมชี้แจงโครงการการจัดการหนี้สินของชุมชนเข้าสู่สถานการณ์ปัจจุบัน คุณสุทธิวาจะพูดถึงการชักชวนให้มาฟังในวันนี้ เราไม่ได้มาชวนกันเป็นหนี้ แต่จะชวนกันมาพูดคุยถึงปัญหาแนวทางการจัดการหนี้สิน ทำอย่างไรหนี้สินของคนในชุมชนจะลดลงได้บ้าง เราขอความร่วมมือจากชุมชนช่วยทำแบบสอบถาม และขอข้อเสนอแนะตามความคิดเห็นของชุมชนพร้อมแจกสมุดในการทำบัญชีครัวเรือนถึงรายรับ-รายจ่าย ในแต่ละวัน และข้อมูลที่ได้มาในวันนี้ เราทีมงานวิจัยจะทำการศึกษาตามกลุ่มงานวิจัยต่างๆ แล้วจะทำการคืนข้อมูลกลับสู่ชุมชนประมาณ 8 เดือน จะพยายามรวมข้อมูลต่างๆ ให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

สรุปผลการดำเนินงาน

1) ได้ทำตามเป้าหมายอย่างหนึ่งคือได้ชี้แจงให้ชาวบ้านรู้ว่าเราทำอะไรกันอยู่ถึงชี้แจงผิดๆถูกๆที่เลี้ยงก็ช่วยชี้แจงให้เพราะเรายังไม่มีประสบการณ์ ความผิดพลาดในครั้งนี้ถือว่าเป็นบทเรียนในการทำงานครั้งต่อไปได้ชี้แจงให้ชาวบ้านรู้ว่าเราทำอะไรกันอยู่

2) คนในทีมวิจัยได้ฝึกการทำงานไปในตัว ฝึกความกล้า หรือที่เรียกให้เป็นภาษาทางการหน่อยก็คือ เพิ่มศักยภาพของทีมงาน การที่เราแนะนำตัวของทีมงานวิจัยเพื่อให้ทุกคนในทีมมีความกล้าคิด กล้าพูด และให้ชาวบ้านรู้ว่าเราคือ หนึ่งในทีมวิจัยและมีหน้าที่ทำอะไร

ปัญหาอุปสรรค

1) ชาวบ้านเข้าใจผิดเพราะการสื่อสารไม่ชัดเจน

จะว่าการสื่อสารไม่ชัดเจนเสียเลยก็คงไม่ได้เพราะชาวบ้านบางกลุ่มเราไม่ได้ชวนเขามา แต่ก็เป็นการดีที่เขาเข้ามาฟังจะได้รู้ว่าจริงๆ แล้วเราทำอะไรกัน ข้อเสีย คือทีมโดนค่า บางคนเข้าใจว่ามาปลดหนี้ให้ บางคนเข้าใจว่าจะเอางานมาให้ หรือเข้าใจว่าจะแจกเงิน การสื่อสารในครั้งนี้เป็นบทเรียนสำหรับเรามาก และการชวนคนมาฟังหัวข้อของการจัดหนี้สินคนส่วนใหญ่สนใจคำว่า

จัดการหนี้สินไม่ได้ดี ความของคำว่า การศึกษาแนวทางการจัดการหนี้สินที่เหมาะสม และชื่อโครงการของเราที่ใช้คำว่าจัดการหนี้สิน บางคนมาซื้อของร้านค้าเห็นเขามุงดูก็มุงดูบ้างก็รีบกลับไปบอกเพื่อนบ้านมีคนมาปลดหนี้ อยู่กลางนาขังมาเลยเพราะคำว่าปลดหนี้ ทุกคนคิดกันที่จะปลดหนี้กันทั้งนั้น แต่นี้เรารู้แล้วว่าชาวบ้านทุกคนที่มาเป็นหนี้กันทั้งนั้นแต่ยังไม่มีใครบอกจำนวนตัวเลข

2) ความพร้อมของทีมงาน ขาดความพร้อมในการนำเสนอรายละเอียดต่างๆ หัวข้อนำเสนอบางอย่างอธิบายไม่ถูก เช่นคำว่าจัดการหนี้สิน ชาวบ้านถามว่าจะมาช่วยจัดการอย่างไร เราตอบชาวบ้านไม่ได้แต่เราก็บอกว่าช่วยหาข้อมูลก่อน

3) ทำงานไม่ตรงกับแผนที่วางเอาไว้ ตัวทีมเองก็ยังไม่ค่อยเข้าใจโครงการได้ดีพอ สิ่งที่ได้เรียนรู้ในตอนนี้เป็นคือ ความคิดเห็นที่แตกต่าง จากคนมาประชุมไม่ถึง 70 คนยังมีความคิดต่าง ๆ นานา กันคนละแบบคนที่มาฟังโครงการมีมุมมองของโครงการหลากหลาย บางคนก็บอกจะมาสร้างอาชีพให้ ส่วนบางคนบอกจะมาปลดหนี้ เตรียมเอกสารอย่างดี บางคนคิดว่าจะมาแจกเงิน

4) ข้อมูลจากแบบสอบถาม เราอยากรู้ชื่อและที่อยู่ในการสำรวจ ความเป็นอยู่ของคนในชุมชน ศึกษาจำนวนสมาชิกของครอบครัว การประกอบอาชีพ รายรับรายจ่ายในแต่ละเดือน การมีหนี้ในระบบหรือนอกระบบเท่าไร การถามถึงหนี้สินของชาวบ้านเพื่อจะรู้ว่า ชาวบ้าน 50 คนมีหนี้เท่านี้แล้ว และถ้าชาวบ้านทั้งหมดบ้านจะมีหนี้เท่าไรทำให้เกิดความอยากรู้

5) ข้อบกพร่องในการออกแบบสอบถาม รายละเอียดไม่ดีพอ เราต้องเตรียมข้อมูลให้มากกว่านี้ เพราะแบบสอบถามดูแล้วจะเป็นแบบที่ง่าย สำหรับที่เราจะเข้าถึงคนในชุมชนใช้เวลาไม่นาน และเราต้องทำแบบสอบถามกันใหม่ เพื่อความชัดเจนมากขึ้น แบบสอบถามบางข้อเรายังไม่รู้ว่าจะถามเพื่ออะไร เช่น ถามถึงการศึกษา ถามถึงรายได้แต่ละปี ถามถึงอายุสมาชิกในครอบครัว ถามแล้วจะนำไปสู่เป้าหมายตรงไหนยังไม่รู้ ฉะนั้นแบบสอบถามให้เพิ่มเติมให้ละเอียดมากที่สุด เพราะข้อมูลที่จะศึกษาและทำการวิจัย น่าจะได้ข้อมูลจากแบบสอบถามตรงนี้ด้วย เพื่อมาเป็นส่วนประกอบในการศึกษาวิจัยค้นหาปัญหาต่างๆ ในชุมชน และปัญหาที่มีอยู่ในปัจจุบันก็คือ การที่ชุมชนมีหนี้สิน ซึ่งตอนนี้ทางออกเรายังไม่รู้ว่าจะอยู่ตรงไหน ก็ศึกษากันไปก่อนเข้าใจบ้างไม่เข้าใจบ้างก็ค่อยเป็นค่อยไป

การจัดเวทีชี้แจงโครงการ ครั้งที่ 2 (วันที่ 16 พฤศจิกายน 2551)

วัตถุประสงค์

- 1) สร้างความเข้าใจการดำเนินงานตามโครงการกับประชาชนหมู่ที่ 2 แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก กทม.ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายเดิมที่เข้ามาฟังในเวทีชี้แจงโครงการครั้งที่ 1
- 2) เพื่อหาผู้ที่สนใจร่วมดำเนินงานตามโครงการ
- 3) เพื่อพัฒนาศักยภาพของทีมงานวิจัย

วิธีการและเครื่องมือ

- มีการประชุมทีมวิจัยเพื่อวางแผนการดำเนินงาน กำหนดบทบาทหน้าที่
- มีการใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการพูดคุยกับผู้ที่มาฟัง
- แบ่งกลุ่มย่อยในการร่วมกันคิดและรวบรวมข้อมูลปัญหาหนี้สิน
- ค้นข้อมูลปัญหาหนี้สินให้กลุ่มผู้ที่มาฟังได้รับทราบ

ขั้นตอนการดำเนินงาน

ในกิจกรรมนี้ แบ่งออกเป็น 2 ช่วง คือ

1) ช่วงเตรียมงาน โดยกิจกรรมนี้ใช้เวทีการประชุมทีมวิจัย เป็นเวทีพูดคุย เพื่อวางแผนเตรียมจัดเวทีชี้แจงโครงการ การเตรียมสถานที่ เตรียมเนื้อหาที่จะนำเสนอในวันที่ 16 พฤศจิกายน พ.ศ. 2551 รวมทั้งมีการออกแบบสอบถามเพื่อที่จะใช้เป็นเครื่องมือ โดยจะแบ่งเป็นกลุ่มย่อยเพื่อรวบรวมข้อมูลจากผู้เข้ามาฟังการชี้แจงโครงการ

2) ช่วงวันงาน ในช่วงแรกเป็นการนำเสนอโครงการให้แก่ผู้เข้ามาฟังได้รับทราบ และทำความเข้าใจอีกครั้งหนึ่ง ต่อจากนั้นจึงเป็นการแบ่งกลุ่มให้ทีมวิจัยได้พูดคุยสอบถามข้อมูลตามแบบสอบถามที่ได้ออกแบบมา หลังจากนั้นจึงได้มีการสรุปรวบรวมข้อมูลและนำเสนอให้ผู้เข้าฟังได้เห็นภาพตัวเลขปริมาณหนี้สินในภาพรวม โดยตัวเลขในวันนี้ ทั้งหนี้ในระบบและหนี้ในระบบรวม 6,120,500 บาท จากจำนวน 32 คน รวมทีมวิจัยด้วย

สรุปผลการดำเนินงาน

สรุปการประชุมในวันนี้ได้บรรยากาศที่เป็นกันเองที่เป็นกันเองถึงจะมีคนมาไม่มาก แต่ชาวบ้านที่มาให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับหนี้สิน ในการพูดคุยกันในวันนี้ทุกคนกล้าเปิดเผยตัวเลขการเป็นหนี้ของตัวเองมากขึ้น ชาวบ้านใหญ่เข้าใจดีขึ้นว่ากลุ่มเรามาศึกษาหาข้อมูลเป็นการดีที่เราจะเก็บข้อมูลในครั้งต่อไป

บทเรียนจากการดำเนินงาน

จากการที่ได้พูดคุยกับผู้เข้าร่วมในเวทีนั้น ทำให้เห็นลักษณะนิสัยของคนในชุมชน มีทั้งหมด 4 แบบ คือ แบบที่ 1 พวกอยากรู้ อยากทำ ดูท่าที คนพวกนี้จะมีส่วนร่วมทุกอย่าง แบบที่ 2 พวกหวังผล อยากได้รับผลเพียงอย่างเดียว ไม่อยากร่วมงานถ้าไม่มีผลประโยชน์มาก่อน แบบที่ 3 พวกทองไม่รู้ร้อน การมีส่วนร่วมจะไม่มีผลต่อคนกลุ่มนี้ และแบบที่ 4 พวกอยากรู้แต่ไม่กล้า คนกลุ่มนี้จะไม่กล้าพูด แต่คอยดูอยู่ว่าทำอะไรกัน อยากจะเข้ามามีส่วนร่วม และจากการแบ่งประเภทของชาวบ้านทำให้เห็นปัญหาที่มีแตกต่างกัน และที่มาของหนี้สิน และเห็นอาชีพที่ไม่มั่นคงของคนในชุมชน

กิจกรรมที่ 3 ศึกษาฐานและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ (2 ครั้ง)

การศึกษาฐานและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ครั้งที่ 1 (วันที่ 22 พฤศจิกายน 2551)

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเติมแนวคิดการทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น

วิธีการและเครื่องมือ

ศึกษาฐาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับ โครงการวิจัยชุมชนบ้านหนองอ้อ จ.ราชบุรี

ขั้นตอนการดำเนินงาน

ในกิจกรรมนี้ เป็นการลงพื้นที่ที่ศึกษาฐานแลกเปลี่ยนกับทีมวิจัยชุมชนบ้านหนองอ้อ หมู่ 3 ตำบลบ้านสิงห์ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ในประเด็นกระบวนการทำงานวิจัย ปัญหา อุปสรรคต่างๆ และผลที่ได้รับจากการทำงานวิจัย

สรุปผลการดำเนินงาน

เราได้เห็นความมุ่งมั่นของคนในหมู่บ้านหนองอ้อ ชาวบ้านมีความเข้มแข็ง มีความสามัคคีเป็นแรงขับเคลื่อนสู่ความสำเร็จอย่างเห็นได้ชัด เช่น ชาวบ้านได้หลุดพ้นจากการเป็นหนี้ของพหุมุกกันนี้ครายวัน และที่สำคัญนี้ของชาวบ้านได้เปลี่ยนมาเป็นหนี้ในระบบของกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ภายในหมู่บ้าน ดอกเบี้ยต่ำส่งได้ทั้งต้นทั้งดอก หนี้จะลดลงตามลำดับ ในที่สุดหนี้ตัวนี้ก็จะหมดไป และบวกกับในหมู่บ้านหนองอ้อมีโครงการมากมายหลายอย่างที่จะให้ชาวบ้านเลือกทำตามความถนัดความพอใจ ชาวบ้านได้รู้จักการทำบัญชีในครัวเรือนทำให้รู้จักตัวเอง รู้รายรับรายจ่ายในครัวเรือนและที่สำคัญคือการได้รู้จักการให้ของคนในชุมชน ต่างก็มีน้ำใจซึ่งกันและกัน มีความรักความจริงใจ ความสามัคคี มีคุณธรรมนำไปสู่ประตูแห่งความสำเร็จของคนในหมู่บ้านหนองอ้อ

การศึกษาฐานและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ครั้งที่ 2 (วันที่ 13-14 ธันวาคม 2551)

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเติมแนวคิดการทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น

วิธีการและเครื่องมือ

ศึกษาฐาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับ โครงการวิจัยเพื่อท้องถิ่นในพื้นที่ภาคกลาง ตะวันออก ตะวันตก

ขั้นตอนการดำเนินงาน

ในกิจกรรมนี้ เป็นการร่วมเวทีนำเสนอการสังเคราะห์ 10 ปี วิจัยเพื่อท้องถิ่นภาคกลาง ตะวันตก ตะวันออก ในประเด็นกระบวนการทำงานวิจัย ปัญหาอุปสรรคต่างๆ และผลที่ได้รับจากการทำงานวิจัยในแต่ละโครงการ

สรุปผลการดำเนินงาน

งานสังเคราะห์ 10 ปี งานวิจัยเพื่อท้องถิ่น ในพื้นที่ภาคกลาง ตะวันตก ตะวันออก สะท้อนให้เห็นถึงคุณค่าของชุมชนหรือคุณค่าของภูมิปัญญาชาวบ้าน ซึ่งจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง ในชุมชนท้องถิ่นภายใต้ปรัชญาที่ว่า “สร้างสรรค์ปัญญา เพื่อพัฒนาท้องถิ่น” เข้าใจในระดับหนึ่งว่า งานวิจัยในท้องถิ่น มีการวางแผนงานตรงรากฐานที่มั่นคงเปรียบเหมือนกับการสร้างตึกต้องเริ่มต้น ตั้งแต่ฐานที่ มีวิศวกรออกแบบรากฐาน โครงสร้างที่มั่นคง ตึกหลังนี้ถึงจะตั้งอยู่อย่างมั่นคง ฉะนั้นไม่ว่าจะทำงานอะไรถ้าขาดรากฐานที่มั่นคงก็เปรียบเหมือนเรือที่ผ่านคลื่นพายุในทะเลถึงเวลา เรือแตกทุกอย่างก็หมดลง ดังนั้นงานวิจัยเราต้องทำอย่างมีระเบียบ วิจัยวิจัยและระบบการบริหาร การจัดการงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น เพื่อนำไปสู่การขยายผลที่สามารถเสริมสร้าง “พลัง” ควบคู่กับการ เคลื่อนไหวทางสังคมอย่างเท่าทันต่อกระแสโลกาภิวัตน์ สู่การเปลี่ยนให้เกิด สังคมใหม่ – สังคมที่ อุดมไปด้วยปัญญาได้ทั้งระดับท้องถิ่น ระดับภาค และระดับประเทศต่อไป คำที่ว่า Everyone can do Research งานวิจัย ใคร ใคร ก็ทำได้ (ไม่ยากแต่ก็ไม่ง่าย) อันนี้ต่อเองนะคะ ขอเตือนคนนะคะเกี่ยวกับ คำว่ารากฐานมันได้ใจมาก! ลึกซึ้งมาก! ด้วยกับงานที่เราได้ทำลงไปแล้วมันล้มเหลว การเลี้ยงปลา โดยพื้นฐานความรู้ไม่มีสุดท้ายเหลือกระชังและอีกอันคือ การออมในกลุ่ม สรุปก็ล้มเหลว แล้วอันนี้ คือบทเรียนบทหนึ่งในงานวิจัย เรียนผิดก่อนที่จะเรียนถูก การบ้านทำผิดก็จะต้องแก้ไขไม่แปลกหรือ กะรับได้เสมอ

การศึกษาดูงานและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ครั้งที่ 3 (วันที่ 20-21 มกราคม 2552)

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเติมแนวความคิดการทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น

วิธีการและเครื่องมือ

ศึกษาดูงาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับโครงการวิจัยเพื่อท้องถิ่นทั่วประเทศ

ขั้นตอนการดำเนินงาน

ในกิจกรรมนี้ เป็นการร่วมงาน 10 ปี งานวิจัยเพื่อท้องถิ่น ชาวบ้านวิจัย...รากฐานใหม่ ของสังคม พลัง คุณค่า ความสุข

สรุปผลการดำเนินงาน

ทีมวิจัยที่ได้ไปร่วมงานมีความเข้าใจการทำงานมากขึ้น และได้ความประทับใจ

การศึกษาดูงานและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ครั้งที่ 4

(วันที่ 27 เมษายน 2552 – 1 พฤษภาคม 2552)

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

- 1) เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และแนวคิดในการวิเคราะห์
- 2) เพื่อศึกษาดูงานรูปแบบการจัดการหนี้สินในพื้นที่อื่น

วิธีการและเครื่องมือ

- ศึกษาดูงาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับโครงการวิจัยในจังหวัดสตูล
- สรุปรบทเรียนที่ได้เรียนรู้จากการดูงาน
- วิเคราะห์ข้อมูลร่วมกันเพื่อหาแนวทางการจัดการหนี้สิน
- วางแผนการทำงานในระยะต่อไป

ขั้นตอนการดำเนินงาน

ในกิจกรรมนี้ เป็นการลงพื้นที่ศึกษาดูงานแลกเปลี่ยนกับทีมวิจัยในจังหวัดสตูล หลังจากนั้นมีการทบทวนสรุปรบทเรียนที่ได้จากการดูงาน มีการระดมความคิดเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาแนวทางการจัดการหนี้สินที่เหมาะสม และวางแผนการทำงานร่วมกัน

สรุปผลการดำเนินงาน

จากการที่ได้มาดูงานที่จังหวัดสตูลได้มองเห็นแนวทางจากข้อมูลที่ตั้งหน้าตั้งตาเก็บมานานนับเกือบปี มาเห็นแนวทางออกที่ชัดเจนที่จังหวัดสตูล คำถามเกี่ยวกับข้อมูลหาแล้วจะเอาไปทำอะไรก็ได้ ณ วันนี้คนในทีมวิจัยอัลฟาละหึ่งบางอ้อกันทุกคน ถึงแม้ว่าข้อมูลบางอย่างเราต้องหาเพิ่มเราก็ไม่ถามว่าจะหาไปทำอะไร เพราะเราเข้าใจแล้วว่าข้อมูลที่พี่เลี้ยงให้หานั้นมันตอบโจทย์ในตัวงานทุกอย่าง เพียงแต่ที่ผ่านมาก็พี่เลี้ยงเขาไม่เฉลยคำตอบให้เราก็อ่านนั่นเอง

กิจกรรมที่ 4 ดำรวจสถานการณ์ปัญหาภาวะหนี้สินและรวบรวมข้อมูล สาเหตุ ปัจจัยเงื่อนไข การเกิดหนี้สินของคนในชุมชน

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

- 1) เพื่อสำรวจสถานการณ์หนี้สิน และปัจจัย สาเหตุ เงื่อนไขของหนี้สิน
- 2) เก็บข้อมูลต้นทุน/ศักยภาพ ทรัพยากรที่มีในชุมชน

วิธีการและเครื่องมือ

- ออกแบบเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ประกอบด้วย แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ ปลายปิด แบบสัมภาษณ์ปลายเปิด
- วางแผนการเก็บข้อมูล แบ่งบทบาทหน้าที่
- ลงพื้นที่เก็บข้อมูล

- นำข้อมูลมาเรียบเรียง และสรุปร่วมกัน

ขั้นตอนการดำเนินงาน

ในกิจกรรมนี้ แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ 1) การสร้างแบบสอบถาม และ 2) การลงสำรวจข้อมูล โดยมีการออกแบบสอบถามร่วมกัน ตามความถนัดและความคุ้นเคย ดังนั้นในช่วงแรกจึงเป็นการออกแบบสอบถาม และพัฒนามาเป็นแบบสัมภาษณ์ปลายปิดในเรื่องความเป็นอยู่ ลักษณะที่อยู่อาศัย ค่าใช้จ่ายในครัวเรือน ลักษณะหนี้สิน อาชีพเสริมในครอบครัว ความสามารถพิเศษ ภูมิปัญญาของคนในชุมชน หลังจากนั้นจึงเป็นการลงพื้นที่สำรวจข้อมูล นำข้อมูลมาสรุป เรียบเรียง และเติมมุมมองโดยพี่เลี้ยง ทำให้เห็นประเด็นที่ขาดหายไป จนนำมาสู่การออกแบบสอบถามเพิ่มเติมและลงสำรวจใหม่อีกครั้งหนึ่ง จนได้มีการพัฒนาแบบสอบถามเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก

สรุปผลการดำเนินงาน

จากการลงพื้นที่สำรวจข้อมูลซ้ำๆ หลายๆ ครั้งทำให้ได้ข้อมูลในเรื่องของสถานการณ์หนี้สิน ปัจจัย สาเหตุ เงื่อนไขของการเป็นหนี้ ต้นทุน ศักยภาพ และทรัพยากรที่มีในชุมชน นอกจากนี้ยังได้เรียนรู้กระบวนการทำงานของคนในทีมวิจัย การเข้าหาคนในชุมชน วิธีการแก้ปัญหา การสร้างแบบสอบถาม และได้ความสัมพันธ์ของคนในชุมชนกลับคืนมาจากการที่ได้ลงไปพูดคุยกันบ่อยๆ

กิจกรรมที่ 5 เวทีวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาแนวทางการจัดการหนี้สินที่เหมาะสมกับชุมชน

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

- 1) เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์
- 2) วิเคราะห์แนวทางการจัดการหนี้สินที่เหมาะสม

วิธีการและเครื่องมือ

- วางแผนการคืนข้อมูล กำหนดบทบาทหน้าที่ เนื้อหาที่จะนำเสนอ

ขั้นตอนการดำเนินงาน

1. พี่เลี้ยงชวนทีมวิจัย ทบทวนคำถามวิจัย วัตถุประสงค์และประเด็นการศึกษา พร้อมทั้งชวนวางกรอบการวิเคราะห์ร่วมกัน
2. เมื่อทีมวิจัยเข้าใจกรอบการวิเคราะห์แล้วจึงได้ทำการวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมกับชุมชน

กิจกรรมที่ 6 เวทีคืนข้อมูลสู่ชุมชน

กิจกรรมการจัดเวทีคืนข้อมูลสู่ชุมชน มีการจัดทั้งหมด 2 ครั้ง โดยในครั้งที่ 1 จะเป็นการนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับหนี้สินให้กับคนในชุมชนได้รับทราบ และเป็นการฝึกการนำเสนอของทีมวิจัยก่อนที่จะนำเสนอในเวทีคืนข้อมูลจริงในครั้งที่ 2 ที่จะมีทั้งหน่วยงานเข้าร่วมรับฟังด้วย

เวทีคืนข้อมูลครั้งที่ 1 (วันที่ 25 มกราคม 2552)

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

- 1) เพื่อให้ชาวบ้านในชุมชนได้ทราบถึงจำนวนหนี้สิน
- 2) เพื่อให้ชาวบ้านในชุมชนได้ทราบถึงสาเหตุของการเป็นหนี้
- 3) เพื่อให้ชาวบ้านในชุมชนได้ทราบถึงที่มาของหนี้สิน

วิธีการและเครื่องมือ

- วางแผนการคืนข้อมูล กำหนดบทบาทหน้าที่ เนื้อหาที่จะนำเสนอ
- แบ่งกลุ่มย่อยเพื่อสอบถามข้อมูลในเรื่องความรู้สึกล้างจากรับฟังข้อมูล แนวทางการจัดการหนี้ วิเคราะห์รายจ่าย เพิ่มรายได้ โดยแบ่งทีมวิจัยเป็น 2 คน ต่อ ชาวบ้าน 1 กลุ่ม โดยคนหนึ่งจดบันทึก อีกคนชวนคุย
- มีการจากเอกสารและขึ้นกระดานสรุปให้ชาวบ้านได้เห็นข้อมูลร่วมกัน

ขั้นตอนการดำเนินงาน

ในกิจกรรมนี้ แบ่งออกเป็น 2 ช่วง คือ

- 1) ช่วงเตรียมงาน โดยกิจกรรมนี้ใช้เวทีการประชุมทีมวิจัย เป็นเวทีพูดคุย เพื่อวางแผนเตรียมจัดเวทีคืนข้อมูล การเตรียมสถานที่ เตรียมเนื้อหาที่จะนำเสนอในวันที่ 25 มกราคม พ.ศ.2552 โดยมีการวางแผนซักซ้อม และเชิญชาวบ้านเข้าร่วมประชุมก่อนจะถึงวันดำเนินการจริง
- 2) ช่วงวันงาน เป็นการดำเนินงานตามแผนที่ได้วางไว้ โดยเริ่มจากการกล่าวต้อนรับผู้เข้าร่วมประชุม นำเสนอข้อมูลสถานการณ์ จำนวนหนี้สิน สาเหตุของการเป็นหนี้ ที่มาของหนี้ ต่อจากนั้นเป็นการแบ่งกลุ่มย่อยเพื่อระดมความคิด และในระหว่างสรุปผลการระดมความคิดมีการเล่นเกมของทีมเยาวชนเพื่อผ่อนคลาย และเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น

สรุปผลการดำเนินงาน

จากเวทีทำให้ทราบถึงแนวทางการจัดการหนี้สินในแต่ละคน ความต้องการของคนในชุมชน และมีคนสนใจที่จะเข้าร่วมทีม

ปัญหาอุปสรรค

1. แบ่งกลุ่มไม่ลงตัว
2. สถานที่มีเสียงดังรบกวน
3. ขั้นตอนการดำเนินงานไม่เป็นไปตามที่วางไว้

4. การนำเสนอน้อยเกินไป
5. เปลี่ยนกำหนดการ การอธิบายข้อมูล
6. เวลาชี้แจงหนี้สินสั้น
7. มีสิ่งต่างๆรบกวนความสนใจ เช่น ความหิว
8. เกมไม่น่าสนใจ

เวทีคืบข้อมูลครั้งที่ 2

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

- 1) เพื่อสรุปผลการดำเนินงานโครงการและผลวิเคราะห์ถึงแนวทางการจัดการหนี้สิน
- 2) เพื่อนำเสนอแนวทางการจัดการหนี้สินและหาผู้ที่สนใจร่วมดำเนินการในแนวทาง

ดังกล่าว

วิธีการและเครื่องมือ

- วางแผนการคืบข้อมูล กำหนดบทบาทหน้าที่ กลุ่มเป้าหมาย เนื้อหาที่จะนำเสนอ
- เชิญกลุ่มเป้าหมายที่จะนำเสนอข้อมูล
- ชักซ้อมการนำเสนอข้อมูลตามประเด็นที่รับผิดชอบ
- นำเสนอข้อมูลตามแผนที่ได้วางไว้

ขั้นตอนการดำเนินงาน

ในกิจกรรมนี้ แบ่งออกเป็น 2 ช่วง คือ

1) ช่วงเตรียมงาน โดยกิจกรรมนี้ใช้เวทีการประชุมทีมวิจัย เป็นเวทีพูดคุย เพื่อวางแผนเตรียมจัดเวทีคืบข้อมูล การเตรียมสถานที่ เตรียมเนื้อหาที่จะนำเสนอในวันที่ 17 กรกฎาคม พ.ศ.2552 โดยมีการวางแผนชักซ้อมการนำเสนอ และเชิญกลุ่มเป้าหมายเข้าร่วมประชุมก่อนจะถึงวันดำเนินการจริง

2) ช่วงวันงาน เป็นการดำเนินงานตามแผนที่ได้วางไว้ โดยเริ่มจากการกล่าวต้อนรับผู้เข้าร่วมประชุม โดยคุณสมชายนำเสนอที่มาของโครงการ การดำเนินการที่ผ่านมา คุณกัลยา และคุณวันนา นำเสนอแนวทางการลดต้นทุนทางการเกษตรโดยการทำปุ๋ยอินทรีย์ และสารชีวภาพใช้เอง คุณระพีพรและคุณมาริษา นำเสนอแนวทางการจัดการร้านค้าชุมชน จากนั้นคุณจวรรณนำเสนอแนวทางการออมเพื่อใช้หนี้และการออมสะสมเพื่ออนาคต หลังจากนั้นเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และได้เลือกแนวทางที่ตนเองสนใจ

สรุปผลการดำเนินงาน

จากเวทีทำให้ทราบถึงแนวทางที่ชาวบ้านในชุมชนสนใจ ซึ่งจะนำมาพัฒนาเป็นโครงการวิจัยในระยะที่ 2 ต่อไป นั่นคือ แนวทางการจัดการร้านค้าชุมชน ที่มีผู้ให้ความสนใจมากที่สุด

บทเรียนที่ได้จากกิจกรรม

- 1) พูดไม่ออก ตื่นเต้น เกร็ง เพราะ มีชาวบ้านมากมาย มีผู้หลักผู้ใหญ่ในชุมชน รวมทั้งมีหน่วยงานองค์กร อาจารย์
- 2) กล้ามากขึ้นในการนำเสนอข้อมูล
- 3) ชุมชนให้ความร่วมมือมากขึ้น
- 4) ทำงานเป็นระบบมากขึ้น
- 5) มีความสามัคคี และทำงานเป็นทีมมากขึ้น
- 6) ภูมิใจ มองชุมชนจากเวทีมีคนสนใจเยอะ

บทที่ 4

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาต้นทุน/ศักยภาพ สถานการณ์ปัญหาภาวะหนี้สินของชุมชนอัลฟะห์ แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร

1.3 ผลการศึกษาข้อมูลต้นทุน ศักยภาพของชุมชน

จากการสำรวจข้อมูลทางด้านต้นทุนของชุมชนทำให้ทราบว่าชุมชนมีต้นทุนต่างๆ ดังนี้

1.3.1 ต้นทุนทางด้านทรัพยากรในชุมชน ประกอบด้วย ไม้ผล และพืชผักสวนครัว โดยไม้ผลที่มีมากที่สุดในชุมชน คือ กล้วยน้ำว่า มีจำนวนประมาณ 27,576 ต้น การออกผลผลิตมีตลอดทั้งปี รองลงมาคือ มะม่วง มีจำนวนประมาณ 739 ต้น การออกผลผลิตมีในช่วงเดือนกุมภาพันธ์-เมษายน มะพร้าว มีประมาณ 664 ต้น การออกผลผลิตมีตลอดทั้งปี ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 แสดงข้อมูลผลไม้ที่มีในชุมชน

ลำดับ	ชื่อพืช	ฤดูกาลออกผลผลิต	จำนวน
1	กล้วยน้ำว่า	มีตลอดทั้งปี	27,576 ต้น
2	มะพร้าว	มีตลอดทั้งปี	664 ต้น
3	มะม่วง	ช่วงเดือนกุมภาพันธ์-เมษายน	739 ต้น
4	มะละกอ	มีตลอดทั้งปี	137 ต้น
5	ขนุน	ปีละ 1 ครั้ง กุมภาพันธ์-กรกฎาคม	106 ต้น
6	มะนาว	มีทั้งปี ฤดูฝนจะมีผลผลิตมาก	100 ต้น
7	มะกรูด	มีตลอดทั้งปี	81 ต้น
8	มะยม	ช่วงเดือนกุมภาพันธ์-มีนาคม	56 ต้น
9	กระท้อน	กุมภาพันธ์-มีนาคม	47 ต้น
10	ดอกแฉะ	มีผลตลอดทั้งปี	30 ต้น
11	น้อยหน่า	กุมภาพันธ์-มีนาคม	6 ต้น
12	ส้มโอ	กุมภาพันธ์-มิถุนายน	7 ต้น
13	ฝรั่ง	มีผลตลอดทั้งปี	18 ต้น
14	มะเขือ	มีผลตลอดทั้งปี	27 ต้น
15	มะเฟือง	พฤษภาคม-กรกฎาคม	3 ต้น
16	แก้วมังกร	มีผลตลอดทั้งปี	5 ต้น

ส่วนพืชผักสวนครัวที่มีมากที่สุดในชุมชน คือ โหระพา ตะไคร้ ข่า กระเพรา และ พริก การออกผลผลิตมีตลอดทั้งปี ดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 แสดงข้อมูลพืชผักสวนครัวที่มีในชุมชน

ลำดับ	ชื่อพืช	ฤดูกาลออกผลผลิต	จำนวน
1	ตะไคร้	มีตลอดทั้งปี	246 กอ
2	ข่า	มีตลอดทั้งปี	204 กอ
3	กระเพรา	มีตลอดทั้งปี	188 ต้น
4	พริก	มีตลอดทั้งปี	175 ต้น
5	โหระพา	มีตลอดทั้งปี	294 ต้น
6	มะเขือพวง	มีตลอดทั้งปี	8 ต้น
7	ถั่วพู	มีตลอดทั้งปี (ผลผลิตดีในฤดูฝน)	10 กอ
8	ผักกาด	มีตลอดทั้งปี (ผลผลิตดีในฤดูฝน)	5 แปลง
9	มะเขือเทศ	มีตลอดทั้งปี (ผลผลิตดีในฤดูฝน)	5 ต้น

1.3.2 ต้นทุนทางด้านอาชีพของคนในชุมชน ส่วนใหญ่ทำอาชีพปักผ้า-ปักมุก มากที่สุด รองลงมาประกอบธุรกิจส่วนตัว เป็นลูกจ้างชั่วคราว (กทม.) และทำการเกษตร ดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 แสดงข้อมูลอาชีพของคนในชุมชน

อาชีพ	จำนวน (คน)
ปักผ้า-ปักมุก	32
ธุรกิจส่วนตัว	20
ลูกจ้างชั่วคราว (กทม.)	18
การเกษตร, ทำนา	18
รับราชการ	9
ขับแท็กซี่	9
ลูกจ้างประจำ (กทม.)	6
รัฐวิสาหกิจ	3
ขับรถขนานบิน	2
ขับรถตู้โดยสาร	1
รวม	340

1.3.3 ต้นทุนทางด้านภูมิปัญญาของคนในชุมชนประกอบด้วย ขนมหวาน อาหารพื้นบ้าน พริกแกง ร้อยมุก ปักผ้า ดอกไม้ประดิษฐ์ ดังตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 ต้นทุนทางด้านภูมิปัญญาของคนในชุมชน

ชนิดภูมิปัญญา	ชื่อคนทำ	รายละเอียด
ขนมหวาน	โต๊ะหวิง, โต๊ะเค๊ะ, โต๊ะฟ, โต๊ะโสม	หม้อแกงเผาะ, บดิน, สังขยา, ทองหยอด, เม็ดขนุน, ฝอยทอง
อาหารพื้นบ้าน	โต๊ะโสม, วาสนา, โต๊ะแฉล้ม	สลัดแขก, ข้าวหมก, แกงมัสมั่น
พริกแกง	นิติม, ป้าโรย	พริกแกงเผ็ด, พริกแกงเขียวหวาน
ร้อยมุก-ปักผ้า	อู๋ย, นิหนา, นิพะห์, ล๊ะพี	
ดอกไม้ประดิษฐ์	จวรรณ	กุหลาบ, มะลิ, ทับทิม

จากข้อมูลชนิดภูมิปัญญาที่ได้จากการเก็บข้อมูลในเบื้องต้น ทีมวิจัยจึงได้ทำการลงพื้นที่เก็บข้อมูลเชิงลึกจากการที่วิเคราะห์ข้อมูลจากต้นทุนทรัพยากร และต้นทุนภูมิปัญญา จึงได้คัดเลือกชนิดของภูมิปัญญา ออกเป็น 2 ชนิด คือ ขนมหวาน และ พริกแกง มีรายละเอียดดังนี้

1.3.3.1.1 ประเด็น ขนมหวาน

การทำขนมหวานได้ข้อมูลจากการจัดงานแต่งงานประเพณีในชุมชนใช้ขนมหวานหลายอย่าง เช่น ทองหยอด เม็ดขนุน เห็นทุกคนไม่เคยขาด สมัยก่อนชาวบ้านช่วยกันทำ ปัจจุบันส่งมาจากตลาด เป็นชนวนจุดประกายความคิดให้เรานักวิจัยต้องนำสิ่งนี้กลับคืนชุมชนอีกครั้งหนึ่ง โดยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนและเป็นอาชีพเสริมได้จากข้อมูลงานแต่งงานในชุมชนบ้านป่าตึก ซื้อขนมหวาน 5 อย่าง อย่างละ 1,000 บาท รวมแล้วคิดเป็นเงิน 5,000 บาท เม็ดขนุนที่ตลาด เม็ดละ 1 บาท ทองหยอดเม็ดละ 1 บาท ถ้าเราทำในชุมชนซื้อขายในชุมชนเราจะได้ขนมที่ราคาถูกลงเพราะ

1. ชุมชนไม่ต้องมีค่าเช่าร้าน เช่าแผงเหมือนตลาดคิดราคากันเองได้
2. ไม่ต้องเสียค่าน้ำมันไปซื้อที่ตลาด ลดค่าใช้จ่ายได้อีก

ขนมทองหยอด

ส่วนผสม

1. ไข่ 100 ฟอง = 300 บาท
 2. แป้ง 3 ถัง (แป้งทองหยอดตราแม่บัว) = 90 บาท
 3. น้ำตาลทราย 6 กิโล = 150 บาท
- รวมทั้งหมด 540 บาท

ส่วนผสมนี้จะได้ ทองหยอด ประมาณ 1,200 เม็ด

วิธีทำ

1. ล้างไข่ให้สะอาด
2. แป้งร่อน 2 ครั้ง เตรียมไว้
3. ไข่ไก่ใช้เฉพาะไข่แดงเอาไข่ขาวออกให้หมด
4. น้ำตาลเคี้ยวให้เป็นฟองเค็ดยอด

ขั้นตอนการทำ

ตีไข่ให้ขึ้นฟองสังเกตจากไข่ปอกดีจะเป็นสีเหลือง ไข่ตีได้ที่จะเป็นสีขาวออกครีมส่วนผสมแป้งที่เตรียมไว้ดีให้เข้าไปเวลาให้ตีไปทางเดียวกันส่วนผสมหมดแล้วก็มาหยอดลงกะทะน้ำเชื่อมที่เตรียมไว้เวลาสุกทองหยอดจะเป็นสีเหลืองทอง

ข้อเสนอแนะ

ภาชนะที่ใช้ควรเป็นกะทะทองเหลือง

1.3.3.1.2 พริกแกงเผ็ด พริกแกงเขียวหวาน พริกแกงส้ม

จากข้อมูลที่ได้จากหมวดอาหาร และต้นทุนในชุมชนที่เกี่ยวกับพืชสวนครัว มาวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าชาวบ้านส่วนใหญ่ใช้พริกแกงที่ซื้อจากร้านค้าในการแกงแต่ละครั้งใช้ประมาณ 1-2 จี๊ด แล้วแต่จำนวนที่แกง ส่วนมาก 1 จี๊ดต่อ 1 ครั้งต่อ 1 ครัวเรือน

ดังนั้น การที่เรามีข้อมูลตรงนี้เราน่าจะมีแนวทางที่จะทำให้เป็นอาชีพเสริมในชุมชนได้ก็เริ่มจากกลุ่มเราก่อนแล้วค่อยขยายผลไปหาชุมชนหากกลุ่มทำพริกแกง น่าจะเป็นวันขึ้นข้อมูล เหมาะที่สุดที่จะคุยกับชาวบ้านเรื่องนี้

ต้นทุนที่มีในชุมชน (ยังไม่ต้องซื้อ ในกลุ่มมี)

- ข่า	- พริกขี้หนู
- ตะไคร้	- มะกรูด

สิ่งที่ต้องซื้อ

- หอมแดง	- พริกแห้งเม็ดใหญ่
- กระเทียม	- เกลือ
- ลูกผักชี	- กระชาย
- กะปิ	

ส่วนผสมของพริกแกงเผ็ด – พริกแกงส้ม

ส่วนผสม

1. กระเทียม	3 กิโลกรัม
2. พริกแห้ง	3 กิโลกรัม
3. หอมแดง	1.5 กิโลกรัม

4. ตะไคร้หั่นแล้ว	2 กิโลกรัม
5. ผิวมะกรูดหั่น	0.5 กิโลกรัม
6. ข่า	1 กิโลกรัม
7. เกลือ	2 ช้อน

วิธีทำ

นำส่วนผสมทุกอย่างปั่นหรือโขกรวมกันให้ละเอียด ส่วนผสมนี้
ได้พริกแกงเผ็ด 10 กิโลกรัม ทุนประมาณ 500 บาท

1.3.4 ต้นทุนทางด้านพื้นที่ แบ่งตามอาณาเขต มีข้อมูลดังนี้

- 1) ซอยสุขประเสริฐ มีบ่อเลี้ยงปลา 1 บ่อ เลี้ยงปลานิล ปลาตะกั่ว 200 ตัว มี
บ่อปูนเล็กๆ วางอยู่ 1 บ่อ
- 2) ซอยมกักรอมิน มีพื้นที่ว่างเปล่า 5 ครอบครัวยุ่ ละ ประมาณ 50 ตารางวา
มีบ่อว่างเปล่า 3 ครอบครัวยุ่ ละ ประมาณ 50 ตารางวา
มีบ่อเลี้ยงปลา 7 ครอบครัวยุ่ ละ ประมาณ 50 ตารางวา
แต่ละบ่อมีปลา 500-1,000 ตัว เลี้ยงปลานิล ปลาดุก ปลาช่อน ปลาสร้อย ส่วนใหญ่ไว้กินในครัวเรือน

1.4 ผลการศึกษาข้อมูลสถานการณ์ปัญหาภาวะหนี้สินของชุมชน

1) ข้อมูลรายรับ-รายจ่ายของชุมชน

จากแบบสอบถามทั้งหมด 142 ครัวเรือน เราสามารถรวมรายรับ-รายจ่ายของชุมชน
ภายในระยะเวลา 1 เดือน ได้ดังนี้

รายได้ รวม	1,926,065	บาท
รายจ่ายต่อวัน รวม	42,266	บาท
รายจ่ายต่อเดือน รวม	1,142,106	บาท
รายจ่ายต่อปี รวม	1,662,291	บาท

ชุมชนอัลฟาละห์เป็นหนี้ 2 ลักษณะ คือ หนี้ในระบบ และหนี้นอกระบบ โดยหนี้ใน
ระบบ ได้แก่ หนี้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) หนี้สหกรณ์ หนี้ธนาคาร
พาณิชย์ (บัตรเครดิต) หนี้ธนาคารออมสิน

หนี้ ธกส. (ดอกเบี้ยร้อยละ 10 ต่อปี) จำนวน	10,823,400	บาท
หนี้สหกรณ์ (ดอกเบี้ยร้อยละ 13 ต่อปี) จำนวน	2,665,000	บาท
หนี้ธนาคารพาณิชย์ (บัตรเครดิต) (ดอกเบี้ยร้อยละ 15-18 ต่อปี)	2,604,000	บาท
หนี้ ธนาคารออมสิน (ดอกเบี้ยร้อยละ 13 ต่อปี) จำนวน	1,010,000	บาท
รวมหนี้สินในระบบ จำนวน	17,102,400	บาท

และมีหนี้ในระบบที่กู้ยืมมาใช้ในเวลาจำเป็นดอกเบี้ยร้อยละ 20 ต่อเดือน มีทั้งแบบ เก็บรายวัน-รายอาทิตย์-รายเดือน ดอกร้อยละ 20-30 บาท มีจำนวน 2,679,000 บาท

ถ้าแยกตามลักษณะสาเหตุของการเป็นหนี้ สามารถแยกได้ดังนี้

1) กู้มาเพื่อปลูกบ้าน	46 ครัวเรือน จำนวน	8,852,000 บาท
2) กู้มาเพื่อซื้อรถ	20 ครัวเรือน จำนวน	2,911,000 บาท
3) กู้มาทำธุรกิจ+ค้าขาย	44 ครัวเรือน จำนวน	2,876,400 บาท
4) กู้มาเพื่อการเกษตร	32 ครัวเรือน จำนวน	2,463,000 บาท
รวมมีหนี้สิน จำนวน		17,102,400 บาท

2. ผลการศึกษาสาเหตุ ปัจจัย เงื่อนไข การเกิดหนี้สินของชุมชนอัลฟาละห์ แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร

จากการสำรวจข้อมูลทำให้ทราบว่าชุมชนอัลฟาละห์เป็นหนี้ 2 ลักษณะ คือ หนี้ในระบบ และ หนี้นอกระบบ โดยมีสาเหตุของการเป็นหนี้ ดังต่อไปนี้

2.1 สาเหตุของการเป็นหนี้ ธ.ก.ส

1) กลุ่มที่กู้มาปลูกบ้าน ส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากการกู้มาทำบ้านเมื่อปลูกบ้านแล้วเงินไม่ได้เพิ่มขึ้นมีแต่จมนลงเพราะงานก็ไม่ได้ทำก่อให้เกิดปัญหาหนี้สิน ค้างชำระไม่มีเงินส่ง ธ.ก.ส ให้ส่งเป็นปี เป็นเดือน บางครั้งไม่มีจะส่งก็ต้องเพิ่มอีกตามจำนวนมากขึ้นเรื่อยๆ ส่วนใหญ่จะทำสัญญาส่งเป็นรายปี 10 ปี 15 ปี 20 ปี แล้วแต่จำนวนเงินที่ได้ทำสัญญากับทาง ธ.ก.ส ไว้ และขึ้นอยู่กับกำลังที่เราส่งด้วย อันนี้บางคนก็ส่งตลอด บางคนก็ส่งบ้างไม่ส่งบ้าง บางคนก็ไม่ได้ส่งมาหลายปี สาเหตุตรงนี้ก็หลากหลาย บางคนตกงาน บางคนเลิกกันเพราะปัญหาครอบครัวต่างๆ นานา

2) กลุ่มที่กู้มาทำนา สาเหตุจากปุ๋ยเคมี มีราคาสูงถ้าไม่ใช้ก็ไม่ได้ผลผลิตดี เพราะหน้าดินไม่ดีต้องอาศัยปุ๋ยเคมี ยาฆ่าแมลง มีต้นทุนการผลิตสูง เพราะใช้รถไถนา ใช้รถเกี่ยวข้าว ทุกอย่างเป็นเงินหมด และอีกอย่างข้าวราคาถูกลง ถึงแม้รัฐบาลประกันราคาแพง แต่ชาวบ้านไม่สามารถขายในราคาประกันได้ เพราะรัฐบาลไม่ได้จ่ายเงินสด แต่ออกเป็นตั๋วแลกเงินแทน ประมาณ 5 เดือน ถึงนำตั๋วมาขึ้นเงินได้ ชาวบ้านไม่มีความสามารถที่จะคอยเงินจากรัฐบาลได้เนื่องจากต้องกินต้องใช้ลงทุนครั้งต่อไป และบางครั้งคนมาทวงหนี้รู้ว่าเกี่ยวข้าวแล้ว เขาก็ต้องทวงหนี้เป็นธรรมดา ชาวนาจำเป็นต้องขายให้กับพ่อค้าคนกลางในราคาที่ถูกลงกว่าราคาประกัน เพราะชาวนาไม่มีเงินมากพอที่จะใช้จ่ายในระหว่างรอตั๋วจะไปขึ้นเงิน ถือว่าเป็นปัญหาของชาวนาทุกวันนี้ไม่มีเปลี่ยนแปลง ข้าวจะราคาแพงแค่ไหนเขาก็ขายได้เท่าราคาเดิม คือ ราคาพ่อค้าคนกลาง ชาวนาจนลงทุกปีแต่พ่อค้าคนกลางรวยขึ้นทุกปี ตั้งแต่เกิดมาเราไม่เคยเห็นชาวนาคนไหนรวย

3) กลุ่มที่กู้มาเลี้ยงวัว มีปัญหาของพื้นที่ในชุมชน ชื้อวัวมาในราคาที่สูงคือ พ่อ-แม่พันธุ์ตัวละประมาณ 30,000-50,000 บาท กว่าจะได้ลูกมาประมาณ 1 ปี และกว่าจะได้ขายประมาณ 3-4 ปี ถึงจะได้ราคา วัวออกลูกมาทุกปีก็จริง แต่บ้านที่เขาเลี้ยงวัวอยู่ทุกวันนี้ประสบปัญหาหลายอย่าง วัวขายไม่ได้ใน 1 ปี แต่มีมาเพิ่มก็ดี สิ่งที่ไม่ดี ก็คือ สถานที่แคบลง เพราะมีวัวเพิ่มขึ้น แต่ปัญหาคือขายออกไม่ได้ และมาเจอน้ำท่วมขังเป็นเวลานานต้องซื้อฟางมาให้วัวกินแทนหญ้าในท้องนา ชื้อได้ระยะหนึ่งจำเป็นต้องขายวัวไปในราคาที่ขาดทุน เพราะไม่มีเงินซื้อฟางให้วัว เลยเป็นปัญหาในการชำระหนี้ไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนด ดอกเบี้ยก็เพิ่มเป็นระยะทุกปี

4) กลุ่มที่กู้มาซื้อรถ ในชุมชนส่วนใหญ่ใครที่เป็นลูกค้า ธ.ก.ส ก็สามารถซื้อรถจักรยานยนต์ได้เพราะซื้อผ่านทาง ธ.ก.ส ไม่ต้องมีเงินดาวน์ก็ออกรถได้ ชื้อมาได้ 1-2 เดือน ก็ไม่มีเงินผ่อนชำระหนี้ก็ยังไม่หมดหนี้ใหม่มาอีกแล้ว ชักหน้าไม่ถึงหลัง ตกงานต้องหันมาหาเงินรายวันอีกครั้งเป็นหนี้ไม่มีจบสิ้น หนี้แบบนี้เราจะเรียกได้ว่าหนี้ที่เกิดจากความฟุ่มเฟือย สำหรับบางกลุ่ม แต่บางกลุ่มก็ซื้อรถมาเหมือนกัน แต่เขาใช้ประโยชน์จากตรงนี้คือ เอารถมอเตอร์ไซด์มาขับมอเตอร์ไซด์รับจ้างรายได้ประมาณวันละ 100-200 บาทต่อวัน สามารถผ่อนรถเดือนละ 1,000 บาทได้ และเป็นค่ากินอยู่ได้แต่ก็มีน้อยรายที่จะทำแบบนี้ ส่วนใหญ่ที่ได้รถมาจาก ธ.ก.ส จะเป็นวัยรุ่น พ่อแม่เห็นว่ามียานพาหนะที่จะผ่อนได้แต่กลับเป็นว่าไม่มีความรับผิดชอบทำงานจริงได้เงินจริง แต่ไม่ชำระค่างวด คนที่รับผิดชอบคือพ่อแม่แบบนี้ก็ไม่ว่าจะเรียกอะไรดีจริงๆ ให้ขึ้นรถเมล์ไปทำงานก็ได้อยู่แล้ว จะได้กลับบ้านได้เป็นเวลา แรกๆ ได้รถก็ผ่อนคืออยู่หรอก นานๆ ไปอยู่ห้องเช่าบอกว่าค่าน้ำมันแพง ผ่นตกอะไรต่างๆ นานาในที่สุดก็หายไปพร้อมกับรถ พ่อแม่ที่เป็นคนเอารถออกให้คือคนผ่อน ลูกก็สบาย

2.2 สาเหตุการเป็นหนี้ของสหกรณ์

ส่วนใหญ่เป็นหนี้เก่าสมัยพ่อ-แม่ยังมีชีวิตอยู่ ตอนแรกก็ไม่ค่อยเชื่อแต่พอฟังจากหลายๆ คนแล้วเชื่อ เพราะหนี้ 20,000 บาท 10 – 15 ปี ไม่เคยผ่อนชำระสหกรณ์ เรียกอีกทีมีหนี้เป็นแสน เรียกให้ลูกไปเซ็นรับใช้ต่อไป ลูกหลานก็ตาสีตาสาเซ็นๆ ไปเพราะเป็นลูกค้าสหกรณ์ไม่รู้หรอก ว่าเรียกมาให้เซ็นรับใช้หนี้ รู้ก็ทืบทวงหนี้มาเท่านั้นเท่านั้น คนตายแต่หนี้หลงไม่ตายแถมยังเพิ่มมาให้อีก หลวงเนีย ขูดเลือดกับปูจริงๆ ปากก็บอกเงินพัฒนาชุมชนเงินพัฒนาชาวบ้านให้กู้มาโครมๆ กู้มาเพื่อฆ่าชาวบ้านมากกว่า มาถึงตอนนี้เราเองเริ่มมองเห็นภาพได้ชัดเจนมากขึ้น สำหรับงาน สกว. ทำงานทุกอย่างอยู่บนรากฐานที่มั่นคง คำนี้กินใจมาก

2.3 สาเหตุการเป็นหนี้ของบัตรเครดิต

ส่วนใหญ่แล้วคนที่มียานพาหนะเป็นหลักแหล่งหรือคนที่มีเงินผ่านธนาคารประจำทุกเดือน พ่อค้า-แม่ค้าก็ทำได้ค่อนข้างทำได้ง่าย ทำได้ก็ทำอะไรทำนองนี้ เวลาทำมาบางคนก็ใช้จ่ายแบบมีประโยชน์ แต่บางคนก็ลืมหินถึงเวลาใช้คืนและดอกเบี้ยที่จะตามมาที่ประสบปัญหาในตอนนี้คือคน

ที่ทำให้บัตรเครดิต เจอปัญหาดอกเบี้ยสูงมาก เพราะเวลาชำระไม่ตรงกำหนดแต่ดอกเบี้ยเป็นรายวัน บางคนตกงานบัตรเครดิตไม่มีจ่ายเป็นหนี้โดยจำยอม

2.4 สาเหตุการเกิดหนี้ในระบบ

บางครัวเรือนต้องจ่ายค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าลูกหลานไปโรงเรียน เพราะเงินเดือนไม่พอใช้ ค่าใช้จ่ายมีทุกวัน และคนทำงานเป็นเดือนๆ เงินก็ยังไม่ออก จำเป็นต้องหันมาพึ่งเงินนอกระบบ

2.5 บัญชีค่าใช้จ่ายในครัวเรือนของชุมชนอัลฟาละห์

จากการเก็บข้อมูลค่าใช้จ่ายในครัวเรือนของชุมชนอัลฟาละห์จำนวน 142 ครัวเรือนใน 1 เดือน พบว่าบัญชีค่าใช้จ่ายในครัวเรือนของชุมชนอัลฟาละห์ แบ่งได้เป็น 2 ลักษณะคือ ค่าอุปโภค เป็นเงิน 164,742 บาท โดยลำดับที่ 1. คือ แก๊สหุงต้มมีมากที่สุด รองลงมา 2. เสื้อผ้า 3. ผงซักฟอก 4. แชมพู 5. สบู่ และ 6. ครีมหาผิว รายละเอียดดังตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 แสดงค่าใช้จ่ายด้านค่าอุปโภคของครัวเรือนในระยะเวลา 1 เดือน

ลำดับ	รายการของใช้	จำนวนที่ใช้/เดือน	จำนวนเงิน/เดือน
1	สบู่	584 ก้อน	12,363 บาท
2	แปรงทาสี	221 กระป๋อง	9,188 บาท
3	เสื้อผ้า	กางเกง 62 ตัว + เสื้อ 105 ตัว	22,670 บาท
4	ผงซักฟอก	224 ถุงเล็ก + ใหญ่	16,455 บาท
5	น้ำยารีดผ้า	155 ถุง	3,179 บาท
6	ยาสีฟัน	224 หลอด	9,109 บาท
7	แปรงสีฟัน	346 อัน	5,389 บาท
8	ครีมหาผิว	144 ขวด	11,266 บาท
9	ผ้าอนามัย	184 ห่อ	5,107 บาท
10	น้ำยาซักผ้า	76 ขวด	2,618 บาท
11	น้ำยาล้างจาน	308 ขวด + ถุง	6,788 บาท
12	แชมพู	238 ขวด	13,017 บาท
13	แปมเพอร์	36 ห่อเล็ก + ใหญ่	9,813 บาท
14	น้ำยาปรับผ้านุ่ม	508 ถุง	9,362 บาท
15	แก๊สหุงต้ม (ถังใหญ่)	74 ถัง	23,750 บาท
16	แก๊สปิคนิค	64 ถัง	7,690 บาท
รวมเงิน			164,742 บาท

และค่าบริโภค เป็นเงิน 236,238 บาท โดยลำดับที่ 1. คือ ข้าวสาร รองลงมา 2. นมกล่อง 3. นมผงเด็ก 4. กาแฟ 5.น้ำมันพืช และ 6.มะม่วง รายละเอียดดังตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 แสดงค่าใช้จ่ายด้านค่าบริโภคของครัวเรือนในระยะเวลา 1 เดือน

ลำดับ	รายการของใช้	จำนวนที่ใช้/เดือน	จำนวนเงิน/เดือน
1	ข้าวสาร	194 ถัง	86,940 บาท
2	น้ำตาล	305 ก.ก.	7,625 บาท
3	รสดี	170 ซอง	2,479 บาท
4	ซอสมะเขือเทศ	113 ขวด	2,690 บาท
5	พริกแห้ง	40 ก.ก.	5,750 บาท
6	กระเทียม	108 ก.ก.	6,431 บาท
7	ปลากระป๋อง	505 กระป๋อง	7,272 บาท
8	โอวัลติน	137 ถูง	7,261 บาท
9	น้ำมันพืช	445 ขวด	10,920 บาท
10	น้ำมันหอย	164 ขวด	5,188 บาท
11	เกลือ	750 ถูง	1,350 บาท
12	ซอสพริก	73 ขวด	1,831 บาท
13	มาม่า	1,324 ซอง	8,413 บาท
14	คอฟฟี่เมท	134 ถูง	6,749 บาท
15	ซอสปรุงรส	187 ขวด	5,297 บาท
16	ซีอิ๊ว	109 ขวด	2,712 บาท
17	กะปิ	53 ก.ก. 8 ซีด	5,196 บาท
18	หัวหอม	95 ก.ก. 6 ซีด	5,619 บาท
19	กาแฟ	187 ถูง	14,633 บาท
20	ค่านมผงเด็กเล็ก	54 ถูง	16,748 บาท
21	ค่านมกล่อง + นมข้น	1,633 กระป๋อง	17,561 บาท
รวมเงิน			236,238 บาท

และค่าใช้จ่ายประจำปีที่ครัวเรือนจะต้องจ่าย รวมทั้งหมด 2,126,665 บาท แยกเป็นแต่ละประเภท รายละเอียดดังตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 แสดงค่าใช้จ่ายประจำปีที่ครัวเรือนจะต้องจ่าย

ค่าใช้จ่าย	จำนวนเงิน
1. ค่าประกันชีวิต	380,746 บาท
2. ที่วักฟ	10,270 บาท
3. ค่าประกัน พ.ร.บ.	102,826 บาท
4. ภาษีรถ	1,322,333 บาท
5. ค่าชุดนักเรียน	42,750 บาท
6. ค่าเทอม	96,300 บาท
7. อุปกรณ์ + หนังสือ	103,210 บาท
8. ภาษีบุคคล	68,230 บาท
รวม	2,126,665 บาท

2.6 ปัจจัยค่าใช้จ่ายในการทำการเกษตรของชุมชนอัลฟาละห์

จากการเก็บข้อมูลค่าใช้จ่ายในการทำการเกษตรในเรื่องการทำนาพบว่า จากพื้นที่ทำนาทั้งหมด 599 ไร่ ต่อรอบการทำนา 1 ครั้ง พบว่าทั้งชุมชนมีค่าใช้จ่ายรวมทั้งสิ้น 1,266,230 บาท รายละเอียดดังตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 พื้นที่ทำนา 599 ไร่ ต่อ ระยะเวลาทำนา 1 ครั้ง ในช่วง 4 เดือน

อัตราส่วน: ในการใช้รวม

ข้าวปลูกถึงละ 220 บาท จำนวน 1,194 ถัง	ราคารวม 262,680 บาท
ยาคุมหญ้า ขวดละ 350 บาท จำนวน 217 ขวด	ราคารวม 75,950 บาท
ปุ๋ยเม็ด กระสอบละ 1,000 บาท จำนวน 599 กระสอบ	ราคารวม 599,000 บาท
ยาฆ่าแมลง ขวดละ 150 บาท จำนวน 86 ขวด	ราคารวม 129,000 บาท
ปุ๋ยยูเรีย กระสอบละ 1,200 บาท จำนวน 133 กระสอบ	ราคารวม 159,600 บาท
ฮอร์โมน ขวดละ 800 บาท จำนวน 50 ขวด	ราคารวม 40,000 บาท
รวมทั้งหมด	1,266,230 บาท

หมายเหตุ อัตราส่วน: ข้าวปลูก 2 ถัง: พื้นที่นา 1 ไร่ ปุ๋ย 1 ลูก: พื้นที่นา 1 ไร่

ส่วนข้อมูลค่าใช้จ่ายการใช้รถไถนาพบว่า จำนวนรถไถ มีจำนวน 27 เครื่อง มีการใช้น้ำมัน 45.5 ค่าน้ำมันรวมทั้งหมด 411,500 บาท ค่าซ่อมรถไถนา รวมทั้งหมด 66,500 บาท รายละเอียดดังตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9 แสดงสรุปข้อมูลค่าใช้จ่ายการใช้รถไถนา

จำนวนรถไถนา	ค่าน้ำมันรถไถนา	ค่าซ่อมรถไถนา
รวมทั้งหมด 27 เครื่อง	411,500 บาท	รวม 66,500 บาท

2.7 ประเภทของคนในชุมชน

จากการจัดเวทีชี้แจงโครงการครั้งที่ 2 วันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2551 ทำให้เรียนรู้ลักษณะของคนในชุมชน เทียบจากจำนวนประชาชนในชุมชนประมาณ 600 คน

แบบที่ 1 คือ พวกอยากรู้-อยากทำ-อยากทำ-ดูทำที่ พวกนี้จะมีอยู่ประมาณ 180 คน คนส่วนนี้จะเข้าร่วมทุกงาน มีส่วนร่วมทุกอย่างจะพูดคุยเก่งมีอัธยาศัยดี กล้าคิดกล้าทำ 30%

แบบที่ 2 คือ หวังผล อยากได้ผลรับเพียงอย่างเดียว ไม่อยากร่วมงานถ้าไม่มีผลประโยชน์มาก่อน คนพวกนี้จะมีอยู่มากถึง 240 คน หรือประมาณ 40% ซึ่งเป็นพวกที่มีมากกว่าคนอื่น ๆ จะชอบถามกับคนอื่นว่าได้อะไรบ้างหรือทำแล้วได้ดังเท่าไร ได้ทำงานอะไรบ้าง ทุกอย่างจะเป็นคำถาม แต่ถ้าเป็นคำตอบที่เป็นผลประโยชน์พวกนี้จะแสดงตัวทันที

แบบที่ 3 คือ ทองไม่รู้ร้อน คือพวกนี้จะมีอยู่ 20% เราเคยชวนมารวมฟังหรือร่วมทีม เขาก็จะบอกกับทีมว่าไม่เอา สังเกตดูว่าไม่ว่าจะมีงานอะไรก็ตามเขาจะไม่สนใจจะอยู่บ้าน การมีส่วนร่วมทุกอย่างจะไม่มีผลกับพวกนี้เลย

แบบที่ 4 คือ อยากรู้แต่ไม่กล้า คือพวกนี้ก็จะไม่กล้าพูด แต่จะคอยดูอยู่ว่าทำอะไรกัน อยากจะเข้ามามีส่วนร่วมแต่กลัวปัญหา คือ 1.การอ่านหนังสือไม่ออก 2.เขียนไม่ได้ แต่พอทีมชวนเข้ามาและบอกให้เขารู้ เขาก็จะมา พวกนี้ถ้าเขามาร่วมงานจะเป็นคนเข้าใจง่าย

2.8 ความต้องการของคนในชุมชน

ความต้องการปลดหนี้

จากการสอบถามพบว่า ในวันประชุม ธ.ก.ส. ในวันนี้ทุกคนก็เหมือนปีที่แล้วหาเงินต้นหาดอกมาส่ง ธ.ก.ส. เท่าที่ได้พูดคุยกับกลุ่มที่มาประชุมในวันนี้ทุกคนไม่ยอมมีหนี้ เพราะสิ้นปีมาต้องวิ่งหาเงินมาคืน ธ.ก.ส. สำหรับปีนี้แล้วไม่รู้จะทำอย่างไร นอกจากยืมเงินออกมาเหมือนเดิม ใช้จ่ายไปก่อนปีหน้าก็ว่ากันใหม่ ถ้าปีหน้าไม่มีอะไรดีขึ้น หนี้สินก็จะเพิ่มมากขึ้นแต่จะเป็นหนี้ในระบบมากขึ้น สำหรับหนี้ ธ.ก.ส. ก็จะเท่าเดิมทุกปีเพราะใช้แล้วกู้คืนทุกปี ธ.ก.ส. ก็ได้ดอกเบี้ยทุกปี ชาวบ้านก็มีหนี้เพิ่มทุกปีทุกคนต้องการที่จะปลดหนี้แต่ก็หาทางออกไม่ได้

ความต้องการอาชีพเสริม

จากการเก็บข้อมูลทำให้พบว่าคนในชุมชนโดยแบ่งกลุ่มลงพื้นที่พบว่า คนในชุมชนมีอาชีพทำนอกร้าน นอกชุมชน จำนวน 174 คน คนในชุมชนมีอาชีพทำงานในชุมชนหรืออยู่กับบ้าน จำนวน 114 คน แยกเป็นพื้นที่ ดังนี้

ซอย4+ซอยวากีฟ+ซอยอัศวิน+สุเหร่า ทำผ้าปักมุก 22 คน กลุ่มสหกรณ์ 30 คน กลุ่มเลี้ยงวัว 3 คน กลุ่มเฟอร์นิเจอร์ 2 คน ทำงานในบ้าน 39 คน ทำนอกร้าน 62 คน

ซอยชุ่มประเสริฐ+ซอยเสนานนท์+ซอยมุกข์อครอปิน ทำผ้าปักมุก 10 คน กลุ่มสหกรณ์- คน กลุ่มเลี้ยงสัตว์ 15 คน กลุ่มทำงานในบ้าน 25 คน ทำนอกร้าน 64 คน

ซอยเลียบคลองตะวันตก+ซอยสุขสม+ซอยธรรมอิสลาม กลุ่มสหกรณ์ 18 คน กลุ่มเลี้ยงสัตว์ 30 คน กลุ่มทำพริกแกง 3 คน กลุ่มทำงานในบ้าน 50 คน ทำนอกร้าน 48 คน

โดยแยกเป็นกลุ่มอาชีพที่ต้องการ และเหตุผลที่เข้าร่วมกลุ่ม ไม่เข้าร่วมกลุ่ม และเงื่อนไขเวลา พบว่า มีความต้องการด้าน ปักผ้า-ปักเลื่อม จำนวน 32 คน สหกรณ์ จำนวน 108 คน เฟอร์นิเจอร์ จำนวน 2 คน เลี้ยงวัว เลี้ยงแพะ จำนวน 48 คน พริกแกง จำนวน 3 คน สมุนไพร จำนวน 3 คน รายละเอียด ดังตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 แสดงความต้องการอาชีพเสริมในชุมชน

อาชีพที่ต้องการ	จำนวนคน	เหตุผลที่เข้าร่วมกลุ่ม	เหตุผลที่ไม่เข้าร่วมกลุ่ม	เงื่อนไขเวลา
ปักผ้า-ปักเลื่อม	32 คน	- ต้องการมีรายได้เพิ่ม, ปลดหนี้ - ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์	- ไม่มีเวลา - แก่แล้วทำงานไม่ไหว - ไม่เชื่อว่าตั้งกลุ่มได้	
สหกรณ์	108 คน	- ต้องการซื้อของถูก - ต้องการมีเงินปันผล		6 โมงเย็นทุกวัน หรือวันอาทิตย์
เฟอร์นิเจอร์	2 คน	- อยากมีรายได้เพิ่ม - เป็นงานที่มีความชำนาญ		มีเวลาตลอดทั้งวัน
เลี้ยงวัว เลี้ยงแพะ	48 คน	เพราะมีวัวอยู่แล้ว อยากมีเพิ่ม มีความสามารถดูแลให้ถูกวิธีได้		มีเวลาตลอดทั้งวัน
พริกแกง	3 คน	- เคยทำมาก่อน - อยากมีรายได้เพิ่ม, ปลดหนี้		มีเวลาในช่วงตอน 6 โมงเย็น เป็นต้นไป
สมุนไพร	3 คน	มีความรู้เรื่องสมุนไพร		ว่างมาก 8.00-16.00 น.

3. ผลการศึกษาแนวทางการจัดการหนี้สินที่เหมาะสมของชุมชนอัลฟาละห์ แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร

3.1 แนวทางการจัดการหนี้สินที่เหมาะสมของชุมชน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลตลอดทั้งโครงการวิจัย ทำให้สามารถได้แนวทางในการแก้ไขปัญหา ออกมาทั้งหมด 3 แนวทาง ดังนี้

1) แนวทางการจัดการร้านค้าในชุมชน

โดยแนวทางนี้ได้มาจากการวิเคราะห์ข้อมูลการใช้สินค้าอุปโภคบริโภค และข้อมูลทางด้านต้นทุนทรัพยากรในชุมชน พบว่าในส่วนของการใช้สินค้าอุปโภคบริโภค ในแต่ละเดือนมีค่าใช้จ่ายสูงถึง 400,980 บาท ซึ่งข้อมูลดังกล่าว จึงนำมาจัดเป็นหมวดหมู่ ดังนี้

ข้อมูลบริโภค แบ่งเป็น

- สินค้าที่ทำได้อเอง สามารถผลิตออกเป็นกลุ่มแปรรูปอาหาร
- สินค้าที่ทำไม่ได้ ต้องนำเข้าจากภายนอกชุมชน

ข้อมูลอุปโภค แบ่งเป็น

- สินค้าที่ทำได้อเอง สามารถผลิตออกเป็นกลุ่มผลิตสินค้าจากต้นทุน

ชุมชน

- สินค้าที่ทำไม่ได้ ต้องนำเข้าจากภายนอกชุมชน

ข้อมูลทรัพยากร

- ต้นทุน (ไม้ผลและพืชผักในชุมชน) ปลูกรักิน เหลือกิน ขายในร้านค้า

ชุมชน

และจากการที่ได้เรียนรู้ประเภทของคนในชุมชนรวมทั้งการสัมภาษณ์เชิงลึก ทำให้สามารถแบ่งกลุ่มในชุมชน เป็น 3 ฝ่าย คือ

1. ฝ่ายผลิตและแปรรูป ซึ่งชาวบ้านที่อยู่ในกลุ่มนี้จะมีลักษณะที่ชอบทำ ชอบใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ และอาจจะขาดวัตถุดิบหรือทรัพยากรของตัวเอง มีหน้าที่ในการจัดการผลผลิตที่เกิดขึ้นตามฤดูกาล วางแผนการผลิตและการแปรรูปสินค้า
2. ฝ่ายจัดหาวัตถุดิบ ซึ่งชาวบ้านที่อยู่ในกลุ่มนี้จะมีลักษณะที่ไม่ชอบทำ แต่มีวัตถุดิบหรือทรัพยากรของตัวเอง มีหน้าที่ในการจัดหาวัตถุดิบ และควบคุมปริมาณวัตถุดิบให้เพียงพอต่อความต้องการของฝ่ายผลิตและแปรรูป

3. ฝ่ายตลาด ซึ่งชาวบ้านที่อยู่ในกลุ่มนี้จะมีลักษณะที่ชอบการพูดคุยเจรจา มีหน้าที่ในการหาช่องทางการจำหน่ายสินค้า และดูความต้องการของตลาดเพื่อที่จะนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนการผลิตและจัดหาวัตถุดิบ

โดยทั้ง 3 ฝ่ายจะต้องมีการประชุมร่วมกันเพื่อเรียนรู้ข้อมูลทุกฝ่าย ร่วมกันบริหารจัดการร้านค้า การวางกฎระเบียบ มีระบบหุ้น การปันผล และในแต่ละฝ่ายจะมีการประชุมวางแผนภายในฝ่าย เพื่อเรียนรู้กันเอง

2) แนวทางการออมเพื่อใช้หนี้และการออมเพื่ออนาคต

จากข้อมูลทางด้านหนี้สิน และสาเหตุการเป็นหนี้ ทำให้เกิดแนวทางที่จะลดการเป็นหนี้ของคนในชุมชนลง ทั้งจากสถาบันการเงินของ ธ.ก.ส. สหกรณ์ ออมสิน และหนี้รายวัน หนี้รายเดือน หนี้บัตรเครดิต หนี้มาจากการเล่นการพนัน ชื่อของฟุ่มเฟือย และลักษณะการใช้หนี้ของคนในชุมชน พบว่า จากการใช้หนี้รายวันของมอเตอร์ไซด์พบว่าสามารถจ่ายได้ทุกวัน แต่ใช้หนี้รายปีไม่ได้ ทำให้เราเกิดแนวคิดการออมรายวัน ออมแบบลดต้นทุนใช้หนี้เป็นเดือน คือสะสมทุกวันแล้วจ่ายรายเดือน

3) แนวทางการลดต้นทุนการเกษตร โดยการทำปุ๋ยอินทรีย์และสารชีวภาพใช้เอง

จากข้อมูลทางการทำนาพบว่า ชุมชนมีคนทำนา 19 ครัวเรือน มีพื้นที่ทำนา 599 ไร่ ในแต่ละครั้งเราทำนา 599 ไร่ คิดเป็นเงิน 2,319,510 บาท ต่อ 4 เดือนหรือการทำนา 1 ครั้ง ต้นทุนที่เราหาทดแทนได้ เช่น ปุ๋ยยูเรีย ปุ๋ยเม็ด ยาฆ่าแมลง ซึ่งการทำนาในแต่ละครั้งคิดเป็นเงินที่จ่ายตรงนี้จำนวน 771,500 บาท ถ้าเราลดต้นทุนจากค่าปุ๋ย ค่ายาตรงนี้ สามารถลดต้นทุนได้ในระดับหนึ่ง เพราะชุมชนมีการเลี้ยงวัว 200 ตัว และมีจิ้งจอก วันละ 2,000 กิโลกรัม ซึ่งถ้าเราเอามาทำปุ๋ย จะลดต้นทุนการใช้ปุ๋ยเคมีได้ ส่วนสารฆ่าแมลงในชุมชนก็มี สะเดา ตะไคร้ สาบเสือ ซึ่งสามารถนำมาสกัดเป็นสารไล่แมลงได้

ผลจากการจัดเวทีเก็บข้อมูลสู่ชุมชนให้กับชาวบ้านและผู้ที่เกี่ยวข้องจำนวน 96 คน พบว่า ส่วนใหญ่ชุมชนมีความต้องการแนวทางการจัดการร้านค้าในชุมชน ดังนั้นในโครงการต่อไป จึงเป็นการนำแนวทางมาทดลองจริงจึงจะใช้แนวทางการจัดการร้านค้าในชุมชน เป็นตัวขับเคลื่อนให้คนในชุมชนได้ลดปัญหาจากหนี้สินให้เกิดผลขึ้นจริงได้

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

โครงการแนวทางการจัดการหนี้สินที่เหมาะสมกับชุมชนอัลฟาละห์ แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก กรุงเทพฯ เป็นการค้นหาแนวทางการจัดการหนี้สินโดยใช้กระบวนการงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นที่ ทีมวิจัย คือ คนในชุมชน ได้คิดค้นหาวิธีการ ลงไปเก็บข้อมูลและเรียนรู้ชุมชน เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาให้ชุมชนได้รับทราบ และเกิดความตระหนักในเรื่องปัญหาหนี้สินของตนเอง และร่วมกันกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาหนี้สินด้วยตัวของชุมชนเอง

1. สรุปผลการวิจัย

กระบวนการวิจัยเพื่อท้องถิ่นของโครงการนี้ใช้เครื่องมือวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์เป็นส่วนสำคัญ ผ่านการทำซ้ำๆ ภายใต้การวิเคราะห์ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับคำถามวิจัย ทำให้การลงพื้นที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างทีมวิจัยและตัวชาวบ้านผู้ให้ข้อมูล การจัดเวทีประชุมทีมวิจัย เพื่อทบทวน วางแผนการทำงาน รวมทั้งแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น มีการศึกษาคู่มือเพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ และนำข้อมูลที่ได้นำมาเสนอกับชาวบ้านในชุมชนอัลฟาละห์ เพื่อสร้างแรงจูงใจและเพิ่มความมั่นใจในการแก้ปัญหายาภายในชุมชน และก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน

ผลการศึกษาข้อมูลต้นทุน ศักยภาพของชุมชน พบว่าชุมชนมีต้นทุนต่างๆ ดังนี้

1) ต้นทุนทางด้านทรัพยากรในชุมชน ประกอบด้วย ไม้ผล และพืชผักสวนครัว โดยไม้ผลที่มีมากที่สุดชุมชน คือ กล้วยน้ำว่า มีจำนวนประมาณ 27,576 ต้น การออกผลผลิตมีตลอดทั้งปี รองลงมาคือ มะม่วง มีจำนวนประมาณ 739 ต้น การออกผลผลิตมีในช่วงเดือนกุมภาพันธ์-เมษายน มะพร้าว มีประมาณ 664 ต้น การออกผลผลิตมีตลอดทั้งปี ส่วนพืชผักสวนครัวที่มีมากที่สุดชุมชน คือ โหระพา ตะไคร้ ข่า กระเพรา และพริก การออกผลผลิตมีตลอดทั้งปี

2) ต้นทุนทางด้านภูมิปัญญาของคนในชุมชน ประกอบด้วย ขนมหวาน อาหารพื้นบ้าน พริกแกง ร้อยมุก ปักผ้า ดอกไม้ประดิษฐ์

ผลการศึกษาข้อมูลสถานการณ์ปัญหาภาวะหนี้สินของชุมชน มีดังนี้

ชุมชนอัลฟาละห์เป็นหนี้ 2 ลักษณะ คือ หนี้ในระบบ และหนี้นอกระบบ โดยหนี้ในระบบ ได้แก่ หนี้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) หนี้สหกรณ์ หนี้ธนาคารพาณิชย์ (บัตรเครดิต) หนี้ธนาคารออมสิน รวมหนี้สินในระบบ จำนวน 17,102,400 บาท และมีหนี้นอกระบบที่กู้ยืมมาใช้ในเวลาจำเป็นดอกเบี้ยร้อยละ 20ต่อเดือน มีทั้งแบบเก็บรายวัน-รายอาทิตย์-รายเดือน ดอกเบี้ยละ 20-30 บาท มีจำนวน 2,679,000 บาท

ผลการศึกษาสาเหตุ ปัจจัย เงื่อนไข การเกิดหนี้สินของชุมชนอัลฟาละห์ พบว่า

สาเหตุของการเป็นหนี้ ธ.ก.ส. พบว่ามี 4 กลุ่ม คือ

1) กลุ่มที่กู้มาปลูกบ้าน ส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากการกู้มาทำบ้านเมื่อปลูกบ้านแล้วเกิดปัญหาวางงาน ตกงาน ก่อให้เกิดปัญหาหนี้สิน ค้างชำระไม่มีเงินส่ง ธ.ก.ส.

2) กลุ่มที่กู้มาทำนา สาเหตุจากมีต้นทุนการผลิตสูง เพราะใช้รถไถนา ใช้รถเกี่ยวข้าว ทุกอย่างเป็นเงินหมด ต้องอาศัยปุ๋ยเคมี ยาฆ่าแมลง และอีกอย่างข้าวราคาถูก ถึงแม้รัฐบาลประกันราคาแพง แต่ชาวบ้านไม่สามารถขายในราคาประกันได้ เพราะรัฐบาลไม่ได้จ่ายเงินสด แต่ออกเป็นตั๋วแลกเงินแทน ประมาณ 5 เดือน ถึงนำตั๋วมาขึ้นเงินได้ ชาวบ้านไม่มีความสามารถที่จะคอยเงินจากรัฐบาลได้

3) กลุ่มที่กู้มาเลี้ยงวัว มีปัญหาพื้นที่เลี้ยงในชุมชน และการที่ซื้อวัวมาในราคาที่สูงคือ พ่อ-แม่พันธุ์ตัวละประมาณ 30,000-50,000 บาท กว่าจะได้ลูกมาประมาณ 1 ปี และกว่าจะได้ขายประมาณ 3-4 ปี ถึงจะได้ราคา วัวออกลูกมากปีก็จริง แต่บ้านที่เขาเลี้ยงวัวอยู่ทุกวันนี้ประสบปัญหาหลายอย่าง วัวขายไม่ได้ใน 1 ปี แต่มีมาเพิ่มก็ดี สิ่งที่ไม่ดี ก็คือ สถานที่แคบลง เพราะมีวัวเพิ่มขึ้น แต่ปัญหาคือขายออกไม่ได้ และมาเจอน้ำท่วมขังเป็นเวลานานต้องซื้อฟางมาให้วัวกินแทนหญ้าในท้องนา ซื้อได้ระยะหนึ่งจำเป็นต้องขายวัวไปในราคาที่ขาดทุน เพราะไม่มีเงินซื้อฟางให้วัว เลยเป็นปัญหาในการชำระหนี้ไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนด ดอกเบี้ยก็เพิ่มเป็นระยะทุกปี

4) กลุ่มที่กู้มาซื้อรถ ส่วนใหญ่จะเป็นวัยรุ่น พ่อแม่เห็นว่ามียานพาหนะที่จะผ่อนได้แต่กลับเป็นว่าไม่มีความรับผิดชอบทำงานจริงได้เงินจริง แต่ไม่ชำระค่างวด คนที่รับผิดชอบคือพ่อแม่

สาเหตุการเป็นหนี้ของสหกรณ์

ส่วนใหญ่เป็นหนี้เก่าสมัยพ่อ-แม่ยังมีชีวิตอยู่ จากหนี้ 20,000 บาท 10 – 15 ปี ไม่เคยผ่อนชำระสหกรณ์ เรียกเก็บอีกทีมีหนี้เป็นแสน เรียกให้ลูกไปเซ็นรับใช้หนี้ต่อไป

สาเหตุการเป็นหนี้บัตรเครดิต

ส่วนใหญ่แล้วคนที่มียานพาหนะเป็นหลักแหล่งหรือคนที่มียานพาหนะการประจำทุกเดือน บางคนลืมคิดถึงเวลาใช้คืนและดอกเบี้ยที่จะตามมา ที่ประสบปัญหาในตอนนี้คือคนที่ทำบัตรเครดิตเจอปัญหาดอกเบี้ยสูงมาก เพราะเวลาชำระไม่ตรงกำหนดแต่ดอกเบี้ยเป็นรายวัน บางคนตกงานบัตรเครดิตไม่มีจ่ายเป็นหนี้โดยจำยอม

สาเหตุการเกิดหนี้ในระบบ

บางครัวเรือนต้องจ่ายค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าลูกหลานไปโรงเรียน เพราะเงินเดือนไม่พอใช้ค่าใช้จ่ายทุกวัน และคนทำงานเป็นเดือนๆ เงินก็ยังไม่ออก จำเป็นต้องหันมาพึ่งเงินในระบบ

ปัจจัยค่าใช้จ่ายในครัวเรือนของชุมชนอัลฟาละห์

จากการเก็บข้อมูลค่าใช้จ่ายในครัวเรือนพบว่าปัจจัยค่าใช้จ่ายในครัวเรือนของชุมชนอัลฟาละห์ แบ่งได้เป็น 2 ลักษณะคือ ค่าอุปโภค เป็นเงิน 164,742 บาท โดยลำดับที่ 1. คือ แก๊สหุง

ต้มมีมากที่สุด รองลงมา 2. เลือ้ว 3. ผงซักฟอก 4. แชมพู 5. สบู่ และ 6. ครีมหาผิว และค่าบริโภค เป็นเงิน 236,238 บาท โดยลำดับที่ 1. คือ ข้าวสาร รองลงมา 2. นมกล่อง 3. นมผงเด็ก 4. กาแฟ 5. น้ำมันพืช และ 6. มาล่า

จากการวิเคราะห์ข้อมูลต้นทุน/ศักยภาพ สถานการณ์ปัญหาภาวะหนี้สินของชุมชน สาเหตุ ปัจจัย เงื่อนไข การเกิดหนี้สินของชุมชนอัลฟาละห์ รวมถึงการสอบถามความต้องการของคนในชุมชน และการสังเกตประเภทของคนในชุมชน จนได้แนวทางการจัดการหนี้สินที่มีความสอดคล้องและเหมาะสมกับคนกลุ่มต่างๆ ในชุมชนอัลฟาละห์ ออกเป็น 3 แนวทาง คือ 1. แนวทางการลดต้นทุนของเกษตรกรโดยการทำเกษตรอินทรีย์ 2. แนวทางร้านค้าชุมชนเป็นเรือนของสินค้าอุปโภค บริโภคที่จำเป็นรวมถึงการนำผลผลิตที่ชาวบ้านสามารถจัดทำได้อเองมาฝากขายในร้านค้า 3. แนวทางการออม แบ่งเป็นการออมเพื่อใช้หนี้และการออมเพื่ออนาคต และข้อสรุปจากการจัดเวทีคั่นข้อมูลชุมชน พบว่า จากผู้เข้าร่วมเวทีประชุม จำนวน 96 คน หรือร้อยละ 70 ส่วนใหญ่ชุมชนมีความต้องการแนวทางการจัดการร้านค้าในชุมชน

2. อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัยพบว่า ชุมชนอัลฟาละห์เป็นชุมชนกึ่งชนบทกึ่งเมือง สภาพวิถีชีวิตของคนในชุมชนนั้นนับถือศาสนาอิสลามเป็นส่วนใหญ่ อาชีพไม่หลากหลาย ส่วนใหญ่ ทำนา เลี้ยงสัตว์ ค้าขาย มีบางส่วนทำงานนอกบ้าน ผู้หญิงส่วนมากยังคงรักษาขนบธรรมเนียมดั้งเดิม คือ ทำงานอยู่ที่บ้าน ปักมุก-ปักผ้า เป็นอาชีพเสริม โดยในด้านต้นทุน ศักยภาพของชุมชนที่สำคัญ คือ ต้นทุนทางด้านทรัพยากรในชุมชน ประกอบด้วย ไม้ผล และพืชผักสวนครัว และต้นทุนทางด้านภูมิปัญญาของคนในชุมชน สาเหตุการมีหนี้สินมี 3 ลักษณะ คือ 1) หนี้สินจากการประกอบอาชีพทางการเกษตร 2) หนี้สินที่เกิดจากการอุปโภคบริโภคหรือของฟุ่มเฟือย 3) หนี้สินรายวัน (หนี้นอกระบบ)

จากการวิเคราะห์ ต้นทุนที่มีในชุมชนไม่ว่าจะเป็นทางทรัพยากร ภูมิปัญญา อาชีพ ของคนในชุมชน รวมถึง สถานการณ์ภาวะหนี้สิน สาเหตุ ปัจจัยและเงื่อนไขของคนในชุมชนอัลฟาละห์ ไม่ว่าจะเป็นเงื่อนไขทางด้านเวลา ความพร้อมของทีมงาน วิสัยทัศน์ และความต้องการของแต่ละคน นำมาสรุปวิเคราะห์เป็นแนวทางการจัดการหนี้สินที่มีความสอดคล้องและเหมาะสมกับคนกลุ่มต่างๆ ในชุมชนได้เป็น 3 แนวทาง คือ 1. แนวทางการลดต้นทุนเรือนของอาชีพเกษตรโดยการทำเกษตรอินทรีย์ 2. แนวทางร้านค้าชุมชนเป็นเรือนของสินค้าอุปโภค บริโภคที่จำเป็นรวมถึงการนำผลผลิตที่ชาวบ้านสามารถจัดทำได้อเองมาฝากขายในร้านค้า 3. แนวทางการออมแบ่งเป็นการออมเพื่อใช้หนี้โดยทางกลุ่มจะเป็นผู้จัดการในการออมเพื่ออนาคตให้กับสมาชิก ซึ่งจากผลการวิเคราะห์แนวทางทั้งหมดนี้ ทีมวิจัยได้มีเวทีคั่นข้อมูลกับชุมชน รวมทั้งหน่วยงานที่เชิญมาร่วม ได้แก่ พัฒนาชุมชนเขตหนองจอก ธ.ก.ส. ร่วมกันประเมินแนวทางทั้งหมด โดยกลุ่มชาวบ้านที่เข้าร่วมประชุมจำนวน 96 คน หรือร้อยละ 70 ได้เลือกแนวทางที่ตนเองสนใจเพื่อที่ทีมวิจัยจะนำมาเป็นข้อสรุปและ

ออกแบบกระบวนการในโครงการระยะต่อไป พบว่า ส่วนใหญ่ชุมชนมีความต้องการแนวทางการจัดการร้านค้าในชุมชน จากเหตุผลดังกล่าวทำให้ทีมวิจัยเลือกแนวทางร้านค้าชุมชนฯ นี้มาออกแบบการทดลองในระยะที่ 2 โดยได้ออกแบบกระบวนการเรียนรู้บนเงื่อนไขของโครงการวิจัยไว้ 2 ประเด็นหลักคือ 1) พัฒนาทักษะการเป็นนักวิจัยของทีมวิจัยชาวบ้าน ซึ่งทีมวิจัยจะต้อง คิด วางแผน ออกแบบ วิเคราะห์ และปฏิบัติการเองทุกขั้นตอน และ 2) พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์แนวทางอย่างเป็นระบบจากสถานการณ์จริงในปัจจุบัน โดยได้วางรูปแบบการดำเนินงาน คือ มีทีมวิจัยหลักเป็นแกนนำออกแบบ วางแผนสร้างการเรียนรู้ และนำไปทดลองร่วมกับกลุ่มชาวบ้านในชุมชนที่เป็นสมาชิกตามความเหมาะสมของบริบทและทุนของตนเองในแต่ละกลุ่ม ดังนี้ 1.กลุ่มจัดหาวัตถุดิบ (การผลิตและการจัดหาวัตถุดิบภายในและนอกชุมชนมาจำหน่ายในร้านค้า และแปรรูป) 2.กลุ่มแปรรูป (การแปรรูปวัตถุดิบทรัพยากรที่มีในชุมชนตามความต้องการของคนในชุมชน) 3.กลุ่มการตลาด (การบริหารจัดการร้านค้า การสำรวจความต้องการของชุมชน ช่องทางการจำหน่าย) โดยทีมหลักจะเป็นศูนย์กลางในการประสานและวางเงื่อนไขในการวางแผนการเรียนรู้ในเรื่องของการจัดการหนี้สิน การออม การลดต้นทุนทางการเกษตร และการบริหารจัดการกลุ่มร่วมกัน เพื่อให้เกิดการหมุนเวียนทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน ทั้งในด้านต้นทุนเรื่องทรัพยากรธรรมชาติ ภูมิปัญญา

จากบทเรียนการทำงานที่ผ่านมาของทีมวิจัย ทำให้ทีมวิจัยเห็นว่ากระบวนการงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นที่ได้ทำนั้นสอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพราะทำให้ทีมวิจัยมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจากการเรียนรู้ในโครงการ เป็นคนมีเหตุผล มีความพอประมาณ และมีภูมิคุ้มกัน สะท้อนออกมาในเรื่องของการปลูกผักกินเอง จากเมื่อก่อนไม่ได้สนใจและเห็นคุณค่า มีการทำบัญชีครัวเรือนทำให้เกิดความรู้นำไปสู่การควบคุมค่าใช้จ่ายในครอบครัว การออมเพื่อใช้หนี้

3. ข้อค้นพบจากการวิจัย

จากการดำเนินกระบวนการวิจัยตั้งแต่แรกจนสิ้นสุดโครงการ ทีมวิจัยได้พบข้อค้นพบจากการวิจัย ดังนี้

- 1) ได้รู้ข้อมูลในชุมชน
- 2) ได้พัฒนาการคิดการทำงานอย่างมีระบบแบบแผน
- 3) ได้พัฒนาศักยภาพทีมวิจัย
- 4) ได้รู้จักตนเอง
- 5) ได้รู้จักคนในชุมชนมากขึ้น
- 6) ได้รู้นิสัยของคนในชุมชน
- 7) ได้เรียนรู้ลักษณะของคนในชุมชน จนสามารถแบ่งได้เป็น 4 แบบ
 - อยากรู้ อยากเห็นและอยากทำ

- หวังผลเพียงอย่างเดียว
 - อยากทำแต่ไม่กล้า
 - เฉยๆ ทองไม่รู้ร้อน
- 8) ได้รู้จักเครือข่ายงานวิจัยมากขึ้น
 - 9) ได้ปลูกฝังสวนครัวแบบปลอดสารพิษ
 - 10) ได้แนวทางการจัดการหนี้สินที่เหมาะสมของชุมชน

4. บทเรียนของทีมวิจัย

นายสมชาย รักษาเดช (หัวหน้าโครงการ)

เริ่มแรกที่ได้เข้ามาเรียนรู้งานวิจัยแบบท้องถิ่น ได้มาเจอกับพี่เลี้ยงผมยาวๆ ที่ชื่อเกษม เทียงธรรม เขาชวนคิดชวนคุยกับชาวบ้าน เกี่ยวกับงานวิจัยแต่ละคนนั่งฟังแบบเข้าใจบ้างไม่เข้าใจบ้างมึนงงๆ บ้าง เป็นการเรียนรู้อะไรใหม่ๆ ซึ่งแต่ละคนในทีมที่มีความแตกต่างทั้งความรู้ความคิดและวัยไม่เท่ากันแต่ก็สามารถทำวิจัยได้ และได้พูดคุยมาระยะหนึ่งเป็นการประชุมที่บ่อยมากๆ แล้วได้ตั้งทีมวิจัย เพื่อตั้งโครงการที่สอดคล้องกับเงื่อนไขของ สกว. โดยที่แต่ละคนในทีมช่วยกันคิดขึ้นมาครั้งแรกเป็นโครงการ การศึกษาแนวทางการพึ่งตนเองของคนในชุมชนอัลฟาละห์ มาระยะหนึ่งแต่ก็มาเปลี่ยนเนื่องจากที่ได้ข้อมูลบางส่วนบวกกับทางธนาคาร ธ.ก.ส. มาตามทวงหนี้คนในชุมชนเกือบทั้งชุมชนจึงได้เปลี่ยนชื่อโครงการใหม่ที่มีชื่อว่าโครงการ การศึกษาแนวทางการจัดการหนี้สินที่เหมาะสมของชุมชน อัลฟาละห์ และเป็นโครงการที่เสนอกับ สกว. โดยได้คิดว่าจะได้รับเงินสนับสนุนกับโครงการนี้ แต่ละคนในทีมวิจัยตื่นเต้นมาก โดยเซ็นสัญญาเมื่อ วันที่ 1 กันยายน พ.ศ. 2551 ถึงวันที่ 30 เมษายน พ.ศ. 2551 ระยะเวลา 8 เดือน พี่เลี้ยงและทีมวิจัย เริ่มมีการพูดคุยวางแผนการทำงานบ่อยมากๆ โดยลงพื้นที่หาข้อมูล ลองผิดลองถูกอยู่หลายครั้ง แต่พี่เลี้ยงก็มาช่วยชี้ทางให้บ้าง บางอย่างในทีมก็ช่วยกันเสนอขึ้นมาบ้างเหมือนงมเข็มในมหาสมุทรได้เห็นความคิดที่หลากหลายความสามารถ ลักษณะนิสัยในทีมวิจัย และรู้จักคนในชุมชนดีขึ้น เป็นครั้งแรกที่ได้ไปดูงานต่างจังหวัด ที่บ้านหนองอ้อ จ.ราชบุรี ได้รู้แนวทางการทำงานความเป็นอยู่ของคนในชุมชน มาบางส่วนแต่ที่ได้เห็นแนวทางที่ชัดเจนมากขึ้น ก็ที่ไปดูงานที่ จ.สตูล โดยที่พี่เลี้ยงมีความตั้งใจทุ่มเทและอดทนอย่างมากกับทีมวิจัยเป็นอย่างมาก แต่ก็ไม่สามารถที่จะปิดโครงการได้ ก็ต้องขยายเวลาออกไปอีก 4 เดือน เนื่องจากยังมีข้อมูลบางอย่างที่ยังขาดอยู่อีก หลังจากทีกลับมาจาก จ.สตูล ทั้งสนุก เกรียดย แต่พี่เลี้ยงก็คอยให้กำลังใจกับทีมวิจัยทุกๆ คน ช่วงท้ายนี้หลังจากที่เคยไปดูงานมา แต่ตอนนี้มีทีมวิจัยที่ขึ้นกับโหนดสุวรรณภูมิมาดูงานเราบ้าง ก็เป็นการพัฒนาความรู้ ความสามารถของคนในทีมวิจัยมากขึ้น

สุดท้ายนี้ขอชื่นชมความตั้งใจความพยายามความอดทนของพี่เลี้ยงโหนดสุวรรณภูมิทุกๆ

คน

จวรรณ พันเต๊ะ (เลขาวิจัยโครงการ)

หลังจากที่เราได้จบโครงการ การศึกษาแนวทางการจัดการหนี้สินที่เหมาะสมของชุมชน อัลฟาละห์ พร้อมกับมีรายงานฉบับสมบูรณ์

รู้สึกภูมิใจตัวเอง ที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการทำวิจัยชุมชนในครั้งนี้ ครั้งแรกเข้ามาแบบไม่รู้เรื่อง พี่เลี้ยงให้ทำอะไรก็ทำ สิ่งอะไรได้หมดในส่วนตัวแล้วเรามีความรู้สึกว่าพี่เลี้ยงเป็นคนมีความรู้ มีประสบการณ์เก่ง เราเชื่อพี่เลี้ยงเพราะการกระทำ ทุกครั้งที่พี่เลี้ยงจะมาประชุมมาชวนคิดชวนให้เราทำ และให้เราได้ทดลองทำผิดถูกไม่ว่าแต่ขอให้ทำและก็จะคอยชี้ข้อที่ผิดพลาดของเรา และก็ทำงานของเราไปเรื่อย ถูกบ้างผิดบ้างพี่เลี้ยงไม่เคยว่า ตั้งแต่เริ่มโครงการจนจบโครงการพี่เลี้ยงก็ไม่เคยเปลี่ยน มาทุกครั้งที่นัดประชุม ถึงแม้ว่าพี่เลี้ยงยังอายุไม่มากแต่มีความรับผิดชอบสูงมากๆ และเราก็หวังว่าพี่เลี้ยง ชุดนี้น่าจะเป็นผู้นำที่ดีให้กับชาวบ้านได้ทุกท้องที่ทุกชุมชน

พี่เลี้ยงอย่าหลงคิดใจไปนะว่ามีแต่คำชมต่อไปจะเป็นรายการค่าเต็มๆ หลังจากที่ได้รู้จักกับพี่เลี้ยงมาตั้งแต่ทรงผมพี่เลี้ยงยังเป็นแบบทรงไม้กวาดคงจะรู้ว่าเป็นใคร ไม่ต้องบอก เพราะเขาเป็นคนพูดเก่งสั่งงานเก่งระยะ 17 เดือนที่ผ่านมาพี่เลี้ยงก็ยังสั่งงานไม่เคยหยุดตลอดมาพี่เลี้ยงสั่งให้เก็บข้อมูลแต่ไม่เคยบอกวิธีการทำงานให้คิดกันเองมีแต่สั่งว่าให้พวกพี่ไปคิดวิธีแบบเก็บข้อมูลออกแบบมานะครับผมจะมาดู ออกแบบมาพี่เลี้ยงก็ไม่ดูให้เก็บกันไปเลย ทีมเก็บข้อมูลแล้วเอามาให้พี่เลี้ยงดู เขาก็ดูแบบหยิบผ่านสายตา 2 วินาที นี่ยังไม่พอนะครับหาเพิ่มนะแรกๆ ก็ไม่มีปัญหา กับชาวบ้าน โดนคำโดนว่าแต่เราก็หน้าด้านหน้าทนเพราะกลัวพี่เลี้ยงจะว่า และเมื่อได้ข้อมูลมาแล้วพี่เลี้ยงก็ไม่ดู บอกแต่ว่าดีพี่แต่ยังไม่พอ สั่งให้เก็บเพิ่มอีก ทีมวิจัยก็บ่นเวลาพี่เลี้ยงกลับไปแล้ว มันจะให้เราหาอะไรกันนักกันหนา ะ ข้อมูลเนี่ย เราทำงานเรื่องหนี้สินชุมชนแต่กลับให้มาหาข้อมูลความเป็นอยู่ อาชีพ การกิน การใช้จ่าย การเป็นหนี้ ดันไม่ในชุมชน มันก็ยังให้หาฤดูกาลผลิตก็ยังต้องรู้อีกอะไรของมันวะ แล้วข้อมูลพวกนี้จะไปใช้หนี้ให้กูหรือวะไม่เห็นจะเกี่ยวกันเลยนะ ได้แต่คุยกันไม่เคยว่าให้พี่เลี้ยงได้ยินหรือก ไหนๆ ก็จะปิดโครงการอยู่แล้วเลยเอาชะหน่อย สรุปข้อมูลงานที่พี่เลี้ยงให้เราทำมันมีประโยชน์กับชุมชนเราและเป็นการเก็บข้อมูลเพื่อหาแนวทางออกให้กับคนในชุมชนได้จริง เพราะจากที่เราไปศึกษาดูงานและแลกเปลี่ยนกับชุมชนต่างๆ มาเรารู้กันเองว่าข้อมูลพวกนี้เราบริหารจัดการปัญหาของเราได้จริงถ้าพี่เลี้ยงบอกแต่ตอนแรกก็สบายไปแล้วไม่ต้องโดนคำ ไม่ต้องเหนื่อยขนาดนี้แต่ก็ดีเป็นรสชาติของชีวิตและที่สำคัญรู้จักคนในชุมชนมากขึ้นหลายรูปแบบสุดท้ายก็ขอบคุณพี่เลี้ยงทุกคนอีกครั้งนะคะ

ความรู้สึกกับงานคือใจที่ได้มีโอกาส มาเรียนรู้ทำวิจัยในชุมชน รู้จักกระบวนการ ในการจะทำงานไม่ว่าอะไรก็ตามเล็กๆ น้อยๆ ทุกวันนี้เรามีเป้าหมายมีจุดประสงค์เราจะวางแผนก่อนการลงมือทำงาน แม้แต่การทำอาหารทุกมื้อก่อนลงมือทำอันดับแรก ประโยชน์ คุณค่าทางโภชนาการ และ รongลงมาคือ ราคา ปริมาณ ซึ่งผิดกับก่อนไม่รู้จักคำว่าวิจัย อยากทำอะไรก็ทำ ทำเหลือทิ้ง ตอนนี้ ข่าตระไคร้ ก็ซุดข้างบ้าน ลดค่าใช้จ่ายบ้างเป็นบางส่วน สบายใจขึ้น

ความรู้สึกกับทีมวิจัย เกิดการยอมรับของคนในทีมมากขึ้น ทุกคนมีส่วนร่วมในการทำงาน สังเกตเห็นได้ว่าใครทำอะไรได้เขาจะทำตรงนั้นเต็มที่ ปัญหาในกลุ่มลดน้อยลงเพราะทุกคนมีหน้าที่ และทุกคนได้ลงมือทำงาน การปลูกผักกินในกลุ่ม การออมในกลุ่ม สรุปเลยว่าทุกคนรู้จักการทำงานแบบมีส่วนร่วมมากขึ้น ช่วยเหลือกันมากขึ้น

ส่วนการได้ไปศึกษาดูงาน รู้สึกดีใจที่มีโอกาสได้ไปดูวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านในแต่ละที่ถ้าไม่เข้าร่วมทีมวิจัยของ สกว. คงไม่มีโอกาสดีๆ แบบนี้และที่ลืมไม่ได้คือ อ.พีรชัย กุลชัย ขอบขอบคุณที่พาไปแลกเปลี่ยนดูงานจัดห้องประชุมสวยๆ ที่ริมทะเลบ้านบ่อเจ็ดลูกที่ จ.สตูล ว่าจะไปแล้ว อ.พี จัดดูงานแลกเปลี่ยนที่ไรใจไม่ค่อยอยู่กับเนื้อกับตัว กลัวความแปลกใหม่ของสถานที่ ถ้าจะให้ดีครบสูตรปีหน้าขึ้นเหนือเลยนะคะอาจารย์พี

ท้ายนี้ขอขอบคุณสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น และที่ลืมไม่ได้คือ เครือข่ายโหนดสุวรรณภูมิทุกท่าน

สวาด วันเอเลาะ (ทีมวิจัย)

ฉันเป็นคนพูดไม่เก่ง ดีใจที่ได้เข้าร่วมทีมวิจัยได้รู้จักออมเงิน รู้จักเก็บผักข้างบ้านมากิน แทนการซื้อจากร้านค้า แป้นและหลานก็ออมเงินโดยการหยอดกระปุกทุกสิ้นเดือนก็เอาเงินไปฝาก โดย คุณระพีและเพื่อนๆ ในกลุ่ม ขอบขอบคุณที่พาไปดูงานไปที่ๆ ไม่เคยได้ไปชอบที่สตูลมากะ

มณี แสงทอง (ทีมวิจัย)

ฉันเข้ามาเป็นทีมวิจัยก็เพราะเพื่อนๆ ดึงเข้ามา ดีใจที่ได้ไปสตูล ฉันดีใจเพราะมีวิธีใช้หนี้ ธ.ก.ส. ถึงไม่มากแต่ก็ใช้ไปเรื่อยๆ ไม่เพิ่มหนี้ใหม่อีกหน่อยก็คงหมด ขอบคุณ สกว. ที่ทำให้ฉันรู้จักคุณค่าของข้าวไร่ควาย เพราะฉันทำนา ตอนนี้ฉันก็ใช้ปุ๋ยข้าวที่บ้านฉันเพราะมีมาก ลดการซื้อปุ๋ยจึกได้บ้างนิดหน่อย

สุไธยา วงษ์การิม (ทีมวิจัย)

ฉันเข้ามาเป็นทีมวิจัยเป็นครั้งที่ 2 ครั้งแรกออกไปเพราะฉันเป็นคนอ่านหนังสือไม่ออก เขียนไม่ได้ แต่เขียนชื่อตัวเองได้ เขียนเลขถูก เพื่อนๆ ก็ชวนมาทำใหม่ทำอะไรก็ได้ช่วยๆ กันไม่ต้องจดก็ฟังได้กำลังใจจากเพื่อนๆ ก็กลับเข้ามาใหม่และก็ได้พูดคุยกับคนอื่นๆ ก็ทำให้ฉันกล้าขึ้น ได้ปลูกผักสวนครัวไว้กินเองด้วยคะ

วันนา วงษ์การิม (ทีมวิจัย)

ฉันเป็นทีมวิจัยที่ไม่กล้าแสดงออกไม่ได้พูดแต่ก็ยินดีช่วยทุกคนดีใจที่ได้ไปดูงานที่สตูล กลับมาก็มาคิดงานเราต่อไม่รู้จะพูดอะไรได้เข้าร่วมทีมวิจัยได้ประโยชน์มากรู้จักประหยัดมากขึ้น

วาสนา พวงพกา (ทีมวิจัย)

รู้สึกดีใจที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการทำวิจัยชุมชน และได้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในตัวเองมากขึ้น เช่นการรู้จักปลูกผักกินได้ภายในบ้าน และการชวนหลานหยอดกระปุกเพื่อเก็บเป็นเงินออมรู้จักคนในทีมมากขึ้น รู้จักชาวบ้านมากขึ้น และที่สำคัญรู้จักตัวเองมากขึ้น

โตะจำปี พันหว่า (ทีมวิจัย)

ตั้งแต่เริ่มทำวิจัยมาโตะก็ได้ไปกับทีมวิจัยทุกงาน ถึงโตะจะไม่รู้หนังสือแต่โตะก็ตั้งใจที่ได้มามีส่วนร่วมในการหาข้อมูลในหมู่บ้านหรือที่เขาเรียกว่างานวิจัยอะไรนี้ โตะทำทุกอย่างด้วยใจ

โตะวอ วงค์น่วย (ทีมวิจัย)

ตั้งแต่มาร่วมกลุ่มวิจัยอะไรนี้ ก็ได้ไปเที่ยวกับลูกๆหลานๆมีความสุขช่วยอะไรเขาไม่ได้หรอกแต่ออกมาทุกครั้งทีประชุม อยากรู้ว่าเขาจะทำอะไรขอบคุณที่พาโตะไปเที่ยว โตะอายุ 73 ปีแล้ว

มาลัย วาฮา (ทีมวิจัย)

การที่มาร่วมกลุ่มวิจัยมีประโยชน์กับตัวเองมาก แต่ก่อนมะพร้าวในสวนไม่เคยมีประโยชน์ปล่อยให้ตามกาลเวลา แต่พอเข้ามาอยู่ในกลุ่มวิจัยได้รู้ว่าชุมชนเรามีผลไม้อะไรบ้าง เราก็รู้คุณค่าของผลไม้ เช่นมะพร้าวก็เก็บมาไว้ใครซอกก็ให้ใครซื้อก็ขายแบ่งๆ กันกิน เวลามีการประชุมจากที่อื่นมาดูงานเรามีอะไรก็เอามาทำกินกันในกลุ่มไม่ต้องซื้อ ดีใจที่ได้ไปดูงานแลกเปลี่ยนได้ไปเที่ยวด้วย ทีมวิจัยทุกคนก็มีน้ำใจดีทุกคน

สมทรง โสภา (ทีมวิจัย)

ดีใจที่ได้มาร่วมกลุ่มโตะเป็นคนไม่มีเวลาเพราะขายกล้วยทอดมันทอดเป็นงานประจำแต่โตะก็ยินดีมาร่วมงาน และช่วยงานเท่าที่จะทำได้ ทำให้รู้จักเพื่อนร่วมงานเรามากขึ้น รู้จักคนต่างชุมชน จะช่วยงานต่อไป

กัลยา พันเต๊ะ (ทีมวิจัย)

จากวันแรกที่ดิฉันได้เข้ามาในกลุ่มทีมวิจัยดิฉันไม่รู้เรื่องอะไรเลยว่าวิจัยคืออะไร พอพี่เลี้ยงให้ไปหาข้อมูลมาก็ไปหาโดยที่ยังไม่เข้าใจเท่าไรพอไปหาข้อมูลบางส่วนก็ให้ข้อมูลดีบางส่วนก็ไม่ได้ให้ข้อมูลแถมยังโดนชาวบ้านว่าอีกแต่ดิฉันก็ไม่ยอมแพ้ในเมื่อพี่เลี้ยงให้ไปหาข้อมูลมาเราก็ต้องหามาให้ได้ในเมื่อวันนี้ชาวบ้านไม่ให้เราก้ไปวันหลังก็ได้รอให้ชาวบ้านใจเย็นก่อน แต่พอ

วันหลังดิฉันก็ไปอีกชาวบ้านก็ให้ข้อมูลดีผิดกับวันแรกเลย ทำให้เราใจเย็นขึ้นอีกในการไปหาข้อมูล แถมหลังจากได้ของฝากมาอีก เช่นน้ำเต้า หัวปลี ได้กินขนม น้ำ วัดความดันอีกด้วย บางชอยก็ได้ ข้อมูลน้อย ก็เลยมาประชุมทีมวิจัยว่าจะเอาอย่างทีมที่ลงมติดว่าต้องเอาคนเขียนได้ไปกับคนที่เขียน ไม่ได้และเราก็ไปกันหลายคนประมาณชอยละ 3-4 คน แต่ก็ได้ผลเกิน 100 % ได้ข้อมูลมามากมาย แต่พอเอามาให้พี่เลี้ยงดูพี่เลี้ยงก็ไม่ดู แคมบอกว่ายังไม่ต้องไปหาอีกบางครั้งดิฉันก็ท้อมากว่าหามาเท่าไรก็ไม่พออีก แต่พอจบโครงการก็ทำให้ดิฉันรู้ว่าพี่เลี้ยงหวังดีกับทีมวิจัยทุกอย่าง มันมาเฉย ตอนจบโครงการนี้เองการทำวิจัยได้อะไรหลายๆ อย่าง โดยที่ดิฉันไม่รู้ตัวเองเลยได้ปลูกพืชสวนครัวกินเองลดต้นทุนหลายอย่างได้ทำบัญชีครัวเรือนได้ทำอะไรคิดก่อนที่จะทำได้อ่านออกเขียนได้เร็วกว่าเดิม ได้รู้จักนิสัยคนในกลุ่ม คนในชุมชนอัลฟาละห์ ได้ไปเที่ยวกับคณะอาจารย์นักศึกษาและทีมวิจัย 4 ภาคได้ไปดูงานที่ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ที่เมืองทองธานี และที่อื่นๆ และดิฉันได้รู้จักใจเย็นมากกว่าเดิม และมีแนวทางที่จะทำให้คนในชุมชนปลดหนี้สิน และดิฉันดีใจมากที่ได้เข้ามาในทีมวิจัยเหมือนมันเป็นกำไรชีวิตที่ได้เรียนรู้ทุกอย่างและได้คำแนะนำจากคณะอาจารย์ พี่เลี้ยงและทีมวิจัยทั้ง 4 ภาคเพื่อที่จะมาปรับเปลี่ยนใช้ในชุมชนอัลฟาละห์ และจะต่อยอดไปเรื่อยๆ จนกว่าคนในชุมชนจะหมดหนี้สิน และขอขอบคุณที่ทำให้ดิฉันได้เข้ามาในทีมวิจัย ถึงดิฉันจะพูดไม่เก่งแต่ดิฉันก็ช่วยทำอย่างอื่นได้ การทำวิจัยชาวบ้านก็ทำได้ถ้าเรามีใจที่จะทำ

ระพีพร รักษาเดช (เหรียญกิตติมศักดิ์)

งานวิจัยให้เราคิดเป็นระบบเป็นขั้นตอน ทำให้เราเรียนรู้นิสัยของคนในชุมชนและคนในกลุ่ม รู้วิธีการคิดเงิน รู้วิธีการออมใช้หนี้และออมสะสม รู้วิธีการหาข้อมูลว่าเจออุปสรรคอย่างไร คณะอาจารย์และพี่เลี้ยงนักศึกษา เป็นกันเองนิสัยดีมาก งานวิจัยเรียนไม่มีวันจบ ต้องคิดอยู่ตลอดเวลา ได้ไปดูงานที่ราชบุรี สตูล นครนายก ได้รู้ว่าพี่เลี้ยงให้หาข้อมูลทุกอย่างมันออกมาเป็นแนวทางที่เราจะทำต่อโครงการระยะที่ 2 คือ โครงการ การจัดการร้านค้าชุมชน สุดท้ายนี้ขอขอบพระคุณทาง สกว. ที่สนับสนุนทีมวิจัยในวันนี้ ขอขอบคุณค่ะ

มาริษา พันตะ (ทีมวิจัย)

ได้เรียนรู้ถึงการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มใหญ่ ด้วยการฟังพาอาศัยกันและร่วมกันคิด ร่วมกันทำงานเพื่อชุมชน ได้รู้ได้เห็นความเป็นอยู่การใช้จ่ายและสภาพหนี้ของคนในชุมชนลึกขึ้น จากที่รู้จักกันแค่ผิวเผินได้เริ่มทำบัญชีครัวเรือน ซึ่งคิดจะทำมานานแล้ว สิ่งที่ได้จากการทำบัญชีครัวเรือน ทำให้มองเห็นการใช้จ่ายมากขึ้น และสามารถดูย้อนหลังได้ จากที่เริ่มทำตอนแรกก็ติดลบ (ตัวแดง) อยู่หลายเดือนแต่หลังจากนั้นก็เริ่มเหลือ (ตัวน้ำเงิน) และมีเงินเหลือเก็บออมทุกเดือน ได้ไปดูงานแลกเปลี่ยน (บ้านหนองอ้อ จ.ราชบุรี) (บ้านบ่อเจ็ดลูก บ้านโคกผอม บ้านบ่อหิน บ้านท่า

มาลัย จ.สตูล) สิ่งที่ได้มาบางอย่างก็เอามาปรับใช้ในกลุ่มเราได้ ได้เรียนการเตรียมความพร้อมก่อนพูด และได้ฝึกพูดแต่ก็ทำให้กลัวไม่กล้าลงไปในดิน

สิ่งที่ได้มากๆ เลยก็คือ กลุ่มอาจารย์และพี่เลี้ยง ที่คอยสนับสนุน โดยไม่คิดว่าเราเป็นชาวบ้านที่มีการศึกษาน้อย

5. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

5.1 ปัญหา อุปสรรค

5.1.1 การสร้างความเข้าใจกับชาวบ้านในประเด็นและวัตถุประสงค์ของโครงการ พบว่ามีความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน เพราะชาวบ้านมีความสับสน/ตีความหมาย ของคำว่า การจัดการหนี้สิน เป็นเรื่องของคนที่ทีมวิจัยจะนำเงินมาปลดหนี้ให้ จึงทำให้ชาวบ้านที่เข้าร่วมในเวทีชี้แจงโครงการเข้าใจผิด และตัวทีมวิจัยไม่สามารถที่จะอธิบายให้ชาวบ้านในเวทีเข้าใจได้ สาเหตุเกิดจากการไม่เข้าใจในโครงการอย่างถ่องแท้ การชักชวนให้ชาวบ้านมาเข้าร่วมในเวทีโดยไม่ได้ทำความเข้าใจเบื้องต้นก่อน และการขาดการเตรียมตัวในการนำเสนอที่ชัดเจน ซึ่งการแก้ไขในเวทีได้ให้พี่เลี้ยงทำหน้าที่ในการอธิบายชี้แจงทำความเข้าใจให้ชาวบ้านฟัง ส่วนการแก้ไขหลังจากกระบวนการนี้ทีมวิจัยจึงกลับมาศึกษาเอกสารโครงการให้เข้าใจมากขึ้น

5.1.2 การเก็บข้อมูล มีหลายสาเหตุ แยกได้ดังนี้

การไม่ได้ข้อมูล โดยในครั้งแรก ทีมวิจัยไม่ได้กำหนด ประเด็น ขอบเขต รายละเอียดหัวข้อที่จะซักถาม เพียงแค่นำกระดาษเปล่าลงไป ทำให้เกิดปัญหา การที่ผู้ตอบแบบสอบถามไม่รู้ว่าจะต้องตอบอะไร และผู้สอบถามก็ไม่มีคำถามในการถาม ซึ่งหลังจากนั้นจึงมีการแก้ไขโดย ทีมลองทำบัญชีครัวเรือนของแต่ละคนก่อน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่จะนำมาใช้ออกแบบสอบถามได้

การจัดบันทึกและการสอบถาม ทีมวิจัยได้มีกระบวนการแบ่งทีมออกเป็นทีมย่อยๆ ลงในแต่ละพื้นที่ ซึ่งจากครั้งแรกประสบปัญหา คือ การใช้คนไม่เหมาะสมกับงาน เพราะ ในทีมย่อยคนแต่ละคนมีทักษะต่างกัน บางคนเขียนได้แต่พูดไม่เก่ง แต่ต้องมาทำหน้าที่เป็นผู้สอบถาม ส่วนคนที่พูดเก่ง แต่เขียนหนังสือไม่ได้ ต้องมาเป็นผู้บันทึก จึงทำให้เกิดปัญหานี้ขึ้น ซึ่งมีการแก้ไข คือ การจัดคนให้เหมาะสมกับงานใหม่

มุมมองของชาวบ้านในพื้นที่ต่อตัวของผู้เก็บแบบสอบถาม จากการที่มีการแบ่งพื้นที่การทำงานโดยให้รับผิดชอบในพื้นที่รอบบ้านของตนเอง จากแนวคิดที่เจ้าของพื้นที่จะมีความรู้จักพื้นที่ได้ดีที่สุด แต่เกิดปัญหาในเรื่องของความร่วมมือในการให้ข้อมูล เพราะด้วยความสนิทสนม รู้จักหน้าค่าตากันมาแต่ก่อน จึงทำให้การไม่ให้ข้อมูลเกิดขึ้น ซึ่งทีมวิจัยมีวิธีการแก้ไข คือ การสลับทีมเก็บข้อมูลให้คนที่ไม่คุ้นเคยไปเก็บข้อมูลแทนเจ้าของพื้นที่เดิม

5.2 ข้อเสนอแนะ

5.2.1 ควรมีการเพิ่มเติมความรู้ในด้านการบริหารจัดการองค์กร ด้านการเกษตรเพื่อเป็นพื้นฐานในการดำเนินงานในระยะต่อไป

5.2.2 สนับสนุนให้เกิดการดำเนินงานในระยะที่ 2 เพื่อให้แนวทางที่ทางทีมได้คิดร่วมกันกับชุมชนเกิดเป็นรูปธรรม เพื่อที่จะนำไปสู่การแก้ปัญหาของชุมชนอย่างเป็นระบบ

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
ประวัติคณะวิจัย

ประวัติคณะวิจัย

ที่ปรึกษา

1. คุณประเสริฐ สุขถาวร อายุ 65 ปี
ที่อยู่ เลขที่ 25/5 หมู่ 5 แขวงหนองจอก เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร
อาชีพ เกษตรกร ตำแหน่ง ประธานศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร

คณะทีมวิจัย

1. คุณสมชาย รักษาเดช อายุ 39 ปี หัวหน้าโครงการวิจัย
ตำแหน่ง ประธานชุมชน หมู่ 2 ที่อยู่ 7/1 หมู่ 2 แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร อาชีพ ธุรกิจส่วนตัว โทรศัพท์ 081-684-0559
2. คุณวาสนา พวงผกา อายุ 50 ปี นักวิจัย
ที่อยู่ 40/3 หมู่ 2 แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร อาชีพ แม่บ้าน โทรศัพท์ 02-989-7287
3. คุณระพีพร รักษาเดช อายุ 42 ปี นักวิจัย
ที่อยู่ 7/1 หมู่ 2 แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร อาชีพ แม่บ้าน โทรศัพท์ 085-117-8059
4. คุณสุทริยา วงศ์นัย อายุ 51 ปี นักวิจัย
ที่อยู่ 8/2 หมู่ 2 แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร อาชีพ ค้าขาย โทรศัพท์ 02-988-6992
5. คุณอุไร แสนอิว อายุ 47 ปี นักวิจัย
ที่อยู่ 63/673 หมู่ 2 ซอยคลองเก่า 7 แขวงคลองสามวา เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร อาชีพ พนักงานบริษัท โทรศัพท์ 089-907-7480
6. คุณเลื้อย พระแสง อายุ 61 ปี นักวิจัย
ที่อยู่ 30/1 หมู่ 2 แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร อาชีพ ธุรกิจส่วนตัว โทรศัพท์ 086-104-9153
7. คุณสายนที พระแสง อายุ 21 ปี นักวิจัย
ที่อยู่ 30/1 หมู่ 2 แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร อาชีพ ธุรกิจส่วนตัว โทรศัพท์ 086-104-9153
8. คุณจวรรณ พันเต๊ะ อายุ 36 ปี นักวิจัย
ที่อยู่ 25 หมู่ 2 แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร อาชีพ แม่บ้าน โทรศัพท์ 083-017-0935
9. คุณมยุรา ไต้ะมุดบำรุง อายุ 27 ปี นักวิจัย
ที่อยู่ 61 หมู่ 2 แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร อาชีพ ค้าขาย โทรศัพท์ -
10. คุณจำปี พันหว่า อายุ 70 ปี นักวิจัย
ที่อยู่ 8/3 หมู่ 2 แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร อาชีพ แม่บ้าน โทรศัพท์ 02-988-6921

11. คุณสมทรง โสภา อายุ 56 ปี นักวิจัย
ที่อยู่ 8/1 หมู่ 2 แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร
อาชีพ ค้าขาย โทรศัพท์ 02-989-5949
12. คุณปราณี ปิ่นเกตุ อายุ 52 ปี นักวิจัย
ที่อยู่ 42 หมู่ 2 แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร
อาชีพ ร้านเสริมสวย โทรศัพท์ 086-068-1041
13. คุณมาริษา พันเต๊ะ อายุ 34 ปี นักวิจัย
ที่อยู่ 41/5 หมู่ 2 แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร
อาชีพ ร้านเสริมสวย โทรศัพท์ 086-056-8401

ประวัติหัวหน้าโครงการวิจัย

คุณสมชาย รักษาเดช เกิดวันที่ 28 เมษายน พ.ศ. 2512 อายุ 39 ปี

ประวัติการศึกษา

ระดับประถมศึกษา โรงเรียนสุเหร่าคลอง 9 เขตหนองจอก กทม.

ระดับมัธยมศึกษา โรงเรียน มัธยมวัดหนองจอก เขตหนองจอก กทม.

ประวัติการทำงาน

พ.ศ.2549 ประธานอนุกรรมการประจำมัสยิด อัลฟาละห์

พ.ศ.2544-ปัจจุบัน ผู้จัดการ หจก.โนเบล กราฟฟิค

พ.ศ.2551-ปัจจุบัน ประธานชุมชนอัลฟาละห์

ภาคผนวก ข
บันทึกการดำเนินงานของโครงการ

ตารางการดำเนินงานของโครงการ

ครั้งที่	วัน/เดือน/ปี	ประเด็นพูดคุย	สรุปผลที่ได้	สถานที่
1.	2 ต.ค. 51	ชี้แจงข้อมูลโครงการ	รับทราบและทำความเข้าใจโครงการ	ร้านสุ้แก้มด
2.	4 ต.ค. 51	วางแผนเตรียมเวทีชี้แจงโครงการ		ร้านสุ้แก้มด
3.	7 ต.ค. 51	เวทีเตรียมงานชี้แจงโครงการ	แบ่งหน้าที่รับผิดชอบได้	ร้านสุ้แก้มด
4.	11 ต.ค. 51	สรุปงาน	เตรียมความพร้อมเวทีชี้แจงโครงการ	ร้านสุ้แก้มด
5.	12 ต.ค. 51	ชี้แจงโครงการและถอดบทเรียนหลังจากการจัดเวที	- ชาวบ้านรับทราบโครงการ - ทบทวนข้อผิดพลาด	ร.ร. สุเหราคลองเก่า
6.	18 ต.ค. 51	วางแผนการเก็บข้อมูลโดยการฝึกทำบัญชีครัวเรือน	ต้องทำทุกคนในกลุ่มแล้วมาเสนอแลกเปลี่ยนในกลุ่ม	ร้านสุ้แก้มด
7.	7 พ.ย. 51	ประชุมเก็บข้อมูลบริบทชุมชน	ได้เนื้อหาเกี่ยวกับข้อมูลในชุมชน	ร้านสุ้แก้มด
8.	12 พ.ย. 51	เตรียมความพร้อมการจัดเวทีเก็บข้อมูล	ได้แบบฟอร์มในการเก็บข้อมูล	ร้านสุ้แก้มด
9.	14 พ.ย. 51	-วางแผนเก็บข้อมูล -ทำแบบสอบถาม - แบ่งหน้าที่	-ได้แบบสอบถาม -แบ่งทีมเก็บข้อมูล	ร้านสุ้แก้มด
10.	16 พ.ย. 51	ชี้แจงโครงการย้ำความเข้าใจและเก็บข้อมูล	-เห็นปัญหาชุมชน -เห็นความต้องการในการที่จะปลดหนี้	ร.ร.สุเหราคลองเก่า
11.	17 พ.ย. 51	พี่เลี้ยงชวนถอดบทเรียน	ได้เห็นข้อผิดพลาด -เห็นแนวทางที่จะแก้ไขและเห็นนิสัยของคนในชุมชนที่ต้องแก้ไข	ร้านสุ้แก้มด
12.	22 พ.ย. 51	ศึกษาดูงานแลกเปลี่ยนงานวิจัย	-เห็นกระบวนการทำงานในกลุ่ม -เห็นความมุ่งมั่นในทีมงาน	จ.ราชบุรี

ครั้งที่	วัน/เดือน/ปี	ประเด็นพูดคุย	สรุปผลที่ได้	สถานที่
13.	1 ธ.ค. 51	-ทบทวนการออกแบบ แบบสอบถามชุมชน -วางแผนเก็บข้อมูล	-แบ่งกลุ่มหน้าที่ -ลงพื้นที่เก็บข้อมูลตาม แบบสอบถามที่เตรียมไว้	บ้านหัวหน้า โครงการ
14.	4 – 12 ธ.ค. 51	-ลงพื้นที่เก็บข้อมูล	เจอปัญหาในการเก็บข้อมูลทำให้ไม่ได้ข้อมูล	ชุมชนคลองเก่า
15.	12 ธ.ค. 51	-เรียบเรียงผลที่ได้จากการเก็บข้อมูล	ได้ข้อมูลยังไม่ครบ ต้องลงพื้นที่เก็บข้อมูลเพิ่ม	ร้านสุ่มแคหมัด
16.	13-14 ธ.ค. 51	-งานสัปดาห์ที่ 10 ปี (ภาคกลาง)เข้าร่วมงาน	-ได้เห็นกระบวนการทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น -เห็นโครงการของแต่ละชุมชน	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
17.	15 ธ.ค. 51	วิเคราะห์และแก้ไขเพิ่มเติมคำถามในแบบสอบถาม	-เพิ่มเติมคำถามเพราะขาดหัวข้อที่มาของหนี้สิน -สาเหตุการเป็นหนี้	ร้านอบสมุนไพรร
18.	28 ธ.ค. 51	-วางแผนคืนข้อมูล -วิเคราะห์แบบสอบถามและสรุปเนื้อหาที่ได้จากแบบฯ	ได้ข้อมูลหนี้สินโดยเขียนในแผ่นชาร์ตแยกเป็นหมวดหมู่	ร้านอบสมุนไพรร
19.	5 ม.ค. 52	เตรียมความพร้อมเวทีคืนข้อมูล ในวันที่ 25 ม.ค.52	-แบ่งกลุ่มทำงาน	บ้านคุณวาสนา (ป่าใหญ่)
20.	12 ม.ค. 52	เตรียมความพร้อมและสรุปการจัดเวทีคืนข้อมูล	-แบ่งหน้าที่ในกลุ่มทีมวิจัย	ร้านสุ่มแคหมัด
21.	19 ม.ค. 52	สรุปความพร้อมการคืนข้อมูลชุมชน	-เพิ่มเอกสารโครงการ	ร้านสุ่มแคหมัด
22.	25 ม.ค. 52 (เช้า)	คืนข้อมูลชุมชน (ที่เก็บมา)เสนอโดยแผ่นชาร์ตและเอกสารข้อมูลแจก	-แก้ไขหมยกำหนดการ -ชาวบ้านได้รู้ถึงหนี้สินของชุมชน -มีคนสนใจที่จะเข้าร่วมทีม -ความต้องการมีรายได้เสริม	ร.ร.สุเหร่าคลองเก่า

ครั้งที่	วัน/เดือน/ปี	ประเด็นพูดคุย	สรุปผลที่ได้	สถานที่
23.	25 ม.ค. 52 (เย็น)	ถอดบทเรียนการกินข้อมูล	ทราบข้อผิดพลาด คือ - แบ่งเวลาไม่ลงตัว - การดำเนินงานไม่เป็นไปตามแผน - นำเสนอข้อมูลน้อยเกินไป	ร้านสุ้ແຫ່ມດ
24.	5 ก.พ. 52	-สรุปการทำงาน -การเขียนรายงาน ความก้าวหน้า		บ้านหัวหน้า โครงการ
25.	19 ก.พ.52	วางแผนการเก็บข้อมูลเชิงลึก	-ได้ข้อสรุปในการหาข้อมูล โดยการให้ทีมงานเขียนลงในกระดาษบันทึกตามคำบอก ของชาวบ้าน และจดบันทึก ในสิ่งที่พบเห็น -ได้แบ่งหน้าที่ในการหาข้อมูล	ร้านสุ้ແຫ່ມດ
26.	1 มี.ค.52	วิธีเก็บข้อมูล และการรวบรวมข้อมูล	เห็นกระบวนการทำงานในกลุ่มทีมวิจัย	ร้านสุ้ແຫ່ມດ
27.	2 มี.ค.52	พี่เลี้ยงขอคูงานที่ฝากไว้ และทีมได้สรุปไว้ เรียบร้อย	พี่เลี้ยงให้แก้ไขงาน และเก็บ ข้อมูลเพิ่มเติม	ร้านสุ้ແຫ່ມດ
28.	10 มี.ค.52	เก็บข้อมูลเพิ่มเติม	ได้ข้อมูลเพิ่มเกี่ยวกับ - อาชีพเสริม - เหตุผลในการเข้าร่วมและ ไม่เข้าร่วม - เงื่อนไขเวลา	ร้านสุ้ແຫ່ມດ
29.	17 มี.ค.52	สรุปการเก็บข้อมูล เพิ่มเติม	ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์	ร้านสุ้ແຫ່ມດ
30.	20-21 มี.ค.52	ไปงาน 10 ปี สกว.	เข้าใจการทำงานมากขึ้นได้ ความประทับใจ	ร้านสุ้ແຫ່ມດ
31.	22 มี.ค.52	รวบรวมข้อมูลเป็น ตารางจากการประชุม ในครั้งที่ 26และครั้งที่ 29	ได้ข้อมูลขึ้นแผ่นชาร์ต	ร้านสุ้ແຫ່ມດ

ครั้งที่	วัน/เดือน/ปี	ประเด็นพูดคุย	สรุปผลที่ได้	สถานที่
32.	30 มี.ค.52	แลกเปลี่ยน ประสบการณ์ในการ ทำงาน กระบวนการ ทำงานระยะที่ 1-2	ได้เล็งถึงกระบวนการทำงาน ให้คณะอาจารย์และนักศึกษา ที่เลี้ยงรับฟัง	ร้านสุ้มแหม่ม
33.	1 เม.ย. 52	ทบทวนโจทย์วิจัย	เข้าใจโจทย์มากขึ้นสามารถ แยกหมวดการเป็นหนี้ได้ ชัดเจน มีข้อมูลเป็นแผ่นชาร์ต	
34.	27 เม.ย.- 1 พ.ค. 52	ดูงานแลกเปลี่ยนที่ อ.ละงู จ.สตูล	- ได้เรียนรู้วิถีชีวิตของคนใน แต่ละชุมชน - ได้แนวทางที่จะนำมา ปรับเปลี่ยนเพื่อการทำงานใน กลุ่มต่อไป - การทำสหกรณ์ชุมชน - การออม	จังหวัดสตูล
35.	2 พ.ค. 52	- หาข้อมูลเพิ่ม - วิเคราะห์แนวทางก่อน การดำเนินงาน	รอฟผลการเก็บข้อมูล - เห็นแนวทางในการ ดำเนินงานที่มีรูปแบบชัดเจน	บ้านหัวหน้า โครงการ
36.	5 พ.ค. 52	วางแผนก่อนการลงมือ ทดลองทำงาน	ได้แบ่งหน้าที่โครงการทำงาน - ลงมือทดลองทำ - ได้หัวข้อในการนำเสนองาน	บ้านหัวหน้า โครงการ
37.	14 พ.ค. 52	เตรียมงานก่อนไป แลกเปลี่ยนดูงานที่ จ.นครนายก	แลกเปลี่ยนกระบวนการและ แนวคิดของโครงการ	บ้านหัวหน้า โครงการ
38.	15-17 พ.ค. 52	นำเสนอของชุมชน และแลกเปลี่ยนกับ โครงการอื่น	ได้นำเสนอของและ แลกเปลี่ยนกับโครงการอื่น	จังหวัดนครนายก
39.	27 พ.ค. 52	- รวบรวมข้อมูล	บันทึกขึ้นแผ่นชาร์ต	บ้านหัวหน้า โครงการ
40.	2 มิ.ย. 52	- ทบทวนสิ่งที่ได้ทำ หลังจากกลับดูงาน แลกเปลี่ยนที่ จ.สตูล - วิเคราะห์แนวทางที่คิด จะทำต่อไป	ได้ทดลองทำ - ปลูกพืชสวนครัวในกลุ่มทีม วิจัย - ออมเพื่อใช้หนี้ในกลุ่ม - บริการจ่ายค่าน้ำ/ค่าไฟใน ชุมชน - แนวทางการทำร้านค้าชุมชน	ข้างบ้านหัวหน้า โครงการ

ครั้งที่	วัน/เดือน/ปี	ประเด็นพูดคุย	สรุปผลที่ได้	สถานที่
41.	15 มิ.ย. 52	- วิเคราะห์ข้อมูล ทบทวนงานที่เราได้ทำ	ได้แนวทางในการทำงานที่ เป็นกระบวนการ - รู้ปัญหา - สาเหตุ - แนวคิด - แนวทาง จากข้อมูลที่เราได้เก็บมา สามารถบอกถึงกระบวนการ ทำงานให้คนอื่นเข้าใจและทำ ได้	บ้านหัวหน้า โครงการ
42.	21 มิ.ย. 52	- การเตรียมข้อมูล นำเสนอและแลกเปลี่ยน กับทีมวิจัยสุขภาวะลำ ไทร - การเตรียมสถานที่ - การแบ่งหน้าที่ - แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระหว่างทีมวิจัยในเรื่อง กระบวนการทำงานวิจัย	- ได้ข้อมูลพร้อม - ได้แบ่งหน้าที่ สถานที่ เรียบร้อย - ได้นำเสนอกระบวนการ ทำงานของโครงการ	บ้านหัวหน้า โครงการ
43.	24 มิ.ย. 52	พี่เลี้ยงชวนถอดบทเรียน ที่ได้แลกเปลี่ยนกับทีม วิจัยสุขภาวะลำไทร	ได้เห็นภาพรวมในการทำงาน ของทีมวิจัย	บ้านหัวหน้า โครงการ
44.	6 ก.ค. 52	นำเสนอกระบวนการ ทำงานวิจัยและ แลกเปลี่ยนกับทีมวิจัย ร.ร.วัดพนมพนาวาส	ได้แลกเปลี่ยนระหว่างทีมวิจัย ชุมชน	หลังหัวหน้า โครงการ
45.	9 ก.ค. 52	- สรุปบทเรียน - วิเคราะห์ข้อมูล	ได้แนวทางที่ชัดเจนจากการ วิเคราะห์ข้อมูลเป็นหมวดหมู่	หลังบ้านหัวหน้า โครงการ
46.	15 ก.ค. 52	วางแผนเตรียมคืนข้อมูล ชุมชนช่วงสุดท้ายใน วันที่ 19 ก.ค. 52	ได้วางแผนการทำงานแบ่ง หน้าที่รับผิดชอบ	บ้านหัวหน้า โครงการ
47.	17 ก.ค. 52	ซ้อมพูดการนำเสนอ แนวทาง 3 แนวทาง ตามที่ได้รับผิชอบ	ได้ซ้อมการพูดพร้อมคืน ข้อมูลที่จะให้ชุมชนรับรู้	บ้านหัวหน้า โครงการ

ครั้งที่	วัน/เดือน/ปี	ประเด็นพูดคุย	สรุปผลที่ได้	สถานที่
48.	19 ก.ค. 52	เวทีคืนข้อมูล และพี่เลี้ยงถอดบทเรียน และวางแผนเขียน รายงานฉบับสมบูรณ์	ได้บอกแนวทางการทำงาน ได้ทบทวนกระบวนการจัด เวที	ร.ร. สุเหراءคลอง เก่า
49.	23 ก.ค.52	ทดลองเขียนโครงการ ใหม่	ได้เขียนโครงการใหม่	บ้านหัวหน้า โครงการ
50.	31 ก.ค.52	พี่เลี้ยงแก้ไขงานเขียน โครงการใหม่	ได้แก้ไขงาน	บ้านหัวหน้า โครงการ
51.	4 ส.ค.52	ทดลองเขียนโครงการ ใหม่ (ต่อ)	ได้เขียนโครงการใหม่	บ้านหัวหน้า โครงการ
52.	13 ส.ค.52	อบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่องการพูดในที่ สาธารณะ และการทำ ผลิตภัณฑ์ใช้ใน ครัวเรือน และการทำปุ๋ย หมัก ที่ ชุมชนศาลาแดง	ได้ฝึกการพูด ได้ทำน้ำยาล้างจาน ได้รู้วิธีทำปุ๋ยหมัก	บ้านคุณประเสริฐ (ศาลาแดง)
53.	20 ส.ค.52	คณะอาจารย์และ นักศึกษา จากคณะ เทคโนโลยีการเกษตร ศึกษาดูงานที่ชุมชน อัลฟาละห์	ได้ศึกษาดูงานและลงพื้นที่ เยี่ยมชมชุมชน	สถานที่บ้าน หัวหน้าและใน ชุมชน
54.	23 ส.ค.52	ทีมวิจัยการแก้ไขปัญห ชาสวนผลไม้ (CBMAG) จ.ระยองมา ดูงานแลกเปลี่ยนที่ ชุมชน	ได้แลกเปลี่ยนระหว่างทีมวิจัย	หัวหน้าโครงการ

บันทึกการประชุม

บันทึกการประชุมครั้งที่ 1

ประชุมทีมวิจัย วันที่ 2 ตุลาคม พ.ศ. 2551 เวลา 17.00 น.-20.00 น. สถานที่ ร้านผู้ແທ້

สิ่งที่ต้องการอยากรู้

1. ปริมาณหนี้สินของชุมชน
2. ที่มาของหนี้สิน
3. เกิดหนี้เพราะอะไร
4. เราจะถามเรื่องหนี้กับชุมชนอย่างไร
5. มีวิธีจัดการกับหนี้สินหรือมีแนวทางการจัดการหนี้สินอย่างไร
6. บัญชีรายรับ-รายจ่ายของทีม (บัญชีครัวเรือน)

สิ่งที่จะทำ

1. ประชุมประจำเดือน
2. เวทีทำความเข้าใจกับชุมชน
3. อบรมการเก็บข้อมูล
4. คู่มือ
5. ลงพื้นที่เก็บข้อมูล
6. เติมเต็มข้อมูล
7. วิเคราะห์ข้อมูล
8. คืนข้อมูลชุมชน

บทบาทหน้าที่

1. คุณสมชาย รักษาเดช	หัวหน้าโครงการวิจัย
2. คุณจวรรณ พันเต๊ะ	เลขาโครงการวิจัย
3. คุณระพีพร รักษาเดช	เหรียญกโครงการวิจัย

สรุปผล

ทีมพอเข้าใจแต่ยังไม่ชัดเจน ต้องนัดใหม่อีกครั้ง 4 ต.ค. 51 เวลาสถานที่เดิม

บันทึกการประชุมครั้งที่ 2

ประชุมทีมวิจัย วันที่ 4 ตุลาคม พ.ศ. 2551 เวลา 17.00 – 19.00 น. สถานที่ ร้านผู้ແທ້

ประเด็นที่จะพูดคุยในวันนี้ คือ การเตรียมสถานที่ เราคุยกันเฉพาะกลุ่มทีมวิจัย ไม่มีพี่เลี้ยง สำหรับวันนี้ การเตรียมการจัดเวทีชี้แจงโครงการ ซึ่งจะมีขึ้นในวันอาทิตย์ ที่ 12 ตุลาคม พ.ศ. 2551 ทุกคนไม่มีประสบการณ์ในการประชุมแต่ก็อยากลองดู จำแบบที่เคยเห็นๆ มาเวลามีประชุมผู้ปกครองที่โรงเรียนเขาก็จะมีการเตรียมงานในแต่ละฝ่าย

วิธีการ เริ่มแรกเราก็คุยกันว่า เราจะหาคนมาฟังได้อย่างไรในวันที่ 12 ตุลาคม พ.ศ. 2551 นี้ เราจะชวนเขาแบบไหน พูดกับเขายังไงเขาถึงจะมาฟังเรา มันเป็นคำถามที่เกิดขึ้นในใจและเป็นความกังวลอยู่ไม่น้อยเลยทีเดียวนะ สำหรับตัวเราเอง แต่ไม่รู้ว่าคนในทีมวิจัยเป็นเหมือนเราหรือเปล่า เรารู้ว่าเราทำการศึกษาปัญหาหนี้สิน แต่ก็ไม่ได้เข้าใจอยู่ดีว่าจะได้อะไรกับเรา แต่อีกในหนึ่งก็คิดว่าเอาที่เอาเพื่อมีอะไรดีขึ้นกว่าทุกวันนี้ เพราะเราก็มีหนี้สินเพื่อ

บางที่เราอาจหาทางออกให้กับตัวเองและคนรอบข้างได้ เราก็คุยกันในกลุ่มเริ่มหาคนมาฟังเป็นรายบุคคล ให้สมาชิกในทีมชวนคนมาฟังให้ได้อย่างน้อยคนละ 5 คน หนึ่งในทีมชวนคนมาฟังให้ได้ 5 คนหรือมากกว่านั้น แล้วแต่ความสามารถ และที่สำคัญให้พูดคุยกับคนในบ้าน ให้เขาเข้าใจว่าเราจะทำอะไรเกี่ยวกับการประชุม ถ้าคนในบ้านไม่เข้าใจมีหรือคนนอกบ้านจะเข้าใจ เอาเป็นว่าเข้าใจบ้างไม่เข้าใจบ้างก็แล้วกัน ทุกคนพูดกันว่าไม่ลองไม่รู้ ผิดพลาดถือเป็นบทเรียนทุกคนตกลงตามนี้

เอาเป็นว่าวางตัวบุคคลที่จะทำงานเลขนะ คุณสมชาย แบ่งงานตามหน้าที่รับผิดชอบจะผิดจะพลาดอย่างไรผ่านไปแล้วค่อยว่ากันใหม่ จัดเตรียมเวที จัดสถานที่ ออกแบบ แม้ฟังดูแล้วน่าจะสนุก แต่ก็ยังนึกภาพไม่ออก อยู่ดี ทุกคนยังไม่เคยมีประสบการณ์ พูดคุยกันไปหวัระสนุก ดูเวลาแล้ววันนี้ดึกแล้ว เอาไว้นัดคุยสรุปกันใหม่ ตีมียะยะ เป็นวันไหนดีคุณนัคเลย คุณสมชาย คุณวรรณบอกให้วันวัน หัวหน้าโครงการนัดใหม่เป็นวันที่ 7 ตุลาคม พ.ศ. 2551 ทุกคนตกลงนะละ เวลาเดิม สถานที่เดิม วันนี้จบการประชุม สามิรออยู่ที่บ้านดึกมากแล้ว เจอกันใหม่ในวันที่ 7 นะคะ

หน้าที่ต้องรับผิดชอบ

ติดต่อสถานที่ คุณ จวรรณ พันเต๊ะ (ทำหนังสือติดต่อสถานที่ คือ โรงเรียนสุเหร่าคลองเก้า พร้อม จัดเตรียมเวที)

จัดเวที

1. คุณสายนะที พระแสง
2. คุณสมชาย รักษาเดช
3. คุณเลียบ พระแสง
4. คุณระพีพร รักษาเดช

ฝ่ายทะเบียน

1. คุณระพีพร รักษาเดช
2. คุณ มารีญา พันเต๊ะ
3. คุณสุทธิวา วงศ์นัย

เปิดเวที

- คุณ เกษม เทียงธรรม (พูดคุยงาน สกว.)
- ทุกคนในทีมแนะนำตัวเอง

ชี้แจงโครงการ

1. คุณ สมชาย รักษาเดช
2. คุณ สุทธิวา วงศ์นัย

อาหาร

1. คุณวาสนา พวงผกา
2. คุณจำปี พันหว่า
3. คุณอุไร แสนอ้าว
4. คุณสมทรง โสภา

สรุป

งานในวันนี้ยังไม่ชัดเจนสรุปไม่ได้ยังไม่มีความสำคัญให้เห็น นัดกันใหม่ในวันที่ 7 ตุลาคม พ.ศ. 2551 เวลา 17.00 น. สถานที่ ร้านสุ้ແ່ໝດ

บันทึกการประชุมครั้งที่ 3

ประชุมทีมวิจัย วันที่ 7 ตุลาคม พ.ศ. 2551 เวลา 17.00-20.00 น. สถานที่ ร้านสุ้ແ່ໝດ

วางแผนเตรียมจัดเวทีชี้แจงโครงการ การจัดการหนี้สินของชุมชน

เวลาชี้แจงโครงการจัดเวลา 9.00-13.00 น.

กระบวนการในการทำงาน

สิ่งที่ต้องทำ

- จัดเตรียมสถานที่ จัดเวที
- เตรียมบุคลากรที่จะมา
- เตรียมกลุ่มเป้าหมาย
- เตรียมคนมาฟังให้มา คนละ 5 คน รับผิดชอบกลุ่มเป้าหมาย

เวทีชี้แจงข้อมูล

เป้าหมาย

1. เสนอข้อมูลโดยรวมของชุมชน
 2. ให้ชาวบ้านรับรู้เรากำลังทำอะไรอยู่
 3. ให้คนในชุมชนรับรู้ถึงปัญหา
 4. เพิ่มศักยภาพของทีมงาน
 5. แนะนำตัว ทีมวิจัย
 6. อยากได้ข้อมูลรวมของชุมชนที่เป็นจริง
- การแนะนำตัว เพื่อให้ชุมชนได้รู้ว่ากลุ่มวิจัยมีใครบ้างชื่ออะไร
 - การมองถึงสถานการณ์ในปัจจุบัน
 - เล่าความเป็นมาพอประมาณ

หมวดเนื้อหา

- เล่าความเป็นมาของโครงการ (สถานการณ์ปัญหา)

จุดประสงค์ในการทำงาน

- เพื่อศึกษาความเป็นอยู่ของคนในชุมชน
- เพื่อจะหาแนวทางร่วมกันในการจัดการหนี้สินให้เหมาะสม
- อยากได้คนร่วมงานชักชวนชาวบ้านให้ช่วยกันหาข้อมูล

ถ้าหาข้อมูลกับชุมชนได้แล้ว อีก 8 เดือน เราจะจัดเวทีขึ้นข้อมูล

กระบวนการชี้แจงโครงการ

- วางแผนกำหนดการ 12 ตุลาคม พ.ศ. 2551
 1. เวลา 9.00 – 9.30 น. ลงทะเบียน
 2. แจกแบบสอบถาม
 3. แนะนำตัวทีมวิจัย และทุกคนแนะนำตัวเอง
 4. เวลา 9.30 น. เปิดการประชุมแนะนำงาน สกว.
- เปิดเวทีโดยหัวหน้าโครงการพูดถึง
 1. ชี้แจงเนื้อหา
 2. ชี้แจงถึงวัตถุประสงค์ของโครงการ
 3. เล่าความเป็นมาของโครงการ
 4. วิธีการดำเนินงาน
- ปิดเวทีชี้แจงโครงการ
 1. ชวนคนมาร่วมโครงการ
 2. รับประทานอาหารร่วมกัน เวลา 13.00 น
- สรุปผลของเวทีชี้แจงโครงการของทีมงานวิจัยประมาณ 1 ชั่วโมง

กำหนดบทบาทหน้าที่รับผิดชอบ

- ติดต่อสถานที่ การจัดเวทีชี้แจงโครงการ จวรรณ พันเต๊ะ
- จัดเวที
 1. นาย สมชาย รักษาเดช
 2. นาย เล็บ พระแสง
 3. จวรรณ พันเต๊ะ
 4. ระพีพร รักษาเดช
- ฝ่ายลงทะเบียน
 1. ระพีพร รักษาเดช
 2. มารีษา พันเต๊ะ
 3. สุทธิวา วงศ์นัย
- เปิดเวที คุณ เกษม เทียงธรรม (พูดถึงงาน สกว.)
- แนะนำตัว ทุกคนในทีมงานแนะนำตัวเอง
- ชี้แจงโครงการ

คุณสมชาย รักษาเดช (หัวหน้าโครงการ) และคุณสุทธิวา วงศ์นัย
- อาหาร
 1. คุณวาสนา พวงพกา
 2. คุณจำปี พันหว่า
 3. คุณ อุไร
 4. คุณ สมทรง

วันที่ 11 ตุลาคม พ.ศ. 2551 นัดสรุปการเตรียมงาน เวลา 17.00 น.

บันทึกการประชุมครั้งที่ 4

ประชุมที่มวิจัย วันที่ 11 ตุลาคม พ.ศ.2551 เวลา 17.00 – 19.00 น. สถานที่ ร้านผู้ແທມດ

เป้าหมาย เตรียมเวทีชี้แจงโครงการการจัดการหนี้สินของชุมชน และทบทวนถึงหัวข้อเดิมที่ได้ชี้แจงมาในวันที่ 7 ตุลาคม พ.ศ.2551 ชักซ้อมเพื่อความเข้าใจในการดำเนินงาน

กระบวนการในการทำงาน

- เริ่มจัดเตรียมสถานที่ ตรวจสอบความพร้อมของสถานที่และอุปกรณ์ในการอำนวยความสะดวกต่างๆ ในวันที่ 12 ตุลาคม พ.ศ.2551
- เตรียมบุคคลที่จะมาฟังตามที่มวิจัยได้รับผิดชอบคนละ 5 ท่าน ได้ตามเป้าหมายที่ได้พูดคุยกันไว้ในวันที่ 7 ตุลาคม พ.ศ.2551

การเตรียมเนื้อหาและลำดับขั้นตอนเวทีชี้แจงโครงการ

ขอบเขตของเนื้อหาที่จะนำเสนอ

เสนอข้อมูลโดยรวมของชุมชน คุณสมชาย คุณสุทริยา เป็นผู้รับผิดชอบในการนำเสนอข้อมูล และความเป็นมาของชุมชนจากอดีตสู่ปัจจุบันเริ่มเข้าสู่เนื้อหาการประชุมชี้แจงโครงการการจัดการหนี้สินของชุมชนเข้าสู่สถานการณ์ปัจจุบัน คุณสุทริยาจะพูดถึงการชักชวนให้มาฟังในวันนี้ เราไม่ได้มาชวนกันเป็นหนี้ แต่จะชวนกันมาพูดคุยถึงปัญหาแนวทาง การจัดการหนี้สิน ทำอย่างไรหนี้สินของคนในชุมชนจะลดลงได้บ้าง เราขอความร่วมมือจากชุมชนช่วยทำแบบสอบถาม และขอข้อเสนอแนะตามความคิดเห็นของชุมชนพร้อมแจกสมุดในการทำบัญชีครัวเรือนถึงรายรับ-รายจ่าย ในแต่ละวัน และข้อมูลที่ได้มาในวันนี้ เราทีมงานวิจัยจะทำการศึกษาตามกลุ่มงานวิจัยต่างๆ แล้วจะทำการคืนข้อมูลกลับสู่ชุมชนประมาณ 8 เดือน จะพยายามรวมข้อมูลต่างๆ ให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

บันทึกข้อมูล

คุณจวรรณ เริ่มบันทึกจากการชี้แจงของหัวหน้าโครงการและงาน สกว. ขึ้นเปิดงาน บันทึกเนื้อหาต่างๆ ที่คุณสุทริยา และคุณสมชาย ชี้แจง รวมทั้งความคิดเห็นต่างๆ จากเสียงของชาวบ้านที่ได้พูดคุยกันในการประชุม ทุกความคิดของชาวบ้านมีประโยชน์กับทีมงานวิจัยทุกคำพูดทุกปัญหา ฝ่ายเอกสารพร้อมที่จะทำงานให้ได้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้

ฝ่ายสถานที่ เวที

คุณจวรรณ, คุณมาริษา, คุณระพีพร, คุณเลียบ เตรียมงานมาจนถึงวันที่ 11 ตุลาคม พ.ศ.2551 ทุกอย่างพร้อมดำเนินการ

ฝ่ายทะเบียน

คุณระพีพร, คุณสาขนะที, คุณมาริษา พร้อมดำเนินการ

ฝ่ายอาหาร

คุณวาสนา, คุณจำปี, คุณอุไร, คุณสมทรง

พวกเราทีมงานวิจัยได้ประชุมกันในวันนี้สรุปความพร้อม 100% แต่ผลยังไม่ออกมา ฟรุ้งนี้ทีมงานพร้อมกันที่โรงเรียนสุเหร่าคลองเก้าในเวลา 8.00 น. เริ่มลงทะเบียน 8.30 น. ตามหมายกำหนดการที่ได้นัดหมายเอาไว้ในวันที่ 7 ตุลาคม พ.ศ.2551 ทุกคนพร้อมเจอกันฟรุ้งนี้เช้าวัน อาทิตย์ที่ 12 ตุลาคม พ.ศ.2551 ทุกๆ คนงานนี้เป็นงานแรก

หน้าที่ของแต่ละคน

- <u>จัดเตรียมสถานที่</u>	- <u>ฝ่ายทะเบียน</u>
นายเลียบ พระแสง	นางระพีพร รักษาเดช
นายสาขนะที พระแสง	นางมาริษา พันเต๊ะ
- <u>จัดเตรียมอาหารว่าง</u>	- <u>ฝ่ายเอกสารข้อมูล</u>
นางวาสนา ผวงผกา	นางจวรรณ พันเต๊ะ
นางสมทรง โสภา	นางวันนา พันเต๊ะ
นางมาริษา พันเต๊ะ	- <u>ฝ่ายชี้แจงโครงการ</u>
	นายสมชาย รักษาเดช
	นางสุทธิวา วงศ์นัย

บันทึกการประชุมครั้งที่ 5

การจัดเวทีชี้แจงโครงการ วันที่ 12 ตุลาคม พ.ศ.2551 สถานที่ ห้องประชุมโรงเรียนสุเหร่าคลองเก้า

เวลา 9.00 – 13.00 น.

ถอดบทเรียนการจัดเวทีชี้แจงโครงการ

วัตถุประสงค์

- เพื่อทบทวนการทำงานในเวทีชี้แจงโครงการ

ความรู้สึกรับ + สิ่งที่ได้รับ + ได้เห็น

- สับสน – ไม่พร้อม
- เห็นข้อบกพร่อง
- ยังไม่ค่อยเข้าใจ
- เห็นการทำงานทีม
- อยากอธิบายแต่ไม่กล้าที่จะนำเสนอ
- อยากทำ

เป้าหมาย

- ให้ชุมชนรู้ถึงกิจกรรมที่เราทำ
- เพิ่มศักยภาพของทีม

อุปสรรคปัญหา

- ชาวบ้านเข้าใจผิดเพราะการสื่อสารไม่ชัดเจน
- การชักชวนกันให้มาฟังแนวทางการจัดการหนี้สิน
- การอธิบายตัวโครงการ/ชื่อโครงการ
- ขาดความพร้อม ในการนำเสนอรายละเอียดต่างๆ
- ทำในสิ่งที่ขาดการวางแผนซะก่อน

- ทีมยังไม่ค่อยเข้าใจโครงการ
- อุปกรณ์ในการสื่อสาร ไม่ค่อยสะดวกๆ หายๆ

การชี้แจงเนื้อหาโครงการ

- พวกเราทีมงานยอมรับว่าไม่มีความพร้อมเกี่ยวกับเนื้อหา
- บทพร่องในการนำเสนอข้อมูล
- ทำงานไม่ตรงกับแผนที่วางเอาไว้
- ทำในสิ่งที่ขาดการวางแผน

วางแผนไว้ในเวลา 9.00 น. ชี้แจงโครงการ คุณสมชาย ตามด้วยงาน (งาน สกว.) คุณสุทธินาไม่มาตามเวลาที่ได้ตกลงกันไว้ คุณสมชายเลยต้องพูดคนเดียวไปจนมา เกิดปัญหาหลายอย่างและคำถามที่มากมาย บางคนเริ่มมีอาการง่วงกับทีมงาน ไม่พอใจทีมงาน แต่โครงการก็ยังดำเนินต่อไป การเข้าใจก็ยังมียู่ ทำให้งานผ่านไปได้ด้วยดี การประชุมครั้งต่อไป เวลาถือเป็นสิ่งสำคัญเหมือนกับเนื้อหาทุกๆ ข้อของการทำงาน

สรุป โดยภาพรวมๆ แล้ว ทีมงานบทพร่อง เรื่องหัวข้อโครงการ และไม่เข้าใจโครงการ

สิ่งที่ได้เรียนรู้

- ความคิดเห็นที่แตกต่างกัน วิธีการเก็บสำรวจข้อมูล

โครงการที่ทำ มุมมองของโครงการจากชาวบ้านที่เข้าร่วมฟัง

- สร้างอาชีพ
- แจกเงิน/ปลดหนี้

ข้อมูลจากแบบสอบถาม

- คำถามแต่ละข้อนำไปสู่อะไร
- ข้อบกพร่องในการออกแบบสอบถาม

เป้าหมาย

- เห็นข้อมูลครัวเรือนของชุมชน

ข้อเสนอแนะ

- วิเคราะห์สาเหตุที่คนเข้าร่วมเวที

สาเหตุที่เข้าร่วม

- ตรงประเด็น
- เกรงใจคนชวน
- มีอาหารเลี้ยง
- ทีมควรอธิบายกิจกรรมในเวทีให้ชัดเจนมากกว่านี้
- ทีมควรจะลองชักชวนคนรู้จักให้มาลองทำบัญชีครัวเรือน

สรุป เวทีถอดบทเรียนการชี้แจงโครงการ วันที่ 12 ตุลาคม พ.ศ. 2551

วันนี้ที่เลี้ยงคุณ เกษม คุณประพัฒน์ ได้ชวนถอดบทเรียนที่ผ่านมา ที่เลี้ยงว่าเป็นไปบ้างรับมองเห็นปัญหาอะไรบ้างหรือเปล่า ชาวบ้านบอกว่ามีมากมาย ที่เลี้ยงถามเจอปัญหาอะไรบ้าง

1. ชาวบ้านเข้าใจผิด เพราะการสื่อสารไม่ชัดเจน พวกเราโดนด่า เพราะชาวบ้านบางคนคิดว่าเรามาปลดหนี้หรือมาแจกเงิน

2. การชักชวนกันให้มาฟังมารู้ว่าพวกกันแบบไหน

3. อธิบายโครงการไม่เป็นที่เลี้ยงคอยช่วยอธิบายให้ชาวบ้านฟัง

4. ขาดความพร้อมในการนำเสนอ

5. ทำสิ่งที่ขาดการวางแผน

6. ทีมยังไม่ค่อยเข้าใจโครงการ

7. อุปกรณ์ในการสื่อสาร ไม่ค่อยมีขาดๆ หายๆ

วันนี้เราได้ทำตามเป้าหมายอย่างหนึ่งคือ ได้ชี้แจงให้ชาวบ้านรู้ว่าเราทำอะไรกันอยู่ถึงชี้แจงผิดๆ ถูกๆ ที่เลี้ยงก็ช่วยชี้แจงให้ เพราะเรายังไม่มีประสบการณ์ ความผิดพลาดในครั้งนี้ถือว่าเป็นบทเรียนในการทำงานครั้งต่อไป เราได้นัดชี้แจงกับชาวบ้านอีกครั้งในวันที่ 16 พฤศจิกายน 2551 เวลา 16.00 น.

เวทีถอดบทเรียนการชี้แจงโครงการ

วัตถุประสงค์

เพื่อทบทวนการทำงานในเวทีชี้แจงโครงการ ในเวทีชี้แจงโครงการในวันนี้บอกตามตรงว่าตื่นเต้น เพราะเราไม่เคยมีประสบการณ์มาก่อน แต่แนะนำตัวเองก็แทบจะลืมชื่อตัวเองตัวเองอยู่แล้วยังเจอคนมากๆ แล้วขอโทษค่ะลืมคำพูดที่เตรียมมาซ้อมมาลิ้มหมดไม่รู้เอาอะไรมาพูด สำหรับวันนี้เริ่มแรกเราก็มีความรู้สึกผิดและไม่ได้เข้าใจกับคำว่าหนี้สินที่เหมาะสมเป็นอย่างมากและยังซ้ำเข้ามาอีก ชาวบ้านที่มาฟังบอกต่อๆ กันไปว่าเจ้าหน้าที่ ร.ก.ส. มาเรื่องหนี้สิน เราพยายามอธิบายแล้ว แต่บางคนก็ไม่เข้าใจ เราเองก็บอกไม่ถูกแก้ปัญหาเฉพาะหน้าไม่ได้ อยากอธิบายให้ชาวบ้านฟังแต่กลัวว่าเขาจะไม่เข้าใจและเราก็ไม่กล้าอธิบาย มีคนหนึ่งพูดว่าจะมาช่วยใช้ให้หรือเราอาจจะบอกเขาจนแต่เราบอกไม่ถูก ก็พูดได้แค่กำลังศึกษาอยู่เราไม่มีความพร้อมที่จะตอบปัญหาชาวบ้านไม่เหมือนกับที่เตรียมไว้เลยคิดแผนหมด มีข้อบกพร่องมากมายเป็นการบ้านเล่มที่ใหม่มาก เห็นชาวบ้านแบ่งเป็น 2 ฝ่าย แล้วไม่สบายใจเลย คือฝ่ายที่มาจากการบอกเล่าของเพื่อนบ้านกับคนที่มาจากฝ่ายทีมงานชวน มีความเข้าใจแตกต่างกันมาก คนที่มากับทีมงานชวนไม่มีปัญหา แต่คนที่มาจากการชวนของเพื่อนบ้านไม่เข้าใจ ปัญหาตรงกันเราแก้กันไม่ได้ตอบคำถามไม่ได้ คุณเกษมเป็นคนช่วยแก้ปัญหาเฉพาะหน้าไป และในที่สุดความรุนแรงก็ค่อยๆ ลดลง เราพูดในใจว่า ดายแน่ๆ แต่แล้วก็เหมือนสวรรค์มาโปรดทุกอย่างค่อยเย็นลงมา เป็นการพูดคุยกันได้จนจบงานเข้าใจบ้างไม่เข้าใจบ้างก็ยังดีที่นั่งฟัง และเขายังได้รู้ว่าเราทำอะไรกันบ้างแล้ว วันนี้เราก็ได้เป้าหมายไปอย่างแล้ว คือให้ชุมชนรู้ถึงกิจกรรมที่เราทำอยู่ และเป็นการเพิ่มประสบการณ์ให้แก่ทีมงาน เป็นกำลังใจจึยทั้งหลายเกือบเอาชีวิตไม่รอด แต่ยังมีเสียงหัวเราะแสดงว่าจึยๆ แค่นี้ก็น่าพอใจ

ปัญหาที่เกิดขึ้น

ชาวบ้านเข้าใจผิดเพราะการสื่อสารไม่ชัดเจนจะว่าการสื่อสารไม่ชัดเจนเสียเลยก็ไม่ได้เพราะชาวบ้านบางกลุ่มเราไม่ได้ชวนเขามา แต่ก็เป็นกรณีที่เขาเข้ามาฟังจะได้รู้ว่าจริงๆ แล้วเราทำอะไรกัน ข้อเสียคือทีมโดนด่าบางคนเข้าใจว่ามาปลดหนี้ให้ บางคนเข้าใจว่าจะเอางานมาให้หรือ เข้าใจว่าจะแจกเงิน สื่อสารในครั้งนี้เป็นบทเรียนสำหรับเรามากและการชวนคนมาฟังหัวข้อของการจัดหนี้สินคนส่วนใหญ่สนใจ คำว่าจัดการหนี้สิน

ไม่ได้ตีความของคำว่า การศึกษาแนวทางการจัดการหนี้สินที่เหมาะสม และชื่อโครงการของเราที่ใช้คำว่าจัดการหนี้สิน บางคนมาซื้อของร้านค้าเห็นเขามุงดูก็มุงดูบ้างก็รีบกลับไปบอกเพื่อนบ้านมีคนมาปลดหนี้ อยู่กลางนาขังมาเลยเพราะคำว่าปลดหนี้ทุกคนตื่นที่ปลดหนี้กันทั้งนั้น แค้นเรารู้แล้วว่าชาวบ้านทุกคนที่มา เป็นหนี้กันทั้งนั้นแต่ยังไม่มีการบอกจำนวนตัวเลข

ความพร้อมของทีมงาน ขาดความพร้อมในการนำเสนอรายละเอียดต่างๆ หัวข้อนำเสนอบางอย่างอธิบายไม่ถูก เช่นคำว่าจัดการหนี้สิน ชาวบ้านถามว่าจะมาช่วยจัดการอย่างไร เราตอบชาวบ้านไม่ได้แต่เราก็บอกว่าช่วยหาข้อมูลก่อน

และอีกข้อคือ เราทำงานไม่ตรงกับแผนที่วางเอาไว้ ตัวทีมเองก็ยังไม่ค่อยเข้าใจโครงการได้ดีพอ สิ่งที่ได้เรียนรู้ในตอนนี้คือ ความคิดเห็นที่แตกต่าง จากคนมาประชุมไม่ถึง 70 คนยังมีความคิดต่างๆ นานา กันคนละแบบ

คนที่มาฟังโครงการมีมุมมองของโครงการหลากหลาย บางคนก็บอกจะมาสร้างอาชีพให้ ส่วนบางคนบอกจะมาปลดหนี้ เตรียมเอกสารอย่างดี บางคนคิดว่าจะมาแจกเงิน

ข้อมูลจากแบบสอบถาม

เราอยากรู้ชื่อและที่อยู่ในการสำรวจ ความเป็นอยู่ของคนในชุมชน ศึกษาจำนวนสมาชิกของครอบครัว การประกอบอาชีพ รายรับรายจ่ายในแต่ละเดือน การมีหนี้ในระบบหรือนอกระบบเท่าไร การถามถึงหนี้สินของชาวบ้านเพื่อจะรู้ว่า ชาวบ้าน 50 คนมีหนี้เท่านี้แล้วและถ้าชาวบ้านทั้งหมู่บ้านจะมีหนี้เท่าไรทำให้เกิดความอยากรู้

ข้อบกพร่องในการออกแบบสอบถาม รายละเอียดไม่ดีพอ เราต้องเตรียมข้อมูลให้มากกว่านี้ เพราะแบบสอบถามดูแล้วจะเป็นแบบที่ง่าย สำหรับที่เราจะเข้าถึงคนในชุมชนใช้เวลาไม่นาน และเราต้องทำแบบสอบถามกันใหม่ เพื่อความชัดเจนมากขึ้น แบบสอบถามบางข้อเรายังไม่รู้ว่าจะถามเพื่ออะไร เช่น ถามถึงการศึกษา ถามถึงรายได้แต่ละปี ถามถึงอายุสมาชิกในครอบครัว ถามแล้วจะนำไปสู่เป้าหมายตรงไหนยังไม่รู้ ฉะนั้นแบบสอบถามให้เพิ่มเติมให้ละเอียดมากที่สุด เพราะข้อมูลที่จะศึกษาและทำการวิจัยน่าจะ ได้ข้อมูลจากแบบสอบถามตรงนี้ด้วย เพื่อมาเป็นส่วนประกอบในการศึกษาวิจัยค้นหาปัญหาต่างๆ ในชุมชน และปัญหาที่มีอยู่ในปัจจุบันก็คือ การที่ชุมชนมีหนี้สิน ซึ่งตอนนี้ทางออกเรายังไม่รู้ว่าจะอยู่ตรงไหน ก็ศึกษากันไปก่อนเข้าใจบ้างไม่เข้าใจบ้างก็ค่อยเป็นค่อยไป อีกอย่างคนในทีมวิจัยเราจะได้ฝึกงานไปในตัว ฝึกความกล้า หรือที่เรียกให้เป็นภาษาทางการหน่อยก็คือ **เพิ่มศักยภาพของทีมงาน** การที่เราแนะนำตัวของทีมงานวิจัยเพื่อให้ทุกคนในทีมมีความกล้า คิด กล้าพูด และให้ชาวบ้านรู้ว่าเราคือ หนึ่งในทีมวิจัยและมีหน้าที่ทำอะไร ส่วนข้อนี้ส่วนใหญ่ชาวบ้านก็รู้จักกันอยู่แล้ว แต่จะแนะนำในวันนี้เพื่อมองแล้วให้เป็นทางการหน่อย สมกับเป็นทีมวิจัยว่าจ๋า อันที่จริงแล้ว คำว่า วิจัย ทีมงานรู้หรือเปล่าว่า ความหมายของคำว่าวิจัยคืออะไร บางคนตอบว่า คือความคิด บางคนบอก คือหัวใจ เอาละจะเป็นความคิดหรือหัวใจอีกไม่นานเราคงได้รู้จักคำว่าวิจัย

สาเหตุที่เข้าร่วมประชุม

1. คำชวนตรงประเด็นของชาวบ้านคือ การชวนมาฟังการจัดการหนี้สิน ทุกคนที่เป็นหนี้ก็อยากรู้ว่าจะจัดการได้แบบไหนจะช่วยได้อย่างไร บางคนมาก็เข้าใจตามที่ชวนมา แต่บางคนก็ไม่เข้าใจ

2. มาเพราะเกรงใจคนชวน ไหนๆ มันก็อดส่ำห้ชวนแล้วไปนั่งฟังมันบรรยายซะหน่อย ฟังทั้งที่ไม่เข้าใจ แต่ดูแล้วกลุ่มที่มาเพราะความเกรงใจ กลับกลายเป็นว่าเป็นกลุ่มที่เข้าใจในการชี้แจงโครงการง่าย เพราะเราถามคนในกลุ่มนี้ว่า พอเข้าใจไหมกับคำว่า ศึกษาหนี้สินที่เหมาะสม เขาบอกว่า ทำไมจะไม่รู้ของง่ายๆ ก็อันไหนดูแล้วว่าเหมาะสมกับบ้านเรา พวกมันจะเอามาให้ดูทำไหม๊ยะละ เป็นการหาอาชีพที่อยู่กับบ้านเราไปตลอดคนมีรายได้ ถูกหรือเปล่า ของแค้นนี้ไม่หนำมานั่งเถียงกันเลย เราก็ได้แต่ยิ้ม และไปนั่งกินข้าวกับเขาต่อ ฟังเขาบ่นต่อไป เขาบอก

ง่า! อีวรรณคนบ้านเรานั้นมีแต่จะเอา มึงจะไปทำให้มันได้อะไรขึ้นมา ไหนบอกว่ามึงก็ไม่ได้เงินเดือน สู้ไปทำมาหากินดีกว่าทำไปทำไมคนบ้านเราทำดีเสมอตัวทำชั่วก็หามา เราได้แต่ยิ้มไม่มีคำตอบ

3. มาเพราะมีอาหารเลี้ยง อันนี้ก็มีส่วน บางคนมานั่งฟังจนจบ และได้อาหารกลับบ้านด้วย ก่อนกลับยังถามอีกว่า มีนัดประชุมวันไหนเขาก็จะมา เราก็ชวนและยังบอกให้เขาชวนเพื่อนบ้านมาฟังด้วย ครั้งต่อไปการอธิบายของทีมต้องชัดเจนมากกว่านี้ นัดชาวบ้านครั้งต่อไป วันที่ 16 พฤศจิกายน พ.ศ. 2551

สรุป

การจัดเวทีชี้แจงเราได้ผลตามเป้าหมาย คือ ได้ชี้แจงให้ชาวบ้านรู้ว่าเรากำลังทำอะไรกันอยู่ ส่วนชาวบ้านเข้าใจบ้างไม่เข้าใจบ้างก็ผ่านไปด้วยดี โคนคำ โคนวาก็คือรสชาติของงานสี่สัปดาห์นี้ อย่างน้อยที่เห็นๆ ในวันนี้ก็คือ การเตรียมความพร้อมของสถานที่ดีมากเพราะสมกับชาวบ้านที่มาประชุม ส่วนอาหารก็เรียบร้อยดี ก็ถือว่าพอใช้ได้ส่วนหนึ่ง ความผิดพลาดในครั้งนี้น่าจะไปแก้ไขในครั้งต่อไป และได้นัดกับชาวบ้านไว้คุยกันใหม่ในเรื่องเดิม วันที่ 16 พฤศจิกายน พ.ศ.2551 เวลา 16.00 น. ส่วนทีมวิจัยนัดต่อไปในวันที่ 18 ตุลาคม พ.ศ. 2551 เวลา 17.00-21.00 น. ประชุมเรื่อง การทำบัญชีในครัวเรือนของกลุ่มทีมวิจัย สรุปบัญชีครัวเรือนที่ผ่านมา แล้วเจอกันนะค่ะ

บันทึกการประชุมครั้งที่ 6

ประชุมทีมวิจัย วันที่ 18 ตุลาคม พ.ศ. 2551 เวลา 18.00-21.00 น. สถานที่ ร้านสุ่มแหล่หมด

เรื่อง การทำบัญชีในครัวเรือนของกลุ่มทีมวิจัย

เริ่มทำบัญชีในครัวเรือนวันที่ 3 ตุลาคม พ.ศ. 2551 ถึง 17 ตุลาคม พ.ศ.2551 ส่วนใหญ่ผลที่ออกมาทุกครัวเรือนจะเหมือนกันคือ คิดลบ

ค่าใช้จ่ายมาจาก

- การซื้ออาหารการกินเป็นส่วนใหญ่
- ของใช้ตามมา
- ค่าน้ำ, ค่าไฟ อันนี้ก็จะจ่ายเป็นรายเดือนและเป็นสิ่งจำเป็นของทุกครัวเรือน
- ค่ารถไปทำงาน: ถ้าเป็นรถประจำทางก็ถูกหน่อย: รถส่วนตัวก็ค่าใช้จ่ายสูงเพราะค่าน้ำมัน

แพง

ผลประเมินค่าใช้จ่ายในครัวเรือนจากสมุดบันทึก

- ค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่มาจากค่าอาหาร และถ้าครอบครัวใหญ่ค่าใช้จ่ายก็จะมากขึ้นไปตามลำดับ และในแต่ละครัวเรือนไม่มีครัวเรือนไหนมีวัตถุดิบที่มีอยู่ภายในบ้านใช้ทำเป็นอาหาร ทุกบ้านต้องซื้ออาหาร

ระยะเวลาที่ทำบัญชีครัวเรือน

- ทำบัญชีในครัวเรือนมาประมาณ 2 สัปดาห์ เริ่มจากกลุ่มทีมวิจัยก่อนประมาณ 13 คน

สิ่งที่เห็น หลังจากทำบัญชีในครัวเรือน

1. เห็นรายรับ – รายจ่ายที่เป็นจริง
2. เห็นในแต่ละวันค่าใช้จ่ายมากน้อยเท่าไร
3. เราใช้เงินในแต่ละวันมีความจำเป็นหรือไม่
4. เห็นตัวเลขที่เป็นจริงในแต่ละวัน

ความรู้สึก หลังจากที่ได้ทำบัญชีรายรับ – รายจ่ายในครัวเรือน

1. รู้สึกตกใจกับตัวเลขในแต่ละวันที่จ่ายมากกว่ารับ
2. อยากลดค่าใช้จ่ายในแต่ละวัน
3. อยากเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว
4. อยากให้ในชุมชนทุกครอบครัวมีวัตถุดิบในการประกอบอาหารภายในครัวเรือนจะได้ลดค่าใช้จ่ายได้บ้าง ถ้าเรามี เป็ด, ไก่, ปลา, ผัก เลี้ยงในบ้าน ค่าใช้จ่ายในการกิน การทำอาหารก็จะลดลงได้มาก เพราะส่วนใหญ่ชาวบ้านก็พยายามประหยัดค่าใช้จ่ายอยู่แล้วถ้ามีบ่อเลี้ยงปลา มีสวนปลูกผัก เลี้ยงไก่, เป็ด เราจะได้กินไข่ไก่โดยไม่ต้องซื้อ

สรุป การทำบัญชีในครัวเรือน

หลังจาก 2 สัปดาห์ผ่านไป การทำบัญชีรายรับ – รายจ่ายของครอบครัว มีประโยชน์กับพวกเรา มาก จากเดิมที่เราใช้จ่ายกันไปวันๆ ไม่มีการจดบันทึกรายรับ – รายจ่าย ใช้แบบไม่มีจุดหมาย เช่น ซื้อของ มาบางอย่างก็ใช้ไม่หมด เห็นของถูกก็นึกถึงความจำเป็น ซื้อผักถูกๆ มาไว้ในจำนวนมากก็กินไม่ทัน และ บางทีก็ไม่ได้ทำอาหาร ต้องซื้ออาหารสำเร็จรูปมากินของที่ซื้อเก็บไว้ในตู้เย็นก็เน่าเสีย ทำให้เสียเงินไปโดยเปล่าประโยชน์นับจากวันที่เราได้ทำบัญชีในครัวเรือนมา การซื้อการจ่ายของเราเริ่มใช้เหตุผลในการจ่ายมากขึ้น เลือกซื้อเฉพาะสิ่งที่จำเป็น ซื้อเฉพาะที่ใช้เท่านั้น ไม่ตุนอาหารและการทำอาหารก็จะเปลี่ยนจากพวกเนื้อสัตว์ซึ่งมีราคาแพงมาเป็นปลาแทน ค่าอาหารในบ้านลดลงวันละ 10-20 บาท เพราะเราได้มีการวางแผนค่าใช้จ่ายในแต่ละวัน เราพอใจกับการที่ได้ทำบัญชีครัวเรือน รู้สึกดีกับการที่มีเงินเหลือในแต่ละวันถึงจะไม่ใช้เงินจำนวนมากแต่รวมๆ แล้วก็เงินออมได้ไม่เลวทีเดียว

บันทึกการประชุมครั้งที่ 7

ประชุมทีมวิจัย วันที่ 7 พฤศจิกายน 2551 เวลา 17.00 – 21.00 น. สถานที่ ร้านสุ่มแหล่หมด

วันนี้มีมาพบทวน โจทย์เดิมของเราอีกครั้งเกี่ยวกับบริบทของชุมชน คำว่าบริบทของชุมชนทีมวิจัยเข้าใจกันหรือเปล่าว่า บริบทชุมชนหมายถึงอะไร ถ้าตอบความหมายของคำว่าบริบทที่หน้าจะแยกได้หลายข้อ

1. สภาพแวดล้อมของชุมชน ก็หมายถึง สิ่งแวดล้อมในชุมชนของเราคืออะไรบ้าง ชุมชนคลองเก่าก็เป็นหมู่บ้านเล็กๆ แห่งหนึ่งซึ่งมีการทำนา ทำสวน การประกอบอาชีพหลากหลาย มีความอุดมสมบูรณ์อยู่พอสมควร มีคลองซึ่งเป็นหัวใจหลักของชาวนา ชาวสวน ในคลองนี้มีน้ำตลอดปี การเก็บผักบุ้ง ผักกระเฉดขาย ก็ยังเป็นอาชีพเสริมเล็กๆ น้อยๆ ให้แก่ครอบครัวได้หรือในฤดูกาลที่มีดอกโสน ชาวบ้านบางกลุ่มก็จะเก็บมาขายในราคาถุงละ 5-10 บาท ปลาทุทอดน้ำพริก คู่ผัดน้ำมันดอกโสนอร่อยมาก ไม่รู้ว่าคนในตัวเมืองได้ลองชิมบ้างหรือเปล่า สภาพแวดล้อมส่วนใหญ่ก็ยังเป็นทุ่งนาอยู่ ระบบนิเวศก็ยังพอใช้ได้มีนกกระยาง มีนกกระสาเวลาชาวนาไถนาจะมีนกพวกนี้มากินหอย กินลูกปลา ถึงจะเปลี่ยนจากควายไถนามาเป็นรถไถนาสภาพแวดล้อมแบบธรรมชาติก็ยังพอมีอยู่ จากถนนแยกคลองสิบวังผ่านถนนคลองเก่าสองข้างทางยังมีต้นไม้มิให้ดูสวยงามพอใช้ได้ และสองข้างทางยังเป็นทุ่งนาสีเขียวอยู่ก็คงอีกไม่นานหรือคงจะเหลือแต่ความทรงจำเพราะแปลงนาส่วนใหญ่ก็มีป้ายประกาศขายกันหมดอยู่แล้วไม่ว่ารู้รันทูกหลานจะมีโอกาสได้เห็นสภาพแวดล้อมแบบนี้หรือเปล่า และในชุมชนนี้ยังมีสุเหร่ามีโรงเรียนซึ่งนี่ก็เป็นจุดรวมของชุมชนอีกแห่งเวลามีนานสุเหร่าโรงเรียนก็เป็นศูนย์รวมของชาวบ้านที่นี่

2. ความเป็นอยู่ของคนในชุมชน คนในชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ไม่ด้นัก ครอบครัวส่วนใหญ่จะมีหนี้สินของ ธ.ก.ส. กันทั้งนั้นส่วนใหญ่ก็ต่างคนต่างอยู่ทำมาหากินแบบตัวใครตัวมัน มีการพึ่งพาอาศัยกันไม่ได้นอกจาก

ครอบครัวไหนที่มีฐานะดี แต่อย่างที่รู้ๆ ในสังคมทั่วไป คนรวยก็อยู่ในกลุ่มคนรวย คนจนก็อยู่ในกลุ่มคนจน ขอมริบว่าคนพวกนี้ก็ยังมีการแบ่งชนชั้นกันอยู่ แต่ส่วนมากแล้วในชุมชนนี้จะมีคนจนมากกว่าคนรวย และความจนนี้ก็มีผลกระทบมากมายมาสู่ลูกหลาน ทำให้ไม่มีโอกาสที่จะได้ศึกษาในระดับสูงอย่างมากก็แค่ภาคบังคับระดับหมู่บ้านจนมาทำงานโรงงาน ทำงานก่อสร้าง ทำงานเหมือนที่พ่อแม่ทำ ส่วนคนรวยลูกหลานก็จะมีการศึกษาที่ดี จบการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยมีงานมีอาชีพที่มั่นคง แต่เราก็ไม่สามารถรู้ได้ว่าคนกลุ่มนี้เขามีหนี้สินหรือเปล่า ก็ไม่แน่นะเขาอาจจะเป็นเหมือนชวานากับรดกั้งกันงาน ณ.ห้องทุ่งนาแห่งหนึ่งชวานกำลังก้มหน้าดำนาอยู่ มีรดกั้งคันใหญ่สวงามวิ่งมาตามถนนและแลเห็นคนทำงานกำลังดำนาอยู่ เขาจึงจอดรถมองและยิ้มเหมือนกับมีความสุข ชวานคนนั้นก็ยกหน้าขึ้นมามองคนขับรดกั้งต่างคนต่างก็ยิ้มให้กันเหมือนกับว่ามีความสุข คนขับรดกั้งก็ไปต่อ คนดำนาที่กำลังดำนาต่อไป แต่ต่างคนต่างมีความคิดอยู่ในใจ คนขับรดกั้งคันงานนึกในใจว่า อยากเป็นคนทำนา อยากมีชีวิตแบบสบายๆ อยู่กับธรรมชาติไม่ต้องดิ้นรน อยู่กับชีวิตที่สวยหรูสังคมที่มีแต่ได้หน้าตากเข้าหากัน หาความเป็นตัวของตัวเองไม่ได้ไม่ต้องมีหนี้สินอยู่กับท้องไร่ท้องนาแสนสุขจะสบายเป็นคำตอบที่อยู่ในใจ ทุกคนคิดเองว่าระหว่างคนทำนา กับคนมีรดกั้งงานทำนาอยากจะเป็นใคร? นอกเรื่องแล้วจะเข้าเรื่องเราต่อละ

3. ต้นทุนในชุมชน คำว่าต้นทุน เข้าใจว่าสิ่งที่มีอยู่แล้วโดยไม่ต้องซื้อหาอย่างเช่นที่มองได้ชัดในขณะนี้คือ พืชผักสวนครัวที่ไม่ต้องซื้อมาจากที่อื่น มีอีกมากมายที่อยู่ในชุมชนไม่ต้องซื้อ มาจากฝีมือความชำนาญงานของคนในชุมชน เราก็ไม่ต้องไปเสียเงินซื้อมา แต่เราต้องค้นหาที่แก่นั่นเอง ค้นหาแบบไหนละ เอาแบบเก็บข้อมูลดีมี และการเก็บข้อมูลเราจะเก็บกันแบบไหน เดินเก็บตามบ้านหรือแบบสอบถามเหมือนที่ผ่านมา

4. การเก็บข้อมูลเราจะเก็บอะไรบ้าง เก็บปริมาณหนี้สิน เก็บมาแล้วเราจะได้อะไร ได้รู้ปริมาณหนี้สินของชุมชน ถ้ารู้ปริมาณหนี้สินแล้วเราจะทำอะไร ก่อนอื่นเราต้องขยายผลให้กับชุมชนได้รับทราบว่าทั้งหมู่บ้านเรา ในตอนนี้มีหนี้สินทั้งหมดเท่าไรเพื่อเป็นการกระตุ้นให้ชุมชนตื่นตัวกับการมีหนี้สินที่มากมาย และจะได้ช่วยกันหาทางที่จะลดหนี้หรือการแก้ปัญหาไม่ให้เกิดหนี้ในอนาคต

5. ปัจจัยในการเกิดหนี้หรือสาเหตุของการเป็นหนี้ก็อาจมาจาก ข้าวของราคาแพงขึ้น เรามีปริมาณการใช้มากขึ้น หรืออีกอย่างก็คือใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ซื้อข้าวของที่ไม่มีมีความจำเป็น ดิดความหรูหราหรือเรียกว่าจนไม่ลง และอีกอย่างคือ คนในบ้านตกงานเหลือคนทำงานแค่ 2 คน จากที่เคยทำหมด 5 คนแต่การแบกภาระค่าใช้จ่ายก็ไม่ได้ลดลงมีแต่จะเพิ่มขึ้นตามลำดับ ปัจจัยในการเกิดหนี้ ตัวหนึ่งถือว่ามาแรงในเวลานี้มาก สังเกตได้จากพวกที่การใช้บัตรเครดิต เวลาตกงานเงินไม่มีใช้คืนบัตรเครดิตเกิดการมีหนี้สินตามมาแบบรวดเร็ว บางคนก็ต้องกู้ยืมกระบบเพื่อไปจ่ายค่าบัตรเครดิต ไม่อยากเสียเครดิต นักเข้ากลายเป็นหนี้สะสมหลายทาง งานไม่มี เงินไม่มี หนี้เพิ่มไม่รู้จะแก้ไขอย่างไร

เป้าหมาย สำหรับการประชุมในวันนี้ จะเป็นบริบทชุมชน ต้นทุนชุมชนหน้าจะพูดได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของการเริ่มต้นเก็บข้อมูล ในการเก็บข้อมูลเหล่านี้ เรามีเป้าหมายคือ อยากให้คนในชุมชนรับทราบจำนวนหนี้สินที่มีอยู่ในปัจจุบันเพื่อเป็นแนวทางการศึกษาค้นหาปัญหาที่แท้จริงและจะได้นำไปสู่กระบวนการศึกษาวิเคราะห์ วิจัย เพื่อแก้ไขให้ถูกต้อง

สรุปผล

ในการประชุมวันนี้ตามหัวข้อคำว่าบริบทในชุมชน มีความเข้าใจมากขึ้นเกี่ยวกับคำว่าบริบท ซึ่งหมายถึงสภาพแวดล้อมของคนในชุมชน อาชีพของคนในชุมชน พื้นที่ของชุมชน นั้นก็รวมไปถึงสถานที่ต่างๆ ของชุมชน เช่น โรงเรียน ศูนย์อนามัย หรือแม้แต่พื้นที่ว่างเปล่า การมีพื้นที่ว่างเปล่าก็เป็นต้นทุนในชุมชนอีกอย่างหนึ่งซึ่ง

ต้นทุนในชุมชนนี้ไม่ต้องซื้อหา แต่มีอยู่แล้วในครัวเรือนของชุมชน เช่นการมีผักสวนครัวไว้ในบ้าน สัตว์เลี้ยง ความรู้ อาชีพ ฝีมือ ภูมิปัญญา เหล่านี้เป็นสิ่งไม่ต้องซื้อหา

ส่วนการเก็บข้อมูลในครั้งนี้ จะพูดถึงในเรื่องของการเก็บปริมาณหนี้สิน เพื่อที่จะได้รู้จำนวนตัวเลขที่เป็นจริง และขยายผลให้ชุมชนรับทราบถึงจำนวนหนี้สินให้รู้สาเหตุ ปัจจัยการเกิดหนี้สินเพื่อที่จะให้คนในชุมชนรู้จักตนเอง รู้จักพึ่งพาอาศัยต้นทุนในชุมชน นำมาใช้ประโยชน์ให้เกิดรายได้แก่ตนเองและชุมชน ต้นทุนในชุมชนบางอย่างก็ไม่ได้นำมาใช้ เช่น ความรู้ ความสามารถ หรือคนมีฝีมือ เพราะชุมชนนี้ยังไม่มีหน่วยงานใดเข้ามาศึกษาถึงข้อมูลเหล่านี้ ซึ่งทีมงานวิจัยเป็นทีมงานแรกที่จะมาศึกษาถึงข้อมูลเหล่านี้ เราคาดหวังว่าจะได้รับความร่วมมือจากชุมชนเป็นอย่างดี

บันทึกการประชุมครั้งที่ 8-10

ประชุมทีมวิจัย วันที่ 12-14 พฤศจิกายน พ.ศ. 2551 และวันที่ 16 พฤศจิกายน พ.ศ.2551

สถานที่ ร้านสุ่แหลมด เวลา 17.00-21.00 น.

เป้าหมาย วางแผนออกแบบสอบถาม

หัวข้อที่จะศึกษา

คนในครอบครัวมี.....คน

1..... 6..... 11.....
2..... 7..... 12.....
3..... 8..... 13.....
4..... 9..... 14.....
5..... 10..... 15.....

อาชีพ..... รายได้.....

อาชีพ..... รายได้.....

อาชีพ..... รายได้.....

อาชีพ..... รายได้.....

สถานการณ์ปัญหาหนี้สิน (ใช้แบบสอบถาม)

ณ. ปัจจุบันปัญหาหนี้สินมาจาก

- การนำเงินมาลงทุน
- ส่งลูกเรียน
- ผ่อนบ้าน – ที่ดิน
- ผ่อนรถ
- ผ่อนเครื่องใช้ภายในบ้าน
- ทำการเกษตร
- ทำร้านอาหาร

แบ่งกลุ่มแบบสอบถาม

1. วันนา วงษ์การิม	2. กัลยา พันเต๊ะ	3. วาสนา พวงผกา
4. สายนะที พระแรง	5. มาริษา พันเต๊ะ	6. อุไร แสงอั่ว

7. ระพีพร รักษาเดช 8. สมทรง โสภา 9. จวรรณ พันเต๊ะ

- สรุปให้เห็นยอดรวมของหนี้สินในชุมชน
- เตรียมคำตอบให้กับชาวบ้าน
- เวลาสอบถามเจอข้อมูลใหม่ๆ ช่วยเก็บข้อมูลเพิ่มเติมด้วยนะค่ะ !

หน้าที่ของแต่ละคน

จัดเตรียมสถานที่

- นายเลียบ พระแสง
- นายสายนะที พระแสง

จัดเตรียมอาหารว่าง

- นางวาสนา ผวงผกา
- นางสาวสมทรง โสภา
- นางมาริษา พันเต๊ะ
- นางอุไร แสนอิ้ว

ฝ่ายทะเบียน

- นางระพีพร รักษาเดช
- นางมาริษา พันเต๊ะ
- นางกัลยา พันเต๊ะ

ฝ่ายเอกสารข้อมูล

- นางจวรรณ พันเต๊ะ
- นางวันนา วงการิม

ฝ่ายชี้แจงโครงการ

- นายสมชาย รักษาเดช
- นางสาวสุทธิวา วงศ์นุ้ย

สรุปวางแผนเตรียมงานวันที่ 16 พฤศจิกายน พ.ศ. 2551

ใช้แบบสอบถามพูดคุยกับคนที่มาฟัง พยายามพูดคุยหาข้อมูลเพิ่มเติมและใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมง วางแผนการทำงานตามหน้าที่ของแต่ละคนที่ได้มอบหมายไปแล้วตั้งแต่วันที่ 7 พฤศจิกายน พ.ศ. 2551 ในวันที่ 16 พฤศจิกายน พ.ศ. 2551 นี้ ทีมวิจัยจะทำการชี้แจงโครงการอีกครั้งในหัวข้อเดิมย้ำความเข้าใจกันใหม่อีกครั้ง กับ ทีมวิจัยและชาวบ้านเป้าหมายเดิมตามที่ได้นัดกันไว้

วางแผนการประชุม 16 พฤศจิกายน พ.ศ. 2551 เวลา 16.00 – 17.00 น. สถานที่ ห้องประชุมโรงเรียนสุเหร่าคลองเก่า

1. นำเสนอโครงการ
2. ชวนชาวบ้านร่วมกันคิด
 - ถามความคิดเห็นของชาวบ้าน
 - ถามปัญหาเรื่องหนี้สิน
 - ถามความเป็นอยู่ของครอบครัว

วิธีดำเนินงาน

- ชักชวนกลุ่มเป้าหมายเดิมตามวันเวลาที่ได้นัดไว้
- จัดเตรียมสถานที่ คือ โรงเรียนสุเหร่าคลองเก้า ห้องประชุม นายเลียบ และสายนะที
- ทะเบียน ระพีพร, มาริษา
- เตรียมบุคคลที่จะชี้แจงโครงการ สมชาย รักษาเดช, สุทธิวา วงศ์นัย และทีมงาน
- เตรียมหัวข้อที่จะชี้แจงและหัวข้อที่จะทำความเข้าใจซ้ำ
- อาหารว่าง วาสนา,สมทรง

หัวข้อที่จะชี้แจง

- สภาพแวดล้อม - ความเป็นอยู่ของคนในชุมชน (ในกลุ่มที่มาประชุม)
- อาชีพของคนในชุมชน (ในกลุ่มที่มาประชุม) (ต้นทุนในชุมชน)
- เก็บปริมาณหนี้สิน (ในกลุ่มที่มาประชุม)

บันทึกการประชุมครั้งที่ 10

สรุปงานวันที่ 16 พฤศจิกายน พ.ศ. 2551

สรุปการประชุมในวันนี้ได้บรรยากาศที่เป็นกันเองที่เป็นกันเองถึงจะมีคน มาไม่มาก แต่ก็ดีชาวบ้านที่มาให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับหนี้สิน ในการพูดคุยกันในวันนี้ทุกคนกล้าเปิดเผยตัวเลขการเป็นหนี้ของตัวเองมากขึ้น ชาวบ้านใหญ่เข้าใจขึ้นว่ากลุ่มเราศึกษาหาข้อมูลเป็นการดีที่เราจะเก็บข้อมูลในครั้งต่อไป และพรุ่งนี้วันที่ 17 พฤศจิกายน พี่เลี้ยงนัดถอดบทเรียน

บันทึกการประชุมครั้งที่ 11

ถอดบทเรียนเวทีชี้แจงโครงการครั้งที่ 2 วันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2551 สถานที่ร้านสุ่มแหล่หมด

กระบวนการในเวทีช่วงแรก

วันนี้พี่เลี้ยงมาชวนถอดบทเรียนโดยเริ่มจากหัวหน้าโครงการ คุณสมชาย รักษาเดช ได้เล่าถึงเหตุการณ์วันประชุมและวันนี้มีผู้ร่วมประชุมกับทีมวิจัย 15 คน ช่วงที่เก็บข้อมูลหัวหน้าโครงการแบ่งกลุ่มวิจัยออกเป็นกลุ่มๆ เริ่มจากแบบสอบถามกับชาวบ้าน และพูดคุยกันในบรรยากาศที่เป็นกันเองในเวที และได้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นตัวเลขตามแบบสอบถาม พี่เลี้ยงได้ชวนวิเคราะห์คนในสังคมว่าคนในชุมชนเรามีกี่แบบ และมีนิสัยในแต่ละแบบเป็นอย่างไร และทีมก็ได้แบ่งประเภทของชาวบ้านได้ 4 แบบ จากจำนวนประชาชนในชุมชนประมาณ 600 คน

แบบที่ 1 คือ พวกอยากรู้-อยากทำ-อยากทำ-ดูทำที่ พวกนี้จะมีอยู่ประมาณ 180 คน คนส่วนนี้จะเข้าร่วมทุกงาน มีส่วนร่วมทุกอย่างจะพูดคุยเก่งมีทัศนคติ กล้าคิดกล้าทำ 30%

แบบที่ 2 คือ หวังผล, อยากได้ผลรับเพียงอย่างเดียว ไม่อยากร่วมงานถ้าไม่มีผลประโยชน์มาก่อน คนพวกนี้จะมีอยู่มากถึง 240 คน หรือประมาณ 40% ซึ่งเป็นพวกที่มีมากกว่าคนอื่น ๆ จะชอบถามกับคนอื่นว่าได้อะไรบ้างหรือทำแล้วได้ตั้งเท่าไร ได้ทำงานอะไรบ้าง ทุกอย่างจะเป็นคำถาม แต่ถ้าเป็นคำตอบที่เป็นผลประโยชน์พวกนี้จะแสดงตัวทันที

แบบที่ 3 คือ ทองไม่รู้ร้อน คือพวกนี้จะมียู่ 20% เราเลขชนมารวมฟังหรือร่วมทีม เขาก็จะบอกกับทีมว่าไม่เอา สังเกตดูว่าไม่ว่าจะมีงานอะไรก็ตามเขาจะไม่สนใจจะอยู่บ้าน การมีส่วนร่วมทุกอย่างจะไม่มีผลกับพวกนี้เลย

แบบที่ 4 คือ อยากรู้แต่ไม่กล้า คือพวกนี้ก็จะไม่กล้าพูด แต่จะคอยดูอยู่ว่าทำอะไรกันอยากจะทำมี ส่วนร่วมแต่กลัวปัญหาคือ 1.การอ่านหนังสือไม่ออก 2.เขียนไม่ได้ แต่พอทีมชวนเข้ามาและบอกให้เขารู้เขาก็จะมา พวกนี้ถ้าเขามาร่วมงานจะเป็นคนเข้าใจง่าย

และการแบ่งประเภทของชาวบ้านในวันนี้ สิ่งที่ได้คือเห็นกลุ่มคนเหล่านี้ ที่มีปัญหาแตกต่างกันและเห็นที่มาของหนี้สินและคำตอบของแต่ละคนซึ่งส่วนใหญ่เป็นตัวเลขตามแบบสอบถาม และเป็นการศึกษาข้อมูลเชิงวิเคราะห์เห็นที่มาของหนี้สิน ในการที่เราโชว์ข้อมูลให้กับชาวบ้านดู ชาวบ้านก็กล้าให้ตัวเลขกับทีมวิจัยแบบอัตโนมัติ ไม่ต้องถามแต่มีคำตอบให้กับทีมวิจัย และทีมจะทำการเก็บข้อมูลของคนในชุมชนเพิ่ม เป็นการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพของคนในชุมชนว่าส่วนใหญ่มีอาชีพที่ไม่มั่นคงเพราะคนในชุมชนมีอาชีพรับจ้างทั่วไปไม่มีสวัสดิการ ไม่มีเงินเก็บ และบางครอบครัวเป็นครอบครัวที่มีขนาดใหญ่ทำให้เกิดความต้องการที่จะมีอาชีพเสริมเพื่อที่จะมาลดค่าใช้จ่ายเพื่อเพิ่มรายได้ และทุกคนต้องการที่จะปลดหนี้เพราะเวลานี้คนในชุมชนมีหนี้จากข้อมูลที่ได้แจกแบบสอบถาม วันนี้คนที่มาต่างก็มีหนี้ทั้งในระบบและนอกระบบที่แตกต่างกัน

สรุป ตัวเลขในวันนี้จำนวน 32 คน รวมทีมวิจัยด้วยทั้งนี้ในระบบและหนี้ในระบบรวม 6,120,500 บาท เราสรุปให้ชาวบ้านที่มาประชุมในวันนี้ได้เห็นตัวเลขจากจำนวนคนที่มานั่งในห้องประชุมแห่งนี้ ชาวบ้านบอกว่าทำไมเยอะจัง แล้วถ้าทั้งชุมชนเราจะเป็นหนี้กันก็ล้านละนี่

และทีมวิจัยจะทำการลงพื้นที่ในชุมชนและเก็บข้อมูลเพิ่มเติม โดยการสอบถามแบบและนัดประชุมอีกครั้งกับทีมวิจัยในวันที่ 7 ธ.ค.51 เวลา 9.00 – 11.00 น. จะเริ่มเก็บข้อมูลครั้งต่อไปหลังจากที่กลับมาจากฐานที่ราชบุรีแล้วและนัดฐานในวันที่ 2 พ.ย.51 รออออกเวลา 7.00 น. หน้าบ้านคุณสมชาย

บันทึกการประชุมครั้งที่ 12

ศึกษาดูงาน วันที่ 22 พ.ย. 51 ณ กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์บ้านหนองอ้อ หมู่ที่ 3 ต.บ้านสิงห์ อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

วันนี้เรามีโอกาสเรียนรู้ถึงการทำงานของชาวบ้านหนองอ้อ จ.ราชบุรี สำหรับวันนี้แล้วเราได้เดินทางมาถึงหมู่บ้านประมาณเวลา 12.00 น. ได้รับการต้อนรับแบบเป็นกันเองมาก สถานที่บรรยากาศร่มรื่น ชาวบ้านก็น่ารักให้ความเป็นกันเองสนุกสนานจากที่เห็นตอนแรกเราก็คิดว่าทางกลุ่มหนองอ้อจัดเตรียมสิ่งที่เรียนรู้จัดเป็นบอร์ดให้ดูพูดถึงเรื่องเหตุการณ์ที่ผ่านมา เราก็เกร็งไม่กล้าที่จะคุยกับเขากลัวว่าเขาจะมาแบบพิธีการมากมายเกินไป และเราเองก็ไม่รู้จะไรมากเห็นเขาเตรียมสถานที่แล้วตื่นเต้นในใจนึกผีดงานรีเปล่า เรานั่งกินข้าวไปนึกไปต่าง ๆ นานา แต่พอมาถึงจุดที่ได้พูดคุยกันแล้วหัวหน้าประธานกลุ่มกล่าวให้การต้อนรับ คำพูดของเจ้าของบ้านทำให้เราคลายความกังวลลงไปมาก และตามมาด้วยผู้หญิงที่ออกท่าทางเป็นทอมเขาชื่อ เจ้ไล่ พูดเก่งมากเหมือนสมัครเลขไม่ต้องสคริปต์เหมือนทุกอย่างกรองมาจากใจ แล้วหลังจากที่ทางกลุ่มหนองอ้อได้เปิดตัวทีมงาน

คุณสมชายกล่าวขอบคุณทีมงานวิจัยบ้านหนองอ้อ และได้ให้ทุกคนในกลุ่มอัลฟาละที่แนะนำตัวเองและหลังจากนั้นประธานกลุ่มหนองอ้อก็ได้กล่าวเริ่มงานเข้าเรื่องพูดถึงความเป็นมาของชุมชน ศึกษาเศรษฐกิจพอเพียง บริบทชุมชนพูดถึงสาเหตุการก่อตั้งกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ คือ การเป็นหนี้ของชุมชน คนในชุมชนมากมายหลายอาชีพก่อนที่จะมารวมกันได้ก็มีเหตุจูงใจจากกลุ่มคนได้หมวกกันน็อก คนพวกนี้ขยันเงินออกจากหมู่บ้านทุกๆ วัน และเป็นเงินที่เกิดจากดอกเบี้ยที่โหดมาก อ.สง่า เล่าว่า กู้ 2,000 บาท หักไว้ 200 ให้คนกู้ 1,800 บาท และให้ส่ง

รายวัน วันละ 80 บาท เวลา 30 วัน คิดแล้วตกดอกเบี้ยร้อยละ 40 หรือเดือนละ 400 บาท ทำให้ชาวบ้านบางคนต้องหลบๆ ซ่อนๆ เวลาพวกหมวกกันน็อกมา แม้บางคนหมดความอายกายเป็นคนหน้าหนาวมากขึ้น จุดนี้แหละที่ทำให้คนในชุมชนบ้านหนองอ้อรวมตัวกันที่จะคิดหาแนวทางต่างๆ นานาเพื่อที่จะให้หลุดพ้นจากการเป็นหนี้ เริ่มงานกลุ่มมาหลายงานต่างๆ ที่จะมาทำการสนับสนุน ทำงานมาเยอะแต่ก็ไม่ประสบความสำเร็จแถมวันหนึ่งได้รู้จักกับหน่วยงาน (สกว.) ซึ่งตอนนั้นคุณหญิงเป็นพี่เลี้ยงของทีม เริ่มเข้าสู่กระบวนการการศึกษาถึงปัญหาของชุมชนแบบเป็นขั้นตอนค่อยเป็นค่อยไป

ขั้นแรก ทีมงานบ้านหนองอ้อรวมตัวกันได้ 18 คน ถ้าเทียบกับกลุ่มอัลฟาละห์ตอนนี้ก็ไม่ต่างกันมาก เพราะกลุ่มงานวิจัยเราก็มี 13 คน แต่ที่ต่างกันในตอนนี้เป็นความน่าเชื่อถือจากคนในกลุ่มส่วนใหญ่ คนที่หมู่บ้านหนองอ้อทีมงานชั้นนำถือว่าเป็นแกนนำสำคัญ เพราะมีทั้งคุณวุฒิและวิบูลย์พร้อมการพูดคุยหรือเชิญคนมาร่วมงานวิจัยก็ดูจะมีความน่าเชื่อถือกว่าอันนี้ก็ทำให้ทีมอัลฟาละห์หันย้อนกลับมามองคนในทีมเราเอง และนี่ถึงครูในโรงเรียนเพราะครูเป็นจุดศูนย์กลางของชาวบ้านมาก เพราะชาวบ้านส่วนใหญ่รู้จักครูเพราะไปส่งลูกที่โรงเรียน ชาวบ้านเชื่อถือครูมากกว่าเชื่อถือชาวบ้านอย่างเรา หลังจากศึกษาเรียนรู้จากกลุ่มหนองอ้อแล้ว เราจะเข้าชักชวนครูมาเป็นแนวร่วมกับเราเป็นการเพิ่มทีมที่มีคุณวุฒิเข้าร่วมกลุ่มด้วย

การทำงานของคนในกลุ่มบ้านหนองอ้อ เจ้ได้เล่าว่า ทำอยากมากเพราะว่าแม่ก็ไม่เข้าใจจะทำไปเพื่ออะไรเราก็ไม่เป็นหนี้เป็นสินใครจะไปยุ่งวาทกับเขาทำไม ใครเป็นก็กันไปเราไม่ต้องไปยุ่งกับเขา เจ้ได้บอกว่าอุปสรรคนี้น่าจะมากมายจนวันมาแม่ก็ไม่เข้าใจ ท่านก็ตายไปพร้อมกับความไม่เข้าใจ แต่เจ้ได้ทำงานต่อไปเพื่อชุมชนบ้านหนองอ้อและอีกหลายคนทำงานในลักษณะเช่นนี้ อุปสรรคแต่ละคนไม่เหมือนกัน และอ.สง่าพูดถึงอุปสรรคของเขาก็เหมือนกันคือ จะมีพวกที่มองว่าอาจารย์กินนอกกินในทำตัวเป็นคนเด่นคนดังในชุมชนมีคำพูดต่างๆ นานา เจอคนประเภทนี้อาจารย์สง่าบอกว่าให้วางเฉยไม่ต้องต่อต้านให้เดินคนละทางพูดคุยกันได้ในเรื่องอื่นแต่เรื่องงานเราจะทำเป็นไม่รู้ไม่ชี้

การทำงานของกลุ่มหนองอ้อเขาแบ่งกลุ่มงานได้หลายกลุ่ม

1. กลุ่มสหกรณ์ คือ กลุ่มที่นำข้าวสารมาขายในราคาที่ถูกลงกว่าท้องตลาดและให้คนในหมู่บ้านที่ไม่มีเงินซื้อข้าวจากสหกรณ์กินได้ก่อนแล้วให้นำเงินมาจ่ายทุกสิ้นเดือนไม่ต้องจ่ายเงินสด แต่ทุกคนก็จะได้ปันผลจากสหกรณ์ในแบบการถือหุ้นทุกๆ สิ้นปี การปันผลปีละ 1 ครั้งแล้วแต่จำนวนหุ้นที่ถือ

2. กลุ่มสังฆะออมทรัพย์ คนที่จะทำการกู้จะต้องฝากหรือมีหุ้นอย่างน้อย 1 ปี ฝากเดือนละประมาณ 20 บาท หรือ 50-500 บาท แล้วแต่กำลังทรัพย์ แต่กรณีกู้กลุ่มค้า 3 คน คนกู้คนค้าทุกคนใช้หลักคุณธรรมคู่กับการทำงานรับผิดชอบกลุ่มนี้ให้ดอกเบี้ยร้อยละ 1 บาทต่อปี

3. กลุ่มแลกเปลี่ยน คือชาวบ้านจะนำของมาแลกเปลี่ยนกันที่จุดนัดพบเดือนละ 1 ครั้ง ทุกวันที่ 6 ของเดือน สำหรับคนที่ไม่มีของมาแลกเปลี่ยนจากของเรา 10 บาท ขาย 5 บาท ขายถูก ชาวบ้านจะนำผักผลไม้ ถั่ว อ้อย ที่มีอยู่ในแต่ละครัวเรือนมารวมกันและจะแลกเปลี่ยนกันตามความพอใจตั้งแต่เวลาประมาณ 4 โมงเย็น จนถึง 3 ทุ่ม ถ้าหลัง 3 ทุ่มไปแล้วของที่เหลือชาวบ้านจะแจกหรือจะซื้อกันเองแลกกันเองจนหมด

คุณจวรรณ ชอบตรงที่น้องทำ ตุ๊กตาเล่าว่า แต่ก่อนจ้างคนจับปลาในบ่อวันละ 600-1,000 บาท ต่อครั้ง ถ้ามีการจับปลา แต่เมื่อเริ่มทำบัญชีครัวเรือนขึ้นมาตรังนี้ก็ตัดไปโดยอัตโนมัติและยังมีอาชีพเสริมจากการปลูกพืชผักมะละกอขายภายในหมู่บ้าน คนที่ซื้อก็คือแม่ค้าส้มตำในหมู่บ้านมีรายได้เสริมมาอีกทางหนึ่ง

การแลกเปลี่ยนของกินของใช้ จุดนี้ชาวบ้านเรียกว่าจุดแลกเปลี่ยนหรือกรซื้อของที่ถูกมาก ๆ ทุกวันที่ 6 ของเดือนชาวบ้านจะนำของกินที่มีอยู่ในครัวเรือนมาทำการแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน 1 เดือน มี 1 ครั้ง ตรงนี้เราไม่ได้เห็นภาพในการแลกเปลี่ยนของชาวบ้านหนองอ้อ แต่เราสามารถจินตนาการได้จากการที่กลุ่มเก่าให้เราฟัง คงสนุก และเป็นกันเองมากบรรยากาศก็คงสบายๆ ชาวบ้านก็คงไม่พบปะพูดคุยกันตามประสาชาวบ้าน เรานึกเห็นภาพมันคงอบอุ่น เพราะต่างคนต่างเอื้ออาทรซึ่งกันและกันมีของมาแบ่งปันซึ่งกันและกัน ซื้อขายก็ได้ในราคาถูกๆ นึกถึงภาพแล้วน่าจะสนุกมากๆ เลย และอีกทั้งเวลาเลิก 3 ทุ่ม ถ้าของพวกนี้ขายไม่หมดไม่ต้องการแลกเปลี่ยนเขาก็จะแจกให้หมด เราอยากได้บรรยากาศความเห็นอกเห็นใจกันให้มาเกิดขึ้นในหมู่บ้านของเราจึงเลย บ้านเราก็มีคลอง มีสวนกล้วย สวนมะพร้าว นึกถึงความน่าจะเป็นได้นะคะ ถ้าคนในชุมชนมีความสามัคคี

ขอการทำบัญชีครัวเรือนเพราะการทำบัญชีครัวเรือนทำให้เรารู้จักตัวเองถึงไหนพุ่มเพื่อสิ่งไหน จำเป็น ยกตัวอย่างเจ้าได้ใช้สิ่งของที่มีอยู่ในบ้านทุกอย่าง มะขามเปียก มะกรูด มีประโยชน์กับเจ้าได้มาก แม้แต่ค่าไฟเจ้าได้ก็ยังไม่เสียเพราะเดือนๆ เจ้าได้ใช้ไฟฟ้าแะร่อยกว่าบาทใครใช้ไฟน้อยรัฐบาลออกให้

คุณเลียบ ขอกลุ่มเลี้ยงโค เพราะเป็นอาชีพที่ถนัดสามารถรู้ว่ามีอายุเท่าไร และตัวนี้จะได้น้ำมัน น้อยเพียงไร รู้จักตั้งแต่การเลี้ยงอาหาร ที่อยู่ เขารู้หมดและยังชอบมากคือดอกเบี้ย 50 สตางค์/ปี

ส่วนอีกข้อที่จะลืม ไม่ได้ก็คือการพูดถึงไส้เดือนหรือตัวใหญ่มีประโยชน์ต่อแผ่นดินมาก ที่ไหนมีไส้เดือนในดินมากที่ตรงนั้นก็จะสมบูรณ์ด้วยตัวมันเอง ปลูผักไม่ต้องใช้ปุ๋ยอาศัยรดน้ำให้เป็นประจำ การพรวนดินเป็นหน้าที่ของไส้เดือน ดังนั้นขอให้ทุกคนหยุดการทำลายไส้เดือนโดยการอย่าใส่สารเคมีลงในพื้นดินเพราะจะทำให้ไส้เดือนตาย ระบบนิเวศน์ไม่สมบูรณ์ พืชผักไม่ได้รับการพรวนดินแบบธรรมชาติ ทำให้ดินเสื่อมสภาพ ปลูผักไม่ได้ เพราะดินเสื่อมสภาพหรือบางที่เรียกว่าดินเปรี้ยว แต่ไส้เดือนไม่ได้เป็นตัวทำลายพื้นดินแต่ตรงกันข้ามถ้ามีไส้เดือนมากๆ ก็ทำให้พื้นดินสมบูรณ์ระบบนิเวศน์สมบูรณ์ทุกอย่างเป็นธรรมชาติสร้างไว้ให้เราแล้ว จงอย่าทำลาย

4. กลุ่มอาชีพ คือกลุ่มทำตุ๊กตาจะเป็นคนในหมู่บ้านเด็ก หลังเลิกเรียนผู้เฒ่าผู้แก่ที่สามารถใช้เข็บเย็บผ้า มองเห็นได้ ตุ๊กตาจะทำขายทั้งส่งและปลีกขายส่งในราคาตัวละ 12 บาท แต่ขายปลีกในหน้าร้านในราคาตัวละ 25-30 บาท

5. กลุ่มบัญชีครัวเรือน ทุกคนในกลุ่มต้องทำบัญชีครัวเรือนก่อนและเริ่มขยายไปหาญาติพี่น้องที่สนิท ทำบัญชีครัวเรือน ทำเพื่อให้รู้จักตัวเองเช่นตัวเราเป็นผู้หญิงต้องซื้อเครื่องแต่งกาย แป้ง น้ำหอม ของสวยๆ งามๆ ทุกอย่างที่เป็นผู้หญิงอยากซื้อใช้ตั้งแต่เริ่มทำบัญชีครัวเรือน ของใช้พุ่มเพื่อพวก แป้ง น้ำหอม ยาทาเล็บ เห็นว่าเป็นสิ่งไม่จำเป็น ถูกตัดออกจากสมมติฐานที่ถึงไม่ใช่ก็อยู่ได้ไม่มีปัญหา และจากการทำบัญชีครัวเรือนเช่นการทำบ่อปลา เวลาที่เอาปลาที่บ่อต้องจ้างคนมาเอาขึ้นวันละ 200 บาท ประมาณ 3 คนต่อครั้ง แต่ทุกวันนี้เวลาจะเอาปลาขึ้นจะทำเองทั้งหมดไม่ต้องจ้าง และเสริมรายได้เพิ่มอีกโดยการปลูมะละกอคนบ่อปลา ส่วนลูกค้าที่ซื้อคือแม่ค้าในหมู่บ้านขายในราคาตัวเอง

6. กลุ่มเลี้ยงโค ให้นำทุนไปเลี้ยงโคกลุ่มนี้ดอกเบี้ย 50 สตางค์ เพราะเป็นกลุ่มที่ได้ผลช้า ชาวบ้านก็จะรวมกลุ่มคนที่เลี้ยงวัวมาขอทุน การรับเงินทุนการคืนทุนก็ใช้คุณธรรมรับผิดชอบในกลุ่ม

หลังจากที่ได้เรียนรู้จากกลุ่มบ้านหนองอ้อ มาพอประมาณต่อจากนี้เป็นการทบทวนบทเรียนที่ได้เรียนรู้มา เริ่มจากคุณเกษมซึ่งเป็นพี่เลี้ยง ได้ถามแต่ละคนในทีมวิจัยของกลุ่มในแต่ละคนชอบตรงไหนที่กลุ่มบ้านหนอง

อ้อ ได้พูดให้ฟังและเข้าใจได้มากขึ้นแล้ว ไหน เริ่มจากคุณสาธิตที่เขาได้รู้จักคำว่าวิจัยมากขึ้น วิจัยคือการศึกษา ค้นหาคำตอบ เพื่อแก้ปัญหาได้ถูกต้อง

คุณสมทรง ชอบตรงที่เจ้าได้พูดเกี่ยวกับการใช้สมุนไพรกับตัวเอง มะกรูดใช้สระผมใช้กับกลิ่นตัว มะขามเปียกพอกตัวแทนสมุนไพรสมุนไพรไม่มีสารพิษไม่เป็นอันตราย เจ้าได้บอกว่า โคลนที่ใช้ดับกลิ่นตัวไม่มียี่ห้อไหนบอกเลยว่าใช้แล้วเป็นมะเร็งเต้านม แต่ของเราก็บอกได้เลยใช้แล้วไม่ก่อสารมะเร็ง เจ้าได้บอกว่าปลูกเอง ใช้เองจะเป็นมะเร็งหรือผมจะขายจะร่วงก็ไม่เป็นไรรับได้ถ้าเป็นของเราเอง และจะไม่ยอมทิ้งของพวกนี้เป็นอันขาด

สำหรับวันนี้เวลาที่ได้เดินทางมาถึงจุดสุดท้ายแล้ว คุณสมชายกล่าวขอบคุณเจ้าของสถานที่ เราได้ทำการถ่ายรูปกันไว้เป็นที่ระลึกว่าครั้งหนึ่งเคยมาขอความรู้จากชาวบ้านหนองอ้อและได้รับการต้อนรับเป็นอย่างดี และมีคำตอบให้กับเราอย่างมากมาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ ถ้ามีโอกาสจะมาเยี่ยมใหม่

สรุป

เราได้เห็นความมุ่งมั่นของคนในหมู่บ้านหนองอ้อ ชาวบ้านมีความเข้มแข็ง มีความสามัคคีเป็นแรงขับเคลื่อนสู่ความสำเร็จอย่างเห็นได้ชัด เช่น ชาวบ้านได้หลุดพ้นจากการเป็นหนี้ของพวกหมวกกันน็อครายวัน และที่สำคัญหนึ่งของชาวบ้านได้เปลี่ยนมาเป็นหนี้ในระบบของกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ภายในหมู่บ้าน ดอกเบี้ยต่ำส่งได้ทั้งต้นทั้งดอก หนี้จะลดลงตามลำดับ ในที่สุดหนี้ตัวนี้ก็จะหมดไป และบวกกับในหมู่บ้านหนองอ้อมีโครงการมากมายหลายอย่างที่จะให้ชาวบ้านเลือกทำตามความถนัดความพอใจ ชาวบ้านได้รู้จักการทำบัญชีในครัวเรือนทำให้รู้จักตัวเอง รู้รายรับรายจ่ายในครัวเรือน และที่สำคัญคือการได้รู้จักการให้ของคนในชุมชน ต่างก็มีน้ำใจซึ่งกันและกัน มีความรักความจริงใจ ความสามัคคี มีคุณธรรมนำไปสู่ประตูแห่งความสำเร็จของคนในหมู่บ้านหนองอ้อ ฝากความหวังเล็กๆ ไว้กับทีมวิจัยทุกท่านอย่าให้ความฝันเป็นความจริง จะเป็นจริงได้หรือไม่เนิ่นวันทีมวิจัยคุยกันต่อในวันที่ 1 ธ.ค. 51 สถานที่ บ้านหัวหน้าโครงการ คุณสมชาย รักษาเดช เวลา 17.00 น.

บันทึกการประชุมครั้งที่ 13

ประชุมทีมวิจัย วันที่ 1 ธ.ค. พ.ศ. 2551 เวลา 17.00 น. สถานที่ บ้านหัวหน้าโครงการ

หัวข้อ การทบทวนแบบสอบถามชุมชน

ในการประชุมวันนี้ถือเป็นฤกษ์ดี ตั้งแต่เกิดมาไม่เคยเห็นดวงจันทร์ยิ้ม ถ้าใครดูเดือนเมื่อคืนมีดาวสองดวงเป็นรูปตาและจันทร์เสี้ยวเป็นรูปปาก เหมือนเด็กยิ้ม เริ่มออกพื้นที่ได้รับแต่รอยยิ้มเหมือนวันนี้คงดีชนะ เริ่มงานเลขนะะ ในการทำแบบสอบถามครั้งนี้ ทีมวิจัยได้มองลึกลงไปถึงอาชีพต่างๆ ของคนในชุมชน

คนในชุมชนมีหลากหลายอาชีพ ซึ่งในแต่ละบ้านก็มีความแตกต่างกัน ถ้าเราได้ทำแบบสอบถามครั้งนี้ไปแล้ว เราอาจจะแยกประเภทของอาชีพคนในชุมชนเห็นได้ชัดเจนอย่างที่เรารู้จักอาชีพที่มั่นคง กับอาชีพที่ไม่มั่นคง การทำแบบสอบถามตัวนี้เราจะเจาะลงไปลึกว่าในแต่ละครอบครัวมีครอบครัวไหนบ้างที่มีอาชีพที่มั่นคงและไม่มั่นคง ความแตกต่างของอาชีพอาจจะทำให้เราเห็นได้ว่าความเป็นอยู่แต่ละครอบครัวมีความแตกต่างกันมากขึ้นแล้ว และเราก็จะรู้กันว่าคนในชุมชนของเรามีอาชีพที่ไม่มั่นคงเท่าไรและมีอาชีพที่มั่นคงอยู่เท่าไร ความแตกต่างของอาชีพตรงนี้เป็นอีกจุดหนึ่งที่ทำให้สังคมเราต่างกัน ถึงจะอยู่พื้นที่เดียวกันอาชีพก็ทำให้เกิดความแตกต่างของสังคมได้เช่นกัน เช่น คนที่มีอาชีพรับราชการถือว่าพวกเขามีอาชีพที่มั่นคง ความเป็นอยู่ที่ดีมั่นคง ซึ่งแตกต่างจากคนที่มีอาชีพที่ไม่มั่นคงคือ ชาวบ้านที่หาเช้ากินค่ำทำงานมีรายได้ไปวันๆ คนพวกนี้ก็มีสังคมของคนในกลุ่มนี้จะไม่ไปรวมกับพวกอื่นๆ และต่างคนต่างอยู่ๆ ไม่สนใจว่าใครจะทำอะไร ผลของตัวนี้จะ

ขยายมาถึงลูกหลานเท่าที่พอสังเกตเห็นได้ บ้านไหนครัวไหนที่มีพ่อแม่รับราชการ ลูกหลานก็จะรับราชการ และการมีคู่ครองก็กับวงศ์ชาคนาญาติเท่านั้นจะไม่ค่อยให้ลูกหลานไปที่ไหน ส่วนที่มีอาชีพไม่มั่นคงก็จะเหมือนกันคือลูกหลานตามมาก็ไม่ต่างกัน พ่อแม่ก่อสร้างลูกก็ก่อสร้าง อนาคตของลูกก็คืออยู่ในวงก่อสร้าง เหมือนกับว่าพ่อแม่เป็นแบบพิมพ์ให้ลูก พอพูดถึงอาชีพตรงนี้เราก็อายุรู้ว่าในหมู่บ้านนี้มีอาชีพหลัก อะไรกันบ้าง ลงพื้นที่ครั้งนี้ น่าจะได้ผลไม่มากนักน้อย

สำหรับจำนวนสมาชิกในครอบครัวในชุมชนของเราส่วนใหญ่มีครอบครัวที่ใหญ่ เพราะสมัยก่อนไม่มีการคุมกำเนิด และทางศาสนาอิสลามก็จะไม่มีการคุมกำเนิด ลูกหลานในแต่ละครอบครัวจึงมีจำนวนมากที่อาศัยอยู่ในบ้านเดียวกัน และสมัยนี้การทำมาหากินไม่ดี ข้าวของราคาแพงทุกอย่างต้องซื้อ หนี้สินมีมาทุกรูปแบบ มีทั้งจำเป็นและไม่จำเป็น สำหรับคนที่มีความรอบรู้ขนาดใหญ่ค่าใช้จ่ายก็จะมากขึ้นตามลำดับ

ความต้องการที่จะปลดหนี้ พูดถึงเห็นความต้องการที่จะปลดหนี้ตรงนี้แล้วเรานึกถึง ธ.ก.ส. ขึ้นมาทันที เพราะอีกไม่กี่วันก็ต้องหาเงินใช้หนี้ ธ.ก.ส. กันแล้ว 95 % ของหมู่บ้านที่ต้องใช้หนี้ ธ.ก.ส. และปีนี้ทางเจ้าหน้าที่ของ ธ.ก.ส. แจ้งมาว่าดอกเบี้ยสำหรับลูกค้าชั้น AA ลดจาก 13 % ต่อปี เหลือ 9 % ต่อปี นึกในใจว่าลดได้แต่ไม่รู้จะเอาที่ไหนมาให้ ในวันประชุม ธ.ก.ส. ในวันนี้ทุกคนก็เหมือนปีที่แล้วหาเงินต้นหาดอกเบี้ย ธ.ก.ส. เท่าที่ได้พูดคุยกับกลุ่มที่มาประชุมในวันนี้ทุกคนไม่ยอมมีหนี้เพราะสิ้นปีมาต้องวิ่งหาเงินมาคืน ธ.ก.ส. สำหรับปีนี้แล้วไม่รู้จะทำอย่างไร นอกจากยืมเงินดอกเบี้ยเหมือนเดิม ใช้จ่ายไปก่อนปีหน้าก็ว่ากันใหม่ ถ้าปีหน้าไม่มีอะไรดีขึ้น หนี้สินก็จะเพิ่มมากขึ้นแต่จะเป็นหนี้ในระบบมากขึ้น สำหรับหนี้ ธ.ก.ส. ก็จะเท่าเดิมทุกปีเพราะใช้แล้วกู้คืนทุกปี ธ.ก.ส. ก็ได้ดอกเบี้ยทุกปี ชาวบ้านก็มีหนี้เพิ่มทุกปี ทุกคนต้องการที่จะปลดหนี้แต่ก็หาทางออกไม่ได้

ความต้องการที่มีอาชีพเสริม สำหรับความต้องการที่อยากจะให้มีอาชีพเสริมนี้อันที่จริงแล้วชาวบ้านเขามีความต้องการมานานนับปีแต่ไม่มีหน่วยงานไหนที่เข้ามาแล้วจะทำแบบจริงจังเสียที เข้ามาไม่ก็อาทิตย์หายทั้งวิทยากรทั้งเจ้าหน้าที่เขต ทำขนมเค้กกล้วยหอม ทำแล้วไม่มีตลาดนำหุ่ยชาวบ้านก็เบื่อ ไม่อยากทำ แต่ถ้าการมีอาชีพเสริมที่จะให้ชาวบ้านทำจริง เราเชื่อว่าชาวบ้านต้องอยากทำ เพราะครั้งที่แล้วมีวิทยากรมาและหน่วยงานพัฒนาชุมชนเขามาบอกกับชาวบ้านว่าจะมาทำการสอนทำ กกล้วยฉาบแบบใหม่ ทำแล้วส่งขายตามตลาดได้ ให้ชาวบ้านเตรียมหากล้วยน้ำว้าดิบที่มีในสวนมา โดยไม่ต้องซื้ออาทิตย์หน้ามาพร้อมกันที่นี้เวลาเดิม และเมื่อถึงวันนัดหมายชาวบ้านเอากล้วยมาเป็นคันรถ เพราะขอมมาจากสวนชาวบ้านและชวนกันมาทำเป็นเวลา 1 วันเต็ม ทำกล้วยฉาบ วิทยากรสอนตั้งแต่การเลือกกล้วย การเตรียมน้ำมัน การทอด การใช้ไฟพุดง่ายๆ เริ่มต้นจนจบ มีการแจกเอกสารทำกล้วยฉาบ ชาวบ้านมาเต็มศูนย์พัฒนาเด็กเล็กคลองสิบบ เขตถาวรรูปเป็นหลักฐานทุกขั้นตอนแม้แต่การแพ็ค ชาวบ้านดีใจเห็นความสำเร็จของตัวเอง เก็บเข้าตู้เพื่อรอเจ้าหน้าที่มานำไปส่งตลาดให้ตามที่ได้ออกกับชาวบ้านไว้ ในวันอาทิตย์การทำกล้วยฉาบ เจ้าหน้าที่หายไป 2 วัน ชาวบ้านก็ยังชื่นชมกับผลงานของตัวเองอยู่ พอหายไป 1 อาทิตย์ ชาวบ้านแจกผู้ปกครองเด็กเล็กที่ศูนย์หมดจนทุกวันนี้ไม่มีตลาดให้กล้วยฉาบขายเลย เจอหน้าคนที่ทำงานที่เด็กเล็กก่อนวัยเรียนเป็นแซวกันทุกที ขายดีจึงกล้วยฉาบ

ในการเตรียมวัตถุดิบของที่มีในชุมชนแล้วนี้กับบอกได้แล้วว่า ชาวบ้านต้องการมีอาชีพเพื่อจะเสริมรายได้ของครอบครัว เป็นคำตอบที่ทำได้ไม่ยาก สำหรับเหตุการณ์ที่ผ่านมา แสดงว่าชาวบ้านต้องการมีอาชีพเสริมให้กับครอบครัว

การพูดคุยเรื่องงานในวันนี้เราจะแบ่งกลุ่มการเก็บข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามจากที่เราได้ช่วยกันคิดขึ้นมา

การเก็บแบบสอบถามในครั้งนี้ถ้าข้อมูลที่เรเก็บได้นี้ดูแล้วยังไม่พอไม่สมบูรณ์ ขอความร่วมมือกับทุกคนในกลุ่มลงพื้นที่ใหม่ ขอข้อมูลเพิ่มอีกครั้ง สำหรับวันนี้เราจะแบ่งกลุ่มการทำงานออกเป็นจุดตามซอยของหมู่บ้าน

1. ซอยชุมประเสริฐ เป็นหน้าที่ของคุณระพีพร รักษาเดช, คุณจวรรณ พันเต๊ะ
2. ซอยวัดเสนานน เป็นหน้าที่ของคุณกัลญา พันเต๊ะ, คุณสวาด
3. ซอย 4 เป็นหน้าที่ของคุณวาสนา พวงผกา, คุณสุไสยา วงศ์กริมส์
4. ซอยสุเหร่า เป็นหน้าที่ของคุณสมทรง, คุณมาริษา, คุณแซม
5. ซอยอศวิน เป็นหน้าที่ของคุณสาชนะทิ, คุณวันนา
6. ซอยสุขสม เป็นหน้าที่ของคุณสมชาย, คุณเล็ม
7. ซอย ร.ร.ครูซิด เป็นหน้าที่ของคุณคำพันธ์ (พี่ตึก)
8. ซอยมุกข์อรอมิน เป็นหน้าที่ของคุณสุไสยา

สำหรับแบบสอบถามเราได้จัดทำแบบสอบถามให้ทุกคนไปแล้ว มีหัวข้อใหญ่ๆ อยู่ 8 หัวข้อและแต่ละหัวข้อ มีข้อย่อยแบ่งเป็นหมวดหมู่ให้ทีมวิจัยทุกท่านทำตามแบบสอบถามนั้น หรือถ้ามีอะไรเพิ่มเติมให้ส่งต่อจากแบบสอบถามนั้นได้เลย เพราะบางอย่างเหตุการณ์จริง อาจมีคำถามมากกว่าแบบสอบถามก็ได้ ทีมวิจัยสอบถามไปแล้ววิเคราะห์เหตุการณ์ให้ด้วย

สรุป สำหรับการเตรียมแบบสอบถามที่จะลงพื้นที่เก็บข้อมูลในวันนี้ได้ทบทวนจากแบบสอบถามเดิมและเพิ่มเติมมาใหม่อีกหลายหัวข้อที่ขาดหายไป และอาชีพเสริมความถนัดภูมิปัญญาของคนในชุมชน ค่าใช้จ่ายเราจะเพิ่มเติมให้มีรายละเอียดมากขึ้นและแยกเป็นหมวดหมู่ ของใช้รายเดือน สมู, ยาสิฟัน, แป้ง ฯลฯ ค่าอาหารรายเดือนมีพวก ข้าวสาร, น้ำปลา ฯลฯ ค่าใช้จ่ายรายวัน ค่าขนม, ค่าอาหารสด, ค่าไปโรงเรียนลูก ฯลฯ ค่าใช้จ่ายรายปี ค่าผ่อนบ้าน ผ่อนรถ ผ่อนที่ดิน ค่าภาษี ฯลฯ ส่วนของลักษณะหนี้สินก็เพิ่มเติมดอกเบี้ยเข้ามาให้เห็นตัวเลขอีกส่วนหนึ่ง ครั้งที่แล้วเราทำเห็นเฉพาะตัวเลขเงินต้น แต่ครั้งนี้เรารวมดอกเบี้ยด้วยจะได้เห็นยอดที่แท้จริงของหนี้สินทั้งในระบบและนอกระบบของแต่ละครอบครัว เราจะเริ่มลงพื้นที่กันในวันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ.2551 และได้แบ่งหน้าที่ให้ทุกๆ คนในทีมเป็นที่เรียบร้อยแล้ว การทำงานในครั้งนี้เราขอหยิบประสบการณ์ของ อ.สง่า แห่งบ้านหนองอ้อมาให้ทุกคนฟัง ในกรณีที่เก็บข้อมูลถ้าเจอคนกลุ่มที่ไม่เห็นด้วยหรือต่อต้านการทำงานให้หลีกเลี่ยงหรือถอยเพื่อตั้งหลัก และหากกลุ่มใหม่เพื่อจะให้งานเดินไปให้ได้เราไม่ต้องไปมีปฏิกิริยาโต้ตอบเจอคนพวกนี้ให้ทำเฉยเล็กๆ น้อยๆ ฝากไว้กับทีมวิจัยทุกคน เจอข้อมูลใหม่ๆ แปลกๆ กรุณาเก็บให้ด้วย และขอข้อมูลภายในวันที่ 13 นะคะ เพราะจะได้สรุปแบบสอบถามก่อนวันที่เราจะประชุมกันอีกครั้ง นัดวันจันทร์ ที่ 15 ธันวาคม พ.ศ.2551 เวลา 17.00 น. บ้านคุณ จวรรณ เลขที่ 71 หมู่ 5 ซอยเอกสารข้อมูล

แบบสอบถาม

1. ความเป็นอยู่ของคนในชุมชน

- อาชีพ
- รายได้
- ครอบครัว (สมาชิก)

2. ลักษณะของที่อยู่อาศัย

- บ้านตัวเอง
- เช่าที่อยู่

- บ้านเช่า

3. ค่าใช้จ่ายในครัวเรือน

- ค่าใช้จ่ายรายเดือน
- ค่าอาหารรายเดือน
- ค่าใช้จ่ายรายวัน
- ค่าใช้จ่ายรายปี

4. ลักษณะหนี้สิน

- หนี้ในระบบ: เป็นเดือน: เป็นปี
- หนี้นอกระบบ: รายวัน: รายเดือน

5. อาชีพเสริมในครอบครัว

6. อาชีพที่ถนัด มีความสามารถพิเศษ

7. ภูมิปัญญาของคนในชุมชน

บันทึกการประชุมครั้งที่ 15

ประชุมทีมวิจัย วันที่ 12 ธันวาคม พ.ศ. 2551 เวลา 17.00-20.00 น. สถานที่ ร้านสุ่มแหล่หมด

เรื่องที่ประชุม ผลของการหาข้อมูล

สวัสดิ์คะทุกคน เมื่ออาทิตย์ที่แล้วคือวันที่ 1 ธ.ค. 51 มีพระจันทร์ยี่ม่นารัก สำหรับวันนี้มีดวงจันทร์เต็มดวงใหญ่กว่าปกติ เวลา 5 ทุ่ม ถ้าใครยังไม่นอนก็ออกมาดูนอกบ้านได้เลยนะะ โอกาสนี้ถ้าใครพลาดก็รอคู่อีก 15 ปีจะมีแบบนี้อีกครั้ง

เราจะมาเข้าเรื่องของเรานะคะ วันนี้คุณสมชาย – คุณระพีพร ไม่อยู่มีธุระต่างจังหวัดแบบด่วนมากเราต้องประชุมกันเฉพาะลูกทีมแต่ก็สนุกดี หัวหน้าไม่อยู่บอกหัวหน้าเคอร์เววังชื่อนาวดา เมื่อนั้นให้ฟ้ามาเคอร์เวหัวหน้าคุณอย่ามีธุระบ่อยนักนะ ้วยข้าผู้น้อยเกรียคนะ

สำหรับวันนี้ผลของข้อมูลที่เราไปหาเป็นไปบ้าง

1. วันนา สายนะที: ข้อมูลเยอะไปชาวบ้านบอกเขียนไม่ไหว เราบอกว่าขอให้บอกตามที่สายนะทีถามจะเขียนเอง ส่วนนี้เป็นกลุ่มพี่น้อง ญาติๆ กันเลยไม่มีปัญหา แต่มีเรื่องฝากถาม จะมีงานอะไรช่วยคนแก่บ้างหรือเปล่า อยากทำงาน อยากมีเงินซื้อยากินเองไม่ต้องอาศัยลูกหลาน
2. คุณ กัลยา: คุณกัลยาเข้าไปคนเดียว แยกกันเข้าคนละบ้านกับคุณสวาด กัลยา สวาดโดนครึ่งงานนี้ไม่ให้รายละเอียดอะไรทั้งนั้น เคยกรอกข้อมูลมาแล้วหลายครั้ง ก็ไม่เห็นจะมีอะไรขึ้นมาเลย ทำผู้สูงอายุก็ไม่เห็นได้สักที เสียเวลาทำเปล่าๆ ไม่รู้จะทำไปทำไมไม่มีประโยชน์ น่าเบื่อ แต่กัลยาบอกจ๊บบๆ ไม่มีคำโต้ตอบจากสวรรค์ ดีมากน้องไว้วันหน้าพี่วรรณขอลองหน่อย
3. คุณ จวรรณ คุณ ระพีพร: เราสองคนเข้าซอยซุ่มประเสริฐ เราเคยสอบถามคนในซอยนี้มาแล้วเกือบทุกครั้ง แต่เรา ทำโจทย์แรก บ้านแรก ที่มีปัญหานิดหน่อยถามอะไรอีกครั้งที่แล้วก็บอกไปแล้วไม่เห็นจะมีอะไรเลย เราถือคติที่ว่าเอาน้ำเย็นเข้าว่าพูดคุยกันไปก่อนโดนคำก็มีนะแต่สุดท้ายก็ให้ข้อมูล หาน้ำมาให้กินด้วย คุยไปคุยมาบ้านข้างๆ ได้ยินเสียงเดินออกมาดูทำอะไรกันวะ เสียงดังหัวเราะดังไปถึงบ้านกู เกิดการอยากรู้เราก็เริ่มเลย ถ้าเป็นคนไทยกล่าวสวัสดิ์ถ้าเป็นคนแขกก็ให้สลามไป วันนั้นอยู่บ้านร้านค้าที่ซื่อสุดใจได้บ้านข้างๆ อีก 3 ครัว ใช้เวลาครึ่งวันไปต่อ

ย้อนกลับมาทางปากซอยเจ๊พี่น้องสองคนกำลังล้างรถอยู่ แคร่ร้อนจิ้งเหลงล้างรถไม่ร้อนหรือคะน้อง เขาพูดจาดีมากและถามเราด้วยว่า พี่ไปไหนกันมา เราก็เลยบอกไปว่าอยากได้ข้อมูลคนในบ้านหน่อยจะได้มีขอสเวลาไม่นานเราก็คุยเรื่องอื่นไป พูดย่างๆ ก็ขมน้องเขาเลยแหละบอกน้องเป็นคนผิวสวณะ คนที่นี้หรือเปล่าหรือว่าเป็นคนเหนือ สองสาวบอกว่าเป็นคนลพบุรีเข้ามาทำงานในกรุงเทพฯ ได้หลายปีแล้ว เราก็พูดตรงเลยบ้านหลังใหญ่จิ้งเหลงอยู่กับกันคะนี่บ้านก็สวณ่ายอยู่จิ้ง เด็กพูดเองเลยคะบ้านนี้ชื่อหนูคะพี่ พ่อปลูกให้ เราเลยบอกว่าน้องคงเป็นเด็กคีนะอายุยังน้อยพ่อปลูกบ้านให้แล้ว เขาบอกว่าปลูกให้พี่ๆ น้องๆ มาทำงานรวมกันในบ้านนี้ไม่ต้องออกทำงานนอกบ้านเพราะเสียค่าใช้จ่ายมาก เงินออกก็ไม่พอใช้ เข้าเรื่องของเราเลย อยู่ก็คน ทำงานอะไร สองพี่น้องเขาทำงานประกอบอะไรเล็กทรอนิกส์ที่บ้าน ทำรับชิ้นส่วนมาจากโรงงานแบบเหมา มา รายได้ก็ประมาณเดือนละ 6,000-7,000 บาท เราเข้าเรื่องสอบถามแบบจบได้โดยไม่รู้ตัว และมีอีกบ้านหนึ่งเป็นตา-ยายเฝ้าบ้านตอนแรกก็ไม่กล้าเข้าตัดสินใจนับหนึ่งถึงสิบเดินเข้าไป เขาเป็นคนไทยก็ยกมือไหว้สวัสดีคะคุณตาคุณยายหนูขออนุญาตเข้าไปคุยด้วยจะได้มีขอส ยายบอกเปิดประตูมาเลยมึงถืออะไรมาเออะเลย อีหนูเขียนเอาอะไรหรือหนูจะมาสอบถามข้อมูล ตา-ยาย จะให้หนูได้มีขอส ยายบอกได้ลูกอยากรู้อะไรให้ถามมา ก็จบแบบง่ายคายและมีหน้าซำยายยังรู้ดีเรื่องภูมิปัญญาเกี่ยวกับสมุนไพรไทยด้วย มีพวกลาฝนก็มีเวลาไม่สบายเอายาตัวนี้มาใช้ได้เลย ยายบอกกินแล้วหายอีหนูเออ ตาเป็นคนให้ข้อมูลยายเป็นคนให้ความรู้สมุนไพรสุดยอด

อีกบ้านหนึ่ง เขารู้จักใช้ยาจริงๆ แต่ก็ยังเป็นหนี้ เพราะหนี้เกิดจากสภกรณ์ การทำนาตั้งแต่ 10 ปีที่แล้วหนี้ 50,000 บาท ประมาณ 10 ปี แล้วไม่ได้จ่ายเพราะดกงานเขาเป็นคนรับเหมาก่อสร้างมาเจอเศรษฐกิจฟองสบู่แตกปี 40 ล้มไม่เป็นท่าแต่เขาก็รู้จักกินรู้จักใช้แบบว่าง่าย เขาสอนมวยเราเลยก็ว่าได้ เขาบอกเลขทุกวันนี้ปลาไม่ต้องซื้อกิน หาปลาขายได้ก็กิน อาชีพเสริมเขาตกเบ็ดเก่ง ยายปลาช่อนวันละ 7-8 กิโล ถ้าวินไหนดี 10 กิโลก็มี ได้ทุกวันมากน้อยแล้วแต่ ผักก็ไม่ต้องซื้ออยู่แบบพอเพียงจริงๆ ว่าๆ จะพาเข้าไปดู เรากับคุณ ระพีพรต้องนั่งฟังเขาพูดอยู่ตั้งนาน แรกๆ ก็ไม่หันหน้ามาคุยกับเราเลยนะ เราก็คุยเรื่องนั้นเรื่องนี้ค่อยๆ หันหน้ามาคุยกันก็จำคีนะและก็แปลกคีนะคนเราพอพูดเข้าเรื่องของตัวเอง ข้อมูลรายได้รายจ่ายแทบไม่ต้องถามนั่งฟังเขาพูดจอย่างเดียว แป๊บเดียวได้ข้อมูลครบและยังมีมิตรภาพที่ดีต่อกัน บางครั้งเป็นผู้ฟังก็ยังประโยชน์กว่าผู้พูด ก็อย่างที่ว่านั่นแหละพูดมากใช้ว่าอะไรไปหมดลองฟังเขาบ้าง เราจะรู้อะไรอีกเยอะ

4. คุณ ป้าจ๋าปี: ของเราไม่มีปัญหา ชาวบ้านบอกดีและได้รู้ว่าชุมชนเขาตอนนี้มีหนี้เท่าไร ทุกคนค่อนข้างอยากรู้และจะได้รู้ว่าอะไรเกิดขึ้นกับชุมชนเราบ้าง ใครทำอะไรกันที่ไหน
5. สุไสยา: ให้ความร่วมมือดี ถ้ามีอีกก็จะกรอกให้อีกและจะคอยฟังข่าวที่บ้าน อยากมีงานเสริมทำ เพราะอยู่บ้านไม่รู้จะทำอะไร อยากมีรายได้ช่วยๆ กันหลายๆ คน เพราะตอนนี้ทุกอย่างก็แพง
6. คุณสมชาย คุณเลียบ: หัวหน้าโครงการเลือกเข้าซอยสุขสมเป็นในจะสุขสมมียะ ซอยนี้เขาซอยพวกข้าราชการที่ธรรมดาอย่าจะสุขสมจริงมียะคะคุณสมชาย คุณสมชายบอกว่าไม่มีปัญหาทุกคนให้ความร่วมมือ สอบถามกันใหญ่ว่าจะเอาไปทำอะไรหน้าบ้านเลยนะหัวหน้า คนดังในหมู่บ้านมีหรือคะจะกล้าปฏิเสธ

7. คุณอุไร: ถามละเอียดจังเลยไม่มีเวลานั่งเขียน แต่ทุกคนอยากมีอาชีพเสริม
 8. โຕะวอ: สบายมากของโຕะ ไม่มีปัญหาการขอให้เรียบร้อย
 9. สมทรง: ไม่มีปัญหาให้ความร่วมมือดี

เรามีคนในซอยนี้อีกคนหนึ่งชื่อ นาย อิธิกร อินทองมา บ้านเลขที่ 16 /30 ม. 2 เรานี้แหละ เขามีอาชีพรับจ้างขาย - ชื่อของเก่า ที่ว่ารับจ้างเพราะเขาจ้างต่างๆ ด้วย วังรรับจ้างก็ได้ถ้ามีเวลา ที่เราจะพูดถึงเขาในวันนี้ก็คือ เขาเป็นคนดีมากในสังคมก็ว่าได้ ที่ว่าดีในสังคมหรือเป็นคนรับผิดชอบสังคมสูง เพราะว่าเขาเสียภาษีบุคคลธรรมดาด้วย คนรับซื้อ - ขายของเก่ามีบ้านธรรมดาไม่ใช่โรงงาน แต่เขาเสียภาษี ดิฉันถามว่านำไปเสียภาษีแบบไหน รวมใบเสร็จที่ได้รับเงินจากการขายของเก่าที่มีชื่อร้านเรียบร้อย ยื่นเสียภาษีทุกปี ถ้าปีไหนได้มากก็เสียมากไม่เกินปีละ 2,000 บาท แต่ถ้าปีไหนได้น้อยทางรัฐก็ไม่เก็บภาษีเพราะดูจากใบเสร็จเขาจะบอกว่าไม่ต้องจ่าย แต่ไปภาษีที่พื้นที่ 10 ทุกปี แถบบอกว่าถ้าเศรษฐกิจแบบนี้คงไม่ต้องเสียเพราะที่กองอยู่ยังไม่รู้จะไปขายที่ไหน คนดีของสังคมหายากนะค่ะ

สรุป

ผลการเก็บข้อมูลของวันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2551 เป็นการเก็บข้อมูลที่กลุ่มทีมวิจัยโดนต่อว่าต่างๆ นานา มีปัญหาบ้างก็เป็นเรื่องธรรมดา แต่ก็เป็นที่น่าพอใจในระดับหนึ่ง แต่คิดว่าอาจจะไม่พอหรืออาจจะใช้ไม่ได้ ข้อมูลในวันนี้ละเอียดพอสมควรในส่วนตัวและกลุ่มเพื่อนๆ ค่อยๆ ทำไปแก้ไขเป็นข้อๆ ไป ทุกคนบอกว่าผิดพลาดยังไงเราก็จะไม่โทษใครนะคะ ได้ยินคำพูดแบบนี้แล้ว รู้สึกมีกำลังใจขึ้นเยอะเลยเรา ทำอะไรก็ขังขอให้คิดคือหลักความสามัคคีให้มากๆ นะคะ พงษ์นี้เราจะไปดูงาน 10 ปี สกว. กันที่ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กรุงเทพฯ รถออก เวลา 7.00 น. นะคะทุกๆ คน พงษ์นี้ที่บ้านหัวหน้าโครงการ

บันทึกการประชุมครั้งที่ 16

เวทีนำเสนอการสังเคราะห์ 10 ปี วิจัยเพื่อท้องถิ่นภาคกลาง ตะวันออก ตะวันตก

วันที่ 13-14 ธันวาคม พ.ศ. 2551 ณ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กรุงเทพฯ

วันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2551

บรรยากาศตอนเช้ามาถึงงานโทรหาพี่เลี้ยง คุณเกษมบอกให้มาที่คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์จะมีน้องๆ ใส่เสื้อสีส้ม ถามน้องๆ เขาพาขึ้นมาชั้น 1 พวกทีมเสื้อสีส้มน่ารักกันทุกคนเลย เจอบรรยากาศในงานตอนแรกชั้นยังไม่เท่าไร พอน้องพาขึ้นมาชั้น 4 ลงทะเบียนรับเอกสาร แม้เจอผู้คนมากมายตื่นเต้นกับบรรยากาศที่ไม่เคยเจอ ร้อนๆ หนาวๆ ด้านนอกเหมือนจัดงานอะไรสักอย่างพอเข้ามาด้านในห้องประชุมใหญ่ คนเต็มไปหมดที่นั่งข้างหลังไม่มีแล้วเหลือแต่ด้านหน้า พี่เลี้ยงพามานั่งหน้าเลย แม้ตอนรับน้องใหม่แน่นเลย เอาวะไหนๆ ก็มาแล้ว ทีมวิจัยสู้ๆ แม้เห็นลูกหลานบรรเลงกองยาวน่ารัก มีแต่ตัวเล็กๆ ทั้งนั้นเลย เขาทำเวทีจำลองได้เหมือนท้องถิ่นจริง การแสดงชุดนี้เป็นทีมเยาวชนจากบ้านไร่ใหม่พัฒนา จังหวัดเพชรบุรี จบการแสดงได้ยินเสียงพิธีกรบนเวที ตอนแรกจำไม่ได้แต่คุ้นเสียงมากเลย มองให้ดี อ้อ! คุณหญิง คนสวยเป็นพิธีกรหญิง แต่พิธีกรชายไม่รู้จัก คุณหญิงเคยมาเป็นพี่เลี้ยงตอนขึ้นโจทย์ใหม่ๆ วันนั้นถึงวันนี้คุณหญิงยังไม่เคยมาที่คลองเก่าเลยนะค่ะ พิธีกรประกาศว่า มีองค์ปาถกฐาพิเศษ โดย รศ.ศรีศักร วัลลิโภดม ท่านเป็นนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญด้านประวัติศาสตร์ไทย

ท่านพูดถึง การพัฒนาสังคม ทำงานพัฒนาต้องการเชื่อมโยงสิ่งต่างๆ เข้าหากัน พูดถึงการพัฒนา หัวใจของการพัฒนา คือการพัฒนาคน งานวิจัยอันนี้เป็นอะไรก็ได้ไม่รู้อาจารย์ท่านพูดเป็นภาษาอังกฤษ แต่จับใจความได้

ว่าการเห็นชุมชนต้องเชื่อมโยงกับการพัฒนา ท่านพูดภาษาอังกฤษ คำว่าเบสออน กับคำว่าคอมมูนิตี้เบส ดิฉันเข้าใจว่าสองคำนี้จะเป็นความหมายของชุมชน + เชื่อมโยงไม่รู้จะเข้าใจถูกหรือเปล่า ภาษาไทยก็พอได้เจอ ภาษาอังกฤษเขานั่งเป็นคนเออเลย ก็สนุกไปอีกแบบซ้ำๆ

คุณภาพของคน ท่านบอกว่าการพัฒนา คือการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของแต่ละภาค ภาคตะวันออก ภาคตะวันตกก็เป็นอีกแบบ ภาคกลางก็เป็นอีกแบบ การพูดของแต่ละภาคก็ไม่เหมือนกัน ภาคตะวันตกจะพูดแบบออกเหนือๆ

อาจารย์บอกว่า ภาคตะวันออก เราแต่ละชุมชนเขายากมากเพราะคนไม่มีหัวนอนปลายเท้า ไม่มีที่มา สังคมเกษตร สังคมอุตสาหกรรมมีชุมชนที่แตกต่างกันมาก การแต่ละชุมชนในเขตนี้ยากมาก ท่านบอกว่าการทำวิจัยกับคนที่ไม่มีหัวนอนปลายเท้า ไม่เห็นชุมชนไม่มีความเป็นครอบครัว “คือการล้มเหลวของงานวิจัย” การเข้าสู่สังคมที่ไม่เป็นกลุ่มอยู่กันแบบเลอะเทอะ ท่านยกตัวอย่างเด็กสลัมกับเด็กในเมืองมีความแตกต่างกันมาก เด็กสลัมเขาจะรู้จักกันแทบทุกคนเหมือนชุมชน แต่เด็กในเมืองที่อยู่หมู่บ้านคนพวกนี้จะไม่รู้จักกันจะอยู่ตัวใครตัวมันจริงอย่างที่อาจารย์พูดและเห็นได้ชัด ท่านบอกว่า วิจัยเพื่อสร้างชุมชนให้เกิดขึ้น ไม่ได้ดีไหนสร้างโครงสร้าง แต่ไม่มีการสร้างโครงสร้างบ้านเมือง เช่น บ้านเมืองที่เป็นอุตสาหกรรมที่นั่นจะไม่มีชุมชน ท่านเล่าว่า เคยไปอยู่ที่ญี่ปุ่น 3 เดือนในญี่ปุ่นไม่มีห้างโลตัส ในตัวเมืองจะมีแต่ร้านค้าเล็กๆ เป็นร้านโชห่วยและที่สำคัญในเมืองญี่ปุ่น เขาเป็นชุมชนในตัวเมืองได้ แต่เมืองไทยไม่มีชุมชนในเมือง สมัยก่อนอาจารย์บอกว่า ในกรุงเทพฯ ถนนข้าวสารเป็นกลุ่มที่มีการค้าขาย เป็นชุมชนของถนนข้าวสาร แต่ตอนนี้ชุมชนคุมไม่ได้แล้วเพราะมีคนมากเกินไป ความเป็นสังคมเมืองเข้ามาแทนชุมชน ทำให้เป็นอุตสาหกรรม

ท่านบอกว่า **สกว. เริ่มทำทางนำไปสู่การมีชุมชน** ท่านบอกว่า การวิจัยแห่งชาติเฮงซวยมาก ท่านพูดเป็นภาษาอังกฤษว่า คอมมูนิตี้ (การรวมกลุ่ม) เป็นแบบชุมชนทางจินตนาการ การเกิดสำนึกร่วมใจว่าจะ**เป็นชาติไหน** ถ้ามีการเกิดการสำนึกร่วมทุกคนจะอยู่ด้วยกันได้ ท่านบอกว่า ทาวเฮาส์ไม่ถือว่าเป็นชุมชน แต่เป็นปัญหาของสังคมในเมืองทั่วไป

การอยู่แบบโฮมสเตย์ ภายในอานัคของนักลงทุน ทุกอย่างอยู่ที่การลงทุนความเป็นชุมชนต้องมีพิธีกรรมทางศาสนา ท่านบอกว่า แหล่งท่องเที่ยวของ (ททท.) เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ “ฉิบหาย ” ท่านพูดได้กินใจมาก ภาษาชาวบ้านจริงๆ (การท่องเที่ยวแบบคนที่มีส่วนร่วม) ท่านบอกว่า เมืองไทยเป็นแหล่งอาหารของโลกมีความหลากหลายชีวภาพสูง คนในท้องถิ่นจะรู้จักกัน รู้จักใช้ของในธรรมชาติ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่คนเห็นธรรมชาติเราจึงควรจัดการท่องเที่ยวตามเทศกาล การวิจัยบางครั้งทำให้สำนึกความเป็นท้องถิ่นขึ้นมา

ท่านบอกว่า คนไทยส่วนใหญ่เป็นทาสติดที่ดิน เพราะขายที่ให้กับนายทุนทำรีสอร์ทก็เกิดการท่องเที่ยวแบบ “ฉิบหาย” ทุกอย่างต้องนำไปสู่สำนึกที่ดี สมัยนี้พัฒนาคนให้มีความคิดร่วม งาน **สกว. ต้องเข้าถึงชุมชน** ส่วนใหญ่โยงไปมากก็ไม่พ้นนักการเมือง ทำยังไงให้เกิดชุมชน การทำให้เกิดสำนึกความเป็นหมู่ มีปัญหาช่วยเหลือนกัน

ท่านพูดถึง กองทุนหมู่บ้าน สมัยคึกฤทธิ์ ทำให้บ้านเมืองฉิบหายมาก ฟังแล้วถึงเพราะจำได้ว่าตอนนั้นเรายังเด็กๆ ไม่รู้อะไรเป็นอะไร แต่เคยได้ยินพวกผู้ใหญ่เขาพูดถึงบ่อยๆ วันนี้อาจารย์ยกตัวอย่างความขัดแย้งที่ลงตัว หมู่บ้านศรีมหาโพธิ คนส่วนใหญ่ถูกเกณฑ์มาจากพวกลาวเข้ามาเกิดเป็นแหล่งชุมชนลาวที่อยู่เป็นกลุ่มเป็นก้อน ไม่อยู่ร่วมกับคนไทยเกิดความขัดแย้งกันขึ้น แต่มีจุดหนึ่งที่ทำให้เกิดการรวมตัวกันได้ คือมีต้นโพธิ์ต้นเดียวถึงเวลาคนไทยก็ไปทำบุญไหว้พระ และถึงเวลาจุดบั้งไฟชาวลาวยกไฟจุดบั้งไฟเพื่อบวงสรวงเทวดา คนจีนก็มาไหว้เจ้า ไทย ลาว จีน มีจุดเดียวกันที่มาทำพิธีทางศาสนา ตอนแรกก็แสดงถึงความขัดแย้ง แต่ถึงลงตัวกันได้จากการมีจุดร่วมเดียวกัน

ท่านบอกว่า ชุมชนบ้านและเมืองเป็นท้องถิ่นเดิม พัฒนาทุกอย่างแต่ไม่พัฒนาคน ความเป็นท้องถิ่นที่
 สาธารณะต้องร่วมกันดูแล ประเพณีต่างๆ ร่วมกัน คนกับธรรมชาติเกิดการสัมผัสเหลว ที่อยู่ด้วยกันเพราะคนชอบ
 หนีธรรมชาติ และอีกอย่างคือ สิ่งที่ไม่มีการพัฒนาประเทศ คือการพัฒนาคน และสิ่งที่อยู่เหนือธรรมชาติ คือ
 นายนทน์ ท่านบอกอีกว่า ระบบประเพณีเป็นระบบของศาสนาอีกอันหนึ่ง แต่เหนือศีลมีพระพุทธ

อาจารย์ท่านทำงานวิจัยเรื่อง การจัดการน้ำ อาศัยน้ำ ไฟ ทั้งนั้นการที่ชุมชนจะอยู่ร่วมกันได้ต้องอาศัยน้ำ
กิน น้ำใช้ ธารน้ำเป็นแหล่งธรรมชาติของคนในสมัยโบราณ แต่ปัจจุบันใช้น้ำประปาแทนลำธาร ปล่อยให้ลำธาร
กลายเป็นแหล่งปล่อยน้ำเน่า เป็นร่องระบายน้ำเสีย การแก้ไขคือ ชุมชนท้องถิ่นต้องเข้มแข็งดูแลซึ่งกันและกันใน
ท้องถิ่น

อำนาจเหนือธรรมชาติในเรื่อง มนุษย์ กฎหมายรักษาไม่ได้

การพัฒนาจะมี 3 มิติ

1. พัฒนาคน
2. พัฒนาความคิดของคน
3. พัฒนาเหนือธรรมชาติ (เกิดจารีตของท้องถิ่น)

ความล้มเหลวในการวิจัยไม่เข้าใจมิติสังคม

กลไก – เกาะเกี่ยว – ความเป็นปึกแผ่น – ความมีสำนึกร่วม

คนในอดีตสามารถทำได้ เพราะเกาะเกี่ยวสถานที่วัฒนธรรม ท่านบอกว่า สังคมปัตตานีสามารถสร้างท้องถิ่นได้ มีไทยพุทธ – ไทยมุสลิม – ไทยคริสต์ เป็นท้องถิ่นชุมชนทางจินตนาการเพื่อการอยู่รอดของลูกหลาน คนที่เป็นภูมิปัญญาคือ คนแก่ การแกวักฤดูใช้วิทยาศาสตร์ก็ได้ไม่ได้แต่ใช้ภูมิปัญญาที่ลองผิดลองถูกก็ได้ เช่น การใช้ไม้ไผ่สลักพื้นปลาอยู่แบบเรียนคิดเรียนถูกตลอดมาคือ การทำคันกันน้ำทะเลภูมิปัญญาท้องถิ่นต้องสัมพันธ์กับคนในท้องถิ่นนั้น ใช่ว่าการหยั่งรู้ ปัญหารู้แก่ได้ของภูมิปัญญา ให้คนในท้องถิ่นดูแลกันเอง ถ้าท้องถิ่นดูแลกันได้ เขาจะอยู่ได้อย่างเศรษฐกิจพอเพียง ท่านบอกว่า สังคมไทยเป็นสังคมที่แม่เป็นใหญ่ เวลาทำงานวิจัยให้ดูบทบาทของผู้หญิงด้วย มีหมู่บ้านอยู่หมู่บ้านหนึ่ง ชื่อบ้านอู่กาฬสิน ทำอาชีพปลูกข้าวหอมมะลิ นวัตกรรมท้องถิ่นเป็นชุมชนเล็กๆ ไม่มีหมู่บ้านใดอยู่แบบโดดๆ หมู่บ้านนี้เขาหาสามีให้ลูกต้องทำนาเป็น มีที่นาเยอะ เขาจะเลือกพี่น้องในหมู่บ้านให้แต่งงานกันเพื่อไม่ให้ลูกหลานไปไหนไกล แบบนี้ทางวิจัยเรียกว่า การเกาะเกี่ยวให้อยู่ด้วยกัน

อีกข้อที่ท่านกล่าวไว้คือ เมื่อจบหลังการวิจัยต้องมีสำนึกร่วมการทำให้วิจัยอย่าทำโคดๆ ต้องมีการแลกเปลี่ยนของแต่ละถิ่นเชื่อมโยงเห็นภาพรวม และพัฒนาการของสังคมชุมชน การบูรณาการท่านบอกว่า ต้องหาคนใหม่ๆ เข้ามา ให้คนมาร่วมสำนึก ร่วมสร้างสัมพันธ์ให้ปลูกจิตสำนึก

วิธีการคือ การพูดบ่อยๆ ปลุกต้นไม้บ่อยๆ ทำอะไรให้บ่อยๆ ให้ซ้ำเหมือนเดิม ประเพณีต่างๆ คือสร้างปัญหาพร้อม การปลูกจิตสำนึกในความเป็นมนุษย์ วิธีปลูกจิตสำนึก สร้างภูมิปัญญาหลังๆ ให้คืนมา

อาจารย์ ศรีศักร วัลลิโภดม ท่านกล่าวไว้ว่า การวิจัยไม่จำกัดเวลา

สถานเสวนาฯ

มุมมองต่อปรากฏการณ์ทางสังคมไทยและสถานการณ์ปัญหาชุมชนท้องถิ่น

ภาคกลาง ภาคตะวันตก ภาคตะวันออก แลกเปลี่ยนบทเรียนการแก้ไขที่ผ่านมาจัดเวทีชาวบ้าน ได้เหมือนจริง นำนักพัฒนาเอกชนมาพูดคุยกัน และนักวิชาการ 1 ท่าน อีกหนึ่งคนอาจารย์ 1.ดร.สมคิด แก้วทิพย์ 2.นาย สุรินทร์ กิจนิตร์ 3. นายเดช พตประชา แต่ละท่านขึ้นมามีเสียงฮากันดังทั้งห้องประชุม อาจารย์ที่ตั้งคำถามสมมติ

การวินิจฉัยโรคของคน ให้แต่ละท่านเป็นหมอวินิจฉัยโรคว่า ถ้าภาคกลาง, ภาคตะวันออก, ภาคตะวันตก ให้แต่ละภาคเป็นคนป่วย และถามผู้ร่วมแลกเปลี่ยนว่าการที่เขาเป็นโรคเขาเป็นโรคอะไรและอยู่ในชั้นไหน ชั้นที่ 1, ชั้นที่ 2, ชั้นที่ 3 ท่านก็ยังมีความคิดเห็นไปต่างๆ นานา แต่มันมากนั่งฟังหัวเราะลึ้มจذبันทีก็ แต่จำได้ว่าถ้าภาคกลาง ท่านบอกว่าเขากำลังฟื้นฟูไข้และอีกคนท่านบอกว่าเป็นเอดส์ แต่เป็นเอดส์ทางวัฒนธรรมถูกกระทำจากกระบวนการของโลกาภิวัตน์ สูญเสียความเป็นมนุษย์ ท่านบอกได้ถูกใจเราเลยคำว่าเสียความเป็นมนุษย์ ส่วนตัวคิดว่าคนปัจจุบันส่วนใหญ่ คนในเมืองพึ่งพาวัฒนธรรมมากกว่าการพึ่งตัวเองปัญหาทุกอย่างก็ตามมา

ท่านบอกว่าสำนักใหม่ผู้อาวุโสต้องพึ่งตัวเอง เราไม่เข้าใจคนแก่ต้องพึ่งตัวเองหมายความว่าอะไร แต่ถ้าบอกว่าลูกหลานต้องพึ่งคนแก่นี่ยังพอจะเข้าใจ คือพึ่งภูมิปัญญาของพวกท่าน แต่คนแก่พึ่งตัวเองไม่เข้าใจเป็นปัญหาหัวใจอีกแล้ว

และอีกท่านพูดต่อและบอกว่า “ความรู้ในท้องถิ่นหนึ่งนำไปใช้กับท้องถิ่นอื่นไม่ได้” ไม่ใช่แฟนทำแทนไม่ได้ หม่อมท่านเล่นเพลงวิทยุเรียนนะ ท่านฝากสุดท้ายไว้ว่าหันมามองตัวเองให้เห็นสาเหตุแห่งทุกข์ในชุมชน ถ้าคนในชุมชนรู้จักแต่คำว่า “เอา” ไม่รู้จักคำว่า “ให้” ความทุกข์ก็ยังมิในชุมชน แต่การให้ต้องให้ด้วยน้ำใจถึงจะมีความสุข ผู้นำแนวใหม่เป็นผู้นำทางจิตวิทยา ทำเพื่อความอยู่เย็นเป็นสุขของชุมชนการสร้างจิตสำนึก ให้ความเป็นมาทางด้านประวัติศาสตร์ทางชุมชนเป็นต้นเดินเรือ

งานวิจัย ถ้าไม่ทำให้ชุมชนกับตำราเรือได้ ถือว่างานวิจัยล้มเหลวท่านพูดมากมายให้เราคิดจำได้บ้างไม่ได้บ้าง ท่านพูดถึงการออกกำลังกาย คือ มิติการวิจัย ท่านได้มองเลข 10 ปี ยังมีความหมาย สังกัดจากตระกูลที่อยู่ ตัวเลขศูนย์ การที่จะอยู่ได้หรืออยู่ดีต้องมีการแก้ การคิดจากหน่วยงานอื่นๆ

กลไกการปกครองท้องถิ่น ขยายเรื่องคนในชุมชนเดียวกัน ความจำเป็นที่ต้องการมองหาลูกหลาน มองหาคนเตรียมให้พร้อมหากำลังนอกมาช่วยทำงานทำเพื่อให้คนอื่นทำด้วยการยกระดับเป็นพลังทางปัญญาเป็นพลังทางสังคมในวันที่ 21-22 มีนาคม พ.ศ.2552 ประกาศให้ทุกคนรู้และได้รับรู้ส่วนงานอื่น ท่านฝากไว้ว่า “**ปัญหาคือต้องนำหน้า การพัฒนาต้องไม่ใช่อำนาจ**” งานวิจัยเป้าหมายคือ การพัฒนาคน สร้างผู้นำ คืบความเป็นมนุษย์ให้กับชุมชน บางครั้งเราก็ไม่เข้าใจหรืออกกับคำพูดของท่านที่มาแลกเปลี่ยนแต่ก็พอรู้บ้าง งานวิจัยขับเคลื่อนการพัฒนาเกิดการแลกเปลี่ยนเป็นกระบวนการ งานวิจัยชาวบ้านเขียนเอง สร้างให้อยู่ ให้ทำกิน สร้างเอง อยู่เอง คือ งานวิจัย

ท่านบอกว่า รัฐบาลเป็นสิ่งที่จำเป็นต้องมี “**แต่เป็นสิ่งที่ชั่วร้าย**” อำนาจ อภิสิทธิ์ อิทธิพล เราเข้าใจกับคำนี้แต่เราอธิบายให้คนอื่นฟังคงจะไม่ได้ ในช่วงสุดท้าย ท่านบอกว่า การวิจัยคือ การคืนความสุขให้ชุมชน

สกว.ให้ชาวบ้านเป็นผู้วิจัยอย่างแท้จริง

ช่วงเช้าในห้องประชุมก็จบลงไปแล้ว ต่อไปก็คือการกิน รอมานานเมื่อเช้าไม่ได้กินข้าวมา เจอกันใหม่ตอนบ่าย ฐานที่แบ่งไว้เราได้สี่ฟ้า ตอนนี้ไปกินข้าวก่อนแล้วค่อยมาว่ากันใหม่บ๊ายๆ นะคะ

ได้เวลาบ่ายโมงครึ่งแล้ว เราได้ฐานชั้นหนึ่งค่อยยังชั่วหน่อย กินข้าวมาก็เดินไกลอยู่แล้วได้เดินขึ้นชั้น 4 อีกคงไม่ไหว สำหรับฐานนี้เข้ามาเดินตามเสียงดนตรีไทยมาเลย เด็กๆ น่ารักทั้งนั้น เด็กก็อยู่ในกลุ่มวิจัยของเราด้วยนะคะ

วันที่ 14 ธันวาคม พ.ศ.2551

วันนี้เป็นวันสุดท้าย บรรยากาศก็ยังเหมือนกับเมื่อวาน สนุกเหมือนเดิม ตอนเช้ามาเขาทานข้าวขึ้นหอบประชุมเข้าไปในห้องประชุม พ่อแม่พี่น้อง เพื่อนๆ ถือกระเป๋าคนละใบสองใบวันนี้ก็เตรียมตัวเดินทางกลับ

บ้านกันแล้วซิ วันนี้แหละเป็นวันที่เรามองเห็นด้วยกับคำว่า “งานวิจัยใครใคร่ทำได้” ดูแล้วมีแต่พ่อแม่พี่น้องจากชาวบ้านธรรมดาจริงๆ เลย สำหรับเช้าวันนี้เป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของท่านคนทำวิจัยและงานนี้มีนักวิจัยเยาวชน ชื่อน้องมิน เป็นเยาวชนคนรุ่นใหม่ที่จะมาแทนรุ่นต่อไปในอนาคต ทำให้เราคิดได้ว่าน่าจะมีเยาวชนในหมู่บ้านของเราบ้างนะ เพื่อว่าอนาคตงานเราสำเร็จถ้าเวลานานไปเราจะได้มีคนสานต่อจากเราได้ และอีกท่านขึ้นมาพร้อมคุณค่า พลัง สุข เป็นวิชาการมากพอสมควร แต่มีเอกสารประกอบด้วยและเอกสารออกมาจากเตาร้อนๆ เลย ถ้าเป็นกาแฟก็ขมกันเห็นๆ เลย เนื้อหาภาษาต่างด้าวปนภาษาไทยบอกตรงๆ เป็นอะไรที่ไม่ชอบ ฟังไปดูเอกสารไปหัวข้าวแล้วด้วย เมื่อไหร่จะจบคะอาจารย์ ในที่สุดก็ได้เวลา 12.30 น. กินข้าว 2 จาน สัม 3 ลูก น้ำ 1 ขวดอ้อมอ้อย ขึ้นมาบ่าย เริ่มที่ ศ.ดร.ปิยะวัติ บุญ-หลง พูดถึงงานวิจัยอีกทศวรรษหน้า และท่านได้ฝากงานวิจัยในอีก 10 ปีข้างหน้าไว้กับเพื่อนๆ พี่ๆ น้องๆ ทุกท่าน เพราะท่านได้หมดหน้าที่ตรงนี้แล้ว ฝากความหวังไว้กับทุกๆ คน จะเห็น 100 ปี สกว.ไว้กับคนรุ่นใหม่ต่อไป มีการปิดการแสดงด้วยหนังใหญ่ เกิดมาก็ไม่เคยดูอย่างน้อยมางาน (10 ปี สกว.) ก็ได้รู้ว่าหนังใหญ่ที่เขาพูดถึง คือแบบหนังตะลุงแต่ตัวใหญ่ไม่ใช่หนังใหญ่ที่เขาฉายให้ดู

ปิดท้ายรายการงานวิจัยวันนี้สนุกมากที่เสียงขึ้นร้องเพลงนักร้องก็หล่อเสียงก็พอฟังได้ แต่เนื้อเพลงที่ร้องทำนองกินใจวัยรุ่น รุ่นพี่อย่างเรามาก ขอเนื้อเพลงบ้างนะคุณเกษม พี่จะเอาไปร้องให้เพื่อนๆ ชาวบ้านฟังกัน วันนี้สวัสดิคะ ฟรุ้งนั้เจอกัน พี่เลี้ยงทำหน้าที่ พี่เลี้ยงทำหน้าที่ 15 แล้วน้อง น้องร้องอ้อเลย ลืมวันไปซิแล้วพี่เลี้ยงเรา เจอกันวันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ.2551 นะ เวลา 17.00 น.

ความรู้สึก ความประทับใจ จากการไปร่วมงาน 10 ปี งานวิจัยเพื่อท้องถิ่น คุณค่า พลัง และความสุข

13 - 14 ธันวาคม พ.ศ. 2551 ณ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ความรู้สึกประทับใจเมื่อเข้าไปในงานนี้ รู้สึกว่าเราทำงานนี้ผิดหรือเปล่าเพราะผู้คนนับเป็นร้อยๆ คน เรามีโอกาสแบบนี้ด้วยหรือ เพราะแต่ละคนแต่งกายเรียบร้อยมีอายุด้วยกันทั้งนั้นแต่คิดว่ามีอิสลามกลุ่มของเราทั้งนั้นที่อื่นคงไม่มีมันดูแปลกๆ เพราะมีแต่ผู้หญิงทั้งนั้น ของเขามีผู้ชายเกือบทั้งหมด

ความประทับใจ เรื่องแพหอยที่เขาทำมันแปลกๆ คือเขาทำแบบเอาของธรรมชาติมาใช้ เบียร์ปูนซีเมนต์ยัดติดกับสายไนลอนยาวประมาณ 50 เซนติเมตร หอยพวงว่ายบนแพที่ติดเอาไว้ในแม่น้ำเทคนิคการเลี้ยงได้ค้นแบบมาจากเกษตรกรในจังหวัด จันทบุรี

เก็บหอยที่เลี้ยงเป็น 3 ระยะ

ระยะที่ 1. มีเวลา 3 เดือน ความยาว 50 เมตร

ระยะที่ 2. มีเวลา 6 เดือน ความยาว 100 เมตร

ระยะที่ 3. มีเวลา 1 ปีครึ่ง ความยาว 150 เมตร

การเลี้ยงของเขาต้องดูแลระดับและคูสีน้ำ ถ้าน้ำขุ่นจะมีสารอาหารเยอะแล้วหอยที่เขาเลี้ยงตัวก็จะใหญ่และอ้วนด้วยแบบภูมิปัญญาของชาวบ้านอีกด้วย ผลที่นำพอใจ จนมีผู้สนใจเลี้ยงตามกันมาก เพราะใช้การลงทุนที่ต่ำมากด้วย

ความประทับใจ (วันครบรอบ 10 ปี สกว.)

1. ประทับใจการจัดกิจกรรม (Every one can do Research) ใครใคร่ก็ทำวิจัยได้
2. ประทับใจเพื่อนๆ สมาชิก สกว. ทุกท่านที่มาร่วมงาน แต่ละคนล้วนมีแต่ศักยภาพมีการพัฒนาตนเอง กล้าคิด กล้าแสดงออก มีการแชร์ประสบการณ์ของแต่ละคนเก่งมากๆ เลย

ระพีพร

พูดถึงความประทับใจที่ดูงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น ภาคกลาง ตะวันตก ตะวันออก 10 ปีของงานวิจัยท้องถิ่น ตัวพี่เองได้ไปแค่วันอาทิตย์ที่ 14 ธันวาคม พ.ศ. 2551 เพียงวันเดียว เพราะวันเสาร์ พี่ติดธุระไม่สามารถไปร่วมกิจกรรมได้ แต่เพียงวันเดียวพี่ก็รู้สึกประทับใจกับทีมวิจัยที่มาเข้าร่วมพูดคุยกัน ความรู้สึกของพี่ในตอนนั้น รู้สึกว่างานวิจัยของทีมพวกเรานั้นมันยิ่งใหญ่ ทุกคนที่ประสบผลสำเร็จกับทีมวิจัยแล้ว เขาอยากพูด อยากถ่ายทอด ประสบการณ์ให้รุ่นน้องฟัง บางครั้งพี่ก็จำได้บ้าง ไม่ได้บ้าง แต่พี่พี่ก็อยากเป็นเหมือนพวกรุ่นพี่ของทีมวิจัยเรา ไม่ว่าจะเป็นแก๊งค์ล้าพูด มีปากคนหนึ่งขึ้นพูดถึง “ความกลัวกันอยู่ระหว่างกลางนั้น ถ้าเราตัดความกลัวออกจากระหว่าง กลางนั้น เราจะไม่เจอความกลัว” แต่ตัวพี่เองตัดความกลัวออกยังไม่ได้เลย เพราะเวลาเจอคนมากๆ พี่ก็จะเกิดอาการกลัว นึกอะไรไม่ออก คิดอะไรไม่ออก ทำให้หัวสมองมันตื้อไปเลย แต่พอกลับมาบ้านคิดออก ตอนเราอยู่ในที่ประชุมทำไมเราถึงไม่พูดนะ พี่ก็แปลกใจตัวเองเหมือนกันว่าเมื่อไหร่อาการแบบนี้จะหมดไปจากตัวพี่พี่สักที กับมาพูดถึงประทับใจ อาจารย์กาญจนา ที่อาจารย์พูดว่า “นักวิจัยเปรียบเสมือนหินลับมีดและเปรียบคนถูกวิจัยเป็นมีดที่ขึ้นสนิม” ความหมายของมันก็คือ การเป็นนักวิจัยที่ดีต้องคิดเป็น คิดตามขั้นตอนเป็นระบบจาก 1 ไป 2 ไป 3 ยกตัวอย่างเหมือนตัวพี่เอง อาชีพเสริมของพี่คือ ตัดเย็บเสื้อผ้า การเป็นนักวิจัย ขั้นตอนแรกที่พี่ทำคือ

1. วัดตัวคนที่มาตัดเสื้อ
2. สร้างแพทเทิร์น
3. วางแพทเทิร์นบนผ้าแล้วตัดผ้าตามแพทเทิร์นนั้น
4. ขึ้นจักรเย็บประกอบส่วนที่ตัดให้เป็นตัว เป็นอันเสร็จขั้นตอนการเย็บเสื้อ 1 ตัว งานวิจัยไม่ยากใดๆ ก็

ทำได้แต่อยู่ที่เราจะทำหรือเปล่า ขอจบความประทับใจและความในใจที่อยากจะพูดแต่พูดไม่ออกก็เลยถ่ายทอดมากับการเขียน

สุไศยา เรื่องแพหอย

ความประทับใจ เรื่องแพหอย ที่เขาทำแปลกๆ คือ เขาทำเป็นแบบเอาธรรมชาติมาใช้ เช่น ใช้เชือกผูกกับปูนซีเมนต์ทำเส้นยาวแล้วมารวมกันหลายเส้น แล้วเอาไปแขวนจุ่มไปในน้ำทะเล เขาเก็บหอยที่เลี้ยงเป็น 3 ระยะ

ระยะที่ 1 : 3 เดือน ความยาว 50 เมตร

ระยะที่ 2 : 6 เดือน ความยาว 100 เมตร

ระยะที่ 3 : 1 ปีครึ่ง ความยาว 150 เมตร

การเลี้ยงของเขาต้องดูระดับและดูสีน้ำ ถ้าน้ำขุ่นจะมีสารอาหารเยอะแล้วหอยที่เขาเลี้ยงตัวใหญ่มากและอ้วนด้วยแบบภูมิปัญญาชาวบ้าน

กาญจนา เรื่องดนตรีไทย

ความประทับใจ เด็กมีความสามารถในการเล่นดนตรีได้ดีมาก ฟังแล้วรู้สึกสบายใจและมีความสุข แปลกเพราะเครื่องมือเขา เอาของที่ทำมาจากธรรมชาติมาดัดแปลงเป็นเครื่องเล่นดนตรี เช่น ไม้ไผ่ มาทำเป็นเครื่องดี และเครื่องสี เครื่องดีก็กลอง ตัวกลองใช้ต้นไม้ทำ และประทับใจในทุกเรื่องที่ได้เห็นและได้รู้สึกที่ดีๆ มากใน

งานนี้ประสบการณ์เรียนรู้ของงานวิจัยได้ลึกซึ้งในภูมิปัญญาของชาวบ้านได้ในทุกโครงการนำรู้ คือว่า ภาษา ก้อง เราไม่เคยได้ยินก็ได้ยิน

โตะวอ

มันบอกไม่ถูกแต่รู้สึกดีใจที่ลูกหลานไม่ลืมคนแก่ ตั้งแต่เกิดมาก็ไม่เคยไปเที่ยวไหนพันคลองเลย ไม่คิดว่าจะได้มากับเขา เพราะกลัวเขารังเกียจว่าเป็นคนแก่ เข้าแต่งตัวรอไม่เห็นมีใครมา สักพักอีวรรณมาคุยเป็นเพื่อน บอกว่า มารอขึ้นรถพร้อมโตะกูก็ดีใจแล้วกลัวพวกมันไม่รับ แต่อวรรณมาตรงนี้ยังงั้นมันต้องรับกูไปด้วย สักพักรถมาจอดขึ้นรถได้ไปถึงที่เขางานวิจัย เกษมมารับพาเข้าไปนั่งในห้อง มีกลองยาว นานแล้วไม่เคยดูไม่ได้ยิน โตะไป 2 วันเลยนะ วันสุดท้ายได้ดูหนังใหญ่ด้วย จำความได้ตั้งแต่ได้ลูกมาไม่เคยดูเลยจนมาวันนี้ถึงได้ดูอีกครั้ง โตะดีใจที่ได้มาเห็นงานแบบนี้ ตั้งแต่เกิดมาก็ไม่เคยรู้เคยเห็นบอกไม่ได้ บอกได้แต่ว่าดีใจที่ได้ไปงานนี้

โตะสมทรง

ประทับใจมากสถานที่ที่จัดดี การต้อนรับก็ดี อาหารการกินก็จัดได้เหมาะสม มีการแสดงกลองยาวในห้องประชุม เราเป็นคนไม่เก่งหนังสือจะจดเหมือนคนอื่นไม่ได้ นอกจากฟัง ชอบงานวิจัยใคร ใครก็ทำได้

ประทับใจเลข ๑๐ ไทย ตรงเลขศูนย์มีตะกร้ออยู่ลูกหนึ่งตะไปทางไหนมันก็อยู่แต่ในวงไม่มีความแตกแยกจะมีแต่ความเคลื่อนไหวไปตามแรงเตะเท่านั้น สั้นๆ ง่ายๆ มันคือ ความสามัคคีถ้าขาดตรงนี้ไปแล้วไม่ว่าการกระทำใหญ่ขนาดไหนก็ล้มเหลว

สรุป

งานสังเคราะห์ 10 ปี งานวิจัยเพื่อท้องถิ่น ในพื้นที่ภาคกลาง ตะวันตก ตะวันออก สะท้อนให้เห็นถึงคุณค่าของชุมชนหรือคุณค่าของภูมิปัญญาชาวบ้าน ซึ่งจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในชุมชนท้องถิ่นภายใต้ปรัชญาที่ว่า “สร้างสรรค์ปัญญา เพื่อพัฒนาท้องถิ่น” เข้าใจในระดับหนึ่งว่างานวิจัยเพื่อท้องถิ่น มีการวางแผนงานตรงรากฐานที่มั่นคงเปรียบเหมือนกับการสร้างตึกต้องเริ่มตั้งแต่ฐานที่มั่นคงอย่างมั่นคง ฉะนั้นไม่ว่าจะทำงานอะไรถ้าขาดรากฐานที่มั่นคงก็เปรียบเหมือน เรือที่ผาลคลื่นพายุในทะเลถึงเวลาเรือแตกทุกอย่างก็หมดลง ดังนั้นงานวิจัยเราต้องทำอย่างมีระเบียบวิธีวิจัย และระบบการบริหารจัดการงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น เพื่อนำไปสู่การขยายผลที่สามารถเสริมสร้าง “พลัง” ควบคู่กับการเคลื่อนไหวทางสังคมอย่างเท่าทันต่อกระแสโลกาภิวัตน์ ผู้การเปลี่ยนให้เกิดสังคมใหม่ – สังคมที่อุดมไปด้วยปัญญาได้ทั้งระดับท้องถิ่น ระดับภาค และระดับประเทศต่อไป คำที่ว่า Everyone can do Research งานวิจัย ใครใคร ก็ทำได้ (ไม่ยากแต่ก็ไม่ง่าย) อันนี้ต่อเองนะจะ ขออดนิคนะจะเกี่ยวกับคำว่ารากฐานมันได้ใจมาก! ลึกซึ้งมาก! ด้วยกับงานที่เราได้ทำลงไปแล้วมันล้มเหลว การเลี้ยงปลาโดยพื้นฐานความรู้ไม่มีสุดท้ายเหลือกระชังและอีกอันคือ การออมในกลุ่มสรุปก็กินหมดแล้ว อันนี้คือบทเรียนบทหนึ่งในงานวิจัย เรียนผิดก่อนที่จะเรียนถูก การบ้านทำผิดก็ต้องแก้ไขไม่แปลกหรอกครับได้เสมอ เจอกันวันจันทร์ที่ 15 ธันวาคม พ.ศ.2551 เอกสารสรุปอันนี้ก็สดจากเตาเลยเหมือนกัน ปล่อยไว้นานแล้วลืม เจอหน้าพี่เลี้ยงตอนเย็นวันนี้ พี่เลี้ยงคือคุณเกษมบอกว่าเจอกันวันจันทร์นะพี่วรรณ พู้งนี่วันจันทร์ที่ 15 แล้วน้อง พี่เลี้ยง งง ใช่มั้ยหรือ ก็เออซิ เป็นไงละทำงานลืมวันเลยนะ วันนี้พี่ไปก่อน พู้งนี่เจอกันสวัสดิ์ทุกๆ คน พู้งนี่เวลา 17.00 น. ที่คลองเก่าจะละ

หลังจากที่ได้มาดูงาน 10 ปี สกว. แล้วจากที่เราได้เก็บข้อมูลได้ประชุมกันนับครั้งไม่ถ้วน มาในงานนี้เราเห็นอะไรที่ชัดมากขึ้นเกี่ยวกับงานวิจัยไม่เหมือนกับตอนแรกที่เรทำงานแบบไม่เข้าใจ แต่ก็พยายามที่จะทำความเข้าใจ

เข้าใจกับงานที่ตัวเองทำมาโดยตลอด โดยเฉพาะข้อมูลที่ได้ไปจากชุมชนมา เริ่มมาทีละนิดละหน่อยไม่พอทำเพิ่ม พลาดทำใหม่ ผิดทำให้ถูก จากที่ได้ฟังอาจารย์หลายๆ ท่านพูดแล้ว เราเริ่มเข้าใจกับคำว่าศึกษา วิจัย วิเคราะห์มากขึ้น เพราะขั้นตอนงานของเราที่ทำอยู่ ตอนนี้อยู่ระหว่างการศึกษาค้นคว้าข้อมูล เริ่มวิเคราะห์ตามหัวข้อที่ได้ตั้งโจทย์ไว้ศึกษาแต่ละหัวข้อ วิเคราะห์แต่ละปัญหา เจอปัญหา แก้ปัญหา เจอติดขัดต่อ จำไว้เลยว่าการทำงานที่จะลงมือทำอะไรต้องมีข้อมูลในมือเสียก่อน เปรียบแล้วก็เหมือนกับอาจารย์ท่านหนึ่งได้พูดในงานนี้ว่า การสร้างตึกต้องดูสถานที่และที่สำคัญคือ รากฐานของตึกต้องเป็นรากฐานที่มั่นคงเท่านั้นตึกถึงจะยืนถาวรได้ และงานวิจัยนี้มีประโยชน์กับเรามาก ทำให้เรารู้ถึงประโยชน์ของการทำงานได้เป็นอย่างดี ไม่ว่าวันนี้เราจะเป็นที่วิจัยอยู่หรือไม่ก็ตาม แต่สิ่งหนึ่งที่ไปจากตัวเราไม่ได้คือ ความรู้ที่เราได้มาจากการทำวิจัยในครั้งนี้ เราจะเก็บเกี่ยวมาใช้ประโยชน์กับครอบครัวและชุมชนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ สร้างตึกต้องวางรากฐาน ทำงานต้องมีข้อมูล เป็นความรู้ที่ได้มาแบบไม่รู้ตัว และต้องขอโทษที่เลี้ยงคือ เกษม-ประพัฒน์ด้วย เพราะทุกครั้งที่ไปออกหาข้อมูลก็จะค่าพวกที่เลี้ยงในใจว่า เมื่อไรจะพอสักที อันนี้ก็ไม่ได้นั่นก็ไม่พอ เพิ่มใหม่นะที่ ผิดพลาดนะที่ แก้วชนะครับที่ เรารับแต่โดยดีได้คะพูดได้เต็มปากหน้าอ้อมด้วยคะ แต่ในใจค่าที่เลี้ยง “มึงจะให้กูหาไปถึงไหนวะ มึงลองลงไปเดินซิแล้วจะรู้สึก” แต่ตอนนี้วันนี้ขอเปลี่ยนคำค่าเป็นคำขอโทษ และขอบคุณที่เลี้ยงเกษม-ประพัฒน์ ที่ให้ความรู้แก่ที่โดยไม่ต้องเสียค่าหน่วยกิต แต่แลกกับความเหนื่อย สิ่งที่ได้มาคุ้มสุดๆ ค่ะ

บันทึกการประชุมครั้งที่ 17

ประชุมทีมวิจัย วันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ.2551 เวลา 17.00-21.00 น.

หลังจากที่เราได้สรุปแบบสอบถามไปแล้วเมื่อวันที่ 12 ธันวาคม พ.ศ. 2551 ข้อมูลยังไม่สมบูรณ์เท่าที่ควร วันนี้เรามีเพิ่มเติมอีกบางส่วน การทำแบบสอบถามครั้งที่แล้วเราลืมเก็บที่มาของหนี้สิน สาเหตุการเกิดหนี้สิน อันที่จริงแล้วหัวข้อนี้เราเริ่มมาตั้งแต่แรกเลยเป็นหัวข้อที่ตั้งใจเก็บ และเป็นโจทย์หลักของเราด้วย แหมพลาดไปได้ยังงั้น ดังนั้นป้าทั้งหลาย เรามีงานให้เก็บเพิ่มเติมด้วยนะคะ ข้อมูลอันนี้ช่วยๆ กันหน่อยนะคะโดนค่าอีกทีความรู้จะได้แน่นเอาให้ชนิดที่ว่าทำอะไรเป็นข้อมูลไปหมดเก็บทุกอย่างที่ว่าข้อมูลได้ อีกหน่อยหน้าของ ทีมวิจัยมออะไรก็เป็นข้อมูลทั้งนั้นไม่ได้ประชนะคะที่เลี้ยง แต่ตั้งใจจริงๆ เจ้าคะ แหมวันนี้มาประชุมที่ร้านอบสมุนไพรมันหน้าจิบที่เลี้ยงอบสมุนไพรรจะได้ผมจะได้ข้าวหล่อ เอาไว้ออกาสหน้าก็แล้วกัน

วันนี้เรามาแก้ไขเพิ่มเติมแบบสอบถามให้มันเต็มรูปแบบดีกว่า แหมคำว่าเต็มเต็มมันเหมือนได้ขึ้นมาใหม่ๆ ใครจะพูด อ้อ! นึกได้แล้วที่เราไปงาน 10 ปี สกว.ใจ

แบบสอบถามทั้งหมด 142 ครัวเรือนเริ่มเก็บรอบที่ 3 วันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2551 จากแบบสอบถามเรามารวบรวมรายรับ-รายจ่ายของชุมชนระยะเวลา 1 เดือน คนในชุมชนมีรายได้ทั้งหมด 1,926,065 บาท เป็นรายได้ที่ว่ามีมากพอสมควรแต่ก็ไม่ค่อยพอใช้ หันมาดูรายจ่ายต่อเดือนเท่าที่รวมข้อมูลมาได้ก็อยู่ประมาณ 1,142,106 บาท รายจ่ายค่าอาหารต่อวันประมาณ 42,266 บาท รายจ่ายต่อปีประมาณ 1,662,291 บาท

เราจะทำแบบสอบถามใหม่เพิ่มเติม จะแยกรายละเอียดให้เห็นของใช้รายเดือนทั้งชุมชนก็ประมาณ 164,742 บาทต่อเดือน ส่วนอาหารรายเดือนประมาณ 236,238 บาทต่อเดือน รายจ่ายต่อปีพวกประกันชีวิต-ภาษี-ประกันรถต่างๆ ที่จ่ายคงเดิมทุกปี ปีละประมาณ 581,650 บาทต่อปี รายจ่ายต่อปีค่าเทอม – ค่าหนังสือ – เสื้อผ้าชุดนักเรียนประมาณ 210,874 บาทต่อปี รายจ่ายที่ไม่คงที่ในแต่ละปีไม่เท่ากัน เช่าที่ว่างก็ต่อปี = 41,410 บาทต่อปี หนี้ในระบบ 171,029,400 บาทต่อปี หนี้นอกระบบอีก 2,679,000 บาทต่อปี

ข้อมูลเริ่มเก็บตามกลุ่มเดิม จากการที่ได้เก็บข้อมูลใหม่เพิ่มเติมจะเห็นได้ว่าสาเหตุการเป็นหนี้ในระบบเกิดจากกู้เงินมาทำนา บางคนก็เป็นหนี้เก่าสมัย 10 ปีที่แล้ว บางคนก็เป็นหนี้ใหม่ แต่ไม่มีใช้คืนเลยต้องเป็นหนี้สะสมมากขึ้นเรื่อยๆ จากการหาข้อมูลเพิ่มเติมในครั้งนี้ สาเหตุการเป็นหนี้ของ ธ.ก.ส. กู้มาทำนา - ปลุกบ้าน - เลี้ยงวัว หรือการค้าขาย มีปัญหาหลายสาเหตุ ต่างคนต่างมีปัญหา กู้นอกระบบให้ลูกเรียนเป็นค่าใช้จ่ายในบ้านก็มี แต่การใช้คืนส่วนใหญ่จะเป็นดอกเบี้ยมากกว่า เพราะบางครอบครัวตกงาน - สามีตายต้องรับผิดชอบหนี้สินคนเดียว เงินค่าสมาชิกใน ธ.ก.ส. ก็ไม่พอใช้หนี้ การใช้หนี้ของธ.ก.ส. จะยืมดอกมา ยืมคั้นมาเวลาส่ง ธ.ก.ส. ก็สามารถกู้คืนได้สำหรับเงินต้นและทุกปีก็เป็นกันแบบนี้ ส่งแล้วกู้ต้นคืนดอกเบี้ยก็ยืมมาให้ทุกปีเงินดอกเบี้ยก็จะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ

แบบสอบถามของวันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ.2551 ที่ผ่านมา ต่อเนื่องมาจากข้อมูลของวันที่ 12 ธันวาคม พ.ศ.2551
วันนี้เรามาแบบสอบถามเพิ่มเติมขึ้นมาอีก เพราะแบบสอบถามผิดพลาด

สาเหตุของการเป็นหนี้ ธ.ก.ส. ส่วนใหญ่กู้มาทำบ้าน เมื่อปลุกบ้านแล้วเงินไม่ได้เพิ่มขึ้น มีแต่จมลงเพราะงานก็ไม่ได้ทำ ก่อให้เกิดปัญหาหนี้สิน ค้างชำระ ไม่มีเงินส่ง ธ.ก.ส. ให้ส่งเป็นปีเป็นเดือน บางครั้งไม่มีจะส่งดอกเบี้ยต้องเพิ่มอีกตามจำนวนมากขึ้นเรื่อยๆ

กลุ่มที่กู้มาทำนา สาเหตุปุ๋ยเคมี มีราคาสูงถ้าไม่ใช้ก็ไม่ได้ผลผลิตดีเพราะหน้าดินไม่ดีต้องอาศัยปุ๋ยเคมี ยาฆ่าแมลง ต้นทุนการทำให้สูง เพราะใช้รถไถนา-ใช้รถเกี่ยวข้าว ทุกอย่างเป็นเงินหมด และอีกอย่างข้าวราคาถูกรัฐบาลประกันราคาแพง แต่ชาวบ้านไม่สามารถขายในราคาประกันได้ เพราะรัฐบาลไม่ได้จ่ายเงินสด แต่ออกเป็นตั๋วแลกเงินแทน ประมาณ 5 เดือนนำตั๋วมาขึ้นเงินได้ ชาวบ้านไม่มีความสามารถที่จะคอยเงินจากรัฐบาลได้ เนื่องจากต้องกินต้องใช้ ลงทุนครั้งต่อไป และบางครั้งคนมาทวงหนี้รู้ว่าเกี่ยวข้าวแล้วเขาก็ต้องทวงหนี้เป็นธรรมดา ชาวบ้านจำเป็นต้องขายให้กับพ่อค้าคนกลางในราคาที่ถูกลงกว่าราคาประกันเพราะชาวบ้านไม่มีเงินมากพอที่จะใช้จ่ายในระหว่างรอตั๋วจะไปขึ้นเงิน ถือว่าเป็นปัญหาของชาวบ้านทุกวันนี้ไม่มีเปลี่ยนแปลง ข้าวจะราคาแพงแค่ไหนเขาก็ขายได้เท่าราคาเดิมคือราคาพ่อค้าคนกลาง ชาวบ้านจนลงทุกปี แต่พ่อค้าคนกลางรวยขึ้นทุกปี ตั้งแต่เกิดมาเราไม่เคยเห็นชาวบ้านไหนรวย

กลุ่มเลี้ยงวัว มีปัญหาของพื้นที่ในชุมชนซื้อวัวมาในราคาที่สูงคือพ่อ-แม่พันธุ์ตัวละประมาณ 30,000-50,000 บาทกว่าจะได้ลูกมาประมาณ 1 ปี และกว่าจะได้ขายประมาณ 3-4 ปี ถึงจะได้ราคา วัวออกลูกมาทุกปีก็จริง แต่บ้านที่เขาเลี้ยงวัวอยู่ทุกวันนี้ประสบปัญหาหลายอย่าง วัวขายไม่ได้ใน 1 ปี แต่มีมาเพิ่มก็ดี สิ่งที่ไม่ดีก็คือสถานที่แคบลง เพราะมีวัวเพิ่มขึ้น แต่ปัญหาคือขายออกไม่ได้ และมาเจอน้ำท่วมขังเป็นเวลานานต้องซื้อฟางมาให้วัวกิน แทนหญ้าในท้องนา ซื้อได้ระยะหนึ่งจำเป็นต้องขายวัวไปในราคาที่ขาดทุนเพราะไม่มีเงินซื้อฟางให้วัว เลยเป็นปัญหาในการชำระหนี้ไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนด ดอกเบี้ยก็เพิ่มเป็นระยะทุกปี

กลุ่มซื้อรถ ในชุมชนส่วนใหญ่ใครที่เป็นลูกค้า ธ.ก.ส. ก็สามารถซื้อรถจักรยานยนต์ได้เพราะซื้อผ่านทาง ธ.ก.ส. ไม่ต้องเงินดาวน์ก็ออกรถได้ ซื้อมาได้ 1-2 เดือน ก็ไม่มีเงินผ่อนชำระ หนี้เก่ายังไม่หมด หนี้ใหม่มาอีกแล้วชักหน้าไม่ถึงหลัง ตกงานต้องหันมาหาเงินรายวันอีกครั้ง เป็นหนี้ไม่มีจบสิ้น หนี้แบบนี้เราจะเรียกได้ว่าหนี้ที่เกิดจากความฟุ่มเฟือยสำหรับบางกลุ่ม แต่บางกลุ่มก็ซื้อรถมาเหมือนกัน แต่เขาใช้ประโยชน์จากตรงนี้คือ เอารถมอเตอร์ไซด์มาขับวินมอเตอร์ไซด์รับจ้าง รายได้ประมาณวันละ 100-200 บาทต่อวัน สามารถผ่อนรถเดือนละ 1,000 บาทได้ และเป็นค่ากินอยู่ได้แต่ก็มีน้อยที่จะทำแบบนี้ ส่วนใหญ่ที่ได้รถมาจาก ธ.ก.ส. จะเป็นวัยรุ่น พ่อ-แม่เห็นว่ามึงงานทำพอที่จะผ่อนได้ แต่กลับเป็นว่าไม่มีความรับผิดชอบทำงานจริงได้เงินจริง แต่ไม่ชำระค่างวด คนที่รับผิดชอบคือพ่อ-แม่ แบบนี้ก็ไม่รู้จะเรียกอะไรดีจริงๆ ให้มันขึ้นรถเมย์ไปทำงานก็ได้อยู่แล้ว มันจะได้กลับบ้านได้

เป็นเวลา แรกๆ ได้รถก็ผ่อนคืออยู่หรือก นานๆ ไปอยู่ห้องเช่าบอกว่าค่าน้ำมันแพง – ผนตกอะไรต่างๆ นานาในที่สุดก็หายไปพร้อมกับรถ พ่อ-แม่ที่เป็นคนเฝ้ารถออกให้คือคนผ่อนลูกก็สบายอันนี้เป็นความอัศจรรย์ใจของป้าคนหนึ่งที่มีลูกชาย เขาเห็นเราบอ่ยเขาบอกไม่รู้จะคุยกับใคร ขอคุยกับแกก็แล้วกันไม่ได้ให้ช่วยแต่ให้ฟัง เขาเป็นคนคล่องแคล่วไม่เกี่ยวอะไรกับงานเราหรอกแต่ก็อยากเล่าให้ฟังเหมือนกัน

สำหรับกลุ่มที่มีหนี้สินของสหกรณ์ ส่วนใหญ่เป็นหนี้เก่าสมัยพ่อ-แม่ยังมีชีวิตอยู่ ตอนแรกก็ไม่ค่อยเชื่อแต่พอฟังจากหลายๆ คนแล้วเชื่อ เพราะหนี้ 20,000 บาท 10 – 15 ปีไม่เคยผ่อนชำระสหกรณ์ เรียกอีกที่มีหนี้เป็นแสน เรียกให้ลูกไปเซ็นรับใช้ต่อไป ลูกหลานก็ตาดีตาสาเช่นๆ ไปเพราะเป็นลูกค้าสหกรณ์ไม่รู้หรอกว่าเรียกมาให้เซ็นรับใช้หนี้รู้สึกที่ใบทวงหนี้มาเท่านั้นเท่านั้น คนตายแต่หนี้หลวงไม่ตายแถมยังเพิ่มมาให้อีก หลวงเนีย! ชูดเลือดกับปูจริงๆ ปากก็บอกเงินพัฒนาชุมชนเงินพัฒนาชาวบ้านให้กู้มาโครมๆ กู้มาเพื่อมาชาวบ้านมากกว่า มาถึงตอนนี้เราเองเริ่มมองเห็นภาพได้ชัดเจนมากขึ้น สำหรับงาน สกว. ทำงานทุกอย่างอยู่บนรากฐานที่มั่นคง คำนึงใจมาก

สาเหตุการเป็นหนี้ของบัตรเครดิต ส่วนใหญ่แล้วคนที่มียานทำเป็นหลักแหล่งหรือคนที่มียานผ่านธนาคารประจำทุกเดือน พ่อ-แม่ถ้าทำได้ค่อนข้างทำได้ง่าย ทำได้ก็ทำอะไรทำนองนี้ เวลาทำมาบางคนก็ใช้จ่ายแบบมีประโยชน์ แต่บางคนก็ลืมหูลืมตาถึงเวลาใช้คืนและดอกเบี้ยที่จะตามมาที่ประสบปัญหาในตอนนั้นคือคนที่ทำบัตรเครดิต เจอปัญหาคอเบี้ยสูงมาก เพราะเวลาชำระไม่ตรงกำหนดแต่ดอกเบี้ยเป็นรายวัน บางคนตกงานบัตรเครดิตไม่มีจ่ายเป็นหนี้โดยจำยอม

สาเหตุการเกิดหนี้ในระบบ บางครัวเรือนต้องจ่ายค่าน้ำ-ค่าไฟ-ค่าลูกหลานไปโรงเรียนเพราะเงินเดือนไม่พอใช้ชนเดือน ค่าใช้จ่ายมีทุกวัน และคนทำงานเป็นเดือนก็ยังไม่ออกจำเป็นต้องหันมาพึ่งเงินในระบบ

สวัสดิการของชุมชน พูดถึงเรื่องสวัสดิการในชุมชน ณ. จุดนี้ชุมชนเราไม่มีอาชีพที่แน่นอนแต่สวัสดิการเราใช้สิทธิบัตรทองรักษาพยาบาลเบื้องต้นได้ แต่สำหรับตัวเองแล้วประสบการณ์จากการใช้สวัสดิการบัตรทองเป็นสวัสดิการที่ห่วยแตกมากๆ “ครั้งหนึ่งพาแม่สามีไปหาหมอ เขาซื้อจากที่บ้านไปพื้นที่โรงพยาบาลหนองจอก (บอกชื่อเลยว่าเป็นโรงพยาบาลหนองจอก) ในความรู้สึกมันกระจะจอกจริงสมชื่อจริงๆ แต่ไม่ได้หมายถึงหมอทุกคน เขาเป็นว่าคนไหนไข้ก็รับไป คนไหนไม่ไข้ก็ไม่ต้องไปรับ คนไข้คือแม่สามีที่ดิฉันพาไปในวันนั้นซื้อที่ที่บ้านไปพื้นที่โรงพยาบาล พยาบาลวัดความดันหมอดามคนไข้ตรวจนิดหน่อย บอกดิฉันว่าไม่เป็นไรพุงนี้ให้พามาตรวจเลือดตอนเช้า ดิฉันยังกับหมอผู้หญิงซึ่งเป็น พ.ญ. หน้าอ่อนๆ เขาบอกว่าคนไข้ไม่เป็นไร ดิฉันบอกว่าคนไข้ซื้อคามาคำพูดที่ได้รับอีกครั้งคือ บอกว่าไม่เป็นก็ไม่ใช่จะพากลับบ้านได้ หลังจากที่ถูกส่งจาก โรงพยาบาลหนองจอกแล้วดิฉันก็เปลี่ยนเสื้อผ้าคนป่วยก็ซื้อคากีรอบ ดิฉันตัดสินใจพาไป โรงพยาบาลนพรัตน์ โรงพยาบาลถามว่าใช้สิทธิอะไรดิฉันบอกเบิกได้ ทางเจ้าหน้าที่เข็นรถคนป่วยไปในห้องประมาณ 2 ชั่วโมง หมอตรวจละเอียดมากเจาะเลือด เจาะไขสันหลัง หมอบอกทุกขั้นตอน สรุปคุณแม่หัวใจผิดปกติมาก มีอาการแทรกทางสมองเกี่ยวกับเชื้อราในสมอง แต่ไม่รู้ว่าเป็นตัวไหน ให้ลูกทำใจแม่อยู่ได้ 3 วัน” และอีกครั้งหนึ่งเมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 51 ผ่านมาสดๆ วัลย์รุ่นขับรถชนกันอาการสาหัสส่งโรงพยาบาลที่ใกล้คือโรงพยาบาลหนองจอกอีกแห่งและเป็นลูกพี่สาวของเพื่อนส่ง โรงพยาบาลหนองจอก ถึงโรงพยาบาลรพญาดิ พญาดิมาบอกต้องทำการรักษาด่วนแต่ต้องใช้เงินผ่าตัดประมาณ 9,000 บาท แม่ไม่มีให้ไปก่อน 1,000 บาท ปรากฏว่าให้คนป่วยนอนเฉยๆ และในที่สุดแม่ตัดสินใจพาลูกที่นอนทรนตามต่อหน้าต่อตาไปรักษาต่อที่ โรงพยาบาลนพรัตน์ทาง โรงพยาบาลนพรัตน์ช่วยเหลือได้ในระดับหนึ่งตามอาการ ทางโรงพยาบาลแจ้งว่าส่งคนป่วยเข้าไปทำให้เลือดที่เกาะติดสมองแข็งตัว ทางโรงพยาบาลเสียใจด้วยตอนนี้ให้พ่อ-แม่ดูใจลูกครั้งสุดท้าย นอนอยู่โรงพยาบาลตั้งแต่ 3 ทุ่มถึงตี 2 จะทำอะไรก็ไม่ได้แล้วแบบนั้นมันจะมีประโยชน์อะไรกับสวัสดิการที่รัฐบาลให้แก่ประชาชน ถ้าเป็นไปได้พวกเราอยากมีเงินเดินเข้าโรงพยาบาลดีกว่า

ไม่เคยคิดหวังอะไรจากรัฐบาลได้เลยเพราะแต่ละอย่างที่รัฐจัดให้มันโหดร้ายกับประชาชนรับไม่ได้แล้วสำหรับสวัสดิการรัฐบาลเอง พูดยังสวัสดิการของคนอีกกลุ่มหนึ่งในชุมชนเป็นสวัสดิการที่มั่นคง อาชีพที่มั่นคง

สวัสดิการของคนในชุมชน ที่มีการทำประกันชีวิตที่มั่นคงมีประมาณ 10 ครัวเรือนเท่านั้น เท่าที่เห็นในแบบสอบถามและเป็นขอยที่เราคิดไม่ถึงไม่มีหนี้สินแต่มีรายจ่ายเพื่ออนาคตที่แน่นอน และเป็นสวัสดิการที่มั่นคงด้วย เจ็บไข้ได้ป่วยไม่มีสถานพยาบาลใดปฏิเสธที่จะทำการรักษาเพราะเขามีประกันชีวิตนั่นเอง

แต่คนส่วนมากในชุมชนก็ต้องรอคอยความเสี่ยงจากสวัสดิการประกันสุขภาพ หรือบัตรทองแต่ชาวบ้านเรียกว่าบัตรเสี่ยงดวง เจอเวอร์หมอดีก็ดีไป เจอเวอร์หมอชยก็ชยไป คนจนจะทำยังงี้ได้เลือกไม่ได้มีอยู่ในชุมชนมากถึง 132 ครัวเรือน พัฒนากันจนเลยดีก็อาคารสถานพยาบาล โรงพยาบาลรัฐบาลใหญ่ แต่ทำไมไม่รู้จักพัฒนาบุคลากรบ้างก็ไม่รู้ 5 ศ. ที่ทางโรงพยาบาลคิดไว้น่ามาใช้กันบ้างหรือเปล่า โครงการสวหรืออยู่ในรูปเปล่าประโยชน์

ภูมิปัญญาในชุมชน พูดยังภูมิปัญญาในชุมชนคนบ้านเราต้องบอกว่าถ้าหมคนนี้ไปคงยากที่จะสืบทอด เพราะรุ่นใหม่จะเป็นอะไรที่ทำได้ด้วยอุปกรณ์ ไม่ค่อยใช้แรงคน ทำขนมก็เครื่องมีเยอะมากเร็วสะดวก เขาว่าถ้าเป็นคนสมัยเก่าก็ใช้ทุกอย่างด้วยมือตั้งแต่เริ่มจนจบ

ภูมิปัญญาในชุมชนตอนนี้ก็มี พอที่จะฟื้นขึ้นมาได้ให้ลูกหลานเห็นคือการจักสานตะกร้อ-สานเสื่อ-ถักแห ตาฉาวเป็นคนบอกว่าถ้าจะให้ทำก็รับมาจะสอนให้ แต่ถ้าข้ากแล้วไม่ได้สอน เพราะสุขภาพก็อย่างที่เห็นดิบังไม่ดิบังเป็นบางวัน ตาบอกว่าหาอุปกรณ์มาจะทำให้ดูสอนให้ฟรีด้วย แต่ปัญหาคือตอนนี้เราจะไปซื้อของจากที่ไหน ส่วนพวกปักผ้า-ปัก मुखอะไรพวกนี้เป็นงานที่ชุมชนทำกันประจำอยู่แล้ว แต่มีปัญหาตรงที่เวลามีผ้ามากก็ทำไม่ทันเวลาไม่มีก็ขายไปเป็นเดือนๆ ชาวบ้านก็แะ เวลาไม่มีผ้าทำหรือบางเจ้าก็ทำงานได้เงินยากมากทำให้ไม่อยากรับทำ ส่วนดอกไม้ประดิษฐ์ทำแล้วก็ไม่รู้จะไปส่งที่ไหนสอนได้ทำไม่ได้แค่ขาดแหล่งตลาด

เราเริ่มเก็บข้อมูลครั้งแรก ตามบ้านซอยชุ่มประเสริฐใช้แบบจดตามบ้าน ถามว่าใช้จ่ายต่างๆ ครอบคลุมครัว เราเก็บข้อมูลจากขอยนั้นมาได้ประมาณ 4 ครั้งรวมครั้งนี้ เราเลยเหมือนตัวตลก ใครเห็นเขาก็ว่ามึงจะเอาอะไรอีกหละมากจะให้อามา เราเลยชวนไปในวันเลขว่าวันที่ 18 ธ.ค. 2551 นี้เราจะกินข้อมูลที่ขอยไปทั้งหมดให้ดูที่โรงเรียนจะไปดูหรือเปล่า เขาบอกว่าจะทำกันก็โม่งตอนเช้าก็ไปได้ แต่บ่ายก็ไปธุระ เราเลยคุยกับหัวหน้าไว้แล้วว่าน่าจะเป็นช่วงเช้าเพราะบ่ายทุกคนต้องทำอาหารเมื่อวันที่ 16 พ.ย.51 ที่ผ่านมา ทุกคนบอกว่าบ่ายต้องทำกับข้าวแล้วไม่มีเวลา เราเลยตกลงเป็นช่วงเช้า บอกเขาไปว่าเราให้ชวนเพื่อนบ้านมาด้วยว่าเราจะกินข้อมูลที่ไปถามของชุมชนให้ดูว่าเราทำกันแบบไหน

จากการเก็บข้อมูลแบบสอบถามที่ผ่านมาเราที่มวิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลมาแล้ว 3 ครั้ง จากการประชุมเวทีชี้แจงโครงการในครั้งแรกวันที่ 12 ตุลาคม พ.ศ. 2551 เราได้ข้อมูลมาบ้างเป็นบางส่วน การสรุปผลยังไม่ดีเลย เพราะแบบสอบถามเราบกร่องรายละเอียดไม่ดีพอ เราต้องเตรียมข้อมูลให้มากกว่านี้ และหลังจากวันนี้แล้วก็เป็นการประชุมทีมและชาวบ้านอีกครั้งคือ วันที่ 16 พ.ย. 51 ที่ผ่านมา ข้อมูลเราก็ไม่ชัดเจนขาดๆ หายๆ เหมือนไม่เต็ม เราจำเป็นต้องเติมให้เต็มในส่วนที่ขาดหายไป มาวันนี้ต่อเนื่องมาจากข้อมูลที่เก็บสมบูรณ์ของแบบสอบถามในวันที่ 1 ธ.ค. 51 แต่เริ่มเก็บข้อมูลวันที่ 4 ธ.ค. 51 โดยแบ่งตามกลุ่มและก็ได้ข้อมูลมาอย่างที่ได้สำรวจไปแล้วและทุกคนบอกว่าละเอียดมาก แต่พอมาถึงวันที่ 15 ธ.ค.51 ที่พี่เลี้ยงมาดูงานที่เราทำ พี่เลี้ยงถามว่าเราจะไปหรือเปล่าที่ ลูกทีมมองหน้ากันถึงบางอ้อเลย สาเหตุการเป็นหนี้ ที่มาของหนี้สิน พุดตั้งแต่แรกลืมได้ อันที่จริงไม่ได้ลืมหรอก ตอนเขียนต้นฉบับไว้มีแต่ตอนพิมพ์มาไม่มีเพราะเราไม่ตรวจต้นฉบับก็เลยต้องกลับไปเก็บข้อมูลมาใหม่ คราวนี้คิดว่าจะเป็นครั้งสุดท้ายของงานเล่มนี้แล้วนะ จะเก็บให้ละเอียดเลยคอยดูจะมีสรุปทุกอย่างเห็นตัวเลขไปซื้อ

หายได้เลย ทุกวันนี้หน้าก็จะเป็นตัวเลขอยู่แล้ว หอม-กระเทียม-ข้าวสาร-น้ำมัน-แป้ง-สาลี จำได้หมดเลย เพราะเข้ามาเจอข้อมูลมีแต่ตัวเลข จะสรุปตัวเลขให้ดูแบบอื่นๆ เละนะ เริ่มจากค่าใช้จ่ายของใช้รายเดือน-อาหารรายเดือน ค่าใช้จ่ายรายปีที่จ่ายเป็นประจำทุกปีและคงที่ ค่าใช้จ่ายรายปีที่ไม่คงที่ ค่าที่วักฟหรือค่าเช่าที่ดินสุหร่ายหลายๆ ปี ถึงจะขึ้นราคา อันนี้ก็น่าจะเป็นรายจ่ายที่คงที่ทุกปีได้

สรุป

การวิเคราะห์ในแต่ละหัวข้อนั้นอย่างสาเหตุการเป็นหนี้ **คนที่เป็หนี้จากการกู้เงินมาทำนา** เหตุที่เป็นหนี้ น่าจะมีหลากหลาย บางคนก็บอกซื้อปุ๋ย – ยาฆ่าแมลงแพง และน้ำมัน บอกว่าลงทุนสูงแต่เวลาขายข้าวก็ไ้ราคาถูก ถ้าจะประกันราคาก็ได้เงินเข้าเป็นข้อมูลของชาวบ้าน

ส่วนข้อมูลของ ธ.ก.ส. ประกันราคาข้าวไม่ใช้เวลานานอย่างที่ชาวบ้านบอก ใช้เวลาไม่เกิน 1 อาทิตย์ก็ได้เงินแล้วทาง ธ.ก.ส. มีเอกสารของผู้ที่ประกันราคาข้าวให้ดูด้วย จริงเลยประกันราคาข้าวให้กับรัฐบาลใช้เวลาไม่นานก็ไม่เข้าใจว่าคืออะไรกันแน่ สาเหตุการเป็นหนี้ของชาวบ้านก็หลากหลายอย่างที่วักคือ บางคนอาจติดเงินของโรงสี โดยการเบิกรมาใช้ก่อน บางคนก็ติดน้ำมัน-ยา-ปุ๋ย เวลาขายข้าวจำเป็นต้องขายให้โรงสีหรือว่าจำนำข้าวแล้วโรงสีเอาเงินไปหมุนก่อนก็บอกว่ารัฐยังไม่จ่ายแต่ถ้าขายให้โรงสีโดยไม่มีการจำนำก็ได้เงินเลยในทำนองนี้หรือเปล่าก็ไม่รู้แน่ ใครโกหกใครกันแน่ระหว่างโรงสีกับชาวบ้านส่วน ธ.ก.ส. มีหลักฐานที่แน่นอนไม่น่าจะโกหก เพราะเอกสารคนทำนาจริงๆ จำนำข้าวจริงๆ มีในหมู่บ้านแค่ประมาณ 10 ฉบับ เท่านั้นเอง

ส่วนหนี้ที่มาจากปลูกบ้าน ส่วนใหญ่จะส่งเป็นรายปี 10 ปี - 15 ปี - 20 ปีแล้วแต่จำนวนเงินที่ได้ทำสัญญากับทาง ธ.ก.ส. ไว้ ขึ้นอยู่กับกำลังที่เราส่งด้วย อันนี้บางคนก็ส่งตลอด บางคนก็ส่งบ้างไม่ส่งบ้าง บางคนก็ไม่ได้ส่งมาหลายปี สาเหตุตรงนี้ก็หลากหลาย บางคนดกงาน บางคนเลิกกันเพราะปัญหาครอบครัวต่างๆ นานา

สาเหตุที่เป็นหนี้เพราะกู้มาเลี้ยงวัว อันนี้ขึ้นอยู่กับกรขึ้นลงของราคาวัวก็มีส่วน น้ำท่วมขังเป็นเวลานานก็มีส่วนแต่ถ้าจะให้วิเคราะห์แล้วทุกปัญหานั้นขึ้นอยู่กับหนี้เลี้ยงมากกว่า ขาดทุนก็ไม่แน่ว่าขายเลี้ยงไว้ก็ไม่ได้เน่า น้ำท่วมขังก็ย้ายไปอยู่ที่อื่นได้ชั่วคราว เพราะวัวที่นำมาเลี้ยงส่วนใหญ่เป็นวัวพันธุ์ไทยคิดว่าทนทุกสภาพอยู่แล้ว

ส่วนที่กู้มาซื้อรถ ถ้ามารจาก ธ.ก.ส. ถอยรถได้เลยเพราะเป็นลูกค้าอยู่แล้ว แต่จะเป็นมอเตอร์ไซด์ส่วนใหญ่ ชื่อให้ลูกให้หลานผ่อนสบาย แต่ลืมนึกถึงอนาคตสุดท้ายกูถอยมากูส่งเอง แต่กูไม่ได้ขับ

คนที่เป็หนี้สหกรณ์ก็เป็นชาวบ้านเรานี่แหละ แต่บางคนหนี้เก่าใช้จนรุ่นลูก รุ่นหลานก็ไม่หมดที่ใช่ๆ ไปดูแล้วมีแค่ดอกเบี้ยยทั้งนั้นเดือนละ 3,000 บาท แต่ต้นกับาทก็ไม่รู้ แล้งยังนี้ก็ปีก็ขาดถึงจะใช้หนี้หมด

หนี้ที่กู้นอกระบบ ทุกคนที่กู้นอกระบบต้องกินต้องใช้ภายในบ้านทั้งนั้นจริงๆ แล้วถ้าประเมินจากสถานภาพครัวเรือน เงินนอกระบบมีความสำคัญเพราะถ้าไม่มีเงินตัวนี้เข้ามา ครอบครัวที่หาเข้ากินค่าจะเอาเงินที่ไหน เวลาจำเป็น ซื้อข้าว-ซื้ออาหารหรือแม้กระทั่งการเจ็บป่วยเล็กๆ น้อยๆ ค่ารถไปหาหมอพวกเงินนอกระบบช่วยได้ สมัยนี้ไปเอ่ยปากที่ไหนก็มีดอกเบี้ยยทั้งนั้น

หนี้นอกระบบตัวนี้น่าจะเชื่อมโยงกับอาชีพ สวัสดิการของชุมชนได้สวัสดิการของชุมชนเราตอนนี้ใช้บัตรประกันสุขภาพแต่ชาวบ้านเรียกว่า บัตรวัดดวง ไปหาหมอดวงดีก็หาย ดวงไม่ดีก็ตาย ส่วนคนที่ใช้บัตรประกันชีวิต ตัวอย่าง A.I.A. เวลาเจ็บไข้ได้ป่วยมีรูดโรงพยาบาลมาถึงที่ ยินดีต้อนรับ ให้อวดตั้งแต่ปากทางจนถึงห้องตรวจ

สำหรับอาชีพมองดูแล้วคนในชุมชนไม่มีอาชีพที่หลากหลาย ทำกันทั้งนั้น ค่าขายก็ขายของแบบเดียวกัน ร้านค้าก็ขายเหมือนๆ กัน คิดเงินว่ามันขาดความหลากหลาย มันน่าจะมีปลูกพืชบ้าง-ทำนาบ้าง-ทำสวนบ้าง

เพราะชุมชนเราเนื้อที่ว่างๆ ยังมีอีกมาก ทำขนม-ทำเสื้อผ้าไม่ได้หมายถึงพวกปักเสื้อผ้านะ เพราะปักเต็มคลองเลย น่าจะมีการตัดเย็บได้ด้วยถึงจะเป็นอาชีพที่หลากหลาย แต่สรุปชุมชนมีอาชีพที่เหมือนกันคือ ทำนากับทำผ้า

ส่วนภูมิปัญญาชาวบ้าน ตอนนี้ยังหาไม่เจอเลยที่ว่าจะเป็นชิ้นเป็นอันเท่าที่ได้พูดคุยแค่ผ่านๆ หากคนที่ลงทำจริงๆ ไม่มีอะไรที่เป็นภูมิปัญญาหรือสมบัติทางปัญญาของชุมชนยังมองหาไม่มีเป็นชุมชนที่เก่าแก่ก็จริง หากคนสืบทอดไว้คงไม่มี

มีอีกอย่างที่คิดค้นแปลกใจก็คือ ชาวนาทำนาเป็น 10-20 ไร่ เจ้าของที่อยู่ไหนก็ไม่รู้ คนเช่าก็เช่ากับคนในหมู่บ้านซึ่งรู้จักกัน ส่วนเจ้าของที่ตัวจริงเป็นใครก็ไม่รู้ สั้นปามาเก็บค่าเช่า ให้คนมาเก็บนะ ไม่ได้มาเก็บเอง นานเข้าประกาศขาย ชาวนาที่เป็นหนี้ยู่ก็ตายละซิ ปีหน้าจะทำอย่างไรกับหนี้สิน หันไปค้าขายก็ไม่ใช่อาชีพที่ถนัด แบบนี้จะบอกว่าชาวนาเป็นอาชีพที่มั่นคงได้อย่างไร ยิ่งเข้าถึงชุมชนมากเท่าไรปัญหาที่ยิ่งดูมากมายหลากหลาย และอีกไม่นานความเจริญจะเข้ามาโครงการถนนวงแหวนรอบนอกตัดตรงสระบุรี-โคราช ถนนตัดจากคูขัว-ผ่านคูซ้าย-ผ่านคลองเก่าแน่นอน อีกไม่กี่ปีข้างหน้าที่ทำมาหากิน-พืชนาหายไปเป็นถนน ยังจำคำพูดของ อ.ศรีศักดิ์ พูดได้ไม่ลืมท่านบอกว่า ความเจริญไปที่ไหนความฉิบหายไปที่นั่น เป็นคำพูดที่มองได้เห็นภาพวันข้างหน้าเห็นอนาคตของชาวนา ก่อนที่จะถึงวันนั้น วันนี้เราจะทำอะไรกันคิดคิดไม่ออกจะบอกให้ทำงานวิจัยไปเกี่ยวกับไหมเนี่ย ! ตอนนี้สำหรับตัวเอง งานวิจัยคือ การศึกษา-การเรียนรู้ งานวิจัยทำก่อนแล้วจะเข้าใจ ถ้าอยู่กับสิ่งไหนทุกอย่างต้องเรียนรู้ เอาไว้เราไปเรียนรู้กันต่อปีหน้า พ.ศ.2552 นะคะ พบกันใหม่ พ.ศ. ใหม่ วันที่ 4 หรือ 5 ไม่นานอน นัดวันได้แล้วจะโทรหานะคะทีมงาน

เบื้องหลังการถ่ายทำละครจะสำเร็จได้อยู่ที่ผู้กำกับ

เบื้องหลังความสำเร็จของงานวิจัยอยู่ที่พี่เลี้ยงและความร่วมมือของทีมงาน

บันทึกการประชุมครั้งที่ 18

ประชุมทีมวิจัย วันที่ 28 ธันวาคม พ.ศ.2551 เวลา 10.00 - 12.00 น. สถานที่ ร้านอบสมุนไพร

เป้าหมาย วางแผนเวทีคืนข้อมูลชุมชน

จากที่เราทีมวิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากชุมชนโดยแบบสอบถามมาแล้วถึง 3 ครั้ง ใช้เวลาทำงานรวมข้อมูลประมาณ 3 เดือนกว่า คิดว่าข้อมูลที่ได้อาจมีพอสมควรในระดับหนึ่ง แต่คิดว่ายังไม่สมบูรณ์เพราะยังคิดไม่ออกว่าจะหาอะไรอีก แต่ตอนนี้ได้แก่นี้เท่าที่เห็นในแผ่นชาร์ตซึ่งเป็นตัวเลขที่ได้มาจากการหาข้อมูลมาสรุปให้คนในชุมชนเราได้เห็นถึงจำนวนเงินยอรวมในระยะเวลา 1 เดือนและจำนวนหนี้สินชุมชน ซึ่งในชุมชนเรานี้มีหนี้ในระบบอยู่และนอกระบบอยู่รวมแล้วหลายล้านบาท สาเหตุการเป็นหนี้ก็แตกต่างกันไป ทำนา ปลูกรับบ้าน ค้าขาย ซื้อมรดก ใช้จ่ายจำเป็นจากแบบสอบถามที่เราได้สรุปมาทางทีมวิจัยจะทำเป็นเอกสารแจกให้ชาวบ้านที่มาประชุมได้นำกลับไปดูที่บ้านได้

เราจะแบ่งบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบให้แก่แต่ละคนของทีมวิจัยเลยนะคะ

1. ติดต่อสถานที่ ทำหนังสือถึงผู้อำนวยการ โรงเรียนเพื่อขอใช้สถานที่

คุณสมชาย รักษาเดช หัวหน้าโครงการ

คุณจวรรณ พันเต๊ะ เลขาค่ายเอกสาร

2. ชวนคนในกลุ่มเป้าหมาย

ให้ทุกคนในทีมวิจัยชวนคนที่เราไปขอข้อมูลนั้นแหละ เอาคนที่บอกกับทีมว่าขอไปทำอะไร ถ้าทีมวิจัยทำได้เราจะเป็นคำตอบโดยไม่ต้องอธิบายมากนักแหละ ข้อมูล พยายามชวนคนพวกนี้มาให้ได้ช่วยๆ กันหน่อยนะค่ะ อย่างน้อยให้ได้คนละ 5 คนนะ รับไปหน้าที่ที่ทุกคนต้องทำ

3. ฝ่ายทะเบียน เตรียมสมุดลงทะเบียนให้พร้อม เวลา 10.00 น. ลงทะเบียน

คุณระพีพร รักษาเดช

คุณกัลยา พันเต๊ะ

คุณวันนา วงศ์กำริม

คุณมาริษา พันเต๊ะ

คุณวาสนา พวงผกา

4. ฝ่ายจัดสถานที่ – เวที

คุณสายนะที พระแสง

คุณเลียบ พระแสง

คุณสมชาย รักษาเดช

5. ฝ่ายอาหาร

คุณมาลัย วาฮา

คุณวาสนา พวงผกา

คุณกาญจณี พุ่มพวง

คุณจำปี พันหว่า

คุณวอ วงศ์นุ้ย

คุณสวาด วันเอเลาะ

คุณมะณี แสงทอง

คุณวันนา วงศ์กำริม

คุณอุไร แสนอ้าว

คุณสมทรง โสภา

ส่วนเนื้อหาของเวทีเก็บข้อมูล หัวหน้าโครงการชี้แจงข้อมูลต่อชุมชนถึงความเป็นมาของการเก็บข้อมูลในครั้งนี้ ว่าหลังจากที่เราได้ไปขอข้อมูลจากพี่น้องชาวชุมชนอัลฟาละห์หรือชุมชนเคหะคลองเก่ามาแล้ว ระยะเวลาเราทำข้อมูลประมาณ 3 เดือน เรามาสรุปภาพรวมให้แก่วาบ้านรับทราบถึง ที่มาของหนี้สิน สาเหตุการเกิดหนี้ และปัจจัยเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายต่างๆ ของชุมชน ขอความร่วมมือในระยะเวลา 1 เดือน ว่าชุมชนใช้ ของกิน ของใช้ รวมแล้วประมาณเท่าไร และคิดเป็นเงินได้เท่าไร เรามีเอกสารแจกให้ดูด้วย ตรงนี้คุณสมชายรับหน้าที่ไป เหตุการณ์ของวันที่ 12 ต.ค. 2551 จำได้หรือเปล่า 12 ต.ค. นะไม่ใช่ 14 ต.ค. 12 ต.ค.เป็นการชี้แจงโครงการ แต่ 14 ต.ค. เป็นเรื่องการเมืองทีมวิจัยไม่เกี่ยว

สำหรับการวาง การเตรียมงานเก็บข้อมูลให้ชุมชนในวันที่ 18 มกราคม พ.ศ. 2552

กำหนดการ: 10.00 น. ลงทะเบียน

: 10.30 น. เปิดเวทีเก็บข้อมูล

: แนะนำทีมวิจัย

- : แจกเอกสาร
- : หัวหน้าโครงการชี้แจงการคืนข้อมูล พูดคุยกับชาวบ้าน
- : 12.00 น. ปิดการชี้แจงเวทีคืนข้อมูล
- : รับประทานอาหารกลางวันร่วมกับชาวบ้าน

หลังจากการคืนข้อมูลผ่านไปแล้ว ขอเวลาทีมวิจัยคุยสรุปงานกันต่อประมาณ 1-2 ชั่วโมง

บันทึกการประชุมครั้งที่ 19

ประชุมทีมวิจัย วางแผนการคืนข้อมูล วันที่ 5 มกราคม พ.ศ. 2552 เวลา 18.00-21.30 น.

สถานที่ บ้านคุณวาสนา พวงผกา

วันนี้เป็นปีใหม่ย้ายสถานที่ใหม่จะมีอะไรใหม่ๆ ให้พี่เลี้ยงได้เห็นหรือเปล่า พี่เลี้ยงก็อย่าได้หวังอะไรให้มากนักนะ ทางที่ดีพี่เลี้ยงต้องคาดหวังแต่อย่าหวังเต็มร้อยให้คาดหวังไปก่อนนะ

ในการคืนข้อมูลของชุมชนในครั้งนี้เรามีประสบการณ์จากเวทีชี้แจงโครงการในวันที่ 12 ตุลาคม 2551 เราผิดพลาดหนึ่งที่เราไม่เตรียมตัวเต็มที่และเราไม่เข้าใจโครงการ แต่สำหรับวันที่ 25 นี้เราคิดว่าจะทำให้ดีขึ้นให้ดีที่สุด ด้วยความผิดพลาดครั้งที่แล้วจะเป็นบทเรียนในครั้งนี้ เป็นการบ้านที่เราต้องแก้ไขให้ถูกและเราคาดหวังว่าข้อมูลที่ผู้เก็บกันมาเป็นเดือนๆ นี้จะมีประโยชน์ต่อการคืนข้อมูลชุมชน ให้ชาวบ้านได้รับรู้ถึงสาเหตุการเป็นหนี้และที่มาของหนี้ เราจะได้หาทางศึกษาแก้ไขปัญหาาร่วมกันได้แบบลงตัว

เป้าหมายของการคืนข้อมูลในครั้งนี้

1. เราอยากให้คนในชุมชนรู้ถึงจำนวนหนี้ของคนในชุมชน
2. เราอยากให้คนในชุมชนรู้ถึงสาเหตุการเป็นหนี้
3. เราอยากให้คนในชุมชนรู้ถึงที่มาของหนี้สิน

หัวข้อทั้ง 3 หัวข้อนี้ เราจะมีข้อมูลจากแบบสอบถามที่เราขอมาจากชุมชน จะขึ้นแผ่นชาร์ตให้ชาวบ้านได้เห็นเป็นข้อๆ ไป

1. ตัวอย่างข้อมูล

เราแบ่งข้อมูลออกเป็นหมวดต่างๆตามตารางที่เราจะมองเห็นพร้อมๆ กัน

1. รายจ่ายต่อวันของคนในชุมชน 42,266 บาท
2. รายจ่ายต่อเดือนของคนในชุมชน 1,142,106 บาท
3. รายรับต่อเดือนของคนในชุมชน 1,926,065 บาท

ที่มาหนี้สินในระบบ 1.สหกรณ์ 2.ธ.ก.ส. 3.ธนาคารออมสิน 4.ธนาคารพาณิชย์ทั่วไปและบัตรเครดิต

หนี้สหกรณ์	จำนวน 2,665,000 บาท
หนี้ ธ.ก.ส.	จำนวน 10,823,400 บาท
หนี้ ธนาคารพาณิชย์ทั่วไป+บัตรเครดิต	จำนวน 2,604,000 บาท
หนี้ ธนาคารออมสิน	จำนวน 1,010,000 บาท

รวมหนี้สินในระบบ จำนวน 17,102,400 บาท

และมีหนี้นอกระบบที่กู้ยืมมาใช้ในเวลาจำเป็นดอกเบี้ยร้อยละ 20 ต่อเดือน และในชุมชนมีทั้งแบบเก็บรายวัน-รายอาทิตย์-รายเดือน สรุปดอกเบี้ยร้อยละ 20-30 บาท มีจำนวน 2,679,000 บาท เอกสารตัวนี้ เราจะแจกให้กับชาวบ้านที่มาฟัง เราคืนข้อมูลในวันที่ 25 ด้วย

สาเหตุของการเป็นหนี้

1. กู้มาเพื่อทำการเกษตร	32 ครัวเรือน จำนวน 2,463,000 บาท
2. กู้มาเพื่อปลูกบ้าน	46 ครัวเรือน จำนวน 8,852,000 บาท
3. กู้มาเพื่อซื้อรถ	20 ครัวเรือน จำนวน 2,911,000 บาท
4. กู้มาทำธุรกิจและค้าขาย	44 ครัวเรือน จำนวน 2,876,400 บาท

รวม 17,102,400 บาท (สิบเจ็ดล้านหนึ่งแสนสองพันสี่ร้อยบาทถ้วน)

การคืนข้อมูลเราจะแจกเอกสารและเขียนชาร์ตให้เห็น ได้ชัดเจนขึ้น เป็นรูปแบบการคืนข้อมูล ส่วนที่ 1 เมื่อเรากินข้อมูลแล้ว เราก็อยากเห็นความรู้สึกของคนที่มาพร้อมฟังการคืนข้อมูลว่าเขารู้สึกกับตัวเลขหนี้สินอย่างไร

โจทย์คำถาม?

1. เมื่อเห็นข้อมูลแล้วท่านมีความรู้สึกอย่างไรบ้าง ?
2. มีแนวทางที่จะจัดการกับหนี้สินของตัวเองอย่างไร ?
3. หาวิธีลดค่าใช้จ่ายให้กับตัวเองแบบไหน ?
4. หาวิธีเพิ่มรายได้ให้แก่ตัวเองอย่างไร ?

เมื่อมีคำถามเราจะแบ่งกลุ่มทีมวิจัยออกเป็น 7 กลุ่มๆ ละ 7 คน เพราะเราคาดว่าจะมีคนมาฟังไม่เกิน 50 คน ดังนั้นเราจึงแบ่งกลุ่มตามนี้ 1. ในแต่ละกลุ่มมีทีมวิจัยอยู่ 2 คนต่อ 1 กลุ่ม คนหนึ่งจดอีกคนหนึ่งถาม การแจกกระดาษให้คำตอบจากชาวบ้านมันยากหรือกลุ่มไหนจะอย่างไรก็ตามใจจะค่ะ

แบ่งกลุ่มงาน (ชวนคิดชวนคุยแบบสบายๆ ภาษาพื้นเมืองได้เลยนะคะ)

1.กาญจน์ – สุไศยา	2.สาเย็นะที - มาริษา - อุไร
3.กัลยา - วันนา – มาลัย	4.จวรรณ - สวาด - มณี
5.ระพีพร - สมทรง – ดีบ	6.สมชาย - เล็บ - ยาซีน
7.วาสนา - จำปี - สุทธิวา	

กำหนดเวลาในการทำงาน เวลา 10.00-12.00 น. (หมายเหตุ: ทีมวิจัยพร้อมกัน 9.00 น.)

สถานที่ โรงเรียน สุเหร่าคลองเก่า

เริ่มงาน 9.30 น.: ลงทะเบียน

10.00 น.: แนะนำตัวทีมวิจัยทุกคนและแนะนำตัวเอง

10.10 น.: หัวหน้าโครงการชี้แจงโครงการคืนข้อมูล

หัวหน้าโครงการพูดทักว่า “สวัสดิ ชาวบ้านที่มาพร้อมฟังการคืนข้อมูลของเราให้ชุมชนฟัง เราเริ่มเก็บข้อมูลจากชาวบ้านมาเป็นเวลา 3 เดือนกว่า วันนี้เราจะมีข้อมูลต่างๆ ของชุมชนมาให้ดู” (เริ่มแจกเอกสารข้อมูล) พูดไปพร้อมให้ชาวบ้านดูข้อมูลไปด้วยพร้อมๆ กัน

ชี้แจงข้อมูล

1. ที่มาของหนี้สิน: สหกรณ์ - ธ.ก.ส - ธ.ออมสินฯ
2. สาเหตุการเป็นหนี้: ทำนา - ทำบ้าน - ซื้อรถ - ทำธุรกิจ+ค้าขาย

หลังจากหัวหน้าชี้แจงข้อมูลจบแล้วใช้เวลาประมาณ 40 นาที

10.40 น. แบ่งกลุ่มย่อย (เล่นเกม) ใช้กลุ่มเดิมชวนคิดชวนคุยใช้เวลาประมาณ 20 นาที สำหรับ

เกมนี้

11.00 น. คุยวงย่อยในกลุ่มประมาณ 30 นาที

การที่เราชวนคุยในกลุ่มแบบกันเองนี้เราอยากรู้อะไรจากคนอื่นเขาบ้าง

1. อยากรู้ว่าถ้าเรามีหนี้สิน จะแก้ไขปัญหาแบบไหน (วิธีแก้ปัญหของคนอื่น)

ก่อนอื่นเราต้องนำเสนอก่อนในส่วนตัวทีมวิจัย ถ้าตัวเองเป็นหนี้จะแก้ไขปัญหาแบบไหน สำหรับตัวเราเองตอนนี้เป็นหนี้ประมาณ 200,000 บาท เราเริ่มทำบัญชีครัวเรือนทุกวันตั้งแต่ได้รู้จักงาน สกว. แต่ก่อนนี้เราไม่เคยสนใจเรื่องเล็กๆ น้อยๆ กับการกินการอยู่ทุกวันนี้ทำสมุดครัวเรือนในแต่ละวัน ใช้เงินค่าอาหารรายวันจะซื้อเฉพาะจำเป็นไม่เก็บของสดนานๆ จากการซื้อทุกวันๆ ละ 200 บาท ลดเหลือวันละ 180 บาท และต้องทำให้ได้ เราถือเอาเงินที่เหลือรายวันหยอดกระปุก สิ้นเดือนเราก็ไปส่งหนี้ที่ ธ.ก.ส. เดือนละ 600 บาท และทำมาได้ 2 เดือนแล้ว ถ้าทำได้ 1 ปี เราจะใช้หนี้ได้ถึง 7,200 บาท เราเริ่มแล้วถ้าคุณอยากเริ่มเหมือนเราก็ได้นะ เรามีการจัดการหนี้สินแบบไหนฉบับที่คิดว่าชนะคะทีมวิจัยและนำมารวบรวมกันแชร์ประสบการณ์กันในตอนสรุปครั้งสุดท้าย

11.30 น. ตัวแทนกลุ่ม 2 คน สรุป คือขอตัวแทนทีมวิจัย 1 คน และขอตัวแทนชาวบ้านอีก 1 คน ให้พูดถึงที่มา

1.หนี้สินของตัวเอง 2.สาเหตุการเกิดหนี้ 3.วิธีการใช้หนี้ ใช้เวลาประมาณ 30 นาที

12.00 น. รับประทานอาหารร่วมกัน

แบ่งหน้าที่ในกลุ่ม

ติดต่อประสานงาน เดิม: จวรรณ พันเต๊ะ

สถานที่ – เวที เดิม: เล็บ พระแสง - สายนะทิ พระแสง

ใหม่: สุไสยา วงษ์การิม - อุไร แสนอ้าว

ลงทะเบียน เดิม: ระพีพร รักษาเดช - มาริษา พันเต๊ะ

ใหม่: กัลยา พันเต๊ะ - วันนา วงษ์การิม

ชี้แจงโครงการ เดิม: สมชาย รักษาเดช - สุทธิวา วงศ์นุ้ย

ใหม่: กาญจณี พุ่มพวง - จวรรณ พันเต๊ะ

อาหาร เดิม: มาลัย วาฮา - วาสนา พวงผกา - จำปี พันหว่า - อุไร แสนอ้าว - สมทรง โสภา

ใหม่: ระพีพร รักษาเดช - มณี แสงทอง - สวาด วันเอเลาะ

สรุปการวางแผนคืนข้อมูล

จากข้อมูลที่เราได้เตรียมกันมานานนับเดือนเราจะเสนอต่อชุมชนในวันที่ 25 มกราคม พ.ศ.2552 เราเตรียมงานมาแล้ว 1 ครั้ง ซ้อมความเข้าใจในทีมงาน สำหรับครั้งนี้ส่วนตัวแล้วคาดหวังไว้ว่าจะได้รับการตอบรับจากชุมชนไม่มากก็น้อย เข้าใจข้อมูลปัญหา แต่จะถ่ายทอดออกมาได้ดีหรือไม่นั่นไม่รู้ แต่จะทำให้ดีที่สุดจะทำงานตามแผนงานที่ได้วางไว้ทุกขั้นตอน จะไม่มีการเพิ่มเติมโดยขาดการวางแผนทำไหนเท่านั้น และเตรียมความพร้อมให้สมบูรณ์ บทเรียนวันที่ 12 ยังไม่ลืมนะคะทุกๆ คน และจะมาเตรียมงานกันใหม่อีกครั้งในวันที่ 9 มกราคม พ.ศ. 2552 เวลา 18.00-20.00 น. ร้านสุ่แก่หมคนะคะ

บันทึกการประชุมครั้งที่ 20

วันที่ 11 – 12 มกราคม พ.ศ. 2552 สถานที่ ร้านผู้ແທ້หมด เวลา 17.00 - 19.00 น.

วางแผนการคืนข้อมูล จะคืนข้อมูลในวันที่ 25 มกราคม พ.ศ.2552 วันนี้มีผู้เข้าร่วมประชุมน้อย มีเพียงแค่ 7 คน แต่เราก็ประชุมกันได้ เพราะต้องเตรียมงานให้ออกมาได้ดีที่สุด

เป้าหมายของทีมวิจัยก็ยังไม่เหมือนเดิม

1. อยากให้คนในชุมชนรู้ถึงจำนวนหนี้สินของคนในชุมชน! จำนวนหนี้สินตรงนี้เราเตรียมข้อมูลเป็น แผ่นชาร์ตคืนให้ชาวบ้านได้เห็นไปพร้อมๆ กับทีมวิจัย ซึ่งข้อมูลตรงนี้ใช้เวลารวบรวมข้อมูลประมาณ 3 เดือน

2. เราอยากให้คนในชุมชนรู้ถึงสาเหตุการเป็นหนี้ หรือความต้องการของคนในชุมชน เมื่อเรามีความต้องการอยากได้รถ-บ้าน-หรืออื่นๆ ที่เราอยากได้ มันก็คือสาเหตุการเป็นหนี้

3. อยากให้คนในชุมชนรู้ถึงที่มาของหนี้ หรือแหล่งเงินกู้ยืมตัวเอง เมื่อเกิดความต้องการมันต้องเชื่อมโยง มาถึงแหล่งที่มาในชุมชนนี้ มีแหล่งที่มาของเงินกู้ยืมอยู่ 4 แห่ง คือ ธ.ก.ส. ซึ่งเป็นแหล่งเงินกู้ที่ชาวบ้านเข้าถึงมากที่สุดเพราะส่วนใหญ่เป็นชาวนา แต่ไม่รู้ว่าเงินกู้ตรงนี้ไม่มีประโยชน์ และทำให้ชาวบ้านล้มตาอาปากมาได้ สมัยคุณทักษิณเป็นนายกฯ เพราะใครมีหนี้ในระบบในสมัยนั้น 90% ที่ ธ.ก.ส. รับไว้เพราะสถาบันการเงินอื่นรับเฉพาะที่มีโฉนดเท่านั้น มี ธ.ก.ส. ที่เดียวที่รับ น.ส.3, ส.ป.ก.4-01 ที่ป่าสงวน ธ.ก.ส.รับเหมาเพื่อปลดหนี้ในระบบแก่ประชาชนแหล่งที่มาเงินของเงินกู้ คือ สหกรณ์-ออมสิน-ธ.พาณิชย์ทั่วไป และเงินในระบบ

4. อยากรู้แนวทาง การจัดการหนี้สินของตัวเองในสภาวะปัจจุบัน เป็นหัวข้อที่ทุกคนในทีมต้องเตรียมคิดเป็นการบ้าน คิดหาแนวทางให้กับตัวเองก่อนที่จะพูดคุยกันในวงย่อยของงานคืนข้อมูลในวันที่ 25 ม.ค. 2552

แบ่งกลุ่มทำงานตามรายชื่อ

1. กาญจณี - สุไสยา - ยาซีน	2. สายนะที - มารีษา - อุไร
3. กัลยา - วันนา - ดีบ	4. จวรรณ - สวาด - มณี
5. ระพีพร - สมทรง	6. สมชาย - เล็บ
7. วาสนา - จำปี - สุทธิวา	

กำหนดเวลาในการทำงาน 9.00 น. ทีมวิจัยพร้อมกันที่โรงเรียน

สถานที่ โรงเรียนสุเหร่าคลองแก้ว แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก กรุงเทพฯ

เริ่มงาน	เวลา 9.30 น.:	ลงทะเบียนผู้มาร่วมประชุม
	เวลา 10.00 น.:	แนะนำตัวทีมวิจัย (ทีมวิจัยแนะนำตัวเองทุกคน)
	เวลา 10.10 น. - 10.40 น.:	หัวหน้าโครงการชี้แจงโครงการ “การคืนข้อมูล”

คุณสมชาย หัวหน้าโครงการกล่าว “สวัสดี” พี่ๆ น้องๆ ที่เข้าร่วมประชุมในวันนี้ ผมในฐานะหัวหน้าโครงการ “ขอขอบคุณ” พี่ๆ น้องๆ ที่ได้สละเวลามาร่วมงานในครั้งนี้ และการจัดงานในครั้งนี้ ผมคงไม่กล้าที่จะพูดว่าการประชุม ขอเปลี่ยนจากคำว่า “ประชุม” มาเป็น การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจะเหมาะกว่า สำหรับวันนี้หลายความคิดเห็นตอบ เราจะมาคุยกันแบบเพื่อนแบบพี่น้อง อาจจะเปลี่ยนจุดเปลี่ยนของชุมชนเราได้บ้าง คิดว่าคิดคนเดียวทำคนเดียวก็อาจจะเหมือนพายเรือในอ่าง วันนี้เราลองมาช่วยกันคิดว่าเราจะทำอย่างไรกับหนี้สินของตัวเองที่มีอยู่ ณ. ปัจจุบันนี้ ลองคิดดูและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันดู เพื่อว่าเราจะมีทางออกที่ดี ทุกคำตอบของผู้ร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นมีความหมายทีมวิจัยบันทึกด้วยนะครับ

สำหรับข้อมูลที่น่ามาคืนให้พี่น้องชุมชนเราได้เห็นในวันนี้เป็นข้อมูลที่ทีมงานได้รวบรวมจากการลงพื้นที่และเก็บมาเป็นข้อมูลในวันนี้ได้ใช้เวลาประมาณ 3 เดือน (ช่วงนี้แจกเอกสาร) มีค่าใช้จ่ายต่างๆ ในชุมชน ผมยกหน้าที่นี้ให้ผู้หญิง คุณจวรรณ เพราะพวกแม่บ้านจะพูดถึงค่าใช้จ่ายได้ดีกว่าผมเชิญครับ

เวลา 10.40 - 11.00 น.: คุณ จวรรณ - “ขอบคุณ”คุณสมชายที่ยกความเป็นใหญ่ให้แม่บ้านปกติ คุณสมชายเขาให้แม่บ้านเป็นใหญ่อยู่แล้วจริงหรือเปล่าคะคุณระพี อันนี้ถามกันเองนะคะ “สวัสดิ์คะ” นิๆ ทั้งหลาย มัวตื้นตื้น สัมสวัสดิ์คะ และอีกอย่างลืมบอกไปหน้าคุณสมชายหรือคุณหลวงของพวกเราเขาจะลงสมัครเป็น ส.ส. เขตหนองจอก เพราะเขาเป็นคนรุ่นใหม่ ไฟกำลังแรง และในปัจจุบันนี้เขาควมเก้อ 3 เก้อเลยนะคะคือ 1. ประชานจตุรานุสุหระ (น้ำชา) 2. รองประธานชุมชน 3. หัวหน้าโครงการวิจัย อย่าลืมนะคะสมัยหน้าแน่นอน เลือกคุณหลวงเราด้วยนะคะ สำหรับวันนี้ดิฉันได้รับมอบหมายงานมาเป็นอย่างดี งานนี้ที่เลี้ยงมีค่าตั้งห้ามพลาด แค่ว่าสั่งกินหาไปหลายวัน ดูเอกสารในมือเลยนะคะ ค่าใช้จ่ายของใช้รายเดือน อันดับที่ 1.แก๊สหุงต้มมีมาก 2.เสื้อผ้า 3.ผงซักฟอก 4.แชมพู 5.สบู่ 6.ครีมทาผิว

นอกนั้นนี่ดูตามเอกสารนะคะ ส่วนค่าใช้จ่ายที่เป็นอาหารอันดับที่ 1.ข้าวสาร 2.นมกล่อง 3.นมผงเด็ก 4. กาแฟ 5.น้ำมันพืช 6.มาม่า นอกเหนือจากนั้นดูในเอกสารนะคะ สำหรับเรื่องหนี้สินที่หนักๆ ยกให้คุณสมชายนะคะเชิญคะ

เวลา 11.00-11.20 น.: คุณสมชาย - ผมรับอยู่แล้วครับเพราะผมเป็นคนมีหนี้ ในห้องประชุมนี้ใครใครมีหนี้ยกมือครับ เห็นมีครับส่วนใหญ่ก็มีหนี้กันทั้งนั้น มันต้องช่วยกันคิดให้ได้ว่าจะแก้หนี้ตัวเองอย่างไร พูดถึงหนี้ในระบบก่อนนะคะ ก็มี สหกรณ์ - ธ.ก.ส. - ธ.ออมสิน - ธ.พาณิชย์ทั่วไป (มีในเอกสาร) ส่วนหนี้นอกระบบ ก็มาจากหลายทาง เช่น สายไฟ-สายใจ-สายทรง-สายยา-สายใบ ก็ว่ากันไป สาเหตุการเป็นหนี้ก็อยู่ที่ความต้องการของเรานั้นแหละ และเราต้องการแบบไหนเราก็หากันมาหรือมีใครปฏิเสธมั๊ยครับ

เวลา 11.20-11.30 น.: ถึงเวลามาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันปรึกษาพูดคุยในกลุ่มเลยนะคะ หัวข้อเดียว ทำอย่างไรถึงจะแก้ปัญหาของตัวเองได้ เวลานี้เล่นเกมไปด้วยได้เลย ส่งตัวแทนกลุ่มจับฉลาก เล่นเกมไปพร้อมการพูดวงย่อยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น หลังจากนั้นขอตัวแทนแต่ละกลุ่ม สรุปการแก้ปัญหานี้สินของตัวเอง กลุ่มไหนสรุปได้ดีเรามีรางวัลให้เป็นทองนะคะ 1 ถ้วย ช่วงนี้ทองราคาแพง ช่วยๆ กันนะคะในกลุ่ม ใครมีคำถามก็ถามได้นะครับ

ดำเนินงานมาถึง 12.00 น. รับประทานอาหารกลางวัน หลังจากรับประทานอาหารแล้ว ทีมประชุมต่ออีก 1 ชั่วโมงนะคะ

กำหนดการคืนข้อมูลของชุมชน

สถานที่ โรงเรียนสุเหร่าคลองเก้า แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก กรุงเทพฯ

เวลา	9.00 น.	: ทีมวิจัยพร้อมกันที่โรงเรียน
เวลา	9.30 - 10.00 น.	: แนะนำตัวทีมวิจัย (ทีมวิจัยแนะนำตัวเองทุกคน)
เวลา	10.00 - 10.10 น.	: งานวิจัยคืออะไร คุณ สุทธิวิ (10 นาที)
เวลา	10.10 - 10.40 น.	: หัวหน้าโครงการชี้แจงโครงการ (คุณสมชาย)
เวลา	10.40 - 11.00 น.	: หัวข้อค่าใช้จ่ายของใช้ – อาหารรายเดือน (คุณจวรรณ)
เวลา	11.00 - 11.10 น.	: สาเหตุการเป็นหนี้ – ที่มาของหนี้สิน (คุณกาญจณี)
เวลา	11.10 - 12.00 น.	: แลกเปลี่ยนความคิดเห็น (ทำอย่างไรถึงจะแก้ปัญหานี้สินตัวเองได้)

กลุ่มเกมคำเนนการไปควบคู่กับการคุยกันในช่วง
เวลา 12.00 น. : รับประทานอาหารร่วมกัน

บันทึกการประชุมครั้งที่ 21

วันที่ 19 มกราคม พ.ศ. 2552 เวลา 18.00 - 21.00 น. สถานที่ ร้านสุ่มแหล่หมด

ประชุมทีมวิจัย เตรียมความพร้อมการจัดเวทีคืนข้อมูลชุมชน ในวันที่ 25 ม.ค. 52

วันนี้เรามาคุยกันในหัวข้อเดิมที่เลี้ยงชวนคุยและชวนดูงานที่ได้เตรียมไว้ โดยสถานที่คืนข้อมูล โรงเรียนสุหร่า คลองเก่า แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก กทม. เริ่มดูจากหมายกำหนดการตั้งแต่วันที่ 9.00 น. ดูความละเอียดต้องปรับอะไรบ้างหรือเปล่า ที่เลี้ยงหยิบเอกสารการเตรียมงานมาดูได้ตามเวลาที่กำหนดและชวนให้คนในกลุ่มดูงานที่เราวางกันไว้แล้ว ที่เลี้ยงถามว่าระหว่างเวลา 9.30-10.00 น. น่าจะเป็นหัวหน้าโครงการชี้แจงโครงการก่อน แล้วแนะนำตัวเองที่หลังคิมัยครับ ชาวบ้านเห็นด้วยเพราะจะได้ต่อเนื่องเป็นอันเดียวกัน คุณสมชายชี้แจงโครงการแนะนำตัวทีมเก่า-ใหม่ คุยคุยกับชาวบ้านถึงโครงการ การศึกษาข้อมูลตรงนี้ ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลให้คุณสมชายพูดครั้งเดียวจบ ยกมาให้ฟังหัดต่อ 10.30-10.35 น. งานวิจัยคืออะไร (คุณสุทริยา) เวลาจาก 10 นาทีให้เหลือเพียง 5 นาทีพอเพราะฟังนานๆ ชาวบ้านจะเบื่อ พูดเฉพาะที่สำคัญ งานวิจัยคือ การทำงานแบบมีส่วนร่วม คือการแก้ปัญหา เริ่มจากการหาข้อมูล ถ้าเราไม่เริ่มวันนี้เมื่อไหร่เราจะหาข้อมูลได้ แต่ว่าตอนนี้งานของชุมชนเราขาดความร่วมมือจากชุมชน จึงใคร่ขอความร่วมมือกับทุกท่านที่มาร่วมงานในวันนี้ ขอความร่วมมือเพราะเราอยากให้ทุกคนมีส่วนร่วมเวลาที่เรามาขอข้อมูลใหม่ในชุมชน ขอให้ชาวบ้านให้ข้อมูลเราอีกครั้งและขอข้อมูลที่เป็นจริงเราจะได้มาศึกษาวิเคราะห์ถึงปัญหาที่แท้จริงได้ และหลังจากคุณสุทริยาพูดถึงงานวิจัยเรียบร้อยแล้ว ชี้แจงสาเหตุการเป็นหนี้-ที่มาของหนี้สิน-หนี้ในระบบ-หนี้นอกระบบคุณจรรยาบรรณรับผิดชอบตรงนี้ ข้อมูลต่างๆ ใช้เวลาประมาณ 20 นาที และหลังจากนั้นเราแบ่งกลุ่ม 10.55-11.20 น.: แบ่งกลุ่มเล่นเกม 11.20-11.40 น.: แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในช่วง 11.40-12.00 น.: เล่นเกม (ในช่วงเกมนี้ทีมจะช่วยกันสรุปข้อมูลการแลกเปลี่ยนช่วง: 15 นาที)

เกมดึงไม้สร้างสมาธิ

จุดประสงค์

1. ให้สมาชิกชุมชนคลองเก่าจัดตั้งกลุ่ม
2. สร้างบรรยากาศให้สนุกครึกครื้น

อุปกรณ์ 1. เกมดึงไม้จำนวน 7 ชิ้น

- วิธีเล่น 1. ให้ตัวแทนกลุ่มออกมาดึงไม้คนละ 1 ชิ้นไปเรื่อยๆ จนกว่าจะหล่น
2. ใครทำเต็มได้มาก หรือดึงได้มากที่สุดเป็นผู้ชนะ

แสดงมายากล (Blackmagic)

1. ผู้แสดง - ชาชิน (ชุกราน) – ดีฟ – แซม - หมัด

ชื่อกลุ่มทั้ง 7 กลุ่ม

- 1.สิงโต 2.เสือ 3.กระทิง 4.ลิง 5.ช้าง 6.แรด 7.ฮิปโป

กำหนดการดำเนินงาน (แก้ไขจากวันที่ 11-12 ม.ค. 52)

กำหนดการ

9.00 น.: ทีมวิจัยพร้อมกัน

9.30 น.: ลงทะเบียน

9.30 - 10.00 น.: หัวหน้าโครงการชี้แจงโครงการ (คุณสมชาย)

10.00 - 10.30 น.: ทีมวิจัยแนะนำตัว (คนเก่า-คนใหม่)

10.30 - 10.35 น.: งานวิจัยคืออะไร (คุณสุทริยา)

10.35 - 10.55 น.: ชี้แจง ค่าใช้จ่ายของใช้-ค่าอาหารรายเดือน (คุณจวรรณ)

10.55 - 11.20 น.: แบ่งกลุ่มเล่นเกม

11.20 - 11.40 น.: แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในวงย่อย

11.40 - 11.50 น.: เล่นเกม (ในช่วงเล่นเกมนี้ ทีมจะช่วยกันสรุปข้อมูลวงย่อย 10 นาที)

11.50 - 12.00 น.: แลกเปลี่ยนแนวทางความคิดเห็นวงใหญ่

12.00 - 12.05 น.: คุณสมชาย กล่าวปิดโครงการชักชวนคนมาร่วมกลุ่ม

12.05 น.: รับประทานอาหาร

14.00 น.: ทีมวิจัยช่วยกันสรุปถอดบทเรียนการคืนข้อมูล

สรุปงาน

การเตรียมความพร้อมในวันนี้ เราได้ปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินงานหลายอย่าง เวลาในการดำเนินงาน ข้อมูลในแผ่นชาร์ตแยกให้เห็นในแต่ละสีต่างๆ และบวกเลขผิดไป ถ้าไม่มีการตรวจงานในวันนี้ ข้อมูลอันนี้ไขว้ให้ชุมชนดูได้สนุกกันแน่ ยังคืนะที่พี่เลี้ยงคุณเกษมจับยกขึ้นมาเป็นตัวอย่างช่วงชี้แจงข้อมูลรายเดือนตัวเลขเป็นสิบ ล้านรวมแล้วเหลือแค่หลักล้านหายไปไหนแก้ไขซ่อมอีกแล้วงานเข้าเลยเรา ว่ากันแล้วก็มีแก้-มีเพิ่มได้ตลอดเลย เมื่อไหร่เราจะทำงานได้ดีเสียทีเป๋อมานั่งแก้-นั่งเพิ่ม และเพิ่มอีกอย่างคือ ใบปะหน้าข้อมูลที่จะให้ชุมชนได้ดูเพิ่ม 1.เป้าหมาย 2. วัตถุประสงค์ 3.ที่คาดหวัง เพิ่มโน่นเพิ่มนี่ถึงงานจริงๆ จะเป็นไฉนนี้ หวังเหมือนกันหวังว่าคงไม่ตกม้าตายกลางอากาศ ในวันที่ 25 มกราคม พ.ศ.2552 เจอกันนะละทุกๆ คน

บันทึกการประชุมครั้งที่ 22

ถอดบทเรียนเวทีคืนข้อมูลชุมชน วันที่ 25 มกราคม พ.ศ.2552 สถานที่ ร้านผู้ແທ່หมด เวลา 16.00-18.00 น.

วันนี้เรามาคืนข้อมูลชุมชน เริ่มแรกเข้ามาที่เหงา เพราะยังไม่มีคนฟังมาเลยมีแต่ทีมวิจัยมากันแต่ไม่กี่คน เวลาประมาณเก้าโมงครึ่ง พี่เลี้ยง และอาจารย์พีรชัยมาถึงงาน ชาวบ้านก็ยังไม่มา ทีมก็ยังไม่ครบ เตรียมงานกัน 3 ครั้งหลุดเหมือนเดิม หลังจาก 9.30 น. ชาวบ้านก็มาเรื่อยๆ ค่อยๆ ชั่ว นึกว่าจะไม่มีคนมาซะแล้ว บรรยากาศค่อยๆ ดีขึ้นมาน้อย

เวทีถอดบทเรียนคืนข้อมูล

ปัญหาอุปสรรค/ข้อผิดพลาดที่พวกเราเจอในวันนี้

1. วิธีแบ่งกลุ่ม คนที่เข้าร่วมกิจกรรมไม่พอวางคนไว้ 50 คนมา 40 กว่าคน ทำให้การแบ่งกลุ่มไม่ลงตัว สำหรับกลุ่มคุยวงย่อย กลุ่มทีมวิจัยก็หายไปหลายคน ทำให้การแบ่งกลุ่มที่ตั้งไว้ตอนแรก 3 คนลดเหลือ 2 คน/กลุ่ม

ปัญหาตรงนี้ต้องแก้ไข โดยเฉพาะคนที่เข้าร่วมประชุมครั้งต่อไปจะเลื่อนเวลาให้เหมาะสมมากกว่านี้ เพราะบางคน ช่วงเวลาประมาณ 9 โมง ยังทำธุระที่บ้านไม่เรียบร้อย น่าจะเป็นเวลาประมาณ 10 โมงเช้า ดูจากงานในวันนี้ ชาวบ้านมาลงทะเบียนเกือบ 10 โมงเช้าครั้งต่อไปต้องคำนวณเรื่องเวลาให้ดี

2. สถานที่ไม่พร้อม เพราะมีเสียงรบกวนจากการสร้างเวทีงานน้ำชาของสุเหร่า งานนี้ 1 ปีมี 1 ครั้ง เราก็ไม่ทราบว่าจะจะทำเวทีกันวันนี้ แต่เหตุการณ์แบบนี้คงไม่เกิดขึ้นพร้อมกันทุกครั้งหรอก

3. ขั้นตอนการดำเนินงาน ไม่เป็นไปตามที่วางแผนเอาไว้มีการเพิ่มคนพูดอีกหนึ่งคนในระหว่างเวลาพูด ถึงการวิจัยคืออะไร นิพจน์ให้พูดจบลงแล้วมันก็มีข้อดีคือ คนในที่มกล้ำพูดกล้าแสดงออกมากขึ้น แต่ก็มีข้อเสียคือ ทำงานไม่มีการวางแผน ถ้าเป็นงานใหญ่อาจทำให้เกิดปัญหาตามมา

4. ข้อมูลการนำเสนออ่อนเกินไป ข้อมูลเกี่ยวกับของใช้รายเดือน-ค่าอาหาร มีข้อมูลตั้งมากมายพูดได้นิดเดียวที่เลี้ยงถามมันเกิดอะไรขึ้นที่วรรณ คุณพิพัฒน์ถามฉันตอบว่าไม่กล้าพูดแรกๆ เหมือนกล้าๆ กลัวๆ และอีกอย่างเรามีเอกสารแจกในมือแล้ว และทำสีให้เห็นแล้วว่าอันไหนใช้มากที่สุด ในชุมชนเป็นความคิดที่อยากให้ง่ายๆ ไป แต่มีผลกับการสานต่องานที่ทำให้การพูดต่อไปยาก พูดง่ายๆ ก็คือคนนำเสนอข้อมูลยังไม่พร้อมเท่าที่ควร เสนอข้อมูลรีบจนเกินไป การแก้ไขครั้งต่อไปต้องชี้แจงข้อมูลให้ชัดเจนมากขึ้นและให้ชี้ไปที่ละจุดตามขั้นตอน

5. เปลี่ยนกำหนดการ การอธิบายข้อมูล เป็นการเปิดโอกาสให้ซักถามอันนี้ก็ไม่มีในแผนงานมาได้ไง ที่เลี้ยงถาม บอกไม่ถูกมาของมันเป็นเอง ที่เลี้ยงบอก โอเคพี่ มาเองก็มาเอง

6. เวลาชี้แจงหนี้สิน สั้นเกินไปควรชี้แจงให้ชัดเจนเพราะมันเป็นเรื่องที่กำลังศึกษาอยู่ เพื่อนๆ ร่วมทีม บอกว่าพูดสั้นนิดเดียวน่าจะพูดยาวๆ ตามกระดาดเลข น่าจะชี้แจงให้เป็นข้อๆ ไป ส่วนมากทีมจะพูดกันแบบนี้ทุกครั้งเมื่อมีการผิดพลาด แต่ ณ วันนี้เรารู้นิสัยของคนในกลุ่ม แต่เราจะนำความผิดพลาดมาแก้ในงานเราต่อไป

7. มีสิ่งต่างๆ รบกวนความสนใจ เช่น ความหิว ตามหมายกำหนดงานเวลา 12.05 น. ถึงจะแจกข้าวแต่ว่าวันนี้แจกข้าวตั้งแต่เวลา 11.30 น. เพราะชาวบ้านบ่นหิว แจกข้าวกล่องเสร็จ ภูมิรัฐขอตัว

8. เกมไม่น่าสนใจ ไม่กล้าแสดงออก อุปสรรคการเตรียมความพร้อมไม่ดี

เป้าหมาย

เราได้นำเสนอได้ตามเป้าหมายที่ตั้งใจไว้ได้ในระดับหนึ่งเป็นที่น่าพอใจ

1. รู้จำนวนหนี้สินชุมชน รู้จากสถิติที่เราหาจากข้อมูลชุมชน
2. รู้สาเหตุการเป็นหนี้
3. รู้ที่มาของหนี้สิน
4. แนวทางการจัดการหนี้สินในแต่ละคน

ผลที่ได้รับ

1. ได้แนวทางการจัดการหนี้จากชุมชน
2. มีคนสนใจที่จะเข้าร่วมกลุ่ม
3. เข้าใจสาเหตุการเป็นหนี้พอสมควร

สิ่งที่ได้เกินเป้าหมาย

1. คนเพิ่มนอกเหนือจากคนที่ตั้งเป้าหมายไว้
2. ทีมวิจัยกล้าแสดงออกมากขึ้น
3. เห็นความต้องการของชุมชน (รายได้-ของราคาถูก-ร้านค้าสวัสดิการ)

สิ่งที่ต้องทำต่อไป

1. เลื่อนกำหนดเวลาให้เร็วขึ้น
2. มีพิธีกรเชิญให้ผู้เข้าร่วมประชุมสนใจ ใช้ไมค์พูดกระตุ้นให้สนใจฟัง
3. ฝึกการนำเสนอ-พิธีกร-ไมค์ ซ้อมบ่อยๆ เพื่อให้กล้าแสดงออก ไม่กลัวคนฟังใช้ไมค์ฝึกในเวลาทีมประชุมกันเอง ลดความตื่นเต้น

สรุปผลการถอดบทเรียนคืนข้อมูลชุมชน

วันนี้พี่เลี้ยงได้มาชวนคุยถอดบทเรียน พี่เลี้ยงบอกว่าวันนี้ได้เห็นความเปลี่ยนแปลงของคนในทีม เช่น โต๊ะทรง กล้าพูดจับไมค์พูดหน้าเวที มีการพัฒนามากขึ้น พี่เลี้ยงบอกว่าพูดเรื่องดีๆ ก่อนแล้วเรื่องอื่นค่อยว่ากัน

ผลที่ได้รับวันนี้

1. ได้แนวทางจัดการหนี้จากคนในชุมชน
2. มีคนสนใจที่จะเข้าร่วมประชุม
3. เข้าใจสาเหตุการเป็นหนี้พอควร

และมีสิ่งที่ได้เกินเป้าหมาย

1. คนเพิ่มนอกเหนือจากคนที่ตั้งเป้าหมายไว้
2. ทีมวิจัยกล้าแสดงออก
3. เห็นความต้องการของชุมชนได้ (รายได้ – ของราคาถูก –สวัสดิการร้านค้า)

และที่สำคัญวันนี้เราได้นำเสนอข้อมูลทุกอย่างที่เตรียมไว้ครบถ้วน ข้อดีก็ได้พูดไปแล้วมาดูข้อผิดพลาดกันหน่อยนะครับ พี่เลี้ยงถามไหน ใครเห็นข้อผิดพลาดตรงไหนบ้าง

1. แบ่งกลุ่มไม่ลงตัว
2. สถานที่มีเสียงดังรบกวน
3. ขั้นตอนการดำเนินงานไม่เป็นไปตามที่วางไว้
4. การนำเสนออ่อนเกินไป
5. เปลี่ยนกำหนดการ การอธิบายข้อมูล
6. เวลาชี้แจงหนี้สิน
7. มีสิ่งต่างๆ รบกวนความสนใจ เช่น ความหิว
8. เกมไม่น่าสนใจ

งานถอดบทเรียนคืนข้อมูลในวันนี้จากภาพรวมแล้ว เราพอใจจากผลงานที่ได้นำเสนอข้อมูลชุมชนได้ดีในระดับหนึ่ง อย่างน้อยเป้าหมายที่ได้วางไว้ก็ได้เสนอให้ชุมชนรับรู้ทุกเป้าหมาย และประโยชน์ของการคืนข้อมูลในวันนี้ เราได้เห็นถึงความต้องการในชุมชนคือต้องการมีรายได้เสริม – ตั้งกลุ่มสหกรณ์ในชุมชน – ได้เห็นแนวทางจัดหนี้สินของแต่ละคน

ผลของการทำงานระยะแรกจากการทำข้อมูล ทำให้เราได้เห็นปัญหา

เรื่องของหนี้สินในชุมชนจากการเก็บข้อมูล ดังผลสรุปดังนี้

ค่าของใช้รายเดือน

ลำดับ	รายการของใช้	จำนวนที่ใช้/เดือน	จำนวนเงิน/เดือน
1	สบู่	584 ก้อน	12,363 บาท
2	แปรงทาสี	221 กระป๋อง	9,188 บาท
3	เสื้อผ้า	กางเกง 62 ตัว + เสื้อ 105 ตัว	22,670 บาท
4	ผงซักฟอก	224 ถุงเล็ก + ใหญ่	16,455 บาท
5	น้ำยารีดผ้า	155 ถุง	3,179 บาท
6	ยาสีฟัน	224 หลอด	9,109 บาท
7	แปรงสีฟัน	346 อัน	5,389 บาท
8	ครีมทาผิว	144 ขวด	11,266 บาท
9	ผ้าอนามัย	184 ห่อ	5,107 บาท
10	น้ำยาซักผ้า	76 ขวด	2,618 บาท
11	น้ำยาล้างจาน	308 ขวด + ถุง	6,788 บาท
12	แชมพู	238 ขวด	13,017 บาท
13	แอมเพอร์	36 ห่อเล็ก + ใหญ่	9,813 บาท
14	น้ำยาปรับผ้านุ่ม	508 ถุง	9,362 บาท
15	แก๊สหุงต้ม (ถังใหญ่)	74 ถัง	23,750 บาท
16	แก๊สปิคนิค	64 ถัง	7,690 บาท
รวมเงิน			164,742 บาท

สถิติข้อมูลของชุมชน อัลฟาละห์ 142 ครัวเรือน

ค่าอาหารรายเดือน

ลำดับ	รายการของใช้	จำนวนที่ใช้/เดือน	จำนวนเงิน/เดือน
1	ข้าวสาร	194 ถัง	86,940 บาท
2	น้ำตาล	305 ก.ก.	7,625 บาท
3	รสดี	170 ซอง	2,479 บาท
4	ซอสมะเขือเทศ	113 ขวด	2,690 บาท
5	พริกแห้ง	40 ก.ก.	5,750 บาท
6	กระเทียม	108 ก.ก.	6,431 บาท
7	ปลากระป๋อง	505 กระป๋อง	7,272 บาท
8	โอวันดิน	137 ถุง	7,261 บาท
9	น้ำมันพืช	445 ขวด	10,920 บาท
10	น้ำมันหอย	164 ขวด	5,188 บาท
11	เกลือ	750 ถุง	1,350 บาท

ลำดับ	รายการของใช้	จำนวนที่ใช้/เดือน	จำนวนเงิน/เดือน
12	ซอสพริก	73 ขวด	1,831 บาท
13	มาม่า	1,324 ซอง	8,413 บาท
14	คอฟฟี่เมท	134 ถูง	6,749 บาท
15	ซอสปรุงรส	187 ขวด	5,297 บาท
16	ซีอิ้ว	109 ขวด	2,712 บาท
17	กะปิ	53 ก.ก. 8 ซีด	5,196 บาท
18	หัวหอม	95 ก.ก. 6 ซีด	5,619 บาท
19	กาแฟ	187 ถูง	14,633 บาท
20	ค่านมผงเด็กเล็ก	54 ถูง	16,748 บาท
21	ค่านมกล่อง + นมข้น	1,633 กระป๋อง	17,561 บาท
รวมเงิน			236,238 บาท

ที่มาของหนี้สิน ในระบบ

1. สหกรณ์	2,665,000	บาท
2. ธ.ก.ส.	10,823,400	บาท
3. ธนาคารออมสิน	1,010,000	บาท
4. บัตรเครดิต	2,604,000	บาท
รวมหนี้ในระบบ	17,102,400	บาท
รวมหนี้นอกระบบ	2,679,000	บาท
รวมหนี้ทั้งหมด	19,781,400	บาท

สาเหตุการเป็นหนี้

1. กู้มาทำการเกษตร 32 ครัวเรือน	2,463,000	บาท
2. กู้เพื่อมาปลูกบ้าน 46 ครัวเรือน	8,852,000	บาท
3. กู้มาซื้อรถยนต์ + จักรยานยนต์ 20 ครัวเรือน	2,911,000	บาท
4. กู้มาทำธุรกิจ + ค่าขาย 44 ครัวเรือน	2,876,400	บาท
รวม	17,102,400	บาท
รายจ่ายต่อวัน	42,266	บาท
รายจ่ายต่อเดือน	1,142,106	บาท
รายรับต่อเดือน	1,926,065	บาท

ค่าใช้จ่ายประจำปี

1. ค่าประกันชีวิต	380,746	บาท
2. ที่วากัฟ	10,270	บาท
3. ค่าประกัน พ.ร.บ.	102,826	บาท

4. ภาษีรถ	1,322,333	บาท
5. ค่าชุดนักเรียน	42,750	บาท
6. ค่าเทอม	96,300	บาท
7. อุปกรณ์ + หนังสือ	103,210	บาท
8. ภาษีบุคคล	68,230	บาท
รวม	2,126,665	บาท

ระยะที่ 2 โครงการการจัดการหนี้สินที่เหมาะสมของชุมชนอัลฟาละห์ แขวงคลองสิบ

เขตหนองจอก กรุงเทพฯ

บันทึกการประชุมครั้งที่ 25

การประชุมทีมวิจัย วันที่ 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2552 เวลา 17.00 น. สถานที่ร้านสุ่มเกล้าหมด

เป้าหมาย การวางแผนเก็บข้อมูลในเชิงลึก

เนื้อหา

1. ต้นทุน/ทรัพยากร พืช ที่ดินว่างเปล่า
2. อาชีพในครัวเรือนของแต่ละคน
 - รับราชการ รัฐวิสาหกิจ ลูกจ้างประจำ ลูกจ้างชั่วคราว รับจ้างบริษัท รับจ้างรายวัน เช่น ทำนา, ก่อสร้าง, ปักผ้า, ปักมุก, เย็บเสื้อผ้า ธุรกิจส่วนตัว อื่นๆ
 - ภูมิปัญญาของคนในชุมชน ได้แก่ งานฝีมือ อาหาร ขนม
3. คนในชุมชนต้องการทำงานอะไรเป็นอาชีพเสริม
4. การตั้งกลุ่มอาชีพเสริมชาวบ้านพร้อมที่จะเข้าร่วมหรือไม่

แบบสอบถาม

ออกเก็บข้อมูลตามบ้าน เพื่อหาข้อมูล ข้อ 1-5 จัดบันทึกตามคำบอกของบ้านที่เราได้ไปหาข้อมูล และบันทึกสิ่งที่เราได้พบเห็น (เป็นแบบสอบถามทางวิชาการเรียก “ปลายเปิด” ถามอะไรก็ได้)

แบ่งกลุ่มทำงาน

1. ซอยโรงเรียนธรรมอิสลาม: คุณสมชาย คุณเลียบ
2. ซอยสุขสม: คุณจวรรณ คุณสาณะทิ
3. ซอย 4 คลองแก้ว } คุณวันนา-คุณระพีพร : คุณวาสนา-คุณสุไศยา
4. ซอยหัวกระบี่ }
5. ซอยชุ่มประเสริฐ: } คุณกัลยา คุณสวาด, คุณมณี, คุณมาริษา
6. ซอยหมู่ก้อรมิน } , คุณสมทรง, คุณมาลัย, คุณสุทธิวา
7. ซอยเสนานนท์ }
7. ถนนเรียบคลองแก้วริมฝั่งคลองตะวันตก : คุณจำปี, คุณกาญจน์

วันนี้ทุกคนในทีมเข้าใจการทำงานมากขึ้น หลังจากที่ได้ทำงานในระยะแรกผ่านไปขั้นตอนในการทำงานเริ่มง่ายขึ้นไม่แปลกหรือกับคำว่า “งานวิจัย ใคร ใครก็ทำได้” สำหรับเวทีนี้ไม่มีพี่เลี้ยง เพราะป้านี้พี่เลี้ยงไปแจกข้าวเหนียวอยู่ที่ลาวแล้วเอาหน่ummหาล้วยลาวมาฝากบ้างเค้อ ส่วนเรื่องงานที่พี่เลี้ยงฝากไว้บ่ต้องห่วง เพราะลูกทีมบอกว่าบ่อย่าน เพราะวันนี้เราได้วิธีการหาข้อมูล ได้แบ่งกลุ่มหน้าที่การทำงานเรียบร้อย โดยการเข้าตามซอยแต่เปลี่ยนนักวิจัยหน้าใหม่เข้าซอยและครั้งนี้จะไปเป็นกลุ่มใหญ่ๆ เพื่อแสดงถึงพลังของนักวิจัยทั้งหลายและความเข้มแข็ง ความสามัคคีของคนในทีมวิจัย สุดท้ายไปกันหลายๆ คนไม่โดนค่า ออกพื้นที่วันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2552

สรุป

ผลการประชุมในวันนี้ เราได้วิธีการเก็บข้อมูลโดยการเดินจดบันทึกตามบ้านในหัวข้อ 1-5 ของเนื้อหาโดยแบ่งนักวิจัยไปตามซอยในชุมชน ไปกันเป็นกลุ่มใหญ่ เปลี่ยนนักวิจัยหน้าใหม่ไม่ซ้ำซอยเดิม นักวิจัยจดบันทึกตามคำบอกของชาวบ้านและสิ่งที่พบเห็นแล้วเรานำมารวบรวมข้อมูลกันอีกครั้งในวันที่ 1 มีนาคม 2552 เวลา 16.00 น. สถานที่เดิม

บันทึกการประชุมครั้งที่ 26

การประชุมทีมวิจัย วันที่ 1 มีนาคม พ.ศ.2552 เวลา 17.00 น. สถานที่ร้านตู้แค้มด

เนื้อหา

- วิธีการเก็บข้อมูลในแต่ละกลุ่ม
- ปัญหาอุปสรรคในการลงพื้นที่เก็บข้อมูล
- การรวบรวมข้อมูล

กลุ่มที่ 1 สมชาย, เล็บ

กระบวนการเข้าหาชุมชน กลุ่มนี้ เลือกเป็นวันหยุดวันอาทิตย์ เวลา 16.00 น. เวลานี้แดดไม่ร้อนเป็นเวลาที่บ้านว่าง ไปถึงบ้านก็เริ่มถามข้อมูลทุกหลังคาเรือนให้ข้อมูลดี และเราก็สังเกตบริเวณบ้านในซอยนี้ มีบ่อปลา มีพื้นที่ว่างมาก ทุกคนในซอยนี้พร้อมที่จะเข้าร่วมงานกับกลุ่ม

ข้อเสนอของคนในซอยธรรมอิสลาม

- อยากทำฟริกเครื่องแกงขาย
- อยากทำขนมขาย
- อยากเลี้ยงวัว-แพะ เพราะมีพื้นที่เป็นทุ่งนาที่ไม่ได้ทำนาว่างเปล่า
- อยากเลี้ยงปลา

อาชีพรับราชการในซอยนี้มี 2 คน

กลุ่มที่ 2 จวรรณ, สายนะที

กระบวนการทำงานเข้าไปพูดคุยมากกว่า การหาข้อมูลเอง โดยการสังเกต ขวนคุยถึงอาชีพที่ทำ สอบถามบ้างนิดหน่อยเกี่ยวกับธุรกิจที่ทำอาชีพ ส่วนใหญ่ในซอยสุขสม รับราชการ ธุรกิจส่วนตัว ขับแท็กซี่ มี 3 คน ภูมิปัญญาไม่มี อุปสรรคปัญหาไม่มี

กลุ่มที่ 3 ระพีพร, วาสนา, สุไสยา, วันนา

เริ่มทำงานวันเสาร์ที่ 20 – 22 กุมภาพันธ์ 2552 ใช้เวลาเก็บข้อมูลอยู่ 3 วัน กระบวนการทำงานเข้าบ้านแรกก็บอกเขาไปว่าจะมาขอสอบถามข้อมูลว่าบ้านนี้ปลูกอะไรบ้าง เขาบอกตามที่เขา มีกล้วย มะพร้าว มะขาม พืชสวนครัว และถามตามหัวข้อที่ตั้งไว้ทั้งหมด

ข้อเสนอของคนในชุมชน

- อยากให้ปลูกมันสำปะหลัง เพราะใช้ทำขนมได้หลายอย่างและขึ้นง่ายทุกสภาพดิน

อาชีพส่วนใหญ่รับจ้าง ทำผ้าปัก

กลุ่มที่ 4 ขอยชุ่มประเสริฐ กัลญา, สวาด, มาริษา, มณี, มาลัย, สมทรง, สุริยา

วิธีทำงาน เข้าถึงบ้านก็สะดวก เราขอข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับพืชผักสวนครัว ในชอสนี้เป็นที่จัดสรรไม่มีพื้นที่เพาะปลูก แค่นี้อันที่ปลูกก็เต็มแล้ว

อาชีพ

- อาชีพรับจ้าง (ต้องการมีอาชีพเสริม)
- พร้อมทั้งจะเข้าร่วมกลุ่มกับทีมงาน (สกว.) ถ้ามีงานให้ทำ

ขอยหม่อรอนบิน + เสนานนท์

มีพื้นที่ว่างเปล่ามาก ส่วนใหญ่มีบ่อปลา พืชสวนครัวปลูกกินเองทุกหลังคาเรือน

ข้อเสนอ

- ต้องการต้นทุนมาเสริมอาชีพเดิม เช่น เลี้ยงปลา

กลุ่มที่ 5 จำปี

ให้ความร่วมมือดี ไม่มีปัญหา ส่วนใหญ่เป็นบริเวณพื้นที่ทำนา-ทำสวน และบริเวณฝั่งคลองนี้ มีสวนมะม่วงมาก , ทำนาตั้งแต่หลังหมู่บ้านภริมย์ถึงเคหะเป็นพื้นที่บริเวณกว้าง ในฝั่งคลองนี้มีรับราชการ 1 คน และกท. 3 คน ลูกจ้างชั่วคราว

วันนี้เรามาแลกเปลี่ยนการที่ได้ไปเก็บข้อมูลมา คนในกลุ่มมีการเปลี่ยนแปลงไปเยอะเพราะทุกคนกลัวพูด กล้าแสดงออก สังเกตจากระยะแรก เวลาที่มีการประชุมนั่งเงียบขมวด แต่มาช่วง 2 นี้พูดเองโดยไม่ต้องถามเพื่อนๆ ในทีมสามารถเล่าเหตุการณ์วันที่ไปเก็บข้อมูลให้เพื่อนในกลุ่มฟังได้ และบางกลุ่มไปเก็บข้อมูลในครั้งนี้ได้ของฝากคิดไม่ติดมือกลับบ้าน ของฝากจากคนในชุมชน มีน้ำเต้า, ถั่วพู ทุกคนบอกการเก็บข้อมูลในครั้งนี้ได้รับการต้อนรับจากชาวบ้านเป็นอย่างดี บางคนพาเดินดูบริเวณรอบๆ บ้าน จากคนที่ไม่เคยพูดคุยกันก็หันมาคุยกันและรู้จักชื่อเพื่อนบ้านมากขึ้น เป็นผลดีของงานวิจัยนะเนี่ยยกให้ สกว. กันแล้ว

เรามาเริ่มทำงานเราคิดว่า วันนี้หลังจากที่ได้ฟังประสบการณ์จากเพื่อนๆ แล้ว มาช่วยกันแยกข้อมูล ทำเป็นตารางขึ้นมา แยกงานแต่ละหัวข้อ พืชผัก, พืชยืนต้น แยกออกมาเป็นข้อๆ พื้นที่ว่างเปล่า, ภูมิปัญญาชาวบ้าน, อันนี้ไม่มีปัญหา เรามีปัญหาตรงที่อาชีพแยกข้อมูลจะแยกเป็นเปอร์เซ็นต์หรือจะแยกเป็นจำนวนคนดี เกิดความคิดเห็นต่างกัน ในทีมเถียงกันอยู่พักใหญ่ นึกถึงพี่เลี้ยงเพราะวันนี้ไม่มีพี่เลี้ยงมาประชุม โทรขอความช่วยเหลือจากพี่เลี้ยงคุณเกษม แปลกเหมือนกันพอพูดถึงพี่เลี้ยงทุกคนเงียบเหมือนมีมนต์สะกด ทุกคนคอยฟัง พี่เลี้ยงจะช่วยแก้ปัญหาแบบไหน พอโทรหาพี่เลี้ยงคุณเกษมบอกว่าให้ทำอย่างไรก็ได้ เพื่อให้กลุ่มตกลงกันได้และให้มีแนวทางคิดเห็นไปในทางเดียวกัน เพื่อที่จะให้งานเราเดินได้ คำพูดของพี่เลี้ยงทางโทรศัพท์ พี่เลี้ยงบอกว่าพี่วรรณเข้าใจที่ผมพูดมั๊ยครับ โอเคตามนี้เดี๋ยวพี่จัดการเอง วางสายหันมาคุยกับกลุ่มวิจัยว่าเกษมบอกว่าให้แยกเป็นคนจะได้รู้ว่ามิใคร

ทำงานอะไรบ้างในชุมชนเรา และมีกี่คนในแต่ละอาชีพ ทุกคนในทีมเห็นด้วยที่เมื่อใกล้ถึงกันแทบตาย สุดท้ายก็จบตรงที่เอาชื่อเกมมาอ้าง ชื่อเกมมีมันส์ลงจริงๆ ได้เรียบเรียงข้อมูลทำงานต่อไปได้จนเรียบร้อย

สรุป งานในวันนี้เราได้เห็นกระบวนการทำงานของคนในกลุ่ม เริ่มจากการเข้าหาคนในชุมชน วิธีการทำงานคือให้คนเขียนไม่เก่งเป็นคนถามและอีกคนเป็นคนจดบันทึกตามหัวข้อที่ตั้งไว้ และเพิ่มสิ่งที่อยากจะรู้บันทึกลงไปได้ทุกอย่างและเราก็ได้ผลตามเป้าหมายคือได้ข้อมูลครบเท่าที่ตั้งกันเอาไว้ แต่ไม่รู้ว่ามีพี่เลี้ยงมาดูแลและจะให้เพิ่มอะไรอีกหรือเปล่า วันพรุ่งนี้วันที่ 3 มีนาคม 52 พี่เลี้ยงคุณเกษม, คุณประพัฒน์ จะมาขอดูงานข้อมูลจากทีมวิจัย ข้อมูลก็มีเรื่องของ พืชผัก, พืชยืนต้น, อาชีพ, พื้นที่, ภูมิปัญญา

ตารางข้อมูลทรัพยากรในชุมชน

ลำดับ	ชื่อพืช	ฤดูกาลออกผล	จำนวน
1	กล้วยน้ำว้า	มีผลตลอดทั้งปี	27,576 ต้น
2	มะพร้าว	มีผลตลอดทั้งปี	664 ต้น
3	มะม่วง	ช่วงเดือนกุมภาพันธ์-เมษายน	739 ต้น
4	มะละกอ	มีผลตลอดทั้งปี	137 ต้น
5	ขนุน	ปีละ 1 ครั้ง กุมภาพันธ์-กรกฎาคม	106 ต้น
6	มะนาว	มีทั้งปี หนึ่งฝนจะมีผลผลิตมาก	100 ต้น
7	มะกรูด	มีผลตลอดทั้งปี	81 ต้น
8	มะขม	ช่วงเดือนกุมภาพันธ์-มีนาคม	56 ต้น
9	กระเทียม	กุมภาพันธ์-มีนาคม	47 ต้น
10	ดอกแค	มีผลตลอดทั้งปี	30 ต้น
11	น้อยหน่า	กุมภาพันธ์-มีนาคม	6 ต้น
12	ส้มโอ	กุมภาพันธ์-มิถุนายน	7 ต้น
13	ฝรั่ง	มีผลตลอดทั้งปี	18 ต้น
14	มะเขือ	มีผลตลอดทั้งปี	27 ต้น
15	มะเฟือง	พฤษภาคม-กรกฎาคม	3 ต้น
16	แก้วมังกร	มีผลตลอดทั้งปี	5 ต้น

พืชผักสวนครัว

ลำดับ	ชื่อพืช	ฤดูกาลออกผล	จำนวน
1	ตะไคร้	มีผลตลอดทั้งปี	246 กอ
2	ข่า	มีผลตลอดทั้งปี	204 กอ
3	กระเพรา	มีผลตลอดทั้งปี	188 ต้น
4	พริก	มีผลตลอดทั้งปี	175 ต้น
5	โหระพา	มีผลตลอดทั้งปี	294 ต้น
6	มะเขือพวง	มีผลตลอดทั้งปี	8 ต้น
7	ถั่วพู	มีผลตลอดทั้งปี (ดีหน้าฝน)	10 กอ
8	ผักกาด	มีผลตลอดทั้งปี (ดีหน้าฝน)	5 แปลง
9	มะเขือเทศ	มีผลตลอดทั้งปี (ดีหน้าฝน)	5 ต้น

ข้อมูลอาชีพของคนในชุมชน (ข้อมูลจากการเก็บข้อมูลระยะที่ 1)

อาชีพ	จำนวน
รับราชการ	9 คน
รัฐวิสาหกิจ	3 คน
ลูกจ้างประจำ (กทม.)	6 คน
ลูกจ้างชั่วคราว (กทม.)	18 คน
รับจ้างรายเดือน	64 คน
รับจ้างรายวัน	110 คน
ธุรกิจส่วนตัว	20 คน
ปักผ้า-มุก	32 คน
จับแท็กซี่	9 คน
ขับรถตู้โดยสาร	1 คน
ขับรถสามล้อ	2 คน
การเกษตร, ทำนา	18 คน
เลี้ยงสัตว์	48 คน
อื่นๆ	

พื้นที่ในชุมชน

ชอยวากัฟ

พื้นที่ในชุมชนส่วนใหญ่เป็นพื้นที่บ่อเล็กๆ ที่ขุดเอาดินมาถมเพื่อปลูกบ้าน บริเวณบ่อจะเป็นพื้นที่ว่างเปล่าที่ใช้ประโยชน์ไม่ได้ เนื้อที่ประมาณ 20-30 ตารางวา เป็นพื้นที่ใช้ประโยชน์ไม่ได้ 380 ตารางวา

ชอย4 + อัศวิน

พื้นที่ว่างเปล่าเป็นพื้นนาประมาณ 3 ไร่ แต่ไม่มีคนทำนาเพราะเจ้าของขายไปแล้ว พื้นที่ในชุมชนมีเนื้อที่ว่างเปล่ารวมกันประมาณ 1158 ตารางวา

หมายเหตุ พื้นที่ใหญ่ๆ ไม่มี

ภูมิปัญญา

ภูมิปัญญา	ผู้มีภูมิปัญญา
ขนมหวานไทยทุกชนิด	โต๊ะหวิง, โต๊ะเต๊ะ, โต๊ะฟ
อาหารไทย แกงมัสมั่น, แกงขุพหางวัว	แซหวัง (พุ่ม) กอนี
ดอกไม้ประดิษฐ์ ดอกไม้จากปิ่นดินไทย ดอกไม้ผ้า ดอกไม้ถักน่อง	คุณจวรรณ, คุณอ้อย
จัดดอกไม้สด	
แกะสลักผลไม้	
ปักผ้า เขียนลายผ้า	อ้อย, นิหนา, นิพะห์, นิริยม, หมวย, จูณะ, นิเต๊ะ
ร้อยมุก	พลับพลึง

เฟอร์นิเจอร์	ยี่หละ
พริกแกง	นิคิม, บังเซ็ม
จักรสาร	แซแอน
ยาคุมสมุนไพร	พลับพลึง

ภูมิปัญญาชุมชน

ภูมิปัญญา	ชื่อคนทำ	รายละเอียด
ขนมหวาน	โตะหวิง, โตะเต๊ะ, โต้ฟ, โตะโสม	หม้อแกงเผาะ, บดิน, สังขยา, ทองหยอด, เม็ดขนุน, ฝอยทอง
อาหารพื้นบ้าน	โตะโสม, วาสนา, โตะแลลัม	สลัดแขก, ข้าวหมก, แกงมัสมั่น
พริกแกง	นิคิม, ป่าโรย	พริกแกงเผ็ด, พริกแกงเขียวหวาน
ร้อยมุก-ปักผ้า	อู๋ย, นิหนา, นิพะห์, ล๊ะฟ	
ดอกไม้ประดิษฐ์	จวรรณ	กุหลาบ, มะลิ, ทับทิม

บันทึกการประชุมครั้งที่ 27

การประชุมทีมวิจัย วันที่ 2 มีนาคม พ.ศ.2552 เวลา 17.00 น. สถานที่ร้านผู้ค้าหมด

วันนี้พี่เลี้ยงมาแบบฉุกเฉิน มาแก้ปัญหาให้กับทีมเพราะเกิดการเข้าใจผิดในการทำเอกสารสรุปรายงาน พี่เลี้ยงมาเคลียร์ให้เรียบร้อย ตั้งแต่ปีละมระยะแรกไปพี่เลี้ยงคุณเกษม, คุณประพัฒน์ หายไปนาน แต่ส่งงานทางโทรศัพท์ตลอดเวลา มาวันนี้พร้อมฝนและลม คุณเกษมถามถึงงานที่ฝากไว้ และขอดูงาน และสอบถามกระบวนการทำงานของแต่ละคน ว่ามีวิธีเข้าไปหาข้อมูลแบบไหน ทุกคนแย้งกันตอบ ไปหาตามบ้านแต่เปลี่ยนซอยและใช้วิธีจดบันทึกทุกอย่างที่เห็นและชาวบ้านบอก ทีมงานก็จดบันทึกทุกอย่างที่ถามได้ถามตามหัวข้อที่เตรียมไว้ด้วย คุณเกษมกับคุณประพัฒน์บอกว่าการทำแบบนี้ทางวิชาการเขาเรียกว่าการทำแบบสอบถาม “ปลายเปิด” ถามอะไรก็ได้ และวันนี้พี่เลี้ยงดูงานให้ต้องเพิ่มจริงๆ ชื่อห่วยไม่ถูกแต่เดาถูก มีการแก้ไขเพิ่มเติม ชินแล้วค่ะพี่เลี้ยงสั่งมาจะจัดให้

หัวข้อที่ต้องแก้ไข

1. คนในชุมชนอยากมีอาชีพเสริมเป็นอาชีพอะไร ถามหาคำตอบให้ได้
2. อยากทำอาชีพเสริมเพื่ออะไร
3. การตั้งกลุ่มอาชีพเสริม
 - 1) ชาวบ้านต้องการเข้าร่วมเพราะเหตุใด
 - 2) ชาวบ้านไม่ต้องการเข้าร่วมเพราะเหตุใด
4. เงื่อนไขเวลาของชาวบ้าน มีเวลาว่างตอนไหนมากที่สุด
5. อาชีพที่ใช้ทุนในบ้าน (ทำงานในบ้านได้เงิน)
6. อาชีพที่ต้องหาทุนนอกบ้าน (ออกไปทำงานนอกบ้านได้เงิน)

สรุป

ได้เล่าถึงกระบวนการทำงานเก็บข้อมูลให้พี่เลี้ยงฟัง มีคนจดบันทึก มีคนถาม พี่เลี้ยงคุณเกษมพูดตรงประเด็น เราไม่โง่แล้วใช่ไหมครับ ทีมได้ฟังแล้วก็ไม่ต้องไปหาความหมายหรืออะไรนะเพราะมันมีความหมายในตัว และพี่เลี้ยงยังบอกอีกว่า การหาข้อมูลแบบที่เราทำ ทางวิชาการเขาเรียกว่า การทำแบบสอบถามแบบ “ปลายเปิด” ถามอะไรก็ได้

สุดท้ายพี่เลี้ยงฝากงานเพิ่มเติมหาข้อมูลเพิ่มอีก วันที่ 5 มีนาคม เราจะมาคุยกันในทีมตามหัวข้อที่พี่เลี้ยงฝากไว้

บันทึกการประชุมครั้งที่ 28

การประชุมทีมวิจัย วันที่ 10 มีนาคม พ.ศ.2552 เวลา 19.00 น. สถานที่ร้านสุ่มแต่หมด

เนื้อหา

เก็บข้อมูล

1. เรื่องของอาชีพเสริมที่ต้องการ
2. เหตุผลที่เข้าร่วมและไม่เข้าร่วมโครงการ
3. ทุนนอกบ้านและทุนในบ้าน

ขอย 4 ขอยวากัฟ+อัศวิน+ขอยสุเหร่า

อาชีพเสริม

ต้องการงานเพื่อมาเสริมอาชีพเดิม เช่นพวกปักผ้าต้องการให้มีผ้ามากขึ้น และไม่ต้องการผ่านหัวคิวมากจนเกินไป ต้องการราคาที่สูงกว่าเดิม อยากให้มีงานต่อเนื่อง ร้อยผ้า ปักมุก ปักเลื่อม 20 คน

เฟอร์นิเจอร์ อยากมีเครื่องมืออุปกรณ์ ต้องการทำเพราะมีความสามารถ 2 คน

กลุ่มสหกรณ์ ต้องการทำเพราะอยากมีที่ซื้อของราคาถูก อยากมีเงินปันผลทุกปี

กลุ่มเลี้ยงวัว มีวัวอยู่แล้ว แต่อยากมีเพิ่มและเรามีความสามารถเลี้ยงได้ดี 3 คน

เหตุผลที่เข้าร่วม เพราะ

- ต้องการมีรายได้เพิ่ม, ต้องการปลดหนี้
- ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

เหตุผลที่ไม่เข้าร่วม

- ไม่มีเวลา จำนวน 8 คน
- แก่แล้วทำไม่ไหว จำนวน 7 คน
- ไม่เชื่อว่าตั้งกลุ่มได้ จำนวน 11 คน

ทุนนอกบ้านหรือทุนในบ้านคืออะไร

- ทำงานนอกบ้าน 62 คน
- ทำงานในบ้านหรือชุมชน 39 คน

ชอยซุ่มประเสริฐ – ชอยเสนาหน่ง, ชอยมูก็อดรอปิน

อาชีพเสริม

- กลุ่มเลี้ยงปลา จำนวน 12 ครัวเรือน
- กลุ่มสหกรณ์ จำนวน 60 ครัวเรือน
- กลุ่มชาดมสมุนไพร 3 คน
- ปักผ้าเลื่อม 10 คน
- ทำงานในบ้านหรือในชุมชน 25 คน
- ทำงานนอกบ้าน นอกชุมชน 46 คน

เหตุผลที่เข้าร่วมกลุ่ม

- ต้องการมีรายได้เพิ่ม, ต้องการปลดหนี้

เหตุผลที่ไม่เข้าร่วม

- ไม่มีเวลา เพราะทำงานนอกบ้าน กลับมาถึงบ้านก็ตีกแล้ว แต่อยาก่วมกลุ่ม (สหกรณ์ชุมชน) ชอย

เลี้ยงปลาดองฝั่งตะวันตก, ธรรมอิสลาม+สุขสม

อาชีพเสริม

- กลุ่มสหกรณ์ชุมชน 18 คน
- เลี้ยงสัตว์ 30 คน
- ทำพริกเครื่องแกง 3 คน
- ทำงานในบ้านหรือชุมชน 50 คน
- ทำงานนอกบ้านหรือนอกชุมชน 48 คน

สรุป

การประชุมในวันนี้ ทีมวิจัยได้ข้อมูลเพิ่มเกี่ยวกับอาชีพที่ต้องการทำเพื่อเป็นอาชีพเสริม คนในชุมชนส่วนใหญ่ต้องการทำอาชีพเดิม เพราะเป็นอาชีพที่ถนัดแต่อยากให้มีงานต่อเนื่องและให้ได้ราคาที่ดีกว่าเดิม ส่วนเหตุผลที่เข้าร่วมเพราะต้องการอยากมีรายได้เพิ่ม ต้องการปลดหนี้ แต่มีบางกลุ่มที่ไม่เข้าร่วมเพราะไม่เชื่อว่าจะตั้งกลุ่มได้ เรื่องของเวลา มีว่างบ้างไม่ว่างบ้าง เราจะดูงานกันใหม่อีกครั้งประมาณวันอังคารที่ 17 มี.ค. 52

บันทึกการประชุมครั้งที่ 29

การประชุมทีมวิจัย วันที่ 17 มีนาคม พ.ศ.2552 สถานที่ ร้านผู้แคหมด

เนื้อหา

การเก็บข้อมูลเพิ่มเติมครั้งที่ 2

วันนี้ได้นำข้อมูลที่เก็บมาเมื่อครั้งที่แล้ว มาแยกเป็นจำนวนคน ทำเป็นตารางให้เห็นข้อมูลได้ชัดเจนมากขึ้น วันนี้เราทำงานกันสนุกมาก เพราะมีคนในชุมชนอยู่หนึ่งครัวเรือนทำอาชีพแปลก เพราะเขาเลี้ยงช้าง ตอนแรกเรานึกว่าเพื่อนร่วมทีมพูดสนุกกันเฉยๆ ที่ไหนได้ เขาเลี้ยงช้างจริงๆ ในคลองเก่ามีอาชีพเลี้ยงช้างได้ด้วย อยากรู้จริงๆ เลยเขาคิดยังงี้ถึงเลี้ยงช้าง เพราะอาหารก็ไม่ค่อยจะมีเลี้ยงได้ไง ไว้ให้มีเวลาจะเข้าไปคุยชะหน่อยอยากรู้จริงๆ ทำไม่ถึงเลี้ยงช้าง

สำหรับงานรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมวันนี้ ก็ตามตารางนี้ แต่ยังไม่รู้ว่าครึ่งหน้าพี่เลี้ยงจะให้หาอะไรมาอีก เพื่อนๆ บอกว่ายังเหลือมดในชุมชนจะให้หาข้อมูล มดหรือเปล่า ถ้าจะให้หาถึงขอเที่ยวงาน 10 ปี สกว.ที่เมืองทองธานี กลับมาแล้วจะจัดให้นะคะพี่เลี้ยง สำหรับงานนี้ก็ดูไปก่อน

ชอย4+ชอยวากัฟ+ชอยฮัสวิน+สุเหว่า ทำผ้าปักมุก 22 คน กลุ่มสหกรณ์ 30 คน กลุ่มเลี้ยงวัว 3 คน กลุ่มเฟอร์นิเจอร์ 2 คน ทำงานในบ้าน 39 คน ทำงานนอกบ้าน 62 คน

ชอยชุ่มประเสริฐ+ชอยเสนานนท์+ชอยมุกอัครอบิน ทำผ้าปักมุก 10 คน กลุ่มสหกรณ์- คน กลุ่มเลี้ยงสัตว์ 15 คน กลุ่มทำงานในบ้าน 25 คน ทำงานนอกบ้าน 64 คน

ชอยเลียบคลองตะวันตก+ชอยสุขสม+ชอยธรรมอิสลาม กลุ่มสหกรณ์ 18 คน กลุ่มเลี้ยงสัตว์ 30 คน กลุ่มทำพริกแกง 3 คน กลุ่มทำงานในบ้าน 50 คน ทำงานนอกบ้าน 48 คน

สรุปความต้องการอาชีพเสริมในชุมชน

อาชีพที่ต้องการ	จำนวนคน	เหตุผลที่เข้าร่วมกลุ่ม	เหตุผลที่ไม่เข้าร่วมกลุ่ม	เงื่อนไขเวลา
ปักผ้า-ปักเลื่อม	32 คน	- ต้องการมีรายได้เพิ่ม, ปลดหนี้ - ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์	- ไม่มีเวลา - แก่แล้วทำงานไม่ไหว - ไม่เชื่อว่าตั้งกลุ่มได้	
สหกรณ์	108 คน	- ต้องการซื้อของถูก - ต้องการมีเงินปันผล		6 โมงเย็นทุกวันหรือวันอาทิตย์
เฟอร์นิเจอร์	2 คน	- อยากมีรายได้เพิ่ม - เป็นงานที่มีความชำนาญ		มีเวลาตลอดทั้งวัน
เลี้ยงวัว เลี้ยงแพะ	48 คน	เพราะมีวัวอยู่แล้ว อยากมีเพิ่ม มีความสามารถดูแลให้ถูกวิธีได้		มีเวลาตลอดทั้งวัน
พริกแกง	3 คน	- เคยทำมาก่อน - อยากมีรายได้เพิ่ม, ปลดหนี้		มีเวลาในช่วงตอน 6 โมงเย็น เป็นต้นไป
สมุนไพร	3 คน	มีความรู้เรื่องสมุนไพร		ว่างมาก 8.00-16.00 น.
- อาชีพทำงานนอกบ้าน นอกชุมชน 174 คน				
- อาชีพทำงานในชุมชนหรืออยู่กับบ้าน 114 คน				

สรุป

ได้ข้อมูลเพิ่มเติมตามที่พี่เลี้ยงได้ฝากงานไว้ ซึ่งจัดทำเป็นตารางไว้ให้เห็นได้ชัดเจนมากขึ้น และจะมาดูงานกันใหม่ หลังจากไปดูงาน 10 ปี สกว.แล้ว และได้นัดกับพี่เลี้ยงไว้วันที่ 22 มีนาคม เวลา 17.00 น. และในวันที่ 20-21 มีนาคม 2552 เจอกัน 6.30 น. ที่หน้าบ้านคุณสมชายนะคะ

บันทึก ครั้งที่ 30

10 ปี งานวิจัยเพื่อท้องถิ่น วันที่ 20-21 มีนาคม พ.ศ.2552

ณ คอนเวนชันฮอลล์ อิมแพคเมืองทองธานี กรุงเทพฯ

ชาวบ้านวิจัย...รากฐานใหม่ของสังคม

คุณค่า...พลัง...และความสุข

การนำเสนองานก่อนการเปิดประชุมในวันนี้ เป็นการนำเสนอที่ไม่เคยมีมาก่อนในการเปิดประชุม การนำเอาเสียงคนตรีในแต่ละภาค ก่อนเปิดการประชุมเป็นเหมือนการเติมพลังให้ทุกคนในที่ประชุมแห่งนี้ มีพลังที่จะขับเคลื่อนไปพร้อมๆ กันคนตรีและวัฒนธรรมคือหัวใจของคนทั่วไป การที่เราได้มาร่วมประชุมในวันนี้ คือ คุณค่า...พลัง...ความสุข จริงๆ ที่หาซื้อไม่ได้มีคำตอบในตัวเอง ชาวบ้านวิจัย...รากฐานใหม่ของสังคม วันนี้เรามาเป็นครอบครัวใหญ่มาก เริ่มเปิดงานโดย ศ.ดร.ปิยะวัติ บุญหลง ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ในการจัดงาน 10 ปี สกว.

วัตถุประสงค์

1. การตั้งโจทย์
2. การประเมินผล
3. การนำเสนอผลงาน
 - การออกแบบหาข้อมูล
 - การเก็บข้อมูล
 - การดำเนินงาน

งานวิจัย

เริ่มต้นที่ชาวบ้าน → เริ่มต้นที่ชุมชน → เริ่มต้นที่ท้องถิ่น งานวิจัยเพื่อท้องถิ่นเป็นกระบวนการที่เคลื่อนไหวต่อเนื่อง ไม่มีวันจบสิ้น มีกระบวนการตรวจสอบ กระบวนการวิเคราะห์หรือสะท้อนกลับตลอดเวลา เหมือนการวิจัยเป็นสิ่งที่มีชีวิต เป็นความรู้ที่เคลื่อนไหวได้ เป็นความรู้ที่มีชีวิต

บทบาทของงานวิจัย

การวิจัยในประเทศกำลังพัฒนา

1. วิจัยเพื่อแก้ปัญหา
2. วิจัยเพื่อระบบ
3. วิจัยเพื่อวิถีชีวิต

งานวิจัยเพื่อท้องถิ่น

- งานวิจัยที่มีวิชาการเป็นพื้นฐาน
- การวิจัยที่มีปัญหาเป็นพื้นฐาน
- การวิจัยที่มีพื้นที่เป็นพื้นฐาน

วิจัยเพื่อแก้ปัญหา-พัฒนา

1. กำหนดปัญหา
2. จัดสร้างรูปแบบ

3. ทดสอบรูปแบบ

4. ขยายผล

5. การเฝ้าระวัง

การศึกษาที่ใช้การวิจัยเป็นพื้นฐาน

1. เรียนรู้ด้วยการฟัง-จด-ท่อง-บรรยาย

2. เรียนรู้ด้วยตัวเอง

3. เรียนรู้ด้วยปฏิสัมพันธ์

4. เรียนรู้ด้วยสืบสอบ

5. เรียนรู้ด้วยประสบการณ์จริง

การวิจัยเพื่อสร้างพลัง

การวิจัยเป็นเครื่องมือในการสร้างพลัง

การเรียนรู้	-เข้าใจปัญหาของตัวเอง	-การหาวิธีแก้ปัญหาด้วยตัวเอง
	-การตระหนักถึงปัญหา	-ความมั่นใจในตัวเอง

การเรียนรู้เพื่อไม่ให้ถูกหลอก

การเรียนรู้เพื่อสร้างคน

การเรียนรู้เพื่อสร้างทีม

การเรียนรู้เพื่อภาคี

การวิจัยเพื่อท้องถิ่นใช้ประโยชน์ได้โดยตรง

บทเรียนที่เรียนรู้มา คือ บทเรียนที่นำมาใช้กับชีวิตจริง

การวิจัยในพื้นที่ เป็นการวิจัย ด้วยศักดิ์ศรีของตัวเอง

ดร.สมคิด แก้วทิพย์ ผากไว้

งานวิจัยมีคุณค่าเพราะโจทย์วิจัยเป็นของชุมชน

งานวิจัยมีพลังขับเคลื่อนด้วยข้อมูล

หัวใจหลักของงานวิจัย คือ “ข้อมูล”

การเรียนรู้สัมผัส ทำจริง เป็นการเรียนรู้ที่พิเศษ “เป็นการสร้างความรู้ด้วยตัวเอง”

การวิจัยแบบไท-ชาวนบ้าน

วิจัยไท-ชาวนบ้าน → หันมาฟื้นฟู + ภูมิปัญญา + รับผิดชอบต่อสังคม

-พูดทำ → มีปัญหาแก้ → เลือกทางแก้ปัญหาให้ถูกต้อง

ข้อมูล

ในอดีตที่ผ่านมา เรื่องของการเก็บข้อมูลของชุมชน ส่วนใหญ่เป็นเรื่องของหน่วยงานทั้งราชการเอกชน ต่างก็เข้ามาในพื้นที่แล้วนำกลับไปใช้ตามยุทธศาสตร์ และความต้องการใช้ข้อมูลของหน่วยงานนั้น แต่สิ่งที่เกิดขึ้นคือ ชุมชนไม่เคยรับรู้ว่ามีข้อมูลที่ให้ไปแล้วนั้นกับมาสร้างประโยชน์กับตนเองมากน้อยเพียงไร บางครั้งก็ไม่ทราบว่าหน่วยงานต้องการสร้างข้อมูลไปเพื่ออะไร ทั้งยังพบว่าการเข้ามาของหน่วยงานต่างๆ นั้นกลับกลายเป็นภาระที่ประชุมต้องให้ข้อมูลซ้ำแล้วซ้ำเล่าอย่างไม่มีความจำเป็น

แผนที่ทรัพยากรเป็นเครื่องมือสำคัญในการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการโดยชุมชน ซึ่งได้มาด้วยวิธีการเดินสำรวจร่วมกันของทีมวิจัย เพื่อให้เห็นสภาพพื้นที่ขอบเขตของชุมชน มีอาณาเขตถึงไหนและมีทรัพยากรอะไรบ้าง จุดตำแหน่งใด มีการจัดและมีการใช้ประโยชน์อย่างไร มีปัญหาอุปสรรคอย่างไร ในขณะที่เดินสำรวจนั้นก็จะมีการจัดทำร่างภาพ และแผนที่ทรัพยากรอย่างคร่าวๆ ลงในแผ่นกระดาษ พูดกับการสัมภาษณ์พูดคุย สอบถามข้อมูลกับทีมผู้นำ ผู้รู้ และกลุ่มผู้ใช้ประโยชน์

การจัดเก็บข้อมูล

1. สามารถเชื่อมโยงในร้อยความคิดของคนในชุมชน
2. สามารถใช้เป็นสื่อในการกระตุ้น การพูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้ ตรวจสอบ เติมเต็มข้อมูลร่วมกันให้มีความสมบูรณ์ ครอบคลุมมากขึ้น โดยการดึงความรู้และข้อมูลที่ซ่อนอยู่ในแต่ละบุคคลออกมา จัดทำแบบแผนการทำงานได้

3. เป็นเครื่องมือในการตัดสินใจ วางแผนการจัดการทรัพยากรในพื้นที่ของชุมชนร่วมกันต่อไป

การพัฒนาที่เป็นตัวตน ลมจะแรงอย่างไรก็ยังยืนต้นได้ ไม่ว่างานวิจัยใดๆ ต้องทำแบบมีตัวตน การสื่อสารความเป็นมาของตัวตน

เสวนากลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ

ในการศึกษาเรื่องใดก็ตาม มีความสำคัญ จากการที่มีทีมวิจัยมีภาษา 70 กว่าภาษา แต่ละกลุ่มมีความรู้โลกทัศน์เป็นของตัวเอง ภาษาที่สำคัญคือ “ภาษาท้องถิ่น”

- ภาษาเป็นภูมิ บันทึกภูมิปัญญาต่างๆ สังคมมีความเปลี่ยนแปลง 90% เป็นภาษาท้องถิ่น
- ภาษาท้องถิ่นที่ไม่อยู่ในกระบวนการศึกษาจะมีปัญหาทั้งสิ้น
- ภาษาต้องผูกพันกับประวัติศาสตร์

ประวัติศาสตร์บอกอะไรได้หลายอย่าง เช่น ภาษา บอกถึงความเป็นมาสถานที่นั้นๆ

ในอดีตที่ผ่านมา 40-50 ปี คนค่อนข้างไร้สติ วิ่งตามความพัฒนาและไม่รู้จักตัวเอง การวิจัยไม่ได้วิ่งตามกระแสอย่างไร้สติ

การหยุดคิดรู้จักตัวเอง

การที่รู้กูเป็นใคร กูมาจากไหน

สำหรับงานวิจัยหลายเรื่อง ก็เป็นการศึกษาหาอดีต หุยมองเห็นตัวเองให้ได้ การก่อเกิดของวิบุรุษเป็นการก่อเกิดประวัติศาสตร์ของชุมชนข้างเคียง ประวัติศาสตร์ทุกวันนี้ไม่เคยมีประวัติใดเหมือนพวกเรา

อย่าวิ่งไปข้างหน้า หุยมองตัวเอง มองไปข้างหลัง ค้นหาตัวเอง ภูมิปัญญา ความดีของตัวเอง

การสาวถึงสิ่งที่อยู่ลึกกลับให้คนเห็นเรียกว่า “งานวิจัยเป็นการพัฒนาแบบมีรากฐาน”

พลังชุมชน พื้นวิกฤตเศรษฐกิจ-พลังงาน-ความมั่นคงทางอาหาร

เป็นเวลายาวนานนับหลายทศวรรษ แห่งการพัฒนาภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ และระบบทุนนิยมที่ชาวโลกได้บริโภค ทรัพยากรธรรมชาติมากมาย ในฐานะปัจเจกการผลิตจนส่งผลให้ความสำคัญของสิ่งมีชีวิต และไม่มีชีวิตของระบบนิเวศต่างๆ บนโลกใบนี้ทำงานคิดเพี้ยนไป กลายเป็นวิกฤตทางทรัพยากรสิ่งแวดล้อม รวมถึงวิกฤตพลังงานที่ทั่วโลกและไทยกำลังเผชิญ ส่งผลต่อต้นทุนการผลิต ในภาคการลงทุนและการเกษตร ซึ่งเป็นแหล่งการค้าและอาหารและภาวะโลกร้อน ที่อุณหภูมิในมหาสมุทรเปลี่ยนแปลงไป จะส่งผลกระทบต่อการประมง ซึ่งเป็นแหล่งการค้าและอาหารเช่นกัน

สองสิ่งนี้เป็นปัจจัยที่ทำให้เศรษฐกิจถดถอย ผู้คนต้องจับจ่ายสินค้าราคาแพงและตกอยู่ใน “วังวนหนี้สิน” ไม่มีที่สิ้นสุด

เสวนา

- อนาคตใหม่ การพัฒนาท้องถิ่นไทย
- งานวิจัยท้องถิ่นเป็นทางรอดของสังคมไทยจริงหรือ?

จากหน่วยงาน 5 หน่วยงาน

1. สถาบันการศึกษา
2. ภาคการเมือง
3. องค์กรหน่วยงาน
4. สื่อมวลชน
5. องค์กรบริหารส่วนตำบลท้องถิ่น

เริ่มจากงานบริหารท้องถิ่น อบต. คุณคมสันต์ ชันบุตร ได้พูดเกี่ยวกับ สกว. ในตอนแรกว่า “หลงเธอยังไม่พอ หลง สกว. เสียอนาคต” ที่กล่าวเช่นนี้เพราะว่างาน สกว. ของเมืองบัวมีแต่สาว ๆ ทั้งนั้น งาน สกว. ในเมืองบัวไม่กลัวขยะจากตอนที่เข้ามารับหน้าที่ในครั้งยังไม่มีหน่วยงานจาก สกว. คุณคมสันต์บอกว่า สิ่งซื่อรกเก็บขยะ 2 คันเป็นเงินนับหลายบาทที่เป็นภาษีของพ่อ แม่ พี่น้อง ประชาชนเรา แต่การมีเครื่องมืออำนวยความสะดวกไม่ใช่ทางแก้ปัญหาให้ขยะหมดไป กลับเป็นภาระของหน่วยงานมากขึ้น เพราะชุมชนในอำเภอคิดกันว่าเป็นหน้าที่ของเทศบาลต่างๆ ไปก็แล้วกันมีคนเก็บ และหลังจากที่ได้ลงพื้นที่เข้าหาชาวบ้านอยู่วันหนึ่งและได้มาเดินชมที่งานนักวิจัย เขาชวนให้อบต. มาทำงานวิจัยกับชาวบ้าน และทุกอย่างก็ดำเนินการด้วยการจัดเก็บข้อมูลเรียนฝึกเรียนลูกกันมาตลอดจนถึงบ้านอ้อ เรื่องการกำจัดขยะ จนวันนี้ก็สรุปได้แล้วว่าไม่มีรถเก็บขยะของงานเทศบาลก็ไม่เป็นไร เพราะชาวบ้านเป็นคนกำจัดขยะและรู้ค่าของขยะ พูดได้ว่าเมืองบัวไม่กลัวขยะ และคุณคมสันต์ขอเปลี่ยนคำว่าหลงเธอยังไม่พอ “หลง สกว. เสียอนาคต” เปลี่ยนเป็น “มีเธอไม่มีพ่อ มี สกว. ไม่มีอด” เพราะมีงานอีกมากมายที่ชาวบ้านทำได้เองโดยอาศัยหลักงานวิจัยของชาวบ้าน

หลักคิดของงานวิจัยไม่ใช่เรื่องใหญ่ แต่ต้องเกิดจากตัวเอง ส่งต่อมายัง ฝ่ายนักการเมืองบ้าง คุณสรจิต ชีรเวช เป็น สกว. ฝ่ายการเมือง ประสบการณ์ในการทำงานมากมาย แต่มาขึ้นตรงจุดงานวิจัยท้องถิ่น ท่านบอกว่าตรงจุด ตรงใจใช่เลย คือการพัฒนาที่ยั่งยืนของสังคมไทยในอนาคต

ดร. สมเกียรติ

ท่านบอกว่าการที่ได้นักวิชาการ ชาวบ้านมานั่งคุยกันเป็นเรื่องยาก ภูมิปัญญา ดันทุนในชุมชน กระบวนการคิดได้เกิดขึ้นมากมาย ถ้ากระบวนการที่มีอยู่สามารถรู้ปะเข้าด้วยกันได้ จะเป็นแรงผลักดันที่ช่วยทำให้งานวิจัยชาวบ้านได้ระเบิดจริงๆ ในอนาคต การเรียนรู้จะคิดตัวไปตลอด

ในส่วนหนังสือ

คุณนิรมล เมธีสุวกุล

การที่สื่อจะนำไปใช้อย่างไร หนังสือโอกาสที่จะได้เรียนรู้อย่างมีระบบ จะเชื่อมโยงอย่างไรให้สื่อรู้ มองหาช่องทาง สื่อถือว่าเป็นส่วนสำคัญของงานวิจัย

สถาบันการศึกษา

ดร.อุทัย ดุลยเกษม

ท่านบอกว่าเมืองไทย ที่แย่ที่สุดคือทำผิดแล้วไม่กล้าแก้ไข แต่ความเป็นจริงแล้วผิดแล้วต้องแก้ไข เพราะคนเรามีการทำผิดกันได้

ท่านบอกว่างานวิจัยน่าจะหลากหลายในชุมชน เพราะปัญหาบางอย่างในพื้นที่ทำไม่ได้ต้องมีการยกต่อไป

“คุณนี้ทำไปโดยเดียวดายไม่ได้ต้องช่วยกัน” โปรดอย่าท้อแท้ที่จะอธิบายให้คนอื่น ให้สื่อรับรู้ในเรื่องที่ไม่รู้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องแย่หรือเรื่องดี ต้องเล่า เพื่อการรับรู้ของจุดต่อๆ ไป

สรุป งาน 10 ปี สกว.ที่เมืองทอง วันที่ 20-21 มีนาคม 2552

จากการที่ได้ฟังการเสวนาของผู้ทรงคุณวุฒิหลายๆ ท่าน และจากการที่ได้เดินชมงานของแต่ละชุมชนของแต่ละภาค เราเข้าใจว่าวิถีชีวิตของชุมชนที่ได้เข้ามาสู่กระบวนการวิจัยการทำงานทุกอย่าง แต่ละภาคแต่ละชุมชนมีการทำวิจัยอยู่ตลอดเวลา เป็นการศึกษาที่มีชีวิตเป็นห้องเรียนที่เคลื่อนที่ได้ บอกถึงความมีพลังอันสั่นเหลือของชาวบ้าน วิถีชีวิตของชาวบ้านแต่ละภาคแต่ละชุมชนมีความหลากหลาย มีความสลับที่แตกต่างกัน งานวิจัยท้องถิ่นได้สร้าง การเปลี่ยนแปลงเพื่อการพัฒนาจากสมัยอดีตชาวบ้านได้เดินมาตามเส้นของหน่วยงานรัฐ เขาตั้งให้เราทำเราก็อำนาจ จุดประสงค์เป้าหมายเป็นไปตามที่รัฐได้ตั้งเอาไว้ สุดท้ายการที่ได้ทำงานตามหน่วยงานสั่งลงมา ชาวบ้านอย่างตาสีดาตาก็เป็นหนี้รัฐ เกิดปัญหาความยากจนเป็นหนี้เป็นสินตามมาเป็นภาระชาวบ้านรัฐบาลไม่เกี่ยว หนี้สินของพวกมึงก็รับกันไป แต่วันนี้ เราไม่ต้องเดินตามรัฐบาลแล้วเพราะเราจะเดินตามงานของ สกว. งานวิจัยเมื่อชาวบ้าน วิจัยเองทำเองจากปัญหาในตัวเอง ชุมชนของตัวเอง เรียนรู้ทุกอย่างด้วยตัวเอง จากลานวัฒนธรรม เราเห็นภาพรวมของชุมชน เป็นไปได้อย่างยิ่งว่า “งานวิจัยของท้องถิ่นเป็นทางรอดของสังคมไทยได้จริงๆ”

ฉะนั้น เมื่องานวิจัยเพื่อท้องถิ่น เข้าสู่ชุมชนได้ ชาวบ้านย่อมมีศักดิ์ศรี มีความเป็นคน มีศักยภาพ ทำวิจัยได้ ให้ชาวบ้านร่วมวิจัยในฐานะที่มีความเสมอภาค หรือเรียกว่า การเรียนรู้ร่วมกันในทางปฏิบัติ มีความเชื่อมโยงกันได้ ซึ่งความรู้ที่ไม่เหมือนความรู้ในตำราแต่เป็นความรู้ที่ได้มาจากการประสบการณ์ชีวิต ได้มาจากการทำงาน การจัดหาข้อมูล การสำรวจทุนและการค้นหาข้อมูล เป็นฐานในการทำงานวิจัย ความยั่งยืนต่อไปในชุมชนและประเทศชาติ

หลังจากที่ได้นั่งฟังการบรรยายมาทั้ง 2 เราได้เห็นพลังของชาวบ้าน นักวิจัยและผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหลาย ต่างก็มีเป้าหมายเดียวกัน คือ การพัฒนา เพื่อให้เห็นการเปลี่ยนแปลงในสังคมไทยที่พึ่งพาตัวเองก้าวต่อไปในอนาคต เราเชื่อว่า พลัง วัฒนธรรม สังคม การเมือง จะขับเคลื่อนไปด้วยกันได้เพราะเรามีเป้าหมายและวิสัยทัศน์เดียวกัน

ทีมวิจัยเราในฐานะที่เป็นนักวิจัยหน้าใหม่ อันดับแรกในกรุงเทพมหานคร จะทำวิจัยร่วมกับชาวบ้านและชุมชนอย่างต่อเนื่องและจะพยายามค้นหาข้อมูล ทีมจะมาคุยกันใหม่พร้อมที่เลี้ยงวันที่ มีนาคม 2552

งาน 10 ปี งานวิจัยเพื่อท้องถิ่นที่เมืองทองธานี

วันที่ 20-21 มีนาคม 2552 ความประทับใจ

ระพีพร รักษาเดช

ประทับใจตั้งแต่วันแรกเริ่มลงทะเบียน พี่เลี้ยงเป็นกันเองและทีมวิจัยก็เหมือนพี่น้องกันมีรอยยิ้มที่ดี งานวิจัยเพื่อท้องถิ่น ทำให้เรามีคุณค่า พลัง และความสุข ความรู้ฝังลึก คือประสบการณ์ของแต่ละคน การวิจัยทำให้เรารู้จักตัวเองดีขึ้น ถ้าเราไม่วิจัยตัวเราเองก่อนเราจะไม่สามารถไปวิจัยคนอื่นได้ รู้แล้วทำ นำไปปฏิบัติ การที่เราจะจัดการความรู้คือเราต้องรู้ปัญหาก่อนเราถึงจะจัดการได้ถูก “งานวิจัยเปรียบเสมือนภูมิคุ้มกัน” พี่เลี้ยงเปรียบเหมือนไฟ นักวิจัยก็เหมือนเทียน การไปดูงาน 2 วันนี่ ก็เหมือนกันทุกคนทุกทีมวิจัยที่ประสบความสำเร็จ เขามีความมุ่งมั่น สละเวลา พุ่มพวงแรงใจ ในงานก็ประทับใจ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ สอนให้เด็กอ่านอัลกุรอานใช้ถูกต้อง ออกเสียงตัวหนังสือให้ถูกต้องตามหลักศาสนา ที่ชอบก็คือได้ทั้งโลกนี้และโลกหน้าด้วย

สรุป การทำวิจัยเราต้องมีความตั้งใจจริง มีความเชื่อมั่น ว่าเราก็ทำได้

สมทรง โสภ

ประทับใจการต้อนรับของคณะ สกว.

1. ในหัวข้อให้เด็ก ๆ รู้จักรักษาความสะอาดโดยเก็บของเหลือใช้ นำไปขายโดยได้เงินมา
2. รู้จักเก็บออมของบ้านคง
3. ในงานบุญต้องดูแลเพื่อสุขภาพและเงินเหลือ

มาลัย ฮาวา

เรื่องความประทับใจ งาน 10 ปี วิจัยเพื่อท้องถิ่นที่เมืองทองธานี

คนตายหลายคนเป็น คือคนตายแล้วค่าใช้จ่ายมาก เช่น การซื้อเหล้า, อาหาร

วอ วงศ์นุ้ย

ประทับใจลานวัฒนธรรม การแสดงของตัวเกรง

จำปี พันหั่ว, สวาด วันเอเลาะ, มะณี แสงทอง, วาสนา พวงผกา, มาริษา พันเต๊ะ

ประทับใจ จดเล้างานศพ

สายนะที พระแสง

ประทับใจ เมืองบัวไม่กลัวขะ

จวรรณ พันเต๊ะ

สิ่งที่ประทับใจในงาน

การทำวิจัยของกลุ่มข้างของจังหวัดประจวบฯ

กระบวนการทำงานเขาเหมือนกับเรามาก

การหาข้อมูล ที่หาแล้วหาอีกเก็บแล้วเก็บอีก เราคิดว่าพี่เลี้ยงเหมือนกัน มึงจะให้กูหาอะไรกันนักหนา จดบันทึกเส้นทางเดินของข้าง เวลาที่ข้างมากินพืชไว้ บันทึกมูลข้าง เขาบอกว่า กูจดบันทึกข้อมูลแล้วข้างจะไม่มากิน สับประรดหรือ แต่เมื่อเราได้ข้อมูลตามที่พี่เลี้ยงให้จดบันทึกแล้ว ผลที่ออกมามันคือความจริง เราสามารถสกัดข้างไม่ให้มากินสับประรดเราได้ ความสำเร็จอันนี้คือข้อมูลที่พี่เลี้ยงให้หาทั้งหมด

ซึ่งมันก็ไม่ได้ต่างจากเราเพราะก่อนหน้านี้เราก็ดำพี่เลี้ยงคุณเกษมว่า จะให้หาไปอะไรนักหนาจดทุกอย่างต้นพืชในชุมชนจำนวนฤดูที่ออกผล จำนวนคนทำงานนอกในชุมชน อาชีพในชุมชน/เวลาที่คนในชุมชนว่าง ภูมิปัญญา พื้นที่ในชุมชน และมาถึงวันนี้เข้าใจแล้วว่าข้อมูลมันสำคัญอย่างไร คำตอบออกมาโดยพี่เลี้ยงไม่ต้องบอก

จากคำคำก็ขอเปลี่ยนมาเป็นคำขอโทษนะค่ะพี่เลี้ยง มีอาจารย์ท่านหนึ่งได้กล่าวไว้ว่า ทำผิดไม่ต้องกลัวแต่ให้แก้ไข เพื่อความถูกต้องในครั้งต่อไป

วันนา วงษ์การิม

ความประทับใจ

รองนายก อบต.วิสัยวิสัย บ้านดง จ.ลำปาง ทำงานวิจัยในการจัดการหนี้สินและทำบัญชีครัวเรือน และจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์และทำร้านค้าสหกรณ์และจัดการเรื่องน้ำเน่า การทำงานวิจัยมันต้องถึงเลือดถึงเนื้อเป้าหมายสูงสุดของการแก้ปัญหาเรื่องหนี้สินของประชาชน

กัลยา พันตะ

ประทับใจโครงการดูแลในงานศพ หมู่บ้านดง จ.ลำปาง

ประทับใจอะไรหลายอย่าง ทั้งชาวบ้าน ครู และหน่วยงานอื่นมีความเป็นกันเองไม่แบ่งชนชั้น และได้เห็นการทำกิจกรรมหลายอย่างโดยที่เราไม่รู้ก็ได้รู้ และได้เห็นความยากลำบากที่ชาวบ้านกลุ่มอื่นกว่าจะทำงานวิจัยผ่านไปด้วยดีโดยที่เขาไม่ท้อและความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาท้องถิ่น ทำให้เราเห็นว่าไม่ใช่แค่ชาวบ้านจะทำวิจัยได้ แต่สามารถทำวิจัยได้อีกด้วย และได้รู้จักโครงการดูแลในงานศพ งานวิจัย “ชาวบ้าน” ก็ทำได้ จากงานศพที่มีเหล้าก็ทำให้งานศพครั้งต่อไปไม่มีเหล้าและประหยัดรายจ่ายไม่ต้องไปเป็นหนี้ และสามารถทำโลงศพเองไม่ต้องเอาเงินไปซื้อโลงศพที่แพง และสิ่งสำคัญในการทำวิจัยคือ 1. ทำในเรื่องของข้อมูล 2. ทำในเรื่องทางศาสนา 3. ทำในเรื่องผู้นำ

สมชาย รักษาเดช

ความประทับใจ 10 ปี งานวิจัยเพื่อท้องถิ่น 20-21 มีนาคม 2552 (เมืองทองธานี ฮอลล์9)

1. ได้เห็นความหลากหลายของทีมนักวิจัยแต่ละภาคของประเทศไทยหลายจังหวัดที่ได้มาร่วมตัวกัน ไม่แบ่งแยกความคิด ชนชั้นความเป็นอยู่ วัฒนธรรม ศาสนา มีความเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละชุมชน
2. เห็นความสามารถของแต่ละคน แต่ละชุมชน โดยที่ชาวบ้านเป็นผู้ทำวิจัยด้วยตัวเอง แต่ละคนอยากจะแลกเปลี่ยนความคิด ประสบการณ์ ให้กับผู้ที่ทำวิจัย
3. ได้รู้จักเพื่อนๆ ที่ทำวิจัยแต่ละชุมชนทั้ง 4 ภาค ทั่วประเทศ เป็นกันเอง ไม่แบ่งชนชั้น
4. การแสดงละครได้ประทับใจ ทำให้แต่ละคนมีเสียงหัวเราะไม่เครียด

บันทึกการประชุม ครั้งที่ 31

ประชุมทีมนักวิจัย วันที่ 22 มี.ค. 2552 สถานที่ร้านสุรไกรหมัด

เนื้อหา รวบรวมข้อมูลจากตารางครั้งที่ 2 และครั้งที่ 5

ตารางข้อมูลทรัพยากรในชุมชน

ลำดับ	ชื่อพืช	ฤดูกาลออกผล	จำนวน
1	กล้วยน้ำว้า	มีผลตลอดทั้งปี	27,576 ต้น
2	มะพร้าว	มีผลตลอดทั้งปี	664 ต้น
3	มะม่วง	ช่วงเดือนกุมภาพันธ์-เมษายน	739 ต้น
4	มะละกอ	มีผลตลอดทั้งปี	137 ต้น
5	ขนุน	ปีละ 1 ครั้ง กุมภาพันธ์-กรกฎาคม	106 ต้น

ลำดับ	ชื่อพืช	ฤดูกาลออกผล	จำนวน
6	มะนาว	มีทั้งปี หนาวจะมีผลผลิตมาก	100 ต้น
7	มะกรูด	มีผลตลอดทั้งปี	81 ต้น
8	มะขม	ช่วงเดือนกุมภาพันธ์-มีนาคม	56 ต้น
9	กระท้อน	กุมภาพันธ์-มีนาคม	47 ต้น
10	ดอกแค	มีผลตลอดทั้งปี	30 ต้น
11	น้อยหน่า	กุมภาพันธ์-มีนาคม	6 ต้น
12	ส้มโอ	กุมภาพันธ์-มิถุนายน	7 ต้น
13	ฝรั่ง	มีผลตลอดทั้งปี	18 ต้น
14	มะเขือ	มีผลตลอดทั้งปี	27 ต้น
15	มะเฟือง	พฤษภาคม-กรกฎาคม	3 ต้น
16	แก้วมังกร	มีผลตลอดทั้งปี	5 ต้น

พืชผักสวนครัว

ลำดับ	ชื่อพืช	ฤดูกาลออกผล	จำนวน
1	ตะไคร้	มีผลตลอดทั้งปี	246 กอ
2	ข่า	มีผลตลอดทั้งปี	204 กอ
3	กระเพรา	มีผลตลอดทั้งปี	188 ต้น
4	พริก	มีผลตลอดทั้งปี	175 ต้น
5	โหระพา	มีผลตลอดทั้งปี	294 ต้น
6	มะเขือพวง	มีผลตลอดทั้งปี	8 ต้น
7	ถั่วพู	มีผลตลอดทั้งปี (ดินน้ำฝน)	10 กอ
8	ผักกาด	มีผลตลอดทั้งปี (ดินน้ำฝน)	5 แปลง
9	มะเขือเทศ	มีผลตลอดทั้งปี (ดินน้ำฝน)	5 ต้น

ข้อมูลอาชีพของคนในชุมชน (ข้อมูลจากการเก็บข้อมูลระยะที่ 1)

อาชีพ	จำนวน
รับราชการ	9 คน
รัฐวิสาหกิจ	3 คน
ลูกจ้างประจำ (กทม.)	6 คน
ลูกจ้างชั่วคราว (กทม.)	18 คน
รับจ้างรายเดือน	64 คน
รับจ้างรายวัน	110 คน
ธุรกิจส่วนตัว	20 คน
ปักผ้า-มุก	32 คน
จับแท็กซี่	9 คน

อาชีพ	จำนวน
ขับรถตู้โดยสาร	1 คน
ขับรถสามล้อ	2 คน
การเกษตร, ทำนา	18 คน
เลี้ยงสัตว์	48 คน
อื่นๆ	

สรุปความต้องการอาชีพเสริมในชุมชน

อาชีพที่ต้องการ	จำนวนคน	เหตุผลที่เข้าร่วมกลุ่ม	เหตุผลที่ไม่เข้าร่วมกลุ่ม	เงื่อนไขเวลา
ปักผ้า-ปักเลื่อม	32 คน	- ต้องการมีรายได้เพิ่ม, ปลดหนี้ - ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์	- ไม่มีเวลา - แก่แล้วทำงานไม่ไหว - ไม่เชื่อว่าตั้งกลุ่มได้	
สหกรณ์	108 คน	- ต้องการซื้อของถูก - ต้องการมีเงินปันผล		6 โมงเย็นทุกวันหรือวันอาทิตย์
เฟอร์นิเจอร์	2 คน	- อยากมีรายได้เพิ่ม - เป็นงานที่มีคุณค่า		มีเวลาตลอดทั้งวัน
เลี้ยงวัว เลี้ยงแพะ	48 คน	เพราะมีวัวอยู่แล้ว อยากมีเพิ่ม มีความสามารถดูแลให้ถูกวิธีได้		มีเวลาตลอดทั้งวัน
พริกแกง	3 คน	- เคยทำมาก่อน - อยากมีรายได้เพิ่ม, ปลดหนี้		มีเวลาในช่วงตอน 6 โมงเย็น เป็นต้นไป
สมุนไพร	3 คน	มีความรู้เรื่องสมุนไพร		ว่างมาก 8.00-16.00 น.
- อาชีพทำงานนอกบ้าน นอกชุมชน 174 คน				
- อาชีพทำงานในชุมชนหรืออยู่กับบ้าน 114 คน				

บันทึกการประชุม ครั้งที่ 32

ประชุมทีมวิจัย วันที่ 30 มีนาคม พ.ศ.2552 เวลา 17.00-19.00 น. สถานที่ร้านผู้ແທ່หมด

เนื้อหา แลกเปลี่ยนประสบการณ์กระบวนการทำงานในระยะที่ 1-ระยะที่ 2

วันนี้เรามาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกระบวนการทำงานในกลุ่มและคณะอาจารย์จาก สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าคุณทหารลาดกระบัง กรุงเทพฯ อาจารย์จาก มศว.ประสานมิตร อาจารย์ ม.เกษตรศาสตร์ และคณะนักศึกษาอีกหลายคนรวมทั้งพี่เลี้ยงด้วย วันนี้ตื่นแต่เช้าประมาณ 6 โมงครึ่งรีบอาบน้ำแต่งตัวรีบไปทำงาน แต่อาจารย์พี่บอกว่าไม่ต้องกลัว เพราะมาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ธรรมดาเราก็หยาบตื้นตื้นลงไปบ้าง ถึงเวลาเข้าห้องประชุมจริง พี่เลี้ยงบอกเตรียมตัวเลขนะ พี่อะไรกัน อาจารย์พี่บอกไม่ต้องกลัว แต่พี่เลี้ยงเกษมบอกให้เตรียมตัวให้เตรียมอะไรกัน พี่เลี้ยงเป็นขี้ขลาดที่เล่นแบบดิบๆ ไม่มีการเตรียมตัวให้ลูกทีมเลย ไหนมาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน คณะอาจารย์และนักศึกษาดังใจมาถามพวกเราทั้งนั้น เขาถามเราก็ตอบได้ตามความเข้าใจของเรา แต่จะถูกตามหลักวิชาการหรือเปล่าเราไม่รู้

มีคำถามถึงกระบวนการทำงานของทีมวิจัย เราได้ตอบได้เพราะเราทำงานกันทุกคน ลองคิดลองดูทั้งทีมอยู่ตลอดเวลา เก็บแล้วเก็บอีกอย่าคิดอย่าทำอยู่เสมอตามพี่เลี้ยงสั่ง ผิดเราก็ทำใหม่ไม่พอเราก็เพิ่มไม่เต็มก็เติม ทั้งเพิ่มทั้งเติมจนทุกวันนี้ก็ยังไม่ได้เต็มสักที แต่เราก็ไม่ท้อนะเพราะเข้าใจว่า การหาข้อมูลต้องหาจนตลอดเวลา จะเดินได้ไปพร้อมๆ กัน กับการทำงานในชุมชน ข้อมูลนี้จะไม่มีวันหมด เหมือนกับเป็นสิ่งมีชีวิตให้เราคิดให้เราค้นหาอยู่ตลอดเวลา

มีคำถามอีกข้อคือ อาจารย์ท่านหนึ่งถามว่า ทำไมคนในทีมวิจัยถึงเชื่อเกษม ประพัฒน์ ซึ่งเป็นพี่เลี้ยง สั่งให้ทำอะไรก็ทำทั้งที่ไม่ช่วยคิดหรือไม่มีคำตอบให้ แต่มีคำสั่งให้ทีมวิจัยทำ

คำตอบคือ

คำสั่งงานมันต้องมีเป้าหมาย แต่คุณเกษมไม่เคยบอกเลยว่าทำแล้วจะต้องออกมาแบบนี้ เราเข้าใจว่าคนเราไม่มีใครสั่งอะไร โดยไม่มีเป้าหมายหรือ คุณเกษม, คุณประพัฒน์ก็เหมือนกัน ที่เราทำตามเพราะเราก็อายุรู้ว่า งานที่สั่งให้ทำมันจะตอบโจทย์ที่เราตั้งขึ้นมาได้อย่างไร และจะนำไปแก้ปัญหาของชุมชนเราได้ จริงหรือไม่ และท้ายสุดคือ เชื่อมั่นในตัวพี่เลี้ยง ถึงจะเป็นแค่สั่ง ถ้าเราทำตามมันก็คือ คำตอบ

สำหรับเมื่อคืนที่ผ่านมาที่ต้องขอโทษพี่เลี้ยงด้วยนะที่เผลอมากไปหน่อย ทำให้ตัวดำมากขึ้น แต่ทุกคำพูดคือความจริงนะพี่เลี้ยงสั่งงานได้ใจจริงๆ แต่ก็เต็มใจที่จะทำ เพราะเชื่อมั่นในตัวพี่เลี้ยง

กระบวนการทำงาน ระยะที่ 1

หาข้อมูล (สิ่งที่ใช้ในครัวเรือน, สิ่งที่เป็น, ฟุ่มเฟือย)

ขั้นตอนแรก หาข้อมูลโดยการเดินเข้าตามบ้านจับคู่ไปกับคนที่สนิทกันเลือกเอง ทุกบ้านใช้แบบสอบถามเป็นกระดาษเปล่าให้ชาวบ้านจดเองว่าเราใช้อะไรไปบ้าง เราก็นั่งรอเป็นชั่วโมง เขาได้ให้เรา 2 ข้อ เพราะเขานึกไม่ออกว่าจะเขียนอะไร และผ่านมามากบ้านเราให้กระดาษทิ้งไว้บอกว่าจะเขียนเองอะไรก็ได้ ที่เป็นของใช้ของกินในบ้าน

ผลที่ได้ เหมือนกันแทบทุกบ้าน คือ ส่วนมากได้ไม่เกิน 5 ข้อ พอถึงวันที่เรานัดกันทุกคนก็ส่งกระดาษเปล่าบ้างหาข้อมูลครั้งที่ 1 มีเขียนนิดหน่อยๆ บ้าง ทีมวิจัยนั่งมองหน้ากัน เราจะทำอย่างไรกันดีถึงจะทำให้เขาบอกข้อมูลเราได้ จึงคิดสร้างแบบสอบถามขึ้นมาหาข้อมูลครั้งที่ 2 เพราะพี่เลี้ยงสั่งว่าทำอย่างไรก็ได้ให้มีข้อมูลมาเยอะๆ คิดทำแบบสอบถามขึ้นมาทุกคนในทีมเห็นด้วย เลขานำพิมพ์แจกให้กับคนในทีมวิจัย และทีมวิจัยก็นำไปให้ชาวบ้าน กรอกให้ใหม่ จากการทำแบบสอบถามขึ้นมาเป็นรูปแบบ ทำให้เราได้ข้อมูลมากขึ้น แต่ไม่ครบ

พี่เลี้ยงมาดูขาดจำนวน-ราคา หาข้อมูลครั้งที่ 3 หามาอีก ทีมก็กลับไปหาจำนวน-ราคาใหม่ ไปกับคนเดิมเหมือนครั้งที่แล้ว เมื่อเราคิดว่าได้ข้อมูลครบแล้วก็นัดทีมพี่เลี้ยงมาดูใหม่ และก็มีคำตอบว่าไม่พออาชีพของคนในชุมชนมีมีย อาชีพที่มั่นคงและไม่มั่นคง หาข้อมูลครั้งที่ 4 ทำนา ค้าขาย ธุรกิจ ราชการ พี่เลี้ยงอยากรู้มียว่าในชุมชนเรามีอยู่กี่คน-กลับไปหาถิ่นใหม่เหมือนเดิมได้ข้อมูลมาเรียกพี่เลี้ยงมาดูพี่เลี้ยงพูดว่า ยังไม่พอมีอะไรอีกมียพี่ ผมว่ายังไม่ครบนะขาดอะไร ในชุมชนเราใครทำอะไรบ้างคือภูมิปัญญา หาข้อมูลครั้งที่ 5 ออกหาข้อมูลครั้งที่ 6 คือค่าใช้จ่ายทุกอย่างรายวันรายเดือน ประจำปี เอาละจบ พี่เลี้ยงมาดูงาน ขาดอะไรอีกพี่ ครั้งแรกเลขหัวข้อเราทำเรื่องอะไร ทำไมไม่มีละพี่ เรากำลังจะรู้ว่าจะงานทุกครั้งที่ทำมาไม่เคยเห็นจะดูเลยแล้วจะรู้ได้งัยว่าขาดอะไร พี่เลี้ยงย้ำอีกขาดอะไรที่เราบอกว่าครบแล้ว พี่เลี้ยงเลขๆ ก็เรื่องหนี้สินทำไมไม่มีที่ไปที่มาของหนี้ เชื้อก็บอกมาซิว่าสาเหตุการเป็นหนี้ที่มาของหนี้ คือหาข้อมูลครั้งที่ 7 เพิ่มเติมของสาเหตุการเป็นหนี้ที่มาของหนี้ หาข้อมูลในชุมชน 7 ครั้ง

แต่ก่อนที่จะได้ข้อมูลของหนี้สินชุมชน-สาเหตุการเป็นหนี้ เราได้จัดเวทีอยู่ 2 ครั้ง และในครั้งที่ 2 เราใช้แบบสอบถามนั่งคุยกันเป็นกลุ่มย่อยถึงหนี้สินของตัวเอง แลชาวบ้านก็เริ่มให้ข้อมูลกับเราคืนมา เหมือนกับทุกคนที่อยู่ในที่ประชุม พูดย่อยกันเรื่องหนี้สินกันใหม่ ภูก็มีหนี้ มิ่งก็มีหนี้ ทุกคนเหมือนกัน คือเป็นหนี้ และจำนวนหนี้มันก็ออกมาได้เป็นตัวเองในการประชุมครั้งที่ 2 โดยการนั่งคุยกันในวงย่อย แบบทีมวิจัยไปนั่งเป็นกลุ่มๆ และให้ทีมวิจัยเป็นคนเริ่มต้นการเป็นหนี้ ให้ทุกคนเห็นว่าเราก็คือเป็นหนี้ ในที่สุดเราก็รับการตอบรับเป็นที่น่าพอใจ เรื่องหนี้สินได้ข้อมูล สามารถขึ้นแผ่นชาร์ตใช้ข้อมูลให้ชุมชนดูได้ เป็นการจัดเวทีคืนข้อมูลชุมชนครั้งที่ 1 ซึ่งเป็นการจัดเวทีในครั้งที่ 4 ของงานวิจัยในระยะแรก ก่อนทำการปิดรูปเล่ม 1 เล่ม จบการทำงานในระยะที่ 1

กระบวนการทำงานในระยะแรก

ใช้แบบสอบถาม

- ของใช้ในชีวิตประจำวัน
- สิ่งที่ทำเป็น/พุ่มเพื่อย

จัดเวทีชี้แจงโครงการ

ปัญหา

- ชาวบ้านไม่เข้าใจ สื่อสารไม่ชัดเจน ชาวบ้านนึกว่าเป็น สกว.เป็น ธ.ก.ส.
- นำเสนอข้อมูลน้อย
- ทีมวิจัยไม่เข้าใจโครงการ
- ไม่ได้ทำตามแผน
- ใจร้อนอยากให้งานเสร็จเร็ว

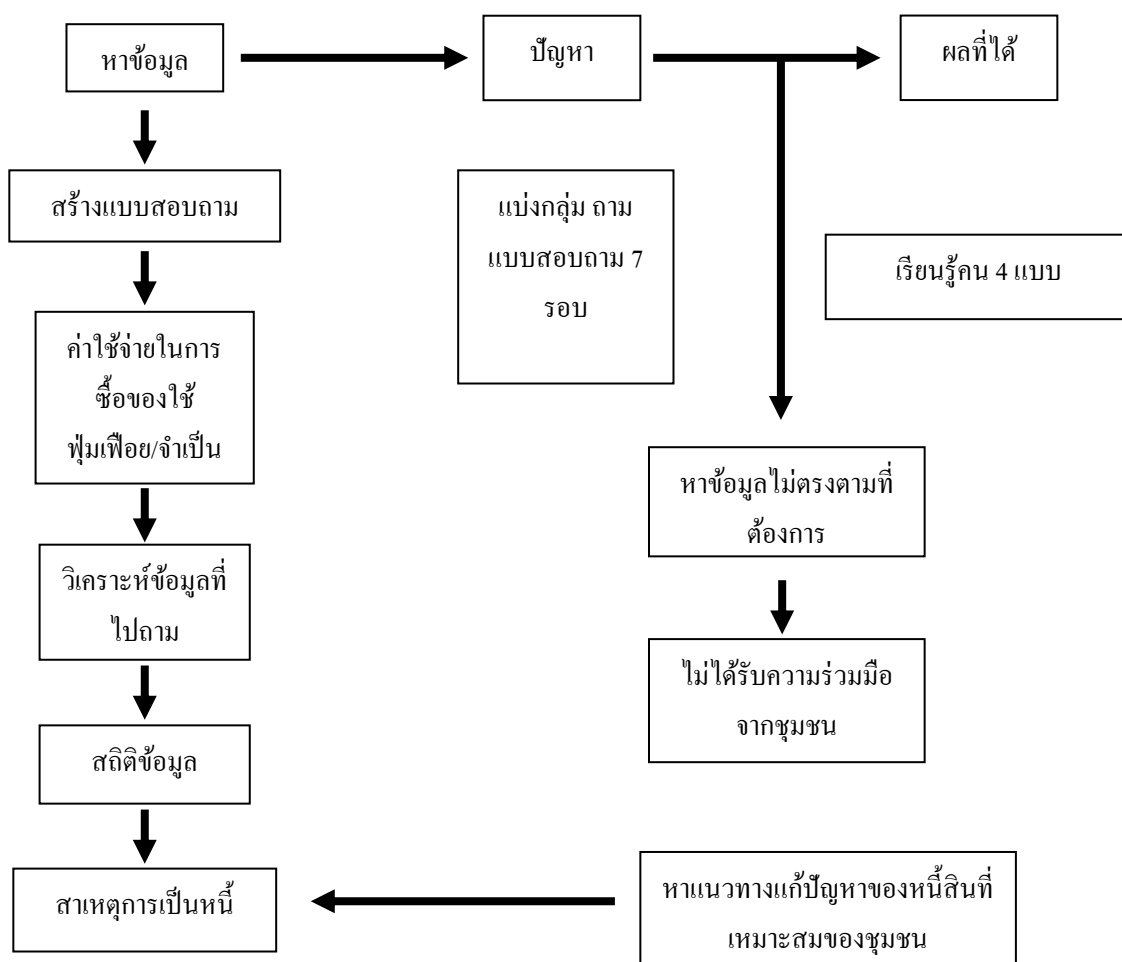
แก้ไข

- ทำความเข้าใจโครงการใหม่

หาสิ่งที่มีอยู่ในชุมชน

1. ศึกษาบริบทชุมชน
2. ศึกษาสาเหตุ ปัจจัยการเกิดหนี้
3. ศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาหนี้สินที่เหมาะสม

กระบวนการทำงาน ระยะที่ 1

กระบวนการทำงานในระยะที่ 2 ในเรื่องบริบทต้นทุนในชุมชน

หาข้อมูลต้นทุนในชุมชน พืช-ผลไม้ในชุมชน อาชีพ, ภูมิปัญญา อาชีพเสริมที่ต้องการ

กระบวนการทำงาน

ประชุมในทีมพี่เลี้ยงสั่งเหมือนเดิม เก็บข้อมูล

เราเริ่มทำการเก็บข้อมูล โดยการแบ่งทีมวิจัยออกเป็นกลุ่มๆ และไม่เอาคนเดิมไปด้วยกัน ไม่ให้เลือกแต่จะจับเป็นกลุ่มๆ โดยให้คนพูดเก่งเขียนไม่เป็น, เขียนเป็นไปด้วยกัน 3 คนขึ้นไป เข้าขอขอร่วมกันไปแต่เปลี่ยนขอยให้คนหน้าใหม่ๆ เข้าหาข้อมูล โดยการให้คนเขียนเก่งจดตามคำบอกของชาวบ้านและให้คนพูดเก่งเขียนไม่เป็นถามคนจนก็จดไป คนถามก็ถามไป ได้ข้อมูลมาครบ ทุกอย่าง พืช-ผลไม้ อาชีพ, ภูมิปัญญา อาชีพเสริม โทรเรียกพี่เลี้ยงมาดูงาน ก็เหมือนเดิม พืชผลไม้ ขาดฤดูกาล อาชีพที่ต้องการทำเป็นอาชีพเสริม จำนวนต้นของพืชผักผลไม้ สาเหตุของการเข้าร่วม-ไม่เข้าร่วม จำนวนที่เข้าร่วมกลุ่ม เวลาที่ชาวบ้านว่าง ภูมิปัญญา แต่การหาข้อมูลในครั้งนี้ง่ายกว่าครั้งที่แล้ว เพราะหาแค่ 2 ครั้ง แต่ก็ยังไม่พอ พี่เลี้ยงบอกว่าไว้กลับมาจากสตูลค่อยว่ากันใหม่ กับบอกแล้วไง ข้อมูลก็คือหัวข้อในการทำงาน ไม่มีข้อมูลก็ทำงานไม่ได้สำเร็จ พี่เลี้ยงไม่ต้องกลัวหรอกเพราะการหาข้อมูลสำหรับทีมวิจัยแค่นี้

ขั้นตอนการเก็บข้อมูล (เชิงลึก)

โจทย์

- ต้นทุนของชุมชน
- เวลาของคนในชุมชนที่จะสามารถร่วมกลุ่มอาชีพเสริมได้
- ภูมิปัญญาท้องถิ่น
- อาชีพที่ชุมชนสนใจ

ตอบโจทย์

- คุณภาพไม่ใช่ปริมาณตัวเลข
- เงื่อนไขการตั้งกลุ่ม
- ความสนใจการเข้ากลุ่ม

สรุปผล

การประชุมวันนี้เราได้เล่าถึงกระบวนการทำงานของทีมวิจัยในชุมชนคลองเกล้าให้กับอาจารย์และคณะนักศึกษาได้ฟัง ไม่แน่ว่าเขาจะเข้าใจในกระบวนการทำงานของเราหรือไม่ เพราะขั้นตอนการทำงานไม่ว่าจะเป็นข้อมูล ออกแบบสอบถาม เราชาวบ้านคิดกันเอง โดยมีพี่เลี้ยงคอยสั่งและเพิ่มเติมอยู่ตลอดเวลา แต่เป็นกระบวนการทำงานที่ชาวบ้านเข้าใจได้ดีเพราะเราได้ทำงานจริงๆ ทุกขั้นตอนจะเล่าผิดเล่าถูกก็ต้องขอโทษ คณะอาจารย์ที่มาในวันนี้ด้วย แต่ครั้งต่อไปจะพยายามแก้ไขให้ดีขึ้นได้

บันทึกการประชุม ครั้งที่ 33

การประชุมทีมวิจัย วันที่ 1 เมษายน พ.ศ.2552 เวลา 20.30 น. สถานที่บ้านหัวหน้าโครงการ

เนื้อหา โจทย์วิจัย

1. บริบทชุมชน ตลอดจนต้นทุน+ศักยภาพของชุมชนเป็นอย่างไร
2. สถานการณ์ ปัญหาภาวะหนี้สินของคนในชุมชนเป็นอย่างไร
3. สาเหตุ ปัจจัย และเงื่อนไขสำคัญที่ก่อให้เกิดปัญหานี้สินคนในชุมชนคือ
4. แนวทางการจัดการหนี้สินที่เหมาะสมกับชุมชนควรเป็นอย่างไร

ในที่นี้พี่เลี้ยงได้มาถอดบทเรียนจากข้อมูลที่เราได้เก็บรวบรวมกันมาที่ทำขึ้นเป็นแผ่นชาร์ต ข้อมูลในระยะที่ 1 และระยะที่ 2 ซึ่งได้ผ่านการชี้แจงข้อมูลและคืนข้อมูลในชุมชนมาแล้ว วันนี้เรามาทบทวนความเข้าใจโจทย์ทั้ง 4 ข้อกันอีกครั้ง

1. บริบทชุมชน คือ วิถีชีวิตของคนในชุมชน คนในชุมชนนี้นับถือศาสนาอิสลามเป็นส่วนใหญ่ อาชีพของคนในชุมชนเป็นอาชีพที่ไม่หลากหลาย ก็มีทำนา เลี้ยงสัตว์ ค้าขายประมาณ 10 ร้านค้า ทำงานนอกบ้านบ้างและผู้หญิงส่วนมากก็ยังคงทำงานอยู่ที่บ้าน ปักหมุก-ปักผ้า เป็นอาชีพเสริม ชุมชนนี้เป็นชุมชนกึ่งชนบทกึ่งเมือง เป็นกึ่งชนบท คือ มีการทำนา-ทำสวน เลี้ยงวัว-เลี้ยงแพะ เลี้ยงปลา มีลำคลองผ่านชุมชนตลอด และชุมชนขึ้นต่อกรุงเทพมหานคร แต่เป็นเขตติดต่อกับต่างจังหวัดคือจังหวัดปทุมธานี เรามีไฟฟ้า ประปา มีอุปกรณ์อำนวยความสะดวกเหมือนคนในเมืองแทบทุกอย่าง แต่เรามีดีกว่าคนในเมืองคือเรายังมีอากาศที่บริสุทธิ์ หายใจ เรายังมี

ธรรมชาติได้เห็นตลอดเวลา ชาวนาทำนาเราก็ยังเห็นนกชนิดต่างๆ มากมาย อยู่เต็มท้องนา ระบบนิเวศน์ในชุมชน ก็ยังถือว่าสมบูรณ์พอสมควร (แต่คนในชุมชนก็ยังหนีไม่พ้นหนี้)

2. ต้นทุน มี 2 แบบ

1) ต้นทุนทางทรัพยากร คือ พืชผัก-ผลไม้ ที่มีในชุมชน

2) ต้นทุนทางสังคม คือ ต้นทุนทางปัญญา, การร่วมทำงานกลุ่มของคนในชุมชน

3. สักยภาพ (ในทีมวิจัย) แรงงาน, ความรู้, ความพร้อม, ให้ลองถามตัวเองดูว่ามีสิ่งเหล่านี้หรือยัง อย่างแล้ว ให้มั่นใจในการทำงานของตัวเอง

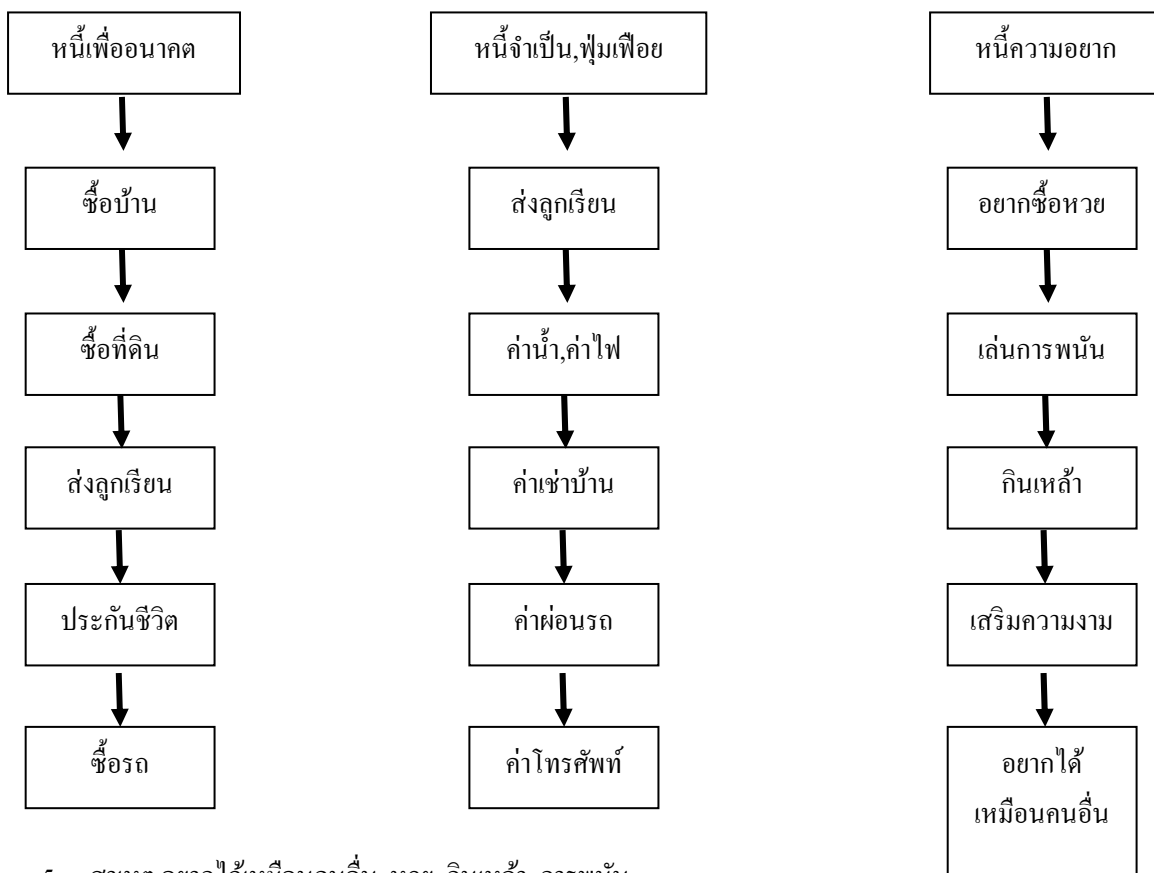
4. สถานการณ์ เหตุการณ์ ปัจจุบัน

- กระตุ้นให้หลายคนมองภาพเดียวกับเรา
- งานเดินได้ง่ายขึ้น

ข้อมูลการเป็นหนี้

- หนี้เพื่ออนาคต
- หนี้ฟุ่มเฟือย
- กู้ยืม(หนี้อยาก)

ทำการแยกหมวดหมู่

5. สาเหตุอยากได้เหมือนคนอื่น, หวย, กินเหล้า, การพนัน

6. บังคับ บังคับในชีวิตประจำวัน

ของใช้ประจำวัน

- ของใช้จำเป็น
- ของใช้ไม่จำเป็น

7. เงื่อนไข ข้อมูลอาชีพคนในชุมชน จัดงานให้สอดคล้องกับคนในชุมชน จัดเวลา, อาชีพเสริมที่ชุมชนต้องการ

แหล่งทุนให้หนี้: ธ.ก.ส., สหกรณ์ ธนาคารพาณิชย์ ธนาคารรัฐบาล
หนี้ชุมชน 3 หนี้

1. หนี้เพื่ออนาคต บ้าน, รถ, ที่ดิน
2. หนี้ความอยาก เหล้า, การพนัน, หวย
3. หนี้จำเป็น ค่าเทอม, ค่าน้ำ, ค่าไฟ

1. ข้อมูลการใช้หนี้ เช่น ร้อยละ เวลาในการใช้หนี้
2. ข้อมูลจำนวนคนที่เป็นหนี้จากแหล่งหนี้

สรุป

วันนี้พี่เลี้ยงมาชวนทบทวนโจทย์ทั้ง 4 ข้อที่เราได้ตั้งไว้เราเข้าใจได้มากขึ้น สามารถแยกหมวดหมู่การทำงานได้ง่ายขึ้น แยกต้นทุน แยกทรัพยากร แยกหนี้สินได้เป็นหมวดหมู่ การที่เป็นหนี้อาาคต, หนี้จำเป็น, หนี้ความอยาก เราสามารถนำข้อมูลขึ้นเป็นแผ่นชาร์จให้เห็นได้ชัดเจนมากขึ้น

ชอยสุชุม + ผังคลองตะวันตก

พื้นที่ว่างเปล่ามีน้อยส่วนใหญ่จะเป็นพื้นที่บ้านในชอยสุชุม ส่วนผังคลองตะวันตกเป็นพื้นที่ทำนา ทำสวน

พืชผัก

			พืชยืนต้น		
ข่า	60	กอ	มะม่วง	327	ต้น
ตะไคร้	120	กอ	มะพร้าว	165	ต้น
โหระพา	102	ต้น	กระท้อน	11	ต้น
พริก	30	ต้น	มะยม	12	ต้น
มะละกอ	40	ต้น	มะกรูด	28	ต้น
			กล้วยน้ำว้า	320	ต้น
			ไผ่	20	กอ

อาชีพ

ชอยสุชุม	ผังคลอง
จับแท็กซี่ 3 คน (ส่วนบุคคล)	ครูจ้างทอม. 3 คน
รับราชการครู 5 คน	รับจ้างรายวัน 30 คน
ธุรกิจส่วนตัว 2 คน เปิดร้านซ่อมรถ	ปักผ้า 3 คน
ธุรกิจส่วนตัว 2 คน รับซื้อของเก่า	ทำนา 7 คน
ธุรกิจส่วนตัว 1 คน ร้านเสริมสวย	ปักหมุด 3 คน
ธุรกิจส่วนตัว 2 คน คั้นกะทิสด	

ชอยสุภูมิ	ฝั่งคลอง
ตัดเย็บเสื้อผ้า 1 คน รับราชการพยาบาลวิชาชีพ 1 คน	

ชอยฝั่งคลอง

ต้องการมีอาชีพเสริม อะไรก็ได้ที่มีเงินพอใช้จ่ายค่าอาหาร ค่าขนมลูก อยากมีเงินซื้อข้าวเพราะข้าวเป็นอาหารหลักครองแม่น้ำมัน น้ำตาลเพราะจำเป็นต้องใช้ ซื้อตามร้านค้าแพง มีร้านให้ตัดก็คิดแพงขึ้นอีก

ชอยสุภูมิ

- ต้องการซื้อของถูก
- พร้อมให้ความร่วมมือกับชุมชน
- ต้องการให้คนในชุมชนมีการศึกษามากขึ้นกว่าภาคบังคับ

สิ่งที่พบเห็นในชุมชนมาก

เศษเปลือกมะพร้าวตามบ้านที่ทิ้งข้างๆบ้านเห็นแทบทุกบ้าน และบางบ้านต้นกล้วยที่ตัดทิ้งมากมาย ใบไม้ทับถม ฟางที่ชาวบ้านทำนาและเผาทิ้ง เห็นแล้วลิดหาหนทางทำให้ต้นทุนที่เป็นเหมือนขยะ น่าจะทำให้เป็นประโยชน์ได้บ้างนะ

ผักตบชวาในคลองก็มากมาย เห็นแบบนี้แล้วนึกถึงเวลาเราไปซื้อดินมาปลูกต้นไม้ ดินไม่มี มีแต่เศษมะพร้าวใบไม้ใบหญ้าทั้งนั้น

ชอยเสนาวันที่ 11 กรกฎาคม

ต้นกล้วย	236	ต้น	โหระพา	21	ต้น
ต้นมะม่วง	29	ต้น	ต้นกระเพรา	31	ต้น
ต้นมะขาม	2	ต้น	ต้นมะกรูด	8	ต้น
ต้นมะยม	2	ต้น	ต้นพริก	20	ต้น
ต้นมะพร้าว	119	ต้น	ต้นมะนาว	22	ต้น
ต้นฝรั่ง	1	ต้น	ต้นข่า	4	กอ
ต้นชมพู	2	ต้น	ต้นตะไคร้	29	กอ
ต้นกระท้อน	10	ต้น	ต้นขนุน	26	ต้น
ต้นดอกแฉ	2	ต้น	ต้นเชอร์รี่	1	ต้น
ต้นกระถิน	20	ต้น	ต้นมะดัน	1	ต้น
ต้นส้มโอ	1	ต้น	ต้นมะละกอ	4	ต้น
ต้นทับทิม	1	ต้น	ต้นน้ำเต้า	10	ต้น
ต้นกล้วยตานี	2	กอ	ต้นพลู	7	หลัก
ต้นน้อยหน่า	2	ต้น	ต้นมะระ	3	ต้น
ต้นมะกอก	2	ต้น	ต้นคะน้า	20	ต้น
ต้นหมาก	18	ต้น	ต้นถั่วฝักยาว	30	ต้น

อาชีพในครัวเรือน

กทม.	3 คน
รับจ้างรายวัน	12 คน
รับจ้างรายเดือน	2 คน
รัฐวิสาหกิจ	1 คน
เปิดร้านขายของชำ	1 คน
ทำนา	2 คน
เลี้ยงไก่	1 คน
เลี้ยงวัว	3 คน
ทำขนมหวานขาย	1 คน

มีบ่อแต่ไม่ได้เลี้ยงปลาเพราะว่ามันไกลบ้าน มีบ่อเลี้ยงปลาเอาไว้กิน 1 บ่อ ภูมิปัญญาชาวบ้าน สานขอ – ดักสวิง 1 คน ทำใบสี 1 คน ทำขนมหวาน 4 คน ช่างเฟอร์นิเจอร์ 2 คน ต้องการอาชีพเสริม 9 คน ต้องการเข้าร่วมด้วย 10 คน

ขอยุสุมประเสริฐ 11 ครัวเรือน

ต้นกล้วย	40	ต้น	ต้นโหระพา	5	ต้น
ต้นมะม่วง	18	ต้น	ต้นกระเพรา	10	ต้น
ต้นมะยม	2	ต้น	ต้นมะกรูด	2	ต้น
ต้นมะพร้าว	9	ต้น	ต้นพริกขี้หนู	9	ต้น
ต้นมะขามเทศ	2	ต้น	ต้นมะนาว	1	ต้น
ต้นฝรั่ง	2	ต้น	ต้นข่า	2	กอ
ต้นชมพู	1	ต้น	ต้นตะไคร้	8	กอ
ต้นกระท้อน	4	ต้น	ต้นมะเขือ	5	ต้น
ต้นขนุน	4	ต้น	ต้นมะละกอ	4	ต้น
ต้นแตงไทย	1	ต้น	ต้นข้าวโพด	30	ต้น
ต้นน้ำเต้า	1	ต้น	ต้นสะเดา	2	ต้น

อาชีพในครัวเรือน

รับจ้างทั่วไปรายวัน	5	คน
รับจ้างรายเดือน	3	คน
กทม.	1	คน
เปิดร้านเสริมสวย(ธุรกิจส่วนตัว)	1	คน
รัฐวิสาหกิจ	1	คน
ทำนา	2	คน
เลี้ยงวัว	2	คน
เปิดร้านขายของชำ	1	คน

มีบ่อเลี้ยงปลา 1 บ่อ เลี้ยงปลานิล – ปลาหีบ 200 ตัว มีบ่อปูนเล็กๆ วางอยู่ 1 บ่อ ภูมิปัญญา มีต้นไม้ยืนต้น เอาไปคั้น ใช้ล้างไต

ทำขนมหวาน	1	คน
ถักรองเท้า – หมวก	1	คน
ต้องการอาชีพเสริม	3	คน
ต้องการเข้าร่วมด้วยแต่ไม่มีเวลา	3	คน
ต้องการเข้าร่วมด้วย	7	คน

สรุปต้นทุนอาชีพภูมิปัญญาและอาชีพเสริม

ขอยืมกักรอโรนิน ไม้นันต์ออกผลกินได้ และพืชสวนครัว ตำรวจจาก 21 ครอบครัว

กล้วยน้ำว้า	326	ต้น	ผักหวาน	10	ต้น
กล้วยหอม	14	ต้น	น้ำเต้า	1	ต้น
กล้วยไข่	10	ต้น	มะเขือเปรี้ยว	14	ต้น
มะม่วง	52	ต้น	บวบ	1	ต้น
มะขม	16	ต้น	สะเดา	1	ต้น
มะละกอ	3	ต้น	มะนาว	11	ต้น
ขนุน	17	ต้น	ดอกแค	9	ต้น
หีบหิม	1	ต้น	พริก	10	ต้น
มะพร้าว	44	ต้น	โหระพา	15	ต้น
กระท้อน	6	ต้น	ใบกระเพรา	15	ต้น
ต้นขมิ้น	1	ต้น	ข่า	13	กอ
มะขาม	1	ต้น	ตะไคร้	15	กอ
ลูกหว้า	2	ต้น	เชอร์รี่	1	ต้น
ฝรั่ง	5	ต้น	ฟักทอง	1	ต้น
มะดัน	1	ต้น	น้อยหน่า	2	ต้น
มะกรูด	11	ต้น	ส้มโอ	2	ต้น
มะม่วงหิมพานต์	1	ต้น	ชมพู	3	ต้น

มีพื้นที่ว่างเปล่า 5 ครอบครัวยุๆ ละประมาณ 50 ตร.วา

มีบ่อว่างเปล่า 3 ครอบครัวยุๆ ละประมาณ 50 ตร.วา

ขุดบ่อเลี้ยงปลา 7 ครอบครัวยุๆ ละประมาณ 50 ตร.วา

แต่ละบ่อมีปลา 500 – 1000 ตัว มีปลานิล ปลาช่อน ปลาหมอ ปลาที่เลี้ยงส่วนใหญ่เลี้ยงไว้กินในครัวเรือน บางส่วนก็แบ่งขายและแบ่งญาติพี่น้อง

ส่วนที่เหลือ

- แต่ละครอบครัวปลูกบ้านเต็มพื้นที่

อาชีพในครัวเรือน

- ทำงานในหน่วยราชการ	1	ครอบครัว
- ทำงานรับจ้างทั่วไปทั้งรายเดือนและรายวัน	18	ครอบครัว
- เป็นแม่ค้าขายผลไม้และแม่ค้าขายของชำเล็กๆ	22	ครอบครัว

ภูมิปัญญาที่ได้จากการสำรวจ

- สานส้มไก่อ
- ทำเฟอร์นิเจอร์ที่ใช้ในครัวเรือน
- ทำขนมหวาน เช่น ทองหยอด ฝอยทอง เม็ดขนุน ขนมหม้อแกง สังขยา
- ร้อยลูกปัดเป็นสร้อยคอ สร้อยข้อมือ
- ทำพืมน้ำยาหม่องน้ำ
- ถักไหมพรม
- ปักผ้าคลอสดิส
- ทำกล่องทิชชูด้วยแผ่นพรม
- ทำดอกไม้ประดิษฐ์จากถุงน่อง
- รักษาแผนโบราณเช่น ฟันเทียม คางทูม ภูสวัสดี้
- ทำกรรณก

อาชีพเสริมที่ทำอยู่

- ผ้าปักมุก ปักเลื่อม
- ทำน้ำเต้าหู้นมสด
- เปิดร้านเครื่องเขียน ของเบ็ดเตล็ด

อาชีพเสริมที่ต้องการเพิ่ม

- ร้อยสร้อยลูกปัด
- ผ้าปักมุก ปักเลื่อม ที่มีราคาดีกว่าที่ทำอยู่
- ต้องการทุนมาเสริมอาชีพหลักให้เพิ่มพูนมากขึ้น (แม่ค้า)

การตั้งกลุ่มอาชีพเสริม

- ส่วนใหญ่สนใจเข้าร่วมกลุ่ม
- แต่บางส่วนสนใจเข้าร่วม แต่เฉพาะกลุ่มที่ไม่ต้องใช้เวลาและแรงงาน

สรุปการเก็บข้อมูล ช.ร.ร.ธรรมอิสลาม

1. ต้นทุน

ต้นกล้วย	346	ต้น	ต้นมะม่วง	44	ต้น
ต้นต้นกระเพรา	10	ต้น	ต้นมะกรูด	12	ต้น
ต้นมะขม	2	ต้น	ต้นพริก	14	ต้น
ต้นมะพร้าว	50	ต้น	ต้นมะนาว	6	ต้น
ต้นฝรั่ง	2	ต้น	ต้นข่า	14	กอ
ต้นชมพู	1	ต้น	ต้นตะไคร้	33	กอ
ต้นกระท้อน	1	ต้น	ต้นขนุน	3	ต้น

ต้นส้มโอ	1	ต้น	ต้นมะละกอ	27	ต้น
ต้นทับทิม	2	ต้น	ต้นน้อยหน่า	2	ต้น
นกพิราบ	5	ตัว	ต้นกล้วยหอม	15	ต้น
บ่อปลา	4	ไร่ 9 งาน 3 เมตร	แพะ	29	ตัว
ต้นละมุด	2	ต้น	ไก่	5	ตัว
ห่าน	5	ตัว	วัว	7	ตัว
ปลาอุก	1,200	ตัว			

2. อาชีพในครัวเรือน

ค้าขาย	6	คน
จับแท็กซี่	1	คน
ตัดเย็บเสื้อผ้า	1	คน
รับจ้างทั่วไป	5	คน
รับราชการ	1	คน
เกษตรกร	2	คน

3. ภูมิปัญญา

ปักเสื่อนักเรียน, จักรอุตสาหกรรม	2 คน
ทำขนม,อาหาร	2 คน
ทำพริกเครื่องแกง	1 คน

4. ตั้งกลุ่ม

กลุ่มเย็บผ้าโหล, ผ้าทั่วไป	2 คน
กลุ่มเลี้ยงปลาอุก	3 คน
กลุ่มเลี้ยงแพะ	2 คน
กลุ่มทำน้ำชีวภาพ	1 คน
กลุ่มเลี้ยงวัว	2 คน
กลุ่มเครื่องแกง,น้ำพริก	2 คน
กลุ่มขายสินค้า	1 คน
กลุ่มทำขนม,ดอกไม้ประดิษฐ์	3 คน

5. เข้าร่วมกลุ่ม

เข้าร่วมกลุ่ม	11 บ้าน
ไม่เข้าร่วมกลุ่ม	2 บ้าน

ชอย 4 + ชอยอัสวิน = 26 กรอบครัว

1. ต้นทุเรียน

ชนิด	จำนวน	ชนิด	จำนวน		
ต้นกล้วย	250	ต้น	โหระพา	9	ต้น
ต้นมะม่วง	25	ต้น	ต้นกระเพรา	13	ต้น
ต้นมะขาม	1	ต้น	ต้นมะกรูด	14	ต้น
ต้นมะยม	10	ต้น	ต้นพริก	42	ต้น
ต้นมะพร้าว	43	ต้น	ต้นมะนาว	19	ต้น
ต้นข่า	6	กอ	ต้นชมพู	1	ต้น
ต้นตะไคร้	31	กอ	ต้นกระเทียม	11	ต้น
มะเขือพวง	3	ต้น	ต้นขมิ้น	16	ต้น
ต้นดอกแค	10	ต้น	ต้นมะดัน	1	ต้น
ต้นส้มโอ	2	ต้น	ต้นมะละกอ	34	ต้น
ต้นกล้วยนา	1	ต้น	ต้นน้อยหน่า	6	ต้น
ต้นคะน้า	1	ต้น	ต้นถั่วฝักยาว	2	กอ
ต้นกล้วยหอม	23	ต้น	บ่อปลา	5	บ่อ
ต้นละมุด	2	ต้น	ไก่	7	ตัว
ต้นหมาก	5	ต้น	ต้นสะเดา	1	ต้น
ต้นอ้อย	8	ต้น	กวางคั่ง	1	ต้น
ผักบุ้ง	1	ต้น	มะเขือเปาะ	6	ต้น
ต้นลูกข่อย	4	ต้น	ต้นแก้วมังกร	2	ต้น
ฝรั่ง	3	ต้น	ต้นมะเขือเปรี้ยว	6	ต้น
ต้นถั่วพลู	1	กอ	ผักกาดขาว	2	แปลง
ฟัก	4	กอ			

ชอยวากีป + ชอยสุเหว่า = 28 กรอบครัว

1. ต้นทุเรียน

ชนิด	จำนวน		ชนิด	จำนวน	
ต้นกล้วยน้ำว้า	137	ต้น	โหระพา	1	ต้น
ต้นมะม่วง	46	ต้น	ต้นกระเพรา	7	ต้น
ต้นทับทิม	7	ต้น	ต้นมะกรูด	6	ต้น
ต้นมะยม	12	ต้น	ต้นพริก	24	ต้น
ต้นมะพร้าว	34	ต้น	ต้นมะนาว	4	ต้น
ต้นข่า	5	กอ	ต้นชมพู	3	ต้น

ชนิด	จำนวน	ชนิด	จำนวน
ต้นตะไคร้	10	กอ	ต้น
มะเขือพวง	1	ต้น	ต้น
ต้นดอกแค	20	ต้น	ต้น
ต้นส้มโอ	2	ต้น	ต้น
น้ำเต้า	9	ต้น	ต้น
ฟักทอง	1	ต้น	แปลง
ต้นกล้วยหอม	2	ต้น	บ่อ
มะเขือยาว	10	ต้น	ต้น
ต้นสะเดา	5	ต้น	ต้น
มะเขือเปาะ	27	ต้น	ต้น
ต้นแก้วมังกร	3	ต้น	ต้น
ต้นมะเขือเปรี้ยว	3	ต้น	แปลง
พริกสด	5	ต้น	ต้น
ต้นหอม	1	ต้น	ต้น
วัว	2	ตัว	ตัว
ไก่	30	ตัว	

ผู้เก็บข้อมูล: มาริษา/กัลญา/สวาด/สมทรง/มาลัย/มะณี

คุณสวาด วันเอเลาะห์ 3/2 หมู่ 2

สมาชิก 6 คน

1. ต้นทุเรียน พื้นที่ 100 ตร.วา.

ต้นขนุน 1	ต้น	มะม่วง	1	ต้น
ต้นกล้วย 6	ต้น	มะกรูด	1	กอ

2. อาชีพในครัวเรือน

สามีรับจ้างรายวัน 2 คน

3. ภูมิปัญญา

เฟอร์นิเจอร์

4. คนในชุมชนต้องการอาชีพเสริม

ต้องการ

5. ถ้าตั้งกลุ่มอาชีพเสริมจะเข้าร่วมด้วยหรือไม่

ต้องการเข้าร่วมด้วย (กลุ่มสหกรณ์)

น.ส.ประเสริฐ วงศ์นัย 3 หมู่ 2 (ซอยวัดเสนานนท์)

มีสมาชิก 2 คน

1. ต้นทุน
ปลูกบ้านเต็มพื้นที่
2. อาชีพในครัวเรือน
กรรขา ทำ กทม. 1 เดือน
3. ภูมิปัญญา
4. คนในชุมชนต้องการทำงานอะไรเป็นอาชีพในครัวเรือน
5. ถ้าตั้งกลุ่มอาชีพเสริมชาวบ้านจะร่วมด้วยหรือไม่
ต้องการร่วมด้วย (กลุ่มสหกรณ์)

ชื่อ นางถวิล พันตะ 58 หมู่ 2

สมาชิก 13 คน

1. ต้นทุน – พื้นที่บ้าน 28 ตารางวา ที่สวน 3 งาน
ต้นกล้วย 30 ต้น, มะม่วง 8 ต้น, มะพร้าว 30 ต้น, หนาก 6 ต้น, ขนุน 3 ต้น, มะยม 1 ต้น, ชมพู
มะเหมี่ยว 1 ต้น, มะนาว 6 ต้น, มะกรูด 1 ต้น, พริก 5 ต้น, โหระพา 3 ต้น, กระเพรา 10 ต้น, ตะไคร้
3 ต้น, เชอรี 1 ต้น
2. อาชีพในครัวเรือน
นิยะ กทม. สุสมา ทำงานรายเดือน
สาว กล่อมทางหลวง รับจ้างทั่วไป
3. ภูมิปัญญา
ขนมหวาน
4. ต้องการทำงานอะไรเป็นอาชีพเสริม
ต้องการ
5. ถ้าตั้งกลุ่มอาชีพเสริม
ต้องการร่วมด้วย (กลุ่มสหกรณ์)

ชื่อ มาลัย วาฮา 58/1

สมาชิก 6 คน พื้นที่สวน 3 ไร่ มีบ่อแต่ไม่ได้เลี้ยงปลาเพราะว่ามันไกลบ้าน

1. ต้นทุนพื้นที่บ้าน 50 ตร.งาน 140 ตร.งาน
กระต้อน 5 ขนุน 7 มะขาม 1 ต้นหนาก 2 น้อยหน่า 2 ต้นทับทิม 1 มะพร้าว 50 มะนาว 8 พลู 5 หลัก
มะละกอ 3 มะม่วง 5 มะกรูด 2 พริก 4 ข่า 1 ตะไคร้ 2 โหระพา 2 กระเพรา 5
2. อาชีพในครัวเรือน
เลี้ยงวัว 3 รับจ้างทั่วไป

3. ภูมิปัญญา
ทำขนมหวาน
4. ต้องการทำงานอะไรอาชีพเสริม
ต้องการ
5. ถ้าตั้งกลุ่มอาชีพเสริม
ต้องการร่วมด้วย (กลุ่มสหกรณ์)

ชื่อ นางแดง คงเพิ่มพูน 115 หมู่ 1

สมาชิก 4 คน

1. ต้นทุน - พื้นที่ 2 งาน ตารางวา
ต้นกล้วย 10 มะพร้าว 4 ขนุน 2
1. อาชีพในครัวเรือน
กรรยารับจ้างทั่วไป
สามี กทม.
2. ภูมิปัญญา
ใบลี ขนมหวาน
3. ต้องการทำอะไรเป็นอาชีพเสริม
ต้องการ
4. ถ้าตั้งกลุ่มอาชีพเสริม
อยากเข้าแต่ไม่มีเวลา (กลุ่มสหกรณ์)

ชื่อนางบัวโรย พิมพ์พุด 10/1 หมู่ 2

สมาชิก 4

1. ต้นทุน - พื้นที่ 2 งาน ตารางวา
มะพร้าว 4 มะขาม 1 ตะไคร้ 10 กอ มะกรูด 1 มะละกอ 1 ชมพู 1 กล้วยตานี 2 กอ
2. อาชีพในครัวเรือน
เปิดร้านขายของชำ – ทำนา
3. ภูมิปัญญา
งานฝีมือ
อาหาร
ขนม
4. ต้องการทำอะไรเป็นอาชีพเสริม
อยากได้
5. ถ้าตั้งกลุ่มอาชีพเสริมเข้า

ไม่เพราะ ไม่มีเวลา อยากเข้า
(กลุ่มสหกรณ์)

ชื่อนายกอเชิม พันเต๊ะ 61/2

สมาชิก 9 คน

1. ต้นทุน – พื้นที่ 30 ตารางวา 270 ตารางวา ที่สวน
มะพร้าว 4 มะม่วง ขนุน 2 กระท้อน 2 ฝรั่ง 1 ต้นหมาก 10 กล้วย 30 ต้น มะนาว 7 มะกรูด 1 ข่า 1 ตะไคร้
โหระพา 2 พริก 6 กระเพรา 10 พลู 2
2. อาชีพในครัวเรือน
สามีรับจ้างทั่วไป
ภรรยาทำขนมหวานขาย
3. ภูมิปัญญา
ทำขนมหวาน
4. ต้องการทำอะไรเป็นอาชีพเสริม
อยากได้
5. ถ้าตั้งกลุ่มอาชีพเสริม
ต้องการเข้ากลุ่ม (กลุ่มสหกรณ์)

ชื่อ นางฟาตีมาห์ อาดำ 2/1 หมู่ 2

สมาชิก 2 คน

1. ต้นทุน - พื้นที่ 1 งาน แมว 15 ตัว
ขนุน 4 มะดัน 1 มะม่วง 3 กระท้อน 2 กล้วยน้ำว้า 30 มะกอก 2 พริก 6 ถั่วฝักยาว 30 มะระ 3 น้ำเต้า 10
กระเพรา 5 โหระพา 5 ตะไคร้ 6
2. อาชีพในครัวเรือน
สามีรับจ้างรายวัน
ภรรยาปักผ้าจักร ผ้าคลุมหัว
3. ภูมิปัญญา
งานฝีมือ
ช่างเฟอร์นิเจอร์
อาหาร
ขนม
4. ต้องการทำอะไรเป็นอาชีพเสริม
ต้องการ
5. ถ้าตั้งกลุ่มอาชีพเสริม
ไม่เข้าร่วมด้วย ไม่มีเวลา แต่อยากเข้ากลุ่ม (กลุ่มสหกรณ์)

ชื่อนางเขยห์ ตีวงศ์นัย 2 หมู่ 2

สมาชิก 6 คน

1. ต้นทุน - พื้นที่ 1 งาน เลี้ยงวัว 2 แพะ 4 ไก่ 20

มะม่วง 1 ขนุน 1 มะพร้าว 1 ข่า 1 ตะไคร้ 2

2. อาชีพในครัวเรือน

รับจ้างทั่วไป เลี้ยงหลาน

ลูกชาย การโรง ร.ร.สามง่าม

สะใภ้ ทำขนมขายที่โรงเรียน

3. ภูมิปัญญา

งานฝีมือ

สานขอ

ถักสวิง

ขนม

4. ต้องการทำอะไรเป็นอาชีพเสริม

ปักผ้าเหลี่ยม

5. ถ้าตั้งกลุ่มอาชีพเสริม

อยากเข้าร่วมด้วย แต่ไม่มีเวลา (กลุ่มสหกรณ์)

ชื่อคุณมณี แสงทอง 21 ม. 2 ซอยวัดเสนานนท์

1. ต้นทุน ปลูกบ้านเดิมพื้นที่

ข่า 1 ตะไคร้ 3 พริก 3 มะกรูด 1 มะม่วง 1 กล้วย 20 คื่นห่าน 20 กระเพรา 5 โหระพา 4

2. อาชีพในครัวเรือน

กรรยาทำนา เลี้ยงวัว

สามีรับจ้าง

3. ภูมิปัญญา

-

4. ต้องการทำอะไรเป็นอาชีพเสริม

-

5. ถ้าตั้งกลุ่มอาชีพเสริม

เข้าร่วมกลุ่มด้วย (กลุ่มสหกรณ์)

ชื่อปริญญาด้านแปลงชาติ 3 หมู่ 2 ซอยเสนานนท์

สมาชิก 5 คน

1. ต้นทุน - พื้นที่ 11/2 งาน
มะม่วง 5 กล้วย 10 ส้มโอ 1 ทับทิม 1 กระท้อน 1 ดอกแค 2 ขนุน 2 กระทิน มะยม พริก 2 มะนาว 1
มะกรูด 1 ตะไคร้ 3 โหระพา 1 กระเพรา 1
2. อาชีพในครัวเรือน
สามีรับจ้างตัดผม
ภรรยาแม่บ้าน ปักหมุด
3. ภูมิปัญญา
-
4. ต้องการทำอะไรเป็นอาชีพเสริม
ต้องการ
5. ถ้าตั้งกลุ่มอาชีพเสริม
ต้องการเข้าร่วมด้วย (กลุ่มสหกรณ์)

ชื่อสมทรง โสกา 8/1 ม. 2 ซอยวากีฟ

มีสมาชิก 6 คน

1. ต้นทุน
มะพร้าว 1 สะเดา 1 มะขาม 1 พริก 9 มะเขือเปราะ 10 ต้นกล้วย 22 ข่า 2 บวบ 1
2. อาชีพในครัวเรือน
ค้าขาย
2 คน รับจ้าง/เดือน
3. ภูมิปัญญา
ทำดอกไม้จากถั่วงอก
4. ต้องการทำอะไรเป็นอาชีพเสริม
ต้องการค้าผักหมุ่คราคี
5. ถ้าตั้งกลุ่มอาชีพเสริม
ต้องการเข้าร่วม (กลุ่มสหกรณ์)

ชื่อมาริษา พันเต๊ะ 41/5 ม.2 ซอยวากีฟ

สมาชิก 5 คน

1. ต้นทุน

พริก 10 ต้น ข่า 1 กอ ตะไคร้ 2 กอ มะเขือเปรี้ยว 4 ต้น โหระพา 3 ต้น ใบกระเพรา 3 ต้น ทับทิม 1 ต้น
มะม่วง 2 ต้น น้อยหน่า 2 ต้น ต้นกล้วย 4 ต้นต้นกล้วย 10 มะพร้าว 4 ขนุน 2

2. อาชีพในครัวเรือน

รับจ้าง 2 คน/วัน

3. ภูมิปัญญา

-

4. ต้องการทำอะไรเป็นอาชีพเสริม

-

5. ถ้าตั้งกลุ่มอาชีพเสริม

ต้องการเข้าร่วม (กลุ่มสหกรณ์)

ชื่อมาเรียม ศิริสมานธีราศกุล

39 ม. 2 แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก กทม. 10530

1. ต้นทุน

มะม่วง 2 ต้น กล้วย 6 ต้น ตะไคร้ 2 กอ มะพร้าว 4 ต้น

2. อาชีพในครัวเรือน

อาชีพค้าขาย

3. ภูมิปัญญา

ปักเสื่อนักเรียน

เย็บผ้าจักรอุตสาหกรรม

4. ต้องการทำอะไรเป็นอาชีพเสริม

เย็บผ้าโหล

เย็บผ้าทั่วไป

5. ถ้าตั้งกลุ่มอาชีพเสริม

เข้าร่วมได้ (กลุ่มสหกรณ์)

ข้อสมมติ ฟังและ

45 หมู่ 2 แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก กทม. 10530

1. ต้นทุน

บ่อปลา 2 งาน (เลี้ยงปลาลูก, ปลาฉลาม)

ต้นกล้วย	5	ต้น	มะพร้าว	15	ต้น
กล้วยน้ำหว่า	50	ต้น	มะละกอ	5	ต้น
ฝรั่ง	2	ต้น	ส้มโอ	1	ต้น
ละมุด	2	ต้น	ทับทิม	2	ต้น
น้อยหน่า	2	ต้น	ข่า	2	ต้น
ตะไคร้	2	ต้น			

2. อาชีพในครัวเรือน

พนักงานบริษัท

3. ภูมิปัญญา

ตัดเสื่อทั่วไปทั้งหญิงและชาย

4. ต้องการทำอะไรเป็นอาชีพเสริม

กลุ่มทำขนมหวาน ดอกไม้ประดิษฐ์

5. ถ้าตั้งกลุ่มอาชีพเสริม

เข้าร่วมได้ (กลุ่มสหกรณ์)

ข้อวินัย ปันอว้าง

45/10 หมู่ 2 แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก กทม. 10530

1. ต้นทุน

มะม่วง 12 ต้น มะพร้าว 10 ต้น กล้วย 30 ต้น มะนาว 1 ต้น มะกรูด 1 ต้น ตะไคร้ 5 กอ ข่า 2 กอ บ่อปลา 3 เมตร x 3 เมตร

2. อาชีพในครัวเรือน

อาชีพรับจ้าง

3. ภูมิปัญญา

ด้านน้ำพริกเครื่องแกงทุกชนิด

4. ต้องการทำอะไรเป็นอาชีพเสริม

กลุ่มพริกแกงสำเร็จรูป

5. ถ้าตั้งกลุ่มอาชีพเสริม

เข้าร่วมได้ (กลุ่มสหกรณ์)

ชื่อฟิลิน พันเต๊ะ

45/12 หมู่ 2 แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก กทม. 10530

1. ต้นทุน

กล้วย 120 ต้น วัว 4 ตัว แพะ 3 ตัว ข่า 3 กอ ตะไคร้ 5 กอ มะกรูด 2 ต้น เลี้ยงปลากระชัง 5 กระชัง (ปลา
 ดุก) มะพร้าว 2 ต้น พริกขี้หนู 5 ต้น

2. อาชีพในครัวเรือน

เลี้ยงวัว,เลี้ยงปลา,ค้าขาย

3. ภูมิปัญญา

ทำอาหาร

ขนมหลายอย่าง

4. ต้องการทำอะไรเป็นอาชีพเสริม

ตั้งกลุ่มเลี้ยงวัว,แพะ,ปลา

5. ถ้าตั้งกลุ่มอาชีพเสริม

เข้าร่วมได้ (กลุ่มสหกรณ์)

ชื่อกมลพัทร มีอุดม

45/16 หมู่ 2 แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก กทม. 10530

1. ต้นทุน

แพะ	11	ตัว	วัว	2	ตัว
ห่าน	5	ตัว	มะกรูด	3	ต้น
มะนาว	1	ต้น	ข่า	2	กอ
พริก	5	ต้น	กระเพรา	10	ต้น

2. อาชีพในครัวเรือน

เลี้ยงแพะ,การเกษตร

3. ภูมิปัญญา

-

4. ต้องการทำอะไรเป็นอาชีพเสริม

น้ำชีวภาพ

5. ถ้าตั้งกลุ่มอาชีพเสริม

เข้าร่วมได้ (กลุ่มสหกรณ์)

ชื่อ ศ.อ.เทวัญ เชื้อมี

45/17 หมู่ 2 แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก กทม. 10530

1. ต้นทุน

กล้วย 50 ต้น บ่อปลา 1 ไร่(ปลาดุก) มะนาว 1 ต้น มะกรูด 1 ต้น

2. อาชีพในครัวเรือน

ค้าขาย

ขายผัก

3. ภูมิปัญญา

-

4. ต้องการทำอะไรเป็นอาชีพเสริม

ตั้งกลุ่มเลี้ยงปลาดุก

5. ถ้าตั้งกลุ่มอาชีพเสริม

เข้าร่วมได้ (กลุ่มสหกรณ์)

ชื่อนายไพศาล ช้อยรุ่ง

45/21 หมู่ 2 แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก กทม. 10530

1. ต้นทุน

มะม่วง	5	ต้น	กล้วยหอม	10	ต้น
กล้วยน้ำหว่า 60	ต้น	บ่อปลา	1	ไร่	
ตะไคร้	10	กอ	น้อยหน่า	2	ต้น
มะละกอ	20	ต้น	มะพร้าว 20	ต้น	
มะกรูด	2	ต้น	มะยม	2	ต้น

2. อาชีพในครัวเรือน

อาชีพรับราชการ

แม่บ้าน

3. ภูมิปัญญา

-

4. ต้องการทำอะไรเป็นอาชีพเสริม

กลุ่มเครื่องแกง,น้ำพริก

5. ถ้าตั้งกลุ่มอาชีพเสริม

เข้าร่วมได้ (กลุ่มสหกรณ์)

ชื่อสมคิด เมืองแสงสี

45/5 หมู่ 2 แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก กทม. 10530

1. ต้นทุน

มะกรูด	1	ต้น	ข่า	3	ต้น
ตะไคร้	2	กอ	มะนาว	1	ต้น
กล้วย	10	ต้น	มะม่วง	8	ต้น
ขนุน	2	ต้น	มะละกอ	2	ต้น

2. อาชีพในครัวเรือน

อาชีพค้าขาย

3. ภูมิปัญญา

-

4. ต้องการทำอะไรเป็นอาชีพเสริม

กลุ่มขายสินค้า

5. ถ้าตั้งกลุ่มอาชีพเสริม

เข้าร่วมได้ (กลุ่มสหกรณ์)

ชื่อปราณี พึ่งและ

45/6 หมู่ 2 แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก กทม. 10530

1. ต้นทุน

มะม่วง	5	ต้น	กล้วย	10	ต้น
ตะไคร้	2	กอ	บ่อปลา	700	ตารางวา
นกพิราบ	5	ตัว			

2. อาชีพในครัวเรือน

อาชีพเย็บผ้า

ค้าขาย

3. ภูมิปัญญา

-

4. ต้องการทำอะไรเป็นอาชีพเสริม

ตั้งกลุ่มเย็บผ้า

5. ถ้าตั้งกลุ่มอาชีพเสริม

เข้าร่วมได้ (กลุ่มสหกรณ์)

ชื่อมาเรียม สละกุดิง

43/2 หมู่ 2 แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก กทม. 10530

1. ต้นทุน

พริก 5 ตัน ตะไคร้ 5 กอ โหระพา กระเพรา มะละกอ ข่า มะม่วง 1 ตัน บวบ

2. อาชีพในครัวเรือน

รื้อยมุก

รับจ้างรายวัน

3. ภูมิปัญญา

ทำขนมหวาน

ทำงานเฟอร์นิเจอร์

รื้อยมุก

นายสวาท สละกุดิง

43/1 หมู่ 2 แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก กทม. 10530

- ต้องการทำเลียงวัว

ปกติแล้วเลี้ยงอยู่ แต่ต้องการเลี้ยงเพิ่มเติม

- ต้องการทำให้หารายได้เสริม มาใช้หนี้และใช้จ่ายในครอบครัว

- ระยะเวลาในการเลี้ยง 2 – 3 ปี (สำหรับวัวทอง)

“ระยะเวลาในการเลี้ยงขึ้นอยู่กับขนาดของวัว”

นายเข้ม สละกุดิง

43/2 หมู่ 2 แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก กทม. 10530

“การจัดการหนี้ที่เหมาะสมของชุมชนอัลฟาละห์”

- อาชีพเสริมที่ต้องการทำ คือ เฟอร์นิเจอร์แบบไทยโบราณ เช่น โต๊ะ ตู้โบราณ, ตู้โชว์, โต๊ะรับแขก, โต๊ะเครื่องแป้ง, เตียงนอน, โต๊ะอาหารแบบญี่ปุ่น, ชั้นวางของ (ทำได้ทั้งใช้งานจริงและแบบจำลองขนาดเล็กใช้ตกแต่งบ้านสามารถใช้งานได้) ศาลาทรงไทย ศาลาแบบธรรมดา เคลื่อนย้ายได้ ต่างๆเหล่านี้เป็นต้น

- ต้องการทำอาชีพเสริมเพื่อหารายได้มาปลดหนี้สินที่มีอยู่ ณ ตอนนี้

- เหตุผลที่เลือกทำเฟอร์นิเจอร์เพราะสามารถทำได้และมีเครื่องมือในการทำเฟอร์นิเจอร์อยู่แล้วขาดเพียงบางอย่างเท่านั้น เช่น ถังลม, ไลต์เตอร์, สว่านแท่น, แท่นผ่าไม้

(กรุณาช่วยหาตลาดส่งสินค้าด้วย)

นางสาวอรรณณ เลิศพันธ์

26/2 หมู่ 2 แขวงคลองเก้า เขตหนองจอก กทม. 10530

ภายในบ้านมีต้นมะม่วง 10 ตัน ต้นกล้วย 20 ตัน ต้นมะกรูด 3 ตัน ต้นมะพร้าว 10 ตัน และผักสวนครัวอีกจำนวนหนึ่ง

อยากมีกลุ่มสหกรณ์ชุมชน

นางสุกัญญา เรืองเกตุ

117 ถนนคลองเก่า แขวงสามวาตะวันออก เขตคลองสามวา กทม. 10510

ภายในบ้านมีต้นมะม่วงหิมพานต์ ต้นกล้วย และมีไม้ดอก ไม้ประดับพอประมาณ เพราะเป็นที่อาศัยผู้อื่นอยู่
อยากมีกลุ่มสหกรณ์ชุมชน

ชื่อสมาน เพ็ญอารี

52 ถนนคลองเก่า แขวงสามวาตะวันออก เขตคลองสามวา กทม. 10510

มะพร้าว 10 ต้น

มะนาว 5 ต้น

มะม่วง 5 ต้น

ต้นกล้วย 80 กอ

ต้นขนุน 5 ต้น

ผักสวนครัว 15 ต้น

พื้นที่ทำนา 20 ไร่

อยากมีกลุ่มสหกรณ์ชุมชน (ไม่มีเวลา ส่วนใหญ่จะทำนา)

ชื่อวาลี เข้มแน่นหมัด

83 ซอย 5 ถนนคลองเก่า แขวงสามวาตะวันออก เขตคลองสามวา กทม. 10510

ต้นมะม่วง 20 ต้น

ต้นมะพร้าว 5 ต้น

ต้นกล้วย 100 ต้น

ฝรั่ง 5 ต้น

ผักสวนครัว 10 ต้น (พริก, ตะไคร้, มะนาว)

ไก่ชน 20 ตัว

เป็ดวาลี 2 ตัว

กลุ่มสหกรณ์ชุมชน

ชื่อนางสาวโสม หลังประเสริฐ

16 หมู่ 8 ถนนคลองเก่า แขวงสามวาตะวันออก เขตคลองสามวา กทม. 10510

ภายในบริเวณบ้านมี

ต้นมะม่วง 50 ต้น

ต้นกล้วย 200 ต้น

ต้นมะนาว 5 ต้น

ขนุน 2 ต้น

งาไผ่ 2 กอ

ต้นมะพร้าว 10 ต้น

ต้นตาล	1	ต้น
ต้นละมุด	1	ต้น
ลิ้นจี่	1	ต้น
มะเฟือง	1	ต้น
อยากมีกลุ่มสหกรณ์ชุมชน		

ชื่อนางสาวอารยา กองเป็ง

68 ถนนคลองเก่า ซอย 5 แขวงสามวาตะวันออก เขตคลองสามวา กทม. 10510

ภายในบริเวณบ้านมี

ต้นมะม่วง	50	ต้น
ต้นกล้วย	200	ต้น
ต้นมะพร้าว	20	ต้น
ต้นมะนาว	1	ต้น
มะกรูด	1	กอ
มะขาม	2	ต้น
ขนุน	2	ต้น
ต้นตาล	1	ต้น
มะยม	1	ต้น
ชมพู	3	ต้น

และมีไม้ประดับอีกมากมาย

อยากมีกลุ่มสหกรณ์ชุมชน

ชื่อนางรอพีอะห์ หวังและ

7/2 หมู่ 8 ถนนคลองเก่า แขวงสามวาตะวันออก เขตคลองสามวา กทม. 10510

ภายในบริเวณบ้านมี ต้นกล้วย 50 ต้น มะพร้าว 10 ต้น มะนาว 4 ต้น สละ 1 ต้น ต้นมะม่วง 5 ต้น ผักสวนครัว
พริก 10 ต้น กระเพรา 30 ต้น มะกรูด 1 ต้น วัว 5 ตัว

อยากได้กลุ่มสหกรณ์

ชื่อมาลิน วงษ์โพธิ์

6 หมู่ 2 แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก กทม. 10530

สมาชิกมี 6 คน

1. ต้นทุเรียน

พื้นที่ว่างปลูก มะม่วง 1 ต้น มะยม 1 ต้น

2. อาชีพในครัวเรือน

อาชีพรับจ้าง 3 คนรายวัน

3. ภูมิปัญญา
ทำดอกไม้ ร้อยเลื่อม เย็บผ้า
4. ต้องการทำอะไรเป็นอาชีพเสริม
ต้องการ (ทำมุกเพิ่ม ทำดอกไม้ประดิษฐ์)
5. ถ้าตั้งกลุ่มอาชีพเสริม
เข้าร่วมได้

ชื่อวลัยพร สละกูดิง

30 หมู่ 2 แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก กทม. 10530

สมาชิกมี 6 คน

1. ต้นทุน
พื้นที่ 68 ตารางวา ปลุกพริก 5 ต้น แคร่ 10 ต้น ตะไคร้ 3 กอ มะละกอ 2 ต้น กล้าย 10 ต้น มะม่วง 2 ต้น
มะขม 1 ต้น
2. อาชีพในครัวเรือน
อาชีพรับจ้าง 3 คน
รับเงินรายเดือน
สอยเลื่อม
3. ภูมิปัญญา
เย็บผ้า สอยเลื่อม ปักกลุ
4. ต้องการทำอะไรเป็นอาชีพเสริม
ต้องการ (ต้องการผ้าคลุมเพิ่ม)
5. ถ้าตั้งกลุ่มอาชีพเสริม
เข้าร่วมได้ (กลุ่มสหกรณ์)

ชื่อสวดย สุขอินทร์

61/2 แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก กทม. 10530

สมาชิกมี 4 คน

1. ต้นทุน
มะม่วง 5 ต้น มะพร้าว 3 ต้น กระเทียม 3 ต้น ต้นกล้าย 20 ต้น กระเพรา ต้นขย 3 ต้น
2. อาชีพในครัวเรือน
พนักงานห้าง
3. ภูมิปัญญา
ทำปาต่องโก๋ ส้มตำ
4. ต้องการทำอะไรเป็นอาชีพเสริม
ต้องการ

5. ถ้ำตั้งกลุ่มอาชีพเสริม

เข้าร่วมได้ (กลุ่มสหกรณ์)

ชื่อจำรัส พันตะ

31/1 หมู่ 2 แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก กทม. 10530

สมาชิกมี 6 คน

1. ต้นทุน

ตะไคร้ 2 กอ มะละกอ 2 ต้น มะม่วง 4 ต้น กล้วย 10 ต้น มะพร้าว 5 ต้น

2. อาชีพในครัวเรือน

ทำนา

ทำงาน กทม.

3. ภูมิปัญญา

ปักผ้า รองมูก

4. ต้องการทำอะไรเป็นอาชีพเสริม

ต้องการ

5. ถ้ำตั้งกลุ่มอาชีพเสริม

เข้าร่วมได้ (กลุ่มสหกรณ์)

ชื่อวันนา วงษ์การิม

60/5 หมู่ 2 แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก กทม. 10530

สมาชิกมี 4 คน

1. ต้นทุน

มะม่วง 3 ต้น มะพร้าว 5 ต้น

พริก 5 ต้น กระเพรา

กล้วย 20 ต้น มะกรูด 1 ต้น

น้อยหน่า 1 ต้น กระเทียม 2 ต้น

2. อาชีพในครัวเรือน

ทำนา

รับราชการ

3. ภูมิปัญญา

ปักผ้าคลุม รอยเลื่อม ร้อยมุกทำกล่องใส่ทิชชู

4. ต้องการทำอะไรเป็นอาชีพเสริม

รอยเลื่อม ตีอกระดุม

5. ถ้ำตั้งกลุ่มอาชีพเสริม

เข้าร่วมได้ (กลุ่มสหกรณ์)

ชื่อกาญจณี พุ่มพวง

40/7 หมู่ 2 แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก กทม. 10530

1. ปลุกกล้วยน้ำหว่า 3 ต้น มะพร้าว 2 ต้น ขนุน 2 ต้น
2. อาชีพค้าขาย, รับจ้าง
3. ความสามารถ ทำขนมหวานเป็น
4. อยู่ในทีมวิจัย

ชื่อสมชาย รักษาเดช – นางระพีพร รักษาเดช

7/1 หมู่ 2 แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก กทม. 10530

1. ทุนในบ้าน – ปลุกต้นกล้วย 5 ต้น มะนาว 4 ต้น ใบโหระพา ใบกระเพรา
2. ทรัพย์สิน คือ มีพื้นที่ว่างเปล่า 6 งาน ยังไม่ได้ทำอะไร มีบ่อปลาขนาดเล็ก – เลี้ยงปลาดุก, ปลานิล เลี้ยงไว้กินเลี้ยงไก่ 5 ตัว
3. ความสามารถ เย็บผ้าด้วยจักรอุตสาหกรรมได้
4. อยู่ในทีมวิจัย
5. อาชีพรับจ้าง, แม่บ้าน

ชื่อนายผล รักษาเดช อายุ 68 ปี

7 หมู่ 2 แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก กทม. 10530

1. ทุนในบ้าน คือ ปลุกต้นกล้วย 20 ต้น มะพร้าว 5 ต้น ข่า, ตะไคร้, ใบมะกรูด, ใบกระเพรา, พริกขี้หนู, มะเขือพวง, อ้อย 5 ต้น, มะนาว 5 ต้น
2. ทรัพย์สิน คือ มีพื้นที่บ่อปลา ด้านหลังไม่ได้เลี้ยงปลา
3. ความสามารถ นางซาเคี้ยห้เคยเป็นหมอดำแย นวดคนหลังคลอดได้
4. อยากมีอาชีพเสริมสำหรับคนมีอายุ อยู่บ้านจะได้ไม่เหงา
5. ถ้ามีกลุ่มอาชีพเสริมสำหรับชาวบ้านจะเข้าร่วมถ้าทำได้
6. อาชีพแม่บ้าน, พ่อบ้าน, รับจ้าง

(ไม่มีเวลามากแต่อยากเข้าร่วม)

ชื่อสุไธยา วงษ์กริม

40/4 หมู่ 2 แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก กทม. 10530

1. ทุนในบ้าน
มะพร้าว 1 ต้น มะม่วง 1 ต้น ผักคะน้า ผักบุ้ง ผักกวางตุ้ง ผักกาดขาว กระเพรา โหระพา พริกขี้หนู ข่า ตะไคร้
มะนาว 1 ต้น
2. ทรัพย์สิน คือ ที่ดินว่างเปล่า 20 ตารางวา

3. อยู่ในทีมวิจัย
4. อาชีพรับจ้าง, แม่บ้าน กทม.

ชื่อนางสุกัญญา เหมนิมิตต์ (กิลูกแซร์ฮัน)

41/3 หมู่ 2 แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก กทม. 10530

1. ทุนในบ้าน – ดันหมาก 7 ดัน ปลุกดันไม้ประดับ เช่น กล้วยไม้ 10 ดัน แวนไวร์อบบ้าน
2. ปักผ้าเล่มได้, ร้อยลูกปัด
3. ที่ว่างเปล่าไม่มี
4. เป็นแม่บ้าน ปักผ้าเล่มได้ เลี้ยงเด็ก

อาชีพเสริม กลุ่มสหกรณ์

ชื่อสุริพร สละกูด้

43/1 หมู่ 2 แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก กทม. 10530

1. อาชีพรับราชการทั้ง 2 คน
2. เลี้ยงวัว 2 ตัว เลี้ยงเป็ด 12 ตัว ไก่ 20 ตัว ปลานิล ปลาตะเพียนเลี้ยงไว้กิน
3. มะยม 2 ดัน พับทิม 2 ดัน ฝรั่ง มะกรูด 1 ดัน มะนาว 1 ดัน ฝรั่ง 1 ดัน มะเขือเปราะ 4 ดัน มะพร้าว 1 ดัน
มะละกอ 2 ดัน พริกทอง 1 กอ พริก 1 กอ
4. ความสามารถชุดมะพร้าวขาย ถักไหมพรม ร้อยมุก+ลูกปัด ก่อไส้กระดาดยทึชชู
5. อาชีพเสริมชุดมะพร้าวขาย อาชีพหลักคือค้าขาย
6. ถ้ามีอาชีพเสริมเข้าร่วมด้วย
ตั้งกลุ่มเลี้ยงวัว

ชื่อสุมาลี อิ่มสบาย

53/1 หมู่ 2 แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก กทม. 10530

1. ทุนในบ้าน – ชมพู่ 1 ดัน มะยม 1 ดัน พริก ข่า ตะไคร้ มะกรูด มะนาว โหระพา กระเพรา ดันกระดังงา ดัน
กล้วย มะละกอ ขนุน 1 ดัน
2. อาชีพ
รับเหมาก่อสร้าง
3. .ภูมิปัญญา
ร้อยมุก
4. อาชีพเสริม
ไม่มี
5. ถ้าตั้งกลุ่มทำอาชีพเสริมจะเข้าร่วมกลุ่มหรือเปล่า

เข้าร่วมกลุ่มด้วย (กลุ่มสหกรณ์ไม่ต้องใช้แรง ทำงานไม่ไหว)

ชื่อแฉล้ม สละกูดิง

40/1 หมู่ 2 แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก กทม. 10530

1. ต้นทุเรียน – มะม่วง 5 ต้น มะกรูด 1 ต้น มะนาว 1 ต้น ฝรั่ง 4 ต้น กล้าย 20 ต้น

2. อาชีพ

ทำงานกทม. 1 คน

ขายขนม

รับจ้างรายวัน 2 คน

3. ภูมิปัญญา

ทำขนมหวานได้

ร้อยลูกปัด

4. อาชีพเสริม

อายุมากแล้วทำไม่ไหว

5. ถ้าตั้งกลุ่มทำอาชีพเสริมจะเข้าร่วมกลุ่มหรือเปล่า

เข้าร่วมกลุ่มด้วย

(กลุ่มสหกรณ์ไม่ต้องใช้แรง ทำงานไม่ไหว)

1. ชื่อแฉล้ม จ้อยรุ่ง

33/1 หมู่ 2 แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก กทม. 10530

2. ทุเรียนในบ้าน ปลูกมะละกอ 2 ต้น กล้าย 3 ต้น ข่า ตะไคร้ ใบมะกรูด โหระพา กระเพรา มะพร้าว 1 ต้น มะม่วง 1 ต้น ใบเตย มะยม 2 ต้น ขนุน 1 ต้น

3. มีพื้นที่ว่างเปล่า 30 ตารางวา

4. ภูมิปัญญา

ทำอาหารคาว อาหารหวานได้ทุกอย่าง

5. อาชีพเสริม

อยากจะเข้าร่วมด้วย

-อาชีพเสริมที่ต้องการทำ กล้ายหิเพราะมีกล้ายมากในชุมชน

เข้าร่วมเพราะมีรายได้เพิ่ม

-เวลาว่าง 09.00 – 15.00 น.

6. อาชีพแม่บ้าน เลี้ยงหลาน

ชื่อติ่มมะ จ้อยรุ่ง

42/2 หมู่ 2 แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก กทม. 10530

1. ปลุกผักทำขนมหวานขาย ทำเห็ดฟาง

2. ต้องการทำอาชีพเสริมเพื่อปลดหนี้

3. การตั้งกลุ่มอาชีพเสริม

- 1) ชาวบ้านต้องการเข้าร่วมเพราะอยากปลดหนี้
- 2) ชาวบ้านไม่ต้องการเข้าร่วม

4. เงื่อนไขเวลา = ตามที่โครงการจัดเวลาให้

-

5. อาชีพที่ต้องหาทุนนอกบ้าน = อาชีพที่ต้องรับจ้างนอกบ้านทั่วไป

ชื่อทีมะ จ้อยรุ่ง

42/2 หมู่ 2 แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก กทม. 10530

1. อาชีพแม่บ้าน รับจ้าง
 2. ทุนในชุมชน กล้วย 2 ตัน ค่น้ำ 6 แปลง โหระพา 5 กอ เลียงวัว 1 ตัว
 3. ภูมิปัญญา
ปักผ้าฉลุ ร้อยมุก ทำขนมหวาน
 4. ถ้ามีอาชีพเสริมจะเข้าร่วมหรือไม่
-
5. กลุ่มต้องการทำให้ดีฟางขาย

ชื่อวาสนา ศิริสมานจิตติกุล

19/2 หมู่ 2 แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก กทม. 10530

อาชีพ ปักผ้า วาดลายผ้า ออกแบบชุดแต่งงาน ดัดเลื่อม ทำทุกอย่างเกี่ยวกับชุดไทยและชุดราตรีที่บ้าน ไม่มีเนื้อที่
ทำสวน ปลูกบ้านเต็มพื้นที่ ทำงานคนเดียว เลี้ยงลูกคนเล็กด้วย
(เข้ากลุ่มสหกรณ์)

ชื่อดวงตา วงษ์มะเขาะ

40/3 หมู่ 2 แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก กทม. 10530

มีพืชที่ขึ้นต้น ได้แก่ ชมพู่มะม่วง ตะมุด มะขม ขนุน ฝรั่ง กล้วย มะละกอ กระเทียม มะพร้าว

มีพืชผักสวนครัว ได้แก่ ตะไคร้ ใบมะกรูด พริกขี้หนู ใบกระเพรา ใบโหระพา ข่า มะนาว ใบเตย มะเขือพวง
มะเขือเปราะ ที่มีอยู่มากหน้อยก็ซื้อต้นกล้วยประมาณ 100 ต้นได้

อาชีพในครัวเรือน เป็นแม่ค้าขายไก่ที่ตลาดบางกะปิประมาณ 20 ปี ไม่เคยทำงานอะไร นอกจากค้าขายมาตลอด
คิดว่าทำอย่างอื่นไม่ได้ มีบ่ออยู่ 2 บ่อ เลี้ยงปลาควบคู่กับปลาปักทิม คนในบ้านมีแต่นักเรียน 3 คน ไม่มีคนรับ
ราชการ

(เข้ากลุ่มสหกรณ์)

ชื่อดารุณี จ้อยรุ่ง

40/6 หมู่ 2 แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก กทม. 10530

บ้านเองไม่มีสวนปลูกบ้านเต็มเนื้อที่ทางเดินถนนมีแต่ต้นกระถิน

อาชีพในครัวเรือน อาชีพปลูกมุด – คัดเลื่อม สามีขับรถรับจ้างมีเด็กชาย 1 คน ถ้าตั้งกลุ่มอาชีพเสริม จะทำด้วยถ้ามีเวลา แต่ตอนนี้มีผ้ามาก คัดเลื่อมไม่ทันเพราะทำคนเดียว

ชื่อลำควน มานะกล้า

40/15 หมู่ 2 แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก กทม. 10530

บ้านเองไม่มีสวนปลูก บ้านเต็มเนื้อที่ ทางเดินปลูกต้นกล้วยไว้ประมาณ 10 ต้นเห็นจะได้ แต่ก็ยังมีผักสวนครัว บ้างเล็กน้อย เช่น ใบกระเพรา ใบโหระพา พริกขี้หนู มีมะละกออยู่ 1 ต้น

อาชีพในครัวเรือน มีคนแก่ 1 คน มีเด็กอยู่ 2 คนอายุประมาณ 4 ขวบกับ 2 ขวบ ทำงานคนเดียว

อาชีพ ปลูกผ้า – เย็บผ้า – คัดเลื่อม จำขายได้ ทำบัญชีก็ได้

อยากจะเข้ากลุ่มด้วยก็ไม่มีเวลาเพราะทำงานก็หมดเวลาแล้ว

(เข้ากลุ่มสหกรณ์)

ชื่อวิจิตต์ กองเป็ง

30/1 หมู่ 2 แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก กทม. 10530

รอบบ้านมีต้นไม้ยืนต้น เช่น ชมพู 1 ต้น มะม่วง 4 ต้น มะเฟือง 2 ต้น มะยม 1 ต้น ขนุน 4 ต้น กล้วย 10 ต้น ดอก แด่ 20 ต้น ต้นทับทิม พืชผัก เช่น ใบโหระพา ใบกระเพรา พริกขี้หนู มะเขือเปราะ ตะไคร้ มีลูกชาย 1 คน ลูกสาว 1 คน สามีทำงานเขต กทม.

(เข้ากลุ่มสหกรณ์)

ชื่อประมวณ จ้อยรุ่ง

41/6 หมู่ 2 แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก กทม. 10530

รอบบ้านมีพืชยืนต้นอยู่บ้างเล็กน้อย มะม่วง 1 ต้น หน้าบ้านมีไม้ประดับอยู่หลายต้น มีพืชผัก เช่น ข่า ตะไคร้ มะนาว อ้อย มีเนื้อที่น้อยและติดถนนด้วย

อาชีพ ขับรถรับจ้างทั่วไป มีลูกชาย 3 คน กำลังเรียนหนังสือ มีบ่อ 1 บ่อ เลี้ยงปลาตก ประมาณ 100 ตัว

ชื่อประนอม จ้อยรุ่ง

42/1 หมู่ 2 แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก กทม. 10530

รอบบ้านมีต้นไม้ยืนต้น เช่น มะม่วง 3 ต้น มะพร้าว 3 ต้น กระเทียม 1 ต้น ขนุน 2 ต้น มะดัน 1 ต้น กล้วย 6 ต้น

มีพืชผัก เช่น พริกขี้หนู 1 ต้น ใบกระเพรา ใบโหระพา ข่า ตะไคร้ มีบ่อ 1 บ่อ เลี้ยงปลาทับทิม

อาชีพ รับจ้างทั่วไป ทำทุกอย่างที่มี(อยากเข้ากลุ่มด้วยแต่มีเวลาน้อยมาก)

(เข้ากลุ่มสหกรณ์)

มาริษา/กัลญา/สวาด/สมทรง/มาลัย/มะณี (ผู้เก็บข้อมูล)

ชื่อกัลญา พันเต๊ะ (อะห์)

60 หมู่ 2 แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก กทม. 10530

มีสมาชิก 7 คน

1. ต้นทุน-พื้นที่

พื้นที่ว่างปลูก มะม่วง 3 ต้น มะพร้าว 2 ต้น ต้นมะขามเทศ 1 ต้น กระท้อน 2 ต้น ขนุน 2 ต้น ต้นกล้วย 10 ต้น สะเดา 2 ต้น กระเพรา 2 ต้น โหระพา 1 ต้น มะละกอ 3 ต้น มะกรูด 1 ต้น ต้นมะนาว 1 ต้น ต้นน้ำเต้า 1 ต้น แดงไทย 1 ต้น

2. อาชีพในครัวเรือน

ปักมุก ทำนา เลี้ยงวัว 3 ตัว

3. ภูมิปัญญา

-

4. ต้องการทำอะไรเป็นอาชีพเสริม

ต้องการ

5. ถ้าตั้งกลุ่มอาชีพเสริม

เข้าร่วมได้ (กลุ่มสหกรณ์)

ชื่อนิกอย พับเปลี่ยน 16 หมู่ 2 ซอยสุขประเสริฐ

สมาชิก 4 คน

1. เนื้อที่บ้าน 56 ตารางวา ปลูกบ้านเดิมพื้นที่

มะยม 1 ต้น ฝรั่ง 2 ต้น ต้นกล้วย 20 ต้น

2. อาชีพในครัวเรือน

รับจ้างทั่วไป พ่อ – แม่

3. ภูมิปัญญา

-

4. ต้องการทำอะไรเป็นอาชีพเสริม

-

5. ถ้าตั้งกลุ่มอาชีพเสริม

เข้าร่วมได้ (กลุ่มสหกรณ์)

มาริษา/กัลญา/สวาด/สมทรง/มาลัย/มะณี (ผู้เก็บข้อมูล)

ชื่ออำเภอ บุญลือ (นิละห์) 16/12 หมู่ 2 ซอยสุขประเสริฐ

มีสมาชิก 5 คน

1. ต้นทุน

มีขุ่น 1 ต้น ปลุกบ้านเดิมพื้นที่ 25 ตารางวา

2. อาชีพในครัวเรือน

สามี ช่างซ่อมเครื่องยนต์/เดือน

3. ภูมิปัญญา

ไต้ต้น ไม่นั่น – ใช้ใบไม้ล้างไต (เอาใบสดล้างแล้วต้มใส่น้ำไว้ดื่ม)

4. ต้องการทำอะไรเป็นอาชีพเสริม

อยากได้

5. ถ้าตั้งกลุ่มอาชีพเสริม

อยากเข้าร่วมด้วย (กลุ่มสหกรณ์)

มาริษา/กัลญา/สวาด/สมทรง/มาลัย/มะณี (ผู้เก็บข้อมูล)

ชื่อบุญเรือน ฟ้าประเสริฐ (โตะผอม) 16/1 หมู่ 2 ซอยสุขประเสริฐ

มีสมาชิก 5 คน

1. ต้นทุน

ปลุกบ้านเดิมพื้นที่ 27 ตารางวา มีอีกพื้นที่เนื้อที่ 50 ตารางวา มีดินกล้วย 20 ต้น มะม่วง 4 ต้น มะพร้าว 6 ต้น มะละกอ 1 ต้น กระเทียม 1 ต้น พืชสวนครบทุกชนิด ปลุกไว้กินเองและแบ่งเพื่อนบ้าน (มีบ่อปลา เล็กๆ 1 บ่อ บ่อดิน) มีบ่อปูนเล็กๆ 1 บ่อ มีปลานิล – ปลาตะเพียน ลงไว้ประมาณ 500 ตัว

2. อาชีพในครัวเรือน

ลูกชาย – รับจ้าง

3. ภูมิปัญญา

ทำขนมหวานได้ทุกชนิด

4. ต้องการทำอะไรเป็นอาชีพเสริม

-

5. ถ้าตั้งกลุ่มอาชีพเสริม

อยากเข้าร่วมด้วย (กลุ่มสหกรณ์)

มาริษา/กัลญา/สวาด/สมทรง/มาลัย/มะณี (ผู้เก็บข้อมูล)

ชื่อโต๊ะยา กุหมัด 25/1 หมู่ 2 ซอยสุขุมประเสริฐ

มีสมาชิก 7 คน

1. ต้นทุน
ปลูกบ้านเต็มพื้นที่
2. อาชีพในครัวเรือน
ลูกสาวโต๊ะ ทำโรงงานเฟนิเจอร์/เดือน
3. ภูมิปัญญา
ทำนา
4. ต้องการทำอะไรเป็นอาชีพเสริม
โต๊ะแก่แล้ว
5. ถ้าตั้งกลุ่มอาชีพเสริม
โต๊ะแก่แล้ว (กลุ่มสหกรณ์)

มาริษา/กัลญา/สวาด/สมทรง/มาลัย/มะณี (ผู้เก็บข้อมูล)

ชื่อเรียม วงศ์ย๊ะ 100/3 หมู่ 2 ซอยสุขุมประเสริฐ

1. ต้นทุน
ปลูกบ้านเต็มพื้นที่ เนื้อที่ 25 ตารางวา
2. อาชีพในครัวเรือน
สามีทำกทม./เดือน
ภรรยาเสริมสวย/รายวัน เพราะบางวันก็ไม่มีรายได้
3. ภูมิปัญญา
เย็บผ้า – ประกอบเสื้อผ้า
4. ต้องการทำอะไรเป็นอาชีพเสริม
ไม่อยากจะ เพราะเสริมสวยก็พออยู่แล้ว
5. ถ้าตั้งกลุ่มอาชีพเสริม
ถ้าเป็นแบบลงหุ้นก็เข้าร่วม แต่ถ้าใช้บุคคลเวลาไม่พอ (กลุ่มสหกรณ์)

มาริษา/กัลญา/สวาด/สมทรง/มาลัย/มะณี (ผู้เก็บข้อมูล)

ชื่อทิววรรณ ตนชื่อ (นิติกร) 16/22 หมู่ 2 ซอยสุขุมประเสริฐ

สมาชิก 4 คน

1. ต้นทุน

เนื้อที่ 27 ตารางวา ชมพู 1 ต้น มะม่วง 1 ต้น มะขามเทศ 1 ต้น พริก 1 ต้น ใบกระเพรา 3 ต้น

2. อาชีพในครัวเรือน

สามีค้าขาย

ภรรยาแม่บ้าน(ปักผ้าเลื่อม)

3. ภูมิปัญญา

ถักรองเท้า – หมวก

4. ต้องการทำอะไรเป็นอาชีพเสริม

ปักผ้าเลื่อม ถักรองเท้า – หมวก ทำดอกไม้

5. ถ้าตั้งกลุ่มอาชีพเสริม

อยากเข้าร่วมด้วย (กลุ่มสหกรณ์)

มาริษา/กัลญา/สวาด/สมทรง/มาลัย/มะณี (ผู้เก็บข้อมูล)

ชื่อแซร์ตอเส็บ เลาะห้หลง 16/18 หมู่ 2 ซอยสุขุมประเสริฐ

สมาชิก 7 คน ที่อยู่จริงๆ 2 คน

1. ต้นทุน

28 ตารางวา ไม่มีเนื้อที่ปลูกต้นไม้ ปลูกบ้านเต็มพื้นที่

2. อาชีพ

รับจ้างทั่วไป (ลูกชาย)

3. ภูมิปัญญา

-

4. ต้องการทำอะไรเป็นอาชีพเสริม

ไม่อยากทำเพราะอายุมากแล้ว

5. ถ้าตั้งกลุ่มอาชีพเสริม

อยากเข้าร่วมด้วย (กลุ่มสหกรณ์)

มาริษา/กัลญา/สวาด/สมทรง/มาลัย/มะณี (ผู้เก็บข้อมูล)

ชื่อเกษม พึ่งและ 109 หมู่ 2 ซอยสุขุมประเสริฐ

สมาชิก 3 คน

1. ต้นทุน

ปลูกบ้านเต็มพื้นที่ 50 ตารางวา มีมะยม 1 ต้น

2. อาชีพในครัวเรือน

เปิดร้านขายของชำ

3. ภูมิปัญญา

-

4. อาชีพเสริม

แก้แล้ว

5. ถ้าตั้งกลุ่มอาชีพเสริม

ต้องการเข้าร่วม (กลุ่มสหกรณ์)

มาริษา/กัลญา/สวาด/สมทรง/มาลัย/มะณี (ผู้เก็บข้อมูล)

ชื่ออัมพร สันติะ 109 หมู่ 2 ซอยสุขุมประเสริฐ

สมาชิก 4 คน

1. ต้นทุน

ปลูกบ้านเต็มพื้นที่ 25 ตารางวา มะพร้าว 1 ต้น ขนุน 1 ต้น

2. อาชีพในครัวเรือน

สามี รัฐวิสาหกิจ (ไปรษณีย์)/เดือน

3. ภูมิปัญญา

-

4. อาชีพเสริม

เลี้ยงวัวอยู่ 3 ตัว

5. ถ้าตั้งกลุ่มอาชีพเสริม

ต้องการเข้าร่วม (กลุ่มสหกรณ์)

มาริษา/กัลญา/สวาด/สมทรง/มาลัย/มะณี (ผู้เก็บข้อมูล)

ชื่อวรรณภา แจ้รัฐสุข 5/41 หมู่ 1 ซอยมุกีอรรณพ

สมาชิก 6 คน

1. ต้นทุน เนื้อที่ 150 ตารางวา มีบ่อปลาหลังบ้าน มีมะม่วง 4 ต้น มะพร้าว 4 ต้น
2. อาชีพในครัวเรือน
รับจ้าง
3. ภูมิปัญญา
-
4. อาชีพเสริม
-
5. ถ้าตั้งกลุ่มอาชีพเสริม
อยากเข้าร่วมด้วย แต่ไม่มีเวลา (กลุ่มสหกรณ์)

มาริษา/กัลญา/สวาด/สมทรง/มาลัย/มะณี (ผู้เก็บข้อมูล)

ชื่อวิไล พันธุ์กุหลาบ (นิเป๊ะห์) 4/1 หมู่ 2 ซอยสุขประเสริฐ

สมาชิก 4 คน

1. ต้นทุน
เนื้อที่ 2 งาน มะม่วง 10 ต้น ข้าวโพด 30 ต้น กระเทียม 1 ต้น มะนาว 5 ต้น ข่า 1 ต้น ตะไคร้ 3 กอ ใบ
มะกรูด 1 ต้น มะเขือ 5 ต้น พริก 3 ต้น โหระพา 5 ต้น กระเพรา 5 ต้น
2. อาชีพในครัวเรือน
ทำนา
3. ภูมิปัญญา
-
4. อาชีพเสริม
อยากได้แต่ไม่มีเวลา
5. ถ้าตั้งกลุ่มอาชีพเสริม
อยากเข้าร่วมด้วย แต่ไม่มีเวลา (กลุ่มสหกรณ์)

มาริษา/กัลญา/สวาด/สมทรง/มัลย์/มะณี (ผู้เก็บข้อมูล)

ชื่อมาลี เต๊ะหิรัญ 5/43 หมู่ 1 ซอยมุกีอรรอปีน

สมาชิก 10 คน

1. ต้นทุน เนื้อที่ 150 ตารางวา
มีมะม่วง 3 ต้น กล้วย 20 ต้น ขนุน 4 ต้น มะพร้าว 1 ต้น มะยม 5 ต้น กระท้อน 1 ต้น คั่นขอ 1 ต้น มะกรูด 2 ต้น มะนาว 1 ต้น พริก 2 ต้น ตะไคร้ 2 กอ ข่า โหระพา 2 ต้น กระเพรา 2 ต้น
2. อาชีพในครัวเรือน
ปักผ้า (รับจ้าง)
3. ภูมิปัญญา
-
4. อาชีพเสริม
อยากได้
5. ถ้าตั้งกลุ่มอาชีพเสริม
อยากเข้าร่วมด้วย (กลุ่มสหกรณ์)
มาริษา/กัลญา/สวาด/สมทรง/มัลย์/มะณี

มาริษา/กัลญา/สวาด/สมทรง/มัลย์/มะณี (ผู้เก็บข้อมูล)

ชื่อนางวาดินา สีสังข์ 5/11 หมู่ 1 ซอยมุกีอรรอปีน

สมาชิก 3 คน

1. ต้นทุน เนื้อที่ 150 ตารางวา
มีมะม่วง 4 ต้น ขนุน 1 ต้น มะพร้าว 3 ต้น ต้นกล้วย 2 ต้น
2. อาชีพในครัวเรือน
สามีรับจ้างทั่วไป รายวัน
ภรรยาทำงานเป็นรายเดือน
3. ภูมิปัญญา
ทำเฟอนิเจอร์ขายในบ้าน
4. อาชีพเสริม
ปักผ้าเลื่อม
5. ถ้าตั้งกลุ่มอาชีพเสริม
อยากเข้าร่วมด้วย (กลุ่มสหกรณ์)

มาริษา/กัลญา/สวาด/สมทรง/มาลัย/มะณี (ผู้เก็บข้อมูล)

ชื่อนางเคหะ จ้อยรุ่ง 52 หมู่ 1 ซอยมุกข์อรอรอบิน

สมาชิก 6 คน

1. ต้นทุน เนื้อที่ 150 ตารางวา
มีมะม่วง 3 ต้น ต้นกล้วย 5 ต้น
2. อาชีพในครัวเรือน
ทำงานเป็นรายเดือน 2 คน
3. ภูมิปัญญา
ทำขนมหวาน ทองหยอด
4. อาชีพเสริม
ปักผ้าเลื่อม
5. ถ้าตั้งกลุ่มอาชีพเสริม
อยากเข้าร่วมด้วย (กลุ่มสหกรณ์)

มาริษา/กัลญา/สวาด/สมทรง/มาลัย/มะณี (ผู้เก็บข้อมูล)

ชื่อหรั่ง อิ่มทองดี 5/28 หมู่ 1 ซอยมุกข์อรอรอบิน

มีสมาชิก 7 คน

1. ต้นทุน เนื้อที่ 150 ตารางวา
มีขนุน 2 ต้น มะกรูด 1 ต้น มะดัน 1 ต้น มะม่วง 2 ต้น มะพร้าว 4 ต้น พริก 1 ต้น โหระพา 1 ต้น
2. อาชีพในครัวเรือน
ทำงานรับจ้าง 3 คน
3. ภูมิปัญญา
-
4. อาชีพเสริม
-
5. ถ้าตั้งกลุ่มอาชีพเสริม
อยากเข้าร่วมด้วย (กลุ่มสหกรณ์)

มาริษา/กัลญา/สวาด/สมทรง/มาลัย/มะณี (ผู้เก็บข้อมูล)

ชื่อละไม วงศ์มะเขาะห์ 5/4 หมู่ 1 ซอยมุกข์อรรณพ

มีสมาชิก 4 คน

1. ต้นทุน

มีบ่อว่างเปล่า 50 ตารางวา

มีขุ่น 1 ตัน มะนาว 1 ตัน มะกรูด 1 ตัน โหระพา 1 ตัน พริก 1 ตัน ตะไคร้ 1 กอ ข่า 1 กอ

2. อาชีพในครัวเรือน

เปิดร้านขายของชำเล็กๆ (มีแต่คนชราและคยว่างงาน)

3. ภูมิปัญญา

-

4. อาชีพเสริม

แก่แล้ว

5. ถ้าตั้งกลุ่มอาชีพเสริม

อยากเข้าร่วมด้วย (กลุ่มสหกรณ์)

ผู้ออกหาข้อมูล

กลุ่มสหกรณ์

มาริษา/กัลญา/สวาด/สมทรง/มาลัย/มะณี (ผู้เก็บข้อมูล)

ชื่อมาลัย จุลวงศ์ 5/22 หมู่ 1 ซอยมุกข์อรรณพ

สมาชิก 7 คน

1. ต้นทุน เนื้อที่ 60 ตารางวา

มีกระเทียม	1	ตัน	มะขอ	1	ตัน
มะม่วง	1	ตัน	กล้วย	4	ตัน
มะกรูด	1	ตัน	โหระพา	1	ตัน
มะละกอ	1	ตัน	พริก	1	ตัน

2. อาชีพในครัวเรือน

สามี – ภรรยา รับจ้างรายวัน

3. ภูมิปัญญา

-

4. อาชีพเสริม

ต้องการฝึกแปรรูป รสชาติสูงหน่อย

5. ถ้าตั้งกลุ่มอาชีพเสริม

อยากเข้าร่วมด้วย (กลุ่มสหกรณ์)

มาริษา/กัลญา/สวาด/สมทรง/มัลย์/มะณี (ผู้เก็บข้อมูล)

ชื่อชวนพิศ โภคทรัพย์ 5/46 หมู่ 1 ซอยมุกี้อรรณบดิน

สมาชิก 4 คน

1. ต้นทุน เนื้อที่ 50 ตารางวา

มีมะพร้าว	5	ต้น	ขนุน	1	ต้น
กล้วย	4	ต้น	มะม่วง	3	ต้น
ตะไคร้	2	กอ	กระเพรา	2	ต้น
มะนาว	1	ต้น	ฟักทอง	1	ต้น

2. อาชีพในครัวเรือน

ภรรยาจ้างรายวัน

ลูก ทำงาน – เรียน

3. ภูมิปัญญา

-

4. อาชีพเสริม

ปักผ้าเลื่อม

5. ถ้าตั้งกลุ่มอาชีพเสริม

อยากเข้าร่วมด้วย (กลุ่มสหกรณ์)

ผู้ค้นหาข้อมูล กลุ่มสหกรณ์

มาริษา/กัลญา/สวาด/สมทรง/มัลย์/มะณี (ผู้เก็บข้อมูล)

ชื่อนางลัดดา สีสังข์ 5/17 หมู่ 1 ซอยมุกี้อรรณบดิน

สมาชิก 14 คน

1. ต้นทุน เนื้อที่ 150 ตารางวา

มีมะม่วง 3 ต้น มะพร้าว 1 ต้น

2. อาชีพในครัวเรือน

สามีรับจ้างทั่วไปรายวัน

ลูกจ้างรายเดือน 3 คน

ภรรยาเปิดร้านขายของชำเล็กน้อย

3. ภูมิปัญญา

ข้าวแคง ทำกับข้าวได้ทุกอย่าง ปักผ้าคลอสดิส ทำกล่องทึชชู่ด้วยแผ่นเฟรม ทำเฟอนิเจอร์
ภายในบ้าน

4. อาชีพเสริม

ปักผ้าเลื่อม ปักผ้าจักร

5. ถ้าตั้งกลุ่มอาชีพเสริม

อยากเข้าร่วมด้วย (กลุ่มสหกรณ์)

มาริษา/กัลญา/สวาด/สมทรง/มาลัย/มะณี (ผู้เก็บข้อมูล)

ชื่อวรรณา แสงสระรวย 5/3 หมู่ 1 ซอยมุกข์อรอรอน

สมาชิก 9 คน

1. ต้นทุน เนื้อที่ 150 ตารางวา
มีบ่อปลา 50 ตารางวา มีมะม่วง 5 ต้น มะพร้าว 5 ต้น ต้นกล้วย(กำลังจะลดลง)
ครบทุกชนิดผักสวนครัว
2. อาชีพในครัวเรือน
ลูก 4 คนรับจ้างรายเดือน
3. ภูมิปัญญา
4. อาชีพเสริม
ปักมุก
5. ถ้าตั้งกลุ่มอาชีพเสริม
อยากเข้าร่วมด้วย (กลุ่มสหกรณ์)

มาริษา/กัลญา/สวาด/สมทรง/มาลัย/มะณี (ผู้เก็บข้อมูล)

ชื่อเพียว วัฒนะฐ (นิเล็ก) 5/36 หมู่ 1 ซอยมุกข์อรอรอน

สมาชิก 3 คน

1. ต้นทุน เนื้อที่ 150 ตารางวา
มีบ่อปลา มีส้มโอ 2 ต้น มะม่วง 3 ต้น มะพร้าว 4 ต้น มะขม 1 ต้น ลูกหว้า 2 ต้น ฝรั่ง 4ต้น กล้วยหอม 3
ต้น กล้วยไข่ 10 ต้น มะกรูด 1 ต้น มะนาว 1 ต้น พริก 2 ต้น โหระพา 3 ต้น กระเพรา 3 ต้น ข่า 1 กอ
ตะไคร้ 3 กอ
2. อาชีพในครัวเรือน
ภรรยารับจ้าง
หัวหน้าครอบครัวไม่มี
3. ภูมิปัญญา
-
4. อาชีพเสริม
-
5. ถ้าตั้งกลุ่มอาชีพเสริม
อยากเข้าร่วมด้วย (กลุ่มสหกรณ์)

มาริษา/กัลญา/สวาด/สมทรง/มัลย์/มะณี (ผู้เก็บข้อมูล)

ชื่อสาวตรี สมพงษ์ (นิเป็ด) 5/37 หมู่ 1 ซอยมุกข์อรอปปิน

สมาชิก 7 คน

1. ต้นทุน เนื้อที่ 150 ตารางวา

มีบ่อเลี้ยงปลาดุก ปลาสร้อย 50 ตารางวา มีมะม่วง 2 ต้น มะพร้าว 2 ต้น กล้าย 10 ต้น ขนุน 1 ต้น มะยม 3 ต้น ชมพู 2 ต้น พริก 2 ต้น ข่า 1 กอ ตะไคร้ 2 กอ มะกรูด 1 ต้น มะเขือ 2 ต้น แก้วมังกร 6 ต้น

2. อาชีพในครัวเรือน

สามี – หารายรับจ้างรายวัน

3. ภูมิปัญญา

ถักไหมพรม

4. อาชีพเสริม

เย็บผ้าเลื่อม

5. ถ้าตั้งกลุ่มอาชีพเสริม

อยากเข้าร่วมด้วย (กลุ่มสหกรณ์)

มาริษา/กัลญา/สวาด/สมทรง/มัลย์/มะณี (ผู้เก็บข้อมูล)

ชื่อวรรณิ รักเกียรติยศ 5/39 หมู่ 1 ซอยมุกข์อรอปปิน

สมาชิก 4 คน

1. ต้นทุน เนื้อที่ 150 ตารางวา มีบ่อปลาช่อน

มีมะพร้าว 3 ต้น กล้าย 10 ต้น มะม่วง 2 ต้น มะขาม 1 ต้น กระท้อน 1 ต้น ผักหวาน 10 ต้น พริก 4 ต้น ข่า 2 กอ

2. อาชีพในครัวเรือน

หารายรับจ้างทั่วไป

สามีก่อสร้าง

3. ภูมิปัญญา

-

4. อาชีพเสริม

ผ้าปักมด

5. ถ้าตั้งกลุ่มอาชีพเสริม

อยากเข้าร่วมด้วย (กลุ่มสหกรณ์)

มาริษา/กัลญา/สวาด/สมทรง/มาลัย/มะณี (ผู้เก็บข้อมูล)

ชื่ออำมรินทร์ มุฮัมหมัด 5/30 หมู่ 1 ซอยมุกีอรรอปีน

มีสมาชิก 6 คน

1. ต้นทุน เนื้อที่ 150 ตารางวา

มีบ่อปลา 50 ตารางวา มีปลาตูก 1000 ตัว มีมะม่วง 2 ต้น มะพร้าว 1 ต้น มะกรูด 2 ต้น ขนุน 3 ต้น ตะไคร้ 1 กอ พริก 1 ต้น โหระพา 1 ต้น กระเพรา 1 ต้น

2. อาชีพในครัวเรือน

สามีทำรปภ./เดือน

พ่อขับรถแท็กซี่

น้องชายรับจ้าง

3. ภูมิปัญญา

-

4. อาชีพเสริม

ร้อยสร้อย ลูกปัด

5. ถ้าตั้งกลุ่มอาชีพเสริม

อยากเข้าร่วมด้วย (กลุ่มสหกรณ์)

มาริษา/กัลญา/สวาด/สมทรง/มาลัย/มะณี (ผู้เก็บข้อมูล)

ชื่ออามิอะห์ หรั้งกา 5/44 หมู่ 1 ซอยมุกีอรรอปีน

มีสมาชิก 5 คน

1. ต้นทุน เนื้อที่ 150 ตารางวา

มีมะพร้าว 2 ต้น ขนุน 1 ต้น มะม่วง 4 ต้น ต้นกล้วยหอม 10 ต้น ต้นกล้วยน้ำหว้า 20 ต้น มะยม 2 ต้น มะละกอ 2 ต้น น้ำเต้า 1 ต้น

2. อาชีพในครัวเรือน

แม่ค้าผลไม้

3. ภูมิปัญญา

-

4. อาชีพเสริม

ต้องการเสริมอาชีพเดิมให้เพิ่มขึ้น

5. ถ้าตั้งกลุ่มอาชีพเสริม

อยากเข้าร่วมด้วย (กลุ่มสหกรณ์)

มาริษา/กัลญา/สวาด/สมทรง/มาลัย/มะณี (ผู้เก็บข้อมูล)

ชื่อวิทย์ โชติเสียง (นิบัตร) 5/26 หมู่ 1 ซอยมุกีอรรณพ

สมาชิก 2 คน

1. ต้นทุน เนื้อที่ 150 ตารางวา

ปลูกบ้าน 25 ตารางวา มีบ่อปลานิล 100 ตารางวา มีมะม่วง 7 ต้น กัลย 5 ต้น มะพร้าว 3 ต้น

2. อาชีพในครัวเรือน

ปักผ้าเลื่อม

3. ภูมิปัญญา

-

4. อาชีพเสริม

-

5. ถ้าตั้งกลุ่มอาชีพเสริม

อยากเข้าร่วมด้วย (กลุ่มสหกรณ์)

มาริษา/กัลญา/สวาด/สมทรง/มาลัย/มะณี (ผู้เก็บข้อมูล)

ชื่อนางพลับพลึง เกิดอุม 5/6 หมู่ 1 ซอยมุกีอรรณพ

สมาชิก 3 คน

1. ต้นทุน เนื้อที่ 150 ตารางวา

มีบ่อปลา 50 ตารางวา ตัวบ้าน 50 ตารางวา หน้าบ้านว่าง 50 ตารางวา มีมะม่วง 2 ต้น มะพร้าว 2 ต้น
ขนุน 1 ต้น มะยม 2 ต้น กระท้อน 1 ต้น มะนาว 1 ต้น กัลยหอม 1 ต้น ฝรั่ง 1 ต้น มะม่วงหิมพานต์ 1
ต้น เซอร์รี่ 1 ต้น ขมพู 1 ต้น

2. อาชีพ

รับจ้างทั่วไป เงินเดือน 9000 บาท

3. ภูมิปัญญา

ร้อยลูกปัด สร้อยคอมือ พิมพ์สนน้ำ ยาหม่องน้ำ

4. อาชีพเสริม

ทำน้ำเต้าหู้นมสด เปิดร้านเครื่องเขียนเบ็ดเตล็ด

5. ถ้าตั้งกลุ่มอาชีพเสริม

อยากเข้าร่วมด้วย (กลุ่มสหกรณ์)

มาริษา/กัลญา/สวาด/สมทรง/มาลัย/มะณี (ผู้เก็บข้อมูล)

ชื่อวิจัย ถึงห้าห้า (จูมาน) 52 ซอย 95 ต.สามวาตะวันออก เขตคลองสามวาตะวันออก จ.กรุงเทพฯ

สมาชิก 7 คน

1. ต้นทุน เนื้อที่ 5 ไร่

มีต้นกล้วย 200 ต้น มะยม 1 ต้น ขนุน 2 ต้น มะนาว 2 ต้น กระท้อน 2 ต้น

2. อาชีพในครัวเรือนแต่ละคน

สามีทำนา

ภรรยา กทม./เดือน

ลูกรับจ้างประจำ/เดือน

3. ภูมิปัญญา

รักษาแผนโบราณเช่นฟันริม คางทูม งูสวัด

4. คนในชุมชนต้องการทำอะไรเป็นอาชีพเสริมในครัวเรือน

ทำกรรณก

5. ถ้าตั้งกลุ่มอาชีพเสริม

ต้องการเข้าร่วม (กลุ่มสหกรณ์)

บันทึกการประชุมครั้งที่ 34

งานแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ที่ จ.สตูล วันที่ 27 เมษายน – 1 พฤษภาคม 2552

27 เมษายน 2552 ออกเดินทางจากกรุงเทพฯ เวลา 07.00 น. หน้าบ้านหัวหน้า โครงการระหว่างการเดินทางก็เป็นบรรยากาศที่สนุกมาก พอออกนอกเขตกรุงเทพฯ ก็มีการแจกข้าวเหนียวเนื้อทอด – ไก่ทอด ซึ่งชาวบ้านคลองเก่าหรือชุมชนอัลฟาละห์ได้เตรียมมาแจกคณะอาจารย์ นักศึกษาและคณะลิขิตที่มาจากปราชญ์ ซึ่งอาหารมื้อกลางวันก็อิมใจคนทำอาหารและอิมท้องคนกินด้วยขอบคุณคนที่เตรียมอาหารเข้านี้ด้วยนะคะ หลังจากได้อิมท้องแล้วชาวบ้านก็ได้สนุกด้วยการร้องเพลง ทำให้การเดินทางสนุกเพราะมีเสียงเพลงตลอดเส้นทาง การเดินทางจากกรุงเทพฯ สตูล และมีอีกหนึ่งที่ที่เราต้องขอบคุณในการเดินทางครั้งนี้คือพนักงานขับรถได้ยืนน้องๆ ที่เป็นนักศึกษาเขาเรียกชื่อเล่นว่า น้ำชาติ ขับรถดีมากเลยและที่สำคัญน้องอามินชอบเพราะปัมที่ลุงจอดมีเขเวนทุกปัม!!! และจากกรุงเทพฯ 07.00 น. มาถึงจุดหมายปลายทางได้ด้วยความปลอดภัยในเวลา 22.15 น. ถึงจังหวัดสตูล ที่พักตากอากาศโฮะชีซอร์ บ้านบ่อเจ็ดลูก ตำบลปากน้ำ เข้าที่พักอาบน้ำพักผ่อนเพราะดิ๊กแล้ว เราใช้เวลาเดินทางตลอดทั้งวันใช้เวลา 16 ชั่วโมงเพราะเราแวะมาตลอดทางสบายๆถึงที่หมายโดยปลอดภัย

เช้าวันที่ 28 เมษายน 2552 ออกชมทะเลเพราะที่พักอยู่ติดทะเลสวยมาก มีทะเลล้อมรอบ บรรยากาศแบบนี้บอกได้คำเดียวว่าสุดยอดเหนือคำบรรยาย ถูกใจน้องอามินมากเล่นน้ำไม่ยอมขึ้นมากินอาหารเช้า

อาหารเช้าวันนี้ก็มีกาแฟ โอวัลติน และข้าวต้มกุ้ง อาหารก็อร่อยดี แต่ถ้าใครสังเกตอาหารของคนที่นี่เขาจะมีผักน้ำพริกกะปิทุกมื้อที่มีข้าวสวย และมีปลาเป็นอาหารหลักทุกมื้อที่กินอาหารอยู่ที่บ้านบ่อเจ็ดลูก

และวันนี้หลังจากรับประทานอาหารเสร็จแล้วประมาณ 08.30 – 12.00 น. เป็นการแลกเปลี่ยนกับกลุ่มจัดการท่องเที่ยวโดนชุมชนบ้านบ่อเจ็ดลูก

ข้อมูลพื้นฐานของบ้านบ่อเจ็ดลูก

ชาวบ้านบ่อเจ็ดลูกมีประมาณ 785 คน

มีบ้านเรือน 215 ครัวเรือน

และนับถือศาสนาอิสลาม 95%

วิถีชีวิตของคนในชุมชนส่วนใหญ่ทำประมงขนาดเล็ก ประมงพื้นบ้านคือการวางอวน การวางรอบฝั่ง ซึ่งเป็นวิถีเดิมๆของชาวบ้าน แต่การประมงมีการเปลี่ยนแปลงลงเนื่องจากมีผลกระทบทางทะเลเพราะเกิดจากสาเหตุจากปัจจัยหลายอย่างเช่น

1.การทำประมงที่ไม่รับผิดชอบ	5.การทำประมงขนาดใหญ่
2.การใช้ระเบิด	6.การทำลายป่าชายเลน
3.การใช้ยา	7.การปล่อยน้ำเสีย
4.การทำประมงพาณิชย์	

เมื่อเกิดการประมงที่เป็นผลกระทบต่ออาชีพคนในชุมชน ทำให้ต้องออกไปหาปลาที่ไกลแต่ได้ปลาน้อย นานๆเข้าก็เกิดเป็นหนี้สิน โดยไม่รู้ตัว นี่จากการซื้อน้ำมันต้องออกหาปลาไกลๆได้มาก็ไม่พอรายจ่าย เริ่มมีวิกฤตมากขึ้นต้องหาวิธีที่ทันสมัยเพื่อการหาปลาก็เกิดหนี้ตามมาโดยไม่มีที่สิ้นสุด

จุดเริ่มต้นการก่อกลุ่ม 2539 ก็เพราะสาเหตุของผลกระทบหลักการประกอบอาชีพประมง มีผลกระทบทางทะเล ทำให้หาปลาได้ยากขึ้น จึงวิเคราะห์สาเหตุของทะเลเสื่อมโทรมเริ่มจากหมู่บ้านสู่หมู่บ้าน เริ่มจากเวทีสภาคาแฟ มาแลกเปลี่ยนค้นหาสาเหตุหลักร่วมกันและสาเหตุหลักก็มีที่ได้กล่าวมาแล้ว 7 ข้อ

สร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนโดยทุกวันศุกร์จะมีการมาละหมาดที่สุเหร่า ผู้นำก็จะทำการประชุมมาสู่การที่ประชุมมีการรวมตัวกันมากขึ้น

- 1.สร้างจิตสำนึกในการทำประมง
- 2.วิเคราะห์ถึงสถานการณ์ปัจจุบันจากสถานการณ์ต่างๆที่พบเห็น 18 ชุมชนใน 4 อำเภอ

เป้าหมาย

- 1.พัฒนาคุณภาพอาชีพของชาวประมง
2. การมีส่วนร่วมพัฒนาป่าชายเลน

มีกระบวนการในการประชุม

ตั้งกลุ่มออมทรัพย์ในชุมชน (หมายเหตุกลุ่มออมทรัพย์ไม่ประสบผลสำเร็จ) ปัญหาคือผลประโยชน์ที่ไม่ลงตัว และปัจจุบันมี 2 กลุ่มในชุมชนคือ

- 1.กลุ่มท่องเที่ยว
- 2.กลุ่มจักสานของบ้านบ่อเจ็ดลูก

ผลที่ได้รับจากการรวมกลุ่ม

- ทำให้เราอยู่ร่วมกันได้โดยการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
- ใครมีปัญหาอะไรก็ช่วยกันวิเคราะห์เพื่อแก้ปัญหา
- จัดกิจกรรมร่วมกันบ่อยๆเช่นการปล่อยพันธุ์ปลาลงสู่น้ำทะเล
- การปลูกป่าชายเลนทดแทน

เป้าหมาย (ทำแล้วได้อะไร)

1. ทรัพยากรอยู่คู่ชุมชน
2. สร้างความสามัคคีในชุมชน
3. เผยแพร่วัฒนธรรมประเพณีในชุมชน

วิถีชุมชน → วัฒนธรรม → ก็ยังอยู่ในชุมชนเพราะเราเป็นคนในชุมชน จัดการภูมิปัญญาของชุมชนเราเอง

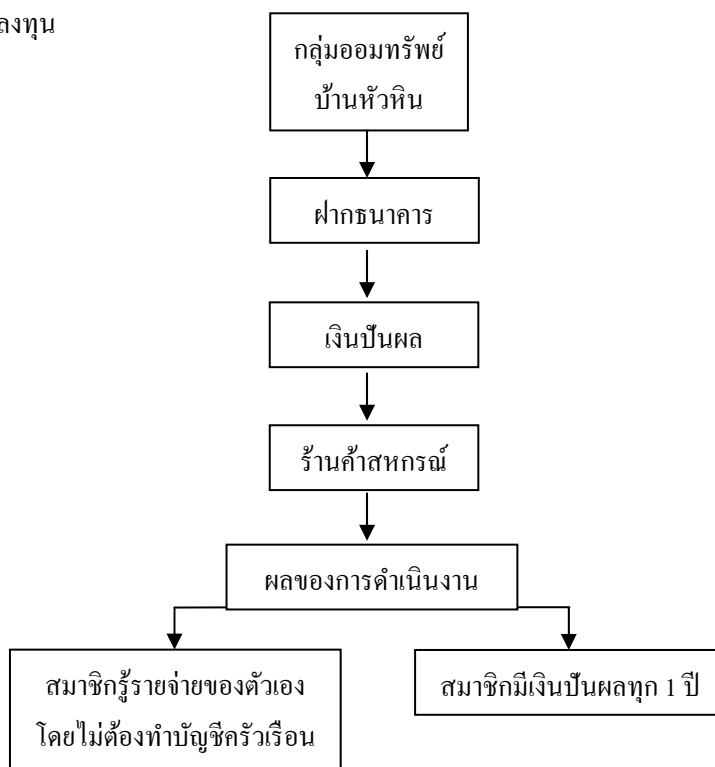
จากการที่เราได้แลกเปลี่ยนในครั้งนี้ถ้าเทียบกับชุมชนอัลฟาละห์แล้ว บริบทแตกต่างของชาวบ้านบ่อเจ็ดลูกเป็นพื้นที่ทะเลสาบ คนส่วนใหญ่ก็ทำอาชีพประมง มีการท่องเที่ยวเป็นบางกลุ่มเท่านั้นแต่มีการกระจายรายได้สู่ชุมชนได้โดยทางเรือนำเที่ยวของชาวบ้านที่มาเข้าร่วมกลุ่ม มีรายได้จากการค้าขาย (ร้านค้า) ให้กับนักท่องเที่ยว มีโฮมสเตย์ในหมู่บ้านให้กับนักท่องเที่ยวคิดราคาตัวเอง แต่บริบทของชุมชนอัลฟาละห์เป็นแบบกึ่งเมืองกึ่งชนบท ไม่มีวิถีการเป็นอยู่แบบธรรมชาติเหมือนบ้านบ่อเจ็ดลูก แต่ก็ได้รับคำแนะนำมากมายจากหัวหน้าโครงการไม่ว่าจะเป็นการแก้ปัญหาของคนที่ในกลุ่มและคนนอกกลุ่มเมื่อมีปัญหาต้องนำปัญหาเข้าที่ประชุมวิเคราะห์และแก้ปัญหาร่วมกัน เพื่อเดินทางไปสู่จุดมุ่งหมายเดียวกัน คือการอยู่กันอย่างพอเพียง เลี้ยงชีวิตด้วยธรรมชาติพร้อมกับเลี้ยงธรรมชาติด้วยชีวิต ในช่วงบ่ายของวันนี้หลังจากรับประทานอาหารกลางวันแล้วแดดร้อนจัดมาก เราได้ไปนั่งเรือชมแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติทางทะเล บรรยายภาสในเวลานี้บอกถึงความสุขมากๆ เพราะจะได้ขึ้นเรือชมธรรมชาติที่สวยงาม แต่ก่อนขึ้นเรือคณะผู้เจ้าหน้าที่หรือผู้นำกลุ่มพามารู้จักกับบ่อเจ็ดลูก มีบ่อน้ำเจ็ดลูกจริงๆ ซึ่งเป็นเหมือนชื่อบ้านที่เรามาพัก ประวัติความเป็นมามีหลายคนที่เกี่ยวข้องกันฟังมา บางคนก็บอกว่าพอพูดให้กับลูกเจ็ดคน บางคนก็บอกว่าเจ็ดลูกเพราะหาน้ำไม่เจอ หรือมีอะไรอีกมากมายจำได้ไม่หมดเพราะใจอยู่ที่เรือแล้วในเวลานี้พอมาถึงที่ลงเรือได้เก็บรูปไว้เป็นที่ระลึก ขึ้นเรือชมธรรมชาติ แต่ในเรือเราไม่มีผู้บรรยายถึงสถานที่สำคัญเช่นผาใช้หนี้ ตรงนี้ก็ประวัติเหมือนกัน เจ้าหนี้กับลูกหนี้ ลูกหนี้ใช้หนี้โดยวิธีโดดหน้าผาแทนการใช้หนี้ก็ธรรมดาคนตายหนี้ก็ตายตาม ใครจะทำตามก็ไม่มีใครว่านะเขาบอกว่าสงวนลิขสิทธิ์ การจัดการหนี้สินค้าทำไม่ได้ก็มาใช้บริการที่ผาใช้หนี้ได้ตามสบาย

หลังจากที่ขึ้นเรือชมธรรมชาติแล้วก็มาแวะชมการเพาะปลาของกรมประมงในทะเลมีปลามากมายหลายชนิด เขาบอกว่ามีปลาด้วยนะแต่ก็ไม่ได้รู้ตัวไหนกระชังไหนเพราะเหมือนกันเขาว่าเราก็อ่านตาม หลังจากนี้แล้วก็ได้ไปเล่นน้ำที่หาดมะขามเป็นหาดทรายนิดเดียวแต่มีความสวยงามมากๆ น้ำไม่ลึกเด็กๆ ก็เล่นกันสนุกสนุกสนานมีนึ่งมาก เล่นน้ำประมาณ 1 ชั่วโมงก็นั่งเรือต่อไปเก็บหอยหรือแหวกทรายหาหอยสนุกมากเกิดมาไม่เคยหาหอยในทะเลเคยแต่หาหอยกลางนา ดูหน้าทุกคนในทีมงานมีแต่ความสุขเก็บความสุขนี้เอาไว้ให้ได้มากๆ นะคะ โอกาสแบบนี้คงมีไม่มากสำหรับพวกชาวบ้านอย่างเราสนุกแล้วก็อย่าลืมทำงานต่อนะคะเพราะพรุ่งนี้พี่เลี้ยงบอกว่ามีการแลกเปลี่ยนอีก 2 ที่ ทุกคนในทีมวิจัยอัลฟาละห์เตรียมตัวเย็นนี้หลังจากกลับชมธรรมชาติทางทะเลแล้ว คืนนี้นั่งคุยกับชาวบ้านที่นี่แบบธรรมชาติปุ๊บเสียด้วยกัน คุยเรื่องส่วนตัวคุยเรื่องความเป็นอยู่ของคนในชุมชนและสุดท้ายคุยเรื่องภัยธรรมชาติที่ร้ายแรงคือสึนามิ นั่งฟังเขาเล่าเราก็ดิ้นเดินเหมือนอยู่ในเหตุการณ์ พออากาศเย็นๆ เสียงลมเสียงคลื่นได้บรรยายจริงๆ

29 เมษายน 2552

หลังจากรับประทานอาหารเช้าแล้วได้เดินทางไปแลกเปลี่ยนเรื่องการจัดการ ร้านค้าสหกรณ์ชุมชน แพชุมชน และกลุ่มออม

ที่บ้านหัวหินเริ่มแรกการทำงานก็เริ่มจากกลุ่มออมทรัพย์ เริ่มตั้งกลุ่มปีพ.ศ.2541 และปีพ.ศ.2545 – 2546 ก็ได้ฝากเงินกับธนาคารออมสิน ธนาคารสงเคราะห์และให้คนในกลุ่มกู้ยืม และในส่วนของเงินที่ได้จากการปันผล เรามาร่วมกันลงทุน

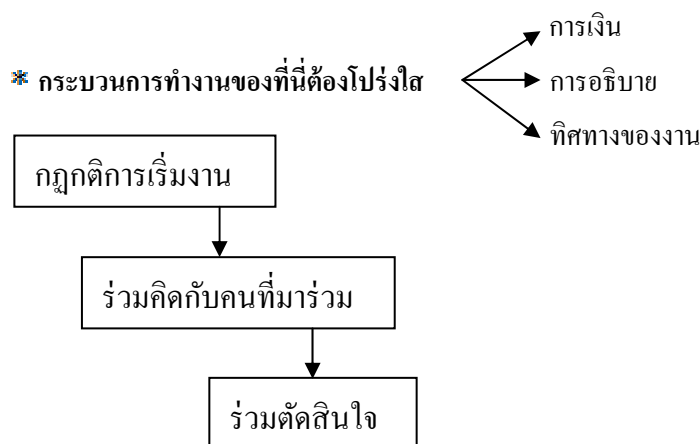

ผลของการดำเนินงาน

สมาชิกู้รายจ่ายของตัวเองโดยไม่ต้องทำบัญชีครัวเรือนสมาชิกมีเงินปันผลทุก 1 ปี หลังจากมีกลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มร้านค้าสหกรณ์แล้วชุมชนได้มองเห็นปัญหาของชาวประมงเรื่องแพปลา มีแพปลาแต่เป็นของนายทุน เพราะชาวบ้านต้องกู้เงินนายทุนมาซื้อเครื่องมือหาปลาเวลาหาปลามาได้ก็มาขายให้นายทุน หักค่าใช้จ่ายบางครั้งไม่พอต้องเป็นหนี้ไปเรื่อยๆ ไม่มีที่สิ้นสุด และเพิ่มมากขึ้นเพราะมีดอกเบียจากปัญหาแพปลาก็นำเข้าสู่ที่ประชุมให้สหกรณ์ร้านค้าเป็นศูนย์กลางซื้อขายเครื่องมือหาปลาแทนนายทุน และนำปลาที่หาได้มาขายให้สหกรณ์ชุมชนเป็นที่มาของแพชุมชน และขยายผลถึงการขายน้ำมันในชุมชน ปัญหาแก้ไปเรื่อยๆ แต่ปัญหาที่น่ากลัวคือปัญหาเรื่องการมีผลประโยชน์และอีกอย่างคือปัญหาของคนนอกกลุ่ม

ถ้าเป็นปัญหาผลประโยชน์ “ต้องโปรงใส”

ปัญหานอกกลุ่ม “ค่อยเป็นค่อยไป”

สรุปสิ่งที่ได้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่บ้านหัวหิน

ได้รู้ถึงกระบวนการทำงานของชาวบ้านหัวหิน กระบวนการทำงานทุกอย่างเริ่มจากการเก็บข้อมูลวิเคราะห์ข้อมูลกระบวนการนำไปใช้ สิ่งที่จะนำไปใช้ได้ชุมชนอัลฟาละห์มี 2 อย่างคือ

1. สหกรณ์ชุมชน
2. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อชุมชนของบ้านหัวหิน

แต่สำหรับกลุ่มชุมชนอัลฟาละห์ตอนนี้เวลานี้อยากจะทำการออมเหมือนกันแต่จะทำการออมเพื่อใช้หนี้ เราจะปรับเปลี่ยนมาใช้ในชุมชนอัลฟาละห์ “เป็นการออมเพื่อใช้หนี้” เพราะชุมชนเรามีหนี้มากเป็นแนวทางที่น่าจะเป็นไปได้เพราะไม่มีความเสี่ยง กลับมาเราจะมาหาวิธี

29 เมษายน 2552 บ้านโคกพยอม อ.ละงู จ.สตูล

บ้านโคกพยอมเป็นอีกหมู่บ้านหนึ่งที่ตั้งอยู่ในจังหวัดสตูล เป็นพื้นที่เดียวกันกับบ้านหัวหินและบ้านพ่อเจ็ดลูก คนที่นี่มีอาชีพประมงเป็นส่วนมาก การรวมกลุ่มของคนในชุมชนอาศัยนักการเมืองท้องถิ่นเป็นแกนนำสู่ชุมชนงานของบ้านโคกพยอมไม่ต่างจากพ่อเจ็ดลูกเพราะการประมง, บ้านพักโฮมสเตย์ของชาวบ้านคืนวันที่ 30 เมษายน เราจะได้พักกับกับชาวบ้าน

บ้านโคกพยอมมีประชากร 600 คน 144 ครัวเรือน การศึกษาของชุมชนไม่ค่อยมีมากนัก ปัญหาของชุมชนเอาชุมชนเป็นตัวกระตุ้น การตั้งธนาคารขยะในชุมชน

ประโยชน์

1. นำรายได้ส่วนนี้มาเป็นเงินทุนในกลุ่มจากการจ่ายให้รัฐ
2. ขยะในชุมชนลดน้อยลง
3. คนในชุมชนมีระเบียบวินัยในการทิ้งขยะมากขึ้น รู้คุณค่าของขยะในชุมชน โคกพยอมจะมีการเชื่อมโยงกิจกรรมทุกอย่างเข้ากับโรงเรียน และได้ร่วมทำกิจกรรมกันบ่อยๆ เช่น การร่วมกันปลูกป่าชายเลนเพื่อเป็นป่าชุมชน

สรุป

สิ่งที่ได้เรียนรู้จากโคกพยอมคือเรื่องขยะชุมชน ส่วนเรื่องโฮมสเตย์ชุมชนไว้คืนวันที่ 30 เมษายน จะได้ว่า การทำบ้านพักในบ้านเป็นอย่างไร และหลังจากนี้ไปก็เป็นการรับประทานอาหารกลางวัน อาหารก็มีแกงและแปลกที่ไม่เคยกินคือสาหร่ายสดๆ เป็นๆ จิ้มน้ำพริกเหมือนน้ำพริกกะปิแต่ไม่ใช่อาหารทุกมื้อ มีปลาเป็นอาหารหลักดีมากเพราะชอบกินปลาอยู่แล้ว รสชาติของสาหร่ายสดก็ไม่มีรสชาติแต่เวลากินจะหนึบๆ เหมือนเอ็นล้นนม

เด็ก กินๆ ไปก็อร่อยดีเขาบอกว่า เป็นอาหารหลักของหมู่บ้าน โลกพยอม และโฮมสเตย์ตรงชายทะเลก็มีชาวต่างชาติอาศัยอยู่ 2 คนเป็นนักเรียนแลกเปลี่ยน เขาพูดภาษาไทยได้ด้วยและสำคัญชาวต่างชาติไปสอนภาษาอังกฤษให้กับเด็กในโรงเรียนบ้านโลกพยอมฟรีอีกด้วย และเท่าที่สังเกตเด็กๆก็จะรู้จักเขาดีซะด้วย ก็เป็นอีกแบบของคนที่นี่ไม่ว่าศาสนาใดก็อยู่ร่วมกันได้

29 เมษายน 2552 บ้านท่ามาลัย

บ้านท่ามาลัยเป็นงานของกลุ่มแม่บ้าน ทำแบบลองผิดลองถูกกันมานานับครั้งไม่ได้ สำหรับกลุ่มแม่บ้านทำขนม กลุ่มแม่บ้านท่ามาลัยเอาสถานที่อันามัยเดิมเป็นที่ทำงานเป็นพื้นที่ไม่กว้างมากนัก จากการลองผิดลองถูกมาแล้วหลายครั้งก็เริ่มเข้าสู่กระบวนการวิจัย วิจัยของงานสกว.

กระบวนการเก็บข้อมูลของขนมแต่ละชนิด

- การเก็บรักษา
- ขนมแต่ละชนิดแก้ปัญหาอะไร
- มีระดับไหนบ้างที่บริโภคขนม
- ขนมที่ใช้ในเทศกาล
- จำหน่ายตามร้านค้า → ส่งของใหม่ → เก็บของเก่า

ปัญหาเรื่องการจัดการบริโภคได้นำเอากระบวนการวิจัยของสกว.มาช่วยทำให้รู้จักขั้นตอนการทำงานได้มาก ไม่ทำงานแบบขอไปทีทำอะไรต้องมีข้อมูลตามขั้นตอน ในการทำงานของกลุ่มแม่บ้านท่ามาลัยที่สำคัญมี

- ความอดทนของคนในกลุ่ม
 - คนในครอบครัวต้องเข้าใจ
 - ความกล้าของคนในทีมวิจัย
- กล้านำเสนอ
 - กล้าพูด
 - กล้าแสดงออก

สิ่งที่ได้เห็นในกลุ่มท่ามาลัย

- เห็นความตั้งใจในการทำงาน

29 เมษายน 2552

หลังจากกลับจากการแลกเปลี่ยนที่บ้านหัวหิน – บ้านโลกพยอม – บ้านท่ามาลัย กับมาที่พัทลุงนี้ป้าตีชีฟู๊ดแบบฟรีสไตล์ กินไปคุยไปกับชาวบ้านไม่คุยเรื่องงานแล้วคุยมาทั้งวันแล้วเครียดมากขอสบายๆบ้างนะคะ มองไปข้างๆพี่หลังงานนี้ใครแยกกันแน่ ส่วนข้างๆของกลุ่มเราก็เป็นกลุ่มของเยาวชนกับนักวิจัยวัย 70 ปี เยาวชนเล่านิทานให้นักวิจัย 70 ปีฟังขำกันทั้งวง โต๊ะจำปีบอกว่านิทานของแกฟังอร่อยจริงๆ ให้อีหนู จากที่เครียดมากทั้งวันได้ฟังนิทานน้องอันหาขี้ครี๊ดได้เหมือนกัน คินนี่พอก่อนเด็กๆ ก็คุยกันต่อ แก่ๆก็เข้าพักผ่อนพุ้งนี้ก็อดบทรเย็นทั้งวันที่เลี้ยงให้การบ้านไว้เรียบร้อยกว่าจะนอนได้ก็ตีหนึ่งถึงจะได้กลับบ้าน คุณค่า พลัง ความสุข ตอนนี้นำพลังกำลังจะหมดแล้ว จะหมดเพราะการบ้านนี่ละ พี่เลี้ยงให้โจทย์ทำงาน พี่เลี้ยงก็น่ารักมากนอนเฝ้าทีมวิจัยจนงานเสร็จเรียบร้อยหนีพี่เลี้ยงไปนอนไม่ปลุกให้ตื่นปล่อยให้นอนอยู่ที่ห้องประชุม เช้ามาพี่เลี้ยงคุณเกษมเข้ามาถามไปนอนกันตอนไหน ไม่ดึกหรือแค่ตีหนึ่งพี่เลี้ยงยืมเงินไปกินข้าว เดินทางต่อไปบ้านโลกพยอมและคืนนี้ค้างที่หมู่บ้านโลกพยอม โครงการโฮมสเตย์ชุมชน

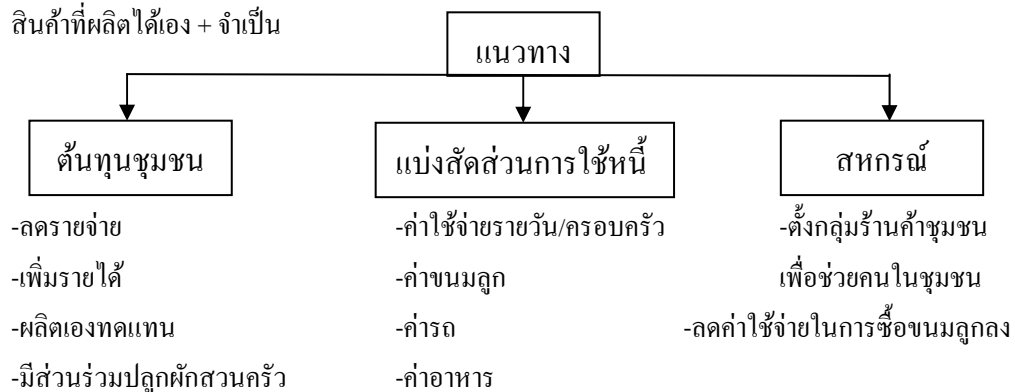
30 เมษายน 2552

เดินทางจากบ้านพ่อเจ็ดลูกมาทำงานต่อที่โลกพยอม

วิเคราะห์ข้อมูลของชุมชนอัลฟาละห์ทั้งหมด

อุปโภค – บริโภค

สินค้าที่ผลิตได้เอง + จำเป็น

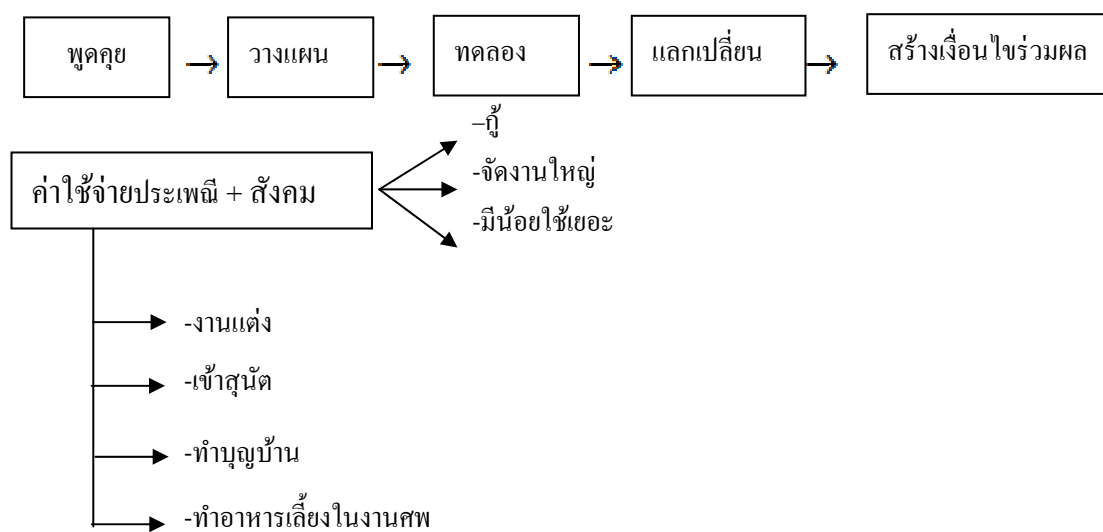

เทคนิคการไม่เป็นหนี้

- อธิบายให้คนในครอบครัวทราบถึงรายรับรายจ่าย
- ทำข้อตกลงการใช้จ่ายในครอบครัว

ขั้นตอนการทำงาน

ค่าใช้จ่ายส่วนนี้ขึ้นอยู่กับเจ้าภาพ อยู่ที่การตัดสินใจของเจ้าภาพคนเดียว เป็นกระแสนิยมมากกว่า

ประเพณีและวัฒนธรรม

แนวทางที่ทำให้วิธีประเพณีเหมาะสม

- ไม่ฟุ่มเฟือย
- มีคุณค่า
- หนี้สหกรณ์
- หนี้ ธ.ก.ส.

- หนี้โคกโก่ง
- หนี้ยาก็มี
- หนี้ก้อน (หรือหนี้ที่สะสมจากหนี้เก่า)

แนวทางลดหนี้

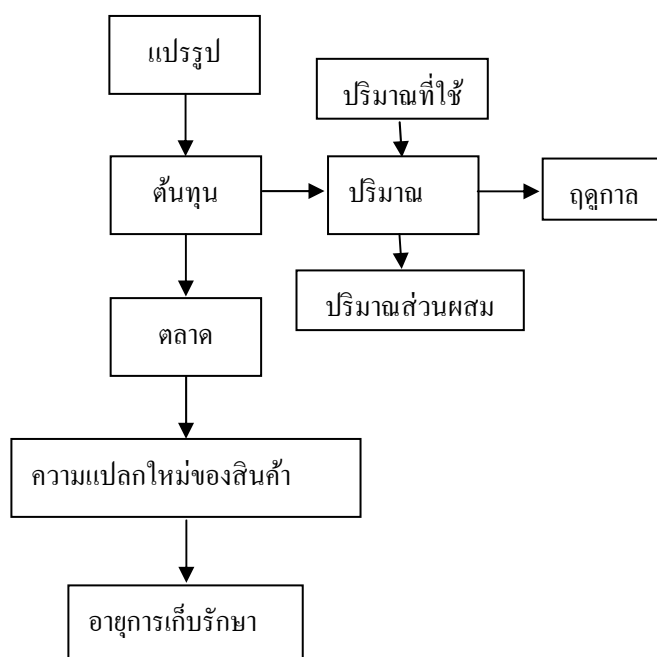
- ปลุกผักสวนครัว
- ผลิตเองในชุมชน
- ร้านค้าราคาประหยัด
- ลดรายจ่าย

- สร้างความสมดุลย์
- ออมร่วมในกลุ่ม
- ออมใช้หนี้

เพิ่มรายรับ

- เชื้อบักชี, ผักเลื่อม

- แปรรูป

แนวทางลดรายจ่าย

- ทำบัญชีครัวเรือน

- กลุ่มสหกรณ์ร้านค้าชุมชน

- กลุ่มผลิตชุมชน

- กลุ่มปลูกผัก

- เคาเตอร์เซอร์วิส ค่าน้ำ, ค่าไฟ, ประกัน, พรบ.

สิ่งที่ต้องหาคำข้อมูลเพิ่มเติมในชุมชนอัลฟาละห์

- ข้อมูลจำนวนรถยนต์ – มอเตอร์ไซด์

- ข้อมูลน้ำมันรถ

- การเกษตร ปุ๋ย ยา

- หลักประเพณี การละหมาด

- รายรับ รายจ่าย

- หน่วยงาน/ องค์กรที่เกี่ยวข้อง

สรุป

หลังจากที่ทีมวิจัยได้กลับมาจากฐานแลกเปลี่ยนที่สตูลแล้ว ก็ได้ทำการประชุมกันอีกครั้งเพื่อหาแนวทางจะ มาปรับเปลี่ยนใช้ในชุมชนของเรา และเราก็ได้มองเห็นแนวทางจากข้อมูลที่ตั้งหน้าตั้งตาเก็บมานับเกือบปี มา เห็นแนวทางออกที่ชัดเจนที่จังหวัดสตูลนี้เอง คำถามเกี่ยวกับข้อมูลหาแล้วจะเอาไปทำอะไรก็ได้ ณ วันนี้คนในทีม วิจัยอัลฟาละห์ถึงบางอ้อกันทุกคน ถึงแม้ว่าข้อมูลบางอย่างเราต้องการเพิ่มเราก็ไม่ถามว่าจะหาไปทำอะไร เพราะเรา เข้าใจแล้วว่าข้อมูลที่ที่เลี้ยงชื่อคุณเกษมให้มานั้นมันตอบโจทย์ในตัวเองทุกอย่าง เพียงแต่ที่ผ่านมาก็เลี้ยงเขาไม่เคลย คำตอบให้เรารู้ที่เท่านั้นเอง หลังจากที่ได้ไปดำเนินา, แหวกทราหายหาหอยที่สตูลกลับมาแล้วเพื่อนๆ ทีมวิจัยบอกว่า

คุณค่าพลังความสุขเราจะต้องให้เกิดขึ้นให้ได้ในชุมชน โดยอาศัยพื้นฐานงานวิจัยเป็นหลักและที่สำคัญเราต้องอาศัยแรงผลักดันจากพี่เลี้ยงคอยเสริมเติมเต็มให้กับเราตลอดเวลา การดูงานแลกเปลี่ยนก็เข้าใจในวันนี้เองว่าทำไมต้องไปดูงานหรือแลกเปลี่ยนจากชุมชนอื่น การที่พี่เลี้ยงบอกว่าพาไปดูงานแลกเปลี่ยน เมื่อเราก็คิดว่าพาไปกินไปเที่ยวให้เสียงบประมาณเล่นๆ เพื่อที่จะขอชมมาใหม่ แต่พอเราได้ไปสัมผัสจริงๆ มันลำบากเพราะการกินการอยู่มันต้องแข่งกับเวลา ที่หลับที่นอนก็ไม่สบายเท่าที่ควร ไม่เหมือนกับที่เคยได้ยินมาว่าไปดูงานสนุก นอนโรงแรมห้องแอร์ กินอาหารที่ไม่เคยได้กินราคาแพงๆ คนในชุมชนทุกคนบอกได้เลยว่าเขาคิดว่าเราไปเที่ยวสบายๆ เราไม่รู้หรือกว่าเราไปนอนตากยุงที่สวดตั้งหลายคืน เป็นการหาคำตอบให้กับชุมชนอัลฟาละห์ที่ลำบากมากๆ แต่ก็คุ้มสุดๆ เพราะพวกเราทีมวิจัยได้คำตอบจากตรงนี้นี่เองว่าจะทำอย่างไรกับชุมชนของเราต่อไป และวันที่ 15 – 17 พฤษภาคม 2552 พี่เลี้ยงก็จะพาไปดูงานที่นครนายกซึ่งไม่รู้ว่าจะต้องไปอยู่กินแบบที่สวดหรือเปล่าอันนี้ก็ต้องดูกันต่อไป แต่สิ่งที่เราวางแผนกันไว้แล้วกับจากดูงานที่นครนายกแล้วเราจะมาลงมือทำกันต่อ วันที่ 15 – 17 เวลา 11.00น. พบกันที่บ้านหัวหน้าโครงการเจอฟีเลี้ยง อาจารย์ที่นัดหมายนครนายก 13.00น. สถานที่หัวหน้าโครงการก็ยังไม่รู้ไปถึงตัวจังหวัดค่อยโทรติดต่อกันเป็นหัวหน้าโครงการที่เยี่ยมมาก ลูกทีมถามก็ไม่บอกมีแต่รอยยิ้ม เริ่มเอาแบบพี่เลี้ยงแล้วขมึงให้ลูกทีมค้นหา แต่กว่ามึงไม่รู้จริงๆ ไม่เชื่อก่อนวันที่ 15 นะพวกเรา

บันทึกการประชุมครั้งที่ 35

ประชุมทีมวิจัย วันที่ 2 พฤษภาคม 2552 เวลา 13.00 – 17.00 น. สถานที่บ้านหัวหน้าโครงการ

เนื้อหา การประชุม เก็บข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อการดำเนินงานด้านกลุ่มสหกรณ์ชุมชน ข้อมูลที่จะต้องเก็บเพิ่มเติมดังนี้

- 1.จำนวนรถยนต์ – รถมอเตอร์ไซด์ในชุมชน
- 2.น้ำมันรถที่ใช้ในแต่ละวัน แยกรถยนต์ – รถมอเตอร์ไซด์
- 3.ค่าซ่อมบำรุง
- 4.แก๊สหุงต้ม จำนวนวันเวลาที่ใช้และหมด
- 5.การเกษตร
 - ขาม่าแมลง
 - น้ำมันใช้กับเครื่องสูบน้ำ
- 6.ประเพณีวัฒนธรรม, หลักชะกาด, ปฏิทินประเพณี
- 7.หน่วยงาน/ องค์กรที่เกี่ยวข้อง
- 8.กลุ่มกองทุนต่างๆ ในหมู่บ้าน
- 9.ต้นทุนหลักของชาวมุสลิมเช่น ค่าใช้จ่าย การแต่งกาย
- 10.ความสัมพันธ์ของคนในชุมชน
- 11.สิ่งแวดล้อม
- 12.ความเชื่อ – ค่านิยม
- 13.สภาพพื้นที่ – การใช้ประโยชน์
- 14.หลักการลงทุนที่ตรงกับหลักศาสนา
- 15.พฤติกรรมการกินอยู่ตามความจำเป็น

ขอข้อมูลประมาณวันที่ 19 พฤษภาคม 2552

วิเคราะห์แนวทางก่อนดำเนินงาน

หลังจากกลับมาจากการแลกเปลี่ยนที่สตูล ทีมวิจัยชุมชนอัลฟาละห์ได้แนวคิดที่ว่า ลงทุนลงแรง เป็นเงื่อนไขในการทำงาน

ทีมมานั่งคุยกันว่าเราจะทำอะไรก่อนหลังระหว่างการทำสหกรณ์ชุมชนและการปลูกพืชผักสวนครัว เราลงมติว่าทำพืชผักสวนครัวกันในกลุ่มดีกว่าเพราะเรามีคนในกลุ่มทำอยู่แล้วเพียงแค่ปลูกเพิ่มให้มากกว่าเดิมทุกคนเห็นด้วยกับการปลูกผักก่อนที่จะทำอย่างอื่นเพราะอย่างสหกรณ์ชุมชนสถานที่เราก็กังไม่มี ทุนก็ยังไม่มีส่วนปลูกผักเราใช้ทุนน้อยไม่เสี่ยง ทุนในกลุ่มหุ้นคนละ 100 บาท ตกลงว่าปลูกผักสวนครัวเป็นอันดับที่ 1 ส่วนเรื่องสหกรณ์, การออม, การตั้งเคาน์เตอร์เซอร์วิสในชุมชนก็จะค่อยๆคิดเป็นลำดับต่อไป ตอนนี้ขอให้คนในทีมช่วยกันเก็บข้อมูลไปก่อนและเวลาเดียวกันก็จะทำการปลูกผักสวนครัวไปพร้อมๆ กัน เราจะมาแบ่งเวลาหน้าที่กันอีกครั้ง พร้อมแผนการทำงานในวันที่ 5 พฤษภาคม 2552 นัดทีมพร้อมกันใหม่อีกครั้งในวันที่ 5 พฤษภาคม 2552 เวลา 17.00 น.

บันทึกการประชุมครั้งที่ 36

ประชุมทีมวิจัย วันที่ 5 พฤษภาคม 2552 วางแผนก่อนการทดลองทำงาน สถานที่ บ้านหัวหน้าโครงการ
ขั้นตอนการดำเนินงาน

1. ต้นทุนในชุมชนที่ไม่ต้องซื้อหา

- พื้นที่ชอย 4 หน้าบ้านคุณสุไสยา วงศ์กริม 150 ตารางวา (1 งานครึ่ง)
- ฟาง (บ้านนิยะ)
- ไม้ไผ่ (บ้านนิยะ)
- ปุ๋ยคอก (บ้านกสิญา)
- เชือกปอกกล้วย

2. เมล็ดพันธุ์พืชที่มีในกลุ่มไม่ต้องซื้อ

-ถั่วพู (วันนา) มีพันธุ์	-น้ำเต้า (วันนา)
-ดอกแค (วันนา)	-บวบหอม (วันนา)
-พริก (ป่าใหญ่)	-มะเขือเปาะ (วันนา)
-กระเพรา (ระพี)	-มะเขือเทศ (จวรรณ)
-โหระพา (ระพี)	

3. สิ่งที่ต้องจัดซื้อ

- พันธุ์ผักคะน้า
- พันธุ์ผักกวางตุ้ง
- พันธุ์ถั่วพักยาว

เงินทุนรวบรวมจากกลุ่มคนละ 100 บาท แล้วแต่ความสมัครใจตอนนี้มี 15 คนเฉพาะคนในกลุ่ม ได้แนวความคิดมาจากกลุ่มบ้านบ่อเจ็ดลูกที่จังหวัดสตูล มีเงื่อนไขการทำงานในโฮมสเตย์ว่า ลงทุนลงแรง ทีมอัลฟาละห์เลยนำแนวความคิดมาใช้กับพืชผักสวนครัวเราได้เหมือนกับลงทุนลงแรง

แบ่งหน้าที่ดูแลพืชผักสวนครัว

วันจันทร์	(สมชาย – วันนา)	วันศุกร์	(มาริษา – ระพีพร)
วันอังคาร	(มณี, สวาด)	วันเสาร์	(จำปี – มาลัย)
วันพุธ	(จวรรณ, ระพีพร)	วันอาทิตย์	(วาสนา – กัลญา)
วันพฤหัสบดี	(สมทรง, สุไศยา)		

การเตรียมสถานที่ในการปลูกพืชผักสวนครัว

ในวันที่ 8 พฤษภาคม 2552 ทุกคนในทีมพร้อมกันที่บ้านคุณสมชายเวลา 17.00 – 18.00 น. ทำการเตรียมแปลงปลูกผักวันละ 1 ชั่วโมงถือเป็นการออกกำลังกาย ใครมีอะไรก็นำมาในวันที่ 8 เราจะทำกันไปเรื่อยๆก่อน เพราะช่วงนี้ฝนตกบ่อย วันไหนฝนตกก็ไม่ทำใช้โทรศัพท์เป็นการติดต่อเพราะบางคนอยู่คนละฝั่งคลอง

การลงมือทดลองทำในวันแรกๆ ได้ะจำปีขุดดินเก่งกว่าสาวๆหลายคน นี่แหละเขาเรียกว่าประสบการณ์การเรียนรู้มันอยู่กับตัวเราจริงๆ ผู้เฒ่าผู้แก่มีคุณค่ากับภูมิปัญญาจริงๆ เมื่อก่อนเราคิดว่าคนแก่คือคนหัวโบราณทำอะไรไม่ทันสมัย แต่พอได้มาเห็นวิธีขุดดินทำสวนของได้ะๆทั้งหลายเราถึงกับพูดไม่ออก เขารู้จักวิธีทำแปลงดิน ขุดดินตากแดดก่อนทำการปลูกพืช ถ้าเป็นเราทำเองเราจะขุดดินเอาเมล็ดพืชปลูกเลยขยำแม่ลงนิด แต่เขาใช้ยาจุนกินหมากรบดินแปลง 3 วัน รดเพื่อไม่ให้หมากรบหรือแมลงมากินเมล็ดพืชก่อนงอก และใช้ปุ๋ยคอกใส่รวมในดินไปพร้อมๆกับการพลิกดินอีกครั้ง มันยุ่งยากจริงๆเลยนะมีน้ำละสมัยก่อนกว่าจะทำอะไรได้ก็ช้าเขาถึงเรียกว่าเต่า ถ้าเราจะมาคิดกลับกันระหว่างเต่ากับกระต่าย เต่ามีอายุยืนยาวมีความแข็งแรงมีเกาะป้องกันตัว ระหว่างเต่ากับกระต่ายถ้าให้แข่งเดินขึ้นเขาเต่าถึงช้าแต่ปลอดภัย กระต่ายถึงไวแต่ถ้าพลาดก็ตายก่อนวัยได้ให้นักวิจัยคิดเองว่าระหว่างเต่ากับกระต่ายอยากจะเป็นอะไร ขุดดินกันหน่อยเดียวก็มีนิทานเล่าให้ฟังและใครมีอะไรก็นำมาแบ่งกันกินเป็นบรรยากาศที่หาดูได้ยากในเขตกรุงเทพฯ วันนี้พอแล้วนะได้ะพรั่งนี้เจอกันใหม่เราเริ่มทำงานมาตั้งแต่วันที่ 8 วันนี้วันที่ 12 แล้ว อีก 3 วันใครจะไปนครนายกบ้างหัวหน้าโครงการถาม ทุกคนเงียบไม่มีคำตอบจากสวรรค์หันไปหันมาทั้งนั้นแหละและก็มีแล้วก็มีอีกคน ขอโทษด้วยที่เราพูดไม่สุภาพแต่มันคือความจริง ถ้าอยากจะทำให้ใครไปต้องบอกไปเลยว่าพี่เลี้ยงที่ชื่อเกษมสั่งให้คนนั้นคนนี้ไปนั้นแหละไปแน่ๆ หัวหน้าสั่งไม่มีทางไม่ไปเพราะคนในทีมวิจัยอัลฟาละหัดด้วยการพูด กลัวไม่อีกไม่กี่วันก็จะต้องไปนครนายกแล้ว พี่เลี้ยงก็ยังไม่น่าบอกเลยว่าจะให้ทำอะไรช่วงงานนี้มีหวังคายหมู่ทั้งพี่เลี้ยงและทีมอัลฟาละหัดแน่ๆ ไม่รู้งานนี้ค่าน้ำแล้วจะขึ้นมาเหนือน้ำได้หรือเปล่ามันไปก็เท่านั้นแหละหัวหน้าก็ยิ้มอย่างเดียว เพื่อนๆ ร่วมทีมก็หัวเราะและทุกคนก็ไม่ว่างเพราะลูกต้องเปิดเรียนแล้วกูไม่มีลูกหรือวะ ไม่คุยละกลับบ้านดีกว่า

บันทึกการประชุมครั้งที่ 37

ประชุมทีมวิจัย วันที่ 14 พฤษภาคม 2552 เวลา 17.00 น. สถานที่บ้านหัวหน้าโครงการ

เตรียมตัวที่จะไปแลกเปลี่ยนที่นครนายก หัวหน้าโทรบอกว่าคุณพี่เลี้ยงจะมาวางแผนการเตรียมงานที่เราจะไปแลกเปลี่ยนที่นครนายก จะมาบอกถึงเรื่องงานที่จะนำไปเสนอให้เพื่อนๆ ทีมวิจัยฟังพี่เลี้ยงถึงเวลา 15.30น. และน้องๆ นักศึกษาปริญญาตรี ปริญญาโทอีกหลายคนนานกว่าที่พี่เลี้ยงจะมาพูดคุยกับพวกเรา เพราะพี่เลี้ยงนอนหลับเล็กๆ ก็ไปหาของกิน เมื่อกินข้าวกันเรียบร้อยพี่เลี้ยงได้มาพูดคุยกับทีมวิจัยมีงานมาให้คิดเหมือนเช่นเคยและบอกว่าเราต้องไปเสนองานให้กับเพื่อนๆ ทีมวิจัยทั้ง 9 ทีมได้ฟังได้มองเห็นถึงกระบวนการทำงานและปัญหาในการทำงาน แนวทางการดำเนินงาน และงานที่จะทำต่อไปในชุมชนพี่เลี้ยงบอกหัวข้อพอประมาณ

1. นำเสนองานของเราทุกขั้นตอนที่เราได้ทำมาพูดให้คนอื่นฟังและเข้าใจ

2. ทำวิจัยได้อะไรบ้าง
3. เทคนิคในการทำงาน
4. การเก็บข้อมูล วิธีการเก็บข้อมูล
5. แนวทางที่จะทำต่อไป

วันนี้ที่เลี้ยงมานานแต่สั่งงานไม่ถึง 15 นาทีสั้นๆฝากด้วยนะพี่พຽ່ງนี้เจอกัน 13.00 น. ที่นครนายกนี้แหละหรือนักวิจัยแม่แต่ที่จะไปพักก็ให้หาเอง อาจจะบอกจ้งเลยว่านครนายกไม่ใช่แคบๆ นะคะพี่เลี้ยง

สรุป

งานที่พี่เลี้ยงฝากไว้ที่มวิจัยจะพยายามทำให้ดีที่สุดเพราะเราคิดว่างานทุกอย่างเราได้ผ่านมามาหมดแล้ว พี่เลี้ยงได้พาไปเรียนรู้สอนให้รู้สอนให้รู้โดยวิธีไหนๆของพี่เลี้ยง แต่ก็เป็นกระบวนการหนึ่งที่ไม่เคยได้เรียนรู้มาก่อนและมันก็ทำได้ดีซะด้วย ขอขอบคุณพี่เลี้ยงที่คอยเติมคอยเพิ่มอยู่ตลอดเวลา พຽ່ງนี้เราจะทำให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ เจอกัน 10.00 น. นักวิจัยทั้ง 6 คนตามที่นัดหมายจดหมายปลายทางนครนายก

15 – 17 พฤษภาคม 2552 แลกเปลี่ยนดูงานที่ อ.หินตั้ง จ.นครนายก

วันนี้ออกเดินทางจากหนองจอก (คลองแก้ว) เวลา 11.30 น. ใช้เส้นทางลัดเพราะหัวหน้ารู้จักเส้นทางดีมาก อดเวลา 10 โมงจะเที่ยงอยู่แล้วอย่างว่าแหละนะเป็นคนของประชาชน วันนี้เรามากัน 6 ชีวิตและอีก 1 ชีวิตนักวิจัยรุ่นจิ๋วรวมแล้ว 7 ชีวิต เราใช้เวลาเดินทางประมาณ 1 ชั่วโมงครึ่งพอรถวิ่งเข้าตัวเมืองนครนายกถามพี่ใหญ่คือหัวหน้าโครงการว่าไปตรงไหนของตัวนครนายก ไม่มีคำตอบแต่หยิบอุปกรณ์สื่อสารมาโทรหาพี่เลี้ยงและได้คำตอบว่าสาริกา 42 เอาละคือเป้าหมายที่ 2 เป้าหมายแลกเปลี่ยนนครนายกยังเหลือเป้าหมายสุดท้ายคือสถานที่พัก พอมาถึงเป้าหมายที่ 2 คือซอยสาริกา 42 อยู่ขวามือเลี้ยวเข้าไปและถามพี่เลี้ยงใหม่ชื่อที่พักคืออะไร คำตอบจากหัวหน้าบอกว่าถ้าจำไม่ผิดก็ศรีอะไรนี่ละและกว่าแล้วว่ามึงลืมจริงๆ เพราะเขาบอกแล้วแต่จำไม่ได้ ยังคิดมีคำว่าศรีอยู่คำหนึ่งแต่ที่พักเจ้ากรรมก็มีชื่อคล้ายๆกัน นั่งเดกันไปหัวเราะกันไปสนุกดีไปอีกแบบเมื่อขับรถเข้ามาเรื่อยๆ คุณระพีถามหัวหน้าว่าทำไมอยู่ลึกจัง คุณสมชายก็ตอบว่าได้ขึ้นพี่เลี้ยงบอกว่าจากถนนใหญ่มาประมาณ 10 กิโลเมตรเชื่อสนิทพอมาถึงทางสามแยกไม่รู้จะไปทางไหนมองเห็นคำว่าศูนย์อบรมบ้านสวนศรีสุขอยู่ขวามือบอกพี่ใหญ่เลี้ยวเข้าไปตรงนี้แหละเพราะเป็นศูนย์ไม่ถูกค้อย่างกันใหม่ คุณสมชายบอกว่า เออ!!! ครับ ะอะไรนี่แหละ เข้าก่อนแล้วกัน เราบอกว่าเหมจ้ได้ทีละค่านะมึงจะมีสุขๆ คับอีกมัยนี้ ขับรถเข้ามาในรีสอร์ทเห็นรถคุณพี่เลี้ยงเกษมแสดงว่าเดกันถูกทาง ถ้าไม่ถูกก็กลับใหม่เพราะนักวิจัยไม่มีคำว่าผิดมีแต่แก้ไ

15 พฤษภาคม 2552 เวลา 14.30 น.

มาถึงแล้วบ้านสวนศรีสุขรีสอร์ท จังหวัดนครนายก ระยะทางแค่นี้ไม่ต้องกลัวหลงให้ไกลยังงี้ก็ยังไม่ไกลเท่าที่ไปสตูลหรือ มาลงทะเบียนเข้าห้องประชุมบรรยากาศห้องประชุมเป็นกันเองมากจนอนฟังยังได้สบายๆ เครือข่ายโหนดสุวรรณภูมิ เรามาถึงกำลังเริ่มงานแจ้งชื่อบอกแซ่กับเพื่อนนักวิจัยจะได้รู้จักกันมากขึ้นว่ามาจากไหน โครงการอะไร เข้ามาแรกๆเห็นมีคนแต่งการแปลกๆ นึกว่ามีการแลกเปลี่ยนกับชาวลาวด้วยแต่ที่ไหนได้เขาเป็นเจ้าถิ่นน้องใหม่ไทยญวนคนนครนายกนี่เอง เห็นน้องใหม่พูดแล้วเราอายเขาใหม่แต่เค้าเก่าการพูดการจา การแสดงออกไม่ได้ใหม่เหมือนที่ว่าแลกเปลี่ยนกันอีกแล้ว ยิ่งกลัวๆอยู่ถือไมล์แล้วใจมันสั่นบรรยากาศบายนีก็ไม่มีอะไรมากมีกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ให้เล่นสนุกๆ และหลังจากนั้นผศ.พิรัช กุลชัย ได้พูดถึงการทำงานของโหนดสุวรรณภูมิซึ่งได้ดำเนินการมาระยะหนึ่งมีโครงการวิจัยพัฒนางานวิจัยเพื่อท้องถิ่นพื้นที่กรุงเทพฯ จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดปราจีนบุรี จังหวัดนครนายก ซึ่งมีโครงการที่อยู่ในระยะพัฒนาโครงการ ระยะเริ่มดำเนินงาน และระยะดำเนินงานช่วงสุดท้ายอันนี้ของเราแน่นอน จะเป็นช่วงสุดท้ายได้ดีแค่ไหนพຽ່ງนี้ลองมาฟังดู ผลงานการ

นำเสนอโครงการวิจัยของชุมชนอัลฟาละห์เพราะเย็นนี้พี่เลี้ยงได้คิวเข้มแล้วคุณการ์ตูนเป็นผู้คิวเข้มให้ผู้ตั้งโจทย์ คือคุณเกษมที่เป็นพี่เลี้ยง หลังจากได้กินข้าวและคิวเข้มแล้วกับไปห้องพักบอกตรงๆนอนไม่หลับเพราะตื่นตื่น เครียด กลัวนำเสนอไม่เป็นอายุชุมชนอื่น และยิ่งพี่เลี้ยงพูดให้ได้ยินบ่อยๆ ว่าอัลฟาละห์เป็นพื้นที่ใหญ่กดดันมากๆ นี่ก็เป็นอีกวิธีหนึ่งของพี่เลี้ยงพูดไม่มากแต่กินใจ

16 พฤษภาคม 2552

รับประทานอาหารเช้าแล้วไม่อยากจะเข้าห้องประชุมเพราะกลัวพูดไม่ถูก และอีกอย่างคำว่าอัลฟาละห์เป็นที่ใหญ่ยิ่งเหมือนเป็นแรงกดดันแต่ไม่รู้ว่าเป็นเทคนิคการทำงานของพี่เลี้ยงหรือเปล่า และเป็นกลุ่มแรกในการนำเสนอผลงานในระยะเวลาตั้งแต่เริ่มต้นจนจบและแนวทางที่จะทำต่อไปสู่ๆ แต่ก่อนขึ้นเวทีมีชาวบ้านคนหนึ่งเดินมาถามโตะจำปีว่าใครขึ้นฟรีเซ็นต์งาน โตะชี้มือและก็หันมาถามเราว่าฟรีเซ็นต์ ฟรีเซ็นต์อะไรเมื่อก็มีคนถามโตะเล่นเอาเราจำและบอกโตะว่าคือการพูดการนำเสนอผลงานเหมือนที่สมชายพูดอยู่นี้แหละ

ในการนำเสนอข้อมูลในวันนี้เรานักวิจัยได้โจทย์เหมือนกันเพราะพี่เลี้ยงเป็นคนให้โจทย์กับที่วิจัยทุกท่าน เรารู้สึกตื่นเต้นเหมือนเราทำข้อสอบในห้องสอบ ความรู้สึกเหมือนกับไปเป็นนักเรียนอีกครั้ง ปัจจุบันอายุ 41 ปี และมีสูงที่สุดในนี้ 77 ปี แต่เวลานี้คืนนี้พวกเราอายุ 14 ปีเพราะแต่ละคนเหมือนเด็กๆ

กระบวนการนำเสนอข้อมูลทีมนครนายก

ความเป็นมาของชุมชน

เป็นชุมชนที่อยู่เขตหนองจอกกรุงเทพฯ มีประชากรประมาณ 560 คนหรือ 140 ครัวเรือน ส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม มีอาชีพการเกษตร เมื่อความเจริญเข้ามาเกิดการใช้จ่ายฟุ่มเฟือยมากขึ้นทำตามกระแสนิยม มีการกู้เงินเป็นหนี้สะสมมาเป็นเวลานานโดยเฉพาะคนทำนา และมาถึงภาวะปัจจุบันการทำงานทุกงานต้องทันสมัย กล้วยไถนาไม่มี มีแต่เครื่องกลเครื่องจักรแทน ทุกอย่างต้องลงทุนในอัตราส่วนสูงชาวนาลงทั้งทุนลงทั้งแรงส่วนภาครัฐลงทุนสมองเอาเงินมาให้กู้ผ่าน ธ.ก.ส./สหกรณ์/ทำงานอย่างมีระบบระเบียบ มีลายลักษณ์อักษรส่ง เป็นกระบวนการทำสัญญาแบบรัดกุมแต่ชาวนาอ่านไม่ออกให้เซ็นต์ก็เซ็นต์ กู้เงินไม่มีดอกเบี้ยชานาดีใจกู้ 1 แสนบาทพึ่งแล้วงใหม่จะท่านผู้ไว้สมองทำงานต่อไปนี้ เราก็จะใช้สมองทำงานเหมือนกับท่านแล้วนะเราจะทำงานแบบข้อมูล เราจะช่วยให้ชาวบ้านเป็นหนี้้น้อยลงและจะต้องลดลงไปลงไปเรื่อยๆ ทีละเล็กละน้อย โดยกระบวนการทุกอย่างเป็นของชาวบ้านเริ่มจากข้อมูลความเป็นอยู่การเป็นหนี้ การกินอยู่ตลอดจนค่าใช้จ่ายในชุมชนได้เราได้ข้อมูลมามากพอสมควร กระบวนการต่อไปของพวกเขาก็คือกระบวนการทำงาน

วิธีการเก็บข้อมูล

1. ประชุมทีมวิจัย การประชุมทีมเป็นงานที่สำคัญสำหรับพวกเราเพราะข้อมูลหรือขั้นตอนต่างๆ ก่อนที่จะได้มาก็มาจากการประชุมทีมวิจัยเช่น

- การออกแบบสอบถาม
- การแบ่งหน้าที่รับผิดชอบ
- การลงพื้นที่เก็บข้อมูล
- การนำข้อมูลมาวิเคราะห์ในกลุ่มย่อยก่อนเข้ากลุ่มใหญ่
- สรุปข้อมูลเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา
- การคืนข้อมูลให้กับชุมชน

เล่ากระบวนการคืนข้อมูลให้ทีมวิจัยมาร่วมประชุมที่นครนายก

เชิญชาวบ้านมารับรู้ด้วยกันว่าตอนนี้เรามีข้อมูลต่างๆ ที่ไปขอมาเป็นเวลานานหลายเดือน เราขึ้นแผ่นชาร์ตแสดงข้อมูลให้ชาวบ้านเห็นและเริ่มแสดงความคิดเห็นร่วมกัน สำหรับการคืนข้อมูลที่ผ่านมาเราได้ข้อมูลเป็นบางส่วนแต่ในการคืนข้อมูลในครั้งสุดท้ายนี้หลังจากที่ได้ข้อมูลครบแล้ว ทีมวิจัยจะนำเสนอข้อมูลให้ชาวบ้านได้เห็นอีกครั้ง

เทคนิคการดำเนินงาน

- เรียนรู้นิสัยคนในทีมวิจัย
- สร้างความสนุกสนานในการประชุมและทำงานทุกครั้ง
- คุยกันบ่อยๆ
- จัดบันทึกทุกครั้งในการทำงาน
- ประชุมทีม
- สลับงานกันทำทุกครั้งในการทำงาน การทำเวที
- แสดงความเป็นมิตรทุกครั้งในการเก็บข้อมูล
- ทดลองแก้ปัญหาหนี้สินในบ้านตัวเองก่อน

เทคนิคในการทำงานของคนในทีมบางคนอาศัยความคุ้นเคยพูดคุยกันอยู่บ่อยๆ การหาข้อมูลก็ง่ายขึ้น ขอความร่วมมือก็ง่าย สำหรับบางคนก็ต้องปลุกดันขยี้ะจะได้ข้อมูลง่ายๆ เหมือนกัน การรู้จักสังเกต การที่เราเปิดเผยข้อมูลเรื่องหนี้สินของเราก่อนเราก็จะรู้ข้อมูลของชาวบ้านได้เหมือนกัน ทักทายเพื่อนบ้านในขณะเจอกันระหว่างทางหรือในชุมชน ถามไถ่กันได้ทุกเรื่อง ไม่ใช่เฉพาะเรื่องหาข้อมูลเท่านั้น

แนวทางที่จะทำต่อไปในชุมชน

- ตั้งกลุ่มออมทรัพย์ภายในทีมก่อน (ทดลองทำแล้ว)
- สหกรณ์ชุมชน (กำลังอยู่ระหว่างการศึกษา)
- ปลุกพืชผักสวนครัว (ทดลองทำแล้ว)
- เคาเตอร์เซอร์วิสในชุมชน ค่าไฟ ค่าโทรศัพท์ (ทดลองทำแล้ว)

ทำวิจัยได้อะไรบ้าง

- ได้รู้สาเหตุการเป็นหนี้
- ได้รู้จำนวนหนี้
- ได้รู้นิสัยของคนในชุมชน
- รู้จักกระบวนการทำงานเป็นขั้นตอนบนพื้นฐานของข้อมูล
- ได้กำไรชีวิตเช่นได้เพื่อนบ้านมากขึ้น, ได้รอยยิ้ม
- ได้ลดหนี้
- ได้รู้จักตัวเอง
- ใช้จ่ายในแต่ละครั้งระมัดระวังมากขึ้น

ปัญหาและอุปสรรคที่ผ่านมา

1. คนในชุมชนไม่เข้าใจ
2. การชี้แจงโครงการครั้งแรกไม่ประสบผลสำเร็จ สาเหตุ
 - การสื่อสารไม่ชัดเจน
 - ทำงานไม่ตรงที่กำหนดไว้
 - ทำงานนอกแผนงานที่วางเอาไว้
 - แจกอาหารเร็วไป
3. เก็บข้อมูลไม่ครบ
4. ทีมขาดความพร้อม
5. มีความคิดขัดแย้งภายในกลุ่ม
6. ทีมวิจัยไม่กล้าแสดงออก
7. การทำรายงาน

สรุป

การแลกเปลี่ยนงานในครั้งนี้ทุกกลุ่มที่ได้มานำเสนอถึงกระบวนการของการทำงานของแต่ละกลุ่ม ซึ่งมีกระบวนการที่หลากหลายแตกต่างกันเพราะความมีบริบทชุมชนที่ไม่เหมือนกันแต่มีกระบวนการทำงานที่เหมือนกันคือทำงานบนข้อมูลของชุมชน และชุมชนเป็นคนเรียนรู้ที่จะแก้ปัญหาของตัวเองการแลกเปลี่ยนในวันนี้ชุมชนอัลฟาละห์อยากจะไปศึกษาต่อที่ชุมชนบ้านหลุมมะขามมีเนื้อหาที่น่าสนใจเวลาแลกเปลี่ยนมีน้อยสำหรับงานในวันนี้เราได้รู้จักเพื่อนๆ ทีมวิจัยมากขึ้นยินดีและดีใจกับทุกพื้นที่ที่ประสบผลสำเร็จแล้ว อีกไม่นานอัลฟาละห์ก็จะเป็นหนึ่งในนั้นเหมือนกัน แต่ตอนนี้ต้องหาข้อมูลให้ครบก่อนและมาคุยข้อมูลกันอีกนะจะเพื่อนๆ ใต้ๆ ทั้งหลาย ประชุมอีกในวันที่ 27 วันจันทร์ที่บ้านคุณสมชายนะเวลา 17.00 น.

บันทึกการประชุมครั้งที่ 39

ประชุมทีมวิจัย วันที่ 27 พฤษภาคม 2552 เวลา 17.00 น. สถานที่บ้านหัวหน้าโครงการ

วางแผนเตรียมจัดเวทีคืนข้อมูลชุมชนช่วงสุดท้ายและการเก็บข้อมูลเพิ่มเติม

สิ่งที่เราจะต้องทำ

- ติดต่อสถานที่จัดประชุม
- จัดเตรียมสถานที่
- เตรียมบุคลากร
- เตรียมกลุ่มเป้าหมายประมาณ 50 – 70 คน

เป้าหมาย

- 1.คืนข้อมูลให้ชุมชนรู้ถึงจำนวนหนี้สินในชุมชน
- 2.ให้ชุมชนรู้ถึงสาเหตุการเป็นหนี้ ที่มาของหนี้สิน
- 3.ให้ชุมชนรู้ว่าต้นทุนในชุมชนมีมากน้อยเพียงใด
- 4.ให้ชุมชนรู้ถึงการใช้จ่ายในชุมชน

จุดประสงค์

1. เพื่อขอความร่วมมือกับชุมชนในการดำเนินงานขึ้นไป
2. แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในชุมชนกับทีมวิจัย
3. เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชน

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้คืนข้อมูลให้ชุมชนรู้ถึงจำนวนหนี้สินในชุมชน
2. ชุมชนได้รู้ถึงสาเหตุการเป็นหนี้ ที่มาของหนี้
3. ได้รู้ว่าต้นทุนในชุมชนมีอะไรบ้าง มากน้อยเพียงใด
4. ได้รู้ถึงการใช้จ่ายในชุมชน

บทบาทหน้าที่รับผิดชอบ

ฝ่ายติดต่อสถานที่ (คุณกัลญา – คุณมาริษา พันเต๊ะ)

ฝ่ายลงทะเบียน

-คุณจวรรณ พันเต๊ะ

-คุณกัลญา พันเต๊ะ

-คุณวาสนา พวงผกา

ฝ่ายจัดเวทีเตรียมสถานที่

-คุณสวาด วันเอเลาะ

-คุณสมชาย รักษาเดช

-คุณระพีพร รักษาเดช

-คุณสมบัติ ชูมาน

-คุณมะณี แสงทอง

-คุณกานุพงศ์ สุขอิน

-คุณสายนที พระแสง

-คุณสุไศยา วงศ์กำริม

-คุณเลียบ พระแสง

ฝ่ายเตรียมอาหารว่าง

-คุณมาลัย วาฮา

-คุณจำปี พันหว่า

-คุณวาสนา พวงผกา

-คุณวอ วงศ์นุ้ย

-คุณวันนา วงศ์กำริม

-คุณสมทรง โสภา

ผู้ดำเนินการประชุม

คุณสมชาย รักษาเดช (ความเป็นมาของโครงการ เนื้อหาของโครงการ)

คุณมาริษา รักษาเดช (อธิบายข้อมูลชุมชน)

คุณจวรรณ พันเต๊ะ

คุณระพีพร รักษาเดช (แนวทางที่จะดำเนินงานต่อไป)

คุณมาริษา พันเต๊ะ

คุณจวรรณ พันเต๊ะ (สรุปงานการประชุมและแนวทางของโครงการ)

เรื่อง การรวมข้อมูลเพิ่มเติมและการเตรียม

กระบวนการเก็บข้อมูลเพิ่มเติม

1.แบบกลุ่ม 3 กลุ่ม

-กลุ่มข้อมูลทำนา/น้ำมันรถไถนา

- 1.มะณี แสงทอง
- 2.ระพีพร รักษาเดช
- 3.กัญญา พันเต๊ะ
- 4.วันนา วงศ์กำริม
- 5.สวาด วันเอเลาะ
- 6.เลียบ พระแสง

2. กลุ่มรถยนต์ – จักรยานยนต์/น้ำมัน

- 1.มาริษา พันเต๊ะ
- 2.มาลัย วาฮา
- 3.สายนะที่ พระแสง
- 4.สมบัติ ชูมาน
- 5.ณัฐพงศ์ สุขอิน
- 6.สมชาย รักษาเดช

3.กลุ่มแก๊ซหุงต้ม

- 1.จวรรณ พันเต๊ะ
- 2.สมชาย โสภา
- 3.วาสนา พวงผกา
- 4.จำปี พันหว่า

ขั้นตอนการดำเนินงาน

ให้กลุ่มทำนา/กลุ่มรถ/กลุ่มน้ำมัน/ให้คนในแต่ละกลุ่มมารวมกันแล้วเดินตามบ้านทำข้อมูลพร้อมๆกัน เข้าครั้งเดียวให้ครบทุกกลุ่มส่วนกลุ่มทำนาจะทำงานหนักเพราะมีค่ายา – ค่าปุ๋ย – ค่าน้ำมันทุกอย่าง กลุ่มรถก็สบายหน่อยมีรถก็คันน้ำมันเท่าไร กลุ่มแก๊ซหุงต้มต้องไปช่วยคิดเพราะบางบ้านจดวันซื้อ แต่ระยะเวลาใช้กำหนดวัน ไม่ถูกแต่รู้ประมาณ 2 – 3 เดือนกว่า พอถึงเวลานัดรวมข้อมูลตามกลุ่มก็แยกกันทำแล้วนำมารวมกันอีกครั้ง และได้ข้อมูลมาเป็นตัวเลข

พื้นที่นา ปลูกรice 599 ไร่ / ระยะเวลาทำนา 1 ครั้ง / 4 เดือน

อัตราส่วน : ในการใช้รวม

ข้าวปลูกถึงละ 220 บาท	ราคารวม / 4 เดือน
จำนวน 1,194 ถัง	262,680 บาท / 4 เดือน
ยาคุมหญ้า ขวดละ 350 บาท	ราคารวม / 4 เดือน
จำนวน 217 บาท	75,950 บาท
ปุ๋ยเม็ด ลูกละ 1,000 บาท	ราคารวม / 4 เดือน
จำนวน 599 ลูก	599,000 บาท

ขาม่าแมลง ขวดละ 150 บาท	ราคารวม / 4 เดือน
จำนวน 86 ขวด	129,000 บาท
ปุ๋ยยูเรีย ลูกละ 1,200 บาท	ราคารวม / 4 เดือน
จำนวน 133 ลูก	159,600 บาท
ฮอร์โมน ขวดละ 800 บาท	ราคารวม / 4 เดือน
จำนวน 50 ขวด	40,000 / 4 เดือน

หมายเหตุ

อัตราส่วน:

- ข้าวปลูก 2 ถัง : พื้นที่นา 1 ไร่
- ปุ๋ย 1 ลูก : พื้นที่นา 1 ไร่

นอกนั้นแล้วแต่คนทำจะพิจารณาถึงความจำเป็น

จำนวนรถจักรยานยนต์	ค่าน้ำมันรถจักรยานยนต์/เดือน	ค่าซ่อมรถจักรยานยนต์/เดือน
รวม 96 คัน	62,700 บาท	8,730 บาท

จำนวนรถยนต์	ค่าน้ำมันรถยนต์/เดือน	ค่าซ่อมรถยนต์/เดือน
รวม 47 คัน	266,200 บาท	33,500 บาท

จำนวนรถไถนา	ค่าน้ำมันรถไถนา	ค่าซ่อมรถไถนา
รวมทั้งหมด 27 เครื่อง	น้ำมัน 4 ถัง 37,000 บาท น้ำมัน 2 ถัง 18,000 บาท น้ำมัน 2.5 ถัง 22,500 บาท น้ำมัน 1 ถัง 9,000 บาท น้ำมัน 1 ถัง 9,000 บาท น้ำมัน 2 ถัง 18,000 บาท น้ำมัน 2 ถัง 18,000 บาท น้ำมัน 4 ถัง 37,000 บาท น้ำมัน 1 ถัง 9,000 บาท น้ำมัน 2 ถัง 18,000 บาท น้ำมัน 2 ถัง 18,000 บาท น้ำมัน 7 ถัง 63,000 บาท น้ำมัน 2 ถัง 18,000 บาท น้ำมัน 2 ถัง 18,000 บาท น้ำมัน 2 ถัง 18,000 บาท น้ำมัน 2 ถัง 18,000 บาท น้ำมัน 2 ถัง 18,000 บาท น้ำมัน 3 ถัง 27,000 บาท	รวม 66,500 บาท

จำนวนรถไถนา	ค่าน้ำมันรถไถนา	ค่าซ่อมรถไถนา
	น้ำมัน 2 ถึง 18,000 บาท	

ตารางการใช้แก๊ส

เริ่มใช้	หมดประมาณเดือน	จำนวนถัง
1 เมษายน 2552	30 มิถุนายน – 2 กรกฎาคม 2552	
1 พฤษภาคม 2552	30 กรกฎาคม – 2 สิงหาคม 2552	
20 พฤษภาคม 2552	27 สิงหาคม 2552	
15 เมษายน 2552	20 กรกฎาคม 2552	
23 พฤษภาคม 2552	25 สิงหาคม - 30 สิงหาคม 2552	

ตารางการใช้แก๊สหุงต้มในชุมชน

63ครัวเรือน

เริ่มใช้	คาดว่าหมดประมาณเดือน	จำนวนถัง
1 เมษายน 2552	30 มิถุนายน – 2 กรกฎาคม 2552	21
15 เมษายน 2552	20 กรกฎาคม – 25 กรกฎาคม 2552	7
1 พฤษภาคม 2552	30 กรกฎาคม – 5 สิงหาคม 2552	17
20 พฤษภาคม 2552	21 สิงหาคม - 27 สิงหาคม 2552	11
23 พฤษภาคม 2552	25 สิงหาคม – 1 กันยายน 2552	7

ข้อมูลรถจักรยานยนต์ในชุมชน

จำนวนรถจักรยานยนต์	ค่าน้ำมันรถจักรยานยนต์ / เดือน	ค่าซ่อมรถจักรยานยนต์ / เดือน
รวม 96 คัน	62,700 บาท	8,730 บาท

ข้อมูลรถยนต์ในชุมชน

จำนวนรถยนต์	ค่าน้ำมันรถยนต์ / เดือน	ค่าซ่อมรถยนต์ / เดือน
รวม 47 คัน	266,200 บาท	33,500 บาท

ข้อมูลรถไถนา

จำนวนรถไถนา	ค่าน้ำมันรถไถนา	ค่าซ่อมรถไถนา
รวมทั้งหมด 27 เครื่อง	411,500 บาท	รวม 66,500 บาท

ข้อมูล รายจ่ายต่อวัน ในชุมชน

รายจ่าย / วัน จำนวนเงิน	รายรับ / วัน
42,266 บาท	10,500 บาท

รายจ่ายต่อเดือนในชุมชน

รายจ่าย / เดือน จำนวนเงิน	รายรับ / เดือน
1,549,070 บาท	1,277,665 บาท

ข้อมูลหนี้ ณ ปัจจุบันในชุมชน

- หนี้สหกรณ์	จำนวน	2,665,000 บาท
- หนี้ร.ก.ส.	จำนวน	10,823,400 บาท
- ธ.ทั่วไป + บัตรเครดิต	จำนวน	2,604,000 บาท
- ออมสิน	จำนวน	1,010,000 บาท
- หนี้นอกระบบ	จำนวน	26,790,000 บาท
รวมหนี้ในชุมชน	จำนวน	19,781,400 บาท

บันทึกการประชุมครั้งที่ 40

ประชุมทีมวิจัย วันที่ 2 มิถุนายน พ.ศ. 2552 เวลา 17.00 – 21.00 น. สถานที่บ้านหัวหน้าโครงการ

หลังจากที่ได้ไปดูงานที่สตูลเป็นเวลา 1 เดือน ที่พี่เลี้ยงไม่ได้มาชุมชนแต่งงานของทีมวิจัยก็ยังคงดำเนินต่อไปทุกวัน สิ่งที่เราได้ลงมือทำไปแล้วหลังจากดูงานที่สตูลกลับมา

1. การปลูกผักสวนครัวของทีมวิจัย
2. การออมเพื่อใช้หนี้
3. การออมทรัพย์
4. การรับชำระค่าน้ำ-ค่าไฟ-ค่าโทรศัพท์ในชุมชน

แนวทางที่คิดจะทำต่อ

1. การตั้งร้านค้าชุมชน

ข้อมูลเพิ่มเติม

- แก๊สที่ใช้ในครัวเรือน วันเวลาที่ใช้ถึงวันที่หมด
- ค่าน้ำมันที่ใช้ในชุมชน
- จำนวนรถยนต์ – มอเตอร์ไซด์ – รถไถนา
- ต้นทุนทางการเกษตร
- วัฒนธรรมประเพณี

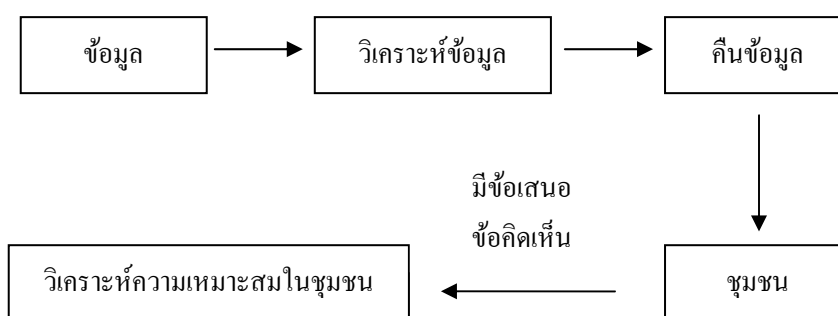
หมายเหตุ

ข้อมูลที่กำลังมานี้ได้ทำการเก็บข้อมูลเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

ชุดแรก

สิ่งที่ได้จากการหาข้อมูล

- ประสพการณ์
- เรียนรู้คนในชุมชน
- วิธีการทำงานวิจัย
- ออกแบบการทำข้อมูล
- ชุดประสพการณ์ในการทำงานเป็นกระบวนการ
- การทำงานกับทีมวิจัยแบบเป็นทีม
- เขียนรายงาน

ขยายเวลา

หน้าที่ช่วงขยายเวลา

1. เก็บข้อมูลเพิ่มเติม
2. วิเคราะห์หาแนวทาง
3. ค้นข้อมูลสู่ชุมชน
4. วิเคราะห์ความเหมาะสมกับชุมชน
5. เขียนรายงานฉบับสมบูรณ์
6. เขียนโครงการใหม่

ช่วงขยายเวลา

เริ่ม						
พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.
1	2	3+4	5+6			

ช่วงขยายเวลา พ.ค. – ส.ค. 2552

1. เดือนพ.ค.	- เก็บข้อมูลเพิ่มเติม
2. เดือน มิ.ย.	- วิเคราะห์ข้อมูล
3+4. เดือน ก.ค.	- ค้นข้อมูลสู่ชุมชน
	- วิเคราะห์ความเหมาะสม
5+6 เดือน ส.ค.	- เขียนรายงานฉบับสมบูรณ์
	- เขียนโครงการใหม่

สรุป

ในการประชุมวันนี้พี่เลี้ยงเป็นคนดำเนินการประชุมเองเป็นครั้งแรก ตั้งแต่การมีทีมวิจัยที่ผ่านมา มาวันนี้คุณเกษม ดู – ฟัง – ตั้ง มาวันนี้พี่เลี้ยงให้ถามใครมีคำถามอะไรถามได้จะตอบทุกคำถาม ถ้าเป็นช่วงเริ่มหาข้อมูลแรก อยากถามแต่ตอนนี้ไม่อยากถามแล้วเพราะตอบเองได้แล้ว

สำหรับเรื่องการขยายเวลาในการทำงานเพิ่มอีก 4 เดือน พ.ค. – ส.ค. 52 และวันที่ 15 มิถุนายน จะทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้เก็บมาทั้งหมดเพื่อหาแนวทางการดำเนินงานขั้นต่อไป และจะทำการคืนข้อมูลสู่ชุมชนช่วงสุดท้ายในวันที่ 12 ก.ค. 2552 เวลา 09.00 – 11.00 น.

บันทึกการประชุมครั้งที่ 41

15 มิถุนายน พ.ศ. 2552 สถานที่บ้านหัวหน้าโครงการ เวลา 15.00-18.00 น.

เรื่องที่ประชุม

1. วิเคราะห์ข้อมูล
2. ทบทวนงานที่เราได้ทำ

วันนี้พี่เลี้ยงมาชวนวิเคราะห์ข้อมูลและทบทวนงานที่เราได้ทำ

วิเคราะห์ข้อมูล

ภูมิปัญญาชุมชน

การทำขนมหวานได้ข้อมูลจากการจัดงานแต่งงานประเพณีในชุมชนใช้ขนมหวานหลายอย่าง เช่น ทองหยอด เม็ดขนุน เห็นทุกงานไม่เคยขาด สมัยก่อนชาวบ้านช่วยกันทำ ปัจจุบันส่งมาจากตลาด เป็นขนวนจุดประกายความคิดให้เรานักวิจัยต้องนำสิ่งนี้กลับคืนชุมชนอีกครั้งหนึ่ง โดยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนและเป็นอาชีพเสริมได้จากข้อมูลงานแต่งงานในชุมชนบ้านป่าตึก ซื้อขนมหวาน 5 อย่าง อย่างละ 1,000 บาท รวมแล้วคิดเป็นเงิน 5,000 บาท เม็ดขนุนที่ตลาด เม็ดละ 1 บาท ทองหยอดเม็ดละ 1 บาท ถ้าเราทำในชุมชนซื้อขายในชุมชนเราจะได้ขนมที่ราคาถูกเพราะ

1. ชุมชนไม่ต้องมีค่าเช่าร้าน เช่าแผงเหมือนตลาดคิดราคากันเองได้
2. ไม่ต้องเสียน้ำมันไปซื้อที่ตลาด ลดค่าใช้จ่ายได้อีก

ขนมทองหยอด

ส่วนผสม

1. ไข่ 100 ฟอง = 300 บาท
2. แป้ง 3 ถัง (แป้งทองหยอดตราแม่บัว) = 90 บาท
3. น้ำตาลทราย 6 กิโล = 150 บาท

= 540 บาท

ได้ทองหยอดประมาณ 1,200 เม็ด

วิธีทำ

1. ล้างไข่ให้สะอาด
2. แป้งร่อน 2 ครั้ง เตรียมไว้
3. ไข่ไก่ใช้เฉพาะไข่แดงเอาไข่ขาวออกให้หมด
4. น้ำตาลเคี้ยวให้เป็นฟองเค็ดยอด

ขั้นตอนการทำ

ตีไข่ให้ขึ้นฟองสังเกตจากไข่ปวกดีจะเป็นสีเหลือง ไข่ตีได้ที่จะเป็นสีขาวออกครีม นวลผสมแป้งที่เตรียมไว้ตีให้เข้าไปเวลาให้ตีไปทางเดียวกันส่วนผสมหมดแล้วก็มาหยอดลงกะทะน้ำเชื่อมที่เตรียมไว้เวลาสุกทองหยอดจะเป็นสีเหลืองทอง

ข้อเสนอแนะ ภาชนะที่ใช้ควรเป็นกะทะทองเหลือง

พริกแกงเผ็ด พริกแกงเขียวหวาน พริกแกงส้ม

ข้อมูลที่ได้จากหมวดอาหาร และต้นทุนในชุมชนที่เกี่ยวข้องพืชสวนครัวเรามาวิเคราะห์ข้อมูลจากตรงนี้แล้วในกลุ่มมีความคิดไปในทางเดียวกันเพราะเวลาออกหาข้อมูลจำได้ว่าชาวบ้านส่วนใหญ่ใช้พริกแกงที่ซื้อจากร้านค้าในการแกงแต่ละครั้งใช้ประมาณ 1-2 ชีด แล้วแต่จำนวนที่แกงส่วนมาก 1 ชีดต่อ 1 ครั้งต่อ 1 ครัวเรือน

ดังนั้น การที่เรามีข้อมูลตรงนี้เราน่าจะมีแนวทางที่จะทำให้เป็นอาชีพเสริมในชุมชนได้ก็เริ่มจากกลุ่มเราก่อนแล้วค่อยขยายผลไปหาชุมชนหากกลุ่มทำพริกแกง น่าจะเป็นวันคืนข้อมูล เหมาะที่สุดที่จะคุยกับชาวบ้านเรื่องนี้

ต้นทุนที่มีในชุมชน (ยังไม่ต้องซื้อ ในกลุ่มมี)

- ข่า
- ตะไคร้
- พริกขี้หนู
- มะกรูด

สิ่งที่ต้องซื้อ

- หอมแดง	- พริกแห้งเม็ดใหญ่
- กระเทียม	- เกลือ
- ลูกผักชี	- กระชาย
- กะปิ	

ส่วนผสมของพริกแกงเผ็ด – พริกแกงส้ม

ส่วนผสม

1. กระเทียม 3 กิโลกรัม
2. พริกแห้ง 3 กิโลกรัม

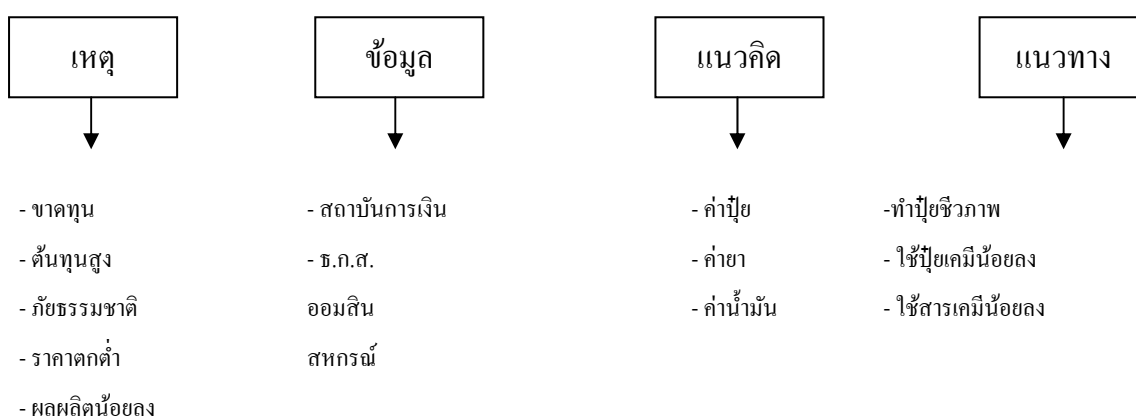
3. หอมแดง 1 ½ กิโลกรัม
4. ตะไคร้หั่นแล้ว 2 กิโลกรัม
5. ผิวมะกรูดหั่น ½ กิโลกรัม
6. ข่า 1 กิโลกรัม
7. เกลือ 2 ช้อน

วิธีทำ นำส่วนผสมทุกอย่างปั่นหรือโขกรวมกันให้ละเอียด ส่วนผสมนี้ได้พริกแกงเผ็ด 10 กิโลกรัม

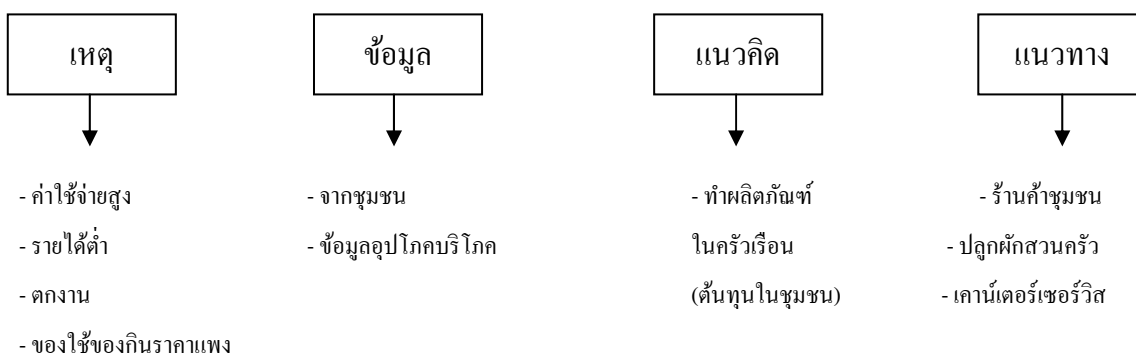
ทุนประมาณ 500 บาท

ปัญหา

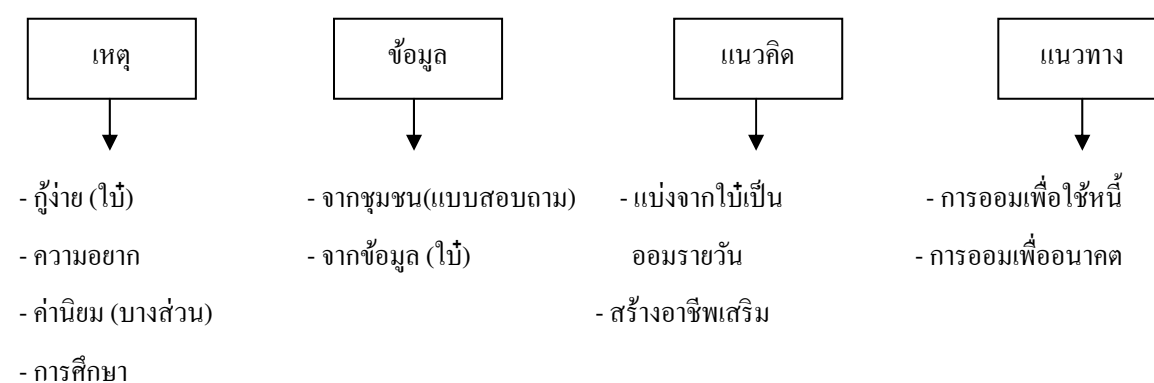
อาชีพการเกษตร (ทำนา)

ครัวเรือน

หนี้ส่วนบุคคล

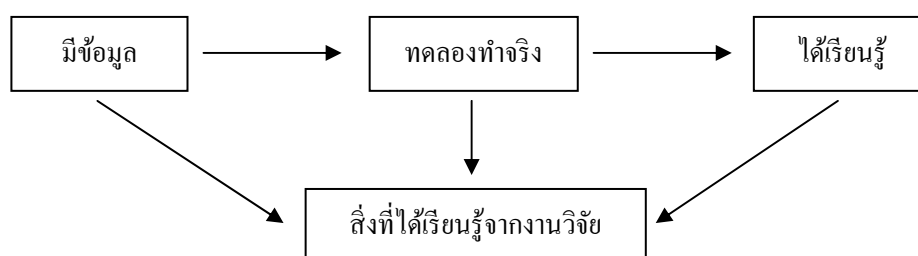

บททวนงานที่เราทำ

1. การรวมตัวเป็นกลุ่มหรือเป็นทีม การประชุมทีมทำความเข้าใจทีมงาน
2. วางแผนการเก็บข้อมูล ออกแบบสอบถาม
3. แบ่งกลุ่มการทำงาน
4. เก็บข้อมูล รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล
5. เขียนรายงาน
6. เร่งด่วนในสถานการณ์มีปัญหา คนในกลุ่มมีความคิดเห็นขัดแย้งกับคนที่ช่วยเหลือได้ต้องที่เสี่ยงจะอ้างชื่อหรือจะมาเองก็แก้ปัญหาได้แต่ส่วนใหญ่ก็จะอ้างชื่อคุณเกษมปัญหาที่ขัดแย้งก็จะจบลงได้ด้วยดี

จากการที่เราได้ทำงานมาใช้เวลาเป็นปี เรามีการเปลี่ยนแปลงหลายอย่าง

1. กล้าที่จะเรียนรู้กับคนอื่นมากขึ้น รู้จักคนในชุมชนมากขึ้น
2. กล้าที่จะทำอะไรด้วยตนเอง ทดลองทำเองใช้เอง
3. กล้าพูดกล้าถาม กล้าแสดงออก
4. กล้าที่จะทำงานโดยอาศัยข้อมูลที่มีอยู่ เช่น การปลูกผัก
5. รู้จักสังเกตสิ่งที่อยู่รอบๆ ตัวมากขึ้น เช่น พื้นที่ว่าง ดิน ไม้ที่ปลูกได้ผลเร็ว
6. รู้จักนิสัยของคนในทีมมากขึ้น
7. รู้จักแบ่งหน้าที่สลับกันในการทำงาน เพื่อให้คนในกลุ่มทำงานได้เหมือนกันทุกคนไม่ว่าหน้าที่ไหนทุกคนก็ทำได้เพราะทุกคนได้ผ่านการทำงานจริงมาแล้ว

สรุป

ได้วิเคราะห์ข้อมูลจากอาชีพปัญหา สาเหตุ แนวคิด แนวทางวิเคราะห์ข้อมูลภูมิปัญหาในชุมชน แนวคิดแนวทาง ได้บททวนงานที่เราได้ทำเพื่อนำไปประกอบการคืนข้อมูลและเพื่อใช้แลกเปลี่ยนกับทีมวิจัยต่างชุมชน

บันทึกการประชุมครั้งที่ 42

การประชุมทีมวิจัย วันที่ 21 มิถุนายน 2552 เวลา 17.00-19.00 น. สถานที่บ้านหัวหน้าโครงการ

เรื่อง การเตรียมข้อมูลเพื่อแลกเปลี่ยนกับกลุ่มลำไทร

วันนี้เราประชุมในทีมวิจัย 3 เรื่อง

1. การเตรียมข้อมูลนำเสนอ

2. การเตรียมสถานที่ แบ่งหน้าที่

3. การเตรียมอาหาร

ข้อมูล

- เราได้เตรียมตารางการประชุมตั้งแต่ระยะที่ 1 – ระยะที่ 2
- เตรียมข้อมูลต้นทุนในชุมชน
- ข้อมูลการใช้จ่ายค่าอาหารในชุมชน
- ข้อมูลการทำการเกษตร
- ข้อมูลการเป็นหนี้
- ข้อมูลค่าน้ำมัน
- ข้อมูลรถในชุมชน
- ข้อมูลแก๊สหุงต้มในครัวเรือน
- ข้อมูลค่าใช้จ่ายจำเป็น – ไม่จำเป็น
- ข้อมูลอาชีพในชุมชน

ทุกข้อมูลลงกระดาษพร้อมนำเสนอเป็นที่เรียบร้อย

สถานที่

ใช้หน้าบ้านป่าของคุณสมชายใช้เดินที่สุเหร่าคลองเก่ามาทางเพราะเป็นสถานที่เหมาะสมบรรยากาศดี ธรรมชาติสุดๆ ของที่ยืมมาจากสุเหร่า มีพื้นที่ 1 หลัง ถ้วยกาแฟ 50 ชุด เก้าอี้ 40 ตัว โต๊ะ 4 ตัว พัดลมใหญ่ 1 ตัว เครื่องเสียงที่สุเหร่ามีพร้อม

การจัดสถานที่นัดกันเป็นตอนเย็นวันที่ 23 ช่วยกันทางเดินใช้เวลาประมาณ 16.00 น.

อาหาร

คิดช่วยกันชี่ว่าจะทำอะไร ตกลงกันได้ที่แกงเลียงผักรวม คำน้าพริกกะปิ ปลาทุทอด ปลาบู่ทอด ผักต้ม ผักบ้านใครให้มีเอามารวมกันพรั่งนี้ตอนเย็นที่บ้านหัวหน้าโครงการนะคะ

หน้าที่รับผิดชอบ

1. ข้อมูลเอกสาร

- คุณจวรรณ พันเต๊ะ

2. ชี้แจงโครงการ ข้อมูลบริบทชุมชนชี้แจงกระบวนการทำงาน

- คุณสมชาย รักษาเดช
- คุณจวรรณ พันเต๊ะ

3. สถานที่

ทุกคนช่วยกันเพราะเป็นงานที่ต้องใช้แรงใช้ความร่วมมือทางเดินที่ถึงจะขึ้นมาดังเหนือพื้นได้ พรั่งนี้

16.00 น. เจอกัน

4. ผู้รับผิดชอบซื้ออาหาร

คุณระพีพร – คุณสมชาย รักษาเดช

5. อาหาร แกงเลียง ทอดนูดู ทอดปลาทุ น้ำพริกกะปิ ผักต้ม

1. คุณวงสนาน พวกผกา	7. สวาด วันเอเลาะ
2. คุณกัลยา พันเต๊ะ	8. มาริษา พันเต๊ะ
3. คุณระพีพร รักษาเดช	9. มณี แสงทอง
4. คุณสมทรง โสภา	10. สุไสยา วงศ์กริม
5. คุณจำปี พันหว่า	11. วันนา วงศ์กริม
6. มาลัย วาสา	

สรุป

การเตรียมงานหน้าที่แบ่งกันเป็นที่เรียบร้อยทุกอย่างพร้อมสู้ๆ (ไม่รู้จะสรุปอย่างไร)

วันที่ 23 มิถุนายน 2552

บรรยากาศก่อนวันแลกเปลี่ยนกับกลุ่มลำไทร

เช้าที่บ้านคุณสมชาย เวลาประมาณ 9.00 น. คุณจวรรณเดินทางไปที่บ้านคุณสมชาย มองเห็นผักบุ้งแช่น้ำในถัง 1 ถัง ขอดผักสวยมาก ข้างผักบุ้งมีกระสอบปุ๋ยในกระสอบมีมะพร้าวเต็มปอกเปลือกเรียบร้อยแล้ว ข้างมะพร้าวเป็นหัวปลี พริกชี้ฟ้าสด มะนาว เราถามไต่ถามว่าใครจะเอาไปไหน ไต่ถามบอกดาหิงเอามาให้พุ่มนี้ใช้แกงเลียงคนที่จะมาดูงาน คนเอาให้ถือ แซ่เต๊ะ สามิไต่ถามหิง สามิคลักกันจนน่าชื่นใจ คนที่ได้กินอาหารพุ่มนี้ถ้ารู้ถึงความสามัคคีแบบนี้จะรู้สึกอย่างไรหนอ ? ถ้าส่วนตัวเราดีใจที่เห็นความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของสามิภรรยาจากแรกๆ สามิไม่เคยสนใจไต่ถามจะทำอะไรก็ไม่สนใจแต่มาวันนี้เริ่มเข้ามาใกล้ๆ กลุ่มอีกหน่อยคงจะมาเข้ากลุ่มกับเราก็คงได้ทุกวันนี้ก็เริ่มเข้ามาที่ละนิดแล้ว

คุณระพีพรกับคุณอะหับบอกกับคุณจวรรณว่า เมื่อเช้าไต่ถามปี (จำปี) แต่งตัวมาสวยเชียว คิดว่าวันนี้เป็นวันที่ 24 มิถุนายน ตื่นเต้นมากลืมนวันเวลาไปแล้วไต่ถามปี คุณระพีพรบอกไต่ถามว่า พุ่มนี้ไม่ใช่วันนี้ไต่ถามก็กลับบ้านตอนบ่ายมาใหม่ เพราะนัดกันเตรียมสถานที่และเช้าวันที่ 23 คุณจวรรณ ได้ไปบ้านหัวหน้าโครงการประมาณ 9 โมงเช้าเห็นผักบุ้งแช่น้ำในถัง 1 ถัง มะละกอ มะพร้าว หัวปลี พริก มะนาว วางอยู่หน้าบ้านเราถามไต่ถามคุณระพีพรว่าของใคร ไต่ถามบอกของไต่ถามมาลัย (ไต่ถามหิง) คนเอาให้ถือสามิ ผักบุ้งเป็นขอไต่ถามจำปีและที่สำคัญไต่ถามจำปีตื่นเต้นมากเพราะเป็นงานแรกที่จะมีคนมาดูงานในชุมชน ไต่ถามเล่นมาคิดวัน ทุกคนถามว่าไต่ถามแต่งตัวสวยจะไปไหนก็มางานเราเนี่ยแหละ ไต่ถามย้อนถามคุณระพีพรกับคุณกัลยาว่าวันนี้ไม่ใช่วันที่ 24 ตื่นเต้นมากไปหลวงวันซะแล้วและบ่ายวันนี้เรามาช่วยกันเตรียมผักตำลึงที่เก็บจากชุมชนตามไร่บ้านมาจากบ้านคุณสุไสยา ป้าใหญ่ (วาสนา) บ้านคุณจวรรณ เรามาช่วยกันเด็ดและเก็บไว้ในตู้เย็น ปอกเปลือกทองหั่นไว้ ส่วนมะพร้าวคุณมณีเป็นคนขูด เป็นเวลาทำงานหนัก คือ การขูดเต้าน ขนไต่ถาม มาทางเวลาทางเต้านทุลักทุเลมากเพราะมีผู้ชาย 2 คน นอกนั้นเป็นผู้หญิงของทีมวิจัยและมีสามิคุณสวาดอีกคน กว่าจะได้ก็มีดและคุณระพีพรก็ไปตลาดซื้อของที่ไม่มีในชุมชนทำอาหารตอนเช้า

อาหารพวกผัก เช่น ปอกผักทอง ขูดมะพร้าวทำไส้ขนมชาลาเปา ทอดสูตรโบราณ พอได้เวลาทีมวิจัยก็เริ่มมาจนครบทุกคน คุณสมชายบอกว่าได้เวลาทำงานหนักแล้ว คืบก่อนกางเต็นท์เป็นงานแรกที่ผู้หญิงกางเต็นท์ มีผู้ชาย 3 คน มีแฟนคุณสาวดเข้ามาช่วยด้วยนี่ก็อีกคนริมแล้วค่อยๆ เข้ามาทีละนิดเหมือนกับสามิโตะหวิงเข้ามาแบบไม่รู้ตัวเมื่อกางเต็นท์เรียบร้อยแทบตายยกขึ้นยกลงตั้งหลายรอบ กว่าจะได้ไปตลาดมืดแล้วเลยเป็นหน้าที่คุณระพีพรกับคุณสมชายตากับขายไปตลาดส่วนเรากลับมาเตรียมข้อมูลต่อไป ป้าใหญ่ก็กลับบ้านเพราะชอยเดียวกันระหว่างเดินทางป้าใหญ่ (คุณวาสนา) พูด

กลุ่มลำไทรเขาจะมาดูอะไรกลุ่มอัลฟาละห์ กลุ่มเราขึ้นมาจะไปดูเขา เพราะป้าเคยดูทีวี กลุ่มของเขาทำงานกันมานานแล้วมีทุกอย่างทางด้านการเกษตร ทำสวนทำธนาคารเลี้ยงไก่ เลี้ยงปลา คิดว่ากลุ่มของเขามีพร้อมทุกอย่างแล้วนะวรรณว่าเขาจะมาดูอะไรเราก็บอกว่าก็ดูข้อมูลนะซิเพราะตอนนี้เราก็มีแต่ข้อมูล มีกระบวนการที่ทำงานพอที่จะเล่าให้ฟังได้บ้างจริงๆ แล้วกลุ่มเขามีแต่คนเก่งๆ นะป้าใหญ่ส่วนเราก็เป็นชาวบ้านธรรมดาไม่มีครูอาจารย์เหมือนเขาเลย เอน้าป้า ฟรุ้งนี่ก็รู้หมูหรือจำ วรรณไม่กลัวหรือคำถามเพราะทำมาทุกอย่างแต่กลัวพูดไม่ออกเท่านั้นแหละป้าตื่นเต้นมากก็ยังทำให้คิดอะไรไม่ออกป้าใหญ่เดินยืมกลับบ้านวรรณก็แยกเข้าบ้านเวลาประมาณ 2 ทุ่ม พี่ใหญ่โทรมา (คุณสมชาย) ถามว่าวรรณข้อมูลเป็นไงเรียบร้อยหรือเปล่า วรรณบอกว่าไม่ต้องห่วงเข้าเจอกัน 6 โมงเช้า แม่! สิ่งกูจยังเลยนะมีง หมายเหตุ คำหัวหน้าในใจแถมไม่ได้ยินหรือ

ฟรุ้งนี่เขาก็รู้เองแหละว่าเป็นอย่างไร ไม่มากไม่น้อยเมื่อคืนนอนดี 3 เขียนตารางการประชุมลูกชายช่วยเขียนสอนวิธีเขียนให้จับปากกาแบบไหนตัวเหลี่ยม, ตัวกลม ก็รู้คืนนี้แหละว่าลูกชายเขียนหนังสือสวยเพราะทุกครั้งจ้างเขาเขียนแต่ครั้งนี้นับไม่มิต้องลงมือทำเองดูแล้วก็พอใจได้อย่างน้อยก็พัฒนาตัวเองได้ในระดับหนึ่ง

บันทึกการประชุมครั้งที่ 43

โครงการเวทีเครือข่ายชุมชนวิจัยอัลฟาละห์ – ลำไทร วันที่ 24 มิถุนายน 2552

หลักการ

การเรียนรู้ระหว่างเครือข่ายชุมชนวิจัยอัลฟาละห์และชุมชนวิจัยลำไทร พื้นที่ชุมชนอัลฟาละห์ โครงการ “การจัดการหนี้สินที่เหมาะสมของชุมชนอัลฟาละห์ภายใต้การดูแลของศูนย์วิจัยประสานงานฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น “โหนดสุวรรณภูมิ” มีพี่เลี้ยงที่คอยให้ความช่วยเหลือให้คำแนะนำคือ คุณเกษม คุณประพัฒน์ คุณการ์ตูน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างชุมชนวิจัย
2. เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างนักวิจัย
3. เพื่อนำเสนอผลโครงการวิจัย

กลุ่มเป้าหมาย

จำนวน 30 คน ประกอบด้วย

- นักวิจัยในชุมชน /นอกชุมชน
- อาจารย์/นักศึกษา/พี่เลี้ยง

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างชุมชน
2. ความสัมพันธ์ระหว่างนักวิจัย
3. ได้นำเสนอผลโครงการวิจัย

วันเวลา/สถานที่

- 24 มิถุนายน 2552 เวลา 10.00-12.00 น.
- บ้านคุณสมชาย (หัวหน้าโครงการ)

วันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2552

บรรยากาศก่อนเริ่มงาน

ลำไทรมาดูงานแลกเปลี่ยนที่อัลฟาละห์ครั้งแรก กลุ่มแรก

บรรยากาศเช้าวันนี้วรรณมาถึงบ้านหัวหน้าโครงการเช้า 06.00 น. เราเข้ามาเช้ากว่าคนอื่นแล้วนะมีคนมาเช้ากว่าเราอีก คุณมะณี มาตั้งแต่ ตี 5 หรือว่าเมื่อคืนนอนไม่หลับ เราแซวโตะมะณี ไม่มีคำตอบแต่เกร็งๆ หึ มองหน้าเรายิ้ม พูดยอะไรไม่ออกไม่ได้คุยกันหรอกเพราะต้องเตรียมข้อมูลของเราอีกมากมาย เตรียมมาตั้งแต่เมื่อคืนแล้วเช้าต้องเอาติดให้กลุ่มลำไทรได้เห็นว่าคุณเรามีอะไรบ้างและมีการประชุมไปแล้วก็ครั้ง มีตารางการประชุมให้คุณเรียบร้อย ข้อมูลทุกอย่างพร้อม เราคิดแผนชาร์ต ส่วนคุณสมชายก็ยุ่งกับเครื่องเสียงแห่ง่อท่วมตัว เราเองก็โคดขึ้นโคดลงคิดกระดากมองหน้ากันก็จำพูดยอะไรไม่ออก

หลังจากเตรียมสถานที่เรียบร้อย ประมาณ 8 โมงกว่าเดินกลับมาที่เขากินอาหารกันนั่งปั้นขนมกัน น่าสนุก คนเยอะอยากจะทำอาหารก็คงไม่ได้เพราะต้องไปเตรียมข้อมูลต่อ ว่างานหน้าขอเปลี่ยนหน้าที่กันบ้างนะ เพราะอาหารเราก็ชอบทำ ชอบกินด้วย

นั่งรอกลุ่มที่จะมาดูงานประมาณ 9 โมงพี่เลี้ยงมาถึงแล้ว คุณเกษมเดินมาดูสถานที่ มองไปรอบๆ สถานที่ ยิ้มหมายความว่าอย่างไรจะชมก็ไม่ชมจะว่าก็ไม่ว่ากดคันจingle ออกไปตั้งหลักคิดว่า

นับหนึ่งถึงล้านก็ยังไมหยาตื้นตื้นเดินเข้าเดินออกลดความตื้นตื้นไปเจอบรรยากาศกลุ่มทำอาหาร ทุกคนช่วยกันตามหน้าที่ได้แบ่งกันไว้

- กลุ่มทำขนมก็ทำการปั้นทอดซาลาเปา
- กลุ่มมาจัด โต๊ะเตรียมกาแฟเตรียมผลไม้
- อีกกลุ่ม ต้มผัก ทอดปลาทุ และแกง

เราเดินจนใครเขากล่าวเราก็ยังไม่ทันมองเขาบอกว่า มึงเดินอะไรหนักหนาเมื่อไหร่จะบอกจingleเลย ว่า กูนั่งไม่คิดที่แล้วและยังใกล้เวลาคนดูงานจะมายังตื้นตื้น เวลาประมาณ 10.00 น. กลุ่มของพี่เลี้ยงมาก่อนประมาณ 15 นาที กลุ่มของลำไทรก็ตามมารวมคนแล้วทั้งอาจารย์ นักศึกษา กลุ่มดูงาน ประมาณ 17 คน ขอตัวตั้งหลักอีกเป็นครั้งที่ 2

บรรยายากศเริ่มงาน

เราเข้ามาพอดี เขารายงานตัวกันไปแล้วเราเป็นคนสุดท้ายอีก เริ่มแรกคุณสมชายพูดชี้แจงโครงการความเป็นมาของโครงการการจัดการหนี้สินที่เหมาะสมของชุมชน คุณสมชายพูดจบถึงคิวคุณจวรรณบ้างตัวเราเองพูดถึงกระบวนการการทำงาน วิธีการเก็บข้อมูล แนวคิด แนวทางที่จะทำต่อไป เราก็พูดตามตารางการประชุมทั้งหมดนั้นแหละ เสริมวิธีการเก็บข้อมูลไปพร้อมกันและอะห้ก็ช่วยเสริมกระบวนการเก็บข้อมูลอีกคน อะห้เก่งขึ้นแล้วนะ เริ่มพัฒนาตัวเองแล้วดีจังเลยจะได้มีเพื่อพูดได้หลายๆ คน พอพูดจบแล้วก็เป็นการถามจากคำถาม

คำถาม

1. การทำข้อมูลหนี้สิน ตอนนี้ผ่อนหนี้ได้ไหม วิธีไหน
2. ทำแล้วรายจ่ายลดลงหรือเปล่า
3. อยากรู้กระบวนการเก็บข้อมูล
4. คิดอย่างไรจึงทำเรื่องหนี้สินเพราะเป็นปัญหาใหญ่
5. การประชุมทีมในแต่ละครั้งใครเป็นคนกำหนด
6. เวลาประชุมต้องมีที่เลี้ยงทุกครั้งหรือไม่
7. เก็บข้อมูลแต่ละครั้งเจอปัญหาแก้ปัญหายังไง กระบวนการแบบไหน
8. เปิดเวทีชี้แจงโครงการกลุ่มอัลฟ่าละห์ทำอย่างไร
9. การแบ่งหน้าที่รับผิดชอบใครเป็นคนแบ่ง
10. มีข้อมูลมาแล้วได้ลงมือทำอะไรหรือยังหรือมีแนวคิดที่จะทำอย่างไรบ้าง
11. หาข้อมูลอย่างไรถึงได้มากมายขนาดนี้
12. ขอคำแนะนำเกี่ยวกับการหาข้อมูลเวลาลงพื้นที่
13. ไปดูงานที่สตูลเห็นอะไรมาบ้าง ได้ทำอะไรบ้าง

คำตอบ

1. ผ่อนได้บ้างแล้วนิดหนึ่ง เพราะทำมาแค่ 1 เดือน ใช้วิธีการหยอดกระปุกวันละ 10 บาทถึง 20 บาท แบ่งจากใช้รายวันแล้วแต่ใครจะหยอดพอวันที่ 3 เอาเงินมานับที่บ้านหัวหน้าและก็จะไปที่ ธ.ก.ส. ใครมีหนี้ใช้สมุดเหลืองส่วนไม่มีหนี้ให้เปิดสมุดบัญชีใหม่เป็นสมุดสีน้ำเงิน ตอนนี้ทำเฉพาะกลุ่มก่อน
2. ทำแล้วรายจ่ายลดลงเพราะการใช้ชำระมีดะวังมากขึ้น ดูจากผลการทำบัญชีครัวเรือนเปรียบเทียบกับแต่ละเดือนของกลุ่ม
3. ประชุมทีม-วางแผน-ออกแบบการเก็บข้อมูล-แบ่งกลุ่มทำงาน-เก็บข้อมูล-รวบรวม-วิเคราะห์ข้อมูล-เขียนรายงาน
4. ชุมชนเป็นหนี้ที่เห็นๆ คือ หนี้ ธ.ก.ส. หนี้ไปรายวัน หนี้รายวันยังพอใช้ได้ไปวันๆ แต่หนี้ก้อนใหญ่คงไม่มีหวังแต่การจูดประภายใช้หนี้ ธ.ก.ส. ก็มีความคิดมาจากไปรายวัน ใช้ไปได้ทำไมจะใช้หนี้ ธ.ก.ส. ไม่ได้ ก็แบ่งจากไปมาเก็บลงกระปุกส่ง ธ.ก.ส. ตอนนี้หนี้ไปก็เริ่มลดลงแต่ ธ.ก.ส. ก็ต้องใช้ระยะเวลาเพราะการสร้างหนี้มาเป็นสิบๆ ปีจะใช้ภายใน 1-2 ปีคงเป็นไปได้ไม่ นอกจากถูกรางวัลของ ธ.ก.ส. รางวัลที่ 1 นั้นและจะใช้ให้หมดเลย

5. ในการประชุมทีมแต่ละครั้งเวลาประชุมครั้งนี้แล้วก็นัดกันในครั้งต่อไปในวงประชุมจะได้ลงความคิดเห็นจะรวมตัวกันวันไหนได้อีก ประชุมเสร็จนัดประชุมครั้งต่อไปเลยไม่ต้องมีใครบอกเราความเห็นส่วนใหญ่ แต่ถ้าใครมีธุระก็ไม่เป็นไร

6. เวลาประชุมไม่จำเป็นต้องรอพี่เลี้ยงเรารู้ว่างานยังค้างอะไรไว้ก็ทำงานได้เลยถ้าไม่เข้าใจโทรหาพี่เลี้ยงคุณเกษมได้ตลอด 24 ชั่วโมง

7. ปัญหาในการเก็บข้อมูลส่วนถ้าบ้านไหนเขาไม่ให้ก็ไม่เป็นไร ไปบ้านใหม่พอหนักๆ เข้าเขาก็ถามเราเอง เพราะข้างบ้านเขาร่วมมือเราเดินผ่านบ่อยๆ ก็ร้องเข้าไปขอใหม่เขาก็ให้เราเองหรือถ้าโดนด่าก็ไปบ่อยๆ เขาราคาญก็ให้เองสุดท้ายเป็นมิตรกับเราเจอหน้าวันนี้มีไม่มาหาข้อมูลอีกหรือแฉเราซะอีก แต่การหาข้อมูลต้องปรับเปลี่ยนกันอยู่บ่อยๆ เปลี่ยนกับใครเคยไปขอยนี้ไม่ต้องไปให้คนอื่นไปแทน

8. ขวนเฉพะคนที่สนิทเพราะต้องการจะให้เขาเอาไปพูดต่อๆ กับคนที่เขาสนิทต่อไป แต่ถ้าเกิดปัญหามากมายตามมา

1. การสื่อสารไม่ชัดเจน บางคนก็บอกมาจัดการหนี้ให้ บางคนก็บอกเอาเงินมาให้กู้
2. พี่เลี้ยงต้องช่วยจึงจบลงได้

แต่ก็มีข้อดีนะชาวบ้านรู้ว่าเรากำลังทำอะไรอยู่ เวลาออกเก็บข้อมูลในครั้งต่อไป ทำงานได้ง่ายขึ้น เพราะอย่างน้อยเราก็ได้ชี้แจงโครงการเข้าใจบ้างก็ยังดี มันก็ไม่ผิดหรอกที่ชาวบ้านไม่เข้าใจเราเป็นคนทำวิจัยยังไม่เข้าใจโครงการแล้วจะให้ชาวบ้านเข้าใจได้อย่างไร เริ่มโครงการมาประชุมวันที่ 2 ตุลาคม 12 ตุลาคม ชี้แจงโครงการได้แค่นี้ก็บุญแล้ว แต่ถ้าเทียบตอนนี้แล้ว อธิบายได้หมดเพราะทุกอย่างทำมาด้วยมือ

9. หน้าที่ทำรับผิดชอบแบ่งกันทำทุกหน้าที่ทุกคนทำแทนกันได้จึงไม่ต้องให้ใครมาแบ่งวนกันไปเรื่อยๆ ทุกคนได้ทำหน้าที่เท่าๆ กัน (ไม่ใช่แฟนก็ทำแทนได้สำหรับงานวิจัย)

10. ได้ลงมือปลูกผักสวนครัวทดลองในกลุ่ม เพื่อลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือนได้ข้อมูลจากอุปโภคบริโภคในชุมชน ทำแคนเตอร์เซอร์วิส เพื่อลดค่าใช้จ่ายในการเดินทาง แนวคิดต่อไปคือ การเปิดร้านค้าชุมชนจำหน่ายของถูกและของในชุมชนมาจำหน่ายที่ร้าน

11. พี่เลี้ยงสั่งให้มาและหาจนกว่าพี่เลี้ยงบอกว่าพอก่อนแต่ไม่ใช่ว่าพอแล้วนะกะ พอก่อนกับพอแล้วคนละความหมาย พอก่อน หมายถึง ช่วงนี้พักข้อมูลไว้ก่อนอีกไม่นานต้องมีต่อใช้มัยกะ พอแล้ว หมายถึง ไม่ต้องทำอะไรอีกแล้ว แต่คิดว่า งานช่วงหน้าก็ต้องมีข้อมูลช่วงหน้าเหมือนกันเพราะเราทำงานทุกอย่างบนฐานข้อมูลที่เป็นจริงๆ

12. เวลาลงพื้นที่ก็ใจเย็นๆ โดนด่าก็ยอม

- เป็นผู้ฟังที่ดี
- หัดสังเกต
- รู้จักเปิดใจตัวเองเพื่อที่จะได้ข้อมูลในใจของคนอื่น

13. เห็นวิถีชีวิตของคนที่นี่ ส่วนมากจะทำอาชีพประมงกันทั้งหมู่บ้าน

- ในหมู่บ้านมีกลุ่มที่ทำโฮมสเตย์ด้วยเหมือนกับลำไทรนั้นแหละจะต่างก็ตรงที่บริบทชุมชนที่แตกต่างกัน

- 'ได้นั่งเรือชมทะเลและได้รู้จัก ผาใช้หนี้ ด้วย เป็นเกาะหนึ่งที่อยู่ในทะเลแต่มีหน้าผาที่สูงชันเขาเล่ากันว่า คนไทยไม่มีเงินใช้หนี้คนจีน ก็นำคนจีนมาที่หน้าผานี้และบอกกับครอบครัวว่าจะไปใช้หนี้ให้เจ้าแก่ นัดกันไว้ที่หน้าผาพอถึงเวลานัดเจ้าแก่ก็มาตามนัดคนไทยก็มาตามนัดและคนไทยไปยืนที่หน้าผาบอกเจ้าแก่ว่า เราจะใช้หนี้ให้ท่านพูดจบคนไทยก็กระโดดหน้าผาหายไ้ จึงเรียก ผานี้ว่า ผาใช้หนี้ มาจนทุกวันนี้

- ไปแหวกทรายหาหอยมาผัดกิน แต่กินไม่ได้เพราะมีแต่ทรายหรือแม่ครัวทำไม่เป็นก็ไม่รู้

- 'ได้ไปที่ขบ่อ 7 ลูก ก็เป็นเรื่องเล่าอีกแล้วหรือจะเป็นเรื่องจริงก็ไม่รู้ บางคนเล่าว่า สมัยก่อนมีการค้าขายจากประเทศอื่น ถ้าประเทศใดเข้ามาทำการขุดบ่อเพื่อหาน้ำมาใช้ เขาบอกว่าสชาติน้ำทั้ง 7 บ่อจะไม่เหมือนกันมีกร่อน มีจี๊ด อะไรทำนองนี้ และไม่คอยได้จะร้อนดับจะแตก

คำถามเยอะจังเลยนะสมแล้วที่เป็นน้องใหม่หรือว่ามารองภูมิกันหรือเปล่าแต่เห็นคนในทีมลำไทรอยู่คนหนึ่งเป็นผู้ชายไม่รู้เขาเป็นอะไรเขานั่งหน้าเครื่องอยู่ตลอดเวลา คำถามเขาบางครั้งเราก็ไม่เข้าใจ ในเมื่อเราไม่เข้าใจคำถามเราจะตอบได้อย่างไร ก็กลับไปคิดเองแล้วกันนะคะอาจารย์ ดิฉันชาวบ้านตอบไม่ได้ไว้ให้พี่เลี้ยงสอน ศัพท์ราชการให้เก่งก่อนจะตอบให้ชนะคะ นั่งเครื่องอยู่ได้ตั้งหลายชั่วโมง ทำให้เราเครียดไปด้วย

บรรยากาศตอนกินข้าว

คนเสิร์ฟอาหารวันนี้สาวเหลือน้อยทั้งนั้นเลยป้าใหญ่ คุณระพีพร พอจบรายการคุยก็มาเป็นรายการกินอาหารวันนี้มี แกงเลียง ทอดปลาทุ ทอดบวบ น้ำพริกกะปิ ผักต้ม นั่งทานข้าวข้าง ดร. อร่อยผิดปกติหรือว่าอาหารอร่อยหรือเป็นเพราะหิวก็ไม่รู้ยังไม่ได้อาหารแค่ทีมวิเคราะห์แล้วคือ ผักปลอดสารพิษแน่นอน เพราะห้วยปลี คำถึงมะละกอ ผักบุ้ง เก็บในชุมชนคุยกับอาจารย์ปัญญว่า โครงการอาหารปลอดสารพิษจำหน่ายในชุมชน อาจารย์บอกทำได้เลย พูดเล่นๆ คะ ตอนนี้เบรกก่อนเอววันที่คิดแล้วทำให้ได้ก่อนโครงการอื่นว่ากันทีหลัง อาจารย์จำพูดไม่ออกละชิ ท่านนักวิชาการหอคอยขาข้าง ท่านพูดเองนะตอนอยู่สตูดิโอ ดิฉันจำได้

พอทานข้าวอิ่มแล้ว ออกเดินชมบรรยากาศรอบๆ สถานที่ มีบ่อเลี้ยงปลาได้ดูน บ้านเลี้ยงปลาอยู่ หลังบ้านเป็นบ่อปลาธรรมชาติ มีดอกบัวสีเหลืองสวยงาม อาจารย์ปัญญากับน้องเอสนักศึกษา ป.โท บอกว่าบรรยากาศดีมาก คิดว่าจะทำอะไรให้เกิดประโยชน์ในชุมชนของเรา คุณวรรณว่าน่าจะทำอะไรเราบอกว่าที่พักริมทุ่งเลยมีัยคะ บรรยากาศท้องนา กลิ่นโคนสาปรดไถนา เพราะไม่มีควาย น้องเอสขำ แต่ถ้าเป็นโฮมสเตย์ สำหรับนักวิจัยด้วยกันได้นะคะคิดราคาถูกๆ เวลาคนมาดูงาน เราไม่มีอะไรให้ดูเราก็ทำข้อมูลให้ดี และสุดท้ายทีมอัลฟ่าละห์ จะหาข้อมูลให้กับทีมน้องใหม่ดีมีัยคะอาจารย์ เน้นขายข้อมูลใครอยากเรียนรู้มาได้มีที่พักริมทุ่งพร้อมถูกด้วย ใครอยากจะเรียนรู้หัวข้อโคมาอัลฟ่าละห์จัดให้ เราขายข้อมูลกระบวนการทำงานดีมีัยคะอาจารย์ เพราะเราไม่มีอะไรให้เขามาดูได้ เราเปิดเป็นศูนย์เรียนรู้การเก็บข้อมูล กระบวนการทำงาน พูดไปขำไป อาจารย์มองหน้ายิ้มไม่มีคำตอบเป็นไง อาจารย์กินข้าวอิ่ม โอเคเดียวมาสะสางคำว่ายข้อมูลหรือคะ ท่านอาจารย์จึงเงียบไป หนูก็พูดเล่นๆ ขำๆ มีจริงนิดๆ ลองเอาไปคิดดูนะคะ

พอได้คุยกันสักพักแล้วต่างคนก็ต่างแยกย้ายกันไป แต่ที่ทุกคนพูดเหมือนกันคือ ซาลาเปาหมดหรือยัง คำตอบหมดแล้ว ก่อนกลับเราได้ถ่ายรูปหมู่ไว้เป็นที่ระลึกด้วยนะ และหลังจากนั้นส่งทีมวิจัยและคณะอาจารย์นักศึกษาแล้วพี่เลี้ยงก็เรียกถามว่า เป็นอย่างไรสำหรับวันนี้ ดีไหม และอย่างไร มันก็ดีนะพี่เลี้ยงเพราะไม่มีอะไรน่า (ตอบในใจ) สำหรับอาหาร – สถานที่เหมาะสมดีมาก แต่ถ้าจะให้ดีกว่านี้นะคุยกันตัวต่อไม่ต้องใช้ไมค์เพราะคนอัลฟาละห้กลัวไมค์ พี่เลี้ยงบอกว่า เจอกันวันที่ 1 กรกฎาคม เวลา 5 โมงเย็น และวันที่ 6 กรกฎาคม เวลา 10 โมงเช้า มีคนมาดูงานที่นี่อีก แม้กำลังสบายใจเครียดอีกแล้ว แต่พี่เลี้ยงบอกครั้งนี้จะช่วยว่างงานให้ไม่ต้องห่วง ไม่ห่วงหรอกนะ เพราะชินแล้ว ช่วยตั้งแต่ต้นจนจะจบอยู่แล้ว พี่เลี้ยงช่วยเวลางานเรียบร้อยทุกที เป็นวิธีการสอนที่ดีอีกวิธีหนึ่ง ค่อยๆ ขอบกพร่องชัดเจน แก้ไขได้ถูกต้องในครั้งต่อไป แต่ยอมรับว่าพี่เลี้ยงเก่งขนาดงานที่กำลังจะลงมือทำ พี่เลี้ยงมองเห็นปัญหาแล้ว และก็ถูกด้วยนะ ตอนนั้นเริ่มเป็นอย่างที่พี่เลี้ยงว่าไว้จริงๆ งานนี้ไม่เกี่ยวกับงานวิจัย แต่มีคนเก่งกว่านักวิจัยกำลังเจอปัญหาอยากรู้ไหมล่ะ ไม่บอกปล่อยให้งง เจอกันวันที่ 11 กรกฎาคม พี่เลี้ยงมาชวนถอดบทเรียน พร้อมสรุป

บันทึกการประชุมครั้งที่ 43

การประชุมทีมวิจัย วันที่ 24 มิถุนายน 2552 เวลา 17.00 น. บ้านหัวหน้าโครงการ

งานภาพรวมของเราในวันนี้พี่เลี้ยงชวนถอดบทเรียน

การจัดเตรียมสถานที่ดีพอสมควรแต่ถ้าจะให้ดีกว่านี้ อาหารว่างต้องเอาไว้นิดหน่อย วางไว้ที่ศาลากลางน้ำ มันไกลคนกินไม่กล้าเดินไปกิน หน้าที่ก็แบ่งกันทำช่วยๆ กันทำ แต่ก็ยังไม่ดี เพราะขาดตกบกพร่องเพราะทีมไม่กล้าแสดงออกจะรวมตัวกันอยู่ที่ศาลาเป็นส่วนใหญ่

ส่วนเรื่องของอาหารที่จะใช้เลี้ยงทีมวิจัยจากที่อื่น ทีมงานก็ได้ประชุมกันก่อนประชุมล่วงหน้า 1 อาทิตย์ คิดถึงต้นทุนในชุมชนก่อน ช่วยกันเก็บผักผลไม้ ใครมีอะไรก็นำรวมกันเรียงไว้ แล้วนำมาผลิตเป็นแกงเลียงเลี้ยงนักวิจัยที่มาแลกเปลี่ยนในชุมชน

สรุป

การนำเสนอข้อมูลของทีมวิจัยในวันนี้ตื่นเต้นเล่าข้อมูลได้ตามจริงแต่ขาดการเรียบเรียง ข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่ ขาดการเชื่อมโยงระหว่างข้อมูลกับแนวทางมีข้อมูลในมือแต่นำเสนอไม่เป็นเราต้องมาแก้ไขอีกมากเกี่ยวกับการนำเสนอาน พี่เลี้ยงจะช่วยแนะนำเกี่ยวกับการนำเสนอข้อมูลใหม่ เพราะจะมีนักวิจัยจากโรงเรียนวัดพนมพนาวาสมาศึกษาดูงานแลกเปลี่ยนกับทีมวิจัยอัลฟาละห้ในวันที่ 6 กรกฎาคม 2552 ดังนั้นวันที่ 1 กรกฎาคม 2552 ทุกคนเจอกันที่บ้านคุณสมชายเพื่อเตรียมงานในครั้งต่อไป

บันทึกการประชุมครั้งที่ 44

ประชุมแลกเปลี่ยนกับทีมวิจัยชุมชนโรงเรียนวัดพนมพนาวาส

วันที่ 6 กรกฎาคม 2552 เวลา 10.00 – 11.00 น. สถานที่บ้านหัวหน้าโครงการ

วันนี้การเตรียมงานก็เหมือนกับวันที่ 24 มิถุนายน เพราะใช้เวลาแลกเปลี่ยนที่ใกล้เคียงกันจึงทำให้การเตรียมงานวางแผนก็ยังใช้เหมือนกับครั้งที่ผ่านมาก็ไม่ค่อยเหนื่อยมากเท่าไรเพราะเรามีประสบการณ์จากการทำงานในครั้งที่แล้ว วันนี้ทุกอย่างก็ยิ่งเหมือนเดิม การพูดนำเสนอก็ยังไม่ต่างจากครั้งที่แล้วบรรยากาศในการนำเสนอสนุกสนานกว่ากลุ่มลำไทรเพราะทุกคนดูเป็นกันเองทำให้คนนำเสนอก็ไม่เกร็งกับการพูด วันนี้คนในทีมทานและพูดได้หลายคน เช่น คุณระพี คุณอะห์ พูดเก่งกันทุกคนเลย ถามอะไรมาก็ตอบได้หมดเพราะทุกอย่างทำมาด้วยมือ

สรุป

งานวันนี้ก็ไม่มีปัญหาอะไรอาหารการกินก็พร้อมสถานที่ก็เหมาะสม การนำเสนอก็ยังไม่ค่อยดีนักแต่ก็ดีกว่าครั้งที่แล้วเพราะคนในทีมช่วยกันดี เวลาถูกถามใครจะอะไรก็ให้ตอบแทนได้ไม่มีเจิบสนุกดีแต่เราจะต้องฝึกต่อไปเพื่อจะได้นำเสนอขึ้นข้อมูลครั้งใหญ่ในวันที่ 9 กรกฎาคม 2552 พี่เลี้ยงบอกว่าจะมาช่วยเตรียมการพูดให้และช่วยกันวางแผนวิเคราะห์ข้อมูลจัดหมวดหมู่ข้อมูลอีกครั้งในวันที่ 9 กรกฎาคม 2552 และเจอกันนะคะนักวิจัยทั้งหลาย ที่เดิม เวลาเดิม

บันทึกการประชุมครั้งที่ 45

การประชุมวิเคราะห์ข้อมูล วันที่ 9 กรกฎาคม 2552 เวลา 13.00 – 20.00 น. สถานที่ ศาลาหลังบ้านหัวหน้าโครงการ

สรุปบทเรียน – วิเคราะห์ข้อมูล

วันนี้พี่เลี้ยงนัดเป็นกรณีพิเศษเพราะใกล้จะปิดโครงการแล้วจะต้องขึ้นข้อมูลครั้งใหญ่ช่วงสุดท้ายแก่ชุมชน วันนี้ทีมวิจัยมาเตรียมสถานที่เรียบร้อยติดแผ่นชาร์ตรอพี่เลี้ยงเตรียมอาหารไว้ทานกลางวันด้วยวันนี้ทำผัดซีอิ้ว มีผลไม้ พี่เลี้ยงมาถึงก็เที่ยงกว่าได้ เวลาอาหารกลางวันพอเสร็จจากการกินแล้วเริ่มงานทันที พี่เลี้ยงให้รวบรวมข้อมูลแยกข้อมูลออกเป็นหมวดหมู่ จากข้อมูลทั้งหมดที่พวกเราได้เก็บมาจากชุมชน พี่เลี้ยงบอกว่าแยกให้เสร็จภายใน 1 ชั่วโมง บอกตรงๆ เลยเหมือนบรรยากาศสมัยเป็นนักเรียนครูสั่งงานแล้วเดินออกนอกห้องไป กรณีเดียวกับพี่เลี้ยงก็เดินเข้าไปนั่งทำงานอย่างอื่นที่ศาลาชาวบ้านก็แบ่งหน้าที่กันทำงานตามที่พี่เลี้ยงสั่ง แต่พี่เลี้ยงก็เดินเข้า เดินออกตลอดเวลาเหมือนครูไม่มีผิดเลยคอยมาดูเวลาเด็กเสียดัง จะว่าไปแล้วบรรยากาศการประชุมวันนี้ก็สนุกดี อุปโลกกับบริโลกดีกันมั่ว คุณระพี คุณมาริษา คิดกันใหญ่และเพื่อนๆ แต่ละคนออกความคิดเห็นถูกบ้างผิดบ้างก็ขำกันไปจากเวลาที่พี่เลี้ยงวางไว้ 1 ชั่วโมง ตอนนี้นึกเวลาไปแล้ว 2 ชั่วโมง ข้อมูลเราก็แยกเรียบร้อยแล้ว พี่เลี้ยงมาดำเนินงานต่อตามแนวทางที่ได้เตรียมไว้

1. แนวทางการจัดการร้านค้าในชุมชน

แนวทางตรงนี้ก็เอามาจากข้อมูลการใช้สินค้าทั้งหมดในชุมชนเป็นของกินของใช้ในแต่ละเดือนสูงถึง 400,980 บาท และทีมวิจัยก็แยกข้อมูลเป็นหมวดหมู่แบบนี้

ข้อมูลบริ โภค (ของกิน)

- ทำได้ ออกเป็นกลุ่มแปรรูปอาหาร
- ทำไม่ได้

ข้อมูลอุปโภค

- ทำได้ ออกเป็นกลุ่มผลิตสินค้าจากต้นทุนชุมชน
- ทำไม่ได้

ข้อมูลทรัพยากร

- ต้นทุน (พืชผักในชุมชน) ปลุกกิน เหลือกินขายในร้านค้าชุมชน

2. การแบ่งกลุ่มในชุมชน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม

1. กลุ่มแปรรูปอาหาร ข้อมูลต้นทุนพืชผลไม้ (ตามฤดูกาล)
2. กลุ่มปลูกผักสวนครัว สินค้าที่ทำเองได้ในชุมชน ได้จากข้อมูลที่ต้องจิ้มมอเตอร์ไซด์ไปซื้อที่ตลาดทำให้สิ้นเปลืองน้ำมัน การปลูกผักสวนครัวของเราจะปลอดสารพิษเพราะเราใช้ปุ๋ยชีวภาพ จี๋ว จี๋ไถในชุมชน ปลุกกินเอง เหลือเราก็นำมาขายในร้านค้าชุมชน

3. กลุ่มบริหารจัดการร้านค้า

- การตลาด
- พนักงานดูแลร้านค้า
- บัญชี

ในอนาคตเราอยากมีบริษัทชุมชนมีหน้าที่ดูแล ข้อ 1, 2, 3

3.1 จัดหุ้นลงขันสหกรณ์ (ทุน 100,000)

- ใครจะเข้ามาลงขันสหกรณ์
- ราคาหุ้นละ 50 บาท
- ครอบครัพละไม่เกิน 50 หุ้น
- การที่เข้ามาเป็นสมาชิกแล้วสามารถนำของมาขายในร้านค้าได้
- คนที่ลงหุ้นต้องเข้ากลุ่มที่มีจาก 3 กลุ่ม
- รับเฉพาะคนในชุมชนระยะเวลา 1 ปี

แนวทางการออมสะสมเพื่ออนาคตและการใช้หนี้

อันนี้เราก็ได้มาจากข้อมูลหนี้ก้อนใหญ่จากสถาบันการเงินของ ธ.ก.ส. สหกรณ์ ออมสิน และหนี้รายวัน หนี้รายเดือน หนี้บัตรเครดิต หนี้มาจากการเล่นการพนัน ชื่อของฟุ่มเฟือย: ที่เราก็คงจะทำตรงนี้ก็เพราะเรามองจากการใช้หนี้รายวันของมอเตอร์ไซด์เดินคว่นจ่ายได้ทุกวัน แต่ใช้หนี้รายปีไม่ได้ ทำให้เราเกิดแนวคิดออกรายวัน ออกแบบลดต้นทุนใช้หนี้เป็นเดือน (สะสมทุกวันแล้วจ่ายเค้า) : ดอกเบี้ยลด : ต้นกัลดลงปีละน้อย : ออมตัวใครตัวมัน ไม่มีการปล่อยกู้

ตัวอย่าง

คำถาม

ถ้าชาวบ้านถามว่า ฉันมี 100 บาท เพราะทุกวันต้องใช้ 100 บาท แล้วฉันจะเข้ากลุ่มได้ยังไง

คำตอบ

ก็เป็นสมาชิกกลุ่มสิ ที่บ้านขำมีตะไคร้หรือปลูกผักอะไรได้บ้างไหม เอามาขายในกลุ่มได้กำไร 50 บาท แบ่งฝากไว้ที่กลุ่ม 20 บาทก็ได้ หยอดกระปุกไว้ทุกวัน สิ้นเดือนเจอก็มีเงินเก็บหรือใช้หนี้ก็ได้ แล้วเราก็จะได้ข้อมูลการออม + ใช้หนี้ = รูปแบบการพัฒนาประเทศเศรษฐกิจพอเพียง

วิเคราะห์หน่วยงาน

- พอช. (พัฒนาองค์กรชุมชน)	- ดร.ปัญญา อ.คณะอุตสาหกรรมเกษตร
- ธนาคาร ธ.ก.ส. สาขาหนองจอก	- ผอ.หนองจอก
- ฝ่ายโครงการหนองจอก เกษตร พัฒนา	- จุฬาราทษมนตรี (ฝ่ายชุมชน)
ชุมชน	- ผู้นำชุมชน ศาสนา
- ผู้ว่า กทม. รองผู้ว่า	

ทำแผนประชาสัมพันธ์

บอกคนที่เราเคยไปเก็บข้อมูลว่าเรามีแนวทาง: อาชีพเสริมแล้วนะพร้อมทั้งการลดหนี้ได้แล้ว วันที่ 19 กรกฎาคม เวลา 09.00 น. ให้ไปฟังถ้าใครไม่ไปก็ช่วยไม่ได้แล้วนะเพราะวันนี้เป็นวันสุดท้ายใครจะลงชื่อกลุ่มไหนทำอะไรก็ภายในวันนี้เท่านั้น การลดหนี้สินก็เหมือนกันเข้ากลุ่มลงชื่อไว้เราก็จะได้ผ่อนชำระหนี้ได้ ถ้าคุณไม่มีกลุ่มคุณก็จัดการกับหนี้ของคุณเองนะกะ พูดได้เพราะเราได้ลงมือไปแล้วในกลุ่มระยะเวลา 2 เดือนแล้วไม่ได้โกหก ปลูกผักก็เหมือนกัน กินได้ขายได้แล้วนะกะ

สรุป

การสรุปบทเรียนและการวิเคราะห์ข้อมูลในวันนี้เราได้แยกข้อมูลออกเป็นหมวดหมู่พร้อมนำข้อมูลมาเชื่อมโยงกับแนวทางให้เห็นชัดเจนในการทำงานคืนข้อมูลชุมชนใหญ่ในครั้งนี้ ข้อมูลทุกอย่างพร้อม ขาดอยู่คือการนำเสนอ การพูดไม่เก่ง วันที่ 14 กรกฎาคม 2552 พี่เลี้ยงจะมาช่วยซ้อมการพูดให้เวลา 17.00 น. บ้านคุณสมชาย

บันทึกการประชุมครั้งที่ 46

ประชุมทีมวิจัย วันที่ 15 กรกฎาคม 2552 เวลา 16.00-20.00 น.

วางแผนเตรียมจัดเวทีคืนข้อมูลชุมชน

วันนี้ดูพี่เลี้ยงเครือข่าย ช่างใจชอบกล ลุยงานหนักไปหรือเปล่า แต่วันนี้พี่เลี้ยงหล่อเพราะเปลี่ยนทรงผมใหม่ วันนี้เป็นประวัติศาสตร์พี่เลี้ยงมารอนักวิจัยชุมชน ปกตินักวิจัยชุมชนต้องรอพี่เลี้ยง เป็นนิมิตรหมายอันดีเพราะใกล้จะจบโครงการแล้ววันนี้เรามาดูซิว่าเราจะทำอย่างไรในวันคืนข้อมูล วันที่ 19 กรกฎาคม 2552 นี้

ประเด็น

กลุ่มเป้าหมาย

- มีลักษณะเป็นคนที่ไม่เครียด เฮฮา สนุกสนาน

แนวทาง

- ทราบแนวทางการจัดการหนี้สิน
- ต้องการสร้างทีมในอนาคต
- ต้องการมีสมาชิกเพิ่ม

วิธีการนำเสนอ

- นำเสนอแบบผู้เข้าร่วมมีบทบาทในการรับรู้ข้อมูลแบบปฏิสัมพันธ์
- แบบงูมือไปเรียนรู้
- เดินชี้ตามแผ่นข้อมูลให้เห็น

บทบาทหน้าที่รับผิดชอบ

ฝ่ายติดต่อสถานที่

1. คุณกัลญา พันเต๊ะ
2. คุณมาริษา พันเต๊ะ

ฝ่ายลงทะเบียน

1. คุณจวรรณ พันเต๊ะ
2. คุณวาสนา พวงผกา
3. คุณวันนา วงศ์กำริม

ฝ่ายจัดเตรียมเวที สถานที่

1. คุณสวาด วันเอเลาะ	6. คุณเลียบ พระแสง
2. คุณมณี แสงทอง	7. คุณสมชาย รักษาเดช
3. คุณระพีพร รักษาเดช	8. คุณสมบัติ ชูมาน
4. คุณศุภิสยา วงศ์กำริม	9. คุณกานุพงศ์ สุขอินทร์
5. คุณสายนะที พระแสง	10. คุณวอ วงศ์นุ้ย

ฝ่ายเตรียมอาหาร + อาหารว่าง + น้ำ

1. คุณมาลัย วาฮา	6. คุณเลียบ พระแสง
2. คุณจำปี พันหว่า	7. คุณสายนะที พระแสง
3. คุณวาสนา พวงผกา	8. คุณกานุพงศ์ สุขอินทร์
4. คุณวันนา วงศ์กำริม	9. คุณสมบัติ ชูมาน
5. คุณสมทรง โสภา	

ฝ่ายดำเนินการประชุม

ความเป็นมาของโครงการเนื้อหาโครงการ

คุณสมชาย รักษาเดช

บันทึกการประชุมครั้งที่ 47

การซ้อมการพูดนำเสนอก่อนขึ้นเวทีจริง วันที่ 17 กรกฎาคม 2552 เวลา 18.00-19.00 น.

สถานที่ โรงเรียนสุเหร่าคลองเก่า

แบ่งหน้าที่รับผิดชอบการพูด

1. คุณสมชาย พูดเกี่ยวกับความเป็นมาของโครงการ ระยะเวลาการดำเนินงาน การไปดูงานแลกเปลี่ยนกับที่ต่างๆ ฟังคุณสมชายพูดทุกคนหัวเราะสนุกเพราะมีแต่ทมิฬวิชัยความตื่นเต้นไม่มีหรือถึงจะจับเวลาก็เท่านั้นแหละ

2. คุณกัลญา พันตะ คุณวันนา วงษ์การิม พูดเรื่อง แนวทางการลดต้นทุนการเกษตรโดยการทำปุ๋ยอินทรีย์ และสารชีวภาพใช้เองข้อมูลการทำนา ส่วนใหญ่เป็นต้นทุนทั้งนั้น ใช้เงินตั้งแต่ซากกะเบือยันเรือรบ คุณอะห์เป็นคนบรรยาย ก็สนุกดีแบบชาวบ้านจริงๆ จดไปอ่านไปบนเวที คนพูดในบ้านวันนี้ใครก็พูดได้รู้สึกว่าคุณทุกคนอยากจะช่วยพูดกันดีมาก ดีใจค่ะที่เห็นทุกคนคิดจะช่วยกันไม่ปล่อยกันให้ตกม้าตาย คุณอะห์เตรียมเอกสารประกอบเวลาพูดเรียบร้อย ข้อมูลการทำนา 599 ไร่ พูดเรื่องการลดต้นทุนสิ่งที่ว่าเราทำได้ มี 3 อย่าง

1. ปุ๋ยเม็ด ให้ทำปุ๋ยชีวภาพแทน เหตุผลเพราะว่าชุมชนเรามีข้าว ขี้ควายมากพอสมควรวันละเป็นตัน จึงมีแนวทางที่จะทำปุ๋ยชีวภาพแทนปุ๋ยเม็ด

2. ยางฆ่าแมลง ใช้พวกต้นตะบองเพชรหมัก –ยาฉุน-น้ำหมักสะเดา

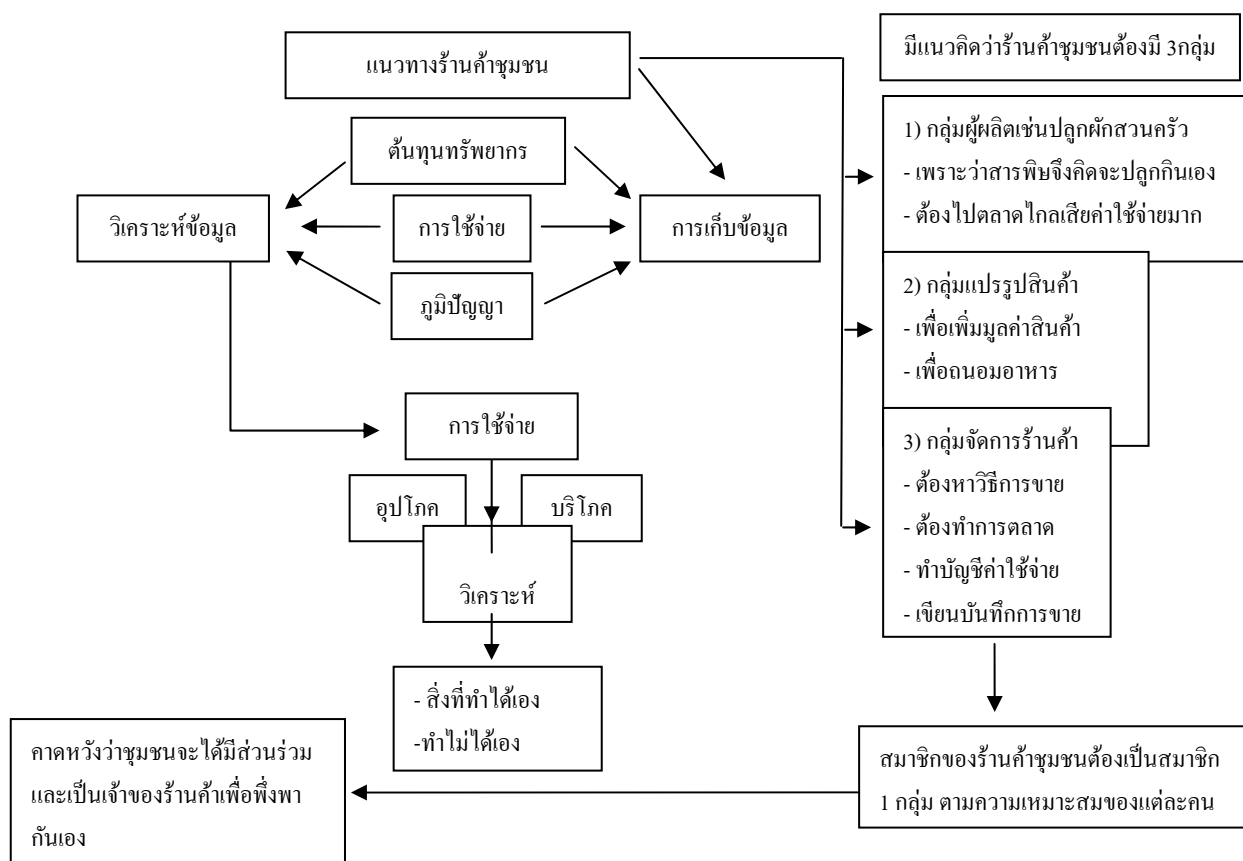
3. ปุ๋ยยูเรียก็ใช้เหมือนข้อ 1

คุณอะห์บอกว่าถ้าเราลดต้นทุนตรงนี้ได้ เราก็สามารถลดค่าใช้จ่ายได้สูงถึง 7 แสนกว่าบาทต่อครั้ง ในการทำนา อะห์พูดเก่งขึ้นนะเนี่ยเพื่อนๆ ก็ชมวันจริงถ้าได้เหมือนวันซ้อมก็ดีนะค่ะข้อมูลของวันนี้เตรียมพร้อมที่จะนำเสนอ ข้อมูลการทำนาในชุมชนวันนี้จะมีกระดาษแผ่นหนึ่งเขียนเตรียมไว้เวลาพูดจริงๆ จะได้พูดง่ายขึ้น อะห์บอกว่าชุมชนเรามีการเลี้ยงวัว 200 ตัว และมีข้าว วันละ 2,000 กิโลกรัม ซึ่งถ้าเราเอามาทำปุ๋ยมันจะลดต้นทุนได้

ส่วนสารฆ่าแมลงในชุมชน เราก็มี สะเดา ตะไคร้ สาบเสือ มันสามารถนำมาสกัดสารไล่แมลงได้ในชุมชนเรามีคนทำนา 19 ครัวเรือน มีพื้นที่ทำนา 599 ไร่ ในแต่ละครั้งเราทำนา 599 ไร่ เป็นเงิน 2,319,510 บาท ต่อ 4 เดือนหรือการทำนา 1 ครั้ง สิ่งที่เราหาทดแทนได้ เช่น ปุ๋ยยูเรีย ปุ๋ยเม็ด ยางฆ่าแมลง ซึ่งการทำนาในแต่ละครั้งคิดเป็นเงินที่จ่ายตรงนี้อาจจะ 771,500 บาท ถ้าเราลดต้นทุนจากปุ๋ยตรงนี้ สามารถลดต้นทุนได้ในระดับหนึ่งจะมีกระดาษแผ่นนี้แล้วบอกว่าสู้ตายค่ะ

หลังจากได้ฟังการซ้อมพูดการนำเสนอของคุณกัลญาหรือคุณอะห์แล้ว ต่อไปก็เป็นหน้าที่ของคุณระพีพรกับคุณมาริษา จะพูดเรื่อง แนวทางร้านค้าชุมชนมีข้อมูลเป็นที่เรียบร้อย พร้อมตัวอย่างการนำเสนอเป็นกระบวนการพูดไปหัวเราะไป คุณระพีพรบอกว่า ถือไม้ที่ไร้ใจมันสั้น พูดไม่ก่อนจะเป็น แหมทีตะก็สอนอะห์พูดเป็นต่อหยอๆ ที่ตัวเองซ้อมบ้างพูดไปไม่ถูกหัวเราะเฮฮา ทำไปทำมาคุณระพีพรบอกว่าให้คุณสมชายพูดทั้งหมด คุณสมชายซึ่งเป็นหัวหน้าโครงการบอกไม่ได้หรือทุกคนต้องช่วยกันพูด ก็พูดหัวข้อนี้แหละคุณสมชายก็พูดเป็นตัวอย่างให้ดูแบบสนุกๆ อังทำให้คุณระพีพรเครียดไปอีกเพราะตัวเองพูดไม่ได้เหมือนคุณสมชาย คุณวรรณบอกคุณระพีพรว่าพูดๆ ไปเถอะ เราทำแบบไหนก็พูดแบบนั้นแหละตรงบ้างไม่ตรงบ้างเขาก็ไม่ว่าหรอก แกมั่วแต่กลัว เมื่อไหร่แกจะกล้าซะที ปากดีอีกนะ เราในใจก็กลัวเหมือนกัน ถ้าเราทำเป็นกลัวเพื่อนก็ยิ่งกลัวไปใหญ่ มีอยู่

ทางเดียวที่พูดให้กำลังใจเพื่อน วันนี้คุณระพีพร คุณมริษา มีกระดาษที่เขียนเพื่อให้การนำเสนองานง่ายขึ้นใช้แผ่นชาร์ตประกอบ วิธีนำเสนอตามกระดาษแผ่นชาร์ตเป็นตัวข้อมูลใหญ่แต่ใช้กระดาษแผ่นนี้นำเสนอ

ต่อไปเป็นคุณวรรณซ่อมหัวข้อ แนวทางการออมเพื่อใช้หนี้และการออมสะสมเพื่ออนาคต อันนี้ก็มีชาร์ตจากข้อมูลที่มาของหนี้สินทั้งหมดของสถาบันการเงิน

ข้อมูลพุดนำเสนอดังนี้ทั้งหมดค่ะ

สวัสดิ์ค๊ะ และกับออกชื่อคิฉันจวรรณ พันเฒ่า เป็นเลขานุการโครงการวิจัยชุมชน โครงการ แนวทางการจัดการหนี้สินที่เหมาะสม เริ่มตามแผนชาร์ต

พูดตามที่เขียน = รายจ่ายมากกว่ารายรับ เป็นอะไร ใครรู้บ้างเราอยากจะให้คนที่เข้าร่วมประชุมมีส่วนร่วม
เราก็จะถามไปที่คนใดคนหนึ่งดูตัวอย่างถ้าไม่มีใครตอบเราก็จะตอบเอง รายจ่ายมากกว่ารายรับเรียกว่าการเป็น
หนี้

พูดอีกข้อ = รายจ่ายเท่ารายรับเสมอตัว คืออะไร ตอบ คือ ไม่มีเงินออก พูดต่อเป็นคำถามแบบสนุกไหน

ใครมีเงินออมมากๆ ช่วยยกมือหน่อย ! เฝียบ

พูดอีกข้อ = รายจ่ายน้อยกว่ารายรับ เป็น คนรวย ใครเป็นคนรวยในที่ประชุมช่วยยกมือหน่อย เอาละคะในเมื่อเรารู้แล้วว่า เป็นหนี้ ไม่มีเงินออม เป็นคนรวย ลักษณะรายรับรายจ่ายเป็นอย่างไร เรามีความรู้ถึงรายจ่ายประจำปี

ปลูกบ้าน	46	ครัวเรือน	8,852,000	บาท
ประกันชีวิต	10	ครัวเรือน	380,746	บาท

ภาษีรถ	142	ครัวเรือน	1,322,333	บาท
ประกัน พ.ร.บ.	142	ครัวเรือน	162,826	บาท
ภาษีบุคคล	142	ครัวเรือน	68,230	บาท

อ่านตามชาร์ตและพูดต่อว่า หนี้ตรงนี้ถือว่าเป็นหนี้จำเป็นและเพื่ออนาคตได้เพราะเป็นหนี้แต่มีสิ่งตอบแทน เช่น เป็นหนี้ปลูกบ้าน อนาคตก็มีบ้าน ประกันชีวิต อนาคตก็ยังมีเงินเก็บ ประกัน พ.ร.บ. เพื่อความปลอดภัยของตัวเองเมื่อเกิดอุบัติเหตุ อันนี้ก็เป็นประโยชน์สำหรับตัวเองไม่สูญเสียเปล่า

ต่อไปเรามาดูหนี้สะสมในชุมชน เริ่มจากดูในชาร์ต

หนี้ ธ.ก.ส.	61	ครัวเรือน	10,823,400 บาท	(ดอกเบี้ย 10% ต่อปี)
สหกรณ์	26	ครัวเรือน	2,665,000 บาท	(ดอกเบี้ย 13% ต่อปี)
ธ.ออมสิน	10	ครัวเรือน	1,010,000 บาท	(ดอกเบี้ย 13% ต่อปี)
ธ.พาณิชย์ทั่วไป	11	ครัวเรือน	2,604,000 บาท	(ดอกเบี้ย 15-18% ต่อปี)

รวมหนี้ของสถาบันการเงินทั้งหมดคนจะอยู่ที่ 17,102,400 บาท เป็นยอดที่สูงนะค่ะและปัจจุบันเงินต้นก็ไม่ลดลงยังมีความรุนแรงมากขึ้นทั้งต้นทั้งดอกเบี้ยไม่มีการผ่อนชำระ และจากรายรับรายจ่ายในแต่ละเดือน เรามาดูรายรับก่อนนะค่ะ เรามีรายรับอยู่ที่ 1,277,665 บาทต่อเดือน ในขณะที่เดียวกัน เรามีรายจ่ายอยู่ที่ 1,529,070 บาทต่อเดือน ตัวเลขก็เป็นตัวเลขที่ติดลบอยู่ที่ 251,405 บาทต่อเดือน การที่ชุมชนมียอดเงินที่ติดลบจึงทำให้ชุมชนหันไปสู่กระบวนการ เป็นหนี้ นอกกระบวนการมากขึ้น ปัจจุบันหนี้้นอกกระบวนการนี้ได้มีการผ่อนชำระเป็นรายวันจำนวนเงินแล้วแต่การกู้ หนี้รายวันเป็นหนี้ที่มีวันหมด เพราะชำระทั้งต้นทั้งดอกเบี้ยทุกวัน กลุ่มเลขมีแนวคิดว่าจะมาออมรายวันเพื่อใช้หนี้กันด้วย เราก็ได้นำกระบวนการผ่อนหนี้รายวัน แบบของไอ้ป๋ายในชุมชนมาเปลี่ยนเป็นการออมหยอดกระปุกรายวันเพื่อชำระหนี้สำหรับคนที่ไม่มีหนี้ ก็เป็นการออมเพื่อสะสมในแต่ละเดือนเราก็นำเงินที่ออมได้มาที่บ้านหัวหน้าโครงการเพื่อให้หัวหน้าโครงการรับหน้าที่นำเงินไปชำระหนี้ให้และฝากเพื่อสะสมให้ ในกรณีที่เป็นหนี้ก็ใช้สมุดสีเหลืองเล่มเดิม ส่วนคนที่ไม่มีหนี้เราให้เปิดบัญชีใหม่เป็นสมุดสีน้ำเงินออกให้โดยธนาคาร ธ.ก.ส.

สรุป

การซ่อมพุดในหัวข้อที่ตนเองจะนำเสนอในวันนี้ ซ่อมเป็นสิบๆ รอบ คำนตามกระดาดที่เขียนไว้ทุกคนเตรียมตัวตั้งหน้าตั้งอ่าน ซ่อมจับไมค์ด้วยค่ะ ได้ยินเพื่อนแซวว่า แหมจับไมค์แล้วคุณนะ คุณมาริษาบอกว่าจับไมค์ยิ่งไปไม่เป็นคุณวรรณบอกว่าจับไมค์ไม่เท่าไร แต่คนหลายๆ กูชอบเข้าป่าทุกทีไปไม่ถูกไม่ได้กลัวนะ แต่บอกไม่ถูกยังมีนักวิชาการมาด้วย เกร็งวะ วันนี้เราก็ได้ซ่อมการนำเสนอ พรุ่งนี้เช้าเจอของจริงนะจ๊ะ เช้า 07.00 น. เจอกันนะค่ะทุกคน

บรรยากาศก่อนวันงานคืนข้อมูลชุมชน

วันที่ 16-18 กรกฎาคม 2552

ก่อนนี้เรารุยกันในกลุ่มเรื่อง การเตรียมอาหาร + ขนม คิดว่าจะทำของที่มีในชุมชน ขนมกล้วยแน่นอนเพราะได้ตัดกล้วยที่บ้านป้าใหญ่ 2 เครือ บ้านแม่คุณสมชาย 2 เครือ บ่มไว้แล้วแต่ก็อย่างเราจะทำอะไรคุณระพีพร

บอกว่าทำขนมตาลแต่ปัญหาเราจะเอาลูกตาลมาจากไหน คุณวันนาบอกว่าต้นตาลบ้านไ้ตะทุมมี เขายีเอาเนื้อขายโลละ 40 บาท เราได้นั่งคุยกันอยู่หน้าบ้านคุณสมชายหลายคนมีทั้งคนในชุมชนที่ไม่ใช่กลุ่มทีมวิจัยก็มี ไ้ตะโสม ไ้ตะเยาะห์ พวกไ้ตะๆทั้งหลาย คุณระพีพรบอกไ้ตะโสมหาลูกตาลให้ด้วย เพราะไ้ตะเก่งเรื่องทำขนมตาล ข้าวหมาก ไ้ตะโสมไม่พูดไม่จา เดินกลับบ้านหิวลูกตาลมาให้ 6 ลูก ไ้ตะโสมบอกว่าลูกขายเดินมาจากบ้านไ้ตะตัม ไ้ตะบอกว่ากว่าจะทำขนมขายแต่พวกมึงจะเอาก็ก้อไปกูไม่เอาเงินหรอกเพราะกูก็ได้ซื้อมา แล้วคุณระพีพรก็หิบบะมึงมาได้และคุณวรรณ คุณระพีพรก็จัดการปอกเปลือกลูกตาล คุณวรรณบอกหอมจังเลยครั้งแรกในชีวิตที่ทำลูกตาลยี่ห้อทำขนม ผู้กำกับขนมตาลคือไ้ตะโสม คุณวรรณกับคุณระพีพรนั่งยี่ตาลอยู่ คุณหญิงก็เดินมาเสริมอีกแรง ช่วยกันยี่ลูกตาลเอาเนื้อไ้ทำขนม ขั้นตอนมันมากมาย ยี่แล้วต้องกรองเอาน้ำออกเหลือแต่เนื้อ นำมานวดกับแป้งข้าวเจ้า หมักทิ้งไว้อีก 1 คืน ตั้งไ้เลยๆ เช้ามาคูลูกตาลขึ้นก็ให้ตัดใส่ภาชนะฟุ้งได้เลย คุณวรรณบอกว่ากว่าจะได้กินขั้นตอนเยอะจริงๆ เวลานั้นก็ต้องใช้ไฟแรงเสมอใช้เวลาประมาณ 15-20 นาที เฉพาะการทำขนมตาลเตรียมอยู่ 3 วัน ส่วนอย่างอื่นก็ไม่ค่อยมีอะไรมากเพราะขนมกล้วยก็เอากล้วยสุกมาชุบทั้งลูกก็ใส่ส่วนผสมนี้ได้แล้ว ไ้ฟุ้งแค่ขั้นตอนการทำนะ พรงนี้จะมาดูการผสมแป้งของขนมตาล ส่วนกระทงใบตองใส่ขนมกล้วยขนมตาลไ้ตะมะฉิ เป็นคนจัดการรับผิดชอบไปคุณวรรณบอกว่าทำกระทงไ้เลยๆ นะไม่ต้องลอบไปตามกระทงนะจะไ้ตะ

เช้าวันที่ 16 คุณวรรณเก็บผักที่กลุ่มปลูกไ้ทำแวง มีกวาดุ้ง หัวไชเท้า เตรียมไ้แวงส้ม วันงานกินข้อมูล

เช้าวันที่ 17 กรกฎาคม 2552 คุณวรรณไปเก็บมะละกอที่สวนป่าใหญ่มา 23 ลูก เต็มกะมังใหญ่ใส่รถเข็นมาไ้ที่บ้านคุณระพีพรเพราะเราจะต้องเตรียมอาหารกันที่นี้ในวันที่ 18 เย็นจะมาเตรียมอาหาร นึ่งขนมกัน วันนี้ไ้ตะปี (จำปี) เอาผักนึ่งมาไ้ที่บ้านคุณระพีเต็มกะมัง ของที่จะแวงเตรียมครบแล้ว เย็นแล้วนะพรงนี้วันที่ 18 กรกฎาคม เช้า 08.00 น. คุณมาริษานัดเอาถ้วยจาน หม้อเตรียมของที่สุหร่านำมาใช้ในงานด้วยน้ำชา ทุกอย่างเอาที่สุหร่า คุณวรรณก็นัดเพื่อนอีกกลุ่มจัดเตรียมสถานที่ให้พร้อม ส่วนคุณระพีกับคุณสมชายมีงานที่จะไปซื้อมารับเสด็จที่สำนักจุฬา ตอน 10 โมงเช้า หลังจากนัดกันเรียบร้อยแล้วก็แยกย้ายกันกลับบ้าน

วันที่ 18 กรกฎาคม 2552 เวลา 08.00 น. คุณมาริษา มาคอยเพื่อนๆ ที่หน้าโรงเรียนเพื่อที่จะมาเตรียมของเตรียมสถานที่ ประมาณ 09.00 น. คุณสมชายก็ยังมาช่วยขนของอยู่และมาคูลูกที่เตรียมไว้ด้วย เอาแผ่นชาร์ตมาให้เมื่อเตรียมถ้วยจานแล้วมาต่อที่เตรียมเวที มีคนเตรียมอยู่คือ คุณมาริษา คุณวรรณ คุณสุไสยา คุณกัลญา คุณวันนา ส่วนอีกกลุ่มไ้ตะๆ ก็ไปเตรียมอาหารและไ้ตะทรงวันนี้หุคขายของมาช่วยทำขนมกล้วยและนึ่งขนมตาลเสียสละยอมทิ้งรายได้มาช่วยกลุ่มทำงานฟรีด้วยใจจริงๆ พวกจัดสถานที่ก็จัดไปตามหน้าที่ให้เรียบร้อยขาดอะไรก็ไปซื้อเองก่อนเพราะคนเก็บเงินไปซื้อมารับเสด็จ ก็เอาเงินที่คุณหาสำรองไปก่อนนี้กว่าจะมีปัญหา แต่กลุ่มเตรียมเวทีสถานที่ กลุ่มทำขนมก็มีปัญหาแป้งไม่พอโทรหาคุณระพีพร น้ำตาลไม่พอ โทรหากันไ้ห่วน ส่วนคุณระพีพรพอเขาโทรหาที่พูดแบบขาดๆ เลยมีเท่าไ้ไรก็ไ้เท่านั้น เป็นไ้ละต่างคนต่างมีอารมณ์นี้แค่บ่นเองนะ เห็นว่ามีปัญหาคุณวรรณก็ปั่นรถกลับมาบ้านคุณระพีพรคูลูกไ้ตะๆ หน้อยมีปัญหอะไรกันไปถึงบ้านคุณระพีพร บ้านคุณสมชาย ฟังแทบไม่ทัน แย่งกันพูดพอวรรณฟังจบก็เลยถามว่าตกลงแป้ง น้ำตาล จะเอามั้ยจะได้ไปซื้อมาให้ คำตอบที่ไ้รับคือ

ไม่เอาแล้วเท่าไรก็เท่านั้น วรรณก็เลยบอกว่าถ้าไม่พอหรือใช้ไม่ได้มันก็ต้องซื้อเพิ่ม ถ้าทำไปแล้วของมันเสียกินไม่ได้จะทำงานโตะโตะเขาบอกว่ามันใช้ได้แต่ว่ามันไม่แข็งแรงเพราะเบี่ยงน้อยกลัวมากรรมเลนยกกว่าเบี่ยงน้อยดีแล้วจะได้ไม่อ้วน โตะๆ ก็เลยหัวเราะกัน วรรณก็ถามว่ามีอะไรอีกมั้ยถ้าไม่มีจะไปจัดสถานที่ต่อ เป็นอันว่ากลุ่มทำงานเรียบร้อย กลับมาที่กลุ่มเตรียมสถานที่เราอยู่ตรงนี้มาตั้งแต่เช้านี้ก็บ่ายแล้วงานก็ยังเหลืออีกเยอะ ทุกคนหัวข้าว คุณวรรณก็เริ่มทำงานต่อเขียนแผนชาร์ตเพิ่มเติมอีกหลายอย่างได้อินทุกคนหัวข้าวคุณวรรณก็เลยออกไปกินที่ร้านนี้และจะได้รับมาทำงานให้เสร็จ คุณกัลยาถามอีกว่ากินได้มั้ยพี่วรรณก็บอกว่า ได้วรรณก็เลยกินเขียนงานต่อสักพักได้อินคุยโทรศัพท์กับใครกับคุณสมชายหรือกับคุณระพีพรก็ไม่รู้ ถามว่าจะกินข้าวที่ร้านนิชะลามะห์ได้มั้ย แต่ไม่รู้ได้รับคำตอบว่ายังไปกลับมาถามวรรณอีกว่า กินได้มั้ย นิวรรณหันหน้ามาทางคุณกัลยาว่าเมื่อก็เขาบอกว่ายังไง เขาบอกว่าแล้วแต่ตามใจ ออ! ก็แค่นั้นแหละวรรณก็เลยบอกใครจะกินอะไรก็ไปกินเลยเพราะยังมีงานอีกเยอะ เขาก็เลยไปกินที่ร้านแต่เราที่พาลูกมาส่งที่บ้าน บอกตามตรงวันนี้ไม่หัวข้าวเลย มันบอกไม่ถูกในใจอยากให้สถานที่เรีนรื้อและจะได้มาซ่อมพุดนำเสนอแนวทางที่เราจะพุดพຸ່งนี้ เราที่พุดไม่ค่อยจะเป็น พุดเอาหลักการมันต้องซ่อมมามาๆ ทำโน้นทำนี้ ก็ได้หน้าสัมผัสหลัง บอกตรงๆ วันนี้เหนื่อยมากๆ ไม่รู้อะไรเป็นอะไรลูกก็วุ่นวายมากพอดูอยู่แล้ว งานก็ยังเขียนไม่ครบ ไหนจะเพื่อนร่วมทีมอะไรกันนักก็ไม่ว่าจะจัดสถานที่เสร็จเวลาอีก 1 หุ่บเข้าไปแล้วซ่อมพุดก็ได้อีกหน่อยเพราะเกรงใจคนดูแลสถานที่แต่เขาก็ดีนะแะมาถามอยู่เรื่อยขาดเหลืออะไรบ้างหรือเปล่าบอกได้นะถ้ามีจะจัดให้ไม่ต้องเกรงใจไม่รู้ใครเขาได้อินเสียงบอกว่าบังแหละพุดประชดหรือเปล่าแต่ก็สนุกดีไม่เครียดเหมือนเมื่อตอนกลางวัน

วันนี้พี่เลี้ยงแอบมาดูการเตรียมงานเราด้วย ตอนนั้นเรากลับจากการจัดสถานที่โรงเรียนเห็นคุณประพัฒน์กำลังช่วยโตะหั่นมะละกอเตรียมแ่งส้มเช้งนี้ ส่วนพี่เลี้ยงอีกคน คือคุณเกษม นั่งกินขนมตาลอยู่กินไปพุดไปดูพี่เลี้ยงมีความสุขจริงนะค่ะ รุ้มัยลูกทีมกำลังอยู่ระหว่างขึ้นเขากล้าๆ กลัวๆ ขึ้นได้จะลงได้หรือเปล่าก็ไม่รู้กลัวแต่จะเดินหลงป่าไปกันใหญ่ เอาวะพຸ່งนี้ก็รู้เองแหละวันนี้ขอตัวกลับบ้านไปซ่อมการพุดนำเสนอที่หน้ากระจกศีกว่าเพราะพຸ່งนี้เราจะต้องนำเสนอเรื่องการออม ซ้อมที่สถานที่จริงแล้วกลับไปซ่อมที่บ้านอีก พຸ່งนี้เข้าเจอกันนะค่ะทุกคน

บรรยายภาคในเวทีคืนข้อมูล

เช้าวันที่ 19 กรกฎาคม 2552

เช้า 06.00 น. วรรณไปบ้านหัวหน้าโครงการเห็นโตะๆ นั่งทำผักบั้งต้มมะละกอไว้กินกับน้ำพริกวรรณแปลกใจนอนกันมัยโตะดูทุกคนตื่นแต่เราก็ตลอยตื่นตื่นไปกกับเขาด้วย ช่วยกันขนของขึ้นรถคุณสมชาย วรรณมีหน้าที่ตอนเช้าเตรียมกาแฟไว้ก่อนเพราะเวลายังเหลืออีก ช่วยโตะมาลย์ โตะ โสมหุ้งข้าวก่อน 1 หม้อข้าว 5 กิโล หุ้งได้ 1 ครั้ง เพราะหม้อไม่พอหุ้งครั้งเดียวไม่ได้ แพนคุณวันนาก็มาช่วยตั้งแต่เช้าแพนโตะมาลย์ด้วยช่วยกันคนละไม้คนละมือส่วนคนที่อยู่บ้านข้างโรงเรียนเขาก็มาช่วยจัดถ้วยกาแฟวรรณด้วยได้อินแต่ทุกคนเรียกดูแต่ไม่รู้เราทำอะไร

เวลาประมาณ 07.30 น. พี่เลี้ยงมาก่อนอาจารย์และมีน้องทีมหาลัยมาช่วยเป็นฝ่ายลงทะเบียนให้ด้วย พี่เลี้ยงประพัฒน์ – เกษมก็มาเตรียมเวทีทัศน์ไว้ให้ชาวบ้านดูกัน ประมาณ 08.00 น. มีนักศึกษามาอีกกลุ่มได้อินเขา

แนะนำว่ามาจากอยุธยา เป็นโหนดที่อยุธยาหรือเปล่าก็ไม่ทราบ ตามมาด้วยดร.ปัญญา ผศ.พีรชัย และเจ้าหน้าที่เขตหนองจอก เจ้าหน้าที่จาก ธ.ก.ส. เป็นหัวหน้าฝ่ายสินเชื่อ รู้สึกตื่นเต้นมากปกติแล้วเป็นคนไม่ชอบกินกาแฟ ปรากฏว่าวันนี้ 3 แก้วเข้าไปแล้ว

เวลาประมาณ 8.40 น. ชาวบ้านก็เริ่มมากันแล้ว คนที่ไม่เคยมาก็มาพักทักทายกันอยู่สักพักก็เชิญเข้าห้องประชุม มีครอบครัวผู้นำทางศาสนาในชุมชนมาด้วยและผู้หลักผู้ใหญ่ทางชุมชนประมาณ 3 คน วันนี้คนที่คิดว่าจะมาไม่ได้กลับมาก่อนคนที่เราบอกให้มาแต่เช้าคุณวาสนา (ป้าใหญ่) พาหลานใส่รถเข็นมาเลยและก็มีหลานชายคนโตมาช่วยทำงานด้วยวันนี้ข้าวปลาอาหารพร้อมคนนำเสนอแวง ยิ่งใกล้เวลายิ่งนึกไม่ออกว่าจะพูดอะไรเริ่มก่อน

เวลา 09.40 น. ผู้นำศาสนากล่าวเปิดเวทีขึ้นข้อมูลชุมชนชอบคำสุดท้ายที่ท่านให้พรจริงๆ เลย ท่านบอกว่าขอให้คนในชุมชนลูกๆ หลานพ้นจากการเป็นหนี้โดยเร็ววันและขอให้โครงการนี้ทำสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

เวลา 09.50 น. คุณสมชายพูดถึงความเป็นมาของโครงการบริบทชุมชนจุดประสงค์การเปิดเวทีขึ้นข้อมูลชุมชนการได้ไปศึกษาดูงานจากที่ต่างๆ หลังจากนั้นก็เป็นการเปิดประเด็นการนำเสนอข้อมูล แนวทางการจัดการหนี้สินที่เหมาะสมของชุมชนอัลฟาละห์ 3 แนวทาง

1. แนวทางการลดต้นทุนโดยการทำปุ๋ยชีวภาพสารเคมีชีวภาพใช้เองในชุมชน
2. แนวทางร้านค้าชุมชน
3. แนวทางออมเพื่อใช้หนี้การออมสะสมเพื่ออนาคต

คุณกัลญาและคุณวันนา พี่น้องสองสาวช่วยกันนำเสนอแนวทางแรกใช้เวลาประมาณ 10 นาที คุณกัลญาที่พูดเก่งมากขึ้นถึงจะเป็นการอ่านจากชาร์ตก็ยังสามารถพูดได้จนจบ

แนวทางร้านค้าชุมชนเป็นคุณระพีพรและคุณมาริษา ส่วนตัวเราก็อธิบายได้แต่คนอื่นไม่รู้จะว่ายังไงจบแล้วต่อไปก็เป็นเรา คือ คุณจวรรณ คุณสวาด แนวทางการออมถือไม่เข้าใจก็สั้นแล้วแนะนำตัวอีกครั้งหันกลับมาคุณสวาดหายไปแล้วทั้งฉันเลขนะนิเอาละเป็นไงเป็นกันในชาร์ตเขียนไว้หมดตั้งใจจะพูดตามชาร์ตและกระดาษที่เขียนไว้เวอร์กรรมกระดาษที่เขียนซ่อมพูดไม่รู้ไปวางไว้ตรงไหนเข้ามาปาไปเลยดินะออกมาได้แต่อันที่จริงแล้วถ้าเราไม่ตื่นเต้นเราก็คูตามที่ขึ้นชาร์ตไว้ก็ได้นะ แต่นี่อะไรก็ไม่รู้ขอโทษที่เสียงนะที่ทำให้ผิดพลาดที่สุดที่ได้แค่นี้แหละ

ได้เวลากินข้าวเที่ยงพอดีบอกตรงๆ กินข้าวไม่ลงคนอื่นเขากินข้าวเราเดินไปเดินมานั่งไม่สบายใจ เหมือนกับเราทำงานไม่ได้ดังที่เราหวังไว้ พอกินข้าวกันเรียบร้อยแล้วอาจารย์นักศึกษากลับกันหมดพี่เลี้ยงมานั่งคุยอยู่พักหนึ่งกับทีมวิจัยกลัวพี่เลี้ยงจะต่อว่าแต่สิ่งที่ได้ยินจากปากพี่เลี้ยงวันนี้คือ พวกที่ทำได้ดีแล้วบอกตรงๆ เลยเหมือนยกภูเขาออกจากอกเจ็ดลูก หิวข้าวขึ้นมาทันทีบอกตรงๆ อีกครั้งวันนี้ยังไม่ได้กินข้าวแต่กินกาแฟแทนน้ำก็ได้เห็นหน้าพี่เลี้ยงเครียดมันก็เลยทำให้คิดไปต่างๆ นานา แต่พอได้ฟังพี่เลี้ยงพูดแล้วดีใจมากมีกำลังใจที่จะสู้ต่อไปพี่เลี้ยงจะพูดจริงหรือไม่จริงก็ตามชอบคุณนะค่ะที่ไม่ต่อว่าพวกเราและพี่เลี้ยงนี้จะคอยทบทเรียนกันใหม่ในวันที่ 23 กรกฎาคม พ.ศ. 2552 เวลา 18.00 น. บ้านคุณสมชาย

หลังจากคืนข้อมูลชาวบ้านแล้วพี่เลี้ยงชวนถอดบทเรียน

วันที่ 19 กรกฎาคม 2552

สิ่งที่พบจากเวที

- พุดไม่ออก ตื่นเต้น เกร็ง เพราะ มีชาวบ้านมาเยอะและมีผู้หลักผู้ใหญ่ในชุมชน
- เพราะ หน่วยงานองค์กร
- เพราะ อาจารย์
- กล้ามมากขึ้นในการนำเสนอข้อมูล
- ชุมชนให้ความร่วมมือมากขึ้น
- ทำงานเป็นระบบมากขึ้น
- มีความสามัคคี + ทำงานเป็นทีมมากขึ้น
- ภูมิใจ มองชุมชนจากเวทีมีคนสนใจเยอะ

เป้าหมายในวันนี้

ชาวบ้านได้รับรู้ข้อมูล แนวทาง 3 แนวทาง

1. แนวทางลดต้นทุนโดยการทำปุ๋ยชีวภาพสารชีวภาพใช้เองในชุมชน
2. แนวทางร้านค้าชุมชน
3. แนวทางการออมเพื่อใช้หนี้การออมสะสมเพื่ออนาคต

ทั้ง 3 แนวทางเราได้ชี้แจงให้ชาวบ้านได้ฟังไปแล้ว งานที่จะทำต่อไปคือ เขียนรายงานฉบับสมบูรณ์ วันที่

23 กรกฎาคม พี่เลี้ยงนัดต่อ

บันทึกการประชุมครั้งที่ 49

ประชุมทีม เพื่อพัฒนาโครงการที่จะทำต่อ สถานที่บ้านหัวหน้าโครงการ

วันที่ 23 กรกฎาคม 2552 เวลา 17.00-19.00 น.

เรื่อง การทดลองเขียนโครงการใหม่

วันนี้ทีมวิจัยช่วยกันเขียนโครงการใหม่ ซึ่งได้แนวทางต่อจากการศึกษาในโครงการที่ผ่านมา วันนี้พี่เลี้ยงให้ฝึกเขียนโครงการและพี่เลี้ยงบอกว่าจะมาดูให้ทีหลัง เริ่มงานก็เหมือนจะยาวเลขนะจะโต๊ะมาลัย โต๊ะจำปีนอน คินนอนเขียนเลขนะคะ สงสัยโครงการนี้จะยาวแน่นอน วันนี้มีสมาชิกเพิ่มด้วยนะคือสามีมุณสวด เริ่มเข้ามาทีละหน้อยแล้วนะ สามีมุณสวดแก็เป็นคนคุยสนุกอารมณ์ดีบวกกับหัวหน้าโครงการแล้ววันนี้สนุกเป็นพิเศษ ดบท้ายด้วยการเลี้ยงขนมไข่หงษ์สูตรโบราณ อร่อย ขึ้นโครงการเลยดีกว่า

โครงการร้านค้าชุมชน ทำเพื่อใคร

1. เพื่อสร้างการเรียนรู้ในการพึ่งพาตัวเองของคนในชุมชนอัลฟาละห์
2. เพื่อความเข้มแข็งของคนในชุมชน

3. เพื่อลดค่าใช้จ่ายให้คนชุมชน
4. เพื่อเพิ่มรายได้กับคนในชุมชน

โจทย์วิจัยย่อย เขียนไปมันจะถูกมียะ โตะจำปีบอกว่า ก็คุณเกษมบอกว่าไม่มีผิด ชาวบ้านถูกเสมอ

เพราะเราคิดเองผิดก็ทำใหม่ได้

1. กลุ่มผู้ผลิต
2. กลุ่มแปรรูป
3. กลุ่มการจัดการ

โจทย์ผ่านไปมาดูตอนนะ

วัตถุประสงค์ ใครมีความคิดเห็นแบบไหนเสนอได้โตะจำปีว่ามา

1. เพื่อให้คนชุมชนพึ่งตัวเองได้
2. เพื่อเรียนรู้การปลูกผักสวนครัวที่ถูกต้องวิธี
3. เพื่อการเรียนรู้การถนอมอาหาร
4. เพื่อเรียนรู้การจัดการร้านค้าชุมชน

สรุป

วันนี้ทีมวิจัย สามารถเขียนโครงการใหม่ได้เอง แต่ไม่รู้ว่าจะใช้ได้หรือไม่ ต้องคอยพี่เลี้ยงมาดูให้วันที่ 4 สิงหาคมอีกที ไว้เจอกันใหม่นะจะทีมงาน วันที่ 4 สิงหาคม 52 เวลา 17.00 น.

บันทึกการประชุมครั้งที่ 51

ประชุมทีม พัฒนาโครงการ (ต่อ) วันที่ 4 สิงหาคม 2552 เวลา 17.00-20.30 น. สถานที่ บ้านหัวหน้าโครงการ

เรื่อง พี่เลี้ยงมาดูงานการเขียนโครงการที่ฝากไว้ให้ทีมวิจัยทดลองเขียน

วันนี้พี่เลี้ยงมาดูโครงการที่ทีมได้เขียนขึ้นมาเอง และได้มีการปรับเปลี่ยนแก้ไขตามนี้

1. โจทย์ย่อย (แก้ไข)

- รูปแบบการจัดการร้านค้าชุมชนควรเป็นอย่างไร
- กระบวนการสร้างการเรียนรู้ในการพึ่งตนเองของคนในชุมชนควรเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการร้านค้าชุมชนที่เหมาะสม
2. เพื่อศึกษากระบวนการสร้างการเรียนรู้ในการพึ่งตนเองของคนในชุมชน
3. เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการปัญหาหนี้สินที่เหมาะสมของชุมชน

พื้นที่ดำเนินงาน

พื้นที่หมู่ 1 และ 2 แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก กทม.

สรุปงาน

วันนี้พี่เลี้ยงแก้ไขโครงการให้ใหม่ ในข้อโจทย์ย่อยและวัตถุประสงค์ พี่เลี้ยงบอกว่าผิดครบแต่ถูกเป็นบางข้อ ก็ยังคิดนะเราอนคิดกันตั้งหลายชั่วโมง แต่อย่างน้อยก็มีถูกบ้าง และวันนี้ได้แจ้งหมายกำหนดการที่จะไปดู

งานที่ศาลาแดง หนองจอก กรุงเทพฯ วันที่ 13 สิงหาคม พ.ศ.2552 เวลา 13.00 น. รวมทั้งวันที่ 20 สิงหาคม พ.ศ. 2552 ดร.ปัญญา พานศ. ลงมาดูงานในกลุ่มเวลา 9.00 น. ในวันที่ 13 สิงหาคม พ.ศ.2552 เจอกันกับพี่เลี้ยงที่ศาลาแดง เวลา 13.00 น. แจ้งให้ทีมวิจัยทุกคนทราบ และพี่เลี้ยงได้ฝากงาน คือ วิธีการดำเนินงาน ทำอย่างไรจึงจะตอบวัตถุประสงค์หรือโจทย์ตามข้อที่คิดไว้ทั้งหมดนี้

สิ่งที่จะดำเนินต่อไปในโครงการใหม่ (โครงการร้านคำชุมชน)

1. ตั้งร้านคำชุมชน
2. ออกกฎระเบียบร้านคำชุมชน
3. กิจกรรมร้านคำชุมชน
4. การจัดการร้านคำชุมชน
5. สถานที่ตั้ง
6. ลักษณะการขาย
7. กลุ่มต้องศึกษา เรียนรู้
 - การแปรรูป
 - การปลูกผัก
 - การทำปุ๋ยชีวภาพ
 - การทำของใช้ในชุมชน
 - การคิดเงินปันผล

บันทึกการประชุมครั้งที่ 52

ศึกษาดูงานและอบรมเชิงปฏิบัติการ สถานที่ ศาลาแดง เขตหนองจอก กรุงเทพฯ

วันที่ 13 สิงหาคม 2552

วันนี้ทีมวิจัยใช้เวลา 1 วันเต็ม ได้เรียนรู้วิธีการพูดจาก อ.สุพุมภรณ์ ชันศรี (อ.ด้อย) เริ่มเรียนตั้งแต่ 9.00

– 12.00 น. พบว่าหลักการพูดในที่ชุมชน มีรายละเอียดดังนี้

เวลาขึ้นเวที

- จดเรื่องที่พูด ถ้าเอ่ยถึงชื่อคน จะต้องจำชื่อให้แม่นยำพร้อมตำแหน่ง
- ให้จดเฉพาะหัวข้อที่สำคัญ
- ไม่แนะนำให้จดยละเอียด
- มองทุกคนฟัง
- สบตาคนฟังอย่างทั่วถึงจะเป็นธรรมชาติ

วิธีการพูดมี 4 อย่าง

1. การพูดที่เป็นพิธีการ คืออ่านจากต้นฉบับคนที่อ่านไม่ใช่คนเขียน
2. การบอกเล่าการพูดไปเรื่อยๆ
3. พูดแบบกระตั้นหัน
4. พูดชักชวนให้เชื่อหรือคล้อยตาม

วิธีการพูดคือ การอ้างอิง

วัตถุประสงค์ ในการพูด

1. การพูดเพื่อนำเสนอ
2. พูดประกอบสื่อ

คำเขียนคำอ่านภาษาไทยที่ควรรู้

กรกฎาคม = กะ – ระ – กะ – ตา – คม

มกราคม = มะ – กะ – รา – คม

กรณียกิจ = กะ – ระ – นิ – ยะ – กิจ

คมนาคม = คะ- มะ – นา – คม

ปรัชญา = ปรีด – ยา

กำหนดการ ใช้ในพวกเรา

หมายกำหนดการ ใช้ในพระราชวังเท่านั้น

ลำดับการพูด

- ทำทาง
- เสี่ยง
- ลำดับ

วิธีใช้ไมโครโฟน ให้ตัวไมโครโฟนอยู่ใต้ริมฝีปากไม่ติดปาก

การทักทาย

ผู้ใหญ่ว่า ใช้คำว่าเรียนหรือกราบเรียน

ถ้าเป็นตำแหน่ง

เรียนคณบดีหรืออาจารย์ กลุ่มสุดท้ายใช้คำว่า “และ”

ตัวชื่อ

แนะนำตัวเองหรือมาแทนใคร

หลังจากได้เรียนรู้ไปแล้ว อาจารย์ต้องให้ซ้อมการพูดแนะนำตัวเองและเล่าถึงการทำงานวิจัยปัญหาหรือความประทับใจในแต่ละคนพอมถึงตรงนี้ทุกคนต่างแยกย้ายซ้อมการพูด นั่งมุมใครมุมมันเห็นแล้วก็แปลกดี ทุกคนตั้งใจพูดเต็มที่ เป็นงานเป็นการดีจริงๆ และที่สำคัญเขาให้หัวหน้าเป็นคนพูดสุดท้าย สนุกมากเป็นกันเอง อาจารย์ต้อง ดร.ปัญญานั่งยิ้มพอทุกคนพูดจบ อาจารย์ต้องก็วิจารณ์เป็นรายบุคคล ท่านก็ถอดเป็นคนๆ ไปทุกคนรู้ว่าตัวเองเป็นอย่างไร หัวเราะสนุก ก็จบการเรียนการพูดในตอนเช้าพักทานอาหารวันนี้กินข้าวกล่อง ข้าวหมกไก่ ก็อร่อย สะดวกดี

ช่วงบ่าย

เรียนรู้วิธีการ ทำน้ำยาล้างจานใช้ในชุมชน

ส่วนผสม

1. N-70	1 kg
2. ตัวจัดคราบ (กรดไขมันปาล์ม)ไขมัน	½ kg.
3. Nac	½ kg.
4. ฟองเส้น	1 ชีด
5. สี – กลิ่น	
6. น้ำมะกรูด	
มะกรูด	3 kg.
น้ำตาลทรายแดง	1 kg.
น้ำสะอาด	10 kg.
7. น้ำค้าง (ซีโต้ 1 kg.) ร้อน+ น้ำสะอาด 5 kg.	

วิธีทำ

1. N-70 + เกลือผสมกันจนขาวขึ้น เติมน้ำที่ละนิด + หนึ่งก็เติมน้ำ 1 ลิตร คนให้เป็นเนื้อเดียวกันค่อยๆ เติม
2. เติมตัวจัดคราบคนให้เข้ากัน * พักให้เย็นก่อนใช้
3. เติมน้ำฟองเส้นที่พักให้เย็นแล้วคนช้าๆ อย่าให้เกิดฟองเติมน้ำที่ละนิด
4. เติมน้ำมะกรูดค่อยๆ เติม + คนไปทางเดียวกัน
5. เติมน้ำค้างแล้วคนให้เข้ากัน
6. เติมสี – กลิ่น ตามชอบ

*คนไปทางเดียวกัน + ค่อยๆ เติมทุกขั้นตอน

* ไม่ใช้สารกันบูดใช้มาเชื่อมด้วยคัมน์น้ำร้อน

การหมัก หมัก 1 เดือน

มะกรูด	3 kg.
น้ำตาลแดง	1 kg.
มะกรูดหมัก	5 kg.
ถ่าน	1 kg.

น้ำค้าง

สรุป

วันนี้ได้เรียนรู้การพุดได้ฝึกพุดใช้เวลาประมาณ 4 ชั่วโมงและช่วงบ่ายได้เรียนรู้วิธีทำน้ำยาล้างจาน จากมะกรูดได้นำกลับบ้านทดลองใช้ด้วยเราจะนำมาทดลองทำในชุมชนในโครงการใหม่ต่อไป และวันที่ 20 สิงหาคม พ.ศ. 2552 นักศึกษาจะมาดูงานที่ชุมชนอัลฟาสะห์ เวลา 09.00 น. นำทีมโดย ดร.ปัญญา มั่นเก็บ

บันทึกการประชุมครั้งที่ 53

จัดแลกเปลี่ยนเรียนรู้ดูงานให้กับคณะอาจารย์และนักศึกษา จาก สจล. กรุงเทพฯ สถานที่ บ้านหัวหน้าโครงการ

และบริเวณรอบชุมชน ในวันที่ 20 สิงหาคม พ.ศ. 2552

วันนี้เรามาแลกเปลี่ยนกับคณะอาจารย์และนักศึกษามีทั้งปริญญาตรี ปริญญาโท พี่เลี้ยงหายไปหนึ่งคนคือ คุณเกษม แต่มาหนึ่งคนคือคุณประพัฒน์ วันนี้เราก็ได้เลากระบวนการประสบการณ์ในการทำวิจัยที่ผ่านมา นักศึกษาอาจารย์ก็นั่งใช้เวลาเราขึ้นไปพูด ไม่รู้ว่าจะทำอะไรนักหนา เราทำแบบไหนเราก็เล่าไปตามนั้นและกระบวนการเก็บข้อมูลเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ปัญหาที่เจอและผลที่ได้จากการทำวิจัยและสุดท้ายก็พูดถึงแนวทางในโครงการต่อไปให้คณะครูอาจารย์ที่มาฟังด้วย และหลังจากนั้นแล้ว นักศึกษาที่ถามปัญหาการทำนาเขาถามไถ่เพราะไถ่จะทำนาในกลุ่มอยู่คนเดียว เวลา 12.00 น. กินข้าวเที่ยงอาหารอร่อยและกินข้าวเรียบร้อย แบบกลุ่มออกเยี่ยมชุมชนมีกลุ่มเดินในซอยและเอารถไปถนนชายคลองคูฝักสวนครัว คู่วังของชาวบ้าน พูดคุยกับชาวบ้าน และรู้สึกที่ชาวบ้านก็ตื่นตื่นอยู่ๆ ก็มีคนจากกลุ่มวิจัยพาโครมาเที่ยวที่ซอยในชุมชนอัลฟาละห์คัมไม่รู้ แต่เขาก็ให้การต้อนรับพวกเราน้ำให้ดื่มเชิญนั่งในบ้านแต่เราก็นั่งได้ไม่นานเพราะเวลามีน้อย ดร.ปัญญา บอกว่าโอกาสหน้ามาใหม่

สรุป

งานวันนี้สถานที่ที่ไม่ค่อยจะดีเพราะฝนตกน้ำขังที่เราประชุมและวันนี้คนในทีมวิจัยมาแค่ 8 คนเพราะเขาติดธุระบางคนที่ญาติติดนอนโรงพยาบาล ทำให้คนพูดมีแค่ 2 คน แต่มีชาวบ้านมาเพิ่ม 5 คน ร่วมสังเกตการณ์งานหน้า วันที่ 23 สิงหาคม พ.ศ. 2552 จะมีทีมวิจัยจากทีมระยองมาดูงานแลกเปลี่ยนที่ชุมชนอีกครั้งก็คงต้องพักยาวตลอดเดือน เพราะเป็นช่วงถือศีลตลอดหรือเดือนบวชของชาวมุสลิมแต่สำหรับวันนี้ทุกคนมีความสุขดีเพราะทั้งอาจารย์และนักศึกษายกกัน หัวเราะกันไปก็หวังว่าคงได้ต้อนรับอีกในวันข้างหน้า ขอบขอบคุณที่มาร่วมชุมชนอัลฟาละห์

วันเตรียมงาน

วันที่ 19 สิงหาคม 2552

เช้าวันนี้เวลา 9 โมงกว่าไปชนกล้ายที่บ้านป่าใหญ่ มะละกอ หัวปลี เอามาจากป่าใหญ่ทั้งนั้น วันนี้เราจะทำขนมกล้าย และแกงส้ม น้ำพริกปลาร้า ทีมวิจัยมาช่วยกันทำเตรียมมะละกอ ผักบุ้ง ไต้อะปี้ก็เก็บมาให้จากชายคลอง เช้าวันพรุ่งนี้เรามีอาหารสามอย่างเลี้ยงคณะอาจารย์และนักศึกษา แกงส้ม ไข่ต้ม น้ำพริกปลาร้า เข้าเตรียมของเรียบร้อยก็กลับไปบ้านทำกับข้าวให้คนที่บ้านก่อนและประมาณบ่าย 3 โมงเย็น ก็มาเจอกันอีกที่บ้านหัวหน้าโครงการช่วยกันทำขนมกล้าย ไต้อะปี้ ไต้อะเขยี่ ต้มกล้ายเพื่อที่จะเอามาผสมแป้ง คุณระพีกับคุณวรรณ ก็ช่วยชูดมะพร้าว ไต้อะปี้ ช่วยปอกมะละกอ ไต้อะเขยี่เตาถ่านไวนึ่งขนม เมื่อเอามะพร้าวชูด แป้ง น้ำตาลทรายผสมรวมกันแล้วก็นำมาต้กล้ายหนึ่ง ป่าใหญ่ก็พาหลานชายตัวน้อยมาช่วยตักขนมนี้จนเย็นและเตรียมทำน้ำแกงไว้ ไต้อะปี้กับคุณสวาทช่วยกันหนึ่งวันนี้เราเตรียมของเสร็จประมาณ 4 ทุ่มกว่า

บันทึกการประชุมครั้งที่ 54

จัดการศึกษาดูงานแลกเปลี่ยนให้กับชาวสวนผลไม้ ตำบล ตะพง อำเภอบึง จังหวัด ระยอง (CBMAG เลิศฤทธิ์)

วันที่ 23 สิงหาคม 2552 เวลา 12.00-16.00 น.

สำหรับการมาศึกษาดูงาน จาก จังหวัดระยอง วันนี้เป็นกลุ่มที่ 4 ที่ชาวชุมชนได้ต้อนรับนักวิจัยจากชุมชน ทั้งใกล้และไกล วันนี้ก็คล้ายกับทุกครั้งที่ผ่านมา แต่มีการเปลี่ยนแปลงในการพูดเราพูดกันได้ดีขึ้น ไม่กลัวที่จะพูด คุณสมชาย หัวหน้าโครงการ คุณจวรรณ คุณมาริษา คุณระพีพร ช่วยกันพูดวันนี้เป็นวันถือศีลอดวันที่ 2 ของเดือน รอมฎอน ในศาสนาอิสลาม พูดเสนอกระบวนการทำงานไปได้ระยะหนึ่งเราพยายามช่วยกันพูดหลายคนแต่มันก็เหนื่อยเพราะเราอดอาหารน้ำกันมาตั้งแต่ 4 แล้ว พี่เลี้ยงดูแล้วเห็นว่าเราไม่ไหวกันจริงๆ จึงช่วยพูดสรุปภาพรวมของข้อมูลให้ นึกว่าพี่เลี้ยงจะไม่ช่วยซะอีกขอบคุณ พี่เลี้ยงมาก วันนี้อากาศร้อนมากสถานที่ประชุมเรากางเต็นท์ผ้าใบยังร้อนมาก แต่ก็ยังมีเสียงหัวเราะจากทีมวิจัยทั้ง 2 ทีมตลอดเวลา แสดงว่ากายพร้อมใจพร้อมจริงๆ และการมาดูงานครั้งนี้เป็นงานครั้งสุดท้ายเพราะเราจะปิดเล่มรายงานฉบับสมบูรณ์และเราจะทำงานใหม่ ในโครงการต่อไปคือ โครงการร้านค้าชุมชนซึ่งก็มีแนวทางในรายงานฉบับนี้บ้างแล้ว

สรุป

วันนี้เราได้พูดถึงกระบวนการเก็บข้อมูลวิธีการเก็บข้อมูลปัญหาต่างๆ ที่เราได้เจอมาในชุมชนก็ยังคงเป็นกระบวนการเล่าสู่กันฟังเหมือนทุกครั้งที่ผ่านมาเพราะเรายังไม่มีอะไรที่เป็นรูปธรรมเรามีแต่ข้อมูลมีกระบวนการสามารถเล่าให้มองเห็นภาพการทำงานได้จริง คนในทีมสามารถพูดได้ทุกคนและชาวอัลฟาละห์ก็ยินดีต้อนรับนักวิจัยต่างชุมชนทุกห้องที่ผ่านไปผ่านมาแะกินข้าวกินปลาตากันก่อนเคี้ยวไม่คิดสตางค์หรือจ้ำ !

ทำวิจัยแล้วได้อะไรบ้าง

1. ได้รู้ข้อมูลในชุมชน	4. ได้รู้จักตนเอง
2. ได้พัฒนาการคิดการทำงานอย่างมีระบบ	5. ได้รู้จักคนในชุมชนมากขึ้น
แบบแผน	6. ได้รู้นิสัยของคนในชุมชน
3. ได้พัฒนาศักยภาพทีมวิจัย	
7. ได้แบ่งคนในชุมชนเป็น 4 แบบ	
7.1 อยากรู้ อยากเห็นและอยากทำ	7.3 อยากทำแต่ไม่กล้า
7.2 หวังผลเพียงอย่างเดียว	7.4 เฉยๆ ทองไม่รู้ร้อน
8. ได้รู้จักเครือข่ายงานวิจัยมากขึ้น	
9. ได้ปลูกผักสวนครัวแบบปลอดสารพิษ	
10. ได้แนวทางการจัดการหนี้สินที่เหมาะสมของชุมชน	
— กลุ่มร้านค้าชุมชน	
— กลุ่มผลิต	
— การตลาด	

ภาคผนวก ค
โครงการวิจัย ระยะที่ 2

โครงการ แนวทางการจัดการหนี้สินที่เหมาะสมกับชุมชนอัลฟาละห์ แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร ระยะที่ 2

หลักการและเหตุผล

สถานะหนี้ที่เกิดขึ้นกับชาวบ้านในปัจจุบันส่งผลให้คนในชุมชนเมืองต้องเร่งรีบและดิ้นรนหารายได้จนกลายเป็นปัญหาต่างๆ ในสังคม และหาทางออกไม่ได้ ซึ่งชุมชนอัลฟาละห์ก็ประสบปัญหาเหล่านี้เช่นเดียวกัน จึงมีการรวมตัวของชาวบ้านผู้ประสบปัญหานี้ ร่วมกันคิดอยากหาวิธีการจัดการปัญหาดังกล่าว ซึ่งในขณะนั้นได้มีการวิจัยเพื่อท้องถิ่นได้เข้ามาในพื้นที่กรุงเทพฯ โดยมีศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นคณะเทคโนโลยีการเกษตร สจล. (Node สุวรรณภูมิ) เป็นผู้ดูแลพื้นที่เป้าหมาย ได้มีการพูดคุยกับชาวบ้านผู้ประสบปัญหาในชุมชนอัลฟาละห์ จนมีชาวบ้านประมาณ 13 คน ที่สนใจกระบวนการวิจัยมาใช้เพื่อหาทางออกของปัญหาในครั้งนี้ ดังนั้นจึงได้มีการพัฒนาโจทย์วิจัยขึ้น ในปี พ.ศ. 2550 จนสามารถพัฒนาเป็นโครงการวิจัยเรื่อง “แนวทางการจัดการหนี้สินที่เหมาะสมกับชุมชนอัลฟาละห์ แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร” สัญญาเลขที่ RDG51M0015 มีระยะเวลาดำเนินงานโครงการวิจัย ตั้งแต่วันที่ 1 กันยายน 2551 จนถึง 31 สิงหาคม 2552

ผลจากการวิจัยในระยะที่ 1 พบว่า สาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหานี้ได้ 2 ลักษณะ คือ 1) หนี้จากรายจ่ายประจำเดือน จากแบบสอบถามทั้งหมด 142 ครัวเรือน มีรายรับ-รายจ่ายของชุมชนภายในระยะเวลา 1 เดือน มีรายได้รวม 1,926,065 บาท มีรายจ่ายต่อวัน รวม 42,266 บาท มีรายจ่ายต่อเดือน รวม 1,142,106 บาท และ 2) ชุมชนอัลฟาละห์เป็นหนี้ในระบบ และหนี้นอกระบบ โดยหนี้ในระบบ ได้แก่ หนี้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) หนี้สหกรณ์ หนี้ธนาคารพาณิชย์ (บัตรเครดิต) หนี้ธนาคารออมสิน รวมทั้งข้อมูลการทำอาชีพของคนในชุมชนดังนี้ ปักผ้า-มุก-32 คน ธุรกิจส่วนตัว 20 คน ลูกจ้างชั่วคราว (กทม.) 18 คน การเกษตร, ทำนา 18 คน รับราชการ 9 คน ขับแท็กซี่ 9 คน ลูกจ้างประจำ (กทม.) 6 คน รัฐวิสาหกิจ 3 คน ขับรถสามล้อ 2 คน และขับรถตู้โดยสาร 1 คน ในด้านสาเหตุการมีหนี้สินมี 3 ลักษณะ คือ 1) หนี้สินจากการประกอบอาชีพทางการเกษตร 2) หนี้สินที่เกิดจากการอุปโภคบริโภคหรือของฟุ่มเฟือย 3) หนี้สินรายวัน (หนี้ไอ้ป๋อ) และเมื่อนำมาวิเคราะห์กับปัจจัยและเงื่อนไขของคนในชุมชนอัลฟาละห์ จึงวิเคราะห์สรุปเป็นแนวทางการจัดการหนี้สินที่มีความสอดคล้องและเหมาะสมกับคนกลุ่มต่างๆ ในชุมชนได้เป็น 3 แนวทาง คือ 1. แนวทางการลดต้นทุนเรื่องของอาชีพเกษตร โดยการทำเกษตรอินทรีย์ 2. แนวทางร้านค้าชุมชนเป็นเรื่องของสินค้าอุปโภค บริโภคที่จำเป็นรวมถึงการนำผลผลิตที่ชาวบ้านสามารถจัดทำได้เองมาฝากขายในร้านค้า 3. แนวทางการออมแบ่งเป็นการออมเพื่อใช้หนี้โดยทางกลุ่มจะเป็นผู้จัดการในการออมเพื่ออนาคตให้กับสมาชิก ซึ่งจากผลการวิเคราะห์แนวทางทั้งหมดนี้ที่ทีมวิจัยได้มีเวทีคืนข้อมูลกับชุมชน ทำให้เห็นการตื่นตัว และให้ความสนใจเป็นอย่างสูง รวมทั้งหน่วยงานที่เชิญมาร่วมได้แก่ พัฒนาชุมชนเขตหนองจอก ธ.ก.ส. ร่วมกันประเมินแนวทางทั้งหมด โดยกลุ่มชาวบ้านที่เข้าร่วมประชุมเลือก แนวทางที่ตนเองสนใจเพื่อที่จะนำมาเป็นข้อสรุปและออกแบบกระบวนการในโครงการต่อไป พบว่า จากผู้เข้าร่วมเวทีประชุม จำนวน 96 คน หรือร้อยละ 70 พบว่าส่วนใหญ่ชุมชนมีความต้องการแนวทางการจัดการร้านค้าในชุมชน และในระหว่างพัฒนาโครงการในระยะที่ 2 นั้น ทีมวิจัยได้มีการดำเนินกิจกรรมตามแนวทางที่ได้ค้นพบนั่นคือ การออมเพื่อใช้หนี้โดยเป็นการทดลองในทีมวิจัยที่ได้ติดต่อ ธ.ก.ส. เพื่อขอใช้หนี้เป็นรายเดือน ส่วนในเรื่องแนวทางการลดต้นทุนเรื่องของอาชีพการเกษตร ทีมวิจัยไม่มีความรู้และความพร้อมในเรื่องดังกล่าวจะทำให้ไม่สามารถที่จะดำเนินการในขณะนี้ได้ และจากเสียงสะท้อนในชุมชนพบว่า ชุมชนมีความสนใจในแนวทางร้านค้าชุมชน สังเกตได้จากการที่พยายามสอบถามความคืบหน้าของทีมวิจัยในเรื่องร้านค้าอยู่ตลอดเวลา จากเหตุผลดังกล่าวทำให้ทีมวิจัยเลือกแนวทางร้านค้าชุมชนฯ นี้มาออกแบบและทดลองการดำเนินโครงการวิจัยแนว

ทางการจัดการหนี้สินที่เหมาะสมกับชุมชนอัลฟาละห์ แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร ระยะที่ 2 ซึ่งทางทีมงาน Node สุวรรณภูมิ ได้ออกแบบกระบวนการเรียนรู้ในเงื่อนไขของโครงการวิจัยไว้ 2 ประเด็นหลัก คือ 1) พัฒนาทักษะการเป็นนักวิจัยของทีมวิจัยชาวบ้าน ซึ่งทีมวิจัยจะต้อง คิด วางแผน ออกแบบ วิเคราะห์ และ ปฏิบัติการเองทุกขั้นตอน และ 2) พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์แนวทางอย่างเป็นระบบจากสถานการณ์จริงในปัจจุบัน โดยได้วางรูปแบบการดำเนินงาน คือ มีทีมวิจัยหลักเป็นแกนนำออกแบบ วางแผนสร้างการเรียนรู้ และ นำไปทดลองร่วมกับกลุ่มชาวบ้านในชุมชนที่เป็นสมาชิกตามความเหมาะสมของบริบทและทุนของตนเองในแต่ละกลุ่ม ดังนี้ 1.กลุ่มจัดหาวัตถุดิบ (การผลิตและการจัดหาวัตถุดิบภายในและนอกชุมชนมาจำหน่ายในร้านค้า และแปรรูป) 2.กลุ่มแปรรูป (การแปรรูปวัตถุดิบทรัพยากรที่มีในชุมชนตามความต้องการของคนในชุมชน) 3.กลุ่มการตลาด (การบริหารจัดการร้านค้า การสำรวจความต้องการของชุมชน ช่องทางการจำหน่าย) โดยทีมหลักจะเป็น ศูนย์กลางในการประสานและวางเงื่อนไขในการวางแผนการเรียนรู้ในเรื่องของการจัดการหนี้สิน การออม การลด ต้นทุนทางการเงิน และการบริหารจัดการกลุ่มร่วมกัน เพื่อให้เกิดการหมุนเวียนทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน ทั้ง ในด้านต้นทุนเรื่อง ทรัพยากรธรรมชาติ ภูมิปัญญา ฯลฯ

บทเรียนการทำงานที่ผ่านมาของทีมวิจัย ทำให้ทีมวิจัยเห็นว่ากระบวนการงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นที่ได้ทำนั้น สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพราะทำให้ทีมวิจัยมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจากการเรียนรู้ใน โครงการ เป็นคนมีเหตุมีผล มีความพอประมาณ และมีภูมิคุ้มกัน สะท้อนออกมาในเรื่องของการปลูกผักกินเอง จากเมื่อก่อนไม่ได้สนใจและเห็นคุณค่า มีการทำบัญชีครัวเรือนทำให้เกิดความรู้นำไปสู่การควบคุมค่าใช้จ่ายใน ครอบครัว การออมเพื่อใช้หนี้ และจากการที่ได้เห็นหลายหน่วยงานในพื้นที่ได้น้อมนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียงมาใช้ในการพัฒนาชุมชนเพื่อให้เกิดพื้นที่เชิงรูปธรรม แต่ไม่เห็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดำรงชีวิต ที่มีความสะดวกสบาย มีรายได้ไม่พอกับรายจ่าย มีหนี้สินเพิ่มขึ้น และความสัมพันธ์ของคนในชุมชนลดน้อยลง

ด้วยเหตุนี้ทำให้ทีมวิจัยมีการรวมตัว รวมกลุ่มพร้อมที่จะดำเนินตามแนวทางที่จะทดลองใช้การแก้ไข ปัญหาหนี้สินของคนในชุมชนร่วมกัน โดยการเรียนรู้ร่วมกันทุกขั้นตอนของกระบวนการ ถือได้ว่าเป็น กระบวนการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง ที่เน้นกระบวนการพัฒนาแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยคนใน ชุมชนเป็นหลัก และใช้การจัดการความรู้ จากองค์ความรู้ในชุมชน ในด้านการคิดวิเคราะห์ตัดสินใจด้วยเหตุและ ผลในประเด็นหนี้สินของตนเอง เพื่อให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้เช่นเดียวกับทีมวิจัย แต่ยังไม่มีคำตอบที่ชัดเจน จึงเกิดเป็นคำถามวิจัย ในเรื่อง การจัดการหนี้สินที่เหมาะสมกับชุมชนอัลฟาละห์ แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร ควรเป็นอย่างไร

คำถามวิจัย

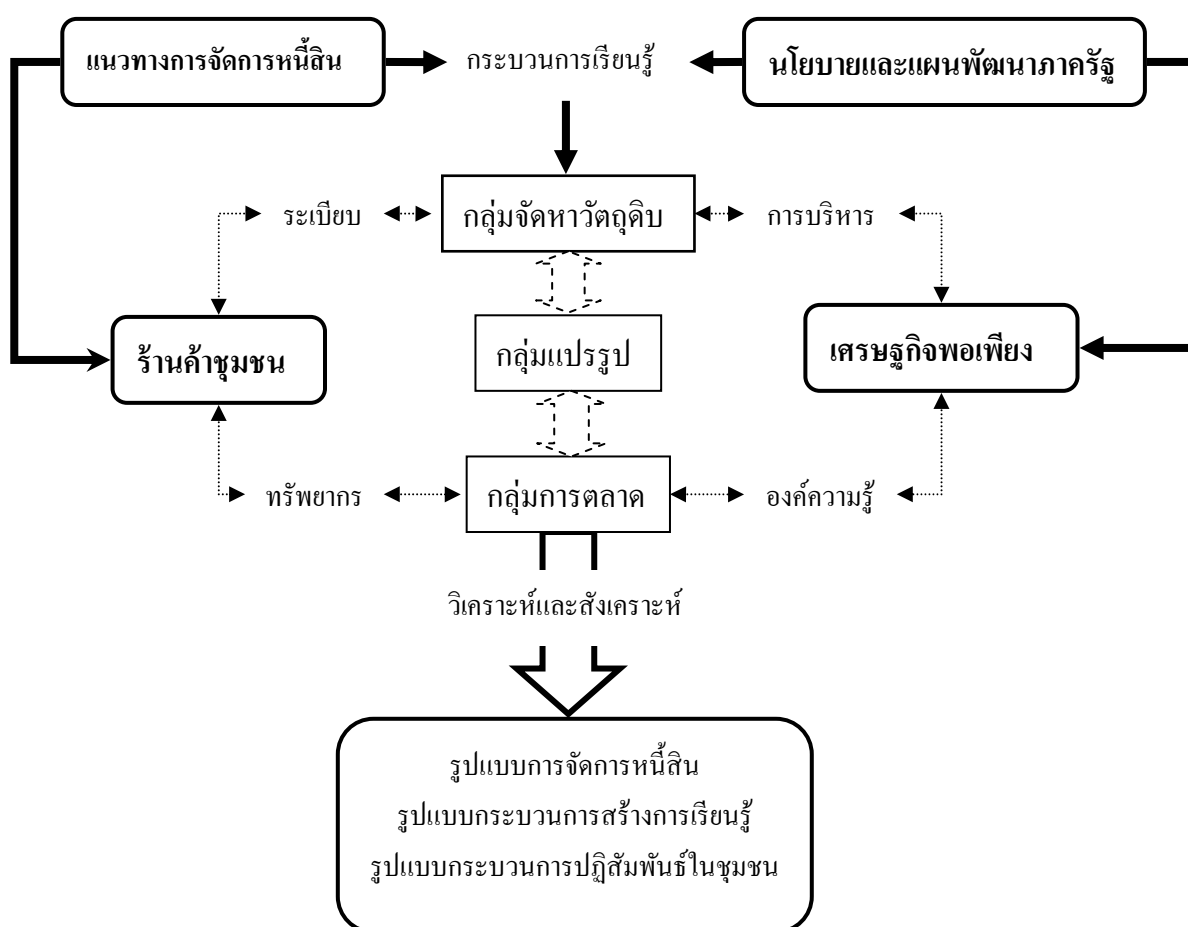
การจัดการหนี้สินที่เหมาะสมกับชุมชนอัลฟาละห์ แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร ควร เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อทดลองแนวทางการจัดการหนี้สินที่เหมาะสมกับชุมชนโดยใช้ร้านค้าชุมชนเป็นเครื่องมือ
2. เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ในการจัดการหนี้สินตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง
3. เพื่อวิเคราะห์และประเมินผลสัมฤทธิ์ของกระบวนการทดลองแนวทางการจัดการหนี้สิน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในโครงการวิจัยครั้งนี้เป็นกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมโดยมีทีมวิจัยหลักเป็นแกนนำ ออกแบบ วางแผนสร้างการเรียนรู้ และนำไปทดลองร่วมกับกลุ่มชาวบ้านในชุมชนที่เป็นสมาชิกตามความเหมาะสมของบริบทและทุนของตนเองในแต่ละกลุ่ม ดังนี้ 1.กลุ่มจัดหาวัตถุดิบ (การจัดหาวัตถุดิบภายในและนอกชุมชนมาจำหน่ายในร้านค้า และแปรรูป) 2.กลุ่มแปรรูป (การแปรรูปวัตถุดิบทรัพยากรที่มีในชุมชนตามความต้องการของคนในชุมชน) 3.กลุ่มการตลาด (การบริหารจัดการร้านค้า การสำรวจความต้องการของชุมชน ช่องทางการจำหน่าย) โดยทีมหลักจะเป็นศูนย์กลางในการประสานและวางเงื่อนไขในการวางแผนการเรียนรู้ในเรื่องของการจัดการหนี้สิน การออม และบริหารจัดการกลุ่มร่วมกัน เพื่อให้เกิดการหมุนเวียนทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนทั้งในด้านต้นทุนเรื่อง ทรัพยากรธรรมชาติ ภูมิปัญญา ฯลฯ

ประเด็นการศึกษา

1. การบริหารจัดการร้านค้าชุมชนแบบมีส่วนร่วมของชาวบ้าน
 - การมีส่วนร่วมในการออกกฎระเบียบต่างๆ ของร้านค้า
 - สถานการณ์การบริโภคและใช้สินค้าผ่านร้านค้าชุมชน
2. กระบวนการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง

- บัณฑิต เจื่อนใจการรับรู้ปฏิบัติตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงในการเปลี่ยนแปลงเชิงบุคคล
 - ความพร้อมและศักยภาพด้านต่างๆ เพื่อเติมความรู้ในการจัดการหนี้สินของกลุ่ม ของกลุ่ม และทั้งชุมชน
3. ศึกษาข้อมูลเศรษฐกิจสังคมของสมาชิกร้านค้าชุมชน
 - รายรับ-รายจ่ายทั้ง 2 ระดับ คือ บุคคล และครัวเรือน
 - ศึกษาสถานการณ์และศักยภาพของทุนในชุมชนและนอกชุมชนในการจัดการหนี้สิน
 4. ขั้นตอนรูปแบบการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกระบวนการวิจัย และผลสัมฤทธิ์เชิงการพัฒนา เพื่อนำมาวิเคราะห์โมเดลในการขยายผลกับชุมชนและหน่วยงานที่สนใจ

ขอบเขต

ขอบเขตพื้นที่

พื้นที่หมู่ที่ 2 แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร

ขอบเขตเป้าหมาย

สมาชิกที่สนใจเข้ามาเรียนรู้จากประชากรในพื้นที่ หมู่ที่ 2 แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร

ระยะเวลาในการดำเนินงาน

12 เดือน

วิธีการดำเนินงาน

1. ประชุมทีมวิจัย
 - 1) ทีมวิจัยหลัก
 - 2) ทีมวิจัยกับกลุ่มสมาชิกตามความสนใจ
2. อบรมเตรียมความพร้อมทีมวิจัย
 - 1) อบรมการเป็นวิทยากรกระบวนการ
 - 2) เตรียมความพร้อมเชิงประเด็นทั้ง 3 กลุ่ม
3. เวทีทบทวนสถานการณ์และกระบวนการทำงานของชุมชน
4. เวทีสร้างความเข้าใจโครงการในแต่ละกลุ่ม
5. เวทีออกแบบและวางแผนการทดลองของแต่ละกลุ่มโครงการย่อย
6. การทดลองเชิงปฏิบัติการ
7. เวทีวิเคราะห์และถอดบทเรียนระหว่างการทดลองเชิงปฏิบัติการ
 - 1) วิเคราะห์ผลการทดลองการจัดการหนี้สินเชิงกระบวนการ
 - 2) วิเคราะห์และถอดบทเรียนระหว่างการทดลองเชิงปฏิบัติการ
 - 3) การเติมศักยภาพของการวางแผนตามประเด็นที่ต้องการ
8. ศึกษาดูงาน
9. เวทีสรุปผลการทดลองแนวทางการจัดการหนี้สิน

10. เวกีวิเคราะห์และสังเคราะห์ผลการทดลองแนวทางจัดการหนี้สินร่วมกัน
11. เวกีคืบผู้ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
12. เขียนรายงานความก้าวหน้าและรายงานฉบับสมบูรณ์

งบประมาณ

174,200 บาท

นิยามศัพท์

ร้านค้าชุมชน หมายถึง จุดศูนย์กลางของการหาซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคที่จำเป็นต่อการดำรงชีพและเป็นช่องทางที่จะนำภูมิปัญญา ทรัพยากรในท้องถิ่นของตนเองมาพัฒนาเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพในเชิงธุรกิจของกลุ่มอาชีพภายใต้การบริหารของกลุ่มคนในชุมชนเอง และเป็นจุดศูนย์กลางในการเรียนรู้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในการใช้ทรัพยากรและของตนเองเพื่อมาจัดการหนี้สินโดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ตามความเหมาะสมของชุมชน เช่น กลุ่มจัดหาวัตถุดิบ กลุ่มแปรรูป กลุ่มการตลาด เพราะทั้ง 3 กลุ่มเป็นชาวบ้านในชุมชนที่เข้ามาเป็นสมาชิกร้านค้าชุมชน

เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การนำเอาทุนของตนเองมาใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด โดยเน้นให้ชุมชนสามารถจัดการตนเองได้ เป็นการทำทุนที่มีในพื้นที่ของแต่ละคนมาจัดการหนี้สินของตนเอง ซึ่งจะมีทีมนักวิจัยชาวบ้านคอยเดิมและให้ความรู้โดยการแลกเปลี่ยน วิธีการและขั้นตอนในการนำมาใช้ประโยชน์

แผนการดำเนินงาน โครงการ “แนวทางการจัดการหนี้สินที่เหมาะสมกับชุมชนอัลฟ่าละห์ แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร”

กิจกรรม	เดือนที่											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1.ประชุมทีมวิจัย	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**
2. อบรมเตรียมความพร้อมทีมวิจัย	*											
3. เวทีทบทวนสถานการณ์และกระบวนการทำงานของชุมชน	*											
4. เวทีสร้างความเข้าใจโครงการในแต่ละกลุ่ม		**	**									
5. เวทีออกแบบและวางแผนการทดลองของแต่ละกลุ่มโครงการย่อย				*								
6. การทดลองเชิงปฏิบัติการ					←						→	
7. เวทีวิเคราะห์และถอดบทเรียนระหว่างการทดลองเชิงปฏิบัติการ							*					
8. ศึกษาดูงาน								*				
9. เวทีสรุปผลการทดลองแนวทางการจัดการหนี้สิน											*	
10. เวทีวิเคราะห์และสังเคราะห์ผลการทดลองแนวทางการจัดการหนี้สินร่วมกัน											*	
11. เวทีคืนสู่ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง												*
12. เขียนรายงานความก้าวหน้า และรายงานฉบับสมบูรณ์						*						*

กิจกรรม	วัตถุประสงค์	กลุ่มเป้าหมาย	สถานที่	วิธีการ	ระยะเวลา	ผลที่ได้รับ	งบประมาณ
---------	--------------	---------------	---------	---------	----------	-------------	----------

กิจกรรม	วัตถุประสงค์	กลุ่มเป้าหมาย	สถานที่	วิธีการ	ระยะเวลา	ผลที่ได้รับ	งบประมาณ
1.ประชุมทีมวิจัย	1.เพื่อวางแผนการทำงานของทีมวิจัย 2.สร้างความเข้าใจภายในทีมวิจัย	ทีมวิจัยหลัก	ศาลาร่วมใจ	ประชุมทีมวิจัยหลัก	2 ครั้ง/ เดือน รวม 24 ครั้ง	1.ได้แผนการทำงานในแต่ละ ขั้นตอนของกระบวนการวิจัย 2.เกิดความเข้าใจในการ ทำงานร่วมกัน 3.ได้แลกเปลี่ยนปัญหา อุปสรรคในการปฏิบัติงาน	ค่าอาหาร 10 คน x 50บ. x 24 ครั้ง = 12,000 บ. ค่าสรุปเอกสาร 200 บ. x 24 ครั้ง = 4,800 บ. ค่าวัสดุ = 2,000 บ. รวม 18,800 บ.
2.อบรมเตรียมความพร้อมทีมวิจัย	1.เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ 2.เพื่อให้ทีมวิจัยเรียนรู้เทคนิควิธีการเป็นวิทยากรกระบวนการชุมชน	ทีมวิจัยหลัก	กรุงเทพฯ	อบรมเชิงปฏิบัติการ	2 วัน	1. ทีมวิจัยได้ทักษะการชวนคิดชวนคุยในการเป็นวิทยากรชุมชน 2. ทีมวิจัยมีเข้าใจในโครงการ	ค่าอาหารและอาหารว่าง 10 คน x 70บ. x 4 มื้อ = 2,800 บ. ค่าเดินทางเหมาจ่าย 2 วัน = 2,000 บ. ค่าสรุปเอกสาร = 200 บ. ค่าวัสดุ = 200 บ. รวม 5,200 บ.
3. เวทีทบทวนสถานการณ์และกระบวนการทำงานของชุมชน	1. เพื่อทบทวนสถานการณ์ของชุมชนและการทำงานของชุมชน 2. เพื่อสร้างความเข้าใจในการดำเนินงานกับแกนนำในชุมชน	1. ทีมวิจัยหลัก 2. แกนนำในชุมชน รวม 20 คน	ศาลาร่วมใจ	ประชุมกลุ่มย่อย	1 วัน	1. ได้ทราบสถานการณ์และผลการดำเนินงานที่ผ่านมาของชุมชน 2. แกนนำในชุมชนมีความเข้าใจในการทำงานของโครงการ	ค่าอาหารและอาหารว่าง 20 คน x 70 บ. = 1,400 บ. ค่าสรุปเอกสาร = 200 บ. ค่าวัสดุ = 200 บ. รวม 1,800 บ.

กิจกรรม	วัตถุประสงค์	กลุ่มเป้าหมาย	สถานที่	วิธีการ	ระยะเวลา	ผลที่ได้รับ	งบประมาณ
4. เวทีสร้างความเข้าใจโครงการในแต่ละกลุ่ม	1. เพื่อสร้างความเข้าใจในการดำเนินโครงการกับกลุ่มชาวบ้าน 2. เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการทำงานในแต่ละกลุ่ม ทั้ง 3 รูปแบบ	ชาวบ้านในชุมชน จำนวน 120 คน	ในชุมชน	1. ประชุมชี้แจงโครงการ 1 ครั้ง (เวทีใหญ่) 2. ประชุมกลุ่มย่อยในแต่ละประเด็น 1 ครั้งต่อกลุ่ม (เวทีย่อย) ประกอบด้วย กลุ่มจัดหาวัตถุดิบ กลุ่มแปรรูปกลุ่มการตลาด	4 ครั้ง	1. ชาวบ้านได้ทราบและมีความเข้าใจในโครงการทั้ง 3 กลุ่ม 2. ได้กลุ่มชาวบ้านที่สนใจเข้าร่วมโครงการในแต่ละกลุ่ม	(เวทีใหญ่) ค่าอาหารและอาหารว่าง 120 คน x 70 บ.= 8,400 บ. (เวทีย่อย) ค่าอาหารและอาหารว่าง 120 คน x 70 บ.= 8,400 บ. ค่าสรุปเอกสาร 200 บ.x4 ครั้ง = 800 บ. ค่าวัสดุ 500 บ.x4 ครั้ง = 2,000 บ. รวม 19,600 บ.
5. เวทีออกแบบและวางแผนการทดลองของแต่ละกลุ่มโครงการย่อย	1. เพื่อออกแบบและวางแผนการทดลองในแต่ละกลุ่มโครงการย่อย 2. เพื่อสร้างข้อตกลงและระเบียบในการทำงานร่วมกัน 3. เพื่อออกแบบการบันทึกข้อมูลผลการทดลองร่วมกัน	ทีมวิจัยหลักและสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการ	ตามสถานที่ของแต่ละกลุ่ม	1. ประชุมกลุ่มย่อยในแต่ละประเด็น 1 ครั้งต่อกลุ่ม	3 ครั้ง	1. ได้แผนการทดลองในแต่ละกลุ่มโครงการย่อย ทั้ง 3 กลุ่มตามประเด็น 2. ได้ข้อตกลงและระเบียบในการทำงานร่วมกัน 3. ได้แบบและวิธีการบันทึกข้อมูลผลการทดลองร่วมกัน	ค่าอาหาร 120 คน x 50 บ. = 6,000 บ. ค่าสรุปเอกสาร 200 บ.x3 ครั้ง = 600 บ. ค่าวัสดุ 200 บ.x3 ครั้ง = 600 บ. รวม 7,200 บ.

กิจกรรม	วัตถุประสงค์	กลุ่มเป้าหมาย	สถานที่	วิธีการ	ระยะเวลา	ผลที่ได้รับ	งบประมาณ
6. การทดลองเชิงปฏิบัติการ	1. เพื่อทดลองเชิงปฏิบัติการของแนวทางการจัดการร้านค้าชุมชน 2. เพื่อทดลองเชิงปฏิบัติการการสร้างกระบวนการเรียนรู้ในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง	ทีมวิจัยหลักและสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการ	ตามสถานที่ของแต่ละกลุ่ม	1. ประชุมกลุ่มย่อย 3 ครั้ง ต่อกลุ่ม 2. ทำการทดลองตามกระบวนการที่ได้ออกแบบร่วมกัน 3. เติมความรู้ในประเด็นที่ต้องหนุนเสริม	6 เดือน	1. ได้ข้อมูลผลการทดลองแนวทางการจัดการร้านค้าชุมชน 2. ได้ทราบถึงผลของการสร้างกระบวนการเรียนรู้ในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง	ค่าอาหารและอาหารว่าง 120 คน x 50 บ. x 3 ครั้ง = 18,000 บ. ค่าสรุปเอกสาร 3 กลุ่ม x 3 ครั้ง x 200 บ. = 1,800 บ. ค่าอุปกรณ์การทดลอง 3 กลุ่ม x 10,000 บ. = 30,000 บ. เช่น อุปกรณ์แปรรูปอาหารและอุปกรณ์ในร้านค้าชุมชน รวม 49,800 บ.
7. เวทีวิเคราะห์และถอดบทเรียนระหว่างการศึกษาทดลองเชิงปฏิบัติการ	1. เพื่อวิเคราะห์และถอดบทเรียนระหว่างการศึกษาทดลองเชิงปฏิบัติการ 2. เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนถึงเทคนิควิธีการดำเนินงานในแต่ละกลุ่มย่อย 3. เพื่อแลกเปลี่ยนการทำงานกับโครงการอื่น	ทีมวิจัยหลัก	จังหวัดนครนายก	ประชุมวิเคราะห์ ถอดบทเรียน พุดคุยแลกเปลี่ยน	2 วัน 1 คืน	1. ได้ทราบปัญหาอุปสรรคในระหว่างการศึกษาปฏิบัติงานร่วมกัน 2. ได้เกิดการแลกเปลี่ยนเทคนิควิธีการดำเนินงานของแต่ละกลุ่ม 3. ได้แลกเปลี่ยนการทำงานกับโครงการอื่น	ค่าอาหารและอาหารว่าง 10 คน x 70 บ. x 4 มื้อ = 2,800 บ. ค่าที่พัก 10 คน x 150 บ. = 1,500 บ. ค่าเช่ารถตู้ 1,800 บ. x 2 วัน = 3,600 บ. ค่าน้ำมันเหมาจ่าย = 1,500 บ. ค่าสรุปเอกสาร = 200 บ. ค่าวัสดุ = 200 บ. รวม 9,800 บ.

กิจกรรม	วัตถุประสงค์	กลุ่มเป้าหมาย	สถานที่	วิธีการ	ระยะเวลา	ผลที่ได้รับ	งบประมาณ
8. ศึกษาดูงาน	1. เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โครงการวิจัยในเชิงการ วิเคราะห์ข้อมูล เชิง กระบวนการ และ ประสบการณ์ในการ ทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น ของโครงการอื่น	ทีมวิจัยหลัก	โครงการในพื้นที่ ภาคเหนือ	1. พุฒคุยแลกเปลี่ยน (จัด วงคุยเป็นกลุ่ม) 2. ศึกษากระบวนการ ทำงานในพื้นที่จริง 3. วิเคราะห์แลกเปลี่ยน ร่วมกัน 4. สรุปถอดบทเรียนใน การดูงาน	4 วัน 3 คืน	1. ได้ข้อมูลและบทเรียนของ โครงการวิจัยในพื้นที่อื่นๆ 2. ได้เรียนรู้กระบวนการ ทำงานวิจัยของชุมชนอื่นใน เครือข่าย สกว. ฝ่ายท้องถิ่น 3. ได้วิธีเรียบเรียงข้อมูลและ วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำไป ปฏิบัติการในพื้นที่ตนเอง	ค่าอาหารและอาหารว่าง 10 คน x 70 บ. x 10 มื้อ = 7,000 บ. ค่าที่พัก 10 คน x 150 บ. x 3 คืน = 4,500 บ. ค่าเช่ารถตู้ 1,800 บ. x 4 วัน = 7,200 บ. ค่าน้ำมันเหมาจ่าย = 10,000 บ. ค่าสรุปเอกสาร = 200 บ. รวม 28,900 บ.
9. เวทีสรุปผลการ ทดลองแนวทางการ จัดการหนี้สิน	1. เพื่อสรุปผลการ ทดลองแนวทางการ จัดการหนี้สิน 2. เพื่อสรุปกระบวนการ เรียนรู้ของแต่ละกลุ่ม	ทีมวิจัย	กรุงเทพฯ	จัดประชุมกลุ่มย่อยสรุป ผลสัมฤทธิ์ฯ	2 วัน	1. ได้ข้อมูลผลสัมฤทธิ์แนว ทางการจัดการหนี้สิน 2. ได้ข้อมูลผลกระบวนการ เรียนรู้ของแต่ละกลุ่ม	ค่าอาหารและอาหารว่าง 10 คน x 70 บ. x 4 มื้อ = 2,800 บ. ค่าเดินทางเหมาจ่าย 2 วัน = 2,000 บ. ค่าสรุปเอกสาร = 200 บ. ค่าวัสดุ = 200 บ. รวม 5,200 บ.

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

เชิงวิจัย

1. ได้ข้อมูลกระบวนการเรียนรู้ในการจัดการหนี้สินตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนอัลฟะห์ แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร
2. ได้ข้อมูลกระบวนการในการจัดตั้งกลุ่มอาชีพที่สอดคล้องกับทุนและศักยภาพของคนในชุมชนอัลฟะห์ แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร

เชิงพัฒนา

1. ได้ร้านค้าชุมชนที่เหมาะสมกับชุมชนอัลฟะห์ แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร
2. ได้กลุ่มอาชีพจากต้นทุนและศักยภาพของคนในชุมชนอัลฟะห์ แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร
3. ได้ระบบการจัดการหนี้สินที่เหมาะสมกับชุมชนอัลฟะห์ แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร

ที่ปรึกษาโครงการ

1. ผอ.อนุภาพ ชัยศักดิ์	ผอ. โรงเรียนสุเหร่าคลองเก้า
2. คุณอุดม จ้อยรุ่ง	โต๊ะอิหม่าม มัสยิดอัลฟะห์
3. คุณมนธรรม โพธิ์ทอง	ฝ่ายประสานงานชุมชน สำนักจุฬาราชมนตรี
4. คุณวันดี หมุ่มมาก	ฝ่ายพัฒนาชุมชน สำนักงานเขตหนองจอก

รายชื่อทีมวิจัย

1. คุณสมชาย รักษาเดช อายุ 41 ปี
ที่อยู่ 7/1 หมู่ 2 แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร โทรศัพท์ 081-684-0559
อาชีพ ธุรกิจส่วนตัว ตำแหน่ง ประธานชุมชน
2. คุณระพีพร รักษาเดช อายุ 44 ปี
ที่อยู่ 7/1 หมู่ 2 แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร
อาชีพ แม่บ้าน โทรศัพท์ 085-117-8059
3. คุณจวรรณ พันเต๊ะ อายุ 38 ปี
ที่อยู่ 25 หมู่ 2 แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร
อาชีพ แม่บ้าน โทรศัพท์ 083-017-0935
4. คุณจำปี พันหว่า อายุ 72 ปี
ที่อยู่ 8/3 หมู่ 2 แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร
อาชีพ แม่บ้าน โทรศัพท์ 02 – 988-6921
5. คุณมาริษา พันเต๊ะ อายุ 34 ปี
ที่อยู่ 41/5 หมู่ 2 แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร
อาชีพ ร้านเสริมสวย โทรศัพท์ 086 – 056-8401

6. คุณวอ วงศ์นัย อายุ 74 ปี
ที่อยู่ 8 หมู่ 2 แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร
อาชีพ แม่บ้าน
7. คุณสวาด วันเอเลาะ อายุ 56 ปี
ที่อยู่ 3/2 หมู่ 2 แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร
อาชีพ รับจ้าง
8. คุณสุไศยา วงษ์กำริม อายุ 42 ปี
ที่อยู่ 40/4 หมู่ 2 แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร
อาชีพ ร้านเสริมสวย
9. คุณกัลญา พันเต๊ะ อายุ 32 ปี
ที่อยู่ 60 หมู่ 2 แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร
อาชีพ รับจ้าง
10. คุณมณี แสงทอง อายุ 54 ปี
ที่อยู่ 3 หมู่ 2 แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร
อาชีพ รับจ้าง

ประวัติหัวหน้าโครงการวิจัย

นายสมชาย รักษาเดช เกิดวันที่ 28 เมษายน พ.ศ. 2512 อายุ 41 ปี

ประวัติการศึกษา

ระดับประถมศึกษา โรงเรียนสุเหร่าคลอง 9 เขตหนองจอก กทม.

ระดับมัธยมศึกษา โรงเรียน มัธยมวัดหนองจอก เขตหนองจอก กทม.

ประวัติการทำงาน

พ.ศ.2549 ประธานอนุกรรมการประจำมัสยิด อัลฟาละห์

พ.ศ.2544-ปัจจุบัน ผู้จัดการ หจก.โนเบล กราฟฟิค

พ.ศ.2551-ปัจจุบัน ประธานชุมชนอัลฟาละห์

พ.ศ. 2551-2552 หัวหน้าโครงการแนวทางการจัดการหนี้สินที่เหมาะสมกับชุมชนอัลฟาละห์
แขวงคลองสิบ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร

ภาคผนวก ง
รูปกิจกรรม

